

23 januari 1987
nummer 139

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30846, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Mededeling

Aan de abonnees,

Hiervoor u ligt het eerste exemplaar van de VVD-Expresse van 1987. Met ingang van dit nummer ontvangen de secretarissen van afdelingen, ondercentrales en kamercentrales een gratis exemplaar van de nieuwsbrief. Het hoofdbestuur publiceert vanaf 1 januari 1987 uitsluitend in de VVD-Expresse haar mededelingen. Met het verstrekken van gratis abonnementen wil het hoofdbestuur ervan verzekerd zijn dat alle besturen ook deze mededelingen ontvangen.

Met het invoeren van nieuwe abonnees kan het voorkomen dat abonnees twee exemplaren van de VVD-Expresse ontvangen een gratis exemplaar als secretaris van een afdeling, ondercentrale of kamercentrale en een exemplaar als betalend abonnee. Indien u een van de abonnementen op wilt zeggen kunt u telefonisch contact opnemen met de abonnementenadministratie, tel.: 070-614121.

Begroting Buitenlandse Zaken 1987

De VVD-woordvoerder sprak onder meer over de criteria die de Minister van Buitenlandse Zaken zich voorstelt te hanteren bij de komende noodzakelijke inkrimping van de personeelsformatie. Die criteria dienen natuurlijk gebaseerd te zijn op de prioriteiten in het buitenlands beleid, waarbij de effectiviteit van het Nederlandse optreden steeds zwaar moet wegen. De VVD-fractie ziet die prioriteiten als de volgende:

- handhaving en verbetering van vrede en veiligheid
- Europese samenwerking
- versterking internationale rechtsorde
- handhaving en verbetering van de mensenrechten
- ontwikkelingssamenwerking
- directe Nederlandse belangenbehartiging, met een zwaar accent op handelsbevordering.

Een vraag die werd gesteld door de woordvoerder was of het reëel is om te stellen dat de plaats van Nederland in de wereld ook wordt getypeerd door de lijn: Van der Stoep - géén Hoge Commissaris Vluchtelingen; Olympische Spelen niet naar Amsterdam; Ruding IMF - niet de aanvallende vanzelfsprekendheid (inmiddels mislukt!). Of vindt de Minister dat beeld te somber voor een typering van de huidige plaats van Nederland in de wereld? Maar hoe komt dat dan allemaal? (In zijn antwoord ging Minister Van den Broek helaas nauwelijks op deze vraag in). Nederland is altijd voorvechter geweest van een versterking van de internationale rechtsorde. Wij dienen dat te blijven, in samenwerking met vooral de overige westelijke landen. Juist nu de Verenigde Naties als organisatie grote problemen heeft, is dat van belang. De VVD-fractie kan zich goed vinden in de

toespraak van de Minister voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, waar hij wijst op de noodzaak van structurele verandering van en in de Verenigde Naties. Er dienen prioriteiten te worden gesteld, gericht op een samenhangend en effectief programma van de VN. Minder retoriek, politisering en papier; meer concrete daden. Laat Unesco het enige voorbeeld blijven van een VN-organisatie waar het echt volledig uit de hand is gelopen.

De VVD-fractie heeft waardering voor de wijze waarop de Minister-President in Moskou het belang van verbetering van mensenrechten, vrijheid van meningsuiting en van godsdienstbeleving aan de orde heeft gesteld en dat hij heeft gewezen op het recht om naar eigen keuze naar andere landen te reizen, waarbij hij met name wees op de positie van de Sovjetjoden. Het is goed om bij een dergelijk bezoek ook dit soort zaken duidelijk te noemen.

Minder enthousiast zijn wij over de manier waarop de situatie in Afghanistan tijdens dat bezoek door de Nederlandse bewindslieden naar voren is gebracht. In de tafelrede werd dat land op eenzelfde wijze en in dezelfde passage genoemd als de conflicten in het Midden-Oosten, Zuidelijk Afrika en Midden-Amerika, terwijl het grote verschil daarmee uiteraard is dat de gastheren in Moskou als eerste en zeer direct verantwoordelijk zijn voor de afschuwelijke situatie in Afghanistan.

Juist de afgelopen tijd zijn daarover onthullende nieuwe rapporten verschenen. Via de speciale rapporteur van de VN-mensenrechtencommissie en van Amnesty International. Beide rapporten bevatten concrete gegevens over wrede daden tegenover vooral de burgerbevolking en martelingen van politieke gevangenen, waar Sovjet-functionarissen rechtstreeks bij betrokken zijn. Verder is het aantal Afghaanse vluchtelingen thans meer dan 5 miljoen!

Frans Weisglas vroeg de Minister op grond van deze nieuwste gegevens de kwestie Afghanistan wederom aan de orde te stellen in EPS-verband, teneinde tot zo effectief mogelijke druk op de regeringen van de Sovjetunie en Afghanistan te komen.

De VVD-fractie deelt het oordeel van de Minister over de schokkende beelden die wij begin december zagen van vermoorde vrouwen en kinderen in Oost-Suriname. Heeft de Minister bewijzen over Libische betrokkenheid hierbij?

Wij ondersteunen zijn beroep op legerleider Bouterse te stoppen met deze gruwelijke mensenrechtenschendingen. Is het niet ook terecht een beroep te doen op de politici van de „oude partijen“ in Suriname, die door hun deelname aan het politieke proces toch medeverantwoordelijkheid dragen voor de huidige situatie? En is in EG-verband al gesproken over de situatie in Suriname? Wil de Minister ook van zijn kant, zo mogelijk met andere landen, (particuliere organisaties deden dit al) de Verenigde Naties mensenrechtencommissie vragen haar bemoeienis met Suriname te intensiveren en te versnellen. Het is intriest dat er in Suriname inderdaad sprake is van een stap-voor-stap situatie,

maar dan wel stappen in de verkeerde richting, die vanuit Nederland slechts op negatieve wijze beantwoord kunnen worden (inmiddels heeft Suriname besloten de Nederlandse ambassadeur uit te wijzen; een zeer te betreuren ontwikkeling).

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2117.)

Uit de Eerste Kamer

Beperking beursbelasting

Bij de behandeling van het wetsvoorstel tot beperking van de beursbelasting (aftopping op f 1200,-) in de Eerste Kamer, bepleitte onze woordvoerder Van Tets dat deze eerste stap na het moeilijke budgettaire jaar 1987 zou moeten worden gevolgd door algehele afschaffing. Ook bij PvdA en CDA leeft deze gedachte.

Amsterdam is in een harde strijd gewikkeld om zijn plaats als internationale financiële markt na New York, Tokio en Londen te behouden en naar het lijkt met enige kans op succes.

Maar dan zal men alle zeilen moeten bijzetten en zal daar niet door de overheid een rif in moeten worden gestoken.

Grote transacties worden uitgevoerd door traders wier taak het is zo gunstig mogelijk condities te bedingen. Zolang bijvoorbeeld Londen daarin een neuslengte voorligt zullen zulke transacties daarheen blijven afvloeien. Voor de plaats van Amsterdam en de daarmee verbonden - vaak hoogwaardige - werkgelegenheid zou dat een slechte zaak zijn.

(Voor nadere informatie: jhr. mr. G.O.J. van Tets, tel. 010-4525445.)

Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf

De afbakening van het werkterrein van respectievelijk pensioenfondsen en levensverzekeringmaatschappijen kreeg de aandacht bij de behandeling van de Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf in de Eerste Kamer, doordat onze woordvoerder van Tets constateerde dat de interpretatie die in de Memorie van Antwoord aan deze regeling werd gegeven een rem zou kunnen leggen op de ontwikkeling van pensioenregelingen naar meer flexibiliteit.

Hij noemde dit een merkwaardige situatie. Er is kritiek op pensioenfondsen dat hun regelingen vaak te star zijn en het regeerakkoord vraagt om de mogelijkheid van meer keuzevrijheid te bezien. Anderzijds zou door deze regelgeving die keuzevrijheid bij voorbaat gefrustreerd worden.

Van Tets deed een beroep op de Minister te verklaren dat dit niet de bedoeling is en dat de verzekeringkamer de vrijheid zal hebben in voorkomende redelijke gevallen dispensatie te verlenen.

Dat dit door deze nieuwe wet zo moet, noemde hij uit dereguleringsoogpunt weinig fraai.

Maar zoals de wet er ligt zal het niet anders kunnen tenzij de Minister erin voorziet onder de nadere regelen tot het stellen waarvan hij zich de bevoegdheid heeft voorbehouden.

En ook zo verzinken we weer in het moeras van detail regelgeving.

Het had eenvoudiger en duidelijker gekund meende onze woordvoerder, maar hij moest het doen met de toezeg-

ging dat de goede wil bestaat bij de detaillering geen maatschappelijk gewenste flexibiliteit te frustreren. Want de wet zelf blijft in de Eerste Kamer nu eenmaal onveranderd.

(Voor nadere informatie: Jhr. mr. G.O.J. van Tets, tel. 010-4525445.)

Brief van het eerste kamerlid Heyne Makkreel aan de redactie van NRC-Handelsblad over een bericht over „kleine lettertjes” in contracten.

Geachte redactie,

Het is altijd verdrietig om in uw blad een bericht te moeten lezen waarin aperte onjuistheden voorkomen, zoals op 16 december j.l. onder de kop: „VVD in Eerste Kamer wil „kleine lettertjes” in contract handhaven”. En dat zou ik gezegd hebben - wat pertinent niet waar is.

Om te beginnen heb ik duidelijk gezegd dat ik daar een persoonlijke mening gaf. De VVD-fractie in de Eerste Kamer heeft hierover nog geen standpunt bepaald. Bovendien wegen bij het bepalen van een standpunt te zijner tijd ook de argumenten die door de regering worden aangevoerd mee: de discussie is nog niet afgelopen.

In de tweede plaats heb ik - en m.i. ook duidelijk genoeg - gezegd dat het natuurlijk niet ging om bezwaren tegen een bescherming van de consument tegen de kleine lettertjes, integendeel: die moet er komen. Maar niet ieder wetsvoorstel is vanwege het goede doel aanvaardbaar. Het gaat er om dat in dit geval de werking van het ontwerp zo ruim is dat ook in gevallen waar gelijkwaardige partijen bewust een afspraak maken, deze afspraak toch buiten werking gesteld kan worden omdat die zelfde afspraak vaak gemaakt wordt en om die reden als standaardvoorwaarde wordt beschouwd. Dat is „overkill” (dat woord komt dus in uw bericht terecht voor).

De geciteerde krantekop is dus op twee manieren fout - wat overigens op zichzelf knap is.

Hoogachtend,

Naschrift: Publicatie van het voorafgaande - liefst zo spoedig mogelijk - zal ik op prijs stellen.

NRC heeft deze brief inderdaad gepubliceerd.

Redactie.

Index VVD-Expresse nummers 106 tot 138 (1986)

Zoals gebruikelijk brengen wij een index op de in het afgelopen jaar verschenen nummers. Met name als naslag-hulp in voorbereiding op activiteiten voor de Campagne van de Staten-verkiezingen kan deze index goede diensten be-wijzen.

Voor het eerst is een onderscheid gemaakt in artike-len afkomstig uit de Tweede Kamer, de Eerste Kamer en het Europese Parlement.

De redactie.

TWEDE KAMER

A	nr.	pag.
Aardgasinkomsten	114	1
ABP	113	2
Algemene Beschouwingen	128	1
Algemene Rekenkamer	133	2
Ambtenarenoverleg	138	2
Automatisering	111	1
B		
Bejaardenoorden	118	4
Benzine	115	2
Binnenlands Bestuur	108	2
Binnenlandse Zaken, Begroting '87	130	1
BKR	135	3
Bodemsanering	125	3
Boter	125	1
C		
Collectieve sector	121	3
Criminaliteit	133	1
D		
Deregulering	110	2
E		
Economie	122	2
Economie	121	3
Economische Zaken, Begroting '87	134	1
Emancipatie	110	2
Energie	115	1
Energie	114	3
Erasmusprijs	131	1
Euthanasie	126	1
Euthanasie	113	1
Euthanasie	110	1
Evenhuis	121	2
F		
Financiën Binnenlands Bestuur	132	5
Financiën verhoudingswet	126	2
Fiscale wetsvoorstellen	111	1
Formatie	123	1
G		
Gebedsruimte	114	1
Gezondheidsonderzoek	129	2
H		
Handelspolitiek	112	1
Homosexualiteit	134	3
Huurdebat	113	3
J		
Jeugdspaarwet	127	1
Joekes	123	1
Justitie, Begroting '87	134	1

K

Kankerbestrijding	130	2
KLM	115	3
Koning (Staatssecretaris)	113	2
Kruisraketten	122	3

L

Landbouw, Begroting 1987	130	1
Landelijke organisaties	109	2
Leerlingenvervoer	129	2
Lesgeld	107	4
LONDO	108	1
Luchtverontreiniging	115	1

M

Media	122	2
Media	122	3
Mediabeleid	120	1
Mediawet	126	1
Mediawet	116	1
Meststoffenwet	119	1
Meststoffenwet 2	119	1
Milieurecht	132	3
Minderhedenbeleid	131	2
Minderheidsenquêterecht	110	4

N

NAVO-begroting '86	108	3
Nijpels	122	1
Nijpels	121	2

O

Onderwijs, basis-	116	2
Onderwijsbegroting '87	135	1
Onderwijs, Hoger	131	1
Ontwikkelingssamenwerking - begroting '87	138	1
Onderwijs, speciaal	127	1
Onderwijs, wetenschappelijk	119	2

P

Pas 65+	126	1
Paspoortenproblematiek	117	1
Personenvervoer	126	3
Politie, begroting '87	132	1
PTT	119	3

R

Rechtspersonen, verboden	127	1
Regeringsverklaring	124	1
Religie	125	2
Reykjavik	129	1
Rost van Tonningen	136	1
Rijksdienst	120	1

S

Satelliettelevisie	136	3
Sociaal Cultureel werk	125	2
Sociale Zaken, begroting '87	137	1
Sociale Zekerheid	121	3
Sociale Zekerheid	118	1
Stakingsactie ABOP	122	1
Stelselwijziging	118	3
Studiefinanciering	109	1
Studiefinanciering	107	1

T

Tamilasielzoekers	115	2
Terrorisme	122	4
Totaalweigeraars	111	2
Tropisch hout	111	3
Tsjernobyl	121	1

U

Unus iudex	126	3
------------	-----	---

V		
Verkeer en Vervoerbeleid	111	3
Verdovende middelen	138	2
Visserij	136	2
Visafslag	135	2
Volksgezondheid, Begroting '87	132	1
Volksgezondheid, Begroting '86	109	2
Volksgezondheid, Begroting '86	109	4
Volkshuisvesting subsidieregeling	137	2
Voorhoeve	126	1
Vreemdelingenbeleid	134	2

W		
WAGW	108	1
Wapenbeheersing	107	3
WVC Begroting '87	132	2
WVC Begroting '86	112	2
Wegenverkeerswet	112	2
Welzijnswet	129	1
Welzijnswet II	132	3
Wet gelijke behandeling	110	3
WIR	112	1
Woonconsumentenbeleid	109	3

Z		
Zeescheepvaart, bemanningseisen	130	3
Ziektekostenverzekeringen	117	1
Ziektekostenverzekering	107	2

EERSTE KAMER **nr.** **pag.**

A		
Algemene Beschouwingen '87	135	2
Algemene Financiële Beschouwingen	133	2
Arbeidswet	115	4

B		
Buitenlandse Zaken	119	4
Bijstand, verhaal van - op onderhoudsplichtige	123	3

C		
Collegegeld	108	4

E		
Economische Zaken, begroting '86	113	3
Emancipatie	116	4

G		
Gehandicapte werknemers	126	4

M		
Melchior	116	4
Misbruik ontwerpen-ondernemingsrecht	123	4
Minderheids-enquête-recht	117	3

O		
Onderwijs, begroting '86	113	3
Onderwijs begroting '86	111	4
Onderwijs Culturele Minderheden	135	3
Onderwijsvoorrangswet	123	3
Ontwikkelingssamenwerking	120	3

S		
Sociale Zaken	115	4
Stelselherziening	133	3
Studiefinanciering	120	2

V		
Volksgezondheid (WVC) - begroting 1986	119	4

W		
WAGGS	108	4

Werklozen	129	3
Wetenschapsbeleid	111	4
WVC, begroting 1986	115	4

Z		
Ziektekostenverzekeringen	117	3

EUROPEES PARLEMENT **nr.** **pag.**

A		
Archiefbeleid	112	4

B		
Begroting 1987	135	6
Begroting: Kwijting 1985	120	3

C		
Europese Commissie	114	3

D		
Deregulering	112	3
Drugs	130	4

E		
Erasmus actie-programma	123	2
Europees Sociaal Beleid	135	5

F		
Fascisme en racisme	109	3
Fiscaal beleid	117	4

G		
Grenzen	116	3
Griekenland, Syrië en de EG	135	4

K		
Kapitaalverkeer	135	5

L		
Lome	114	4

M		
Markt, interne	112	3

R		
Europese Raad	114	3

S		
Sociaal Fonds	116	3

V		
Vervoer	127	2
Vervoersmarkt	123	2

Mededelingen van het hoofdbestuur

1. Groslijst EK

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 19 januari j.l. kennis genomen van de mededeling dat mr. F. Korthals Altes zich heeft teruggetrokken als kandidaat voor de Eerste Kamer 1987. Zijn naam dient derhalve uit de groslijst, gepubliceerd in *Vrijheid en Democratie* nr. 1350 van 15 januari 1987, te worden verwijderd.

2. Samenstelling partijraad

In de voorjaarsvergadering van de kamercentrales (die ingevolge art. 7.1 h.r. dienen te worden gehouden voor 1 juni 1987) moeten in de vacatures worden voorzien van die

afgevaardigden van de kamercentrales van wie de zittingsduur in 1987 eindigt.

Dit zijn voor de kamercentrales:

's-Hertogenbosch	H.H.M. Koot
Gelderland	R. Boekholt
	mevr. N.H. van den Broek-Laman Trip
	ing. P.H.A. Steinmetz
Rotterdam	drs. H.A. Sluys
Leiden	drs. B.J.R. van Dulleman
Dordrecht	mevr. A.G.M. Smit-van Leeuwen
	ir. J. Zaaijer
Amsterdam	drs. R. Ronteltap
Den Helder	drs. A.D.H. Huysman
	ir. J.L. Terink
Haarlem	ir. F.G. van Hoek
	J.F. Meijeraan
Utrecht	Chr.M.A. ter Beek
	J. Teerlink
Friesland	mevr. K.J. Thijink-v.d. Vlucht
Overijssel	J. Smit
Groningen	ing. G.D. Kuipers
Drenthe	L.A. van den Bos
	mevr. A. Nijenhuis-Kattenberg
Limburg	mevr. C.P.Th. Dijkstra-Janssen
Flevoland	mevr. H.J.D.A. Blink-Koning
Organisatie Vrouwen	mevr. H.P.M. van Kemenade-Beelen
in de VVD	

Ingevolge artikel 51.2 h.r. zijn deze afgevaardigden eventueel eenmaal terstond herbenoembaar.

Wordt in een tussentijds opvallende plaats een afgevaardigde benoemd voor een periode van minder dan twee jaar, dan is de betrokkenen tweemaal terstond herbenoembaar (artikel 51.5 h.r.).

Voor het juiste aantal afgevaardigden waar een kamercentrale met ingang van 1 januari 1987 recht op heeft wordt verwezen naar de ledenlijst van 1 januari 1987.

Uit deze ledenlijst blijkt dat zich in geen der kamercentrales een wijziging in dit aantal afgevaardigden voordoet. Het totale aantal blijft 75.

In verband met het uitkomen van het negende Jaarboek najaar 1987 worden de secretarissen van de kamercentrales verzocht voor 1 augustus aanstaande aan de algemeen secretaris op te geven hoe de afvaardiging van de desbetreffende kamercentrale in 1987 zal zijn samengesteld.

3. Achtste Jaarboek

Nog slechts enige honderden exemplaren van het 8e Jaarboek zijn voorradig.

Het Jaarboek is verkrijgbaar door f 15,- per exemplaar over te maken op postgiro 4018232 ten name van VVD-informatierekening te 's-Gravenhage onder vermelding van „Jaarboek”. Bij het afhalen van meer exemplaren aan de balie van het Thorbeckehuis wordt een reductie op het totaal bedrag gegeven.

4. samenstelling kandidaatstellingsraad

In tegenstelling tot eerdere berichten zal de vergadering van de kandidaatstellingsraad op 21 maart 1987 plaats vinden in het Europa-Crest Hotel, Zwolsestraat 2 te 's-Gravenhage; aanvang: 10.30 uur.

In zijn vergadering van 19 januari j.l. heeft het hoofdbestuur ingevolge artikel 15 EK het percentage vastgesteld ten behoeve van het bepalen van de aantallen afgevaardig-

den door de kamercentrales te benoemen naar de kandidaatstellingsraad op 21 maart aanstaande. Dit percentage bedraagt 0,675% van het totale ledental van de VVD per 1 januari j.l. met een afronding naar boven zodat de kamercentrales de volgende aantallen afgevaardigden (exclusief de voorzitter) hebben:

A.	's-Hertogenbosch	9
B.	Tilburg	8
C.	Gelderland-Arnhem	11
D.	Gelderland-Nijmegen	8
E.	Rotterdam	4
F.	's-Gravenhage	7
G.	Leiden	15
H.	Dordrecht	13
I.	Amsterdam	4
J.	Den Helder	9
K.	Haarlem	12
L.	Zeeland	5
M.	Utrecht	14
N.	Friesland	7
O.	Overijssel	9
P.	Groningen	7
Q.	Drenthe	7
R.	Limburg	7
S.	Flevoland	2

158

N.B. 1. in artikel 15 EK wordt de datum 31 december genoemd. Gelet op het gestelde dient dit echter 31 januari te zijn.

N.B. 2. Deze afgevaardigden en hun plaatsvervangers dienen *te worden benoemd* door de centrale vergadering van de kamercentrale op 14 februari 1987.

N.B. 3. Uitgesloten van deelneming zijn de voorlopige kandidaten zoals omschreven in artikel 9 EK terwijl voorts ingevolge artikel 13.5 EK leden van het hoofdbestuur, de leden die zitting hebben in de Staten-Generaal en het Europese Parlement en de voorzitters van de kamercentrales *niet* tot afgevaardigden van de kamercentrales kunnen worden benoemd.

Beschrijvingsbrief

40ste jaarlijkse algemene vergadering (76ste algemene vergadering)

De openbare jaarlijkse algemene vergadering van de VVD wordt gehouden op vrijdag 15 en zaterdag 16 mei 1987 in De Harmonie te Leeuwarden.

Door de ledenvergaderingen van de afdelingen, de centralevergaderingen van de ondercentrales en kamercentrales, de commissies van advies (art. 60 h.r.) en de bijzondere groepen (art. 78.1 h.r.) kunnen tot en met 24 maart 1987 amendementen c.q. moties bij de algemeen secretaris worden ingediend op de voorstellen, zoals die in de beschrijvingsbrief zijn opgenomen. Deze amendementen c.q. moties worden gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1353 van 15 april 1987 (zie voor wijze van indiening: N.B. 1).

AGENDA:

..... vrijdag 15 mei 1987, 14.00 uur

1. Opening door de voorzitter, dr. L. Ginjaar

2. Jaarverslag van het hoofdbestuur over 1986 (39ste jaarverslag) ingevolge art. 18.3 statuten*

3. Rekening en verantwoording en jaarverslag van de penningmeester over 1986 ingevolge art. 18.3. statuten*

4. Verslag van de commissie van drie leden

ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1986. De commissie bestaat – in alfabetische volgorde – uit: G. Kapelle te Groningen, dr. ir. A. P. Kole te Nuenen, J. F. Meijeraan RA te 's-Gravenhage; plaatsvervangende leden: drs. A. M. Born te Naarden, mevr. drs. M. Brouwer-van Wijk te Sneek; ir. T. Thalhammer te Son.

5. Benoeming van een commissie van drie leden

ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1987 (art. 30.2 statuten). Voorgesteld worden – in alfabetische volgorde – de volgende leden:

G. Kapelle te Groningen, dr. ir. A. P. Kole te Nuenen, J. F. Meijeraan RA te 's-Gravenhage; plaatsvervangende leden: M. C. J. Mol te Dreischor; mevr. drs. M. Brouwer-van Wijk te Sneek, ir. T. Thalhammer te Son.

Namen van overige kandidaten kunnen tot en met 24 maart 1987 ter kennis van de algemeen secretaris worden gebracht, mits deze kandidaten zijn gesteld door de ledenvergadering van de afdeling.

6. Voorstellen met betrekking tot de contributie-inning met ingang van 1 januari 1988

afdeling/ondercentrale Arnhem (briefnr.: 57744).

Voorstel:

Het actief bevorderen dat ten behoeve van de contributiebetalen machtigingen worden verleend voor een automatische incasso.

Toelichting:

Jaar in jaar uit worden de afdelingen geconfronteerd met lange lijsten van leden die hun contributie van het voorafgaand jaar nog niet betaalden. De diverse herinneringsberichten gaan gepaard met vele extra kosten die vermeden kunnen worden.

Keer op keer blijkt dat bij een intensieve en persoonlijke benadering van bedoelde wan- c.q. late betalers een zeer groot percentage uiteindelijk toch weer aan zijn/haar verplichtingen voldoet. Om aan deze voor bestuurders onplezierige bezigheid een eind te maken, pleit de afdeling/ondercentrale Arnhem voor het scheppen van de mogelijkheid tot automatische incasso, het regelmatig wijzen op deze mogelijkheid en het aan de leden verstrekken (door het algemeen secretariaat) van de daarvoor benodigde machtigingsformulieren.

Advies van het hoofdbestuur:

Hoewel het hoofdbestuur om organisatorische redenen dit voorstel zou willen overnemen moet het toch om principiële redenen tot afwijzen adviseren.

De algemene vergadering sprak zich reeds eerder uit tegen een dergelijk voorstel omdat bij een automatische incasso:

1. de bevoegdheid de betalingshandeling te verrichten

* Wordt toegezonden aan de besturen van afdelingen, ondercentrales en kamercentrales.

wordt gelegd bij derden zodat hoogte van het te innen bedrag en tijdstip van inning niet worden bepaald door de individuele leden zelf;

2. het te incasseren bedrag een vast bedrag zal zijn zodat er geen sprake meer is van „meer-betaling” hetgeen voor de afdelingskassen buitengewoon nadelig zal werken. In de voorbije vijf jaren werd gemiddeld f 250.000,- per jaar aan bovenmatige contributie door de leden afgedragen. Deze f 1.250.000,- waren dus uitsluitend en alleen ter beschikking van de afdelingen!

7. Voorstellen tot wijziging van statuten en reglementen

Voorstel tot wijziging van artikel 64.3 van het huishoudelijk reglement.

Afdeling Eindhoven (briefnr.: 57503).

Voorstel:

De datum van wijziging van de contributie bij het bereiken van de 27-jarige of 65-jarige leeftijd gaat in op 1 januari van het jaar volgend op het bereiken van die leeftijden.

Toelichting:

Wij hebben ervaren dat leden bezwaar hebben tegen het betalen van een hogere contributie met terugwerkende kracht.

Leden die recht hebben op contributieverlaging met terugwerkende kracht hebben hier nog nooit om gevraagd.

Advies van het hoofdbestuur:

Overnemen.

Kamercentrale Leiden (briefnr.: 57778).

Motie:

De centralevergadering van de kamercentrale Leiden op 15 november 1986 te Boskoop bijeen,

spreekt als haar mening uit, dat het dagelijks-bestuurslid van de partij, belast met vorming en scholing naar analogie van het bestuurslid belast met de propaganda, en van de situatie in lagere echelons binnen de VVD, in functie zou moeten worden gekozen door de algemene vergadering,

verzoekt het hoofdbestuur om dit punt op de agenda van de algemene vergadering van 15/16 mei 1987 te Leeuwarden op te voeren en de daarvoor eventueel benodigde reglementswijziging(en) voor te bereiden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Advies van het hoofdbestuur:

Aanhouden. De voorzitter, de algemeen secretaris en leden van het dagelijks bestuur brengen in dit eerste halfjaar bezoeken aan de algemene besturen van de kamercentrales. De wijze van benoeming van leden van het dagelijks bestuur en de functieverdeling binnen het dagelijks bestuur zullen onder andere onderwerp van deze besprekingen zijn. Na afloop van deze tournee zal het voorstel van de kamercentrale Leiden bij de evaluatie van de besprekingen worden betrokken.

8. Benoeming leden en plaatsvervangende leden commissie van Beroep

(art. 32 statuten).

Wegens periodiek aftreden van de leden en plaatsver-

vangende leden van de commissie van Beroep heeft het hoofdbestuur krachtens zijn bevoegdheid, vervat in artikel 54.3 h.r. kandidaat gesteld voor het lidmaatschap: voorzitter: prof.mr. J.M. Polak te Ede (herbenoeming); leden: mevr. mr. A. Nieuwenhuis-Nagtglass Boot te Haren (Gr.) (herbenoeming), ir. T. Thalhammer te Son (herbenoeming); voor het plaatsvervangend lidmaatschap: A. Bos te Apeldoorn (herbenoeming), prof.mr. M.C.B. Burkens te Leersum (benoeming), mr. H.C.G.L. Polak te Rotterdam (herbenoeming).

Naast het hoofdbestuur is ook elke ledenvergadering van een afdeling krachtens artikel 54.3 h.r. bevoegd voor elke te voorziene plaats een kandidaat te stellen.

Voor een door een ledenvergadering van een afdeling te stellen kandidaat dienen naam, woonplaats, afdeling en een schriftelijke bereidverklaring de kandidatuur te aanvaarden ten laatste op 24 maart 1987 ter kennis van de algemeen secretaris te worden gebracht (art. 54.4 h.r.).

9. Bespreking van het beleid van het hoofdbestuur

9.1. Algemeen

afdeling 's-Hertogenbosch (briefnr.: 57766).

Voorstel:

Naar aanleiding van de benoeming van de nieuwe partijvoorzitter zou de afdeling 's-Hertogenbosch een onderzoek in willen stellen naar een heroverweging van bezoldigd voorzitterschap.

Toelichting:

Er ontstond op de plaatselijke ledenvergadering een uitvoerige discussie over bovengenoemd onderwerp, dat uitmondde in dit voorstel.

Advies van het hoofdbestuur:

Aanhouden. Zie het advies bij de motie van de kamercentrale Leiden. Ook met betrekking tot het al dan niet benoemen van een bezoldigd voorzitter in de toekomst acht het hoofdbestuur het noodzakelijk eerst de evaluatie van de tournee van de voorzitter e.a. af te wachten.

afdeling 's-Gravenhage (briefnr.: 57743).

Motie:

De leden van de VVD te Leeuwarden in vergadering bijeen op 15/16 mei 1987, van mening dat:

- de *presentatie* van de VVD en de herkenbaarheid van de liberale uitgangspunten daarin onvoldoende is en verbetering behoeft,
 - het noodzakelijk is het *draagvlak* van de partij te verbreden door individuele leden te stimuleren tot een actieve opstelling en inbreng in gedachtenvorming omtrent de door de partij te volgen koers,
 - de interne *communicatie* en informatieoverdracht verbeterd dient te worden - met name door hierop de organisatiestructuur en procedures af te stemmen - om te bevorderen dat het inzicht van de leden frequenter kan worden verwerkt in het beleid van de partij
- verzoeken daarom het hoofdbestuur en dagelijks bestuur

1. De aangeroepte punten in overweging te nemen.
2. In de eerstvolgende algemene vergadering van de partij met betrekking tot de aangeroepte punten voorstellen te doen.
3. Tijdens deze vergadering de leden de gelegenheid te bieden zich over deze voorstellen uit te spreken.

Advies van het hoofdbestuur:

Overbodig. De motie wordt naar strekking reeds uitgevoerd. Tijdens de eerder genoemde tournee van de voorzitter e.a. zullen mede de in de motie aangedragen onderwerpen basis zijn voor de gesprekken die met de besturen van de kamercentrales worden gevoerd.

Afdeling Naarden (briefnr.: 58222).

Motie:

De afdeling Naarden verzoekt het hoofdbestuur met klem:

- naar aanleiding van gebeurtenissen bij het vaststellen van de kandidatenlijst voor de Tweede-Kamerverkiezing 1986 en van de lijsten voor de provinciale statenverkiezingen 1987,
 - mede na kennisneming van een landelijke discussie over dit onderwerp,
 - ondanks installeren van de Reglementen Evaluatie Commissie (REC),
- een landelijke discussie over dat onderwerp uit te lokken en te bevorderen, dat voor de Tweede-Kamerverkiezing 1990 en de PS verkiezingen 1991:
- de VVD een duidelijke uitspraak doet over de onverenigbaarheid van politieke functies in diverse bestuurslagen;
 - de VVD eveneens duidelijke uitspraken doet op welke wijze (daartoe geschikte) functionarissen uit het bedrijfsleven de stap naar een politieke functie kan worden vergemakkelijkt,
 - en dat daartoe door de VVD in het parlement de politieke wens zal worden uitgedragen om de Kieswet in deze richting aan te passen.

Advies van het hoofdbestuur:

Afwijzen: Het hoofdbestuur heeft grote moeite zin en betekenis van deze motie te vatten.

Immers de 36ste jaarlijkse algemene vergadering van 1983 heeft zich na ampele discussie uitgesproken tegen een verdere beperking van de cumulatie van functies. Het hoofdbestuur kan zich nauwelijks voorstellen dat binnen vier jaren de opvattingen in de partij zo zeer zijn gewijzigd dat wederom een poging moet worden gedaan de cumulaties in banen te leiden. Waarom het bedrijfsleven een aparte behandeling bij kandidaatstellingen zou moeten krijgen ontgaat het hoofdbestuur eveneens. Alle kandidaten hebben dezelfde mogelijkheden. Uit het bedrijfsleven is vanaf het ontstaan van de partij in 1948 steeds een zeker percentage kamerleden (zowel uit Eerste- als uit Tweede Kamer) afkomstig. Het is de algemene vergadering zelf die de bevoegdheid heeft om in voorkomend geval de kandidaatlijst(en) zo te wijzigen dat aan een eventuele behoefte om meer kandidaten uit het bedrijfsleven te benoemen tegemoet kan worden gekomen.

De Kieswet in die zin wijzigen is niet alleen een illusie (want de overige partijen zullen de VVD niet steunen) maar is ook ondemocratisch omdat een bevoorrechtiging van kandidaten uit het bedrijfsleven snel kan worden uitgelegd als de introductie van de corporatieve gedachte (hetgeen in strijd is met de liberale beginselen).

9.2. Rapportage uitvoering samenwerkingsovereenkomst VVD/JOVD ingevolge toezegging 69ste algemene vergadering; deze zal worden gepubliceerd in de aanvulling op de beschrijvingsbrief in Vrijheid en Democratie van nr. 1353 van 15 april 1987

10. Rondvraag

..... vrijdag 15 mei 1987, 20 uur

11. Redevoeringen van voorzitters

- a. dr. L. Ginjaar, partijvoorzitter;
- b. begroeting van de gasten;
- c. dr.ir. J.J.C. Voorhoeve, voorzitter VVD-Tweede-Kamerfractie;

12. Benoeming van vijf leden van het dagelijks bestuur

- Benoeming van een ondervoorzitter.

Wegens periodiek aftreden van mevr. E. van Raalte-Tuijnman te Norg moet in de vacature worden voorzien. Het hoofdbestuur heeft in zijn vergaderingen van 15 en 23 september 1986 voor deze vacature kandidaat gesteld: mr. I.W. Opstelten te Delfzijl.

(Voor de levensbeschrijving van mr. I.W. Opstelten wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1344, van 30 september 1986, blz. 21). Naast de door het hoofdbestuur gestelde kandidaat is de volgende naam van overige kandidaat, gesteld door de ledenvergadering van een afdeling, ingediend: H.A.H. Toornvliet te Son.

Intusschen heeft de heer Toornvliet de algemeen secretaris laten weten dat hij zijn kandidatuur om hem move-rende redenen intrekt.

Aangezien dus thans voor deze benoeming slechts één persoon kandidaat is gesteld, wordt deze persoon door de voorzitter benoemd verklaard (art. 73 h.r.).

- Benoeming van een penningmeester.

Wegens periodiek aftreden van mr. J. de Monchy te Rhon moet in de vacature worden voorzien. Het hoofdbestuur heeft in zijn vergaderingen van 15 en 23 september 1986 voor deze vacature kandidaat gesteld:

drs. P. Ressenaa te 's-Gravenhage.

(Voor de levensbeschrijving van drs. P. Ressenaa wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1344, van 30 september 1986, blz. 21). Aangezien voor deze benoeming slechts één persoon kandidaat is gesteld, wordt deze persoon door de voorzitter benoemd verklaard (art. 73 h.r.).

- Benoeming van een secretaris voor de internationale betrekkingen.

Wegens periodiek aftreden van A.M. Struick van Bemelen te 's-Gravenhage moet in de vacature worden voorzien.

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergaderingen van 15 en 23 september 1986 voor deze vacature kandidaat gesteld:

R. Wigboldus te Groningen.

(Voor de levensbeschrijving van R. Wigboldus wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1344, van 30 september 1986, blz. 21). Naast de door het hoofdbestuur gestelde kandidaat zijn de volgende namen van overige kandidaten, gesteld door ledenvergaderingen, ingediend:

J.D. Blaauw te Zeist en drs. P.F. Regnault te Wassenaar. (Voor de levensbeschrijvingen van J.D. Blaauw en drs. P.F. Regnault wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1348, van 25 november 1986, blz. 23).

Dientengevolge zal een schriftelijke stemming tussen deze kandidaten worden gehouden. Deze stemming zal plaatsvinden door middel van voorbedrukte stembriefjes waarop de namen van de kandidaten voorkomen. De

afgevaardigden dienen hun stem uit te brengen door voor de naam van het door hen te benoemen lid van het dagelijks bestuur in het daartoe bestemde vakje op het stembriefje een kruis te plaatsen.

- Benoeming van een secretaris voor de propaganda en voorlichting.

Wegens periodiek aftreden van drs. B.J.M. Verwaayen te Wateringen moet in de vacature worden voorzien.

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 15 september 1986 voor deze vacature kandidaat gesteld:

drs. B.J.M. Verwaayen te Wateringen.

(Voor de levensbeschrijving van drs. B.J.M. Verwaayen wordt verwezen naar Vrijheid en Democratie nr. 1344, van 30 september 1986, blz. 21).

Aangezien voor deze benoeming slechts één persoon kandidaat is gesteld, wordt deze persoon door de voorzitter benoemd verklaard (art. 73 h.r.).

- Benoeming van een secretaris voor de organisatie.

Wegens tussentijds aftreden van dr. L. Ginjaar te Leidschendam in verband met zijn benoeming tot voorzitter moet in de vacature van een secretaris voor de organisatie worden voorzien. Het gaat hierbij om een tussentijds openvallende plaats (art. 42.4 h.r.). In de Mededelingen van het hoofdbestuur nr. 222 onder 3 van 1 september jl. werd meegedeeld dat in de jaarlijkse algemene vergadering 1987 in deze vacature kon worden voorzien. In Vrijheid en Democratie van 13 januari jl. werd hieraan herinnerd. De periode van kandidaatstelling vangt op 1 februari 1987 aan en eindigt op 31 maart 1987. Het hoofdbestuur en de ledenvergaderingen van de afdelingen hebben het recht een kandidaat te stellen. Het hoofdbestuur zal in zijn vergadering van 23 februari aanstaande over de voordracht van zijn kandidaat beslissen, waarna de naam van deze kandidaat zo spoedig mogelijk zal worden bekendgemaakt. De ledenvergadering dient de naam van de eventueel door de afdeling te stellen kandidaat, voorzien van een korte levensbeschrijving en de schriftelijke bereidverklaring de eventuele benoeming te zullen aanvaarden, ten laatste op 1 april 1987 bij de algemeen secretaris in te dienen.

13. Afscheid van de hoofdbestuursleden die in het afgelopen jaar zijn afgetreden en welkom aan de nieuwe leden van het hoofdbestuur

..... zaterdag 16 mei 1987, 10.00 uur

14. Redevoering door E. Balemans, voorzitter JOVD

15. Zo nodig voortzetting van de vergadering met betrekking tot de onderwerpen, genoemd onder 7 t/m 10

16. Bespreking van het beleid van de hoofdredacteur van Vrijheid en Democratie (artikel 61.2 h.r.)

afdeling 's-Gravenhage (briefnr.: 57743).

Motie:

Gezien de nieuwe plannen om van Vrijheid en Democratie een voor alle leden aantrekkelijk partij-orgaan te maken, welke plannen worden toegejuicht, vraagt de algemene vergadering daarbij uit te gaan van de volgende hoofddoelstellingen, die moeten worden verwezenlijkt binnen het raam van de huidige financiële mogelijkheden.

1. Het scheppen van een podium voor discussie over

politieke en organisatorische zaken tussen leden, besturen, fracties en andere betrokkenen.

2. Het blad dient een middel te zijn voor een goede communicatie tussen de onder punt 1 genoemden.
3. Het blad dient informatie te bevatten over partij-organisatorische aangelegenheden door het hoofdbestuur, alsmede informatie over voor liberalen belangwekkende artikelen en andere publicaties.
4. De taak van de hoofdredactie zal daarbij meer wervend en coördinerend dienen te zijn.

Toelichting:

Gezien het feit dat op het moment van indienen van deze motie de nieuwe ontwikkelingen binnen Vrijheid en Democratie nog in gang gezet moeten worden, is voorlopig afgezien van een feitelijke invulling van deze doelstellingen.

Advies van het hoofdbestuur:

Overnemen. Het hoofdbestuur zal zowel het bestuur van de Stichting Vrijheid en Democratie als de hoofdredacteur deze zienswijze overbrengen.

In een artikel in Vrijheid en Democratie nr. 1350 van 15 januari 1987 heeft de hoofdredacteur reeds een uiteenzetting gegeven over doel en functie van Vrijheid en Democratie in nieuwe opzet. Deze motie sluit daar bij zonder goed op aan.

17. Bespreking van het beleid van de Kamerfracties en van de VVD-leden in het Europese Parlement aan de hand van een notitie van de Tweede-Kamerfractie

(deze notitie zal worden gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1353 van 15 april 1987 of zoveel eerder als de tekst gereed is).

Afdeling De Bilt/Bilthoven (briefnr.: 57713).

Voorstel:

De ledenvergadering van de afdeling De Bilt/Bilthoven op 8 oktober 1986 bijeen, verzoekt op de 40ste jaarlijkse algemene vergadering op 15 en 16 mei 1987 te Leeuwarden plaats in te ruimen voor een gedachtenwisseling over het onderstaande onderwerp:

„Een korte discussie ter zake bracht de voorstanders van een straffe aanpak enerzijds en die van een tolerante aanpak anderzijds van de bestrijding van de criminaliteit voortvloeiend uit drugs-/drankgebruik niet bij elkaar. Te zelfde tijd kan worden geconstateerd dat ook in het Europese Parlement van een liberaal standpunt in deze geen sprake is”.

18. Redevoeringen van:

- a. dr. G. Zoutendijk, voorzitter VVD-Eerste-Kamerfractie;
- b. mr. H.R. Nord, voorzitter VVD-fractie in het Europese Parlement.

..... zaterdag 16 mei 1987, 14.00 uur

19. Voortzetting van de vergadering met betrekking tot onderwerp 17 van deze beschrijvingsbrief

20. Rede door de vice-minister-president, dr. R.W. de Korte

21. Sluiting door de voorzitter.

19 januari 1987 Namens het hoofdbestuur van de VVD:
de algemeen secretaris,
W.J.A. van den Berg.

N.B.1:

Het hoofdbestuur heeft in 1983 besloten dat ten behoeve van de indiening van amendementen en moties voor een algemene vergadering uitsluitend gebruik mag worden gemaakt van formulieren die door het algemeen secretariaat worden gezonden aan de secretarissen van afdelingen, centrales, bijzondere groepen (art. 78.1 h.r.) en commissies (art. 60 h.r.). In verband met de veelheid van onderwerpen is het om administratieve redenen noodzakelijk dat een stringente procedure wordt gevolgd. Zo is de wijze van amendering van de voorstellen, zoals aangegeven in deze beschrijvingsbrief, neergelegd in een handleiding die eveneens is toegezonden aan de secretarissen van de hierboven genoemde organen van de partij. Het zal onder andere uitgesloten zijn om op de toelichtingen te amenderen.

N.B.2:

De aandacht van de afdelingen wordt gevestigd op art. 20 van de statuten en op art. 49.1. t/m 49.4 van het huishoudelijk reglement van de partij die als volgt luiden:

20.1. Het stemrecht in de algemene vergadering wordt uitgeoefend door afgevaardigden van de afdelingen.

20.2. Voor iedere vijftig leden van een afdeling per een januari onderscheidenlijk een juli van het lopende jaar wordt een stem uitgebracht; daarbij wordt het aantal leden van elke afdeling naar boven afgerond tot vijftig of een veelvoud daarvan.

20.3. Voor afdelingen die na een januari onderscheidenlijk een juli van het lopende jaar zijn opgericht of waarvan de grenzen na die data zijn gewijzigd, wordt het aantal stemmen op de in artikel 20.2 bepaalde wijze vastgesteld op grondslag van het aantal leden dat een week voor de dag van de vergadering tot de afdeling behoort.

20.4 De aspirant-leden worden voor de bepaling van het ledental van een afdeling als bedoeld in artikel 20.2 en 20.3 buiten beschouwing gelaten.

20.5 De afgevaardigden van de afdeling worden benoemd door de ledenvergadering van die afdeling.

20.6 Iedere afgevaardigde stemt in de algemene vergadering zonder last, naar vrije overtuiging.

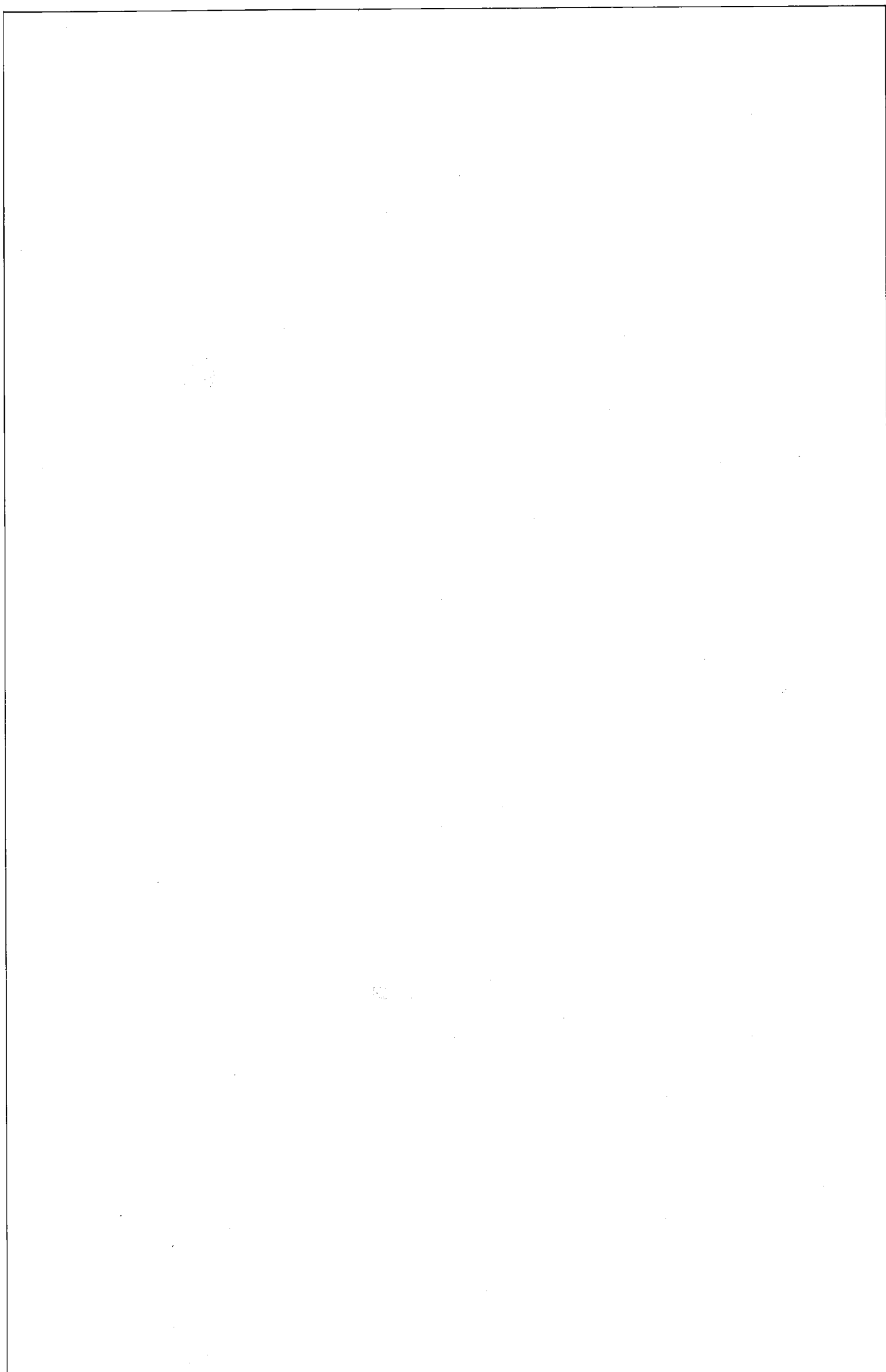
49.1. Bij benoeming van afgevaardigden als bedoeld in artikel 20.5 van de statuten, benoemt de ledenvergadering een of meer plaatsvervangers, al dan niet per afgevaardigde.

49.1. Indien de ledenvergadering meer dan een afgevaardigde benoemt, kan zij tevens vaststellen hoeveel stemmen iedere afgevaardigde met inachtneming van het in artikel 20 van de statuten bepaalde aantal stemmen ter algemene vergadering zal uitbrengen; toezicht op de naleving van zodanig besluit berust bij de afgevaardigden van de afdeling zelf.

49.3. Afgevaardigden kunnen hun vertegenwoordiging overdragen aan andere afgevaardigden van dezelfde of van een andere afdeling.

49.4. De voorzitter kan van iedere afgevaardigde verlangen dat deze zijn bevoegdheid aantoon, bij gebreke waarvan de betrokken afgevaardigde geen stemmen meer mag uitbrengen.

Het is noodzakelijk dat de sprekers zich tijdig voor het betreffende agendapunt aan de orde komt, hebben aangemeld bij de algemeen secretaris, opdat een evenredige verdeling van de beschikbare spreektijd kan worden vastgesteld.

Sanering Overheidsplannen

Bij het recente debat over de planning bij de overheid stelde de VVD-woordvoerder, dat plannen een nuttig hulpmiddel kan zijn. Teveel planning is echter slecht. Dit is bij de overheid het geval. De circa 70 verschillende planverplichtingen die het rijk aan de lagere overheden oplegt bemoeilijken de beleidssamenhang, veroorzaken vertraging en bureaucratie en zijn kostbaar (voor de gehele overheid waarschijnlijk ruim 1 miljard gulden per jaar).

De VVD steunt de operatie sanering planprocedures van harte. Deze operatie past in het streven naar een terugtrekkende overheid onder het motto „minder en beter” en bij de zogenaamde „grote operaties”.

Het beleid van de regering tot nu toe

- overzicht:
 - eind 1983: eindrapport heroverweging planprocedures
 - eind 1984: instelling commissie Vonhoff II
 - medio 1985: rapport „Carnavalsoptocht der planprocedures”
 - medio 1986: - kabinetsreactie
 - regeerackoord - bestuursackoord
- inhoud kabinetsreacties:
 - zeer gering aantal concrete saneringsbeslissingen
 - er komt geen wetsvoorstel sanering-planprocedures
 - wel nota van wijziging op nieuwe Gemeentewet plus
 - aanpassing Aanwijzingen voor de Rijksdienst.
- 1. beoordeling kabinetsbeleid: De VVD-fractie acht dit teleurstellend. De meerwaarde van het rapport-Vonhoff was dat er een kant en klaar wetsvoorstel inclusief memorie van toelichting uit voortkwam. Dat de regering een dergelijk wetsvoorstel niet snel heeft ingediend is te betreuren.
- 2. De kabinetsreactie kwam veel te traag (sporen van interdepartementale gevechten?) en behelst te weinig concrete stappen.
- 3. Door dat afzien van indiening van een wetsvoorstel is geen uitvoering gegeven aan de VVD-motie terzake (stuk 19.200 - VII-nr. 23).
- 4. Een nota van wijziging bij de nieuwe Gemeentewet (het kabinetsalternatief) betekent enige jaren vertraging, en biedt ten aanzien van de provincies geen soelaas.
- 5. Aanwijzingen van de Rijksdienst worden langzamerhand ook erg onoverzichtelijk.

Conclusie

Reeds bij het begin van de tocht door het moeras is deze operatie in de modder blijven steken. De kabinetsaanpak kenmerkt zich door gebrek aan concrete vooruitgang.

De woordvoerder deelde mee, dat de VVD-fractie een nieuwe impuls wil geven, en wel langs twee sporen:

- a. er werd een motie ingediend tot het terugdringen van het aantal planprocedures in de rest van deze kabinetsperiode met 20% (volgens de taakstelling sanering specifieke uitkeringen);

- b. hij kondigde aan dat de VVD-fractie overweegt om een initiatief wetsvoorstel tot verdere sanering van planprocedures in te dienen, nu de regering op dit terrein helaas niet genoeg voortgang maakt.

(Nadere informatie bij: mr. J.G.C. Wiebenga, Tweede Kamer, tel. 070-614911, tst. 2368.)

Uit de Eerste Kamer

We besteden ruim aandacht aan het verwerpen van de Onderwijsvoorrankswet in de Eerste Kamer.

Naast het gebruikelijke Expresse-artikel treft u de brief aan van de heer Van Boven aan het dagblad „Trouw”, naar aanleiding van een ingezonden brief van de heer Deetman in die krant.

De redactie

De onderwijsvoorrankswet verworpen

Het standpunt van de Tweede Kamerfractie ten aanzien van de onderwijsvoorrankswet is in de VVD-Expresse nr. 88 d.d. 13 september 1985 duidelijk verwoord door de heer Dijkstal. Hij schetste er de grote bezwaren die van meet af aan bij zijn fractie bestonden tegen de wijze waarop in dit wetsontwerp gestalte was gegeven aan het onderwijsvoorrankbeleid. Tevens zette hij uiteen hoe hij - gegeven de in de Tweede Kamer voor deze wet bestaande meerderheid - zich met succes beijverd had voor de versterking van de rol van de gemeenten in het voorgestelde zogenaamde „gebieden-beleid”. Dit resulteerde in het aarzeland voorstemmen van de VVD-fractie.

In de VVD-Expresse nr. 123 d.d. 3 juni 1986 werden de inhoudelijke bezwaren uiteengezet die in de VVD-Eerste Kamerfractie leefden tegen het voorliggende wetsvoorstel. Deze bezwaren werden in de Senaat gedeeld door het CDA en de kleine confessionele partijen. Op 15 april en op 6 mei 1986 kwam dat tot uiting bij de openbare behandeling van het wetsvoorstel waarbij de woordvoerder van de VVD, de heer Van Boven, een motie indiende, medeondertekend door de woordvoerders van bovengenoemde partijen, waarin de regering verzocht werd „te bevorderen dat, via begrotingswijzigingen, de middelen die in het voorstel voor gebieden-beleid bestemd zijn rechtstreeks ter beschikking komen aan het budget van de scholen, naar rato van het aantal leerlingen in achterstandsituaties, opdat scholen zelfstandig kunnen beslissen op welke wijze zij de achterstanden van hun leerlingen het beste kunnen aanpakken en de Staten-Generaal daarover op korte termijn in te lichten”.

Staatssecretaris Van Leijenhorst en Minister Brinkman vroegen aan het einde van het debat schorsing van de beraadslagingen voor kabinetsberaad. Daarna hoorde de

Eerste Kamer vele maanden – verkiezingen, kabinetsformatie, regeringsverklaring en begroting – niets meer. Wel mag aangenomen worden dat Minister Deetman achter de schermen alles in het werk gesteld heeft om zijn partijgenoten in de Senaat tot andere gedachten te bewegen, maar dat heeft klaarblijkelijk niet tot het door hem gewenste resultaat geleid.

Eind oktober 1986 zond Eerste Kamer-voorzitter Steenkamp een brief aan Minister Deetman met de vraag wanneer een verzoek tot heropening van de beraadslagingen tegemoet kon worden gezien. Waarop eind december 1986 de Minister schreef dat hij „niets wenste toe te voegen noch af te doen aan het betoog van de toenmalige Staatssecretaris Van Leijenhorst en een ernstig beroep op de Kamer deed het wetsvoorstel te aanvaarden”.

Op 20 januari 1987 vond, na een korte derde termijn, de eindstemming plaats waarbij de meerderheid van de Kamer bestaande uit CDA, VVD, SGP, GPV en RPF de wet wegstemde en de motie aanvaardde. In derde termijn had Minister Deetman op door de PvdA terzake gestelde vragen geprikkeld gereageerd met de mededeling dat er voor het onderwijsvoorrrangsgebiedenbeleid vanaf 1 augustus 1986 tot augustus 1990 door de regering reeds afspraken met de betrokkenen waren gemaakt en dat dat beleid derhalve via circulaire tot die datum zou worden voortgezet, omdat de Eerste Kamer daarvan reeds in 1985 op de hoogte was gesteld, en daarop niet had gereageerd. Deze uitspraak kreeg veel aandacht in de media, waarbij de vraag centraal stond of Minister Deetman de Eerste Kamer negeerde. In een ingezonden stuk in „Trouw” van 23 januari ontkende Deetman dit verontwaardigd. Ook daarin verwijst hij naar een brief met beleidsvoornemens die in 1985 al naar de Eerste Kamer was gestuurd en waarop de Senaat dan maar had moeten reageren.

Slordige procedure

Inderdaad heeft Staatssecretaris Van Leijenhorst op 25 november 1985 – dus drie dagen vóór de eindstemming over het voorstel in de Tweede Kamer!! – een dergelijke brief aan de Eerste Kamer gestuurd. Dus voordat het wetsvoorstel in zijn definitieve vorm de Senaat überhaupt had bereikt! Er werd derhalve bewust een voorschot genomen op formeel zelfs door beide Kamers nog goed te keuren beleid.

In een bijlage stond de „ontwerpregeling aanwijzing onderwijsvoorrrangsgebieden 1986” die de basis vormde voor een circulaire die op 19 december 1985 aan alle betrokkenen in het veld werd gezonden.

Op verantwoorde wijze reageren zou voor de Eerste Kamer – zo zij dat al had gewild! – op dat moment hoe dan ook al onmogelijk zijn geweest.

Maar bovendien en dat is veel belangrijker: Staatsrechtelijk zou het volstrekt onjuist zijn. Uiteraard staat het de Regering vrij om te publiceren over ingediende nog goed te keuren wetsontwerpen. Maar im- of expliciet aan de Eerste Kamer daarmee instemming vragen is onjuist. Instemming geven zou immers betekenen dat de Kamer zich op voorhand vastlegt om het voorstel te aanvaarden. Dat zou verdere parlementaire behandeling tot een farce maken. De Vaste Commissie voor Onderwijs heeft zich in voorkomende gevallen dan ook steeds op het standpunt gesteld dat het voorleggen door bewindslieden aan de Kamer van beleidsvoornemens, die vooruit lopen op formele wetgeving, de Kamer nimmer kan binden.

Regeren per circulaire

Desondanks werden op 29 april 1986 door de bewindsman de beschikkingen gepubliceerd waarin de onder-

wijsvoorrrangsgebieden vanaf 1 augustus 1986 voor vier jaren werden aangewezen. Bij de openbare behandeling van het wetsvoorstel in tweede termijn op 6 mei 1986 werd daartegen, namens de Vaste Commissie voor Onderwijs, bij monde van haar voorzitter, in niet mis te verstane bewoordingen geprotesteerd.

De VVD-fractie heeft hiertegen op die dag eveneens nog eens duidelijk stelling genomen. Haar woordvoerder, de heer Van Boven, zei bij die gelegenheid: „Ik wil nog eens met nadruk stelling nemen tegen de gewoonte op het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen om in circulaire aan de instellingen van bevoegd gezag en aan scholen reeds geruime tijd van te voren een voorschot te nemen op een succesvolle parlementaire behandeling in het algemeen en op die van de Eerste Kamer in het bijzonder. Dit Huis heeft een eigen verantwoordelijkheid, die niet door premature voorbereidende beleidsmaatregelen onder druk mag worden gezet”.

Tot zover de feiten aangaande de brief waarop de heer Deetman zich beroept teneinde de Senaat te kunnen negeren. Thans is in de eerste plaats het woord aan de Tweede Kamer die hier op donderdag 29 januari een mondeling overleg met de Minister heeft vastgesteld. De Eerste Kamer wacht thans met belangstelling de gebeurtenissen af.

(Voor nadere informatie: drs. A. van Boven, tel. 070-246582.)

De Senaat niet gepasseerd?

door A. van Boven

Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Het artikel „De Eerste Kamer niet genegeerd” van Minister Deetman in de krant van 24 januari 1987 vraagt om een reactie. Ook ik noem een aantal feiten.

Ietwat verongelijkt constateert de heer Deetman dat in de Tweede Kamer vorig jaar – de Minister bedoelt éérvorig jaar, want de eindstemming vond plaats op 28 november 1985 – bijna alle partijen voor de „Onderwijsvoorrrangswet” stemden. Feitelijk niet onjuist, maar de Minister gaat voorbij aan de daaraan voorafgaande, moeilijke procedure.

Hij verwijst slechts naar het feit dat zijn „voorgangers Van Kemenade en Pais reeds sinds 1974 met onderwijsvoorrrangsbeleid in de weer zijn geweest”. (Inderdaad vindt dit beleid zijn wortels in de „vette” jaren ’70). Hijzelf heeft het voortgezet en verder uitgebouwd, zonder het echter – één van onze grootste bezwaren – ooit integraal te evalueren. Evaluatie heeft slechts op deelterreinen en dan meestentijds nog met negatief resultaat plaatsgevonden.

Toch werd op 3 december 1984 het wetsvoorstel ingediend „om een wettelijk kader vast te stellen voor het voeren van een samenhangend onderwijsvoorrrangsbeleid”.

Deze onderwijsvoorrrangswet moest het experimentele zogenaamde gebiedenbeleid – waarin onderwijs en welzijn moesten samenwerken om per gebied achterstanden op te heffen – tot wettelijk voorgeschreven beleid verheffen.

De Tweede Kamerfractie van de VVD heeft er, de materie benaderend vanuit de onderwijshoek, gedurende maanden slepende schriftelijke en mondelinge behandeling van het voorstel nooit twijfel over laten bestaan dat zij het geen goed voorstel vond. Daar de CDA-Tweede Kamerfractie – meer vanuit de welzijnshoek redenerend – wel van plan bleek het wetsontwerp te steunen, daarbij gesecondeerd door de oppositie, heeft de VVD-fractie deelgenomen aan het gemeen overleg en met name gestreefd naar verbeter-

ring van het voorstel door versterking van de positie der gemeenten in het gebiedenbeleid.

Na vier moeizame debatten in september 1985 leidde dat tot schorsing van de beraadslagingen op verzoek van de bewindslieden.

Na ingrijpende Nota's van Wijziging werd pas op 13 november 1985 de draad weer opgenomen. Op grond daarvan stemde de VVD-Tweede Kamerfractie op 28 november 1985 – overigens nog steeds met grote aarzeling – voor het wetsvoorstel.

Er werd al die tijd veel over structuren maar weinig over inhoudelijk onderwijsvoorrangsbeleid gesproken.

In december 1985 arriveerde het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer die er – gezien de vele andere spoedeisende wetten die vóór het jaareinde het Staatsblad moesten bereiken – eerst in januari 1986 aandacht aan kon besteden. Minister Deetman verwijst naar een „reeds in 1985” aan de Eerste Kamer gezonden brief waarin uiteen werd gezet hoe het Kabinet zich het onderwijsvoorrangsbeleid voorstelde in de periode van 1986 – 1990.

Feitelijk evenmin onjuist. Maar ook hier passen een aantal kanttekeningen. Bedoelde brief is gedateerd 25 november 1985, dat wil zeggen drie dagen vóór de eindstemming in de Tweede Kamer. Dus voordat het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer lag en er voor de leden aanleiding was om er zich in te verdiepen. Wie deze brief leest zal tot geen andere conclusie kunnen komen dan dat hier door de bewindslieden een voorschot wordt genomen op formeel nog door de Tweede en Eerste Kamer goed te keuren toekomstig beleid. Het staat er zelfs met zoveel woorden. Bijgevoegd was een „ontwerpregeling aanwijzing onderwijsvoorrangsgebieden 1986” die weer de basis vormde voor een circulaire die op 19 december 1985 naar alle betrokkenen in het onderwijsveld werd verzonden.

Volgens de heer Deetman had de Eerste Kamer op die brief met beleidsvoornemens moeten reageren als zij het er niet mee eens was geweest. Gezien bovengenoemde data was het voor de Senaat natuurlijk praktisch al onmogelijk geweest om daarop – zo zij dat wilde – op verantwoorde wijze te reageren.

Maar ook Staatsrechtelijk kan het niet. Uiteraard staat het de Regering vrij om te publiceren over ingediende, maar nog goed te keuren wetsontwerpen, maar im- of expliciet aan de Eerste Kamer daarmee instemming vragen is onjuist. Instemming geven zou immers betekenen dat de Kamer zich op voorhand vastlegt om het voorstel te aanvaarden. Dat zou verdere parlementaire behandeling tot een farce maken. De Vaste Commissie voor Onderwijs heeft zich in voorkomende gevallen dan ook steeds op het standpunt gesteld dat het vooruitlopen door bewindslieden aan de Kamer van beleidsvoornemens die vooruitlopen op formele wetgeving de Kamer nimmer kan binden. Derhalve had de meerderheid van de Eerste Kamer, bestaande uit CDA, VVD en de kleine confessionele partijen – bij de openbare behandeling in eerste termijn op 15 april 1986 – geen enkele reden om niet duidelijk te maken dat zij tegen deze wet inhoudelijk grote en zwaarwegende bezwaren had.

Desondanks werden op 29 april 1986 door de Regering de beschikkingen gepubliceerd waarin de onderwijsvoorrangsgebieden vanaf 1 augustus 1986 voor vier jaren werden aangewezen.

Bij de openbare behandeling van het wetsvoorstel in tweede termijn op 6 mei 1986 werd daartegen namens de Vaste Commissie voor Onderwijs door haar voorzitter in niet mis te verstane bewoordingen geprotesteerd. Bovendien werd op die dag duidelijk dat er voor de Onderwijsvoorrangswet in de voorgestelde vorm in de Eerste Kamer geen meerderheid te vinden was. De Regering vroeg daarom

schorsing van de beraadslagingen voor Kabinetsberaad. Dat heeft kennelijk niets opgeleverd want, na aandrang van de zijde der Kamer, vroeg Minister Deetman in januari 1987 om voortzetting van de behandeling. Op 20 januari viel het doek over het wetsvoorstel en werd de motie Van Boven – Grol – Overling aangenomen die om een andere vorm van Onderwijsvoorrangsbeleid vraagt.

De Minister reageerde geprikkeld met de in deze krant door hem zelf geciteerde uitspraak dat hij de in 1986 gemaakte – en tot 1990 lopende – afspraken zou nakomen omdat de Eerste Kamer daarvan al in 1985 op de hoogte was. Zijn conclusie: „De Senaat heb ik dus geenszins gepasseerd”. Wordt deze redenering door de feiten gedekt? Ik meen van niet!

Mededelingen Hoofdbestuur

Affiche

In het februarinummer van Vrijheid en Democratie zal naast een oproep om bij te dragen aan een financiële actie een VVD-raambiljet worden ingesloten, waarbij aan alle leden wordt gevraagd dit affiche op te hangen.

Het affiche is **niet** voorzien van het lijstnummer omdat iedere provincie een eigen nummer heeft!

Lijstnummer

De provincies hebben bij de komende statenverkiezingen ten opzichte van elkaar verschillende lijstnummers.

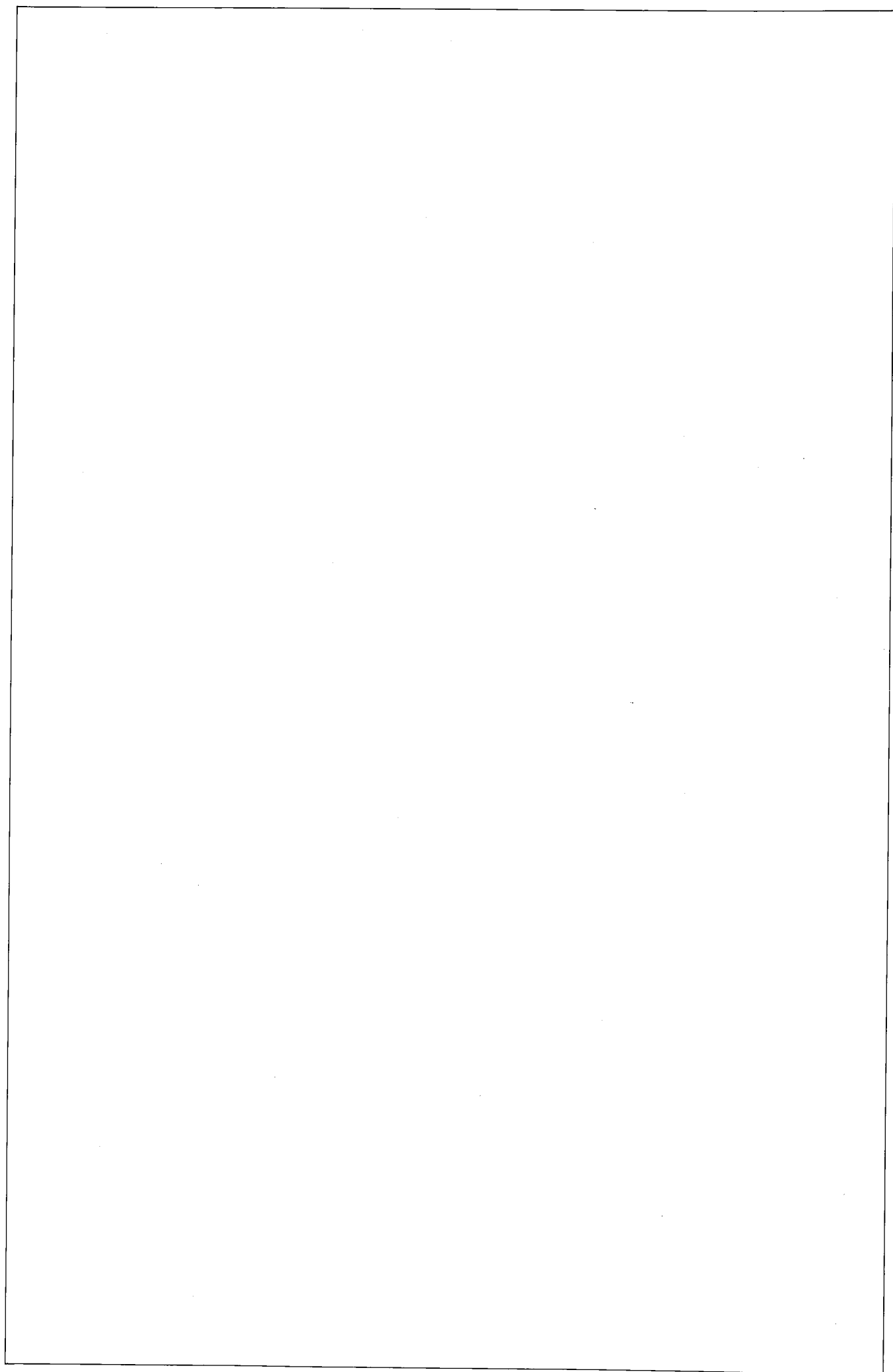
Thans zijn de volgende nummers bekend:

nr. 1 in: Noord-Holland

nr. 2 in: Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant, Limburg

nr. 3 in: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Flevoland.

In de provincies Zuid-Holland en Zeeland zal pas rond 5 februari aanstaande bekend zijn of het lijstnummer 2 dan wel 3 zal zijn.

Overleg Euthanasie

Woensdag 4 februari hebben de commissies van Justitie en Volksgezondheid uit de Kamer mondeling overleg gevoerd met de ministers Korthals Altes en Brinkman over het kabinetsstandpunt inzake euthanasie. Dat standpunt betekent dat de regering zal pogen een wetsvoorstel te doen conform het advies van de Raad van State. Dat advies behelst dat wetwijziging ter vergroting van de rechtszekerheid nodig is. Daarvoor wordt een aantal toetspunten (zorgvuldigheidseisen) geïntroduceerd, die in de wet op de uitoefening van de geneeskunst zouden kunnen worden opgenomen. Tevens wordt in het strafrecht groter duidelijkheid verschaft over datgene wat onder euthanasie moet worden verstaan, namelijk door het bepalen wat zeker géén euthanasie is. De strafbaarheid van euthanasie zou volgens de Raad van State beter niet door middel van een bijzondere op dit delict toegespitste strafuitsluitingsgrond kunnen worden ondervangen, maar in voorkomende gevallen door een beroep te doen op de algemene strafuitsluitingsgronden uit het Wetboek van Strafrecht, zoals overmacht cq noodtoestand.

De VVD-fractie acht het zeer goed mogelijk dat de door het kabinet nu ingeslagen weg tot goede wetgeving leidt. De uitgangspunten die de VVD daarbij hanteert zijn:

- de beschermwaardigheid van het leven
- het zelfbeschikkingsrecht van het individu
- gewetensvrijheid
- zorgvuldigheid in de besluitvorming

Deze uitgangspunten hebben bij de VVD gedurende ook de behandeling van het D'66 initiatief in het vorig voorjaar centraal gestaan.

Minister Korthals Altes verweerde zich tegen het verwijt van de PvdA en D'66 dat het Kabinetsstandpunt een actie zou zijn louter op uitstel gericht. Hij zei, dat er nu wel degelijk een beslissing is genomen. Het kabinet had immers de weg die de Raad van State aangeeft, kunnen afwijzen. Het kabinet heeft een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt. Het oorspronkelijke standpunt luidde: geen wetgeving. De Tweede Kamer heeft dat echter aangegeven, waarna de regering de Proeve als standpunt hanteerde, waarna het criterium van de „concrete doodsverwachting" opgesloten lag. Aangezien de Raad van State dit criterium, maar ook het criterium van D'66, de „uitzichtloze noodsituatie" als verwarrend diskwalificeerde, heeft het kabinet gekozen voor de toepassing van de algemene strafuitsluitingsgrond, in plaats van de formulering van een bijzondere. Op deze manier kan ook aan de wens van het CDA worden tegemoetgekomen, namelijk dat het Wetboek van Strafrecht zoveel mogelijk ongewijzigd blijft.

De minister van Justitie legde bovendien uitvoerig uit, dat het vervolgingsbeleid zowel de wet als de ontwikkeling van de rechtspraak als uitgangspunt neemt en moet nemen. Men start immers geen vervolging terwijl men weet, dat een veroordeling uiterst onwaarschijnlijk is.

Hij sprak echter tegen dat het vervolgingsbeleid te lankmoedig zou zijn. Juist in verband met euthanasie worden beslissingen niet door individuele officieren van justitie

genomen maar steeds aan de vergadering van procureurs-generaal voorgelegd, zodat de grootste zorgvuldigheid gewaarborgd is. Het feit dat een aantal zaken nog is afgelopen in ontslag van rechtsvervolging geeft, volgens de minister van Justitie aan, dat een aanscherping van het vervolgingsbeleid bij de huidige stand van zaken zinloos zou zijn.

De VVD-fractie toonde zich tevreden met de beantwoording van de zijde van de regering. Natuurlijk behoudt de fractie zich het eindoordeel voor tot het moment, dat ook werkelijk een wetsvoorstel wordt gepresenteerd. Pas dan is het mogelijk een definitieve keuze te maken tussen de voorstellen van de regering en het initiatief wetsvoorstel. (Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-614911, tst. 2350.)

Meerjarenprogramma natuur- en landschapsbehoud

Op 2 februari jl. vond een UCV plaats over het meerjarenprogramma Natuur- en Landschapsbehoud. Onze woordvoerder Jan te Veldhuis bracht daarin het volgende naar voren:

De VVD-fractie is verheugd dat de regering het eerste M.J.P. heeft uitgebracht cfm. de ontwerp-VV/motie van oktober 1985. Het M.J.P. bevordert de duidelijkheid, zekerheid en continuïteit van beleid. Ook al behoeft het nog wel degelijk verbetering op onderdelen.

Het M.J.P. hinkt (helaas) nog vaak op twee gedachten. Enerzijds wil het activerend en anticiperend beleid vormen. Anderzijds is het afwachtend/volgend in verband met het gebrek aan financiële middelen en daardoor geen écht actieplan.

Een en ander werd geïllustreerd met het voorbeeld Grote Landschappelijke Eenheden.

De VVD-fractie stelde daarom voor om het beleid nóg realistischer te maken; door in het volgende M.J.P. een duidelijker fasering in de realisatiemogelijkheden aan te brengen:

Een beleid voor het komende jaar, voor de komende vijf jaren en voor de lange termijn; inclusief een financiële onderbouwing voor alle drie periodes. Minister Braks deed terzake een materiële toezegging.

- De VVD-fractie bepleit de allerhoogste bestuurlijke en financiële prioriteit voor notoire natuurgebieden. Het maatschappelijk draagvlak staat daarbij buiten kijf; mede omdat daar geen of nauwelijks vermenging met andere belangen (bijv.: landbouw) bestaat.
- De fractie propageert om de overheidsmiddelen zoveel mogelijk te besteden voor beheersdoeleinden en zo min mogelijk voor aankoop voor natuurgebieden. Zowel om principiële (; privatisering; spreiding van eigendom) als om praktische redenen (; meer natuurbeschermingsrendement). Een en ander geldt ook voor landgoederen en historische buitenplaatsen. Verder zou moeten worden voorkomen dat de Rijksoverheid opnieuw het "natuurbe-

schermingswiel" gaat uitvinden, waar andere overheden – zoals provincies en gemeenten – al resultaten hebben bereikt: hier gelden argumenten van soberheid, decentralisatie en voorkómen van dubbel werk. De Minister reageerde positief.

Met betrekking tot de instelling van nationale parken benadrukte de VVD-fractie de noodzaak van instemming van alle betrokken overheden. Een nationaal park impliceert vele beperkende gebruiksmogelijkheden van het gebied, waarin doorgaans ook de economische, financiële en sociale bestaansbron moet worden gevonden.

Voorbeeld: het eiland Vlieland. Minister Braks ging akkoord met dit voorstel.

Het Relatienotabeleid blijft een heet en actueel hangijzer. De Minister heeft inmiddels 100.000 ha. landbouwgrond "vrijgegeven" voor of het aangaan van beheersovereenkomsten (t.b.v. natuur en landschap) of het verwerven als reservaatgebied.

Bij analyse van de cijfers blijkt dat in 1992(!) slechts $\pm 15\%$ – 20% feitelijk zal zijn ingevuld. M.a.w.: veel "papier" beleid. Echter: een aanwijzing tot relatienotagebied werkt in de praktijk toch al belemmerend en beperkend door in de gebruiksmogelijkheden van de betrokken grond; zonder financiële compensatie door de Rijksoverheid.

Verder is in het M.J.P. geen tot nauwelijks verband gelegd tussen het Relatienotabeleid en de landbouwoverschottenproblematiek, zoals in de Regeringsverklaring vermeld.

Daarom vroeg de VVD-fractie om een actualisering van het Relatienotabeleid, via een notitie van de Minister. Daarin moet een duidelijk beleidskeuze worden gedaan voor of een beperkter c.q. nuchter ambitieniveau (: aansluiting realiseringmogelijkheden bij de doelstellingen); of voor een actiever/fanatiker beleid (voorbeelden: overname relatienotagronden van VUT-boeren; al dan niet met uitruilmogelijkheden via BBL; intensivering bergboerenregeling; sociostructurele maatregelen EG; extensivering grondgebruik en uitwisselbaarheid/uitruil van "relatienota-quota" tussen provincies. De Minister zegde de notitie toe, en deelde overigens mede dat begin van de jaren negentig, inclusief Europese gelden, voor ± 35.000 ha. zal zijn volgeboekt. De discussie is dus nog niet afgerond.

De VVD-fractie onderschrijft op zich het wetlandbeleid. Er ontbreekt echter (nog) een voldoende all-in-overzicht over de feitelijk door-, neven- en dieptewerking van aanwijzingen tot wetland naar andere beleidsvelden. En: kan een Minister – door een aanwijzing – nog wel objectief zijn/blijven als "onafhankelijk" Kroon-orgaan? Onze woordvoerder beklemtoonde de nodige prudentie op dit terrein.

Tot slot deed Jan te Veldhuis aan de Minister een aantal suggesties voor flankerend beleid, dat in het M.J.P. nogal onderbelicht is:

- a) de eigen verantwoordelijk aan de basis moet verder worden gestimuleerd. Bijv.: door voorlichting via onderwijs en/of instellingen als het I.V.N., al dan niet gesubsidieerd;
- b) ook kan public-private-partnership een welkom beleidsinstrument (gaan) vormen: het bedrijfsleven investeert in natuurbehoud, zoals in de kunst. De Minister werd uitgenodigd om het bedrijfsleven te activeren/stimuleren/interesseren in het per 1 juni 1987 te starten "Jaar van het Landelijk Gebied" (Raad van Europa). Vroeger voorbeeld: Shell subsidieert brochures I.V.N.
- c) de Minister zou een stimulerende en activerende rol kunnen en moeten vervullen voor meer vrijwilligerswerk. Alleen al in het westen van het land zijn ± 20.000 vrijwilli-

gers werkzaam voor natuur- en landschapsbescherming (= ± 250 manjaar);

- d) via arbeidsplaatsenplannen kunnen ook veel waardevolle resultaten worden bereikt. Gewaarschuwd werd echter tegen concurrentievervalsing ten opzichte van reguliere bedrijven c.q. verdringing van regulier werk.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, 070-614911, tst. 2288 of oproepnummer 3136.)

13 februari 1987
nummer 142

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek
abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30846, 2500 GV S-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Mededeling

Waarschuwing voor VVD-bestuurders

Slechts één maand nog: en dan zijn er de statenverkiezingen!

Heeft u al propagandamateriaal besteld?

Neen?

Haast u, want er moet immers nog zo veel gebeuren: in uw afdeling; in uw centrale kortom in de hele partij.

Uw kandidaten hebben u nodig.

De VVD rekent op u.

Sterke provinciale staten, sterke Eerste Kamer, sterke VVD!

Bel tijdens kantooruren: 070 - 608276!

Enkele punten uit de toespraak van

J.J.C. Voorhoeve,

voorzitter VVD-fractie Tweede Kamer, op maandag 9 februari 1987 voor de Provinciale Statencampagne van de VVD in Limburg, Horn.

De betekenis van de Staten-verkiezingen

Eerst een algemeen politiek punt. Het gaat bij de verkiezingen op 18 maart om twee zaken: de Provinciale Staten en de Eerste Kamer. De Statenverkiezingen hebben ook landelijke betekenis. Statenverkiezingen zijn statenverkiezingen, zei de nieuwe voorzitter van het CDA bij de start van hun campagne. Dat is ook zo. Maar er is nog iets meer en ik heb het gevoel, dat de andere partijen met dat meerdere nog niet goed raad weten.

Vroeger kozen de Provinciale Staten om de drie jaar de helft van de Eerste Kamer. Statenverkiezingen werken derhalve slechts voor de helft door in de samenstelling van de Eerste Kamer en dan meestal slechts op termijn. Sinds de invoering van de nieuwe Grondwet is dat anders. De Staten die wij straks op 18 maart gaan kiezen, stellen binnen drie maanden de gehele Eerste Kamer samen. Verlies van de meerderheid van CDA en VVD op 18 maart betekent onherroepelijk verlies van de meerderheid in de Eerste Kamer.

De heren Kok, Van Mierlo en Lubbers hebben reeds in koor verklaard, dat dat gevaar niet groot is en dat als het mocht gebeuren - en daar hoopt vooral de heer Kok op - het Kabinet toch kan blijven regeren. Vooral van de heer Kok was dat buitengewoon vriendelijk. Maar het is niet alleen vriendelijkheid die de PvdA motiveert.

Ik zou erop willen wijzen, dat de fractievoorzitter van de PvdA in de Eerste Kamer iets heel anders heeft gezegd dan de heer Kok. Tijdens de Algemene Beschouwingen vorige herfst heeft de PvdA-leider in de Senaat, de heer Vermeer, verklaard dat als een Kabinet de vertrouwenskwestie zou stellen in een debat met de Eerste Kamer, dat Kabinet zelf de gevolgen zou moeten dragen. Ik citeer de heer Vermeer: „In het niet ondenkbare geval van verschil-

lende politieke meerderheden hier en aan de overzijde, kan een ginds aanvaard (voorstel), een hier verworpen voorstel worden. Een oppositionele meerderheid hier kan zich toch moeilijk van zijn grondwettelijke revisietaak laten afbrengen door een dreigement van een kabinet". Einde citaat.

Dit is de juiste schets van de bevoegdheden van de Eerste Kamer. Alle wetsontwerpen, ook begrotingen, hebben de goedkeuring van de Eerste Kamer nodig. Zo is het nu eenmaal. De heer Vermeer had gelijk.

De heer Kok is zijn mening hierover trouwens aan het wijzigen. Eerst zei hij vriendelijk dat het Kabinet mag blijven. Maar jongstleden zaterdag gaf hij toe dat de PvdA dan toch het Kabinet niet overeind zal houden. Het zou voor hem natuurlijk prachtig uitkomen, een meerderheid van links in de Senaat. Het Kabinet mag blijven - als het Kabinet maar doet wat de PvdA zegt. Dat betekent dat het regeerakkoord CDA-VVD dan niet meer uitgevoerd kan worden. Dan ontstaat er een verlamdende stagnatie van wetsontwerpen in de Eerste Kamer. Wij als VVD-ers moeten daarvoor op onze hoede zijn. CDA en VVD hebben nu immers samen een meerderheid. Maar ik wijs op de realiteit van vandaag. Ieder heeft gezien dat het CDA vorig jaar 9 Tweede Kamerzetels won. Maar als we die uitslag van 54 Tweede Kamerzetels vertalen naar de Eerste Kamer, dan zijn dat 27 zetels.

Op het ogenblik heeft het CDA er 26. Het CDA zit in de Eerste Kamer dus ongeveer op het niveau van mei 1986. Stelt u zich eens voor, dat het CDA zich keurig op die 26 zetels handhaaft, en daar ziet het wel naar uit. Stelt u zich vervolgens eens voor, dat de VVD de winst van de vorige Statenverkiezingen weer moet inleveren en terugvalt op een zeteltal gelijk aan dat in 1981. Dat zijn er dan 12. Bij dit zeer realistische scenario, blijven er voor de coalitie 38 zetels over. 38 van de 75. Dat is dus een meerderheid van zegge en schrijve één zetel.

Indien CDA of VVD het slechter doen, zijn we die meerderheid kwijt. Daarom roep ik vanavond ieder in Limburg, die op de VVD zou kunnen stemmen, op om dat ook echt te gaan doen. Niet thuisblijven en denken dat het zo'n vaart niet loopt! Want als wij op de 19e maart vaststellen dat we net niet sterk genoeg waren, is het te laat. Dan moet de coalitie de wensen van de kleine confessionele partijen of de oppositie in de Eerste Kamer in de wetgeving opnemen, en dreigt ernstige verzwakking van de besluitkracht van dit Kabinet. Het grootste risico zit niet in de kracht van de oppositie, maar in het percentage mogelijke thuisblijvers onder de VVD-achterban. Wij moeten hen zien te stimuleren op 18 maart naar de stembus te gaan. Lukt dat, dan maken we goede verkiezingen, hier in Limburg en in het hele land!

De PvdA spreekt zich zelf tegen

Overigens vormt het accentverschil tussen de fractieleiders van de PvdA in de Eerste en Tweede Kamer niet het enige geschilpunt in de PvdA. Ieder heeft de afgelopen twee weken kunnen zien hoe sterk de meningen in die partij verdeeld zijn over het fundamentele punt van de koppeling tussen de inkomens van uitkeringsgerechtigden en de inkomens van economisch actieven. Financieel specialist Kom-

brink heeft zijn partij er terecht op gewezen, dat de koppeling op den duur ook uit sociaal oogpunt ongewenst is, omdat koppeling de structurele werkloosheid vergroot. De financiële last van de koppeling leidt namelijk tot belasting- en premieverhoging, dus tot brutoloonkostenverhoging, dus tot verlies van werkgelegenheid in de concurrentie met het buitenland. De VVD heeft daarom steeds bepleit, lonen en uitkeringen niet te koppelen. In de PvdA wordt de discussie over dit onderwerp uit de weg gegaan. De PvdA heeft voortdurend kritiek op het CDA/VVD-beleid, maar weet zelf geen echt alternatief beleid te presenteren dat even succesvol zou zijn als het regeringsbeleid sinds 1982 is. De verdeeldheid van de PvdA doet zich ook op andere terreinen voor. Denk aan de exportvergunning voor onderzeërs. De PvdA stemde daar hevig verdeeld over. De PvdA roept steeds om méér banen en hoogwaardige industrie. In december kon men voor beide intekenen, maar liet door verwarring verstek gaan.

Zelfs op het terrein van de buitenlandse- en defensiepolitiek is de PvdA fundamenteel verdeeld. Mevrouw Ien van den Heuvel, Europarlementariër van de PvdA, is voorzitter van het IKV. Piet Dankert, zelfde partij en zelfde functie, is voorzitter van de Atlantische Commissie, die vaak het omgekeerde van het IKV bepleit.

Men vraagt mij wel eens, of de VVD na 1990 zou kunnen samenwerken met de PvdA. Met welke PvdA moet dat dan? Die van Sint van Van den Heuvel of Kombrink/Dankert? Ik ben benieuwd aan welke kant de heer Kok uitkomt. Hij heeft totnogtoe de echte keuzes weten te vermijden. Dat is ook wel te begrijpen. Je zult die kloven maar moeten overbruggen.

Economische ontwikkelingen in Limburg

Uit de regionale pers is mij gebleken dat Gedeputeerde Staten het contact met het Ministerie van Economische Zaken zouden willen verbeteren. Minister De Korte gaat daar graag op in en ontvangt op 17 februari een delegatie om de knelpunten in de economie van Limburg te bespreken. Op 17 maart zal hij een bezoek aan Limburg brengen.

Het gaat overigens lang niet slecht met uw provincie. Het Ministerie van Economische Zaken heeft mij de laatste cijfers over de investeringen in het kader van de Investerings Premie Regeling gegeven. De totale IPR-premie voor 1986 was f 300 miljoen, waarvan f 225 miljoen centraal vanuit Den Haag. f 70 miljoen is naar het Limburgse IPR-gebied gegaan, meer dan naar enig ander gebied. Dat bedrag is verdeeld over 50 projecten, van in totaal f 427 miljoen. Er zijn 1058 nieuwe arbeidsplaatsen door ontstaan, meer dan in de andere IPR-gebieden.

De werkgelegenheid in Limburg heeft ook de aandacht van de VVD-fractie in de Tweede Kamer. Als die aandacht zou verslappen, zorgt het Limburgse VVD-Tweede Kamerlid Jos van Rey er wel voor dat wij er weer aan herinnerd worden. De VVD-Tweede Kamerfractie heeft tezamen met de CDA-fractie Minister Brinkman gevraagd 125 banen in het sociaal-cultureel werk in Limburg niet weg te bezuinigen. Het verzoek deze banen te laten bestaan, kwam overigens van de PvdA, zeg ik er eerlijkheidshalve bij. Minister Brinkman heeft het, mede door ons aandringen, toch maar gehonoreerd.

Er wordt natuurlijk kritiek gehoord op het regeringsbeleid. Zo schat de gemeente Heerlen dat door de afslanking van rijksdiensten een kleine 900 banen in de Oostelijke Mijnstreek verdwijnen. Maar ik leg aan u voor dat men ook naar de voordelen van het CDA-VVD-beleid moet kijken. Dat beleid heeft de groei van de werkloosheid tot staan gebracht. De werkgelegenheid groeit nu behoorlijk. In Limburg zelfs wat sterker dan het landelijk gemiddelde.

Toch horen wij uit het bedrijfsleven klachten dat België aantrekkelijker is dan Limburg en men dus de grens over wil. Een recent onderzoek van het Ministerie van Economische Zaken concludeert dat het van het soort project afhangt of Belgisch danwel Nederlands Limburg voordeliger is. Zo zijn bedrijfsterreinen in België goedkoper, maar de investeringspremies in Nederland weer beter bij de wat grotere, nieuwe vestigingen. Bij uitbreidingsprojecten van grotere bedrijven is België weer aantrekkelijker. In individuele gevallen spelen ook een rol: de snelheid waarmee grond en gebouwen beschikbaar zijn. Dat lijkt een hoofdmotief bij de plannen tot verplaatsing van een DSM-onderdeel naar Genk. Men kan in Genk een geschikt bedrijfsgebouw uit een faillissement kopen. Toch doe ik een beroep op DSM nog eens na te gaan of men niet elders in Nederlands Limburg vergelijkbare faciliteiten kan vinden. Ik breng DSM in herinnering dat Limburg en Nederland in het verleden zich herhaaldelijk offers hebben getroost het DSM naar de zin te maken. Ik hoop dat de concernleiding dat niet vergeet.

Milieu: De vervuiling van de Maas terugdringen

Hier in Limburg speelt de milieuproblematiek misschien nog wel sterker dan in veel andere provincies. Uit het oosten waait verontreinigde lucht binnen. Uit het Zuiden en Oosten stroomt vervuild water uw land in. Ook in Limburg zelf zijn er activiteiten die het milieu bedreigen. Gelukkig voert de VVD in Limburg een krachtig en consistent milieubeleid. Daar staat Gedeputeerde Lodewijks pal voor. Landelijk zijn het vooral liberale ministers die het milieu op orde pogen te brengen: Ginjaar, Winsemius en nu Nijpels.

Behalve de mestproblemen en de luchtverontreiniging speelt ook de rivierverontreiniging. De Maas is voor u een levensader – maar ook voor de rest van het land, als bron van drinkwater. De Maas blijkt helaas vol vervuild slib te zitten. De Maas wordt vooral vervuild door de industrie rond Luik en Charleroi en de kerncentrales in Frankrijk.

Vorige week heeft Minister Smit-Kroes de Tweede Kamer een rapport gezonden over de vervuiling van de rivierbodem. Ik kan u vanavond de reactie van de VVD-fractie geven, op grond van de studie die onze milieuspecialist Te Veldhuis ervan heeft gemaakt.

Het probleem is nog véél erger dan aanvankelijk werd gedacht. Er is méér dan 100 miljoen m³ sterk verontreinigde onderwaterbodems. De sanering van onderwaterbodems is wellicht nog dúúrder dan de sanering van „droge” bodemverontreiniging ad f 3 miljard. In de notitie van de Minister wordt gezegd: de preventieve, reeds getroffen zuiveringsmaatregelen ad ± 8 miljard zullen door de al bestaande onderwaterbodemvervuiling onvoldoende effect hebben. De sanering zal gigantische bedragen gaan vergen. Nu nog niet eens te berekenen! De risico's voor de volksgezondheid en kwaliteit van het grondwater en de bedreiging van het water-leefmilieu (fauna en flora) vereisen dat dit probleem toch wordt aangepakt.

Nederland moet zelf het goede voorbeeld geven en de lozingseisen aanscherpen. Dit doen we al op een aantal gebieden. In Nederland wordt 80% van de lozingen op de Maas gereinigd. In België maar 20%.

De conclusie van de VVD is: er is dringend een soort „masterplan” nodig om:

- verdere vervuiling te voorkomen,
- bestaande ernstige vervuiling te saneren.

En wel door:

- een intensieve internationale aanpak via preventie, sanering, en financiering (buitenlandse bijdragen of schadevergoeding?!),

- gerichte, gezamenlijke bestuurlijke aanpak van rijk, provincies, gemeenten en waterschappen/zuiveringschappen.

De VVD roept het Kabinet op om na deze inventarisatie, nu ook een *lange termijn plan* te maken om de *onderwaterbodemvervuiling* sterk terug te dringen.

Criminaliteitsbestrijding

De criminaliteit geeft naar aard en omvang nog steeds reden tot ernstige bezorgdheid. Zowel in Nederland als in het buitenland is de criminaliteit de laatste 20 jaar sterk toegenomen. De oorzaken liggen vooral in sociale ontwikkelingen, die het normbesef hebben aangetast en de naleving van normen hebben ondermijnd. Niet alleen ervaren veel mensen de veel voorkomende criminaliteit als inbraak, diefstal, vandalisme etc. als bijzonder ergerlijk, maar tevens vrezen zij dat met de toename van ernstige vormen van criminaliteit, zoals geweldplegingen, terreuracties en dergelijke de democratische rechtstaat op het spel staat. Terecht vraagt men zich af of de overheid zich voldoende van de ernst van het probleem bewust is en of een straffer overheidsbeleid niet gewenst is. Al in de vorige kabinetsperiode hebben VVD-fractie en VVD-bewindslieden de criminaliteitsbestrijding een hoge prioriteit gegeven. Gewezen kan worden op de motie Nijpels (1984), het VVD-Actieplan „Bestrijding criminaliteit en vandalisme” (1984) en het Beleidsplan „Samenleving en Criminaliteit” (1985) van het vorige kabinet. Ondanks de grote financiële problemen van de overheid zijn er extra financiële middelen beschikbaar gesteld. Voor uitvoering van het beleidsplan gaat het om f 115 miljoen in 1986, oplopend tot f 306 miljoen in 1988 en daarna weer afnemend tot structureel f 232 miljoen na 1990. Voorts is in het regeerakkoord nog eens f 50 miljoen voor 1987 uitgetrokken. Dit bedrag loopt op tot f 125 miljoen structureel in 1990. Met deze gelden zijn c.q. worden politie, openbaar ministerie en rechterlijke macht versterkt. Bovendien is een aanvang gemaakt met de bouw van vijf nieuwe gevangenissen, die bitter hard nodig zijn. Het effect van een aantal maatregelen zal helaas enige tijd duren. Wat jarenlang fout is gegaan, kost enige tijd om weer rechtgezet te worden. Bovendien kan de overheid het niet alleen. Er moet een mentaliteitsverandering in de samenleving komen, waardoor een einde wordt gemaakt aan de normvervaging en de verloederding. Dat is de opgave voor ouders, leerkrachten, leidinggevers en al die anderen, die een verantwoordelijkheid in de samenleving dragen.

De VVD-fractie dient zich af te vragen of de inspanning van de overheid voldoende is. Die vraag hebben wij onszelf gesteld en wij zijn tot de conclusie gekomen, dat een extra inspanning noodzakelijk is. Daarom heeft de fractievoorzitter van de VVD, de heer Voorhoeve, op 2 februari j.l. het voorstel gedaan f 60 à f 80 miljoen extra uit te trekken voor de criminaliteitsbestrijding. Die middelen zouden moeten worden gebruikt voor:

- meer politie op straat, vooral 's nachts en in het weekend,
- speciale maatregelen voor bestrijding van de zware criminaliteit, zowel op regionaal niveau als op nationaal en internationaal niveau als het bijvoorbeeld om terrorisme gaat,
- verdergaande automatisering bij de politie,
- opvang van jeugdige criminelen in steden met hoge jeugdmisdaad (bijvoorbeeld zogenaamde HALT-projecten).

De financiële dekking zal de VVD aan de orde stellen bij de debatten over de februari-brief en de voorjaarsnota. Over dit voorstel is in de Kamer inmiddels al gedebatteerd. Alle grote partijen hebben de ernst van het vraagstuk onderschreven en het VVD-voorstel gesteund.

De heer Korthals Altes was als Minister van Justitie vanzelfsprekend gelukkig met deze steun uit de Kamer. Hij deelde het standpunt van de VVD en anderen, dat er reeds veel gebeurd is, maar waarschuwde van zijn kant, dat er nog veel moet gebeuren. Niet alleen kampen politie en justitie met structurele financiële tekorten, maar het criminaliteitsvraagstuk is zo complex, dat het slechts door een gezamenlijke inspanning van overheid en samenleving kan worden opgelost.

Van de kant van de VVD-fractie werd met vreugde geconstateerd, dat de andere partijen positief op het VVD-voorstel hadden gereageerd, omdat slechts een gezamenlijk beleid, ook in politiek opzicht, effectief kan zijn als het gaat om het duidelijk trekken van grenzen van het toelaatbare. De burger heeft recht op bescherming van zijn/haar veiligheid én heeft recht op bescherming van onze democratie en rechtstaat.

(Voor nadere informatie: mr. A.H. Korthals, tel. 070-614911, tst. 3250.)

Liberaal Reveil

Hoe liberaal is de VVD?

Deze vraag komt aan de orde in een speciaal **Thema-nummer Liberaal Reveil** over de spanningen tussen het liberalisme en de VVD: aard, oorzaak en remedie.

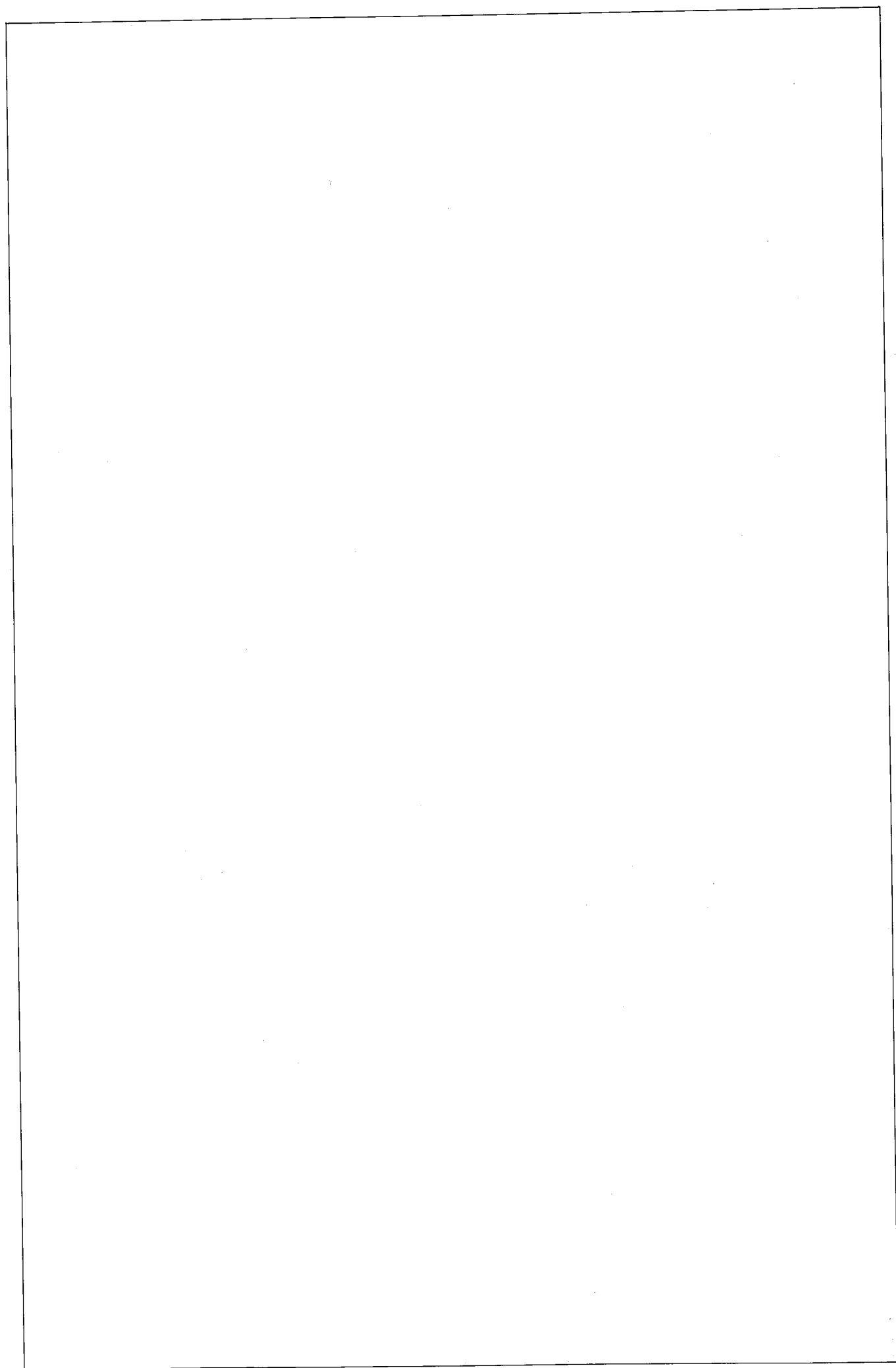
Met onder andere:

- Voorhoeve over de VVD als modern-liberale partij
- Geertsema over de „verloochening” van liberale principes
- Jacobse over de VVD als regeringspartij
- Groenveld over de opleving van het klassiek-liberalisme
- Rosenthal over de bestuurbaarheid van de VVD
- Storm over het partijmanagement
- Vonhoff over de wortels van het „echte” liberalisme

U kunt een **jaarabonnement** nemen door overmaking van f 35,- op girorekening 240.200 t.n.v. Stichting Liberaal Reveil te Voorschoten.

U ontvangt bovengenoemd themanummer dan **gratis**.

Losse nummers te bestellen door overmaking van f 9,-.

Hoofdpunten spreekbeurt J.J.C. Voorhoeve op 16 februari 1987 te Lelystad

Werkgelegenheid vergroten door lastenverlichting infrastructurele werken

Verkleining van de Wig opnemen in sociaal convenant

- a. De werkgelegenheidsontwikkeling is minder gunstig dan geraamd bij de opstelling van het regeerakkoord. De belangrijkste reden is het achterblijven van de export door de forse koersval van de dollar. Daardoor verliest ons land afzet in het buitenland. De geraamde export-groei van 5% ligt slechts op 2,5%. Dit kost ons land veel banen.
- b. De concurrentiekracht is het best te herstellen door een beperking van de loonkostenontwikkeling. Het zijn de loonkosten per eenheid produkt, in vergelijking met de buitenlandse producenten, die het grootste deel van onze exportprestaties bepalen. Hoofdprobleem in Nederland is de hoge bruto-loonkosten door de veel te grote wig van belastingen en premies. Verkleining van de wig is door werkgevers en werknemers (SER-akkoord) als belangrijke doelstelling aanvaard.
- c. De ontwikkelingen in het voor ons relevante buitenland op het terrein van de fiscaliteit dreigen de concurrentiepositie verder aan te tasten. In de belangrijkste landen (de VS en West-Duitsland) is men de belastingen (die al lager zijn dan in Nederland) verder aan het verlagen. Ook hun premiedruk is veel lager.
- d. Hieruit volgt dat de belangrijkste stap die ons land kan zetten om de werkgelegenheid te bevorderen en werkloosheid te bestrijden, een verkleining van de afstand tussen de loonkosten voor de werkgever en het netto salaris voor de werknemer is, vooral voor de werknemers aan de onderzijde van de loonschaal. Ik denk dan speciaal aan het traject van minimum tot anderhalf maal modaal.
- e. „Meer werk door minder lasten”. Dat zou als volgt kunnen worden bereikt:
 1. De werkgevers en werknemers zouden in de Stichting van de Arbeid overeen kunnen komen de totale loonkosten in 1988-1990 niet of nauwelijks te verhogen.
 2. De overheid zou daartegenover moeten stellen dat de netto-inkomens van werknemers in die jaren omhoog gaan door Wig-verkleining. Dat kan worden bereikt door de sociale premieheffing te beperken of de loon-inkomstenbelasting, vooral in het traject tussen minimum en anderhalf maal modaal, enigszins te verminderen. De kosten van wigverkleining zouden uit de hopelijk structurele meevaller in de belastingen en de sociale fondsen kunnen worden betaald. Op deze wijze wordt een structurele meevaller teruggedrukt naar de werknemers, ten behoeve van het arbeidsvoorwaardenoverleg.

De bovenstaande twee punten zouden een sociaal convenant voor twee of drie jaar kunnen vormen. De bedragen,

die in het sociaal convenant zouden kunnen worden vastgelegd, zijn afhankelijk van de omvang van structurele meevallers en de bereidheid van de partners concrete afspraken te maken.

Deze aanpak heeft een aantal grote voordelen:

1. Stimulering van de werkgelegenheid en bestrijding werkloosheid vooral onder de lagere inkomensstrek-
kers.
2. Herstel van concurrentiepositie, vooral in de arbeidsintensieve bedrijven.
3. Gunstige sociale effecten, want de voordelen bereiken vooral de laagste inkomens.
4. Wigverkleining komt ook ten goede aan uitkeringsge-
rechtigden.
5. Rechtvaardig ten aanzien van de ambtenaren, want de inkomensstijging in de bedrijven wordt afgeremd en ook de ambtenaren profiteren van de wigverkleining.
6. Wigverkleining in 1988-1990 compenseert de minder gunstige koopkrachtontwikkelingen die voor die jaren verwacht kunnen worden. Wigverkleining bevordert bovendien:
7. een vermindering van zwart werken.
8. verschuiving van kapitaalintensieve activiteiten naar arbeidsintensieve, zoals onderhoudswerkzaamheden – hetgeen positieve milieu-effecten sorteert (langere levensduur produktiemiddelen en consumptiegoederen, zuiniger gebruik van materialen).

Koppeling tussen lonen en uitkeringen

Een dergelijke aanpak heeft veel gunstigere sociale effecten dan voorstellen die op verhoging van de collectieve uitgaven neerkomen. Weer nieuwe plannen om werklozen in overheidsprogramma's al dan niet gesubsidieerd aan werk te helpen, leveren alleen op korte termijn een bijdrage aan de werkloosheidsbestrijding, maar kosten op den duur veel meer banen dan ze opleveren, omdat de financiering ervan uit lastenverhogingen weer banen in de particuliere sector vernietigt. Het plan tot Wig-verkleining is ook veel sociaal in zijn uitwerking dan het voornemen van de PvdA om de koppeling te herstellen. Fractie-leider Kok heeft daar zaterdag voor gepleit. Herstel van de koppeling kan alleen door loonmaatregelen of verhoging van de lastendruk. Loonmaatregelen wijst de vakbeweging af. Lastendrukverhoging tast de werkgelegenheid aan en vergroot dus het probleem. Herstel van de koppeling helpt ons land van de regen in de drup. De aanpak die hierboven is voorgesteld past geheel in het regeerakkoord. Daar staat als uitgangspunt: tenminste handhaving van de lastendruk. Indien meevallers bij de belastingen en premies worden teruggedrukt naar de werknemers, blijft de lastendruk ongeveer gelijk. Worden zulke meevallers niet teruggedrukt, dan loopt de lastendruk omhoog, met alle negatieve gevolgen van dien voor de werkgelegenheid en de groei. (Noot: Het bovenstaande laat onverlet de uitvoering van de motie-Kostor-Korthals-Van den Burg-Kohnstam om f 60-f 80 miljoen per jaar uit te trekken voor een extra inspanning ter bestrij-

ding van de criminaliteit. De VVD zal er op aan blijven dringen dat die motie wordt uitgevoerd).

Nieuwe projecten in de infrastructuur

- f. Er is nog een tweede methode om de werkgelegenheid te bevorderen. Bij het debat over de regeringsverklaring en de algemene politieke beschouwingen in 1986 heeft de VVD voorgesteld de investeringen in moderne infrastructuur te vergroten. Dat is goed voor de toekomstige welvaart van ons land en schept werkgelegenheid. Het tekort van de overheid verhindert echter grotere uitgaven. Daarom heeft de VVD een nieuwe financiering voorgesteld, zogenaamde *publieke-private projecten*. Vervolgens wil ik dat voorstel verder uitwerken.
- g. Grote projecten, zoals oeververbindingen of een telecommunicatiedienst, die van belang zijn voor het bedrijfsleven, zouden versneld kunnen worden aangelegd door oprichting van financieringsmaatschappijen van beleggers. Zo'n maatschappij bouwt met aannemers een infrastructuureel project en wordt er de eigenaar van. De maatschappij financiert de bouw door institutionele beleggers daarvoor te interesseren. Deze hebben thans ruime middelen, vooral de pensioenfondsen, en zoeken naar interessante projecten.
- De financieringsmaatschappij verhuurt het object aan het rijk (of provincie of gemeente), voor een lange periode, tegen een huurprijs die de kosten van financiering, onderhoud en exploitatie vergoedt. Het rijk betaalt de huur uit lopende inkomsten of fondsen als het Rijkswegenfonds. Na verloop van enige decennia koopt het rijk het object tegen een vantevoren af te spreken prijs (bijvoorbeeld de depreciatiewaarde), of na 40 à 50 jaar valt het object „om niet” aan het Rijk toe.*
- h. Door deze aanpak worden vijf vliegen in één klap geslagen:
- de infrastructuur kan snel gemoderniseerd worden: huidige knelpunten worden opgeheven,
 - stimulering van de werkgelegenheid,
 - privatisering en bedrijfsmatige aanpak,
 - beperking van kapitaalexport door grote beleggers,
 - ontlasting van de rijksbegroting van kostbare investeringen - dus het tijdspad van de tekortverlaging blijft intact.

De VVD-fractie in de Tweede Kamer zal bij de aanstaande debatten over de werkgelegenheid van de regering actie vragen zodat deze gedachten in concrete infrastructuurprojecten worden omgezet. Deze aanpak is dus aantrekkelijk voor werknemers en werkgevers en zou dus ook onderdeel van een sociaal convenant voor twee jaar kunnen zijn.

- j. *Conclusie:* De regering kan de werkgelegenheid sterk bevorderen door een sociaal convenant met werkgevers en werknemers voor twee of drie jaar te sluiten, waarin werkgevers en werknemers afspreken de bruto-loonkosten vrijwel gelijk te houden. De regering moet daar dan tegenover stellen dat de netto-inkomens kunnen stijgen en er extra banen in grote projecten worden geschapen.

De redactie

Wat is de wig?

De 'wig' bestond voor de modale werknemer in 1985 uit het volgende:

	<i>loonkosten voor de werkgever</i>	f 51.503,-
af: -	werkgeverspremies ZW-WAO-ZFW-WW	f 6.270,-
	- werkgeverspremies volksverzekeringen	
	AKW-AWBZ-AAW	f 5.233,-
	<i>bruto loon werknemer</i>	f 40.000,-
af: -	werknemerspremies werknemersverzekeringen	f 5.960,-
	- werknemerspremies volksverzekeringen	f 4.810,-
	- loon- en inkomstenbelasting	f 3.499,-
	<i>netto loon werknemer</i>	f 25.731,-

De wig is het verschil tussen f 51.503,- en f 25.731,-, dus 50% van de loonkosten!

N.B. De pensioenpremies zijn buiten beschouwing gelaten.

Bron: Rapport Commissie Oort, tabel 4.2.

Enkele punten uit de spreukbeurt van dr. R.W. de Korte op 18 februari te Goes

Pas op de plaats met lonen

Ik herhaal mijn oproep aan de sociale partners de lonen te matigen. Nu voor het exporterende bedrijfsleven harde tijden zijn aangebroken als gevolg van de depreciatie van valuta van concurrerende landen - vooral de dollar en het pond - is het van het grootste belang dat we de ontwikkeling van de binnenlandse kosten in de hand houden. Alleen als we daar in slagen kunnen we het concurrentienadeel dat we hebben opgelopen weer wegwerken. Het beste zou zijn als de lonen zich zouden aanpassen aan de dalende prijzen. In ieder geval moeten we voorlopig afzien van algemene loonsverhogingen (pas op de plaats). Dit is een strikte noodzaak om op termijn een gezonde groei van export, produktie en werkgelegenheid te garanderen en de werkloosheid verder terug te dringen.

Kok

Voorts wil ik benadrukken dat de sociale partners, door al of niet de lonen te matigen, *zelf* de afstand tussen de loonontwikkeling en de ontwikkeling van de sociale uitkeringen in de hand hebben. Ik wijs er in dit verband op dat de koopkracht van de minimumuitkeringen zowel in 1986 als in 1987 met 1 à 1,5% zal toenemen.

De suggestie van PvdA-fractieleider Kok om de automatische koppelingen te herstellen en daarvoor eventueel zelfs de belasting- en premiedruk weer te verhogen, acht ik desastreus. Dat is het paard achter de wagen spannen; als in de marktsector te hoge reële loonstijgingen tot stand komen is dat zeker geen reden om dan ook de collectieve financiën maar weer te laten ontsporen. Het is triest dat, nu vrijwel iedereen doordrongen is van het grote belang van lastenverlichting, de leider van de grootste oppositiepartij geen problemen heeft met lastenverzwaring: Kok heeft kennelijk niets geleerd van de jaren '70 en hij luistert ook slecht naar de specialisten in zijn eigen fractie.

Arbeidsduurverkorting

Ook wil ik ingaan op de mogelijkheden om de werkloosheid verder terug te dringen. Dat moet in de eerste

plaats gebeuren door het scheppen van rendabele en duurzame arbeidsplaatsen in bedrijven. In de afgelopen jaren is dat goed gelukt: zowel in 1985 als in 1986 werden ruim 100.000 personen aan een baan geholpen. Dit jaar mogen we wat tegenwind verwachten, maar – en ik zeg het nogmaals – veel zal afhangen van de loonontwikkeling. Voorts kan een belangrijke bijdrage worden geleverd door verantwoorde en flexibele vormen van arbeidsduurverkortung. Hierbij valt te denken aan VUT, vijf-ploegendiensten en deeltijdarbeid. Vooral de groei van het aantal deeltijdbanen heeft in de afgelopen jaren een grote rol gespeeld; zo groeide de werkgelegenheid in personen in 1985 en 1986 meer dan twee keer zo hard als de werkgelegenheid in arbeidsjaren.

Werkloosheidsmaatregelen

Ook maatregelen die zich richten op bepaalde groepen werklozen, zoals het JOB-plan en het plan Vermeend/Moor, acht ik van groot belang in de strijd tegen de werkloosheid. Ik vind het verontrustend dat soms geluiden worden gehoord dat deze plannen niet aanslaan en dat niet het gewenste resultaat wordt bereikt. Als deze maatregelen om jeugdige en langdurige werklozen aan een baan te helpen onvoldoende zouden werken, is het voor alles zaak te zoeken naar de oorzaak daarvan en ze eventueel zo aan te passen dat ze wel effectief zijn. Roepen om extra geld is natuurlijk zinloos als de bestaande budgetten niet eens worden opge maakt.

Alweer schaarste op arbeidsmarkt

Voorts wil ik ervoor waarschuwen dat de situatie op de arbeidsmarkt niet alleen beoordeeld mag worden aan de hand van de omvang van de geregistreerde werkloosheid. Ten eerste wijzen verschillende onderzoeken erop dat de feitelijke werkloosheid belangrijk – misschien wel een derde – lager is dan het vervuilde bestand van de arbeidsbureaus aangeeft. Voorts dreigt op deelmarkten van de arbeidsmarkt nu reeds krapte te ontstaan. Ondanks de hoge werkloosheid sluit het aanbod op de arbeidsmarkt qua opleidingsniveau en beroepskwalificaties steeds minder aan op de vraag. Veranderde eisen als gevolg van de snelle technologische ontwikkeling spelen hierbij uiteraard een belangrijke rol. Nog afgezien van de problemen waarmee bedrijven geconfronteerd worden als ze niet voldoende gekwalificeerd personeel kunnen aantrekken, wordt het risico steeds groter dat de uit deze knelpunten voortvloeiende loonstijgingen uitstralen naar de rest van de economie. Dat kunnen we ons in de huidige situatie absoluut niet veroorloven.

Scholing en onderwijs

Deze fricties op de arbeidsmarkt onderstrepen het belang van initiatieven om scholing en onderwijs beter af te stemmen op de arbeidsmarkt. Ik wijs in het bijzonder nog eens op de noodzaak kansen te bieden aan de steeds groter wordende groep van oudere langdurig werklozen met een relatief lage opleiding. Zweden is in verband een land dat op het terrein van scholing al veel tot stand heeft gebracht.

Om de kansen van laaggeschoolde werkloze jongeren te verbeteren acht ik het zeer belangrijk dat voortgegaan wordt met de uitbreiding van het leerlingwezen en dat het jeugdwerkgarantieplan nu snel van de grond komt. Wat dit laatste betreft wil ik benadrukken dat het slagen van het JWG vooral van de inzet van de gemeenten afhangt.

Vragen van Kok over uittalingen De Korte:

Lubbers en De Korte op één lijn

Waarschijnlijk in de hoop de minister-president en de vice-premier uit elkaar te kunnen spelen heeft de heer Kok een aantal vragen gesteld over het interview voor de AVRO-radio op 15 februari van de heer De Korte. Daarin had hij het mogelijk wenselijk genoemd tot een lastenverlichting over te gaan indien er een structurele meevaller zou zijn in de belastingopbrengst en tevens aan de voorwaarde van de verkleining van het financieringstekort zou zijn voldaan.

De heer Kok had uit de mond van de heer Lubbers graag gehoord dat de minister van Economische Zaken over het regeringsbeleid geen uitspraken zou mogen doen, voor dat het desbetreffende onderwerp in de ministerraad was besproken.

De minister-president dacht daar echter anders over: „Ik acht het normaal – tot op zekere hoogte zelfs wenselijk – dat ministers vanuit een specifieke verantwoordelijkheid op het belang van bepaalde beleidsaspecten wijzen. Zo vind ik het heel normaal dat de minister van Economische Zaken voortdurend wijst op de noodzaak van lastenverlichting en belastingverlaging, dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het meeste spreekt over de bestrijding van de werkloosheid en dat de minister van Financiën voortdurend uitlegt dat wij toch voorzichtig moeten zijn, gegeven de hoogte van het tekort dat het rijk nu nog jaarlijks kent. Ik zie er echt geen kwaad in als ministers, redenerend vanuit hun portefeuilles, verschillende aspecten onder de aandacht brengen, ook publiek. Dat moet kunnen.”

De heer Lubbers gaf ook een inhoudelijk commentaar op de opmerkingen van de heer De Korte. Daarbij betrok hij ook de mededeling van de heer Kok eerder op een spreekbeurt gedaan, dat desnoods de collectieve lastendruk moest worden verhoogd om de koppeling tussen lonen en uitkeringen te kunnen betalen:

„Waar ik zondag jl. collega De Korte hoorde spreken over een mogelijke belastingverlaging en de heer Kok over een mogelijke belastingverhoging hoop ik, in het licht van de hoofddoelstelling van het beleid, de werkgelegenheid, dat gesteld voor de keuze tussen belastingverlaging en belastingverhoging, de heer De Korte aan het langste eind trekt en ons dus de belastingverhoging van de heer Kok bespaard blijft.”

Enkele punten uit de spreekbeurt van mr. J.G.C. Wiebenga op 16 februari te Purmerend

Gemeenten moeten geen buitenlandse politiek voeren

1. Steeds meer gemeenten willen buitenlandse politiek gaan bedrijven. Dat zal vooral *getuigenispolitiek* zijn, want echte bevoegdheden hebben zij op dat beleidsterrein natuurlijk niet. Deze getuigenispolitiek heeft soms lachwekkende kanten: „Purmerend waarschuwt Amerika voor de laatste maal”. Soms blijkt er een goed bedoelde naïviteit uit: zie de besluiten om een gemeente kernwapenvrij te verklaren.
2. Een enkele maal onttaardt deze behoefte om buitenlandse politiek te bedrijven in de neiging tot *discriminatie*. Het om louter politieke, niet-zakelijke redenen boycotten van een bedrijf door bijvoorbeeld gemeentelijke opdrachten

te weigeren, is ronduit een slechte zaak. Terecht heeft de regering – mede naar aanleiding van mijn schriftelijke kamervragen van 6 januari 1987 – het *Arnhems raadsbesluit* van die strekking *vernietigd*, wegens strijd met artikel 1 van de Grondwet (non-discriminatie-artikel). Het ging daarbij om het besluit tot het weigeren van opdrachten aan bedrijven die betrokken zijn bij de vliegbasis Woensdrecht. Het is treurig dat de meerderheid van de Arnhemse gemeenteraad onder leiding van de plaatselijke PvdA de verleiding niet kon weerstaan om een mooi nummer op te voeren, terwijl men heel goed had kunnen weten dat dit niet kon.

3. Het is bij dit soort zaken voor een gemeenteraadslid natuurlijk prettig om via deze getuigenispolitiek de eigen achterban te bekoren. Het kost de gemeente bovendien niet eens geld. Maar soms krijgt een dergelijk optreden wrange trekjes. Namelijk in de schemerzone waar net niet van een echte bedrijfsboycot sprake is, maar van een productieboycot. Bijvoorbeeld een gemeentelijk besluit om geen Shellbenzine meer te tanken. Wie is daarvan de dupe? Niet de directeur van de Shell, maar de kleine pomphouder. Meer in het algemeen zullen bedrijven ongetwijfeld niet erg geneigd zijn om zich te vestigen in een gemeente waar zij de kans lopen negatief bejegend te worden. En wie moeten vervolgens de tol betalen voor de dadendrang van de plaatselijke getuigenispolitiek? De plaatselijke werkzoekenden!
4. Geheel in het kader van deze getuigenispolitiek valt de handtekeningenactie die het Komitee Zuidelijk Afrika momenteel voert onder burgemeesters, wethouders en raadsleden met als Shell te bewegen zich uit Zuid-Afrika terug te trekken. Ongetwijfeld tekenen velen van hen met de beste bedoelingen. En natuurlijk is de apartheid in Zuid-Afrika een hele slechte zaak. Laat dat heel duidelijk zijn. Maar gemeentebestuurders hebben daarnaast nog een specifieke taak: de gemeente besturen en niet de wereld. Waartoe overmatige bemoeienis met de buitenlandse politiek kan leiden, heeft de al genoemde gemeente Arnhem laten zien. Het college van B en W is hierdoor uiteengevallen en een langdurige bestuurscrisis was het gevolg. Als hierover één ding moet worden gezegd is het wel dit: Gemeentebestuurders zijn gekozen om primair de gemeentelijke problemen op te lossen. Dat is al moeilijk genoeg. Zij hebben daar hun tijd hard voor nodig. Ook voor gemeentebestuurders moet gelden: *Schoenmaker houdt je bij je leest*.
5. Ook op de *regering* past enige kritiek. Zij laat veel te lang onduidelijkheid bestaan over de ruimte die gemeentebesturen al dan niet hebben op dit terrein. In de genoemde kamervragen van 6 januari j.l. heb ik de regering gevraagd om hierover *richtlijnen* op te stellen en aan de gemeente toe te sturen. Hiermee kan veel gemeentelijke tijdsverspilling worden voorkomen. De regering antwoordde dat hij hiernaar een onderzoek zou doen. Ik vraag aan de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken, J. de Koning (CDA), om spoedig duidelijkheid te scheppen en de gevraagde richtlijnen op te stellen. Veel CDA-raadsleden zullen dat hard nodig hebben, want ook zij neigen er nog al eens toe de PvdA achterna te lopen op dit terrein. Maar het meest zou het aan de gewone burgers en bedrijven ten goede komen als de gemeenten zich weer vooral richten op hun eigenlijke taak: het bestieren van de huishouding van de gemeenten.

Eems – Dollard

Deze week is in de Kamer aan de orde geweest de eventuele ratificatie van een hernieuwd Eems-Dollardverdrag. Hernieuwd, omdat het feitelijk ging om een actualisering en uitbreiding van het oorspronkelijke verdrag van 8 april '60 met als inhoud de regeling van een permanente Nederlands-Duitse Eemsc commissie.

Milieu en economie waren in de afwegingen elkaars tegenspeler. Dat enerzijds de Eems-Dollard-kwestie scherp gevolgd wordt in verband met gevolgen voor fauna en flora in het Estuarium is logisch. Het Estuarium is een mooi en evenwichtig stuk natuur en „iets dat goed is, daar dient men zuinig op te zijn“. Het tegengaan van elke ontwikkeling op dit gebied getuigt echter van een conservatisme, dat niet in de VVD-visie past. Hoewel door menselijk ingrijpen vaak onherstelbare schade is aangebracht is ook veelvuldig gecorrigeerd (Naardermeer, Lauwersmeer). De vraag is of het ingrijpen in het Estuarium schade toebrengt aan de biotoop die dusdanig is, dat niet tot ratificatie overgegaan moet worden en een heropening van de onderhandelingen zal moeten plaats vinden. Onderzoek toont aan dat dit niet het geval is. De verandering die teweeg zal worden gebracht aan flora en fauna zal worden opgevangen door de flexibiliteit van de biotoop.

Daarnaast zal de op te spuiten Geiseplaat bij verstandige natuurbouw een belangrijke bijdrage leveren aan herstel van natuurwaarden.

Tegenover deze milieu-aspecten staan de positieve economische aspecten. Het percentage werkzoekenden in het desbetreffende gebied is extreem. De VVD-fractie heeft nadrukkelijk de wens uitgesproken dat voorwaarden worden aangedragen die voor de 25% werkzoekenden in deze regio perspectief op volledige deelname aan de samenleving zullen bieden.

Het tot stand komen van een evenwichtig gemeenschappelijk beleid in economische, milieu- en natuurbeschermingskwesties is de kern van het verdrag en tevens het draaipunt van de fractie op basis waarvan besluitvorming zal plaatsvinden. Wij erkennen dat er een aantasting zal zijn van het huidige waardevolle en dienen toch te proberen werkgelegenheid te bezorgen aan de nu nog duizenden wachtenden in dit gebied. Belangrijk element is nog dat ratificatie van het verdrag de ontstane irritatie tussen de twee nabuurstaten zal wegnemen. Indien men van Nederlandse en Duitse zijde onafhankelijk en in concurrentie met elkaar de strijd tegen de werkloosheid gaat activeren, dan zal dit ten koste gaan van natuur, milieu en werkgelegenheid.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070-614911, tst. 3014.)

Uit de Eerste Kamer Welzijnswet

De VVD-fractie in de Eerste Kamer is medio februari uiteindelijk accoord gegaan met de Welzijnswet. Bij de afweging van het voor en tegen werd de doorslag gegeven door het feit, dat hier een omvangrijke decentralisatie plaatsvindt, waardoor provincies en gemeenten meer beleidsvrijheid krijgen en bijna twintig rijkssubsidieregelingen en rijksbijdrageregelingen verdwijnen. Bovendien wordt er door de Wet een zekere omlijning aan het welzijns-terrein gegeven, die tot dusver ontbrak.

De systematiek van het wetsontwerp ontmoette echter veel kritiek van de zijde van de woordvoester, mevrouw mr. E. Veder-Smit. Allereerst ondergraaft de wet haar eigen systeem. Want enerzijds legt zij de reikwijdte vast in een lijst, alsmede in het aanvangsartikel van de wet. Anderzijds maakt de wet uitzonderingen daarop weer mogelijk bij Algemene Maatregel van Bestuur. Er zijn dus voorzieningen, zoals de gezinszorg en het algemeen maatschappelijk werk, die nu buiten de wet blijven, maar er bij AMvB toch weer onder kunnen worden gebracht.

Een tweede inconsistentie is, dat de wet regelt welke voorzieningen uitsluitend onder de bemoeiing van de provincie vallen en welke onder die van de gemeenten. Daarbij is nogal wat met allerlei voorzieningen geschoven. Toen er één in moeilijkheden bleek te komen door deze toedeling, namelijk de telefonische hulpdiensten, omdat men van de gemeente naar de provincie werd verplaatst zonder dat het geld „mee zou gaan”, verklaarde de minister dat provincies en gemeenten hierover wel een overeenkomst zouden kunnen sluiten. Daarmee haalde hij het systeem van de wet verder onderuit.

Kennelijk is de natuur van de werkelijkheid sterker dan de leer van de Wet. Mede daarom is het maar goed dat grote delen van de Welzijnswet slechts een looptijd van vier jaar hebben.

Mevrouw Veder-Smit kreeg van de minister de nadrukkelijke toezegging dat hij geen initiatief zal nemen om gezinszorg en kruiswerk onder de reikwijdte van de wet te brengen.

(Voor nadere informatie: mevr. mr. E. Veder-Smit, tel.: 058-122803.)

Zeevaartdiploma's

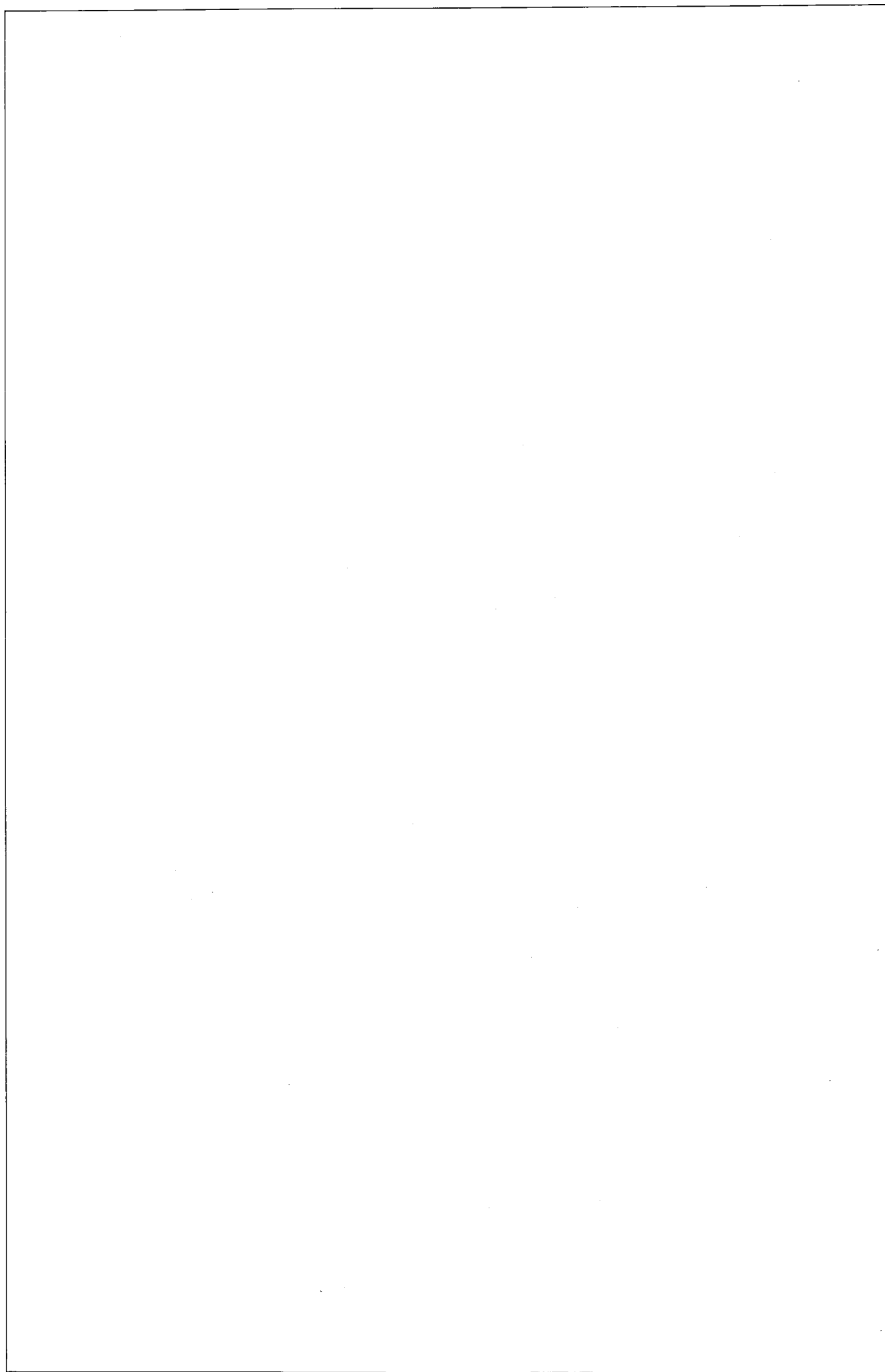
De eerste fase van de verandering van de wet over de zeevaartdiploma's moet vooral gezien worden als een bijdrage aan de versterking van de positie van de Nederlandse koopvaardijvloot in de moordende concurrentiestrijd die er in de wereld gaande is. Uiteraard mogen hierbij de eisen van veiligheid niet in het gedrang komen.

Biedt deze wetswijziging die het varen met minder bemanning mogelijk maakt voldoende soelaas aan de reders om de concurrentie vol te houden en komt zij niet te laat? Het zijn vooral de hoge bemanningskosten die de reden zijn zwaar belasten en vaak tot „omvlaggen” leiden. De lange behandelingsduur van het wetsvoorstel heeft niet gunstig gewerkt.

Deze wetswijziging moet in breder verband gezien worden in het kader dat geschetst wordt in de notitie „Wel varen onder Nederlandse vlag” van de Minister van Verkeer en Waterstaat (1978 dd 19-11-87). Hierin wordt op een heldere manier de toekomst van de Nederlandse scheepvaart beschreven en het hier behandelde wetsontwerp past er goed in.

Om het beeld uit deze notitie werkelijkheid te doen worden zullen niet alleen de Minister van V&W maar ook haar collega's van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Financiën van het belang van onze maritieme activiteiten doordrongen moeten zijn of worden.

(Voor nadere informatie: dr. B. Hofman, tel.: 03438-13788.)

Enkele punten uit de toespraak van J.J.C. Voorhoeve op de VVD-bijeenkomst in Musis Sacrum te Arnhem op 23 februari 1987

AANPAK WERKLOOSHEID

Op 16 februari heeft de VVD voorgesteld de strijd tegen de werkloosheid te intensiveren. Het VVD-plan voorziet in het vergemakkelijken van het streven naar loonmatiging. Loonmatiging is belangrijk om onze aangetaste concurrentiepositie te herstellen en werkgelegenheid te behouden en uit te breiden. Ons plan heb ik kort samengevat met: „Meer werk door minder lasten”. Werkgevers en werknemers zouden in de Stichting van de Arbeid kunnen afspreken de totale loonkosten in de periode 1988-1990 sterk te matigen. Dat zou een afspraak van belang zijn, omdat er door het optreden van knelpunten op de arbeidsmarkt, ondanks de nog hoge werkloosheid, een neiging bestaat de loonkosten verder te verhogen. De overheid zou het maken van een afspraak over loonmatiging kunnen bevorderen door na 1987 de zogenaamde WIG te verkleinen. De WIG is het verschil tussen de totale loonkosten die een werkgever moet opbrengen en het loon dat iemand uiteindelijk schoon mee naar huis neemt. Voor iedere netto verdiende gulden moet een werkgever twee gulden op tafel leggen. Deze enorme afstand tussen totale loonkosten en nettoloon moet geleidelijk worden verkleind door vermindering van sociale premies en belastingen. Met name de premies zijn ten opzichte van het buitenland veel te hoog. De grote WIG maakt arbeid veel te duur, remt de bereidheid ander werk te accepteren, vermindert de belangstelling voor scholing, stimuleert het zwarte en grijze circuit en benadeeld ook het milieu – omdat door de veel te hoge totale loonkosten per uur er te weinig aan onderhoud wordt gedaan en soms materialen worden verkwaat. Loonmatiging en lastenvermindering zouden onderdeel kunnen vormen van een af te sluiten Sociaal Akkoord. Ik ga graag in op de opmerkingen van oppositieleider Kok dat in zo'n akkoord nog tal van andere zaken afgesproken moeten worden, zoals arbeidsduurverkorting, de bevordering van scholing en het bespoedigen van de uitvoering van bestaande werkgelegenheidsplannen. De VVD acht zulke maatregelen nuttig als de sociale partners het daarover eens kunnen worden en voorzover ze de werkloosheid concreet verminderen. De VVD heeft voorgesteld ook de uitvoering van nieuwe projecten in de infrastructuur daarin op te nemen, die op een nieuwe leest kunnen worden geschoeid, namelijk in publiekprivate partnerships. Al deze afspraken dienen gericht te zijn op de hoofddoelstelling van het beleid sinds 1982: vergroting van de werkgelegenheid en daardoor een geleidelijke daling van de werkloosheid.

De reacties op onze voorstellen van vorige week maandag zijn bemoedigend. Fractievoorzitter Kok van de PvdA en premier Lubbers hebben hun instemming ermee

betuigd. De heer De Vries fronste even de wenkbrauwen, maar wijst het niet af. De heer Kok had weliswaar eerst de mogelijkheid van belastingverhoging geopperd, maar keerde snel op zijn schreden terug. Nu is hij gelukkig van de noodzaak van een verkleining van de WIG en dus van lastenverlaging overtuigd. Ons plan kan de PvdA helpen, een lastige discussie over de koppeling tussen de lonen in het bedrijfsleven enerzijds en de minimumlonen en de uitkeringen anderzijds constructief te beëindigen. Hoe sterker de brutoloonmatiging, des te minder kostbaar de koppeling zou zijn, en des te makkelijker om lonen, uitkeringen en ambtenarensalarissen niet te sterk uiteen te laten groeien. Voor de goede orde: de VVD wil geen automatische, maar een beleidsmatige koppeling, rekening houdend met de financiële en economische mogelijkheden van ons land. Vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers hadden eerst hun bedenkingen tegen ons plan, maar hebben hun opstelling dit weekend enigszins bijgesteld. Met name het VNO werd na enig beraad positief. Nu de vakbeweging nog! De voorzitter van de FNV, Pont, reageerde nogal terughoudend. Hij zei dat in het verleden belasting- en premieverhogingen nooit in looneisen zijn vertaald. Dus vindt hij het onlogisch om loonmatiging en lastenverlaging te koppelen. Maar dit is een misverstand. In de jaren zeventig zijn lastenverzwaringen steeds via hogere loonkosten op ondernemingen afgewenteld. Wil men nu reëel overleg van sociale partners en overheid, dan moet toch een bereidheid van de overheid om de lasten te verlagen op een positief antwoord van de vakbeweging kunnen rekenen. Ook de heer Pont moet zich toch zorgen maken over het verlies van concurrentiekracht van ons land, waardoor ook de baan van mening FNV-lid op de tocht kan komen.

AFSLANKING

Op een mooie ochtend, toen premier Lubbers werd geïnterviewd door de Volkskrant, voelde onze minister-president zich volgens eigen zeggen „een beetje gelijkmatig”. In zo'n stemming pleegt de aanvoerder van het kabinet wel eens wat filosofisch uit de hoek te komen. Ook dit keer was het raak. Lubbers begon te twifelen aan de mogelijkheid om de doelstelling van de afslankingsoperatie te realiseren. Nu gaat het hier inderdaad om een ambitieuze doelstelling. Deze operatie moet netto een bedrag van 1 miljard gulden opleveren. Het kabinet heeft over deze operatie zeer uitvoering gesproken en de nadere afspraken vastgelegd in een brief aan de Kamer van 30 december 1986. Vervolgens zijn alle ministers aan het werk gezet om vóór 1 april te laten weten hoe zij hun eigen taakstelling, dus per departement, invullen. Dat werk is in volle gang. Dat zich daarbij problemen voordoen, is volstrekt normaal bij een operatie en reorganisatie van zo'n omvang. Zaterdag stelde de minister-president in de krant, dat de afslankingsoperatie wel eens een of twee jaar langer zou kunnen duren. Als de teamleider aan het begin van een moeilijk karwei al meedeelt dat het wel niet op tijd zal lukken, wordt dat een zichzelf-waarmakende voorspelling. Wie net op dieet is gegaan, moet niet direct zijn goede voornemens ter discussie stellen. Daarom

heeft de VVD-fractie vandaag aan de premier en de Minister van Binnenlandse Zaken om nadere uitleg gevraagd – op vriendelijke toon natuurlijk – want wij houden er niet van om ministers van de coalitie in problemen te brengen.

BESTRIJDING CRIMINALITEIT

Voordat het eerste kabinet-Lubbers aantrad, is er jarenlang te weinig aan criminaliteitsbestrijding gedaan. De VVD was jarenlang roepende in de woestijn. Als politiek signaal en als ruggeleuning voor de Minister van Justitie heeft de VVD in 1984 een motie ingediend, die vroeg om een onderbouwd plan voor de bestrijding van de criminaliteit met daaraan gekoppeld financiële prioriteit. De motie is door een meerderheid van de Tweede Kamer ondersteund; de heer Den Uyl vond het eerst maar niks, maar het CDA deed schoorvoetend mee. In december 1984 heeft de VVD-fractie als aansporing een eigen „actieplan bestrijding criminaliteit en vandalisme” publiek gemaakt. Na zich in het kabinet te hebben ingezet voor de benodigde extra gelden, bood de Minister van Justitie in mei 1985 zijn beleidsplan „Samenleving en criminaliteit” aan de Tweede Kamer aan. Dat plan is nu in het tweede jaar van uitvoering. Er zijn reeds een groot aantal maatregelen genomen. Ondanks de bezuinigingen en ombuigingen wordt er meer geld voor politie, justitie, rechterlijke macht en gevangenis uitgetrokken. In de vorige kabinetsperiode is de gemeentepolitie met ongeveer 2000 man uitgebreid, bestaande uit politie-agenten en administratief personeel; de rijkspolitie met ongeveer 500 man en de rechterlijke macht met 270 man. Er worden 5 nieuwe huizen van bewaring gebouwd en door renovatie worden 900 extra cellen verkregen.

Veel mensen voelen zich door de criminaliteit bedreigd en vragen zich af waarom het kabinet er nog niet in is geslaagd de misdaadcijfers te verlagen. Er wordt zo hard mogelijk aan gewerkt. Het is echter niet doenlijk om in enkele jaren te herstellen wat over een periode van twee decennia is misgegaan. Dat vraagt nog jaren van inspanning.

Resultaten

Overigens leveren de extra inspanningen beslist al resultaten op. Het is geen toeval dat de terroristische groep, die twintig misdrijven heeft gepleegd, waaronder de aanslag op American Express en de BVD, onlangs is opgepakt! De uitstekende afwikkeling van de kidnapping van het meisje uit Laren is te danken aan een goedwerkend politie-apparaat. In ons land zijn gevaarlijke Ierse terroristen opgepakt. En wat niet bekend is: er zijn in het afgelopen jaar enkele ernstige aanslagen verijdeld doordat de politie daarover inlichtingen ontving en er een stokje voor stak. Er gebeurt dus al veel meer dan men denkt.

Drugsbestrijding

Een ander voorbeeld van vooruitgang is de bestrijding van de hard drugs. De heroïnevangst door Justitie is de laatste jaren toegenomen. Drugshandelaren worden zwaarder gestraft. Hun illegaal verkregen vermogen wordt bovendien afgepakt. Tijdens de jongste internationale bijeenkomst inzake narcoticabestrijding in Londen, sloegen de Nederlandse bewindslieden Korthals Altes en Dees een prima figuur. Andere landen stelden, dat er in ons land erg veel vooruitgang was geboekt. De tijd dat Nederland een zwakke schakel was, is nu voorbij. Minister Korthals Altes heeft een sterk stimulerende invloed uitgeoefend op de internationale samenwerking ter bestrijding van zware misdaad, zowel in de Trevi-groep als het Pompidou-overleg.

Extra geld voor criminaliteitsbestrijding

Drie weken geleden heeft de VVD het kabinet om

nogmaals een extra inspanning gevraagd om de criminaliteit in ons land terug te dringen. Met een bedrag van f 60 – f 80 miljoen per jaar kan een aantal noodzakelijke maatregelen ter versterking van politie en justitie worden bekostigd. De VVD is verheugd dat CDA, PvdA en D'66 daar hun steun aan hebben gegeven. De VVD zal in het debat op 11 en 12 maart er bij het kabinet op aandringen, dat de desbetreffende motie-Kosto c.s. zo spoedig mogelijk wordt uitgevoerd.

Reservepolitie anders inzetten

De overheid heeft daarvoor de „sterke arm”. De VVD zegt niet alleen: „Goed dat er politie is”, maar ook: Help die politie haar werk te doen.

Wij kunnen ons in ons land gelukkig prijzen met veel burgers, die de politie zouden willen steunen, die gemotiveerd zijn om hun en onze rechtsstaat te beschermen. De zogenaamde reservepolitie bestaat uit goed gemotiveerde mensen, die in hun vrije tijd de ordehandhaving willen versterken. Maar de wet beperkt hun inzet zodanig, dat zij alleen in buitengewone omstandigheden, zoals oorlog, worden ingeschakeld. De VVD meent, dat het beter is de reservepolitie om te zetten in een *vrijwillige politie*. De vrijwillige politie kan de beroepspolitie bij bepaalde taken assisteren, zoals begeleiding van diverse openbare manifestaties en hulp van preventieprojecten en andere maatschappelijk georiënteerde activiteiten. Zo helpen zij de taak van de beroepspolitie tijdens de weekenden te verlichten. Ik weet dat de politiebonden aarzelend tegenover deze gedachte staan, maar die aarzeling is weg te nemen door te bepalen dat vrijwillige politie niet de beroepspolitie kan vervangen. Vrijwilligers kunnen de politie echter bijstaan, in taken die thans teveel tijd aan de politie kosten.

Vrijwilligers moeten altijd onder de politiecommandant staan. Zij dienen geïnstrueerd en goed uitgerust te worden. Als vrijwilligers, met een minder grondige opleiding dan beroepspolitie mag men hen natuurlijk niet aan grote risico's blootstellen.

De VVD heeft dit onderwerp reeds in 1984 aan de orde gesteld, maar niet veel gehoor bij anderen gevonden. Wij geloven dat er onder bepaalde voorwaarden een rol is voor een dergelijke, vrijwillige versterking van de gewone politie. Dat helpt ook om particuliere burgerwachten en ander minder gewenste ontwikkelingen te voorkomen. Het VVD-Kamerlid Dijkstal zal daarom morgen de regering in schriftelijke vragen uitnodigen, zo spoedig mogelijk een kabinetsstandpunt te bepalen over omzetting van de bestaande reservepolitie in een nieuw soort vrijwillige politie.

Marechaussee en grenscontrole

Mijn tweede punt ter versterking van de misdaadbestrijding gaat over de *Koninklijke Marechaussee*. In 1984 is in een ambtelijk heroverwegingsrapport een forse bezuiniging bij de Marechaussee voorgesteld. De VVD-fractie heeft zich daar steeds kritisch tegenover opgesteld. Vorig jaar is een VVD-motie aangenomen om de Marechaussee sterkte niet te verminderen. De Marechaussee heeft namelijk belangrijke taken, ten eerste als militaire politie. En ieder heeft een paar weken geleden, toen de grote wapendiefstal in Ede snel werd opgelost, gezien hoe voortreffelijk de Marechaussee werkt. Zij is ook belast met controle op en opsporing van criminelen en personen zonder legale verblijfstitel, in het bijzonder aan de grenzen. Men zegt wel, dat in de Europese Gemeenschap alle personencontrole aan de grenzen overbodig wordt. Dat is onjuist. Vooral in de strijd tegen internationale criminaliteit blijft personencontrole belangrijk. Zolang dat ene Europa nog geen werkelijkheid is, en er geen Europese Marechaussee aan alle buitengrenzen staat,

is selectieve en steekproefsgewijze personencontrole aan de binnengrenzen nodig.

Bovendien kan de Marechaussee de gemeente- en rijkspolitie bijstaan. Vooral in de grote steden moet men de Marechaussee kunnen inroepen. De politie kampt met personeelsgebrek. Als de Marechaussee verder wordt ingekrompen, is de bijstandstaak niet meer goed uit te voeren, en komt de bestrijding van de misdaad in het nauw. De VVD zegt dus nee tegen verdere beperking van de Marechaussee. De personencontrole aan de grenzen mag niet verder verslapt worden.

Vragen van de leden Dijkstal en Hermans (beiden VVD) aan de Minister van Binnenlandse Zaken, drs. J. de Koning, en aan de Minister van Justitie, mr. F. Korthals Altes.

1. Herinneren de bewindslieden zich het antwoord van 5 maart 1986 op de schriftelijke vragen van het lid Dijkstal van 6 februari 1986 over het regeringsstandpunt inzake het rapport „Naar erkenning van de reserve-politie”, waarbij de toenmalige bewindslieden de hoop uitspraken eind maart (1986) hun standpunt aan de Tweede Kamer kenbaar te maken.
2. Hebben de bewindslieden inmiddels kennisgenomen van de suggestie in het rapport van de werkgroep politiebudget om de reserve-politie op te heffen en daarvoor een vrijwillige politie met ruimere bevoegdheid in de plaats te stellen?
3. Delen de bewindslieden de opvatting van onder andere de reserve-politie dat snel duidelijkheid gewenst is?
4. Zijn de bewindslieden bereid op korte termijn besluitvorming over de in vraag twee bedoelde suggestie te bewerkstelligen?
5. Kunnen de bewindslieden mededelen welke maatregelen getroffen moeten worden indien tot omzetting van reserve-politie naar vrijwillige politie zou worden besloten en hoeveel tijd met de uitvoering van die maatregelen gemoeid zal zijn?
6. Indien besluitvorming en/of uitvoering langere tijd zal vragen, zijn de bewindslieden bereid tijdelijke maatregelen te treffen ter verbetering van de positie van de reserve-politie, in aanmerking genomen dat het hier om goed gemotiveerde mensen gaat, die zich vrijwillig voor het algemeen belang inzetten?

Vragen van de leden Voorhoeve en Linschoten (beide VVD) aan de Minister-president en de Minister van Binnenlandse Zaken

1. Is het waar, zoals de Minister-President stelt in een vraaggesprek met de Volkskrant op 21 februari j.l., dat bij de afslankingsoperatie sprake is van streefcijfers in plaats van een concrete taakstelling?
2. Op grond van welke overweging wordt reeds aan het begin van de afslankingsoperatie geconcludeerd dat de afslanking niet overal in het door het kabinet afgesproken tijdschema wordt gehaald?
3. Welke ministeries of onderdelen daarvan moeten in dit verband worden gezien als „bijzondere gevallen”?
4. Welke gevolgen van eventuele vertragingen in de afslankingsoperatie zijn te voorzien voor de financiële taakstelling van het kabinet?
5. Welke maatregelen zal het kabinet nemen om te bevor-

deren dat de afslankingstaakstelling zoveel mogelijk volgens het door het kabinet afgesproken tijdschema wordt uitgevoerd?

Enkele punten uit de toespraak van Minister De Korte op VVD-bijeenkomst Zwolle (23-2-1987)

Bevordering van economische groei

De ingezette economische groei van de laatste jaren moet worden gekoesterd, en waar mogelijk vergroot. De aanbodzijde van onze economie dient verder te worden versterkt door verbetering van het algemeen economisch klimaat dat tezamen met de stimulering van de technologische vernieuwing moet leiden tot meer investeringen en een verder aantrekken van de werkgelegenheid. Belangrijke aanknopingspunten hierbij zijn onder meer handhaving van de WIR-premies, minder regelgeving, een zo laag mogelijke rentevoet en voortgaande algemene loonmatiging, zo mogelijk ondersteund door verlaging van belastingen en premies (verkleining van de WIG). Het is verheugend dat er inmiddels brede politieke steun is voor de door de VVD-fractie voorgestelde combinatie van loonmatiging en lastenverlichting (voorstel Voorhoeve). Zelfs de PvdA ondersteunt nu deze gedachte, na kort geleden nog lastenverzwaringen in het vooruitzicht te hebben gesteld.

Werkgelegenheid in de marktsector

Terugdringing van de werkloosheid moet in de eerste plaats geschieden door de creatie van rendabele en duurzame arbeidsplaatsen in de marktsector, anders gezegd via de economische groei. Het is dan ook van het allergrootste belang dat het economisch herstel van de laatste jaren zich ook in de komende jaren in voldoende mate kan voortzetten. Door de zeer scherpe depreciatie van onder meer de dollar en het pond worden de exporterende bedrijven geconfronteerd met een duidelijke verslechtering van hun concurrentiepositie. Des te meer is het essentieel dat de sociale partners er zo veel mogelijk in zullen slagen de lonen te matigen en aldus de loonkosten te drukken. Pas dan kunnen de exporteurs hun oude posities hernemen en op termijn zelfs weer verder versterken. Deze bedrijven dragen in belangrijke mate bij aan onze economische groei en moeten ook in de toekomst in staat blijven dit te doen.

Ook voor de in het binnenland opererende bedrijven is loonmatiging van groot belang teneinde hun marktaandeel op de binnenlandse markt te behouden. Wat in ieder geval duidelijk is, is dat we de problemen voor exporterend Nederland niet tegemoet kunnen treden door allerlei banenplannen en door uitbreiding van werkgelegenheid bij de overheid. Recent nog liet Kok geluiden horen die daarop duiden. Neen, ik acht met name de verbetering van het algemeen economisch klimaat de juiste weg waarlangs arbeidsplaatsen worden gecreëerd. De resultaten voor 1985 en 1986 – in beide jaren kwamen er meer dan 100.000 banen bij – zijn heel wat gunstiger dan de resultaten in de jaren '70 en begin '80 toen het ene banenplan bovenop het andere werd gestapeld.

Rente

Een andere wel zeer belangrijke kostenpost voor het bedrijfsleven wordt gevormd door de rentelasten. De koppeling van de gulden aan de Duitse mark maakt zo laag mogelijke Nederlandse rentetarieven realiseerbaar. Illustratie

tief voor het feit dat een zwakke munt samengaat met relatief hoge rentestanden moge blijken uit de kapitaalmarktrente in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk van circa 10%, dit terwijl de lage rente in Nederland circa 6% bedraagt. Dat deze lagere rente in Nederland niet onaanzienlijke financiële voordelen biedt voor het bedrijfsleven moge blijken uit het feit dat een 1%-punt hogere rente op termijn de rentelasten voor bedrijven met circa f 2 miljard verhoogt. Voor het huishoudboekje van de overheid betekent 1%-punt rentever-schil in 1990 eveneens een bedrag van circa f 2 miljard. We mogen dus de rente als kostenpost voor bedrijfsleven en overheid niet onderschatten. De pleitbezorgers van een zwakkere gulden verwaarlozen dat.

Huidige programma's voor jeugdige en langdurig werklozen

Natuurlijk zijn ook de huidige maatregelen teneinde de werkloosheid van jeugdige en langdurig werklozen terug te dringen (Job-plan, Vermeend/Moor, JWG) van groot belang. Helaas bereiken ons geluiden dat deze plannen nog onvoldoende uit de verf komen. Onderzocht moet worden wat hiervan de redenen zijn. Vervolgens kunnen ze zo mogelijk worden bijgesteld teneinde hun effectiviteit te vergroten. Ik ben het met de Minister-President eens dat we daarbij moeten overwegen om de plannen een meer verplichtend karakter te geven. We kunnen het ons niet permitteren dat er wel banen worden aangeboden maar dat die ondanks de omvangrijke werkloosheid niet worden vervuld. Ik verwijs naar de alweer optredende problemen in de bouw en in de detailhandel bij het aantrekken van personeel.

Wet uitoefening Diergeneeskunde

Het wetsvoorstel bevatte twee hoofdpunten:

1. Het tot stand brengen van een zogeheten „uitsterf"-systeem voor dierverloskundigen en castrateurs, hetgeen wil zeggen dat vanaf heden geen nieuwe dierverloskundigen en castrateurs meer zullen worden opgeleid en tot de beroepsuitoefening zullen worden toegelaten. Ook worden geen nieuwe taken meer aan deze beroepsoefenaren toegekend (zoals bijvoorbeeld het met een keizersnede laten bevallen).
2. Het regelen van een wettelijk vastgelegd tuchtrecht voor alle beoefenaren van de diergeneeskunde.

Met name het uitsterfsysteem voor dierverloskundigen en castrateurs was een omstreden punt, nadat in de vijftiger jaren al eerder een poging van regeringszijde op dit punt was gestrand. Sindsdien zijn de ontwikkelingen niet stil blijven staan. Steeds meer is de geneeskundige zorg voor het dier een continue bezigheid gebleven, waarbij de relatie tussen de dierenarts en de veehouder, al dan niet gecombineerd met de inschakeling van bedrijfsbegeleidende instanties, een zeer hechte moet zijn. In die ontwikkeling past een diergeneeskundige voor een enkel facet van de zorg steeds minder. Om die reden heeft de VVD-fractie ingestemd met het uitsterfsysteem. Wel zal het nodig zijn – alleen al om financiële redenen voor de veehouder – dat zorgvuldig nagegaan wordt voor welke doeleinden en op welke wijze een zogenaamd para-veterinair middenkader kan worden ingezet. Een unanieme Tweede Kamer verzocht de Minister eerst op dit punt duidelijkheid te verschaffen voordat de Wet feitelijk in werking zal treden.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2059.)

Bosbouw

1) Tijdens een UCV is na lange voorbereiding het Meerjarenplan Bosbouw behandeld. Dit plan is mede voortgekomen uit een in 1980 door de Kamer aangenomen motie Braams/Van der Linden, waarin aandacht werd gevraagd voor hout als grondstof en de regering werd uitgenodigd plannen voor te leggen om de houtproductie in Nederland op lange termijn te verhogen. De VVD woordvoerder sprak zijn teleurstelling uit over de zeer bescheiden doelstelling die in het voorliggende programma wordt voorgesteld, namelijk het streven naar een zelfvoorzieningsgraad voor hout van 17% in 2050. Dit wijkt aanmerkelijk af van het in 1983 door de Minister Van Aardenne aan de Kamer meege-deelde plan om te streven naar 25% in 2030. In het algemeen kan de VVD-fractie instemmen met het programma, waarin voor het eerst een samenhangend beleid voor het bosbeheer wordt gepresenteerd, zij het dat het tot dusver ontwikkelde financiële kader zelfs de (al) lager gestelde doelstellingen niet realiseerbaar maakt. Naast de functies natuur, recreatie en, onder andere in Gelderland, faunabeheer dient de houtproductie mede een belangrijk onderdeel uit te maken van de zogenaamde multifunctionele benadering van het bosbeleid. Gewezen werd op de noodzaak van continuïteit in het beleid, zodat de beseigenaren een doelmatig beheer kunnen voeren. Op veel plaatsen is er verouderd bos van matige kwaliteit op slechte grond. Aan de Minister werd gevraagd om met effectieve maatregelen verjonging en kwaliteitsverbetering te bevorderen. De Minister deelde de Kamer mee, dat de EEG maatregelen voorbereidt om landbouwgrond uit productie te doen nemen en de bosbouw op dergelijke gronden te bevorderen. Zowel de Minister als Brussel verwachten dat na een periode van stimulering van de bosbouw, met name door het bevorderen van de inplant van nieuw bos, deze bedrijfstak rendabel zal worden. De vooruitzichten daartoe zijn gunstig, omdat het aanbod van hout op de wereldmarkt, vooral uit Canada en de tropische wouden, zal afnemen en de zelfvoorzieningsgraad voor de EEG landen slechts 45% is, zodat ernstige tekorten op midden-lange termijn te verwachten zijn en dan een stijging van de prijs van hout vrijwel zeker is. Daarbij komt het feit dat houtproducerende landen in steeds sterkere mate ook de eerste bewerkingen van de grondstof in eigen beheer zullen nemen, zodat problemen voor de Nederlandse houtverwerkende industrie zullen ontstaan. De Kamer wees op de noodzaak de Minister van Economische Zaken betrokken te houden bij de houtproductieplannen via het overleg dat tussen dat Ministerie en het Ministerie van Landbouw wordt gevoerd over de houtvoorziening van de Nederlandse industrie, waarbij ook de behoefte aan bepaalde soorten (grove den) naar voren gekomen is.

2) Een grotere aandacht voor de productie van hout kan van groot belang zijn voor een goed beheer van vele natuurgebieden, waarin bos voorkomt, omdat op deze wijze de inkomsten uit hout een welkome financiële bijdrage leveren naast de subsidies die de overheid voor het belang van de aspecten natuur en recreatie zal moeten betalen. Gewezen werd op de wenselijkheid de steeds verder voortgaande aankoop van bosgebied met overheids-geld, in feite een deprivatisering, tot staan te brengen en het mogelijk te maken voor particuliere en andere eigenaren een goed beheer zelfstandig te financieren. Kritiek werd geuit op het streven het natuurbelang te eenzijdig de voorkeur te geven en op de omvang die zogenaamde begrazingsexperimenten gaan krijgen. In dit kader werd aandacht gevraagd voor de uitgangspunten die door Nederland waren ingebracht in de

Internationale Overeenkomst over het Tropisch Hout, waarin ons land pleitte voor een bestendig economisch beheer van de tropische wouden. Daaruit moet uiteraard voortvloeien dat in eigen land gestreefd wordt naar de vermindering van de vraag naar tropisch hout en de vervanging daarvan door inheems hout. De Minister zegde toe de Kamer over nieuwe gegevens en ontwikkelingen te zullen informeren. In nauw overleg tussen Kamer en Ministers kan het nu voorzichtig begonnen beleid tot ontwikkeling worden gebracht.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

Besluit Stralenbescherming

Dit besluit bevat voorschriften hoe veilig te handelen met straling bij alle denkbare toepassingen. Dat omvat het werken in ziekenhuizen, laboratoria, industrie, onderwijs en kernindustrie. Het gaat om toestellen (röntgenapparaten, versnellers), radioactieve stoffen en kerncentrales. In ziekenhuizen vallen daaronder het behandelen (kanker) en het onderzoek (bijvoorbeeld borst, long, ingewanden, hart) bij doorlichting en met radioactieve isotopen. Het merendeel van de verleende vergunningen voor het werken met straling is verleend in de volksgezondheidssector. Het overgrote deel van de straling die bij maatschappelijke activiteiten, die aan streng toezicht zijn onderworpen, een bijdrage geeft aan de toegevoegde stralingsbelasting van de bevolking, wordt opgelopen bij medische activiteiten (98%). Het overgrote deel van de 25.000 werkers die vallen onder de voorschriften en vergunningen zijn medewerkers in de gezondheidssector (radiologen, cardiologen, verpleegkundigen, technici, laboranten).

Door de oppositie werd de nadruk vooral op kern-energie gelegd maar naar de mening van de VVD-fractie is dat overtrokken. Het gaat om de verhoging van de veiligheid en vermindering van eventuele schadelijke effecten die kunnen optreden bij het werken met straling. Voor een beoordeling van een activiteit gelden drie criteria:

1. rechtvaardiging; wegen de nagestreefde voordelen op tegen de nadelen,
2. een zo laag als mogelijke stralingsdosis; (ALARA = as low as reasonably achievable),
3. een stelsel van normgetallen waarmee gewerkt moet worden in de afwegingsprocessen.

Deze normgetallen geven een limiet aan die niet mag worden overschreden (bij afwegingen ad 1) en niet mogen worden opgevuld (involge 2). Deze dosislimieten worden aanbevolen in een EEG-richtlijn en zijn opgesteld door een internationale commissie van deskundigen. Ten opzichte van eerder gehanteerde dosislimieten treden er voor sommige radioactieve stoffen verhoging of verlaging van de getallen op. Dit is een gevolg van nieuw verkregen kennis uit wetenschappelijk onderzoek en hangt nauw samen met het streven om de getallen met steeds dezelfde overlijdenskansen te laten samenhangen.

In Nederland ligt de jaarlijks opgelopen dosis voor werkers en bevolking ver beneden de aangegeven normgetallen. Zouden echter de normgetallen stevig worden verlaagd, zoals de oppositie dat heeft voorgesteld dan zou een aantal activiteiten in ziekenhuizen moeten vervallen die tot nu toe waardevol worden geacht. Bij kerncentrales zou er meer personeel moeten worden ingeschakeld, hetgeen uit een oogpunt van veilig werken niet raadzaam is.

Omdat het besluit stralenbescherming een aantal verbeteringen bevat ten opzichte van de bestaande situatie, enkele nieuwe definities vastlegt en uitvoering geeft aan voorschriften die zijn opgenomen in de EEG-richtlijn van 1984 stemde de VVD-fractie in met het afkondigen van het besluit. Wel werd op een aantal onderdelen nader onderzoek en verder overleg binnen Europees kader gevraagd. Via een tweetal moties die door VVD en CDA gezamenlijk werden ingediend werd de nadruk gelegd op het aanscherpen van de bestaande voorschriften wanneer in de nabije toekomst nieuwe gegevens beschikbaar komen. Tevens werd gevraagd om bij de stralenbescherming maximale waarborgen te scheppen dat de blootstelling van de bevolking aan straling in het bijzonder kwetsbare groepen op zo laag mogelijk niveau zal worden gebracht. Deze moties zijn door de Kamer aangenomen. De verantwoordelijke Minister zal de Kamer via een tweejaarlijks voortschrijdend actieplan informeren over de resultaten van het beleid en over de nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 2016.)

Uit de Eerste Kamer

Begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur 1987

In het eerste begrotingsdebat met Minister Brinkman en Staatssecretaris Dees complimenteerde mevrouw mr. E. Veder-Smit de heer Dees met zijn voortvarende start. Hij heeft verklaard speciale aandacht aan de wetgeving te zullen geven, en onderkend dat de gezondheidszorg behoefte heeft aan houvast en continuïteit. Dat de W.G.M. is ingetrokken en dat eerst de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg zal worden uitgeprobeerd acht de fractie een goede zaak.

De instelling van de commissie-Dekker heeft het voordeel dat personen, die geen directe verantwoordelijkheid in de gezondheidszorg dragen en dus afstand kunnen nemen van gevestigde belangen, een keuze kunnen doen uit het vele adviesmateriaal dat in de afgelopen jaren tot stand is gekomen. In de discussies van de laatste tijd vallen een aantal hoofdlijnen te ontdekken, waaruit de toekomst consensus zou kunnen ontstaan. Drie van deze hoofdlijnen zijn:

- Het wordt noodzakelijk om scherper te definiëren wat gezondheid en wat gezondheidszorg is, en ons te beraden waar de grenzen van de gezondheidszorg liggen;
- Er is aanleiding om in de bestaande wetgeving hier en daar te dereguleren en in het stelsel meer flexibiliteit en keuzemogelijkheid aan te brengen;
- Een reconstructie van A.W.B.Z. en Ziekenfondswet moet worden overwogen.

Er is enige haast bij de vormgeving van een en ander, omdat realisering ervan nog in deze kabinetsperiode zal moeten plaatsvinden. Lukt dat niet, dan lopen we de kans dat een volgend kabinet er weer anders over denkt en de plannen laat liggen. Weinig dingen zijn zo schadelijk als het telkens nieuwe besluiten nemen en die weer niet uitvoeren.

Een discussie over de grenzen van de gezondheidszorg zou tussen de politiek en de samenleving moeten worden gevoerd, wellicht aan de hand van vraagpunten. Eerst moet worden bepaald of we werkelijk grenzen willen stellen, dan wel of we daar toch voor terugschrikken. Met

het stellen van de grenzen kunnen we niet uitsluitend de behandelaars belasten.

Een criterium om te toetsen of een bepaalde behandeling wel of niet moet plaatsvinden, zou kunnen zijn de gezondheidswinst die ermee wordt behaald. Of anders gezegd: de verhouding tussen de inspanning die moet worden geleverd en het resultaat dat er voor de patiënt mee kan worden behaald. Hoe groot is de kans van slagen van de behandeling en wat is de werkelijke wil van de

patiënt? Het bericht in de krant, dat een vrouw al 14 jaar in coma ligt, en dat haar echtgenoot langs de gerechtelijke weg beëindiging van de kunstmatige instandhouding van haar leven moet vorderen, bewijst de noodzaak van de maatschappelijke discussie die moet worden gevoerd.

Mevrouw Veder-Smit wees vervolgens op het verschil tussen competitie, concurrentie en commercie in de gezondheidszorg. Zowel competitie als concurrentie kunnen de prestaties opvoeren. Het probleem is daarbij dat meer verrichtingen ook leiden tot hogere uitgaven en dat betere verrichtingen wel meestal leiden tot gezondheidswinst, maar over het geheel genomen niet tot hogere kosten.

Introductie van gezondheidszorg op volledig commerciële basis (uitgezonderd in de ziektekostenverzekering) kan er toe leiden tot de bestaande gezondheidszorg haar draagvlak en rentabiliteit verliest. Bij voorbeeld de poliklinieken van ziekenhuizen zijn bedoeld om de intramurale zorg te ontlasten en de gemiddelde verpleegduur te verkorten. Dezer dagen is juist gewezen op de wenselijkheid om de infrastructuur van ziekenhuizen zo volledig mogelijk te benutten. Invoering van gezondheidszorg op commerciële basis zou gepaard moeten gaan met deregulering van de bestaande instellingen, opdat niet de ene instelling haar eigen produkt en prijs kan bepalen en de andere niet.

Mevrouw Veder-Smit sloot haar bijdrage af met onder meer opmerkingen over het spreidingsbeleid van kostbare voorzieningen zoals niersteenvergruizers, over kwaliteitsbewaking van medische hulpmiddelen, en over de positie van de huisarts. De huisarts, die de spits heeft moeten afbijten bij het vestigingsbeleid en bij de afschaffing van de goodwill, moet de nodige ondersteuning krijgen en het norminkomen kunnen halen. Wij mogen hem nu niet in de kou laten staan.

(Voor meer informatie: mevr. mr. E. Veder-Smit, tel. 058-122803)

Mededelingen van het Hoofdbestuur

Eerste Kamer 1987

In zijn vergadering van 23 februari jl. heeft het hoofdbestuur het ontwerp voor de kandidatenlijst EK ten behoeve van de vergadering van de kandidaatstellersraad op 21 maart 1987 als volgt vastgesteld:

1. Zoutendijk
2. v.d. Werff
3. Luteijn
4. Heijne Makkeel
5. Veder-Smit
6. Verbeek
7. Ginjaar
8. Van Graafeiland
9. Van Boven
10. Heijmans

11. Feij
12. Kamminga
13. Vonhoff-Luijendijk
14. Braakman
15. Struick van Bemmelen
16. Talsma
17. Hofman
18. Tammens
19. Dake
20. Selman
21. V.d. Oosten
22. Geurtsen
23. Goekoop
24. Eger
25. Van Helden
26. Vortman-V. Assen
27. Tripels
28. Boekholt
29. Jellema
30. De Blécourt-Maas
31. Goldberg
32. Schatenaar

Tussentijdse vacature secretaris voor de organisatie (lid dagelijks bestuur)

In zijn vergadering van 23 februari jl. heeft het Hoofdbestuur, conform het gestelde onder punt 12 van de beschrijvingsbrief voor de 40ste jaarlijkse algemene vergadering, de voordracht opgemaakt inzake de benoeming van een lid van het dagelijks bestuur in de vacature secretaris voor de organisatie ontstaan door het tussentijds aftreden van dr. L. Ginjaar wegens zijn benoeming tot voorzitter van de partij. Het Hoofdbestuur stelt kandidaat:

mevr. A. A. Aeyelts Averink-Winsemius te Krimpen a/d IJssel. Korte levensbeschrijving:

25.06.1939, HBS-B; studie Westerse Sociologie RU Leiden (gedeeltelijk); cursus „International Organizations" Universiteit van Genève; cursus „United Nations and related agencies" UN New York; cursussen in en buiten VVD-verband onder andere LVC '83, '84 en '85; diverse (bestuurs)functies binnen de VVD onder andere: voorzitter afdeling, lid AB KC Leiden, vertegenwoordigster naar Adviesraad „Vrouwen in de VVD", penningmeester landelijk bestuur „Vrouwen in de VVD", lid partijraad, lid diverse werkgroepen, 1982: lid gemeenteraad Krimpen a/d IJssel, lid AB provinciale Bibliotheek centrale Zuid-Holland, voorzitter bestuur scholengemeenschap HAVO/VWO, commissaris N.V., deelnemer forum 1985 Nairobi.

Zoals in genoemde beschrijvingsbrief is gesteld hebben de ledenvergaderingen van de afdelingen het recht overige kandidaten voor deze functie voor te dragen bij de algemeen secretaris vòór 1 april 1987 (voorzien van een korte levensbeschrijving en de bereidverklaring van de gekandideerde).

Mededelingen Jongerenbeleid

De 69ste algemene vergadering van 15 december 1984 heeft het voorstel van het hoofdbestuur aanvaard tot het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst met de JOVD.

In het kader van de uitwerking van de samenwer-

kingsovereenkomst zijn drie commissies in het leven geroepen:

- 1) commissie jongerenbeleid VVD/JOVD;
- 2) landelijke commissie jongerenbeleid;
- 3) commissie jeugdbeleid.

De taakomschrijving van deze commissies zijn terug te vinden in het 8e jaarboek, pagina 430 t/m 432.

ad. 1)

De commissie jongerenbeleid VVD/JOVD, ook wel genoemd naar de voorzitter, de commissie Jacobse, is een gezamenlijke commissie van VVD en JOVD. De taak van de commissie wordt gedefinieerd in artikel 4 van de samenwerkingsovereenkomst.

ad. 2)

De landelijke commissie jongerenbeleid, ook wel genoemd naar de voorzitter, de commissie van Raalte, is een commissie van bestuursleden, belast met het jongerenbeleid van de kamercentrales. In artikel 6, lid 4, de tweede en derde alinea, wordt een taakomschrijving gegeven.

ad. 3)

De commissie jeugdbeleid is een partijcommissie ex artikel 60 h.r. en staat onder het voorzitterschap van mevrouw C. Berkestijn-Terlingen. De partijcommissie adviseert het hoofdbestuur, de fracties in de Staten-Generaal en de Liberaal-Democratische fractie in het Europees Parlement over onderwerpen welke tot hun werkterrein behoren.

Een overzicht van namen en adressen en telefoonnummers van betrokken leden volgt hierna. Voor nadere informatie kan contact worden opgenomen met de voorzitters en de leden.

COMMISSIE JONGERENBELEID VVD/JOVD

HH Jacobse/voorzitter
Amstel 264
1017 AM AMSTERDAM
telefoon: 020-224953

R. van Goudoever
Bankastraat 1
3531 HG UTRECHT
telefoon: 030-946736

W Hoving
Lingestraat 21
9406 PL ASSEN
telefoon: 05920-50110

mevrouw E van Raalte-Tuijnman
Merelhof 46
9331 KL NORG
telefoon: 05928-12966

H Vermeer
Kruisboog 8
8255 GC SWIFTERBANT
telefoon: 03212-2210

H Wortelboer
Damstraat 10bis
3531 BV UTRECHT
telefoon: 030-690894

M Rutte/secretaris
Jacob Mulderweg 16
2597 BS 's-GRAVENHAGE
telefoon: 070-542413

drs H B Eenhoorn
Oosteinde 209
2271 EG VOORBURG
telefoon: 070-865702

M Gubbels
Lage der A 23A
9718 BK GRONINGEN
telefoon: 050-140988

M Piette
Rotterdamlaan 5
2731 CG BENTHUIZEN
telefoon: 079-317514

K Weide
Weg voor de Jagerskampen 2
9751 EN HAREN
telefoon: 050-348262

LANDELIJKE COMMISSIE JONGERENBELEID

Voorzitter:
mevrouw E van Raalte-Tuijnman
Merelhof 46
9331 KL NORG telefoon: 05928-12966 (H)/05928-12244 (K)

Vice voorzitter
drs H B Eenhoorn
Oosteinde 209
2271 EG VOORBURG telefoon: 070-865702 (H)/070-862220

Vice-voorzitter:
drs B J M Verwaayen
Elfguldensmijn 26
2291 XR WATERINGEN telefoon: 01742-5575 (H)/070-219111 (K)

Secretaris:
J N J van den Broek
POSTBUS 30836
2500 GV 's-GRAVENHAGE telefoon: 070-614121

LEDEN:
KC 's-HERTOGENBOSCH:
W P T M van der Voorn
Oranje Nassaulaan 249
5491 HH SINT OEDENRODE
telefoon: 04138-73341 (H)/040-756452 (K)

KC TILBURG:
A M L van Driel
Jacob Marishoek 6
4907 NW OOSTERHOUT
telefoon: 01620-52026 (H)/078-137848 (K)

KC GELDERLAND:
drs N P M Klein
Zwanenveld 23-02
6538 NW NIJMEGEN
telefoon: 080-448202

KC ROTTERDAM:
A H N Vredenburg
Hudsonstraat 181 A
3025 CK ROTTERDAM
telefoon: 010-771712 (H)

KC 's-GRAVENHAGE:
P A Jahn
Laan van Meerdervoort 60
2517 AN 's-GRAVENHAGE
telefoon: 070-643012 (H)

plaatsvervangend lid:
G A A Verkerk
Groot Hertoginnelaan 176
2517 EV 's-GRAVENHAGE

KC LEIDEN:
J W Prins
Aleoeten 32
2904 VA CAPELLE A/D IJSSEL

KC DORDRECHT:
R Smitshuijzen
Kersengaard 26
3206 HK SPIJKENISSE
telefoon: 01880-35358 (H)

plaatsvervangend lid:
J W Oosterbaan
Mozartlaan 8
3161 RL RHOON
telefoon: 01890-15384 (H)

KC AMSTERDAM:
mr J J C Bruin
Dostojevskisingel 329
1102 XM AMSTERDAM
telefoon: 020-953607 (H)

plaatsvervangend lid:
P H Dorsman
Vrijzicht 138
1068 CJ AMSTERDAM

KC DEN HELDER:
M Wigman
Marienstein 144
1852 SK HEILLOO
telefoon: 072-338189 (H)

KC HAARLEM:
D Verhulst
mr van Houtenlaan 92
1981 EK VELSEN
telefoon: 02550-33442 (H)

KC ZEELAND:
Postadres: mw J C van Dijk-Sturm
Van Kleffenslaan 137
4334 HD MIDDELBURG

KC UTRECHT:
jhr mr J M de Jonge
Huijgenslaan 26
3818 WC AMERSFOORT
telefoon: 033-15884 (H)

KC FRIESLAND:
P J Veldhuijzen
Trekker 116
8447 BZ HEERENVEEN
telefoon: 05130-29191 (H)

KC OVERIJSEL:
ing L Bomhof
Constructieweg 29
8263 BA KAMPEN
telefoon: 05202-13525 (H)

KC GRONINGEN:
drs F Oosterbeek
P Campersingel 191
9713 AL GRONINGEN

KC DRENTHE:
R Schrotenboer
Bezittingslaan 83
7943 CS MEPPHEL
telefoon: 05220-58785 (H)/05920-66911 (K)

KC LIMBURG:
drs H J J Maessen
Kloosterwandstraat 231
6041 HJ ROERMOND
telefoon: 04750-30738 (H)/04750.26841 (K)

KC FLEVOLAND:
H Kuipers
Archipel 15-65
8224 GD LELYSTAD

ADVISEREND LID:
mevrouw A C den Ottelander
Wilhelminapark 53
3581 NM UTRECHT
telefoon: 030-517537 (H)

COMMISSIE JEUGDBELEID

Voorzitter:
mevrouw van Berkestijn-Terl.
Wijlerbergpark 3
6572 BB BERGEN DAL
telefoon: 08895-2997

secretaris:
F T J M Backhuys
Geldropseweg 302
5643 TS EINDHOVEN
telefoon: 040-110256

mevrouw drs J Ferrier
Marktstraat 23
3582 KJ UTRECHT
telefoon: 030-517011

mevrouw M C Fokking
Hondsrug 893
3524 BZ UTRECHT
telefoon: 070-552656

B Lijdsman
Glashaven 115
3011 XG ROTTERDAM
telefoon: 010-4115402

J R Nieuwkerke
Brouwerweg 16
7351 TK HOENDERLOO
telefoon: 05768-379/05768-633

De VVD-Campagne manifestatie op 14 maart in Nijmegen

Door de vele activiteiten in de eigen provincie kwamen er uit het merendeel der KC's verzoeken binnen op het algemeen secretariaat om op deze laatste zaterdag van de campagne in de eigen regio campagne te voeren.

Aan die meerderheid geven wij natuurlijk toe, wat nu betekent dat veel KC's hun campagne activiteiten op 14 maart concentreren. De manifestatie in Concertgebouw de Vereniging te Nijmegen gaat voor Gelderland wel door, in die vorm dat het een Gelderse „inloop-bijeenkomst" is geworden van 10.00 uur tot 11.30 uur, die daarna op straat met activiteiten wordt voortgezet. Sprekers blijven Gelders Lijsttrekker Nicolien v.d. Broek, vice premier Rudolf de Korte en fractievoorzitter Joris Voorhoeve.

De overige bewindslieden en Tweede/Eerste Kamerleden zijn deze week aangeboden aan alle LPC-ers, om met hun aanwezigheid op deze zaterdag 14 maart de provinciale lijsttrekkers en hun acties te ondersteunen met hun woord en daad. Een overzicht van de gehonoreerde wensen vindt u in de campagnebrief van 9 maart.

Om nu alsnog een extra landelijk accent ter afsluiting van deze campagne te leggen zal de laatste avond van de grote campagnetournee op maandag 16 maart in Gemeenschapshuis Den Domp te Haaren, Noord-Brabant worden bijgewoond door diverse bewindslieden kamerleden en het dagelijks bestuur der partij. Sprekers deze avond zijn Brabants lijsttrekker Jellema, samen met vice premier De Korte en Fractievoorzitter Voorhoeve. In overleg met Brabant zal deze avond nog een extra intensieve opzet krijgen. Vanaf 19.30 uur is een ieder daar van harte welkom. Vragen? Wij staan er voor klaar! Telefoon: 070-614121

H.M.G. Dittmart,
VVD-public relations.

Toespraak Voorhoeve

Enige punten uit de toespraak van fractievoorzitter J.J.C. Voorhoeve op 2 maart te Haren (Groningen) in het Postiljon Motel.

(De bijeenkomst werd wegens de weersomstandigheden afgelast. Niettemin werd de tekst vrijgegeven.)

1. Risico voor coalitie in Eerste Kamer

In januari heeft de VVD erop gewezen, dat er een risico is dat de regering haar coalitiemeerderheid in de Eerste Kamer verliest als gevolg van tegenvallende uitslagen van de Provinciale Statenverkiezingen. Kok, Van Mierlo en Lubbers zeiden dat het zo'n vaart niet zou lopen. Maar recente opiniepeilingen tonen dat het risico inderdaad bestaat. Als CDA en VVD in de Eerste Kamer geen meer-

derheid krijgen, komt de uitvoering van het regeerakkoord van 1986 in de gevarenszone. De Eerste Kamer moet immers alle wetsontwerpen goed- of afkeuren. Vallen CDA en VVD samen onder de 38 zetels in de Eerste Kamer, dan wordt het Kabinet afhankelijk van de medewerking van de kleine confessionele partijen en/of de oppositie. Daardoor kunnen wetsontwerpen in de Eerste Kamer vastlopen. Als er een oppositionele meerderheid ontstaat, komt zelfs de goedkeuring van het merendeel van de wetgeving op het spel te staan.

De VVD meent evenwel dat de Eerste Kamer er principieel recht op heeft zijn bevoegdheden te gebruiken. Het belang van de Eerste Kamer neemt toe. Na de Tweede Wereldoorlog heeft de Eerste Kamer 31 wetsvoorstellen verworpen, namelijk 7 tot 1960, 5 in 1960-1969, 7 in 1970-1979 en 12 in 1980 tot heden. Behalve deze zichtbaar groeiende invloed op de wetgeving, oefent de Eerste Kamer ook anderszins invloed uit. Vaak worden wetsontwerpen pas goedgekeurd nadat de regering heeft toegezegd een motie uit te voeren. Soms dient de regering novelles in. Daardoor is een „verkapt" vorm van amendering van wetsvoorstellen of het daarop gebaseerde beleid ontstaan. Voorts zal een regering ook impliciet rekening houden met de Eerste Kamer, omdat de regering van te voren inschat binnen welke marges het moet blijven. Die marges zouden aanmerkelijk worden versmald indien de coalitie haar meerderheid verliest.

Van de coalitie staat het CDA er nog steeds goed voor in de peilingen. De grootste verandering dreigt in het zeteltal van de VVD, die in 1982 een maximum aantal zetels behaalde en toen zelfs iets hoger scoorde dan de PvdA. Daarom is de kritieke factor voor een vlotte uitvoering van het regeringsbeleid nu de toekomstige omvang van de VVD-fractie in de Eerste Kamer. Dat is de reden dat ik ieder, die op de VVD zou kunnen en willen stemmen, oproep dat, op 18 maart ook echt te gaan doen, en niet te denken dat het zo'n vaart niet zal lopen. Als de VVD-achterban massaal naar de stembus komt, kan dit risico worden vermeden.

2. Criminaliteitsbestrijding intensiveren door „buitgerichte opsporing"

Zware, zeer lucratieve criminaliteit wordt vaak onvolgende afgeschrikt door boetes en celstraffen. In de strijd tegen de internationale narcoticahandel is succes geboekt door zware vermogenssancties. De crimineel moet aantonen dat bepaalde bestanddelen in zijn vermogen (vooral die met zwart geld zijn gefinancierd, zoals pleziervaartuigen en buitenlandse villa's) op legale wijze zijn verworven. Anders worden ze in beslag genomen.

Deze aanpak moet worden uitgebreid, ook naar andere delicten. Daarom is een „buitgerichte opsporing" nodig, zowel van ernstige criminelen als van hun organisaties. Dit vereist een wat andersgerichte oriëntatie van politie en Openbaar Ministerie. De wet biedt hiervoor reeds mogelijkheden (W. van Strafrecht en Wet Economische Delicten) die beter kunnen worden benut. Ook de „omkering van de bewijslijst" is onder voorwaarden mogelijk, met name tegenover de georganiseerde criminaliteit. Omdat grote, crimi-

neel verworven inkomens vaak in het buitenland worden ondergebracht is nauwe samenwerking met andere landen nodig, onder andere in de Trevi- en Pompidougroepen. Wederrechtelijk verkregen voordeel moet ook in andere landen kunnen worden ontnomen.

3. Voetbalvandalisme

Dit moet nog veel forser worden aangepakt, door vijf maatregelen:

- a. snelrecht toepassen, door een groter deel van de schuldigen te arresteren, hen meteen te dagvaarden, en in 2 à 3 weken te berechten, waarbij de strafmaat moet worden verhoogd.
- b. verbod van stadionbezoek door hen, die zich eerder aan vandalisme en geweldpleging hebben schuldig gemaakt. Zij dienen landelijk geregistreerd te worden en moeten zich melden op het politiebureau ten tijde van voetbalwedstrijden.
- c. verbod van supporters van de „uitclub" om een wedstrijd bij te wonen. Door invoering van een pasjessysteem kunnen dan alleen de supporters van de „thuisclub" de wedstrijd bijwonen. Dit voorkomt confrontaties.
- d. verscherping van de veiligheidscontrole op wapens aan de ingangen.
- e. Het gemeentebestuur dient geen toestemming meer te verlenen voor riskante wedstrijden. Door scherpere voorwaarden te stellen, wordt er een groter belang voor de clubs geschapen de belhamels onder de supporters te weren en hen in te tomen met eigen ordebewaarders.

4. Cellentekort

De zwakste schakel in de bestrijding van criminaliteit is nog steeds het gebrek aan cellen. De VVD zal dan ook insisteren dat de bouw van vijf nieuwe gevangenissen en renovatie van oude huizen van bewaring volgens het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit zal verlopen. De VVD is verheugd dat Minister Nijpels orde op zaken bij de Rijksgebouwendienst stelt. De VVD kan geen vertragingen in de bouw van gevangenissen als gevolg van de problemen bij de Rijksgebouwendienst aanvaarden. Het kabinet zal die problemen nog deze maand moeten oplossen, en dient daarbij de volle aandacht te geven aan de mogelijkheid tot privatisering van de bouw van gevangenissen. Dat zou de problemen bij de Rijksgebouwendienst mede kunnen helpen oplossen. Er dienen in 1986-1990 in totaal ruim 2300 cellen bij te komen volgens „Samenleving en Criminaliteit".

De VVD houdt onverkort vast aan het afgesproken, snelle bouwschema.

5. Voorstel Gorbachov

De VVD verwelkomt Gorbachov's voorstel om een apart verdrag tot vermindering van middellange afstands-wapens te sluiten. Het eerder gelegde dwarsverband met SDI werkte verlamdend. De Navo moet er positief op insteken. Van belang is natuurlijk dat de USSR dan ook de belofte om de korte-afstands kernwapens in Oost-Europa te verminderen, adequaat uitvoert. Ook daarover moeten dus onderhandelingen beginnen en afspraken worden gemaakt. Een parallelle aanpak lijkt het nuttigst, zonder daarover harde voorwaarden te willen stellen. Het gaat tenslotte om het verminderen van alle kernwapens die West-Europa bedreigen.

(De Redactie)

Vragen van drs. F.W. Weisglas (VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken

1. Herinnert de Minister zich dat hij in antwoord op eerdere kamervragen 1) heeft medegedeeld dat met de heer Klaas de Jonge duidelijk afspraken zijn gemaakt welke onder meer inhouden dat hij zich tijdens zijn verblijf in de Nederlandse Ambassade te Pretoria zou onthouden van kontakten met de pers?
2. Herinnert de Minister zich tevens dat hij het in april 1986 zeer betreunde dat de heer De Jonge in strijd met de afspraken kontakten met de pers had onderhouden?
3. Wat waren de toen door de Minister aangekondigde maatregelen die moesten waarborgen dat de heer De Jonge zich voortaan aan de afspraken zou houden?
4. Heeft de Minister er kennis van genomen dat de heer De Jonge op 25 februari 1987 toch weer een vraaggesprek met het ANP heeft gevoerd, waarin hij zich onder meer zeer kritisch uitlaat over het politieke functioneren van de Nederlandse Ambassadeur in Zuid-Afrika?
5. Wat is het oordeel van de Minister over het plaatsvinden van dit vraaggesprek en over de inhoud daarvan?
6. Is de Minister van oordeel dat het voeren van dergelijke vraaggesprekken de kans op slagen van de onderhandelingen tussen Nederland en Zuid-Afrika over de „zaak Klaas de Jonge" nog meer verkleint?
7. Welke maatregelen overweegt de Minister thans ten einde te waarborgen dat de heer De Jonge zich wel aan de afspraken over het niet onderhouden van perskontakten houdt?

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2117.)

UCV-Ruimtelijke Ordening

De Tweede Kamer hield op 9 februari jl. een Uitgebreide Commissievergadering over Ruimtelijke Ordening. De VVD-fractie bracht daarin het volgende naar voren:

- De RPD-notitie „Ruimtelijke Perspektieven" is weliswaar een „verkenkende" studie, maar de VVD acht diverse modellen toch dikwijls nogal „gekleurd" en niet altijd genuanceerd (bijvoorbeeld met betrekking tot de mestproblematiek). Bovendien soms erg eenzijdig (bijvoorbeeld congestie met betrekking tot de Randstad). Prima is wel dat de discussie over R.O. weer is geopend; dus: nadenken over de ruimtelijke toekomst van Nederland. Maar: de VVD vroeg de Minister de NRP geen directe of indirecte (pseudo-)werking te laten hebben tot aan het verschijnen van de 4e (Ministeriële) Nota Ruimtelijke Ordening. Minister Nijpels zegde dat toe.
- De besluitvorming voor (bijvoorbeeld investerings-)projecten blijkt nog steeds vaak moeizaam en ingewikkeld/ onoverzichtelijk te (kunnen) verlopen. Nog steeds zijn vaak (te) veel besluiten van diverse overheidsinstanties nodig voor één en hetzelfde project. Dit is een duidelijke belemmering voor dynamisch maatschappelijk handelen als één over enkele overheden of soms zelf: één burger dwars liggen...

Voorbeelden: locatiekeuzes voor militaire oefenterreinen, wegtracés, vuilstortplaatsen, zuiveringsinstallaties, delfstofwinning, aanleg Vaste Oeververbindingen, uitbreiding Burgerluchtvaartterreinen, enz. Daarom deed de VVD-fractie de suggestie om te onderzoeken of een zogenaamde „één-besluit-wet" het ei van Columbus kan zijn. Dat wil

zeggen per (investerings-)project wordt slechts één alles-omvattende beslissing door „de” overheid genomen. In deze ene beslissing worden de nu nog noodzakelijke (vele) aparte beschikkingen op grond van vele regelingen geïntegreerd. Op die wijze is slechts één procedure met één keer inspraak en dergelijke noodzakelijk; in plaats van de vele procedures nu.

De snelheid en duidelijkheid worden aldus verder bevorderd, zonder dat adequate rechtsbescherming en evenwichtige belangenafweging verloren behoeven te gaan. Het moet toch mogelijk zijn dat de overheid efficiënter, effectiever en „klant-bewuster” gaat opereren in plaats van dat een dynamische maatschappij zich vooral „overheids-vriendelijk” moet gedragen om te kunnen functioneren?! Door zo'n „één-besluit-wet” (waarbij per geval wordt besloten welke wetten en verordeningen in dat ene besluit worden geïntegreerd) lijkt een compromis mogelijk ten opzichte van de bezwaren die worden aangevoerd tegen een systeem van of Operationele Gebiedsaanduiding of een bindende projectbestemming of een gecoördineerde aanwijzing. De Minister wil op deze materie terugkomen bij de begroting voor 1988, al toonde hij zich in de discussie tamelijk gereserveerd.

- De VVD-fractie vroeg naar de concrete vorderingen met betrekking tot de in de sector R.O. Zij deed de suggestie om op dit gebied een experiment te (laten) doen met een compleet nieuw bestemmingsplan; met de overheid een keer „op de achterhand” (uiteraard wél met noodzakelijke algemene randvoorwaarden ten aanzien van bestemming van ruimte en bijvoorbeeld veiligheids- en milieuhygiënische eisen). Bijvoorbeeld de inrichting van het werkeiland Neeltje Jans bij de Oosterscheldewerken of het Markizaat-gebied. De overheid stelt in die visie pas ná de private planontwikkeling een publiekrechtelijk bestemmingsplan vast. Wegens tijdgebrek ging Minister Nijpels niet meer op dit punt in.
- De VVD-fractie stelde voor dat de Minister met alle (ex)-groeikernen overleg zou moeten gaan plegen over hun huidige situatie. Er zijn namelijk (soms) ingrijpende wijzigingen opgetreden als gevolg van de Structuurschets Stedelijke Gebieden en overige beleidswijzigingen. Heeft de Rijksoverheid (g)een „ereschuld” in de vorm van een soort afbouw- of afkick-subsidie voor bovennormale kosten van groeikernen, zo vroeg onze woordvoerder? De Minister achtte een dergelijke „ereschuld” aanwezig, en had over dit onderwerp inmiddels advies gevraagd aan het ICOG.
- Op het platteland worden de laatste jaren (steeds) meer agrarische opstallen zoals woningen/boerderijen en stallen aan hun bestemming onttrokken. Enkele oorzaken (kunnen) zijn:

- bedrijfsbeëindiging zonder opvolging;
- verkoop aan burgers.

- De volgende aandachtspunten zijn hierbij aan de orde:
- kapitaalvernietiging, indien alléén agrarisch gebruik wordt toegestaan, en kans op verarming van het landschap door verkrotting van panden;
 - milieu-/hinderwetproblemen, als burgers de opstallen gaan bewonen (afstand burgerwoningen tot bedrijfsactiviteiten);
 - concurrentieproblemen met horeca en dorpsmiddenstand, in geval van zakelijke bestemmingen als bijvoorbeeld meubelzaken of horeca.

Daarom vroeg de VVD-fractie aparte aandacht voor dit probleem waarbij hij overigens wees op de vele decentrale aspecten.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

VVD-commentaar op de prijsvoorstellen van Europees Commissaris Andriessen

d.d. 16 februari jl. (landbouw)

Voor het eerst sinds jaren is door een wijziging van de financieel-economische verhoudingen een prijsverhoging voor landbouwprodukten niet noodzakelijk.

Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat een aantal kosten dragers zoals rente, energie, kunstmest en veevoeder, aanzienlijk zijn gedaald, dit gekoppeld aan een lage inflatie.

De huidige prijsverlagingsvoorstellen echter zijn te rigoreus. De VVD-fractie zal het Kabinet informeren over deze conclusie en met name de Minister van Landbouw verzoeken om tijdens de behandeling van deze voorstellen in de aanstaande landbouwwraad hier de noodzakelijke wijzigingen in aan te brengen.

De akkerbouw en daardoor ook de vollegronds-tuinbouw betaalt in toenemende mate de rekening van de overproductie. Dat is onevenwichtig. Mede daarom dient het prijsvoorstel voor plantaardige eiwitten drastisch herzien te worden. Een afbouw van 20% van het Brusselse beleid in deze sector getuigt van een verkeerde mentaliteit.

Na een extra korting op de produktierechten voor de melk veehouderij (9,65% + 9%), waartoe onlangs is besloten, is het „onheus”, nu de inkt van bovengenoemd besluit amper droog is, weer met prijsverlagingsvoorstellen te komen. De combinatie van prijsverlaging en produktiekorting bewerkstelligt een „negatief-scharende” werking, die de VVD-fractie afwijst.

De afbraak van de Monetair Compenserende Bedragen is een aantasting van de concurrentiepositie van met name het Nederlands agrarisch bedrijfsleven. Juist nu de Nederlandse munt zéér sterk is, is dit een extra hobbel, met name omdat 60% van de agrarische productie de landsgrenzen over moet.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070-614911, tst. 2116.)

Uit de Eerste Kamer

Begroting Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur – Onderdeel Cultuur

Uiteraard besteedde de VVD-fractie aandacht aan de opschudding rondom het Openluchtmuseum in Arnhem. Het ging daarbij niet zo zeer om die ongelukkige zaak zelf, de minister is op zijn schreden teruggekeerd, maar vooral om de kennelijk ongefundeerde manier waarop de minister bij de afslankingsoperatie te werk is gegaan.

Ook uit een interview met een hoge beleidsmedewerker was dat duidelijk gebleken. Bovendien blijkt deze minister toch heel duidelijk bij de afslankingsoperatie eerder te kijken naar de buitendiensten dan naar de functies op het eigen departement.

De VVD-fractie vroeg zich verder af of door het delegeren van verantwoordelijkheden en bijvoorbeeld het toekennen van taakstellende budgetten aan de verschillende instellingen het centrale apparaat in Rijswijk niet verder beperkt zou kunnen blijven tot een klein aantal hoog gekwalificeerde ambtenaren.

De VVD maakte zich zeer ongerust over het Orkestbeleid. Deze ongerustheid kon en wilde de minister bij zijn beantwoording niet weg nemen.

De symphonie-orkesten zijn bezig met een ingrijpen-de periode van herstructurering. Wil men de kwaliteit op een behoorlijk niveau handhaven dan moet er een periode van rust zijn. Men moet tijd hebben het artistieke peil te herstellen, aldus de VVD.

Verdere besteedde zij aandacht aan het monumen-tenbeleid en kwam op voor de gemeente Heusden die het slachtoffer dreigt te worden van gebrek aan afstemming van het beleid tussen verschillende ministeries. Gelukkig was het antwoord van de Minister niet geheel negatief. Ten aanzien van de problematiek van het Prinsessehof te Leeu-warden vroeg zij de Minister duidelijkheid te verschaffen.

Behalve over het onderdeel Cultuur sprak de fractie woordvoerder over het emancipatie-beleid en de problema-tiek van het bureau echtscheidingen te Groningen.

De Minister zegde toe dat er voortvarend doorge-werkt zal worden aan het beleid dat voortvloeit uit de nota sexueel geweld in het W.V.C.-beleid.

Ten aanzien van de problematiek van het bureau echtscheidingen in Groningen zei de Minister toe bij een positieve evaluatie na het onderzoeksrapport dat een dezer dagen te verwachten is, zijn inzet te heroverwegen.

(Voor nadere informatie: L. Vonhoff-Luijendijk, tel. 050-133000)

Uit het Europese Parlement

De Europese begroting 1987

Het Europees Parlement heeft de begroting van de Europese Gemeenschap voor 1987 vastgesteld. Dit betekent dat belangrijke nieuwe programma's van start kunnen gaan, zoals COMETT (samenwerking tussen universiteiten en bedrijfsleven), TEDIS (de elektronische verspreiding van commerciële gegevens), assistentie aan het midden- en kleinbedrijf, en nieuwe structuurverbeterende maatregelen in de visserij.

Aan de vaststelling van de begroting is een conflict tussen Parlement en Raad vooraf gegaan. Het Parlement had in december 1986 geweigerd de begroting aan te nemen. Het wenste druk uit te oefenen op de landbouwministers om tot een minder geldverslindende politiek te komen. En het wenste de niet-landbouwigaven meer te verhogen dan volgens de rekenmethode van de Raad zou zijn toegestaan.

Sinds december heeft de Raad inderdaad een aantal voorzichtige stappen gezet in de richting van een verant-word begrotingsbeheer. Zo werd een aantal maatregelen overeengekomen ter vermindering van de landbouwvoor-ra-den. In februari kwam de Raad het parlement bovendien tegemoet op het vlak van de niet-landbouwigaven (de zogenaamd niet verplichte uitgaven). De Raad besloot het maximumstijgingspercentage voor deze uitgaven te door-breken. Dit is belangrijk omdat het Parlement de eenzijdige vaststelling van dat percentage door de ministers als een inbreuk op de begrotingsprocedure beschouwt. De Raad bood bovendien de vorming van een „negatieve reserve” aan, dat wil zeggen een bedrag van ruim 270 miljoen Ecu (ongeveer f 650 miljoen) dat kan worden uitgegeven als zich in de loop van het jaar op andere begrotingsposten „onder-uitputting” voordoet. Het Parlement besloot dit aanbod te aanvaarden omdat de parlementaire begrotingsprioriteiten (in het bijzonder onderzoek en ontwikkelingshulp) daarmee gediend waren. Wel wees het de Raad erop dat de EG dit jaar zo'n 3 à 4 miljard Ecu te kort zal komen als gevolg van de

stijging van de landbouwigaven. Zoals bekend heeft bij de vaststelling van de landbouwigaven de Raad en niet het Parlement de doorslaggevende stem. Volgens het Verdrag van Rome moeten uitgaven en inkomsten op de EG-begroting in evenwicht zijn; een begrotingstekort is niet toege-staan.

De liberale fractie heeft voor aanneming van de be-groting gestemd. Naar de mening van de fractie diende het probleem over 1987 niet in de weg te staan van de veel fundamentele discussie over de toekomstige financiering van de Gemeenschap (de voorstellen-Delors).

(Voor nadere informatie: ir. H.J. Louwes, tel. 09.32.2.2342215 of drs. G.M. de Vries, tel. 070-647447.)

Autokeuringen

Het Europees Parlement heeft op voorstel van de vervoerscommissie een ontwerp-richtlijn behandeld over het invoeren van een verplichte autokeuring.

De Europese Commissie wilde dit voorstel uitsluitend voor bedrijfsvoertuigen doen gelden, unaniem was het par-lement van mening dat dat voor het gehele wagenpark, met inbegrip van bepaalde landbouwwerktuigen die op de openbare weg komen, en van caravans en opleggers, dient te geschieden.

Tevens is het Europees Parlement van oordeel dat de technische keuring voor gelijke normen in elk van de lidsta-ten dient te geschieden, in verband met de grotere mobili-teit van de automobilisten en de doorzichtigheid van de markt.

De woordvoerder namens de liberale fractie, Florus Wijsenbeek, stelde tevens aan de orde enkele cijfers uit landen waar recentelijk de APK is ingevoerd, zoals Neder-land. Het leed voor hem geen twijfel dat de APK bijdraagt tot de verkeersveiligheid. Als men alleen al constateert dat 70% van de gekeurde auto's gebreken vertoont, en daarvan weer 70% aan het remsysteem, dan spreken deze cijfers voor zich. Voor hem staat het vast dat een privatisering door de automobielbranche en dus niet van overheidswege inge-voerde keuring, grote voordelen oplevert. Er wordt zo aan-zienlijk aan kosten bespaard; ook voor de automobilist hoeft het geen extra kosten te betekenen, zeker wanneer hij de keuring gratis, tegelijk met een grote beurt, laat uitvoeren.

Wijsenbeek zei ook dat het niet aangaat om kort nadat de keuring is ingevoerd, het hele systeem weer af te schaf-fen, zoals minister Smit thans schijnt te willen doen, zeker niet waar het Europees Parlement dit thans in heel Europa wil invoeren, noch vanwege de grote investeringen die door de Nederlandse automobielbedrijven in apparatuur en opleiding zijn gedaan.

Naast het aspect van een langere levensduur van auto's die de APK, na een initiële afname, als gevolg heeft, wees Wijsenbeek ook op het gunstige aspect van betere afstelling, waardoor zowel het milieu minder belast als de energie gespaard wordt.

(Voor nadere inlichtingen: drs. F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Mededeling

Topkadercursus VVD/JOVD

**Naar een liberaal jongerenbeleid
11 en 12 april 1987,
conferentiecentrum Woudschoten, Zeist**

De JOVD en de VVD organiseren in het kader van de samenwerkingsovereenkomst een topkadercursus rond het thema „Naar een liberaal jongerenbeleid”.

Vanuit de beleidsterreinen van onderwijs en werkgelegenheid willen de organisatoren toetsen wat voor inhoud er wordt gegeven aan het jongerenbeleid, hoe theorie en praktijk op elkaar aansluiten en in hoeverre jongeren invloed kunnen uitoefenen op beleidsvoorbereiding en -uitvoering.

Aan deze topkadercursus kunnen 20 leden van de JOVD en 20 leden van de VVD deelnemen die betrokken zijn bij de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst of via hun werk of bestuurlijke activiteiten betrokken zijn bij het jongerenbeleid.

Leden van de JOVD en VVD (met een maximum leeftijd van 30 jaar) die aan deze topkadercursus willen deelnemen kunnen telefonisch contact opnemen met de JOVD (tel.: 020-242000) of de VVD (tel.: 070-614121). Geselecteerde deelnemers ontvangen zo snel mogelijk bericht.

Van de deelnemers wordt als tegemoetkoming in de kosten een eigen bedrage gevraagd van f 80,-.

Op de deelnemers kan na afloop een beroep worden gedaan om inleidingen te verzorgen voor cursussen die in het kader van de samenwerkingsovereenkomst georganiseerd kunnen worden.

Enkele punten uit de toespraak van dr. R.W. de Korte in Leeuwarden, 9 maart 1987

Werkgelegenheid en marktsector

In het Regeerakkoord is aangegeven dat de groei van het aantal arbeidsplaatsen in de marktsector tot stand moet komen. De verslechtering van de concurrentiepositie als gevolg van de daling van de dollar brengt het Nederlandse bedrijfsleven in een moeilijker positie, ook wat betreft de groei van de werkgelegenheid. Het is van belang dat we vasthouden aan de lijn die in het Regeerakkoord is uiteengezet: beperking van collectieve uitgaven en matiging van lonen. Dit moeten we ons de komende dagen goed voor ogen houden. Dat het recept werkt blijkt uit het feit dat Nederland qua groei van werkgelegenheid en daling van werkloosheid thans bovenaan de ranglijst staat van de EG landen.

Het belang van het Voorjaarsoverleg

Voor een goede aanpak van het werkgelegenheids-

en werkloosheidsvraagstuk is het komende Voorjaarsoverleg tussen Kabinet en sociale partners van groot belang. Het Kabinet kan gunstige voorwaarden scheppen voor een zeer gematigde loonontwikkeling, door lastenverzwaring te voorkomen en zo mogelijk lastenverlichting te realiseren. Een andere belangrijke bijdrage is mogelijk door knelpunten voor de groei van de marktsector weg te nemen in de sfeer van de wegeninfrastructuur. De Randstad dreigt dicht te slibben door een veel snellere toename van het autogebruik dan waarmee was gerekend. Een extra inspanning is hier geboden waarbij de particuliere sector in de bekostiging ervan een bijdrage zal moeten leveren.

Gevaren hoge belasting- en premiedruk

De hoge belasting- en premiedruk heeft negatieve gevolgen voor de werking van de arbeidsmarkt:

- de vraag naar arbeid wordt negatief beïnvloed: hogere belastingen leiden tot hogere loonkosten waardoor de vraag naar arbeid afneemt, en de werkloosheid toeneemt;
- het aanbod van arbeid wordt ook beïnvloed: door de hogere marginale druk van belastingen en premies wordt het minder interessant om promotie te maken, extra scholing te volgen e.d.;
- dit laatste betekent dan ook dat het „allocatiemechanisme” van de arbeidsmarkt (de juiste persoon op de juiste plaats) wordt belemmerd;
- hogere belastingen en premies bevorderen het zwarte en grijze circuit.

De wig is een probleem voor alle werknemers

Ter voorkoming van foutief begrip: de hoge marginale tarieven zijn niet een probleem van een beperkte groep met hoge inkomens, maar vrijwel iedereen met een inkomen van iets boven het minimumloon of meer heeft te maken met een „marginale wig” van 60 à 70%. Een gulden netto loon extra kost de werkgever dan meer dan een rijksdaalder.

Voor al een aantrekkende economie waar hier en daar op de arbeidsmarkt al knelpunten zijn, is het gevaar groot dat de hoge wig leidt tot onverantwoorde loonstijgingen. Uit onderzoek is gebleken dat mensen die van baan veranderen, daar gemiddeld een extra beloning van circa 220 gulden netto per maand tegenover willen zien staan. Dat kost dan de werkgever meer dan f 550,-. In het licht van de internationale concurrentieverhouding kunnen we ons een stijging van de arbeidskosten niet veroorloven. In West-Duitsland wordt in de jaren 1988 t/m 1990 een aanzienlijke belasting verlaging doorgevoerd; dat is voor ons in meerdere opzichten relevant.

Loonmatiging en stimulering deeltijdbanen

Algemene arbeidsduurverkorting blijkt steeds minder ondersteuning te ontmoeten, zowel bij werkgevers als (individuele) werknemers. Met het oog op de werkgelegenheid is versterkte loonmatiging geboden, en tevens meer ruimte voor deeltijdarbeid, het belangrijkste en effectiefste instrument voor herverdeling van arbeid. Een jaarlijkse loonmatiging van 1% levert na 4 jaar 20.000 extra full-time banen

op en na acht jaar loopt dat zelfs op tot 100.000. Het gaat dus op den duur om bijzonder grote aantallen.

Deeltijdarbeid is te verkiezen boven algemene arbeidsduurverkortung omdat het tegemoetkomt aan de wensen van veel werknemers (met name vrouwen en jongeren) en van werkgevers, die meer flexibiliteit beogen. In 1986 nam het aantal arbeidsplaatsen, gemeten in full time banen, met 65.000 toe. Door de groei van de deeltijdarbeid kan de werkgelegenheid in personen met 120.000 toenemen: een naorlogs record.

Bestandsvervuiling neemt toe

De werkloosheidsstatistieken zijn zeer gebrekkig. Daardoor worden gunstige ontwikkelingen soms versluierd. De zogenaamde bestandsvervuiling – mensen die ten onrechte als werkloos te boek staan – bij de arbeidsbureau's is vorig jaar nog toegenomen. Door deze toename is de werkelijke werkloosheidsdaling in 1986 sterker geweest dan in de officiële cijfers tot uiting kwam. In 9 maanden tijd is volgens voorlopige onderzoeksresultaten de bestandsvervuiling met circa 20.000 toegenomen. Het is verheugend dat CBS druk doende is de werkloosheid op een betere manier te meten, al zullen we nog tot volgend jaar moeten wachten voor we een betrouwbaar werkloosheidscijfer hebben. Het is van belang dat in de komende jaren vooral ook de ontwikkeling van de **werkgelegenheid** statistisch beter en meer up to date (bijvoorbeeld per kwartaal) in beeld wordt gebracht.

Reactie VVD-Tweede Kamerfractie op Centraal Economisch Plan 1987

C.E.P. 1987 onderstreept de noodzaak van loonmatiging en verlaging van de collectieve lastendruk

Het CEP 1987 geeft een gemengd beeld over de ontwikkeling van de Nederlandse economie. Enerzijds is sprake van een meevallende ontwikkeling van de binnenlandse bestedingscomponenten, met name wat betreft de investeringen. Anderzijds is sprake van een tragere uitvoergroei, veroorzaakt door de harde gulden.

Dit element wordt qua negatief effect nog versterkt door een verlies aan binnenlands marktaandeel van Nederlandse producenten, eveneens vanwege de harde gulden. Mede daarom dreigt de daling van de werkloosheid zich trager te ontwikkelen dan verwacht, zij het dat benadrukt dient te worden dat ook in 1987 de werkgelegenheid gemeen in personen met 70.000 zal toenemen. In vergelijking met het ons omringende buitenland is dat zeker geen slecht resultaat. Waar het financieringstekort zich niet ongunstig ontwikkeld en naar verwachting onder het tijdpadpercentage van het regeerackoord zal blijven, is er alle aanleiding de structurele meevaller van f 1,9 miljard in te zetten voor structurele maatregelen ten behoeve van werkgelegenheid.

Loonmatiging is voor het herstel van de concurrentieverhoudingen – gegeven de valutarontwikkelingen – het beste instrument. Ter stimulering van het proces van loonmatiging zou derhalve voor 1988 de sociale partners lastenverlaging in het vooruitzicht moeten worden gesteld. Dit is te meer nodig waar ook het CEP 1987 spreekt over de steeds klemmender noodzaak knelpunten aan de aanbodkant van onze economie weg te nemen. Een verkleining van de zogeheten WIG is daartoe ten zeerste gewenst. In dit verband acht de VVD-fractie het zorgwekkend dat de collectieve lastendruk in 1987 verder oploopt en qua niveau (53,9% N.N.I.) zo'n 1,6% N.N.I. (± 6 miljard) komt te liggen

boven het in het regeerackoord afgesproken niveau voor 1990, namelijk 52,3% N.N.I. Het regeerackoord spreekt immers over tenminste stabilisatie van de collectieve lastendruk op het niveau welke gold bij de opstelling van het regeerackoord namelijk 52,3% N.N.I.

Gezegd kan worden dat de tijdpadontwikkeling van de collectieve lastendruk zorgen baart.

(Voor nadere informatie: mr. F.H.G. de Grave, tel. 070- 614911, tst. 2156.)

Vragen van het lid Wiebenga (VVD) aan de staatssecretaris van Justitie, aan de minister van WVC en aan de minister van Buitenlandse Zaken

1. Kan de regering bevestigen dat zich de laatste maanden een explosieve groei van het aantal individuele asielzoekers heeft voorgedaan?¹⁾
2. Zijn de geregistreerde aantallen zodanig, dat zij bij ongewijzigde voortzetting zouden leiden tot een totaal van circa 15.000 asielzoekers over 1987, hetgeen een verdriedubbeling zou betekenen ten opzichte van de jaren 1985 en 1986?
2. Is het waar dat de asielzoekers vooral uit Bangla-Desh, India, Turkije, Ghana en Zaïre komen?
4. Hoe verklaart de regering deze plotselinge immigratiestromen?
5. Komen deze recente asielzoekers vooral ons land binnen via Schiphol, via de oostgrens en/of via de zuidgrens?
6. Hoe oordeelt de regering over de berichten²⁾ dat deze nieuwe toestroom van asielzoekers vooral de steden Amsterdam en Den Haag voor grote opvangproblemen stelt, onder meer op het terrein van onvoldoende huisvesting, brandveiligheid en dergelijke? In hoeverre dreigen zich problemen voor te doen op het terrein van de volksgezondheid?
7. Is de regering het eens met de veronderstelling dat door deze explosieve groei van het aantal asielzoekers de lengte van de asielprocedure, welke nu reeds een aantal jaren bedraagt bij ongewijzigd beleid nog veel verder dreigt uit te lopen?
8. Is de regering het tevens eens met de veronderstelling, dat daarmee ook de duur van de opvang aanmerkelijk zal stijgen en daarmee ook de kosten (waaronder het ten laste van de betrokken gemeenten komende gemeentelijk aandeel in de kosten van bijstandverlening)?
9. Is het waar dat bij deze recente ontwikkeling althans gedeeltelijk sprake is van „handel” in asielzoekers door malafide reisagenten, die groepsgewijze vervoer regelen tegen hoge prijzen en somtijds met vervalste reisdocumenten?
10. Wordt deze nieuwe toestroom van asielzoekers naar ons land veroorzaakt doordat naburige landen als West-Duitsland, Denemarken, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zwitserland en Oostenrijk hun beleid op dit terrein hebben aangepast?
11. Is de regering het ermee eens dat het in deze omstandigheden onjuist zou zijn om passief te blijven, maar integendeel gewenst is om spoedig weloverwogen en duidelijke maatregelen te nemen?
12. Waarom aarzelt de regering al een klein jaar om te komen tot een nieuwe centrale opvangregeling voor alle asielzoekers onder rechtstreekse verantwoordelijkheid voor de regering, onder beëindiging van de bijstandsuitkering aan individuele asielzoekers, en ter ontlasting van de opvangproblematiek in de grote steden?

13. Wil de regering opnieuw overwegen welke mogelijkheden er zijn om de zogenaamde grensprocedure te bekorten, zodat kennelijk ongegronde en frauduleuze asielaanvragen snel – dat wil zeggen bijvoorbeeld binnen 48 uur – kunnen worden afgedaan, met behoud van voldoende rechtswaarborgen?
14. Wil de regering overwegen in hoeverre een intensivering van de grenscontrole, bijvoorbeeld bij de Belgisch-Nederlandse grens zinvol is?
15. Wil de regering tevens maatregelen overwegen als het geven van voorlichting in de landen van herkomst – zo mogelijk in internationaal verband – en als het actualiseren van de vervoersverplichtingen van de luchtvaartmaatschappijen terzake van reisdocumenten?
16. Hoe gaat de regering kosten dekken die deze onverwachte extra toeloop van asielzoekers met zich mee zal brengen?
17. Is de regering bereid binnen uiterlijk 14 dagen een samenhangend pakket van maatregelen te nemen, zodat daarover met vrucht kan worden beraadslaagd tijdens het voor eind maart aanstaande voorziene debat over het vluchtelingenbeleid?

1) Zie NRC-Handelsblad van 6 maart 1987

Structuurschema burgerluchtvaartterreinen, 16 februari

– Tegen de achtergrond van de open en daardoor kwetsbare economie van Nederland – met dreigende problemen voor de komende 25 jaren (vergrijzing; doorbraak economie rond Pacific; opkomst derde-wereld-landen) – bepleit de VVD-fractie gunstige randvoorwaarden voor sterke economische pijlers zoals vliegvelden; net als voor zeehavens.

– De geluidhinderproblematiek vormt een aanmerkelijk knelpunt bij de verdere ontwikkeling van de Nederlandse luchtvaartterreinen. Het normerings- en saneringsvraagstuk levert nog vele onduidelijkheden en onzekerheden op. Hier voor is een snelle en fundamentele oplossing noodzakelijk. Met name in de vorm van definitieve geluidszones, actualisering van het Besluit Geluidhinder Grote Luchtvaartterreinen (duidelijkheid over bouw mogelijkheden); beleidsmatige onderbouwing van acceptabele geluidsbelasting; en een afgewogen plan voor geluidssanering. Minister Nijpels zegde terzake een notitie toe.

Via flankerend beleid – bijvoorbeeld restricties met betrekking tot nachtvluchten – kan óók soulaas worden geboden. Gewaakt moet echter worden voor concurrentieverstorende geluidsnormen voor vliegtuigen in Nederland die strenger zijn dan internationaal overeengekomen.

– De VVD-fractie bepleitte ook zoveel mogelijk liberalisatie in de luchtvervoersontwikkeling; ook binnenslands. Zoveel mogelijk decentralisatie ook; met inachtneming echter van vooral het nationale belang van Schiphol. Meer samenwerking tussen luchthavens lijkt gewenst.

– Mede in samenwerking met andere overheden moet worden gezorgd voor adequate infrastructurele voorzieningen naar en van luchthavens. Knelpunten moeten bij voorrang worden opgelost.

In het kader van de vierde Nota R.O. zullen meer fundamentele oplossingen moeten worden gekozen.

– De VVD-fractie onderschrijft de Regeringsplannen met betrekking tot de Markerwaard (voorlopig geen tweede nationale luchthaven nodig), en met betrekking tot de zogenaamde kleine luchtvaart (vooral een zaak van lagere overheden).

– De VVD-fractie kan in het algemeen instemmen met het beleid ten aanzien van ultra-lichte vliegtuigen (ULV's), zoals verwoord in de circulaire d.d. juli 1986. Met andere woorden: doorgaans geen ULV's op grote burgerluchtvaartterreinen en op terreinen voor kleine luchtvaart; en: het inrichten van speciale velden (max. 24). Motto: nieuwe ontwikkelingen niet tegenhouden. Wel zijn noodzakelijke randvoorwaarden nodig voor afstanden, veiligheid en hinder/geluid. Het „papieren” ULV-beleid moet echter niet in de praktijk tot onmogelijkheden leiden. De VVD noemde als voorbeelden: Brouwershaven, Budel en Vlieland.

BELEID TEN AANZIEN VAN AFZONDERLIJKE VLIEGVELDEN

Schiphol

De VVD-fractie koos, na afweging van alle belangen, voor het niet-draaien van de vierde baan en het niet-blokken van mogelijkheden voor een vijfde baan. De doorslaggevende argumenten daarvoor zijn: de zeer hoge kosten van draaiing, de moeilijke financierbaarheid daarvan, kapitaalvernietiging, aantasting concurrentiepositie, verplaatsing van geluidellende. Als „compensatie” bepleitte de VVD-fractie een daadwerkelijk snelle uitvoering van het saneringsprogramma, met name voor Zwanenburg/Halfweg en vroeg naar de mogelijkheid voor nóg meer snelheid.

Zestienhoven

In afwachting van eventuele nieuwe plannen (draaiing baan/nieuwe baan) onderschreef de VVD-fractie de hoofdlijnen van het Regeringsvoorstel. De geluidshinderproblematiek moet serieus worden aangepakt.

Besluitvorming over eventuele nieuwe plannen moet snel plaatsvinden in verband met de duidelijkheid en de zekerheid. Hoe dan ook: Zestienhoven móet in verband met de belangrijkste sociaal-economische functie!

Beek/Maastricht Airport

De VVD-fractie erkent de functie van belangrijke economische pijler van dit vliegveld met aanmerkelijk nieuw gegenerend vermogen. Zij bepleitte een krachtdadige, gecoördineerde en projectmatige ontwikkeling van dit terrein. Met name de aanleg van de Oost-West-baan conform de wensen van het provinciaal bestuur. Een spoedige besluitvorming is gewenst. Uiteraard moet de geluidhinderproblematiek fundamenteel worden opgelost. De vele procedurele „hobbels” moeten door een krachtdadige stroomlijning van alle gezamenlijke overheden worden aangepakt.

Eelde

De VVD-fractie ondersteunde onomwonden de baanverlenging met 700 meter. Deze kan een deel van de vraag naar luchtvervoer in de regio accommoderen en genereren, en geeft een krachtige impuls voor inschakeling van de luchthaven in het Europese luchtverkeer. De fractie deed een klemmend beroep op snelle feitelijke besluitvorming terzake. Ook hier geldt weer de oproep voor afdoende geluidsisolerende maatregelen.

Twente en Eindhoven

Op deze militaire velden vindt medegebruik ten behoeve van burgerluchtvaartdoeleinden plaats. De landings-

gelden worden overgedragen aan Domeinen (= Ministerie van Financiën). De burgerluchtvaart valt hier eigenlijk tussen wal en schip: Verkeer en Waterstaat participeert niet in investeringen voor de banen en Defensie niet in burgerluchtvaartdoeleinden. De VVD-fractie dringt aan op investerings- en exploitatievergoedingen op vergelijkbare wijze als bij andere vliegvelden voor burgerluchtvaartdoelen (40%).

Zodat ook middenklasse-burgervliegtuigen kunnen worden toegelaten op Twente (wat volgens de P.C.N.-draagkrachtberekeningen eigenlijk toch al zou kunnen). Ook hier geldt de VVD-visie voor geluidsisolerende maatregelen.

Voor Twente werd zelfs een motie ingediend. Minister Smit-Kroes stond daar positief tegenover.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel.: 070-614911, tst. 2288.)

Mededeling

LEF: „Socialistisch-liberale samenwerking in de praktijk”: hoe gaat dat?

In twaalf bijdragen komen verschillende facetten van de praktische samenwerking tussen de VVD en de PvdA aan de orde. Na een historische schets van de landelijke ontwikkelingen in de verhouding tussen liberalen en socialisten schrijven tien politici van VVD- en PvdA-huize over hun meerjarige ervaringen met elkaar „Ups en downs” worden beschreven, evenals hoe knelpunten werden en worden opgelost, de invloed van persoonlijke verhoudingen en vooroordelen en tenslotte worden conclusies getrokken.

De auteurs van de VVD zijn: de wethouder dr. F.J. Kuijers (Leiden) en oud-wethouder drs. H.S. de Boer (Edam-Volendam), de fractie-voorzitters M.P. Swart (Enschede) en mr. A.J. Kokshoorn (Utrecht) en het Statenlid drs. Chr.L. Baljé (Groningen). Aan het einde van dit bijzondere nummer worden door L.P. Stoel (vice-voorzitter politiek van de JOVD) en drs. A. van der Hek (PvdA-Tweede Kamerlid) lijnen doorgetrokken naar de landelijke politiek en een blik op de toekomst geworpen.

LEF staat voor Liberté, Egalité et Fraternité. Zij is te bestellen door overmaking van f 12,50 (f 10,- plus f 2,50 porto) op: girorekening: 54 67 271

t.n.v.: JOVD-propagandarekening, 1011 AJ Amsterdam
vermelden: LEF-thema 1986 (samen.).

24 maart 1987
nummer 147

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Uitslag Statenverkiezingen

De uitslag van de verkiezingen is bepaald geen reden tot tevredenheid. In vele Staten heeft de VVD een flinke stap terug moeten zetten. Met 15,5% van de stemmen bleef de VVD onder het niveau dat voor haar haalbaar moet worden geacht. Dit is een landelijke trend en over het algemeen niet terug te voeren op provinciale prestaties.

We kunnen over het resultaat een gevoel van teleurstelling niet onderdrukken.

Aan de andere kant zijn er voor het beleid op de lange termijn ook lichtpuntjes. Een dreigend verlies van de meerderheid in de Eerste Kamer is afgewend en de verhoudingen binnen de coalitie blijven ongewijzigd. Dit maakt voortzetting van het beleid op landelijk niveau mogelijk.

Voor voortzetting op provinciaal niveau zal veel afhangen van de collegevorming. Zoals steeds zet de VVD zich in voor colleges op brede basis. Het is voor de VVD-ers die nu in de Staten gekozen zijn een extra zware opgave om te trachten een bijdrage te leveren aan die brede colleges.

Gezamenlijk moet de VVD in deze uitslag een uitdaging zien de partij te versterken en onze basis te verbreden. In plaats van drie verkiezingen in één jaar zullen er nu drie jaar volgen zonder verkiezingen. Dat moet ons de gelegenheid bieden het vertrouwen van de kiezer in de VVD te herstellen.

De Redactie

Opmerkingen fractievoorzitter Voorhoeve tijdens de slotmanifestatie van de VVD-campagne voor de Provinciale Statenverkiezingen op 16 maart 1987 te Haaren (NB)

Dames en heren,

De laatste tijd heeft de VVD niet alleen provinciaal, maar ook landelijk aangetoond geen partij van grote woorden, maar van concrete daden te zijn. Wij hebben sinds het begin van het Kabinet Lubbers II/de Korte I een aantal dingen bereikt waarmee ik onze nieuwe „strategie van de kleine successen“ kan illustreren. Die strategie houdt in, dat de VVD van maand tot maand specifieke verbeteringen aanbrengt in het beleid om van ons land weer een veilige, bloeiende samenleving te maken. Mag ik een paar voorbeelden geven van wat de VVD-bewindslieden en de Tweede Kamerfractie in Den Haag hebben kunnen regelen sinds wij eind juli aan deze kabinetsperiode zijn begonnen? Ik laat dan het grootste VVD-resultaat, het goede regeerakkoord met het CDA, dat de hoofdlijnen van het kabinetsbeleid tot 1990 bepaalt, buiten beschouwing, want dat kent U allemaal.

De bewindslieden hebben, ten eerste, eensgezind de buitengewoon moeilijke begroting voor 1987 rond gekregen.

Er moest door de diepe val van de energieprijzen maar liefst een tekort van 12 miljard aan aardgasbaten worden opgevangen. In het verleden is al menig kabinet gestruikeld wegens meningsverschillen over veel kleinere bedragen. Maar de goede samenwerking met de coalitiepartner, de inzet en werkracht van onze vice-premier, en de coördinatie met de fractie zorgden ervoor, dat alles zo gesmeerd verliep, dat het in augustus-september veel makkelijker was dan verwacht werd.

De Tweede Kamerfractie heeft haar eigen verantwoordelijkheid in ons dualistische bestel benadrukt. Zo stelde de fractie in september aan de orde, dat de door het Kabinet voorgestelde ombuiging op het kleuteronderwijs onderwijskundig minder gelukkig was. Kleuters alleen op school toelaten als ze vóór 1 augustus vier zijn geworden en hen anders tot het volgende jaar laten wachten, vonden wij geen goede gedachte.

De VVD wees het af en stelde een beter alternatief voor dat hetzelfde resultaat voor de begroting heeft: wat minder uren per week, of iets grotere groepen.

In november hebben wij zowel het CDA als de Minister voor deze verbetering gewonnen.

Een derde voorbeeld. In december nam het Kabinet besluiten over de afslanking voor de Rijksdienst. De bestrijding van bureaucratie is belangrijk. Maar de bestrijding van criminaliteit is nog belangrijker. Daarom vroeg de VVD om een uitzondering op het regeerakkoord voor politie, rechterlijke macht en gevangeniswezen. Na politiek beraad ging het Kabinet akkoord en werden de diensten voor criminaliteitsbestrijding vrijwel helemaal vrijgesteld van afslankingskortingen. Bovendien maakt het extra geld, dat in het regeerakkoord van politie en justitie is uitgetrokken, het mogelijk om het personeel zelfs enigszins uit te breiden. Omdat de criminaliteit maar blijft stijgen – het gevolg van 20 jaar normvervaging in onze samenleving – heeft de fractie vorige maand nogmaals f 60 – f 80 miljoen per jaar extra gevraagd voor politie-overwerk, automatisering en de aanpak van terrorisme e.d. Vorige week heeft het Kabinet toegezegd het VVD-voorstel uit te voeren.

De VVD heeft een hardere aanpak van kleine en grote criminaliteit voorgesteld. De misdadigheid tast de kwaliteit van onze samenleving in al haar geledingen aan. **De belangrijkste welzijnsvoorziening is veiligheid en recht voor ieder. Daarom heeft de VVD de strijd tegen de misdaad bovenaan onze agenda geplaatst.** Daarom hebben wij een reeks concrete voorstellen gedaan om harde misdaad hard aan te pakken, variërend van snelrecht voor voetbalvandalen tot verbeurdverklaring van illegaal verworven vermogens van de georganiseerde misdaad.

De motie Voorhoeve – De Vries

Het kabinetsbeleid van VVD en CDA sinds 1982 heeft ons land financieel gesaneerd en de werkgelegenheid doen groeien. In 1984-1986 hebben 260.000 mensen extra een

baan gevonden. Ook dit jaar en de komende jaren moeten we de werkgelegenheid fors uitbreiden. Dat kan, ook al werkt de wereldeconomie en de scherpe dollardaling ons nogal tegen. De werkgelegenheid kan worden uitgebreid door de lonen te matigen. De VVD bepleit een sociaal convenant van meer dan een jaar, zo mogelijk 1988-1990, waarin loonkostenmatiging en lastenverlichting worden afgesproken. Loonkostenmatiging is het beste middel om de werkgelegenheid te beschermen. Lastenverlichting door de belasting- en premiedruk op de lagere en midden-inkomens te verminderen, helpt om de werkgelegenheid fors uit te breiden, in de concurrentie met het buitenland. De motie die daarover vorige week op voorstel van de VVD en gesteund door CDA en D'66 is aangenomen, zal in 1988 volgens ons tot een lastenverlichting van f 1 tot 1,5 miljard moeten leiden. In 1989-1990 is een verdere lastenverlichting nodig om het doel van het regeerakkoord te bereiken. Dat doel is een collectieve lastendruk van 52,3%. Dit jaar is hij 53,9%. We moeten dus 1,6% omlaag, en wel uiterlijk 1990. Zo'n lastendrukvermindering helpt bovendien om de belastingvereenvoudiging-Oort in 1989 gesmeerd door te voeren. Vooral de pijn voor alleenstaanden, zelfstandigen en het midden- en kleinbedrijf zal verlicht moeten worden.

De VVD pleit niet voor lastenverlichting omdat wij hogere inkomens willen bevoornden. Het VVD-plan tot koppeling van loonkostenmatiging en lastenverlichting is juist gericht op verbeteringen voor de onderzijde van de loonschaal, omdat dan de grootste stimulans voor de werkgelegenheid wordt bereikt. De VVD heeft zich in het verleden ten onrechte wel eens in de hoek laten drukken van een partij die vooral voor beter gesitueerden opkwam. Wij komen juist op voor de zwakkeren in de samenleving door de nadruk die wij leggen op economisch herstel, vooral voor arbeidsintensieve bedrijven, en een gerichte aanpak van de werkloosheid.

In het sociaal-economisch debat van vorige week hebben VVD, CDA en D'66 zich met opzet wat zuinig opgesteld opdat het Kabinet met flink wat onderhandelingsruimte naar het voorjaarsoverleg met werknemers en werkgevers kan gaan. Daarom zijn wij niet voor de verleiding bezweken om vlak vóór de verkiezingen in de schatkist te graaien en cadeau's voor de achterban te kopen. De opdracht die het Kabinet heeft gekregen is om loonkostenmatiging en lastendrukvermindering in samenhang te bereiken.

Vorige week diende de heer Kok voorstellen in die volgens zijn berekening in 1988 bijna f 2,2 miljard zouden kosten. Hij vergat daarbij nog de kosten van de koppeling voor de ambtenarsalarissen te voegen. Bovendien stonden voor enkele dure projecten alleen „p.m.”-bedragen ingevuld. Welnu, men kan in dit land alleen maar wat betalen als er een „fl”-teken voor staat. Voor p.m. koopt men alleen beloften. Ik ben nog voorzichtig als ik zeg dat de voorstellen van de P.v.d.A. de uitgaven met 3 miljard verhogen. De heer Kok dacht zeker: de structurele meevaller is 1,9 miljard. Hij zei gister bovendien, dat de inflatiecorrectie 1 miljard zou zijn, dus hij dacht: laat ik dat geld maar vast uitgeven. Het blijkt weer eens, dat iedere gulden bij de P.v.d.A. een gat in de zak brandt. Men wil het zo gauw mogelijk uitgeven – en vergeet in de haast om de berekeningen goed na te kijken.

Inflatiecorrectie

De heer Kok doet het voorkomen, alsof het Kabinet geniepig voor het volgend jaar een belastingverhoging van 1 miljard in petto heeft. Dat is een merkwaardig bezwaar van iemand, die eerst verhoging van de belasting opperde,

vervolgens positief het VVD-plan tot lastenverlichting bejegende, maar daarna weer met lastenverhogende voorstellen is gekomen. Hij stelt nu, dat de inflatiecorrectie in 1988 een belastingverhoging van f 1 miljard is. Ten eerste is die inflatiecorrectie in 1988 maar $\pm$ 350 miljoen, zo heeft het Ministerie van Financiën mij vanmiddag meegedeeld. Ten tweede is inflatiecorrectie een automatische jaarlijkse aanpassing van de belastingtarieven aan de ontwikkeling van het prijspeil. Dat werkt neutraal op de belastingen. Het voorkomt dat inflatie door de progressie tot hogere belastingdruk leidt. Zo'n systeem moet je consistent toepassen, niet alleen maar als het goed uitkomt. Nu we een kleine verlaging van het prijspeil hebben ervaren, werkt de inflatiecorrectie andersom. Dat weerspiegelt de gestegen koopkracht van de inkomens. Die correctie zal volgend jaar dus ongeveer f 350 miljoen bedragen.

Deze aanpassing aan het prijspeil geldt over de hele linie van belastingschijven. Van het VVD-voorstel de belastingtarieven volgend jaar met 1 à 1,5 miljard te verlagen voor de lagere en middeninkomens, mag men dus niet de inflatiecorrectie aftrekken. Ons voorstel geldt ten opzichte van de situatie die bij ongewijzigd beleid zou ontstaan, en biedt bovendien voordeel voor de lagere en middeninkomens. Dat de genietters van hogere inkomens volgend jaar ook minder belasting zouden willen betalen, ligt voor de hand, maar het zou goedkoop zijn dat vlak vóór de verkiezingen te gaan beloven, want we moeten op de begrotingstekorten letten en de ruimte die er is maximaal inzetten voor „meer werk door minder lasten”, dus aan de onderste helft van de loonschaal.

De positie van de VVD

Overmorgen gaan wij naar de stembus. In de campagne wordt de aandacht vaak opgeslokt door de korte termijn. Toch vanavond een blik op de lange termijn, over die verkiezingen heen. Het verkiezingsresultaat woensdag zal, denk ik, redelijk zijn, maar natuurlijk niet zo goed als in 1982, toen we even de tweede partij waren, zelfs groter dan de P.v.d.A.

De VVD, dames en heren, ontwikkelt zich volgens mij in een nieuwe richting. Als Volkspartij voor Vrijheid en Democratie staan wij voor idealen die veel Nederlanders aanspreken. Wij willen een veilig land, waar de criminaliteit wordt uitgeroeid, een land waar de bedrijvigheid bloeit, ieder zinvol werk heeft en geen langdurige werkloosheid meer bestaat. De VVD kan door een vernieuwend, sociaal-liberaal idealisme onze maatschappij sterk helpen verbeteren. Daarom moet de VVD zich door grote broer CDA niet naar rechts laten drukken. Wij moeten onze eigen weg gaan, het politieke midden, een ondogmatische, brede liberale volkspartij worden, van geïnspireerde, praktische mensen, die van dag tot dag werken aan een vrije samenleving, zonder criminaliteit en werkloosheid, een land met een nieuw evenwicht tussen mens en natuur, waar ook de ouderen lang gezond en actief kunnen zijn. Voor dat ideaal gaan wij woensdag naar de stembus!

27 maart 1987
nummer 148

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Mededeling

Kandidatenlijst EK '87 als vastgesteld door de kandidaatstellersraad van de VVD op 21 maart 1987 (conform art. 16.4 EK).

1. Luteijn
2. Van der Werff
3. Heijne Makkreel
4. Veder-Smit (v)
5. Verbeek
6. Ginjaar
7. Van Graafeiland
8. Van Boven
9. Braakman
10. Heijmans
11. Talsma
12. Feij
13. Vonhoff-Luijendijk (v)
14. Struick van Bemmelen
15. Hofman
16. Tammens
17. Dake
18. Selman
19. Van den Oosten
20. Geurtsen
21. Goekoop
22. Eger
23. Van Helden
24. Vortman-van Assen (v)
25. Tripels
26. Boekholt
27. Jellema
28. de Blécourt-Maas (v)
29. Goldberg
30. Schaftenaar
31. Verstegen
32. Wilms

Motie over de zogenaamde „wig”

Wegens plaatsgebrek kon in het vorige nummer de integrale tekst van de motie Voorhoeve (VVD) – De Vries (CDA) over de lastenverlaging c.q. de wig-verkleining, die tijdens het debat over de financieel-economische toestand in de week voor de verkiezingen werd aangenomen, niet meer worden opgenomen. Om volledig inzicht te bieden in datgene wat de regeringspartijen van het kabinet gevraagd hebben, volgt hieronder de motie alsnog.

Een nadere uitleg over het begrip „wig” is onder andere te vinden in VVD-Expresse nr. 143, pag. 1 en 3.

De redactie.

Motie van de leden Voorhoeve en B. de Vries

Voorgesteld 12 maart 1987

De Kamer,

gehoord de beraadslaging;

overwegende;

- dat de concurrentiepositie en daarmee de groei en de werkgelegenheid van ons land versterkt kunnen worden door loonkostenmatiging;
- dat de „wig-problematiek” een goede werking van de arbeidsmarkt en daarmee de groei van het nationaal produkt en de werkgelegenheid remt;
- dat de ontwikkeling van de collectieve lastendruk zorgen baart, aangezien binnen de doelstellingen van het regeerackoord de collectieve lastendruk in 1990 ten minste niet hoger dient te zijn dan het afgesproken niveau van het regeerackoord, namelijk 52,3% van het netto nationaal inkomen;

verzoekt de regering, in het komende voorjaarsoverleg met de sociale partners:

- a. te bepleiten dat de loonkostenontwikkeling de komende jaren zeer gematigd wordt;
- b. de bereidheid uit te spreken de collectieve lasten, primair via wigverkleining zodanig te verlagen dat hierdoor vanaf 1988 ten minste koopkrachtbehoud mogelijk wordt gemaakt;
- c. het structurele deel van de meevallende belastingopbrengsten dat ook in 1988 doorwerkt, in substantiële mate te bestemmen voor lastenverlaging bij gebleke bereidheid van de sociale partners tot loonmatiging;
- d. bij de opstelling van de begroting voor 1988 aan deze bereidheid concrete invulling te geven.

en gaat over tot de orde van de dag.

Voorhoeve
B. de Vries

Wetsvoorstel Inkomens Vrije Beroepsbeoefenaren

1) Het wetsvoorstel in essentie

Het wetsvoorstel komt qua inhoud neer op het toekennen van de bevoegdheid aan de regering om direct in de inkomens van vrije beroepsbeoefenaren in te grijpen als „ultimum remedium”. Deze bevoegdheid zou de regering

eerst dan toekomen indien het zogenaamde „bronnenbeleid” – dat wil zeggen het beleid gericht op het bevorderen van evenwichtige vraag/aanbodverhoudingen – op de markt voor vrije beroepsbeoefenaren niet werkt.

Het wetsvoorstel behelst bovendien de weg waarlangs de regering moet gaan alvorens zij daadwerkelijk kan ingrijpen. Tegelijkertijd wordt in dit wetsvoorstel geregeld dat de vrije beroepsbeoefenaren onder de wet Economische Mededinging vallen.

2) Adviezen

Het wetsvoorstel dient ter vervanging van de Tijdelijke Wet Normering Vrije Beroepsbeoefenaren. Het werd op 10 februari 1986 bij de Tweede Kamer ingediend door het kabinet Lubbers I, ondanks twee belangrijke adviezen.

De Raad van State adviseerde om geheel niet tot indiening over te gaan vanwege de onduidelijkheid van de criteria op grond waarvan de regering tot het oordeel wil komen dat bepaalde inkomens „te hoog” zijn. Als de regering de bevoegdheid krijgt in te grijpen in inkomens dan dienen die criteria in ieder geval duidelijk te zijn. Bovendien druist het toekennen van een dergelijke bevoegdheid aan de regering op zichzelf al in tegen de uitgangspunten van het huidige regeringsbeleid, namelijk dat de overheid zo min mogelijk (op deze wijze) inkomensbeleid dient te voeren.

Ook in het advies van de SER (uitgebracht op 15 februari 1985) werden kanttekeningen bij het wetsvoorstel geplaatst. In dit advies bracht de SER niet alleen een onderscheid aan in categorieën van vrije beroepsbeoefenaren, maar constateerde zij ook dat voor vele vrije beroepen het marktmechanisme redelijk functioneert en er dus geen aanleiding is om van overheidswege een inkomensbeleid te voeren.

3) VVD-optiek

Niet alleen in de schriftelijke voorbereiding van het wetsvoorstel heeft de VVD-fractie menig vraagteken gezet bij de voorgenomen maatregelen. Tijdens de Partijraadvergadering d.d. 1 november 1986 over de sociaal-economische politiek bracht de heer Voorhoeve in zijn speech naar voren dat het wetsvoorstel door de VVD-fractie zeer kritisch wordt benaderd wegens de daarin gecreëerde bevoegdheid om in te grijpen, en het forse aantal vage begrippen in het wetsvoorstel, wat tot willekeur kan leiden. Bovendien is vanuit de fractie meerdere keren dit wetsvoorstel op de agenda geplaatst in het bewindslidenoverleg en vond bilateraal overleg plaats met de VVD-bewindsliden van Economische Zaken en WVC. Eén en ander bepaald niet zonder resultaat: Het kabinet Lubbers/De Korte bleek bereid niet alleen te kijken naar de VVD-inbreng, maar als het ware ook het wetsvoorstel nog eens te toetsen aan haar in het regeeraccorde uiteengezette beleid, te weten:

- een terugtrekkende overheid die meer vertrouwen uitsprekt in maatschappelijke organisaties en personen.
- het doorbreken van niet noodzakelijke regelgeving op terreinen van arbeidsmarkt en inkomensvorming.
- de eis van soberheid en eenvoud ten aanzien van nieuwe en bestaande wetgeving.

4) Wijzigingen

Het resultaat van deze bezinning bleek uit de Nota van Wijziging d.d. 16 februari 1987, waarin de mogelijkheid van direct inkomensbeleid was vervallen voor de vrije beroepsbeoefenaren in de marktsector en voor die vrije beroepsbeoefenaren in met name de volksgezondheidssector, waarvoor reeds definitieve norminkomens waren vastgesteld (in totaal 18 van de aanvankelijk 24 beroepsgroepen). Ook werd

bepaald dat de wet zal eindigen op 1 januari 1990. Aangewezen, nog wel onder de wet vallende beroepsgroepen zullen zijn: de medische specialisten; tandartsen en tandartsspecialisten; apothekers; logopedisten en notarissen, en wel totdat ook daarvoor definitieve norminkomens zijn vastgesteld.

Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel is de VVD-fractie accorde gegaan met de voorgestelde wijzigingen, en wel om de volgende redenen:

- bij afwijzing van de Nota van Wijziging zou politiek gezien de kans groter geworden zijn dat CDA en PvdA samen de wet middels amendementen weer terug zouden brengen op zijn oorspronkelijke reikwijdte (het oog op de politieke haalbaarheid dus).
- in de volksgezondheidssector is voorsnog geen sprake van marktmechanismen, hopelijk geeft de commissie Dekker (die één dezer dagen advies uitbrengt over de structuur en financiering van de gezondheidszorg) hiervoor wel mogelijkheden. Echter, beleidsvoornemens vertalen in wetsvoorstellen duurt enige tijd.
- de Tijdelijke Wet Normering Inkomens Vrije beroepsbeoefenaren loopt per 1 mei 1987 af, en verlenging van deze wet zou, in verhouding tot het wetsvoorstel ná de Nota van Wijziging, slechter zijn.
- voorsnog kent de volksgezondheidssector weinig instrumenten voor kostenbeheersing en voor het realiseren van de ombuigingstaakstelling ten aanzien van vrije beroepsbeoefenaren, waarvoor de heer Dees verantwoordelijk is.

Het eventueel niet komen tot definitieve norminkomens voor de genoemde categorieën zou budgettaire consequenties hebben, hetgeen we als fractie niet voor onze rekening kunnen nemen.

5) Notarissen

Verschil van mening bleef de VVD-fractie houden met het kabinet over de vraag of de notarissen nu ook onder deze wet dienen te vallen. Deze werd door het kabinet bevestigend beantwoord, gezien het feit dat de notarissen meer tot de gereguleerde sector zouden moeten worden gerekend dan tot de marktsector. Wij van onze kant betwijfelen dit, gezien het feit dat het notariaat een sterk conjuncturele omzet kent en de zakelijke adviespraktijk zeer gevoelig is voor concurrentie van derden.

Helaas steunen alleen vertegenwoordigers van klein rechts het VVD-amendement van ondergetekende om de notarissen buiten de reikwijdte van het wetsvoorstel te brengen. Opvallend was dat D'66 dit amendement niet steunde, ondanks de aard van hun inbreng in het plenaire debat.

Tot ons genoegen liet het CDA alleen door middel van woorden blijken dat haar voorkeur uitging naar het oorspronkelijke wetsvoorstel, en verbond daaraan geen verdere consequenties zoals het amenderen van het wetsvoorstel.

Het wachten is nu op wat er in de Eerste Kamer gebeurt.

(Voor nadere informatie: mevrouw drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-614911, t.st. 2563.)

Sectorvorming en Vernieuwing van het middelbaar beroepsonderwijs (SVM)

A. Inleiding

De huidige proefprojecten kort-MBO en de scholen

voor middelbaar beroepsonderwijs worden samengevoegd in sectorscholen. Op deze manier worden verwante opleidingsprogramma's van verschillende cursusduur in een instituut ondergebracht. De sectorvorming heeft tot doel om een gevarieerd geheel van opleidingsprogramma's tot stand te brengen. We onderscheiden de volgende vier sectoren:

1. Dienstverlenings- en gezondheidszorgonderwijs
2. technisch onderwijs
3. Economisch onderwijs
4. Agrarisch onderwijs

Vanuit spreidingsoverwegingen en overwegingen van doelmatigheid zal het mogelijk worden gemaakt dat multisectorale scholengemeenschappen worden gevormd. Bijvoorbeeld MTO/MEAO.

Versterking van het beroepsonderwijs is nodig voor economisch herstel en vernieuwing. De sectorscholen zullen actief moeten kunnen optreden om te kunnen voldoen aan de opleidingsbehoeften van het bedrijfsleven en van de individuele vraag naar beroepsopleidingen. De bemoeienis van de overheid met de inrichting en bekostiging van het beroepsonderwijs zal daarom worden teruggebracht tot een globale wet- en regelgeving.

In het debat ging onze woordvoerder in op de volgende onderdelen:

- de reikwijdte van het voorstel, dit mede in het licht van het regeerakkoord;
- niet alleen de sectorvorming maar ook de vernieuwing moet de volle aandacht krijgen;
- het financiële kader;
- de procescoördinatie;
- vergroting van de autonomie van de instellingen.

B. Reikwijdte hoofdlijnennotitie

In het Regeerakkoord 1986-1990 staat: „de vorming van sectorale scholen voor het beroepsonderwijs wordt bevorderd”. Onze woordvoerder vroeg zich af of men zich bij het samenstellen van deze hoofdlijnennotitie soms gebaseerd heeft op het concept-regeerakkoord. Daarin kwam inderdaad het woord „middelbaar” voor, maar door een VVD-amendement op het concept-regeerakkoord is het woord „middelbaar” bewust geschrapt. Het definitieve regeerakkoord spreekt derhalve expliciet over sectorale scholen voor het beroepsonderwijs, waarin geen beperking opgesloten ligt van de soort (volle tijd/deeltijd) en het niveau (lager/middelbaar) van de opleidingen. Hij schetste het volgende perspectief: „De VVD wil via een **groei- of ontwikkelingsproces** naar krachtige, multi-sectorale regionale instituten voor beroepsonderwijs met een gedifferentieerd aanbod van korte en lange, van theoretische en praktische, van voltijds en deeltijdse opleidingen voor een grote gedifferentieerde groep leerlingen/cursisten. De inhoud van die opleidingen en het niveau ervan wordt bepaald door de op basis van de beroepsprofielen opgestelde beroepsopleidingsprofielen, waar werkgevers, werknemers en onderwijs gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn. Slechts op deze wijze kan zo doelmatig mogelijk gebruik worden gemaakt van de steeds duurder wordende apparatuur, die bovendien steeds sneller vervangen en vernieuwd moet worden.”

Multi-sectorale instituten kunnen als de oplossing voor dunbevolkte gebieden worden gezien. Ook oriënterende en schakelende programma's kunnen dan bij deze instituten verder ontwikkeld worden.

C. Vernieuwingen in het beroepsonderwijs

Kort MBO

De verworvenheden van het kort-MBO zullen in het nieuwe beroepsonderwijs behouden moeten blijven.

Immers de individuele benadering van de leerling, door het uitstippelen van een individuele leerweg, het werken met modulen en het tot standbrengen van een goede wisselwerking tussen theorie en praktijk heeft zichtbare resultaten opgeleverd.

Het dienstverlenings- en Gezondheidszorg onderwijs

Het MDGO heeft net een herstructureringsproces achter de rug. Toch heeft men vanuit deze sector te kennen gegeven dat men volwaardig mee wil doen aan de SVM-operatie, omdat, zo stellen zij, ook het MDGO middels sectorvorming al dan niet in multisectorale instituten versterkt kan worden. Ook onderwijsinhoudelijk zit het MDGO nog in een groeifase. Korte beroepsopleidingen ontbreken hier veelal en dienen dus ontwikkeld te worden. Onze woordvoerder pleitte er derhalve voor om de 2-jarige interim algemene schakel-opleiding (Intas) voorlopig te handhaven. Vanuit deze algemene opleiding zouden nieuwe korte beroepsopleidingen ontwikkeld kunnen worden.

Het economisch onderwijs

Onder economische opleidingen worden zowel de economisch-administratieve als de economisch-commerciële opleidingen begrepen. Binnen deze sector vallen het MEAO, het Middenstandsonderwijs, het Horecaonderwijs en het Hotelonderwijs. Met name het MEAO zal een sterkere arbeidsmarktgerichtheid moeten ontwikkelen. Ook voor deze sector geldt dat het aantal korte beroepsopleidingen uitgebreid kan worden. Overleg met het bedrijfsleven is hiervoor noodzakelijk.

Het agrarisch onderwijs

De sterke verwevenheid van de agrarische sector met het agrarisch bedrijfsleven heeft voor deze sector een gezonde en rustige ontwikkeling mogelijk gemaakt. De minister van landbouw zal binnenkort voor het landbouwonderwijs een aantal beleidsvoornemens bekend maken. Op dit moment bespreekt de minister met de verschillende landbouworganisaties de beleidsnotitie: „Naar agrarische opleidingscentra”. De definitieve nota is nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Wij zullen te zijner tijd met de minister van landbouw over „zijn sectorschool” spreken.

Het technisch onderwijs

Met name in het technisch onderwijs zal het besef moeten doordringen dat het onderwijs ook de taak heeft voor zwakker getalenteerde leerlingen adequate leerwegen te ontwikkelen waardoor ook voor hen perspectieven ontstaan. Niet alleen de diploma-bezitters, maar ook de zogenaamde „drop-outs” moeten een plaats in deze sectorschool kunnen krijgen.

De theoretische variant

Het lang-MBO is niet alleen een beroepsopleiding, het biedt leerlingen ook de mogelijkheid om door te stromen naar het HBO. Naast deze doorstromingsmogelijkheid zou de VVD-fractie ook graag onderzocht willen zien of er plaats is voor een korte opleiding binnen de sectorschool waarmee men ook kan doorstromen naar het HBO. Op dit moment zijn er twee van dergelijke leerwegen: Het driejarig VHBO – uitsluitend verbonden aan het MDGO en de 2-jarige HAVO-toppen – die met name verbonden zijn aan MDGO en MEAO-scholen. „Samenvoeging van beide leerwegen ligt dan ook voor de hand”, zo stelde onze woordvoerder.

D. Financiën

Samen met de coalitiepartner werden twee moties ingediend waarmee werd beoogd om een deel van de

bezuinigingen op het kort MBO ongedaan te maken. Vanzelfsprekend wordt de taakstellende bezuiniging van 150 miljoen die mede ten grondslag ligt aan deze operatie, gehandhaafd. Opmerkelijk is dat zelfs de PvdA deze doelstelling bleek te onderschrijven, indien voor een brede aanpak gekozen wordt!

E. Afronding

Tenslotte werden nog een aantal principiële punten aan de orde gesteld. Zo pleitte onze woordvoerder voor een nieuw bekostigingsmodel volgens het *lump-sum-principe*, waarin zowel de personele als materiële uitgaven begrepen zijn. De autonomie van de instellingen moet vergroot worden. Eén budget voor exploitatie en personeelsuitgaven past daarbij. Natuurlijk moeten er wel rechtspositionele garanties blijven bestaan! Ook vroeg hij de taken en bevoegdheden van de *procescoördinator* nauwkeurig te omschrijven.

De bespreking van de hoofdlijnennotitie vormde een eerste aanzet tot een grote fusie- en vernieuwingsoperatie in het beroepsonderwijs. Er zullen nog vele discussies met de regering en het veld volgen. Hierover zullen te zijner tijd nadere mededelingen worden gedaan.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2059.)

Jeugdhulpverlening

De VVD legt politieke prioriteit bij jeugdhulpverlening (JHV). Zoals bij de behandeling van de Welzijnswet en begroting van WVC 1987 gezegd: De VVD geeft hogere prioriteit aan volksgezondheid en maatschappelijke dienstverlening dan bijvoorbeeld aan sociaal-cultureel werk. De VVD heeft een duidelijke en eerlijke keuze gedaan.

De huidige situatie in de JHV is bijzonder onoverzichtelijk en voor de oplossing van de problemen kiest men voor de achterhaalde oplossingen van de jaren '70: centralisme, categoriale wetgeving en overregulering.

Er wordt getracht de problemen op het gebied van de JHV met behulp van een aantal projecten op te lossen. Zeker zes grote operaties lopen gelijktijdig en dus door elkaar heen:

- inhoudelijke beleidswijziging,
- individualisering van de JHV,
- differentiatie in aanbod,
- van residentiële naar ambulante JHV,
- decentralisatie,
- categoriale wetgeving (een initiatiefwetsvoorstel van de PvdA is in behandeling; het kabinet denkt binnenkort met een eigen wetsontwerp te komen),
- ombuigingen als uitvloeisel van het regeerakkoord,
- de overgang van voorzieningen van Justitie naar WVC,
- de operatie herstructurering Landelijke Organisaties.

De VVD constateert dat de voortgang van deze operaties hier en daar ernstig stopt. De wederzijdse beïnvloeding van de operaties wordt onvoldoende onderkent, waardoor het gehele terrein van de JHV chaotische kenmerken vertoont met logischerwijze grote gevolgen voor besturen, personeel en vermoedelijk ook de pupillen of cliënten.

Er moet duidelijkheid komen door ondubbelzinnige besluitvorming over de decentralisatie en over de ombuigingen. Daarna kan pas geoordeeld worden over wenselijkheid (en eventueel inhoud) van categoriale wetgeving.

Er is een zorgelijke tendens van toename van de hulpvraag. De eerste opgave is een behoorlijk inzicht te

krijgen in de behoefte c.q. noodzaak voor hulpverlening naar aard en omvang. Zolang die er niet is, zal de VVD geen beleidsvoornemens of bezuinigingsvoorstellen die capaciteitsreducties betekenen, accepteren.

Er moet nu gekozen worden voor decentralisatie naar de provincies. De PvdA denkt aan een overgangperiode van 4 jaar.

Het Kabinet schuift decentralisatie op de lange baan. De provincies zijn in 2 jaar in staat hun provinciale plannen klaar te hebben inclusief de gewenste herspreiding en herstructurering. De VVD stelt voor van dit aanbod gebruik te maken en dit mede te regelen in het bestuursakkoord tussen de provincies en het Kabinet.

Geheel onderbelicht blijft de positie van de gemeente. Naar de mening van de VVD is er een sterke analogie met de gezondheidszorg en het bejaardenbeleid, namelijk versterking van de eerste lijn. Preventie, vroeghulp, crisisopvang, ambulante hulpverlening horen bij gemeentelijk welzijnsbeleid, zeker als het middelgrote en grote steden betreft. Uitzonderingen daarop zijn die vormen van hulpverlening die een groter gebied bestrijken. De VVD heeft hier om een toelichting gevraagd.

Het kabinet stelt bezuinigingen ad f 64 miljoen van 1988 tot 1990 voor. (Oplopende bedragen). De VVD gaat *niet* akkoord.

Eerst moet er een behoefte-onderzoek plaatsvinden en een behoorlijke onderbouwing van de ombuigingsvoorstellen. Onder andere houdt de VVD voorlopig vast aan het structurele karakter van het amendement-Korthals (f 15 miljoen voor justitie-internaten). Het CDA heeft bij monde van de heer De Vries aangekondigd, dat zij de resterende bezuiniging bij WVC ad f 115 miljoen niet meer wensen.

De VVD legt een prioriteit bij de jeugdhulpverlening onder het motto, dat kinderen met problemen niet in de kou mogen blijven staan!

(Voor nadere informatie: H. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 3032.)

Uit het Europese Parlement Europees Sociaal Fonds

Als woordvoerder over het Europees Sociaal Fonds van de Liberale en Democratische Fractie in het Europees Parlement, legde Jessica Larive op 12 maart 1987 in Straatsburg ten aanzien van het verslag dienaangaande van haar collega Fitzgerald (Iers lid van de Fractie van de verenigde Europese Democraten) de volgende stellingen aan de plenaire vergadering voor:

1. Gezien de verwezenlijking van de interne markt in 1992 is het essentieel het economische en sociaal evenwicht te herstellen. Daartoe is volgens artikel 130D van de Europese Akte een geïntegreerde aanpak via de drie structuurfondsen een noodzaak en dienen in 1992 deze fondsen in reële termen over tweemaal zoveel geld te beschikken als nu het geval is en moeten zij tezamen 25% van het Europese budget uitmaken. Economische cohesie is ondenkbaar zonder sociale cohesie.
2. Ter compensatie van de regionale en sociale onevenwichtigheden tengevolge van de éénmaking van de interne markt dient het superprioritaire deel van het Europees Sociaal Fonds van 44,5% te worden opgetrokken tot maximaal 50%. De communautaire solidariteit maakt deze stap noodzakelijk.

3. Voor de resterende 50% van de middelen dient een beperkte deregionalisatie plaats te vinden. Het is noch zinvol, noch politiek opportuun om met deze gelden Sinterklaas in omgekeerde richting te doen afreizen, namelijk van Noord naar Zuid. Als bijvoorbeeld de drie Benelux-landen, West-Duitsland en Denemarken GEZAMENLIJK zouden besluiten om af te zien van deelname aan het ESF, zou dit 9% extra betekenen voor de armere landen. Dat is een druppel op een gloeiende plaat en voor hen nauwelijks interessant. In deze vijf noordelijke landen daarentegen zou dit leiden tot groot politiek onbehagen en onbegrip bij de bevolking. Voor de ruim 500 kleine projectindieners in Nederland bijvoorbeeld zou dit volstrekt onbegrijpelijk zijn en is dit Europese steuntje in de rug ook erg belangrijk, en dat niet alleen om psychologische redenen: Nederland heeft de twijfelachtige eer met 12,4% werkloosheid ruim boven het Europees gemiddelde van 11,8% te zitten.
4. Er dient op te worden toegezien dat in AL onze lidstaten de Fondsen worden gebruikt voor zinvolle werkgelegenheidsprojecten. Het ESF is géén TERUGSLUISINSTRUMENT van Europees geld naar die lidstaten die terecht of onterecht menen teveel bij te dragen aan de Europese kas. Als we dat willen, dan moeten we de hypocrisie laten varen en alle ingewikkelde procedures overboord zetten. Dure ambtenaren die zich met de dossiers bezig houden kunnen dan worden vrijgemaakt voor andere zaken. We moeten oppassen dat het Fonds niet, onder het mom van communautaire solidariteit, verwordt tot een boekhoudkundig instrument in de stijl van „I want my money back“.
5. Projecten die een voorbeeldfunctie vervullen naar de lidstaten toe, die als katalysator fungeren voor het nationale werkgelegenheidsbeleid die innoverende projecten steunen, dienen absolute prioriteit te hebben. De met Europees geld rond Londen aangelegde weg die er toch wel was gekomen is een duidelijk voorbeeld van hoe het niet moet. De vrouwenvakscholen in Nederland zijn een duidelijk voorbeeld van hoe het wel moet. Daarom zijn duidelijke criteria voor selectie van aanvragen, doorzichtig beheer en geïntegreerde programma's een noodzaak. Aan projecten voor langdurige werklozen en vrouwen, voor beroepsopleidingen in MKB en voor zelfstandigen dient volgens de wensen van het Europees Parlement in de richtsnoeren meer aandacht te worden besteed.

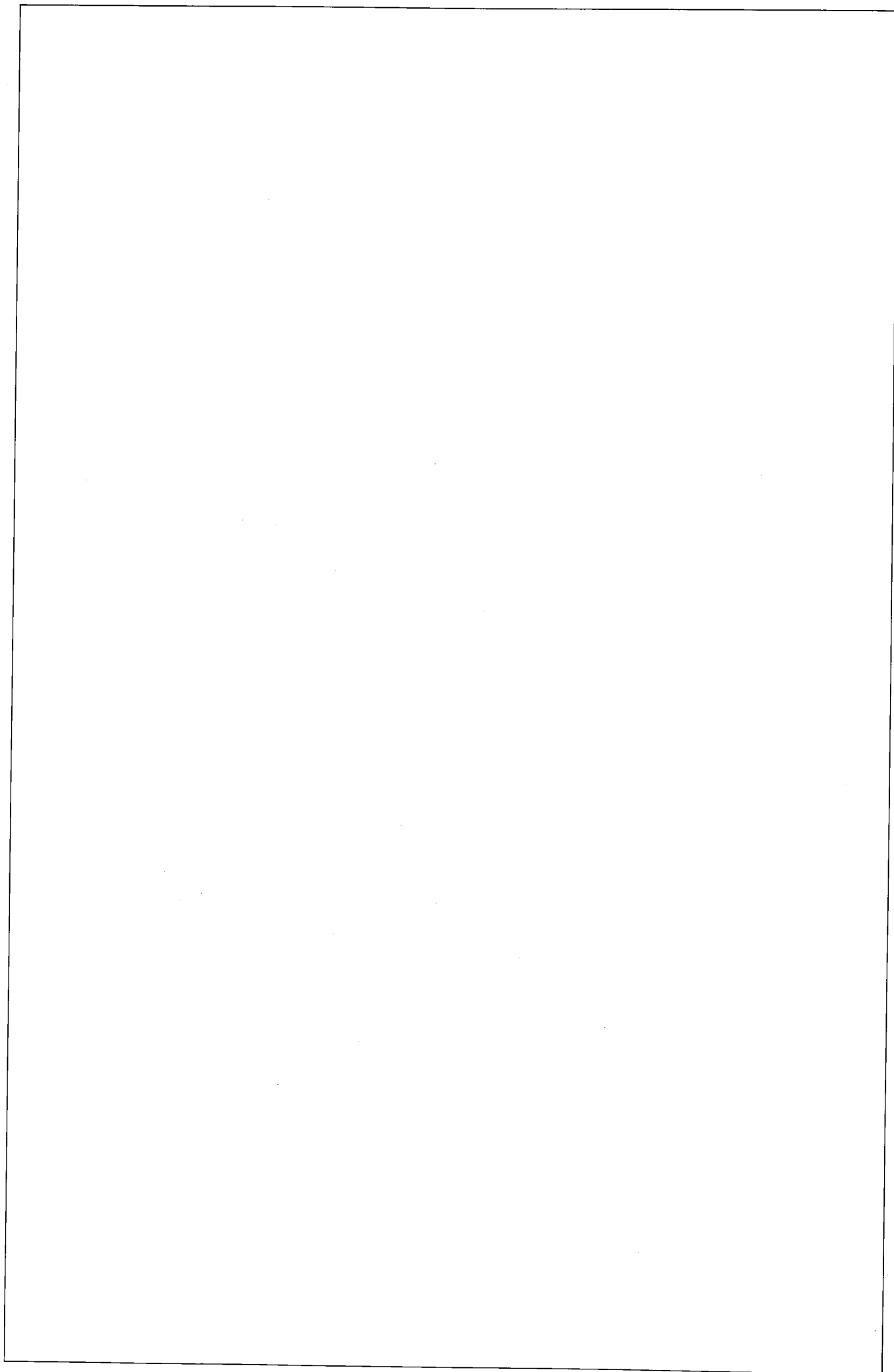
In dit verband deed Jessica Larive een praktische suggestie aan de Commissie. Het Nederlandse systeem van zogenaamde TERUGPLOEGPROJECTEN voor langdurig werklozen in de bouw zou op Europees niveau kunnen worden overgenomen. Dat wiel is al uitgevonden. Gezien vele recente gebeurtenissen in voetbalstadions die hebben plaatsgevonden na het Heizeldrama is het eveneens urgent om de eisen van het Europees Parlement tot invoering van Europese veiligheidsnormen in stadions eindelijk uit te voeren. Als bijvoorbeeld op 1 maart jl. tijdens de voetbalrellen in Den Haag maar één muurtje zou zijn omgevallen, waren er in plaats van de vele gewonden misschien ook doden gevallen.

Zij gaf daarom de Commissie dringend ter overweging om met steun van het ESF projecten goed te keuren waarbij langdurig werklozen in de bouw kunnen werken aan de veiligheid van de Europese burger.

Tenslotte vermeldde zij de gigantische Europese werkloosheidscijfers van eind januari 1987: 17,1 miljoen werklozen die 11,8% van de Europese beroepsbevolking vormen. Zij vroeg zich af wie nu eigenlijk prioriteit dient te hebben: dit grote, grijze leger van werklozen of de vijf miljoen boeren waaraan driekwart van de Europese porte-

monnee wordt besteed. Voor onze sociale, economische en culturele structuren, voor de toekomst van Europa, zo besloot zij, is het essentieel dat de EG beschikt over adequate werkgelegenheidsinstrumenten en over de financiële middelen om ze toe te passen!

(Voor nadere informatie: Mevrouw mr. J.E.S. Larive, Liberale Fractie, Europees Parlement, L-2929 Luxemburg; tel.: 09-352 4300 2400.)

3 april 1987
nummer 149

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Mededelingen

Jaarverslag

Na 20 april a.s. wordt zoals gebruikelijk één exemplaar van het Jaarverslag (over 1986) toegezonden aan de besturen van afdelingen en centrales.

Belangstellenden kunnen het Jaarverslag bestellen door f 10,- per exemplaar over te maken op girorekening nr. 40.18.232 t.n.v. VVD-Informatierekening te 's-Gravenhage onder vermelding „39ste Jaarverslag”.

Paasreces

De VVD-Expresse zal in verband met het Paasreces van de Tweede Kamer een drietal weken niet verschijnen. Op 10 april a.s. wordt het laatste exemplaar voor het Paasreces gedrukt. Op 1 mei aanstaande zal de draad weer worden opgepakt.

Correctie

De VVD-Expresse verschijnt met een interval van een week. Bij het zetwerk voor nr. 147 is een fout gemaakt bij de datum. Nummer 147 van de nieuwsbrief werd niet gedrukt op 24 maart maar op 20 maart j.l. De Kandidatenlijst EK 1987, als vastgesteld door de kandidaatstellingsraad kon dus ook pas worden opgenomen in nummer 148.

Opstelling van de VVD-fractie in de Tweede Kamer

Na de Tweede Kamerverkiezingen op 21 mei 1986, de wisseling van het fractievoorzitterschap van de VVD en de formatie van het kabinet Lubbers-De Korte, heeft de VVD-fractie zich op 5 en 6 september in een weekendbijeenkomst beraden over haar koers en werkwijze in de toekomst. Tijdens een fractievergadering op 13 november zijn de conclusies van dit beraad nader vastgesteld. Naar aanleiding van de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen van 18 maart j.l. heeft de fractie zich op 31 maart wederom over haar opstelling beraden, mede op basis van een discussiestuk van ondergetekende. De conclusies van deze beraadslagingen kunnen als volgt kort worden samengevat.

1. De VVD-fractie vertegenwoordigt een liberale partij die gericht is op sociale (dat wil zeggen maatschappelijke) vooruitgang. De grondslag van het beleid van de fractie bestaat uit het verkiezingsprogramma 1986 en het regeerakkoord 1986-1990. De fractie streeft naar een consequente uitvoering van het regeerakkoord van het kabinet. De controlerende en medewet-gevende taak van de fractie, tezamen met de andere fracties, wordt in dat licht bezien. Bij beleidskwesties die niet of ontoereikend in het regeerakkoord zijn geregeld, geldt het verkiezingspro-

gramma 1986. Indien bij nieuwe vraagstukken dit programma onvoldoende houvast biedt, beslist de fractie over haar koers, waarbij zonodig de partijcommissies, partijorganen en andere betrokkenen geraadpleegd worden.

2. Ten aanzien van de plaatsbepaling op de langere termijn, dient het huidige optreden de mogelijkheden van een politieke heroriëntatie van de VVD in de toekomst niet op voorhand te blokkeren. De positionering van de VVD in het politiek krachtenveld dient primair bepaald te worden door de eigen politieke denkbeelden. Daarbij geldt dat het liberalisme zich moeilijk laat vangen in termen als links, rechts, of midden. De liberale plaatsbepaling zal altijd mede afhankelijk zijn van het onderwerp en zal – bepaald door onze liberale visie – beschermend of veranderingsgezind zijn danwel gericht op compromis. In dit verband kan gesteld worden dat coalitievorming met de PvdA voorshands niet waarschijnlijk is.
3. De verantwoordelijkheden voor leiding en coördinatie zijn als volgt:
 - a. De partijvoorzitter is verantwoordelijk voor de partijorganisatie als voorzitter van het DB en het HB. Hij stelt zich terughoudend op ten aanzien van het actuele, politieke beleid.
 - b. De fractievoorzitter in de Tweede Kamer leidt en coördineert tezamen met de vice-voorzitters het werk van de VVD-fractie, stimuleert de ontwikkeling (vernieuwing) van de VVD-politiek in overleg met alle betrokkenen en verwoordt het partij-politieke beleid van de VVD-Tweede Kamerfractie.
 - c. De vice-premier coördineert de inbreng van de liberale bewindslieden in het kabinet en zit hun wekelijkse beraad voor.
 - d. De fractiewoordvoerders verwoorden het actuele fractiebeleid op het eigen terrein in overleg met de fractiecommissies.
 - e. Zonder haar onafhankelijkheid prijs te geven, streeft de fractie naar een goed en tijdig overleg met de VVD-bewindslieden. Ook omgekeerd dient dit het geval te zijn. Doel is, meningsverschillen zo mogelijk te vermijden. Dit streven is te zien als „gecoördineerd dualisme”.
4. Het optreden van de VVD dient verantwoordelijk en verdraagzaam te zijn. De fractie dient zich staatsrechtelijk steeds zuiver op te stellen. De integriteit van VVD-vertegenwoordigers zal boven twijfel verheven moeten zijn.
5. De fractie stelt de taken van de leden van het fractiebestuur vast. In de regel hebben slechts de fractievoorzitter en zijn plaatsvervanger(s) een politiek inhoudelijke taak en houden de overige bestuursleden zich bezig met organisatorische zaken. Het overleg over de dagelijkse politieke zaken dient voornamelijk plaats te vinden tussen de fractievoorzitter/de vice-fractievoorzitter(s)/de betreffende coördinatoren en de woordvoerders. De fractievergadering is de plaats waar uiteindelijk de belangrijkste beslissingen worden genomen. De fractievergaderingen

zijn vertrouwelijk. De aanwezigen doen geen mededelingen over het besprokene aan derden, tenzij de fractie daartoe besluit, of in overleg met de fractievoorzitter is vastgesteld dat hierop een uitzondering kan worden gemaakt.

J.J.C. Voorhoeve

Voorlopige reactie op rapport van de commissie Dekker

- De VVD-fractie beperkt zich in dit stadium tot een voorlopige en globale reactie op het zo juist ontvangen rapport. Een meer afgewogen oordeel zal de VVD eerst kunnen geven na een gedegen bestudering. De commissie doet immers een groot aantal bepaald verstrekkende aanbevelingen, welke in samenhang dienen te worden gezien. In dit opzicht zijn de voorstellen van de commissie een samenhangend geheel en zeker geen grabbelton. Een definitief oordeel zal de VVD eerst geven na de ontvangst van het kabinetsstandpunt.
- De commissie Dekker is ingesteld op aandrang van de VVD. Het rapport bewijst dat dit verzoek terecht is geweest. De commissie geeft een uitstekende analyse van de problemen in de volksgezondheid en de vele onevenwichtigheden en systeemfouten in het verzekeringsstelsel. De VVD is het met deze analyse eens en vindt daarom dat de commissie haar rapport een veelzeggende titel heeft meegegeven: „Bereidheid tot verandering”. De verstar- ring in de gezondheidszorg dient immers te worden door- broken. Het rapport geeft aan dat de bakens dienen te worden verzet. Gebeurt dat niet dan zal het volledig spaak lopen met het huidige stelsel van ziektekostenverzekering en de gezondheidszorg. Een aantal ontwikkelingen is daarbij van betekenis, zoals:
 - 1e. De samenstelling van de bevolking zal de komende 40 jaar drastisch veranderen. Het aantal ouderen verdubbelt van 1,7 miljoen naar 3,5 miljoen („vergrijzing”). Bij nietsdoen zal dit leiden tot een aanmerkelijke kosten-/premiestijging. Juist in het belang van de (toekomstige) ouderen is een „bereidheid tot verandering” volgens de VVD noodzakelijk.
 - 2e. De mensen veranderen: meer individualisering en vooral meer mondigheid. Dit vraagt om meer keuze- mogelijkheden. Het huidige ziekenfondsstelsel wordt door zeer velen als te knellend ervaren. Met de commissie Dekker vindt de VVD dat dit dient te veranderen.
 3. De kosten van de volksgezondheid zijn in een snel tempo gestegen. In 1970 nog f 7 miljard; in 1975 reeds f 17 miljard. Zelfs het kabinet Den Uyl was daarom van mening dat er omgebogen/bezuinigd diende te worden. Het toen ingezette beleid (Structuurnota Volksge- zondheid) bestaande uit centrale sturing/planning en steeds meer overheidsbemoeienis, heeft niet gewerkt. De kosten zijn inmiddels ruim verdubbeld (f 35 mil- jard). Bovendien roept de gedetailleerde overheidsbe- moeienis en bureaucratie meer en meer weerstand op.
- Omdat het huidige beleid zich tegen zichzelf keert en de volksgezondheid onbetaalbaar dreigt te worden – het- geen juist ten koste van de zwakkere gaat – beveelt de commissie Dekker een geheel andere aanpak aan: markt- mechanisme, concurrentie-elementen en kostenprikkels (zelfregulerend systeem) en de overheid op afstand. Dit hoofduitgangspunt van de commissie ligt in lijn met de visie in het rapport „Een concurrerend recept voor de volksgezondheid” van het wetenschappelijk bureau van de VVD, de Teldersstichting.
- De commissie Dekker constateert dat het huidige verze- keringsstelsel (zowel verplicht als particulier) niet of nau- welijks concurrentie-elementen bevat en daardoor kos- tenstijging in de hand werkt. De commissie Dekker beveelt daarom een geheel ander verzekeringsstelsel aan. Veel van de elementen daarvan lijken overeen te komen met de gedachte zoals ontvouwd in het rapport van de VVD-Teldersstichting. Een verplichte basisverzeke- ring (volgens verplichte WA-verzekering) acht de VVD een goed uitgangspunt mits: 1e het voorgestelde nominale premiedeel in het verplichte pakket van voldoende omvang wordt; 2e het vrij te verzekeren deel voldoende groot wordt. Het marktmechanisme en de concurren- tiewerking zal anders onvoldoende kans van slagen en onvoldoende kostenbeheersend effect krijgen.
- De commissie Dekker baseert veel van haar voorstellen op het zogenaamde substitutiebeleid: het systeem zodanig inrichten dat gekozen zal worden voor de goedkoopste vorm van zorg, bijvoorbeeld meer doen in de eerste lijn en thuiszorg en minder in de veel duurdere tweede lijn (specialist en intramurale zorg). Dit spreekt de VVD uiter- aard aan. Eigen bijdragen kunnen daarbij een rol spelen.
- Na eerste lezing van het rapport constateert de VVD dat er (uiteraard) belangrijke punten zijn die nadere bestudering verdienen. Dit betreft ondermeer het door de commissie voorgestelde moment van de invoering alsmede de inko- menseffecten. De inkomenseffecten dienen overigens gezien te worden in relatie met de huidige systeemfouten (overtrokken solidariteit, nadeel alleenstaanden en derge- lijke) en de inkomenseffecten zoals die zich zouden voor- doen indien er geen bereidheid tot verandering zou zijn. Tevens dienen de inkomenseffecten gezien te worden in samenhang met de voorstellen van de commissie Oort (belastingvereenvoudiging) alsmede de wijze waarop de voorstellen van de commissie Dekker mogelijk, worden ingevoerd (fasering en dergelijke).
- De commissie doet tevens aanbevelingen die op de korte termijn genomen kunnen c.q. moeten worden. De VVD wacht op dit punt concrete voorstellen van het kabinet conform het regeerakkoord af. De VVD heeft tijdens de recente begrotingsbehandeling gewezen op de noodzaak van een adequate snelle aanpak van de bestaande overca- paciteit bij de algemene ziekenhuizen. Geconstateerd wordt dat de commissie Dekker dit standpunt ten volle onderschrijft en concrete maatregelen aanbeveelt.

(Voor nadere informatie: G.B. Nijhuis.)

Eerste reactie op het rapport van de Partij van de Arbeid over een alternatief stelsel van ziektekostenverzekering

Na de rapporten van de Teldersstichting en het rap- port van het wetenschappelijk bureau van het CDA heeft nu de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid een rapport geschreven over de toekomst van de structuur van de ziektekostenverzekeringen in Nederland.

Het belangrijkste rapport is natuurlijk dat van de Commissie Dekker, dat niet alleen de verzekeringsstructuur aanvat, maar dit alles in samenhang brengt met de gehele structuur van de volksgezondheid. Bovendien zal de rege- ring haar standpunt naar aanleiding van het rapport van de Commissie Dekker vaststellen.

1. De aanpak van de PvdA verschilt in enkele opzichten van het rapport van de Commissie Dekker.
De Commissie Dekker geeft een heldere analyse van de huidige en toekomstige knelpunten in de gezondheidszorg en komt op grond daarvan tot de conclusie dat een marktconforme aanpak (concurrentie-elementen) nodig is. De overheid moet meer op afstand. De PvdA redeneert daarentegen vanuit beginselen en nogal dogmatisch. De overheid krijgt in de visie van de PvdA weer een centrale rol.
2. Terwijl de Commissie Dekker ook een versterking van de keuzevrijheid voor de mondige consument beoogt te bewerkstelligen, kijkt de PvdA-fractie vooral naar de aanbodzijde: men wil strenge beperkingen voor beroepsbeoefenaars in de gezondheidszorg.
3. Ondanks dat de PvdA jarenlang voorstander was van een allesomvattende volksverzekering (een volledig pakket – conform de ziekenfondswet + de AWBZ) bekostigd uit een volledig inkomensafhankelijke premie, heeft de fractie van die partij nu dat standpunt verlaten.
De PvdA-fractie stelt voor 6 miljard (van de 35 miljard) niet onder de volksverzekering te brengen en bovendien nog een deel van f 300,- p.p. per jaar nominaal, in gulden, aan premie te heffen (en f 150,- per kind met een maximum van twee kinderen).
Deze politieke ommekeer juicht de VVD-fractie toe.
4. De VVD-fractie is er niet van overtuigd dat de cijfers die de PvdA in haar inkomensplaatje presenteert helemaal zuiver zijn. De PvdA heeft het effect van de belastingvereenvoudiging à la Oort in haar cijfers verwerkt, terwijl het inkomensplaatje van Dekker en de zijnen exclusief de effecten van de commissie Oort juist niet meerekent en daarom deels minder gunstig zijn.
Op die manier ontstaat dus een vergelijking van twee onvergelykbare inkomensplaatjes. In ieder geval is duidelijk, dat de effecten voor inkomens rondom modaal zeer nivellerend zullen zijn. Bovendien heeft de VVD ernstige twijfels over de bewering van de PvdA-fractie, dat de inkomensgevolgen van haar voorstellen voor de minima positief zullen zijn.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2285.)

Afslanking Rijksoverheid

Het streven naar minder ambtenaren is geen doel op zich. Het is één van de middelen om te komen tot een kleinere, kwalitatief betere en slagvaardige overheid. De operatie moet leiden tot een heroriëntatie op taken en werkwijze van de overheidsorganisaties, alsmede tot een verbetering van de kwaliteit van de overheid.

Afslanking en kwaliteitsverbetering

In de vorige kabinetsperiode is een zeer voorzichtig begin gemaakt met de afslanking. De 2%-operatie in die periode heeft nauwelijks gedwongen tot echte keuzes. De thans voorgestelde afslanking gaat aanzienlijk verder. Deze operatie moet naar het oordeel van de VVD-fractie niet worden gezien als een bedreiging maar als een uitdaging, zowel voor het ambtelijk apparaat als voor de politiek. Voor de VVD-fractie is deze afslankingsoperatie aanmerkelijk meer dan een bezuinigingsoperatie. Kwaliteitsverbetering is de primaire doelstelling. Die invulling van de afslanking zal voor de VVD-fractie pas acceptabel zijn als het accent inderdaad op het verminderen van de bureaucratie ligt. De bezem moet bovenaan beginnen met vegen. Het mag niet zo

zijn dat de armpjes en de beentjes van vadertje staat worden geamputeerd terwijl het waterhoofd in Den Haag onaangetaast blijft.

De departementen zelf zijn verantwoordelijk voor het vormgeven van de afslanking en het realiseren van de kwaliteitsverbetering, hetgeen een gedifferentieerde aanpak waarborgt. De VVD-fractie zal echter alle afzonderlijke departementale plannen nadrukkelijk toetsen aan de algemene beleidslijnen, en de betrokken bewindslieden daarop aanspreken.

Gedifferentieerde invulling

Bij de invulling van de operatie zijn twee instrumenten maatgevend.

- 1) Een efficiencytaakstelling van 1% per jaar voor elke sector. Als gevolg van wijziging van werkmethoden, automatisering en organisatorische maatregelen wordt het mogelijk de omvang van het personeel te verminderen.

De VVD-fractie kan zich vinden in de uitzonderingen die zijn gemaakt voor de sectoren misdaadbesteding en ontwikkelingssamenwerking.

- 2) Een gedifferentieerde bureaucratiekorting waarbij drie elementen een rol spelen:
 - a. beleidsprioriteiten
 - b. ontwikkelingen (groei) uit het verleden (in het bijzonder de ontwikkeling van het aandeel van het personeel dat niet direct uitvoerende taken heeft).
 - c. de actuele mogelijkheden.

Ook met deze hoofdlijnen kan de VVD-fractie instemmen. Met name bij de invulling per departement van de gedifferentieerde bureaucratie korting zullen wij het Kabinet nauwkeurig volgen, omdat hier de gevoeligste ontsporingen zouden kunnen ontstaan. Indien een departement in verhouding een meer dan gemiddelde bijdrage moet leveren op grond van de relatief sterke groei van het aantal personen met niet direct uitvoerende taken dient dat ook bij de invulling tot uitdrukking te komen. Het kan niet zo zijn dat bij dat soort departementen de relatief grote taakstelling wordt ingevuld door middel van reducties bij uitvoerende diensten. Dan zou niet in de vetlaag bij de rijksoverheid gesneden worden maar in het vlees. Dat doet pijn en kan ook niet de bedoeling zijn. Belangrijkste hoofdlijn is het samengaan van afslanking en kwaliteitsverbetering waarbij het bestrijden van de centrale bureaucratie voorop dient te staan.

Het bestrijden van bureaucratie moet aan de wortel gebeuren het kan niet zo zijn dat:

- met name uitvoerende diensten moeten afslanken.
- de koninkrijkes aan de top van de departementen onaangetaast blijven.
- het met name lagere ambtenaren zijn die plaats moeten maken.
- dat de bezem van onderaf begint te vegen.

Een belangrijke voorwaarde voor het functioneren van een organisatie in de aanwezigheid van goed en gemotiveerd personeel. Dat geldt ook voor het welslagen van de afslankingsoperatie.

Een doelmatig en efficiënt werkende organisatie vraagt om management en personeelsbeleid dat prikkelt tot efficiency en doelmatig werken. Op dit moment ontbreken elementaire prikkels daartoe. Zowel externe als interne prikkels. In de nota van het Kabinet wordt de problematiek van de afwezigheid van prikkels met name benaderd vanuit de wens tot een meer flexibel beloningsbeleid. De VVD-fractie

deelt de opvatting van het Kabinet dat een flexibel beloningsbeleid, dat leidt tot een betere afstemming tussen beloning en individuele prestaties, een belangrijke bijdrage kan leveren aan een beter functionerende overheid. Ook delen wij de opvatting van het Kabinet dat het personeelsbeleid in zal moeten spelen op schaarse verhoudingen op de arbeidsmarkt. Voor het overheidsmanagement bieden de aangekondigde wijzigingen de mogelijkheid om beloning te differentiëren o.g.v. individuele prestaties van de ambtenaar. Wij zijn daar een groot voorstander van. Deze differentiatie moet ons inziens evenwel niet beperkt blijven tot het beloningsbeleid uitsluitend. Het zal ook z'n vertaling moeten krijgen naar het loopbaanbeleid bij de overheid. Wij zijn er voorstander van om incidentele loonsverhogingen en promoties afhankelijk te maken van geleverde prestaties en niet van automatismen.

Harmonisatie Noordzeebeleid

- Op 16 maart jl. ging onze woordvoerder, Jan te Veldhuis, kort in op de scheepsramp met de Herald of Free Enterprise. Bij deze ramp zijn namelijk vele raakpunten met het Noordzeebeleid betrokken: de (veiligheid van) scheepvaart en schepen zelf; (organisatie van) rampenbestrijding; milieuverontreiniging; aansprakelijkheid bij rampen; enz. Jan te Veldhuis benadrukte dat deze ramp heel actueel, maar tegelijkertijd ook: heel navrant en heel pijnlijk onderstreept hoe belangrijk het is om een adequaat Noordzeebeleid te hebben, en om dat beleid verder te ontwikkelen. Overigens zal de Kamer nog apart met de Minister gaan discussiëren over de Herald-ramp zelf; op basis van een evaluatie-rapport van de Minister.
- Onze woordvoerder was op zich blij met de nieuwe kustwachtorganisatie. Hij complimenteerde de Kustwacht met haar nu al bewezen diensten en inzet ten aanzien van de Olympic Dream en de Herald-ramp. Een waarvol begin! Hij noemde de samenwerkingsovereenkomst tussen zes Ministers echter nogal beperkt van opzet: wel coördinatie van de dienstverlening en toezicht plus opsporing. Maar (nog) niet bijvoorbeeld: onderzoek, planning en regelgeving; (ook) hier blijven de zes verschillende Ministers „eigen baas”. Via een motie vroeg hij daarom nog veel meer integratie van het Noordzeebeleid, op weg naar meer eenheid van maritiem bestuur. Minister Smit-Kroes was het hier mee eens. Ook hield hij nog een pleidooi voor serieuze initiatieven voor het opzetten van een NW-Europese kustwacht en vroeg hij om prioriteit voor de visserijcontrole en de milieucontrole binnen de kustwacht. De Minister reageerde positief.

- Verder beklemtoonde Jan te Veldhuis de noodzaak om voor de Noordzee een algemeen rampenplan op te zetten (net als op het land). Hoewel elk ongeluk op zee anders van aard kan zijn, leek het hem toch wat aan de magere kant om alleen met zogenaamde SOS-klappers „naar bevind van zaken” te handelen. Zou een algemeen rampenplan – onder de parapluie van de Kustwacht – geen concreet voorbeeld van echt maritiem bestuur kunnen zijn, zo betoogde hij. En zou er zelfs niet wat voor te zeggen zijn om een internationaal Noordzee-rampenplan op te stellen? Gestructureerde wederzijdse consultatie, informatie, assistentie en afstemming van beleid voorkomt immers het mogelijkerwijs afhankelijk zijn van toevallige omstandig-

heden bij een ramp. De Minister ging accoord met een op dit punt ingediende VVD-motie.

- Onze woordvoerder achtte de vervuiling van de Noordzee alsmear zorgwekkender ten gevolge van bijvoorbeeld: vervuiling door (soms illegale) scheepslozingen van olie en chemicaliën, vervuiling door booreilanden en vervuiling via de grote rivieren (vervuild water en vervuild slib). Hij deed de suggestie voor een soort „Masterplan” om die vervuiling van de Noordzee te beteugelen c.q. te voorkomen en te herstellen. Onder meer door de volgende elementen:
 - a) Internationale aanpak van de vervuiling bij de bron.
 - b) Betere controle op (met name) illegale lozingen.
 - c) Adequaat toezicht op naleving van internationale afspraken over vervoer/belading van milieugevaarlijke stoffen per schip/veerboot.
 - d) Zorgen voor waterdichte en druk- en corrosiebestendige vaten en zakken met milieugevaarlijke stoffen bij vervoer over zee.
 - e) Het MARPOL-Verdrag met betrekking tot chemicaliën nu eindelijk doordrukken!
 - f) Voorkomen dat betrouwbare rederijen hun schepen „uitvlaggen” naar landen die de internationale zee-milieuverdragen niet onderschrijven.
 - g) Zorgen voor voldoende zogenaamde Havenontvangstinstallaties.

De minister haakte positief op de suggesties in.

- Jan te Veldhuis betreurde dat in IMO-verband geen overeenstemming is bereikt over de aansprakelijkheid voor schade in het kader van het vervoer van gevaarlijke stoffen over zee. Hij noemde als extra probleem dat een schip maximaal verzekeraar is voor de waarde van het schip; daardoor ontstaan problemen als de verontreinigingskosten dit bedrag te boven gaan. Daarom deed hij de suggesties om in IMO-verband te blijven hameren op een internationale regeling en om in EG-verband onderzoek te entameren naar een eventueel verbod van aanlanding in Europese havens door schepen die onvoldoende zijn verzekerd. Een soort internationale groei kaart voor zeeschepen. De Minister zegde een en ander toe.

- Verder toonde onze woordvoerder zich voorstander van een premiereregeling om vissers ertoe te bewegen om opgeviste vaten/containers met gevaarlijke stoffen en/of explosief oorlogstuig aan land te brengen of de vindplaats te markeren. Een soort indirecte privatisering van Rijkstaken. De Minister zegde spoedige rapportage terzake toe.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

10 april 1987
nummer 150

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Holstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Kamerdebat vluchtelingenbeleid

Recente ontwikkelingen

Op basis van de toestroom van de laatste maanden is een verdriedubbeling van het aantal asielzoekers te verwachten voor 1987 (15.000). Bij ongewijzigd beleid zullen de procedures nog veel verder uitlopen (tot 6 à 8 jaar?) en zal dit vele tientallen miljoenen extra uitgaven betekenen.

Opnieuw schijnt sprake te zijn van groepsgewijze aankomst van grote groepen immigranten uit onder andere Ghana, Zaïre, India (Sikhs), Bangladesh, Pakistan, Turkije. Er wordt opnieuw gesproken over malafide reisagenten, valse en weggegooid reisdocumenten en dergelijke. Deskundigen (inclusief de vereniging Vluchtelingenwerk) erkennen dat een flink deel van de immigranten geen vluchtelingen zijn. De opvang in de grote steden is volledig vastgelopen hetgeen tot wantoestanden leidt (huisvesting, gezondheid, uitsluiting).

De oorzaak van deze nieuwe toestroom lijkt daarin te liggen dat omringende landen hun beleid wel hebben aangepast en ons land niet.

Het vluchtelingenbeleid wordt hierdoor ontwricht, de geloofwaardigheid staat onder druk. In recente Kamervragen heeft de VVD-fractie aan de regering gevraagd om met spoed een samenhangend stel maatregelen te nemen. De regering zwijgt tot nu toe.

Beleidsuitgangspunten

Vluchtelingenbeleid moet worden gevoerd in het perspectief van een beleid tot bevorderen van mensenrechten, en het bestrijden van armoede, honger en geweld in de wereld.

De VVD ondersteunt de internationaal geaccordeerde hoofdlijnen van het vluchtelingenbeleid, te weten:

- primair opvang in de regio van herkomst;
- ondersteuning door ons land van opvang aldaar;
- subsidiair eventuele hervestiging in een andere regio (waaronder Europa) voor de meest urgente gevallen (zoals gehandicapten, gemartelden, wezen, bootvluchtelingen, misbruikte vrouwen, analfabeten);
- bonafide individuele vluchtelingen moeten ruimhartig worden opgevangen.

Door bovenaangegeven recente ontwikkelingen komt een geloofwaardig vluchtelingenbeleid onder grote druk te staan. **De goeden gaan onder de kwaden lijden.** De solidariteit dient zich primair te richten op de zwaksten die zich in de regio bevinden. Handel in asielzoekers veroorzaakt veel leed. Daaraan moet een halt worden toegevoerd. De VVD wil daarom een tweesporenbeleid voeren, te weten het tegengaan van economische migratie, maar het ruimhartig meewerken aan vluchtelingenopvang in de wereld, onder meer via de Verenigde Naties.

Maatregelen

1. De beleidscoördinatie is zwak. Toch is dit urgent, want

alle aspecten hangen samen. Vindt er überhaupt wel permanente coördinatie plaats? Er moeten minder ministeries bij betrokken zijn. Maximaal Justitie, WVC en Buitenlandse Zaken. Er moet beleidscoördinatie komen, met halfjaarlijkse rapportage aan het parlement. (motie)

2. De in de „noodbrief” van 31 maart j.l. voorgestelde maatregelen steunt de VVD in grote lijnen. De formulering laat wel vragen open. Onduidelijk blijft of er nu een snelrecht-procedure komt, zoals de VVD voorstelt. Dat wil zeggen dat binnen 48 uur de kennelijk ongegronde asielzoekers en zij die al in een ander land opvang hadden een eindbeslissing hebben inclusief een rechterlijk spoedoordeel. Waarna bij afwijzing direct terugzending volgt. Wordt de rechter erbij betrokken en zoja, hoe lang gaat dat duren?
3. Er wordt geenszins aangegeven tot welke verkorting van de volledige asielprocedure de maatregelen zullen leiden. De VVD vindt dat deze hooguit twee jaar – inclusief hoger beroep – mag duren. Dat haalt het kabinet waarschijnlijk op geen stukken na.
4. Voor een drastische bekorting van de asielprocedures is tevens wijziging van de wetgeving nodig. En wel met grote spoed. De koppeling aan de algehele herziening van de Vreemdelingenwet die het kabinet maakt is volstrekt ongeloofwaardig. Die zal immers pas begin negentiger jaren in werking treden. Nodig is een speciale spoedwijziging van de huidige Vreemdelingenwet om de meest noodzakelijke procedureverbeteringen door te voeren. Hierdoor zal ook de centrale opvangperiode te overzien zijn. Wellicht is ondermeer de onafhankelijke „Einzelscheider” (een soort alleensprekende rechter) uit de Duitse asielprocedure een goede mogelijkheid.
5. Het is tragisch dat de staatssecretaris van Justitie er nog steeds niet in geslaagd is om concrete vooruitgang te boeken met de herziening van de Vreemdelingenwetgeving. Ook al lag bij haar aantreden in 1982 steeds al het materiaal daarvoor klaar. Ook al heeft de Kamer door middel van een VVD-motie in 1985 nog eens aangedrongen op verkorting van de procedures door middel van wetswijziging. Ook nu lijkt zij daarin weer niet te slagen. De brief vermeldt er vrijwel niets over. De tijd is niet ver meer dat de Kamer zelf zich over initiatiefwetgeving zal gaan beraden.
Dat zou overigens een testimonium paupertatis voor de staatssecretaris zijn. Het is al eerder gezegd (bij de behandeling van de justitiebegroting november 1985) dat de besluitvaardigheid van de staatssecretaris helaas te wensen overlaat. De VVD-fractie zal haar niet meer bij voorbaat verzekeren van groen licht. De kleur oranje komt boven de horizon.
6. De huidige situatie, waarbij asielzoekers en masse met een bijstandsuitkering aan hun lot worden overgelaten was en is onaanvaardbaar. De VVD pleit al lang voor een centrale opvang onder rijksverantwoordelijkheid, onder vervallen van de Algemene Bijstandswet. De asielzoekers

dienen gespreid te worden over het land ter ontlasting van de grote steden. Het is onverantwoord dat de regering een jaar lang heeft geaarzeld om hiertoe voorstellen te doen. Deze voorstellen hadden in de Nota Vluchtelingenbeleid moeten staan.

7. De inwerkingtreding is pas voorzien per 1 juli aanstaande. Dit moet eerder gebeuren, liefst nu direct. Het is volstrekt ongewenst om de grote steden nog drie maanden met hun wantoestanden opgescheept te laten. Men moet nu starten met het ontruimen van de meest risicovolle pensions aldaar. Kan men daar de nu leegkomende Tamilopvangcentra niet voor gebruiken?
8. In tegenstelling tot het kabinetsvoorstel vindt de VVD dat alle asielzoekers als eerste fase centraal moeten worden gehuisvest in rijksopvangcentra. De eerste opvang, medisch onderzoek en het eerste deel van de procedure moeten daar plaatsvinden alvorens men in gemeenten kan worden geplaatst. Directe opvang in gemeentewoningen van een deel van de asielzoekers schept ongelijkheid en heeft een aanzuigende werking.
9. De VVD vindt dat de Marechaussee opnieuw moet worden aangewezen als centraal registratie-orgaan voor nieuwe asielzoekers. Hiertoe kunnen enkele brigades worden aangewezen, bijvoorbeeld Schiphol, Breda, Arnhem. Bij de registratiepunten dienen tevens justitie-ambtenaren en snelrechtters aanwezig te zijn om direct - maximaal binnen 48 uur - de kennelijk ongegronde asielzoekers te selecteren en af te handelen. (eventueel motie)

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2368.)

Pensioenbreuk of, in de toekomst met pensioen?

In de troonrede van 1891 werd voor het eerst melding gemaakt van plannen om te komen tot een verzekering van „oude en verminkte“ werklieden.

We zijn inmiddels een kleine eeuw verder en er is in dit verband gelukkig veel bereikt, met alle consequenties van dien.

Nederland kent inmiddels een bonte lappendeken van pensioenvoorzieningen, naast of bovenop een goede basisvoorziening in de vorm van de AOW.

Die bonte lappendeken betekent een enorme verbetering ten opzichte van 1891 maar is ook de oorzaak van de op dit moment bestaande complexe pensioenproblematiek.

De VVD-fractie acht het noodzakelijk om op korte termijn te komen tot een oplossing van de problematiek van de kwaadaardige pensioenbreuk.

Verdeling van verantwoordelijkheden

Aanvullende pensioenvoorzieningen behoren tot het terrein van de loon- en arbeidsvoorwaarden. De primaire verantwoordelijkheid in die sfeer ligt bij de sociale partners. Bij het zoeken naar oplossingen in het kader van de pensioenbreukproblematiek moet dat naar het oordeel van de VVD-fractie uitgangspunt zijn en blijven.

Dat neemt niet weg dat de wetgever een niet onbelangrijke secundaire rol speelt. Tussenkomen van de overheid (wetgever) is niet persé nodig om het pensioenbreuk probleem op te lossen. Dat was zo aan het eind van de 60-tiger jaren en dat is nu zo. Helaas moeten we vaststellen dat we desalniettemin nog steeds met de pensioenbreukproblematiek zitten. Als sociale partners hun primaire verantwoor-

delijkheid op dit punt blijvend niet waar kunnen maken blijven individuele burgers daarvan de dupe, en kan de wetgever niet anders doen dan haar secundaire verantwoordelijkheid wel waarmaken. In oktober 1985 hebben de sociale partners unaniem en volstrekt helder hun standpunt uiteen gezet.

De Stichting van de Arbeid steunt het SER-advies en heeft daarnaast een reeks aanbevelingen gericht aan het bedrijfsleven. Aanbevelingen in zake vrijwillige beperking/voorkoming van pensioenverlies bij verandering of verlies van werkkring. Het SER-advies en de aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid in samenhang vormen een goede oplossing voor de pensioenbreukproblematiek.

Gegeven het feit dat sociale partners op dit gebied een primaire verantwoordelijkheid hebben, is de VVD-fractie van mening dat de werkgevers- en werknemersorganisaties in de gelegenheid moeten worden gesteld (ondersteund door de gevraagde wetgeving) om de door hen voorgestelde oplossingen waar te maken.

De VVD-fractie is ook van mening dat de sociale partners er aan mogen worden gehouden dat ze de door hen voorgestelde oplossing waar maken. Het bestuur van de Stichting van de Arbeid stelt zich voor om na een periode van één jaar te (doen) evalueren de wijzen waarop in het bedrijfsleven de aanbeveling is gevolgd, en vervolgens aan de hand daarvan te evalueren de mate waarin aan de aanbeveling gevolg is gegeven.

Op dit punt wil de VVD-fractie ten aanzien van haar standpunt geen enkele onduidelijkheid laten bestaan. Als uit die evaluatie, die wij ook zelf zullen moeten maken, aan de aanbevelingen in onvoldoende mate gevolg is gegeven, wordt de wetgever geen andere keus gelaten dan haar secundaire verantwoordelijkheid waar te maken. De op basis van het SER-advies voorgestelde interimmaatregel bevat een drietal onderdelen waarbij om nadere regelgeving wordt gevraagd. Daarnaast en in combinatie daarmee zijn de aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid relevant. Het gaat daarbij om de volgende zaken:

Ten eerste:

Een wettelijke verplichting, om werknemers bij ontslag een evenredige premievrije aanspraak mee te geven. Op die manier wordt voorkomen dat pensioenregelingen met een financieringssysteem waarbij het zwaartepunt van de financiering in de latere deelnemingsjaren ligt werknemers een premievrije aanspraak meegeven die naar verhouding van een te geringe omvang is.

Ten tweede bepleit men een wettelijk non-discriminatiebepaling bij de toeslagverlening aan inmiddels ingegane pensioenen. Niet geïndexeerde pensioenaanspraken worden gelukkig nogal eens in positieve zin aangepast ten laste van de gerealiseerde overrente. Het komt voor dat alleen pensioengerechtigden die tot hun 65-ste jaar deelnemer zijn geweest in de betrokken regeling daarvan kunnen profiteren. In de toekomst moet die aanpassing betrekking hebben op alle ingegane pensioenen.

In derde instantie pleit men er voor procedurele belemmeringen voor reserve-opdrachten in de bestaande fiscale en pensioenwetgeving weg te nemen.

De vierde wettelijke maatregel heeft betrekking op de voortzetting (gedeeltelijk) van de pensioenopbouw tijdens werkloosheid. Voorgesteld wordt om de pensioenopbouw met behulp van gelden uit het fonds voorheffing gedeeltelijk voort te zetten voor werklozen van 40 jaar en ouder en de dekking voort te zetten van het overlijdensrisico voor werkloze werknemers.

Naast deze wettelijke maatregelen beveelt de Stichting van de Arbeid de sociale partners aan om zonder wettelijke dwang een aantal maatregelen te treffen om pensioenverlies als gevolg van wisseling of verlies van baan te voorkomen. De twee belangrijkste elementen uit deze aanbevelingen betreffen het opzetten van een circuit van reserve-opdrachten en het voorkomen van verlies van waarde van de premievrije polissen door inflatie (slapersproblematiek).

Een circuit van reserve-opdrachten is een goed wapen tegen de pensioenbreuk. In feite komt dit systeem er op neer dat de werknemer z'n opgebouwde pensioen meeneemt naar de volgende werkgever en zich daar, met de meegenomen reserve „inkoopt” in de bestaande pensioenregeling. Zo'n circuit van reserve-overdrachten werkt natuurlijk alleen maar als voldoende pensioenregelingen deelnemen in het circuit. De sociale partners zullen het complete pakket aanbevelingen moeten realiseren. Ook die zaken die de sociale partners zonder wettelijke maatregel overeen moeten komen.

Als dat laatste niet gebeurt blijven we zitten met het probleem van waardeverlies door inflatie van premievrije aanspraken (de slapers). Als eind 1988 bij de evaluatie blijkt dat er te weinig is terechtgekomen van die „vrijwillige” afspraken wordt de wetgever geen andere keus gelaten dan het treffen van een nadere wettelijke regeling.

(Voor nadere informatie: R.L.O. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 2155.)

Tandheelkunde, Nijmegen of Groningen?

Tijdens het debat over de inkrimping van de opleidingscapaciteit voor tandheelkunde verdedigde de VVD het standpunt, dat de toetsing door de Kamer van het ingenomen regeringsstandpunt op inhoudelijke, zakelijke gronden zou moeten leiden tot de conclusie, dat de opleiding in Groningen niet zou behoren te worden gesloten.

De discussie ging over de vraag hoe de opleidingscapaciteit buiten Amsterdam dient te worden verdeeld over de vestigingen in Groningen en Nijmegen.

Bij de VVD-fractie heeft van meet af aan vooropgegaan dat inkrimping van de opleidingscapaciteit in de tandheelkunde een alleszins verantwoorde ingreep is. Onder tandartsen heerst reeds werkloosheid. Die werkloosheid stijgt. Handhaving van het huidige instroomniveau doet de werkloosheid verder stijgen. Vermindering van de opleidingscapaciteit is dan logisch.

Toen eenmaal vaststond dat concentratie van de tandheelkundige opleidingscapaciteit op één plek door een Kamermeerderheid niet verstandig werd gevonden, heeft de minister er goed aan gedaan een commissie van advies in te stellen.

Uit de stukken moet ons duidelijk worden dat de commissie eigenlijk geen oordeel kan vellen aan de hand van de door haar zelf opgestelde criteria. Waarom de commissie haar opdracht dan niet heeft teruggegeven wordt ons niet duidelijk.

De VVD-fractie had de indruk dat de gronden waarop de meerderheid van de commissie voor sluiting van de sub-faculteit te Groningen koos, onvoldoende waren. Dit standpunt werd door D'66 gedeeld en – inhoudelijk – eigenlijk ook door de PvdA. Deze laatste partij achtte het echter uit bestuurlijk oogpunt onjuist in te grijpen, omdat alle betrokkenen tevoren hadden verklaard de uitkomst van de werkzaamheid als bindend te aanvaarden.

De PvdA, die zich bovendien eerst tegen deze procedure van bindende adviezen had verzet, accepteerde nu toch de uitkomst ervan, ondanks het feit, dat de fractie het resultaat ook niet helemaal evenwichtig had gevonden.

Een ieder onderstreepte dat beide faculteiten weinig voor elkaar onderdoen.

De Minister maakte niettemin een keuze voor Nijmegen. Daarbij maakte de VVD-fractie een aantal kanttekeningen.

„Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de Minister in zijn brief naar Nijmegen toedeneert en de sterke Groningse punten onderbelicht. Ook kiest de Minister op sommige punten formuleringen die op zichzelf niet onjuist zijn, maar die – om de woorden van de Minister te gebruiken – de lading niet volledig dekken. Zo zal het best waar zijn dat de KUN geen financiële claim bij de Minister heeft ingediend, maar uit de brief van de KUN aan de Minister dd. 5/12/1986 blijkt duidelijk dat de KUN de bezuinigingsaanslag van f 5,4 miljoen te hoog vindt. En dat feit dient wel te tellen. De KUN wil slechts f 3,5 miljoen bezuinigen.

Voor de VVD-fractie telt het volgende zwaar: Het Groningse onderwijsmodel is moderner van opzet dan het Nijmeegse. De kapitaalvernietiging in Groningen zal sterker zijn dan in Nijmegen. De patiëntenzorg en de inbedding in de regio in Groningen krijgen bij de sluiting van de sub-faculteit een zwaardere knauw dan zulks in Nijmegen het geval zou zijn”.

Dat het management van de Groningse sub-faculteit hoger wordt aangeslagen dan dat van Nijmegen is een bijkomend aspect. De brede onderzoeksbenadering en de samenwerking met andere faculteiten is in het Groningse betekenisvol. Al met al zijn dit argumenten die wij sterk vinden pleiten voor het openhouden van de Groningse sub-faculteit. Juist omdat het baanbrekende TRIKON-onderzoek te Nijmegen behouden kan blijven, ook bij de sluiting van de sub-faculteit Nijmegen, pleitten wij voor het openhouden van de Groningse sub-faculteit.

Daarmee is geen negatief oordeel over de faculteit en de daar werkende mensen uit Nijmegen geveld. Integendeel. Wel is het zo dat wij om onderwijskundige en financiële redenen de voorkeur aan Groningen geven.

Ook is in onze interne beraadslagingen aan de orde geweest dat het uiteraard moeilijk te verdedigen valt dat na sluiting van de opleiding tandheelkunde aan de RU te Utrecht, nu ook de laatste opleiding aan een Rijksinstelling moet verdwijnen en dat van nu af aan slechts aan een bijzondere instelling de tandartsenopleiding plaatsvindt.

Dit aspect wegen wij op eigen merites en completeert de argumenten voor onze slotconclusie dat de sub-faculteit tandheelkunde te Groningen niet gesloten dient te worden.

Een meerderheid van CDA en PvdA steunde echter Minister Deetman.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 2059.)

Kamerdebat paspoortoorlog

1. De paspoortoorlog is ontstaan in een bureaucratische loopgravenoorlog. De oorzaak daarvan ligt in een botsing van twee werelden: die van buitenlandse zaken en van

binnenlandse zaken. Staatssecretaris Van der Linden (Buiza) wandelt rond in de gemeentelijke wereld als Alice in Wonderland. De coördinatie buitenlandse zaken/binnenlandse zaken is erg slecht. De VVD pleit ervoor om het roer om te gooien: het getouwtrek van nu moet afgelopen zijn. Doel van het debat moet dan ook zijn: piketpalen slaan. De regering komt er niet geheel uit; dan moet de Kamer dat maar doen.

De totstandkoming van de Paspoortwet is opnieuw vertraagd: dit is een ernstig verzuim van de regering. Komt dit door departementale onmacht? De VVD-fractie vindt dat er eerst wetgeving moet zijn, en dan pas uitvoering van het daarin vastgelegde beleid.

2. In het vorige debat van april 1986 was het VVD-standpunt:
 - a. accoord met centrale produktie in verband met maximale fraudebestendigheid (vanwege vervalsing, terrorisme, criminaliteit, schijnhuwelijken en dergelijke);
 - b. produktie liefst geheel privatiseren;
 - c. accoord met randvoorwaarden inzake kostprijs, publieksservice, invoeringsdatum;
 - d. voorkeur voor decentrale paspoortadministratie gekoppeld aan de nieuwe geautomatiseerde Gemeentelijke Bevolkingsadministratie (G.B.A.).

Aan de centrale produktie en de privatisering wordt voldaan door het contract met de onderneming K.E.P. (voortgesproten uit onder meer Philips en Kodak). De kostprijs van het paspoort dreigt op te lopen tot 100 gulden. De VVD vindt dat de rijksleges omlaag moeten (nu 55 gulden). Het paspoort moet geen melkkoe zijn. Of aan de overige randvoorwaarden voldaan wordt moet nog blijken.

Het lijkt de VVD onmogelijk dat Buiza sancties treft tegen gemeenten die medewerking aan dit beleid weigeren. Sancties kunnen immers alleen op basis van een wet, en die is er nog niet. Artikel 11 lid 6 van het contract staat/K.E.P. („K.E.P. kan extra kosten op weigerachtige gemeenten verhalen en Buiza zal passende maatregelen tegen die gemeenten nemen” – bron: Vrij Nederland) slaat nergens op. Welke sancties zijn dat dan?

3. Inmiddels is gebleken dat Buitenlandse Zaken vasthoudt aan een centrale paspoortadministratie (betreft: circa 10 miljoen Nederlanders), vooral in verband met snelle raadpleegbaarheid van de gegevens. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Raad Gemeentefinanciën en de Voorlopige Raad Persoonsinformatievoorziening wensen een **decentrale paspoortadministratie** gekoppeld aan de G.B.A. De G.B.A. heeft ten doel te dienen als basisregistratie ook ten behoeve van rijksoverheidsdiensten, zodat duplicatie wordt voorkomen. Het is onjuist dat allerlei overheden naast elkaar allerlei persoonsgegevens verzamelen. De G.B.A. zal voor Buiza raadpleegbaar zijn. Getracht moet worden om de nadere wensen van Buiza in de G.B.A.-opzet in te passen.
4. Het standpunt van de VVD-fractie luidt resumerend als volgt: Uitgangspunt moet zijn decentrale paspoortadministratie, gekoppeld aan G.B.A. „Uitgangspunt” sluit tijdelijke oplossing zolang de G.B.A. niet is ingevoerd niet uit (motie).

In verband met het privacy-aspect moet het beginsel van de registratie/administratie in de Paspoortwet worden vastgelegd.

Verzoek aan Buiza en Biza om constructief samen te werken op basis van het politieke feit, dat er parlementaire meerderheid is voor centrale produktie, maar ook voor decentrale administratie.

(Nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2368.)

Uit het Europese Parlement

Europees Asielbeleid

Op donderdag 12 maart werd te Straatsburg in het Europees Parlement het rapport van de heer Vetter (D., Soc) aangenomen inzake een Europees Asielbeleid. Vóór het rapport stemde, met uitzondering van de neo-fascisten van de fractie van Europees rechts, de overgrote meerderheid van het Parlement. De heer Vetter, vroeger voorzitter van de Duitse Federatie van Vakverenigingen had naar een brede consensus gestreefd en had daarom ook op een enkele uitzondering na, alle amendementen van liberale zijde, ingediend door de woordvoerder voor juridische zaken, Florus Wijsenbeek, overgenomen. Zo werd bijvoorbeeld de passage over het kolonialisme, dat de bron van alle kwaad zou zijn, geschrapt.

Het is een verdienste van het rapport dat het eens een aantal cijfers op een rij zet en daarmee ook fabels uit de weg ruimt als zou Europa overspoeld worden door een vloed van vluchtelingen die uit louter economische overwegingen hun vaderland verlaten hebben.

In de hele EG zijn er 500.000 vluchtelingen (0,16% van de EG bevolking; vergeleken met bijvoorbeeld het veel armere Somalië, waar 13,5% van de bevolking vluchteling is, is dat niet veel). Wat de kosten van opvang en de verdeling over de lidstaten betreft, stelt Vetter voor dat er een werkelijk gemeenschappelijk beleid zou moeten komen waarbij de asielzoekenden over de diverse EG landen verspreid worden en de kosten op basis van de EG-begroting onder de lidstaten verdeeld worden. Verdere aanbevelingen van het rapport zijn: – het niet terug of verder sturen van vluchtelingen, – opheffing van het verbod werk te zoeken, onderwijs te volgen of zich te verplaatsen, hangende de vaak te langdurige toelatingsprocedures.

De woordvoerder van de liberalen, Florus Wijsenbeek, kon namens zijn fractie het rapport van harte ondersteunen. Ook hij brak een lans voor een ruimhartig en humanitair vluchtelingenbeleid. Er is waarachtig niemand die, zonder dat daar gegronde redenen voor bestaan, huis en haard verlaten. Het Europees Parlement heeft die lijn blijkens de stemming dan ook zonder veel aarzelingen gevolgd.

's-Gravenhage, 25 maart 1987

(Nadere inlichtingen: drs. F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

1 mei 1987,
nummer 151

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJ

Mededeling

WIJZIGING VOLGORDE BESCHRIJVINGSBRIEF 40STE JAARLIJKE ALGEMENE VERGADERING

(afgevaardigden en overige belangstellenden opgelet)

In de beschrijvingsbrief zoals die gepubliceerd is in Vrijheid en Democratie nr. 1351 van 15 februari jl. is het beleid hoofdbestuur als punt 9 op de agenda opgevoerd. Naar mag worden aangenomen zal dit onderdeel van de agenda op vrijdagmiddag 16.00 uur worden behandeld.

Uit de praktijk hebben echter zeer veel signalen het hoofdbestuur bereikt om langduriger dan gewoonlijk dit agendapunt te bespreken, hetgeen belangrijk is gelet op de ontwikkelingen binnen de partij sedert de vorige jaarlijkse algemene vergadering. Voorts kan daarbij niet ontkend worden dat deze ontwikkelingen mede ten nauwste verband houden met het beleid van de Tweede-Kamerfractie gedurende die periode.

Het hoofdbestuur acht het derhalve zinvol een wijziging in de volgorde van de agenda aan te brengen waarbij zowel het beleid van het hoofdbestuur als dat van de fracties op een en dezelfde dag zullen worden behandeld en wel op de zaterdag (16 mei), mede tegen de achtergrond van de toezpraken van de partijvoorzitter en de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie op 15 mei.

Het hoofdbestuur betreurt het dat niet eerder tot deze wijziging is besloten maar vraagt van de afgevaardigden en de overige leden begrip voor deze situatie van overmacht.

Dientengevolge zullen de punten 14 (Redevoering door de voorzitter van de JOVD) en 16 (Bespreking beleid hoofddirectie van Vrijheid en Democratie) worden verplaatst naar de vrijdagmiddag na punt 9.2 terwijl punt 9.1 wordt verplaatst naar de zaterdagmorgen aanvang 9.30 uur. De volgorde blijft verder ongewijzigd. Dat wil zeggen dat ook de benoeming van nieuwe leden van het dagelijks bestuur en het afscheid en welkom van hoofdbestuursleden blijft op de vrijdagavond.

Tijdens de behandeling van het beleid hoofdbestuur zullen echter de leden van het huidige dagelijks bestuur achter de bestuurstafel plaatsnemen omdat zij immers – gewoonte getrouw – voor het beleid van het hoofdbestuur over de voorbije periode verantwoordelijk zijn. Het nieuwe dagelijks bestuur neemt na de bespreking van dit beleid zijn zetels in.

Het hoofdbestuur doet een dringend beroep op de afdelingen en centrales hun vertegenwoordigers en overige belangstellenden zo veel als mogelijk van een en ander op de hoogte te stellen en vraagt daarbij tevens begrip voor het voldoen aan dit bij velen levende verzoek om tot deze wijziging over te gaan.

Namens het hoofdbestuur,
de algemeen secretaris,
W.J.A. VAN DEN BERG.

Eerste voorlopige reactie van de VVD Tweede kamerfractie op het jaarverslag van de Nederlandsche Bank

Ook dit jaar weer is het jaarverslag van de Nederlandsche Bank somber van toonzetting. Terecht benadrukt het verslag de noodzaak te komen tot een verdere sanering van de overheidsfinanciën. De noodzaak van een strikte budgettaire discipline, als neergelegd in het regeerakkoord wordt hierdoor onderstreept. Deze conclusie is actueel gelet op de kabinetsdiscussie over de zogeheten kaderbrief.

Voorlopig ziet de VVD-fractie echter geen aanleiding die doelstelling van het regeerakkoord: een overheidstekort van 5¼% in 1990 in neerwaartse zin bij te stellen, zoals door de heer Duisenberg bepleit.

Een te geforceerde verlaging van het overheidstekort kan immers tot schadelijke effecten leiden voor het groeitempo van de Nederlandse economie, waardoor zowel de werkgelegenheidsdoelstelling als de uiteindelijke tekortdoelstelling in gevaar kan komen. Met Duisenberg ondersteunt de VVD-fractie de noodzaak tot loonmatiging. Langs de lijn van de motie Voorhoeve/De Vries dient het proces van loonmatiging: een primaire verantwoordelijkheid van de sociale partners, te worden bevorderd.

In de ogen van de VVD-fractie toont de Nederlandsche Bank in haar jaarverslag te weinig oog voor de schadelijke effecten van de hoge collectieve lastendruk voor onze internationale concurrentiepositie, onze economische groei en daarmee de werkgelegenheidssituatie. Dit klemt te meer, gezien de grootscheepse lastenverlagingsoperaties bij onze belangrijkste buitenlandse concurrenten. De VVD-fractie blijft dan ook met kracht vasthouden aan de passage uit het regeerakkoord dat de collectieve lastendruk in 1990 niet hoger mag liggen dan het niveau van 1986. De sedert 1986 opgetreden verzwaring van de collectieve lastendruk, mede door de belastingmeevallers, dient dan ook in 1990 te zijn teruggedraaid. Gelet op de omvang daarvan dient met dit proces in 1988 een aanvang te worden gemaakt.

Uit het Europese Parlement

1. Studeren in het buitenland

In Nederland bestaat geen tolkenopleiding op universitair niveau. De universiteit van Amsterdam biedt alleen een doctoraal-programma vertalen; de opleiding in Maastricht is een (HBO)vertaalcursus. Veel Nederlandse jongeren wijken daarom uit naar Antwerpen en Brussel. Een Belgische verordening stelt echter een maximumnorm van 2% buitenlandse studenten per instelling van hoger onderwijs. Bovendien kennen een aantal instellingen de bepaling dat een buitenlandse student een studiejaar niet mag doubleren. De Commissie heeft in haar antwoord toegezegd dat stappen zullen

worden genomen om aan deze discriminatoire behandeling, die indruist tegen het streven naar vrij verkeer en vrije vestiging van personen binnen de Gemeenschap, een einde te maken.

Naar aanleiding van brieven van de Rijkshogeschool voor vertalers en tolken te Brussel en van enige Nederlandse studenten van het Hoger Instituut voor vertalers en tolken te Antwerpen, heeft Jessica Larive vervolgens een schriftelijke vraag ingediend over de ongelijke behandeling inzake studiefinanciering. Ook hier zijn studenten van de universitaire tolkenopleidingen in België de dupe, juist vanwege het feit dat er in Nederland geen vergelijkbare opleiding bestaat, dus geen vergelijkbaar diploma, waardoor erkenning van de buitenlandse opleiding door de Nederlandse Minister van Onderwijs en Wetenschappen formeel niet mogelijk is. Juist dit is volgens de wet op de studiefinanciering voorwaarde voor toekenning van studiebeurzen in het buitenland. De Europese Commissie heeft deze zaak nog in onderzoek.

2. Kiesrecht voor gemeenteraadsverkiezingen aan burgers van lidstaten van de E.G. die in een andere lidstaat woonachtig zijn

Samen met Kies Wiebenga en Frans Weisglas van de Tweede Kamer Fractie in Den Haag heeft Jessica Larive vragen gesteld over het verlenen van kiesrecht voor gemeenteraadsverkiezingen aan in Spanje woonachtige Nederlanders. Zij stelde deze gezamenlijke actie op nationaal en Europees niveau aan beide kamerleden voor omdat haar was gebleken dat de Spaanse grondwet kiesrecht voor buitenlanders toestaat mits dit op basis van wederkerigheid gebeurt: dat wil zeggen, mits Spaanse ingezetenen in het land van herkomst van de in Spanje woonachtige personen ditzelfde recht bezitten. Dit is nu sedert 1986 in Nederland het geval. Inspraak op gemeentelijk niveau is voor Nederlanders erg belangrijk aangezien er regelmatig problemen zijn met het betalen van belastingen, de aan- en verkoop van huizen (vergunningen etc.), gemeentelijke diensten etc. De Nederlandse Minister van Buitenlandse Zaken heeft reeds in positieve zin geantwoord. Op de reactie van de Europese Commissie wordt nog gewacht.

Europees technologiebeleid

De concurrentiepositie van de Europese industrie kent een aantal structurele zwakheden. Niet de minst belangrijke daarvan zijn van technologische aard. In bedrijfstakken die wereldwijd te maken hebben met een snel groeiende vraag heeft de EG haar marktaandeel tussen 1973 en 1983 fors zien dalen (terwijl het toenam in bedrijfstakken waar de vraag slechts langzaam groeit). Het aandeel van high tech producten in de totale EG-uitvoer lag in 1983 op hetzelfde niveau als 20 jaar geleden (25%), terwijl dat van de VS toenam van 29% tot 38% en dat van Japan van 16% tot 42%. De teleurstellende uitvoerresultaten van de EG gaan gepaard met een snelle stijging van de invoer van high tech producten. De geografische spreiding van Europa's import en export versterkt het beeld nog: de EG importeert voornamelijk uit de VS, Japan en de geïndustrialiseerde landen van Zuid-oost Azië, maar voert vooral uit naar minder concurrerende gebieden: ontwikkelingslanden, landen met staats-handel en de rest van de OESO.

Voor wat betreft Nederland geldt dat het aandeel van de high tech industrietakken in de totale industriële export is gedaald. Ook is het Nederlands aandeel in het totaal van de

high tech export van de OESO-landen belangrijk afgenomen. „Kennelijk heeft de high tech sector in ons land niet erg kunnen inspelen op de toenemende internationale vraag“, concludeert de Regering (Beleidsoverzicht technologie, 1986-1987, pag. 109).

Het onvermogen van de Europese industrie te reageren op de vraag naar technologisch moderne producten heeft geleid tot een verdere relatieve specialisatie op langzaam groeiende produktiesectoren met een gering aandeel aan technologie. De EG besteedt ook een lager percentage van haar BNP aan onderzoek en ontwikkeling dan de VS en Japan. Voor Nederland geldt dat zowel het niveau als de groei van de uitgaven voor O & O (zowel die van de overheid als die van het bedrijfsleven) lager is dan dat in de meeste andere industrielanden.

De laatste jaren is het tij (traag) aan het keren. Sinds 1984 wordt technologiebeleid regelmatig besproken in de Europese Raad. Het aantal EG-onderzoekprogramma's neemt toe, Eureka is tot stand gekomen, en middels de Europese Akte is een hoofdstuk technologie toegevoegd aan het Verdrag van Rome. Voor de jaren 1987-1991 heeft de Commissie een kaderprogramma O & O voorgesteld. Het zwaartepunt ligt bij programma's die rechtstreeks van belang zijn voor het concurrentievermogen van de industrie en de dienstensector. Belangrijke programma's zijn onder andere gericht op informatica (ESPRIT), telecommunicatie (RACE), nieuwe technologieën (BRITE, EURAM), informatietechnologie in de gezondheidszorg (BICEPS), het verkeer (DRIVE), het onderwijs (DELTA), het laboratoriumonderzoek (PERT) en het geld- en betalingsverkeer (DIME).

Omdat het kaderprogramma onder de Europese Akte valt, is het van toepassing zijnde besluitvormingsstelsel veranderd. De invloed van het Europees Parlement op het onderzoeksbeleid is versterkt. Unanimititeit is vereist voor een Raadsbesluit over het kaderprogramma als zodanig maar over de afzonderlijke programma's (ESPRIT, BRITE, RACE etc.) wordt voortaan met meerderheid besloten (vroeger was ook hier eenstemmigheid vereist). Goedkeuring van het kaderprogramma betekent dat de communautaire uitgaven voor O & O zullen toenemen van 2,5% van het EG-budget in 1986 tot 4% van de begroting in 1991. Een bescheiden stijging dus. Niettemin ligt Engeland nog dwars (situatie eind april). Dit heeft te maken met de regeling die in 1984 te Fontainebleau is getroffen voor de Britse bijdrage aan de EG-begroting. Voor elk Pond dat Engeland meer aan de EG-kas betaalt dan het eruit ontvangt, krijgt het Britse Ministerie van Financiën ongeveer 60 Pence terug (in de vorm van lagere betalingen aan Brussel in het eerstvolgende jaar). De Britse regering heeft dus geen enkel financieel belang bij EG-beleid dat Britse burgers geld oplevert. Integendeel: hoe minder Britse burgers en bedrijven uit Brussel krijgen, des te voordeliger dat is voor de Treasury.

Het Europees Parlement en de Europese werkgeversorganisatie UNICE oefenen druk uit op Londen om alsnog met het kaderprogramma accoord te gaan. De liberale voorzitter van de parlementaire commissie Onderzoek, Poniatowski, heeft voorgesteld dat de overige 11 lidstaten anders zonder Engeland moeten doorgaan.

(Voor nadere informatie: drs. G.M. de Vries, tel. 070-647447.)

8 mei 1987,
nummer 152

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Mededeling

In de VVD-Expresse van 1 mei jl. zijn twee vragen opgenomen van mevrouw J.E. Groenendaal-La Rive. Het betreft hier de vragen over „studeren in het buitenland en het kiesrecht”.

(Voor nadere informatie: Mevrouw J.E. Groenendaal-La Rive, tel. 09-35243001.)

Waterverontreiniging

Op 6 april jongstleden vond hierover een uitgebreide Commissie Vergadering (UCV) plaats. Onze woordvoerder Jan te Veldhuis bracht daar onder meer het volgende in:

1. De VVD-fractie bepleit handhaving van het huidige heffingen-systeem, volgens de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, en is tégen zowel het zogenaamde waterspoor al regionaal verschillende heffingsystemen. Redenen daarvoor zijn:
 - a. uniformiteit fiscaal systeem;
 - b. in 20% van het woningbestand nog geen water-bemetering;
 - c. geen echte, duidelijke relatie tussen ingenomen en (weer) geloosd drinkwater;
 - d. vaak: collectieve bemetering;
 - e. Nederland inmiddels gewend aan dit systeem;
 - f. een verdere verfijning van het forfaitaire systeem leidt (overigens) tot hogere perceptiekosten.
2. Aan de eventuele introductie voor een heffing op zware metalen bij lozingen op Rijkswateren (= $\pm 75\%$ van deze lozingen) kleven vele pro's en contra's c.q. vragen. De VVD bracht onder andere de volgende punten naar voren:
 - de inmiddels geconstateerde *onderwaterbodemvervuiling*: meer dan 100 miljoen m³ sterk verontreinigd bodemslib, waaronder zware metalen. Sanering kost wellicht miljarden guldens.
 - In hoeverre zijn de zware metalen-verontreinigingen „diffuus”, of: pieklozingen? Dus: in hoeverre zijn deze verontreinigingen geïndividualiseerd in rekening te brengen?
 - Kan het buitenland mede aansprakelijk worden gesteld voor de kosten van sanering? De VVD is van mening dat dat mag worden geprobeerd!
 - Valt sanering van onderwaterbodems juridisch onder de huidige bestemmingsheffing te rangschikken? Mogen de Rijksheffingen daarvoor ook na 1990 nog doorlopen?
 - In hoeverre kan het vergunningen-regiem een alternatief zijn om de reductie van de lozing van zware metalen te bewerkstelligen?
De VVD-fractie bepleitte een spoedige notitie op dit punt, en diende hierover een motie in.
3. Aan de eventuele introductie van heffingen op fosfaten

zitten ook haken en ogen. Zoals: het geringe aantal te belasten fosfaateenheden bij de industrie (5 à 10%), en daardoor:

hoge perceptie-kosten; de lage exploitatiekosten van defosfatering (nu minder dan 1%; maximaal: minder dan 10%).

De lozingen vinden doorgaans plaats op niet-eutrofiëeringsgevoelige oppervlaktewateren; ingewikkelde belastingwetgeving; via het vergunningensysteem is (ook) een fosfaatreductie te bereiken. De Minister komt te zijner tijd met een notitie op dit punt.

4. De VVD-fractie was geschrokken van het voorstel om de apparaatskosten van Verkeer en Waterstaat via de heffingen door te berekenen aan vervuilers. Tot nog toe worden die uit de algemene middelen betaald. Is hier sprake van profijtbeginzel of van afwenteling?! En: kan dit beleid een precedent zijn voor andere takken van overheidszorg, waar óók vergunningen of ontheffingen aan de orde zijn? Daarom het VVD-verzoek voor heroverweging. De voorlopige VVD-visie is dat alleen de directe apparaatskosten voor vergunningverlening via leges mogen worden doorberekend. De Minister hield (helaas) vast aan haar standpunt.
5. De VVD wees erop dat de onderwaterbodemvervuiling een zeer ernstig probleem dreigt te worden: meer dan 100 miljoen m³ vervuild slib!
Het saneringsproces lijkt onvoorstelbaar groot te worden; zowel financieel, bestuurlijk, planologisch als milieuhygiënisch. De VVD-fractie drong daarom aan op een spoedig ministerieel masterplan met nationale en internationale beleidsmaatregelen. (NB. Ook heden is de „import” van vervuild water en slib nog enorm, soms zelf honderden keren groter dan de totale Nederlandse produktie!). Elementen van het masterplan zouden moeten zijn:
 - een intensief preventief beleid;
 - een actief saneringsbeleid;
 - een financieel beleid,
 zoals de uitwerking van een financieel stappenplan. Bijvoorbeeld: een plan voor ± 10 jaar om de hoge kosten te kunnen uitsmeren; mits: milieu-verantwoord. En een financieel verhaalsplan/dekkingsplan waarbij te onderzoeken elementen zijn:
 - heffingen („de vervuiler betaalt”);
 - algemene middelen;
 - vrijwillige bijdragen c.q. schadevergoedingen van buitenlandse overheden en/of bedrijven;
 - (desnoods): het via de internationale rechter afdwingen van buitenlandse schadevergoedingen: (onrechtmatige daad ten opzichte van Nederland);
 - een bestuurlijk beleid: een gerichte, gezamenlijke bestuurlijke aanpak van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen/zuiveringsschappen.
 De Minister zegde zo'n totaal-plan toe.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Commentaar VVD-fractie op het Report of the World Commission on Environment and Development

Zeer recent is het rapport van de Wereldcommissie Milieu en Ontwikkeling uitgekomen. Helaas heeft het in Nederland weinig aandacht genoten. De commissie van internationale deskundigen stond onder leiding van de Noorse premier, Mevr. Harlem Brundlandt. De VVD ziet een aantal waardevolle punten in dit rapport.

In tegenstelling tot de Club van Rome, die louter negatieve ontwikkelingen voorzag, stelt de Wereld Commissie voor Omgeving en Ontwikkeling dat een nieuw tijdperk van economische groei mogelijk is die ten goede kan komen aan de grote aantallen mensen die wonen in de ontwikkelingslanden. Zonder daarbij de natuurlijke rijkdom van deze aarde onherstelbaar aan te tasten. De samenhang tussen zorg voor de natuurlijke omgeving en die voor de ontwikkeling van de welvaart in de zich ontwikkelende zowel als de industriële landen wordt gezien als essentieel. Wereld economie en wereld ecologie blijken onverbreekbaar aan elkaar verbonden. Het is noodzakelijk op wereldschaal over de bestuurlijke instrumenten te kunnen beschikken, waarmee een economische ontwikkeling kan worden bevorderd die gedragen wordt door de natuurlijke bronnen die op deze aarde beschikbaar zijn op een wijze, die de bronnen hun draagkracht laat behouden en de ecosystemen intact laat. De commissie doet daartoe voorstellen en roept de belangrijkste internationale organen als de Wereldbank, het IMF en de IDA op om op de lange termijn milieubelangen in hun ontwikkelingsplannen te betrekken.

De VVD-fractie waardeert de voorstellen en zal zich inzetten voor een regeringsbeleid, dat de inspanningen van de Verenigde naties en de grote internationale organen ondersteunt. Daarbij zal met name moeten worden gestreefd naar het vervangen van de huidige fragmentarische benadering (economie en ecologie als totaal verschillende beleids-terreinen) naar een geïntegreerde aanpak, waaraan de onverbreekelijke samenhang tussen economie en ecologie ten grondslag ligt. De industrie landen zullen daarbij een belangrijke bijdrage kunnen en moeten leveren aan de ontwikkeling van nieuwe technologie, waardoor het gebruik van overige grondstoffen doelmatiger zal worden. Nederland kan hieraan belangrijke bijdragen geven; het beleid zal hierop in sterkere mate dan voorheen gericht moeten zijn. Wanneer de commissie opmerkt dat economische groei essentieel is voor het behoud van de grote ecosystemen, zoals de tropische wouden en dat door een geïntegreerde aanpak in de komende 50 jaar een groei van het vijf- tot tienvoudige van de huidige economische activiteit mogelijk is, zal internationale samenwerking op basis van gemeenschappelijke uitgangspunten gerealiseerd moeten worden. De VVD deelt het optimisme van de commissie, dat hiertoe mogelijkheden bestaan, al zullen die een zeer grote inspanning van allen vragen. Onzerzijds bestaan echter grote zorg over het ontbreken van een oplossing voor de voorziening van energie die noodzakelijk is om de ambitieuze plannen te kunnen uitvoeren. De commissie zegt onomwonden dat men daarvoor geen oplossing heeft kunnen vinden. Zij meent dat voor de beoogde economische ontwikkeling een vervijfvoudiging van de thans op wereldschaal gebruikte energie nodig is, maar dat verzuring en het broeikas effect slechts een verdubbeling van het wereldgebruik door het toepassen van fossiele brandstoffen al uitsluiten. De hoogste mogelijke prioriteit dient daarom gegeven te worden aan onderzoek en ontwikkeling van milieuvriendelijke en ecologische inpasbare alternatieven alsmede een verhoging van

de veiligheid van kernenergie.

De VVD-fractie merkt op dat deze lange termijnvisie voor de oplossing van de energievraagstukken, die zich in de komende 50 jaar zullen aandienen, de basis vormen van het beleid dat door de fractie wordt voorgestaan. Voor de VVD is de hoofddoelstelling van het milieubeleid de „natuurlijke infrastructuur“ te behouden en waar mogelijk te versterken, en het menselijk handelen te doen inpassen in de natuurlijke kringloopprocessen. Zij zal nationale en internationale inspanningen die dit beogen met kracht steunen.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Uit het Europese Parlement

1. Invoervergunningen

Naar aanleiding van een vraag van de heer Wilkes, VVD-lid uit Zuid-Holland, heeft Jessica Larive een vreemde gang van zaken bij de Belgische douane aan de kaak gesteld. Deze blijkt namelijk onderscheid te maken tussen vrijmaking van goederen *met* en *zonder* betaling van BTW, waarbij voor laatstgenoemd geval een speciale invoervergunning wordt vereist, ook al is aan alle verplichtingen bij de buitengrens van de Gemeenschap (in dit geval Rotterdam) voldaan. Al of geen heffing van BTW heeft niets met invoervergunningen te maken. Ook kan verwezen worden naar het Belgisch besluit van de Douane van 24 september 1985 (no. 85/2218, art. 3). Het is niet juist dat bij iedere binnengrens wederom zoveel hindernissen moeten worden genomen.

2. Aanpassing voetbalstadions aan Europese veiligheids-normen

In juli 1985 heeft het Europees Parlement het interim-verslag over vandalisme en geweld bij sportevenementen, dat Jessica Larive na het vreselijke Heizel-drama had opgesteld, aangenomen. Daarin werd de Commissie dringend verzocht activiteiten te ontplooiën tot aanpassing aan Europese normen van de inrichting en de bouwkundige eigenschappen van de voetbalstadions waar internationale wedstrijden worden gespeeld. Tot op heden is van enige activiteit van de Commissie niets gebleken. In een schriftelijke vraag doet Jessica Larive de Commissie de suggestie het Nederlandse voorbeeld van terugploegprojecten over te nemen (langdurige werklozen in de bouw worden tijdelijk te werk gesteld tegen betaling van een normaal salaris en de werkgever ontvangt een premie van de overheid bekostigd op grond van bespaarde uitkeringen). Zo zijn in Nederland in het kader van het eerste terugploegproject Betaald Voetbal reeds stadions aangepast. In de richtsnoeren van het Europees Sociaal Fonds vormen langdurig werklozen een prioritaire groep. Terugploegprojecten voor aanpassing en vernieuwing van stadions kunnen dus heel goed (gedeeltelijk) worden gefinancierd uit de middelen van het ESF. Zo levert deze maatregel zowel een bijdrage aan de veiligheid van de Europese burgers als ook aan de verbetering van de vaak schrijnende situatie van de grote groep langdurig werklozen.

3. Bestrijding van het voetbalvandalisme via het jeugd-welzijnswerk

In 's-Hertogenbosch is enige tijd geleden het project FC Den Bosch supporters-café de Hamslag gestart dat onder andere door middel van zinvolle, gestructureerde recreatie die zowel de harde kern als de groep „meelopers“ aan-

sprekt, confrontatie met agressief gedrag en het op gang brengen van een bewustwordingsproces het voetbalvandalisme in deze stad met succes weet in te dammen. De aard van het project en de positie van FC Den Bosch als eredivisieclub doen het vermoeden rijzen dat dit programma geschikt is als (Europees) proefproject. Daartoe moeten wel de nodige middelen worden vrijgemaakt: het supporters-café wordt in feite gerund door slechts één jongerenwerker, die dus structureel overwerkt. Jessica Larive heeft de Commissie een voorstel daartoe gedaan.

(Voor nadere informatie: mr. J.E.S. Larive, Liberale Fractie van het Europese Parlement, L-2929 Luxemburg; tel. 09-35243002400.)

Europese begroting: fraudebestrijding en eigen middelen

Het geraamde tekort op de EG-begroting voor 1987 bedraagt thans 5,08 miljard Ecu (ruim f 12 miljard). Dit tekort is voornamelijk het gevolg van de stijgende landbouwuitgaven, mede onder invloed van de dalende dollarkoers. Zelfs al zouden alle voorstellen op landbouwgebied van de Europese Commissie worden aangenomen, inclusief de omstreden belasting op oliën en vetten, dan nog is er een tekort van ruim 2 miljard Ecu.

In het debat dat het Europees Parlement kort geleden aan de begroting wijdde vroeg de liberale fractie onder andere aandacht voor de noodzaak tot bestrijding van de fraude met Europese begrotingsgelden. Niemand weet exact hoe groot de fraude met EG-landbouwgelden is. Duidelijk is dat het om honderden miljoenen Ecus per jaar gaat (bedragen van f 12 miljard, zoals genoemd door de PvdA-er Dankert, zijn een publiciteitsgerichte slag in de lucht). Fractiewoordvoerder Gijs de Vries vroeg in het bijzonder aandacht voor drie maatregelen:

- a) Fraude met Europese begrotingsgelden moet dezelfde strafrechtelijke bescherming krijgen als fraude met nationale begrotingsgelden. Een voorstel hiertoe ligt al tien jaar bij de Raad. Verscheidene regeringen blokkeren het om formeel-juridische redenen.
- b) de statistische gegevens die sommige regeringen aan de Commissie ter beschikking stellen laten veel te wensen over. Het gaat hier met name om België, Duitsland, Frankrijk, Italië en Groot-Brittannië. De controlebevoegdheden van de Commissie moeten dus worden uitgebreid, zoals ook bepleit wordt door het Europees Rekenhof. Dit vergt wijziging van verordening 1468/81.
- c) elk jaar komen er honderden nieuwe landbouwvoorschriften bij. Hoe ingewikkelder de wetgeving wordt, des te fraudegevoeliger. Daarom past de instellingen meer zelfdiscipline.

Ook de wijze waarop de Gemeenschap haar inkomsten ontvangt is voor verbetering vatbaar.

- 1) De douanerechten, landbouwheffingen en suikerbijdragen zijn rechtstreeks inkomsten van de EG, die op deze gebieden een fiscale bevoegdheid uitoefent. (Zoals voor de EGKS-heffing worden de grondslag en het percentage vastgesteld in communautaire teksten, die rechtstreeks van toepassing zijn op de belastingplichtigen.) Toch doen lidstaten als Frankrijk en Denemarken alsof deze opdrachten eigenlijk nationale bijdragen zijn, door ze eerst in te schrijven aan de inkomstenkant van hun nationale begroting, en ze vervolgens af te boeken via de uitgavenkant. Andere lidstaten, zoals Engeland, maken

op hun begroting geen onderscheid tussen nationale BTW-ontvangsten, en de BTW-ontvangsten die aan de EG toebehoren; zo lijkt het alsof ook deze afdrachten geen eigen middelen van de EG zijn, maar nationale bijdragen. Op deze manier blijft in veel parlementen en dagbladen de misvatting voortbestaan dat „hun“ land nationale begrotingsoffers voor „Brussel“ moet brengen.

- 2) Hier komt nog een tweede probleem bij. Het stelsel, ingesteld bij verordening 2891 uit 1977, volgens hetwelk de eigen middelen worden geboekt op een rekening bij de nationale schatkisten in plaats van rechtstreeks aan de Gemeenschap te worden overgemaakt, dateert uit de oude tijd, toen de EG-begroting nog werd gefinancierd door nationale bijdragen. De lidstaat droeg het koersrisico. Onder die omstandigheden kon er geen sprake zijn van een rente ten gunste van de Gemeenschap. Bij de invoering van het stelsel van de eigen middelen had de Commissie voorgesteld de boeking op een rekening bij de nationale schatkisten te handhaven, maar overeenkomstig de aard van de eigen middelen te bepalen dat de bedragen niet meer tegen koersrisico's zouden zijn gedekt, maar voortaan rente zouden dragen. De Raad is de Commissie alleen gevolgd in de overdracht van het koersrisico aan de Gemeenschap. De gelden dragen geen rente. Zodoende is de EG onder het stelsel van de eigen middelen slechter af dan in de tijd van de nationale bijdragen.
- 3) De informatie die de lidstaten verstrekken over moeilijkheden bij het vaststellen of de inning van de eigen middelen is vaak zeer summier of ontbreekt geheel, zoals bij de BTW. De lidstaten, zo vindt de liberale fractie, zouden zich dus moeten verplichten de Commissie recente en gedetailleerde informatie te geven over fraudegevallen. Een voorstel hiertoe ligt al acht jaar lang te wachten op een Raadsbesluit.

Over de fraude met Europese landbouwgelden hebben Frans Weisglas en Gijs de Vries gezamenlijk vragen gesteld, respectievelijk aan de Nederlandse regering en aan de Raad van Ministers. Begrotingscommissaris Christophersen zegde tijdens het debat in het EP toe ook zijnerzijds de Raad nogmaals te zullen oproepen het probleem van de fraude eindelijk aan te pakken.

(Voor nadere informatie: ir. H.J. Louwes, tel. 05956-1504 of drs. G.M. de Vries tel. 070-647447.)

Begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Tijdens de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de woordvoerder van de liberale Eerste-Kamerfractie, de heer Heijmans, met nadruk gewezen op het feit, dat het dwaasheid is om als uitgangspunt voor de bestrijding van de werkloosheid te stellen dat wij extra werk moeten scheppen. „Werk wordt geschapen, als gevolg van economische groei“. Hij zette dan ook vraagtekens achter de effectiviteit en de efficiency van de „wirwar van plannemakerij“, zoals prof. Van Voorden dit in De Volkskrant noemde. Aan de hand van vele citaten uit de politiek, de wetenschap, de journalistiek en notabene het ministerie van Sozawe zelf gaf de heer Heijmans „in een helicopter view“ een indruk van de twijfels die in belanghebbende en belangstellende kringen over vele van deze plan-

nen bestaan. De liberale woordvoerder drong met nogmaals een uitdrukking van Van Voorden aan op „met het schaaftje geknpte banenplannen, die inhaken op de behoefte van verschillende groepen". Hij vroeg minister De Graaf om de gemeenten en de arbeidsbureaus meer (financiële) armslag te geven. Zij immers kunnen, beter dan Den Haag, het beste inspelen op regionale behoeften en omstandigheden. Heijmans merkte verder op dat zijn fractie teleurgesteld was over de besprekingen, die tot doel hadden in het kader van de Wet Arbeidsvoorwaarden Gepremieerde en Gesubsidieerde Sector (WAGGS) met de uitvoeringsorganen voor de sociale en de ziekenfondsverzekeringen (bedrijfsverenigingen en ziekenfondsen) een budgetteringsregeling overeen te komen. De ministers hebben de motie Franssen c.s. – waarin werd aangedrongen rekening te houden met de bijzondere positie van deze uitvoeringsorganen – naar de mening van de VVD-fractie – in feite niet uitgevoerd. De liberale woordvoerder had in tweede termijn – gegeven het feit dat zo'n budgetteringsovereenkomst niet kon worden overeengekomen – wel begrip voor de spoedige aanwijzing van deze organen als vallende onder de WAGGS, omdat het door hem bepleitte uitstel volgens mededeling van de heer De Graaf zou kunnen leiden tot acties van de vakbonden om in afwachting van die aanwijzing nog een onverantwoorde loonsverhoging in de wacht te slepen. Overigens gaf de Minister door deze daad er blijk van dat hij niet veel vertrouwen in de weerbarstigheid van de werkgevers had, aldus Heijmans.

(Voor nadere informatie: H.F. Heijmans, tel. 074-494331.)

Bluf

12 Mei jongstleden zijn op verzoek van de PSP, de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken geïnterpelleerd over de inval bij het weekblad Bluf op 29 april 1987.

De VVD-fractie heeft gesteld dat de vrijheid van meningsuiting, persvrijheid en de vrijheid van drukpers zeer belangrijke verworvenheden zijn. Dat echter aan deze rechten door de wet grenzen zijn gesteld en dat uiteindelijk de rechter moet bepalen of deze grenzen zijn overschreden. Het is in het belang van onze rechtsstaat en democratie dat opsporing en vervolging plaatsvinden als in openbare publikaties het wetboek van strafrecht wordt overtreden.

Bij de VVD-fractie bestaat de indruk dat de overheid in het verleden wel eens te laks is op getreden bij bepaalde publikaties. Dit baart de fractie grote zorgen. Medewerkers aan dat soort bladen kiezen ervoor om op de rand van het toelaatbare te balanceren. De VVD-fractie is van oordeel dat de grenzen soms duidelijk worden overschreden.

De VVD-fractie was verder van mening dat het een zorgelijk verschijnsel is dat dit soort publikaties niet door alle partijen uit de Tweede Kamer ten principale worden veroordeeld, alvorens verantwoording te vragen over het optreden van politie en justitie.

Bij de beantwoording door de minister van Binnenlandse Zaken werd duidelijk dat de in Bluf gepubliceerde stukken wel haast per definitie gegevens bevatten die in het belang van de staat geheim dienen te blijven. Door publikatie van dergelijke stukken komt er informatie vrij over de werkwijze en het kennisniveau van de BVD. Ook het OM en de rechter-commissaris zijn overtuigd van de vertrouwelijkheid van dit BVD-rapport. De rechter zal uiteindelijk bepalen of dit oordeel terecht is geweest.

Minister van Justitie Korthals Altes maakte duidelijk dat de aktie bij Bluf primair tot doel had, nagaan of er sprake was van strafbare feiten en het veilig stellen van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer.

De BVD had aangifte gedaan. Voor het constateren van het strafbare feit was het niet langer nodig om op nieuw op te treden toen op 30 april Bluf toch verkrijgbaar bleek. Er waren van het betreffende stuk dus meerdere kopieën en hernieuwd optreden zou publikatie niet hebben kunnen voorkomen.

Het OM probeert de daders te vervolgen. De Kamer kon zich in meerderheid verenigen met het gevoerde beleid.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 3032.)

Mestafzetprogram

De toenemende milieubelasting die veroorzaakt

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIE

wordt door het massale gebruik van organische mest op de cultuurgronden is een actueel en indringend probleem. De van nature aanwezige buffer in de bodem is op meerdere plaatsen overschreden en wetgeving was en is noodzakelijk. Dit milieuprobleem vormde één van de hoofdaandachtspunten van de UVC van 4 mei jl. naar aanleiding van het mestactieprogramma.

Het milieuprobleem is een gevolg van overdosering. Het is voor de Nederlandse landbouw na de Tweede Wereldoorlog de allergrootste uitdaging om deze zaak tot een goede oplossing te brengen. Een oplossing in de richting van een milieuvriendelijke op korte termijn realiseerbare vermarktbaar aanwending van organische mest. Vele deskundigen zijn reeds bezig om door middel van be- en verwerkingssystemen het milieuprobleem op te lossen. Vindingrijke en slagvaardige oplossingen hebben op sommige plaatsen zelfs al tot tastbare resultaten geleid. Door onvoldoende communicatie tussen de verschillende initiatiefnemers echter, ontstaat grote kans op kapitaalsvernietiging. Coördinatie van initiatieven is dan ook een aandachtspunt van eerste orde. Eenmaal het wiel uitvinden is genoeg. Het efficiënt omgaan met de aanwezige financiële middelen is van groot belang. Dit kan er mede toe leiden dat er zo spoedig mogelijk verandering komt in de huidige situatie. Momenteel zijn nog investeringen tot 1 miljard gulden noodzakelijk voor opslag. Door middel van goede technische ver- en bewerking zou deze opslagcapaciteit verminderd kunnen worden. Immers, dan kan mest net als andere agrarische produkten direct van de produktieplaats naar de verwerkingsplaats afgevoerd worden zonder dure en massale opslag. Ook hier dreigt kapitaalsvernietiging. Investeringen in opslag nu kunnen over een paar jaar overbodig blijken indien de huidige ontwikkelingen zich voortzetten.

Door middel van een motie heeft de VVD-fractie de minister om halfjaarlijkse rapportage gevraagd. Wij wensen een vinger aan de pols te houden.

Buiten het milieuprobleem om vragen vele andere aspecten de aandacht. Problemen van logistieke aard: duur vervoer over lange afstanden en veelal B-wegen; kwaliteitsaspecten die de afzet beïnvloeden. Dit met name in verband met het feit dat kunstmest aanzienlijk goedkoper is geworden.

Ten slotte hecht de VVD aan een adequate inspelings op ontwikkelingen op dit gebied in het buitenland. Zo blijkt dat in delen van Duitsland al enige tijd gewerkt wordt met de toepassing van nitrificatieremmers. De reactie hierop van de zijde van het Ministerie is ons inziens te traag.

Wetgevingsaspecten

In de UCV van 4 mei 1987 wees de VVD primair op de zeer ingewikkelde wetgeving om het mestprobleem „in de vingers te krijgen”: nu al ± 15 wettelijke regelingen... De al eerder door de VVD voorspelde problemen blijven dan ook niet uit: zeer veel overheidsbemoeienis, nogal wat bureaucratie en rompslomp, veel directe en indirecte kosten, kans op nonchalance, moeilijke controlebaarheid/handhaafbaarheid.

Jan te Veldhuis deed dan ook (opnieuw) het dringende beroep op Minister Braks om zich in te spannen voor een eenvoudiger regeling ter oplossing van het mestprobleem. Hij verwees daarbij naar ontwikkelingen in de praktijk, zoals van de Vereniging BOER. Die heeft een idee uitgebracht, waar de VVD-fractie vele aantrekkelijke elementen aantreft, zoals:

- optimale toepassing van het beginsel de veroorzaker betaalt;
- benadrukking van het particulier initiatief en de eigen verantwoordelijkheid;
- minder overheidsbemoeienis en bureaucratische rompslomp.

De Minister zegde toe om de regelgeving flexibel aan te passen, als praktijk-ontwikkelingen dat wenselijk maken. Voor wat betreft de controleerbaarheid/handhaafbaarheid van de regelgeving deed hij de ontstellende mededeling dat controle eigenlijk alleen „op papier” goed kan plaatsvinden, en niet of nauwelijks in de praktijk of in het veld.

Met verwijzing naar recente ervaringen met chemisch afval, deed Jan te Veldhuis een dringend beroep op de bewindslieden Braks en Nijpels om ook een adequaat controlesysteem voor de praktijk van het uitrijden van mest op te zetten. Immers, dáár is het milieu concreet in het geding.

Mestopslag

Onze woordvoerder wees overigens ook op de moeilijke beslissingen, waar de veehouders zeer binnenkort voor staan: moeten zij individueel, collectief, of via loonwerkers dan wel de mestbank voor opslagcapaciteit van hun mest zorgen (in verband met het per 1 januari 1988 ingaande verbod tot uitrijden van mest in bepaalde periodes)?

Het gaat om totale opslag-investeringen ad $\pm$ f 1,3 miljard. Een en ander tegen de achtergrond dat er momenteel ook andere ontwikkelingen gaande zijn, die grootschalige opslag van mest binnenkort wellicht/juist onnodig maken; te denken valt aan nieuwe be- en verwerkingsmethodes, nitrificatie-remmende middelen en dergelijke.

De VVD-fractie bepleitte het vermijden van kapitaalvernietiging bij zowel individuele veehouders als de mestbank; dus: het voorkomen van overdimensionering. Een middel daartoe kan bijvoorbeeld zijn om de opslagcapaciteit niet te duur, dus eenvoudig, te maken; in afwachting van nieuwe be- en verwerkingsmethodes.

Minister Braks zag evenwel het meeste heil in goede opslagcapaciteit, omdat hij twijfels heeft over het spoedig beschikbaar zijn van goede be- en verwerkingsmethodes van mest.

Overschothoeffing

Ten aanzien van de differentiaties in de overschothoeffing schoof het CDA, tegen de zin van Minister Braks, (weer) wat dichtert tegen de VVD-fractie aan. Jan te Veldhuis betoogde namelijk dat een mestproducent minder overschothoeffing zou moeten betalen naarmate hij of geen of minder gebruik maakt van infrastructurele (mest-)voorzieningen van de overheid en/of de mestbank, dan wel het milieu niet of nauwelijks aantast. Dit mede om het particulier initiatief en de eigen verantwoordelijkheid te stimuleren.

Vorig jaar was Minister Braks aanvankelijk tot 0% reductie bereid. Maar na druk vanuit vooral de VVD en later ook het CDA ging hij uiteindelijk op maximaal 50% reductie zitten. Via een motie spraken CDA en VVD op 4 mei uit dat een verdere reductie tot 70% mogelijk moet zijn in bepaalde milieu-verantwoorde gevallen. Het is teleurstellend dat Minister Braks zo halsstarrig aan zijn eigen visie vasthoudt, waarin hij alleen door de PvdA wordt gesteund.

De VVD-fractie sprak ook zijn zorg uit over recente persberichten dat de ammoniak uit mest zou bijdragen aan een zorgwekkende stijging van het nitraatgehalte van het grondwater in Nederlandse zandgebieden.

Jan te Veldhuis betoogde dat er geen roofofbouw op onze milieu-toekomst mag worden gepleegd en dat de rekening van de huidige ontwikkelingen niet bij onze kinderen mag worden gelegd.

Minister Nijpels betoogde dat er dit najaar nieuwe voorstellen zullen worden gedaan voor een verscherpte aanpak van de verzurings- en vermistingsproblemen omdat er inderdaad steeds grotere problemen ontstaan. „We moeten onze borst maar vast natmaken”, zo zei hij.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw en mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst.respectievelijk 2116 of 2288.)

Beleidsdebat over onderwerpen rakende onderwijs en wetenschappen

In zijn bijdrage aan bovengenoemd beleidsdebat laakte de woordvoerder van de VVD de heer Van Boven de grote onrust en onzekerheid in het onderwijs in al zijn geledingen. Bezuinigingen, ook in het onderwijs, zijn volgens de Eerste Kamerfractie van de VVD onvermijdelijk. Waar vraagtekens worden gezet bij de invulling ervan en bij de presentatie. De heer Van Boven stelde zich positief kritisch op ten opzichte van de SVM hoofdlijnennotitie. Hij waarschuwde voor overhaasting en voor een lump-sum-financiering waarbij niet de scheiding tussen materiële en personele zaken wordt gehandhaafd, mede met het oog op de machtspositie van de MBO-docenten. Staatssecretaris mevrouw Ginjaar-Maas stelde in haar antwoord echter dat juist het wegvallen van die scheiding de flexibiliteit – evenals dat in het HBO het geval is – zal bevorderen.

Terugkomend op de verwerping van de **onderwijsvoorrangswet** in de Eerste Kamer stelde hij, naar aanleiding van de onbevredigende gang van zaken rond het voortzetten van het beoogde gebiedenbeleid per circulaire in afwachting van een in 1988 of 1989 in te dienen nieuw wetsontwerp twee concrete staatsrechtelijke vragen over de rechts- en/of politieke gevolgen die de minister hecht aan op wetsvoorstellen vooruitlopende circulaire en brieven aan de Eerste Kamer waarin deze laatste worden aangekondigd nog voordat de Tweede Kamer het wetsvoorstel heeft afgehandeld. Noch in de schriftelijke stukken, noch in eerste dan wel tweede termijn van dit beleidsdebat heeft Minister Deetman daarop een rechtsstreeks antwoord willen geven. De heer Van Boven concludeerde dat ook de Minister blijkbaar tot de conclusie was gekomen dat zijn beleid in deze de schoonheidsprijs niet verdiende. Inmiddels had de Minister echter gevraagd aan diverse instanties over toekomstige wetgeving op onderwijsvoorrangsterrein zonder echter expliciet aan te geven dat een verplicht „gebiedenbeleid” een der struikelblokken voor CDA en VVD in de Eerste Kamer is hetgeen beide fracties in het verkeerde keelgat bleek te zijn geschoten. Veel aandacht werd in dit verslag ook besteed aan de Tweede Kamer motie-Dijkstal over onderzoek naar meer individuele criteria voor onderwijs-voorrang. Dat onderzoek is wel aanbesteed maar moet – na 2 jaar! – nog beginnen.

Uitvoerig stond de heer Van Boven stil bij de toekomstige invulling van de **basisvorming** conform het WRR advies in het VO. Om er geen twijfel over te laten bestaan bij de bewindslieden hoe de fractie van de VVD in de Eerste

Kamer over het concept wetsvoorstel denkt. Hij waar-
schuwde voor overhaasting, voor het ontbreken van overleg
met de onderwijsgevende die het moeten uitvoeren en voor
een kritiekloze omarming van het WRR-advies. Zijn grootste
zorg was dat deze categorie leerlingen in de toekomst niet
aan hun trekken zullen komen: LBO-leerling en VWO-leer-
ling van wie in het bijzonder de gymnasiasten. Hij noemde
de voorliggende voorstellen sluipmoord op LBO en Gymna-
sium.

Wanneer het definitieve wetsvoorstel inhoudelijk on-
voldoende ruimte biedt aan een meer beroepsgericht LBO
en geen reële mogelijkheden schept voor het voortbestaan
van gymnasia en gymnasiale afdelingen, zo zei hij, dan zal
het voorstel in de VVD-Eerste Kamerfractie op weinig of
geen steun mogen rekenen. In haar antwoord hierop heeft
de Staatssecretaris mevrouw Ginjaar-Maas geprobeerd de
bezwaren, die door de woordvoerder van de VVD-fractie
breed waren uitgemeten, te ontzenuwen. De heer Van
Boven liet in tweede termijn weten nog niet overtuigd te zijn.
De Staatssecretaris putte moed uit het woordje „nog”? Ten-
slotte zij vermeld dat van vele zijden in de Eerste Kamer, ook
door de VVD, kritiek werd uitgeoefend op de modieuze
overwaardering voor de exacte vakken en een pleidooi
werd gehouden voor meer aandacht voor het vak ge-
schiedenis.

Over het wetenschappelijk onderwijs voerde senator
Burkens het woord. Hij ging in zijn bijdrage aan het beleids-
debat nader in op de onrust en onzekerheid in de sector van
het wetenschappelijk onderwijs. Daar is na de nog maar pas
afgesloten TVC-operatie (taakverdeling en concentratie)
een nieuwe rationaliseringsronde ingegaan, de SKG-opera-
tie (selectieve krimp en groei). De inmiddels overigens
drastisch bijgestelde beleidsvoornemens van de Minister
hebben grote onrust teweeggebracht: zulks te meer omdat
het toekomstperspectief van het WO uitermate vaag blijft.
Daarom werd door spreker met klem aan de Minister ver-
zocht zo veel mogelijk duidelijkheid te bieden omtrent het in
de komende jaren te voeren departementale beleid.

De door de beide woordvoerders uitgesproken twijfel
aan de koers die door het ministerie van Onderwijs en
Wetenschappen op sommige punten wordt gevolgd, bleek
de heer Deetman zeer te hebben teleurgesteld. Hij had deze
met name van een coalitiegenoot niet verwacht.

Geprikkeldheid aan de zijde der (Eerste) Kamer was
al eerder gebleken door de weigering om de begroting van
Onderwijs en Wetenschappen tegelijk met alle andere
begrotingen administratief goed te keuren op 21 april. Dit
werd een week uitgesteld als signaal voor het feit dat de
schriftelijke beantwoording van de vele door de Eerste
Kamer in het Voorlopig Verslag gestelde vragen in haar
ogen ver beneden de maat was gebleven.

(Voor nadere informatie: drs. A. van Boven, tel. 070-246582
en prof. mr. Burkens, tel. 03434-53579.)

TELDERSSTICHTING: Geschrift no. 62

De noodzaak van normen

Een beschouwing over begrotingsbeleid

Binnenkort verschijnt geschrift no. 62: „De noodzaak
van normen, een beschouwing over begrotingsbeleid". In dit
geschrift wordt nagegaan hoe het begrotingsbeleid er in de
jaren negentig moet uitzien en hoe groot het zogenoemde
financieringstekort van de overheid mag zijn. Conform het
regeerakkoord wordt er gestreefd naar een **tekort** van 5 à
6% van het nationale inkomen in 1990. Zijn wij daarmee
teruggekeerd naar gezonde overheidsfinanciën, zo vragen
de auteurs van dit geschrift zich af. Behandeld worden de
moderne opvattingen van economen en politicologen over
overheidstekorten en de verloederding van de overheidsfi-
nanciën in de jaren '70. Voorts worden concrete aanbevelin-
gen gedaan om de groei van de overheidsuitgaven en de
staatsschuld aan duidelijke normen te binden.

Dit geschrift kunt u **gratis** verkrijgen door invulling en
inzending van onderstaande bon vóór 5 juni 1987 aan VVD-
Expreste, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage.

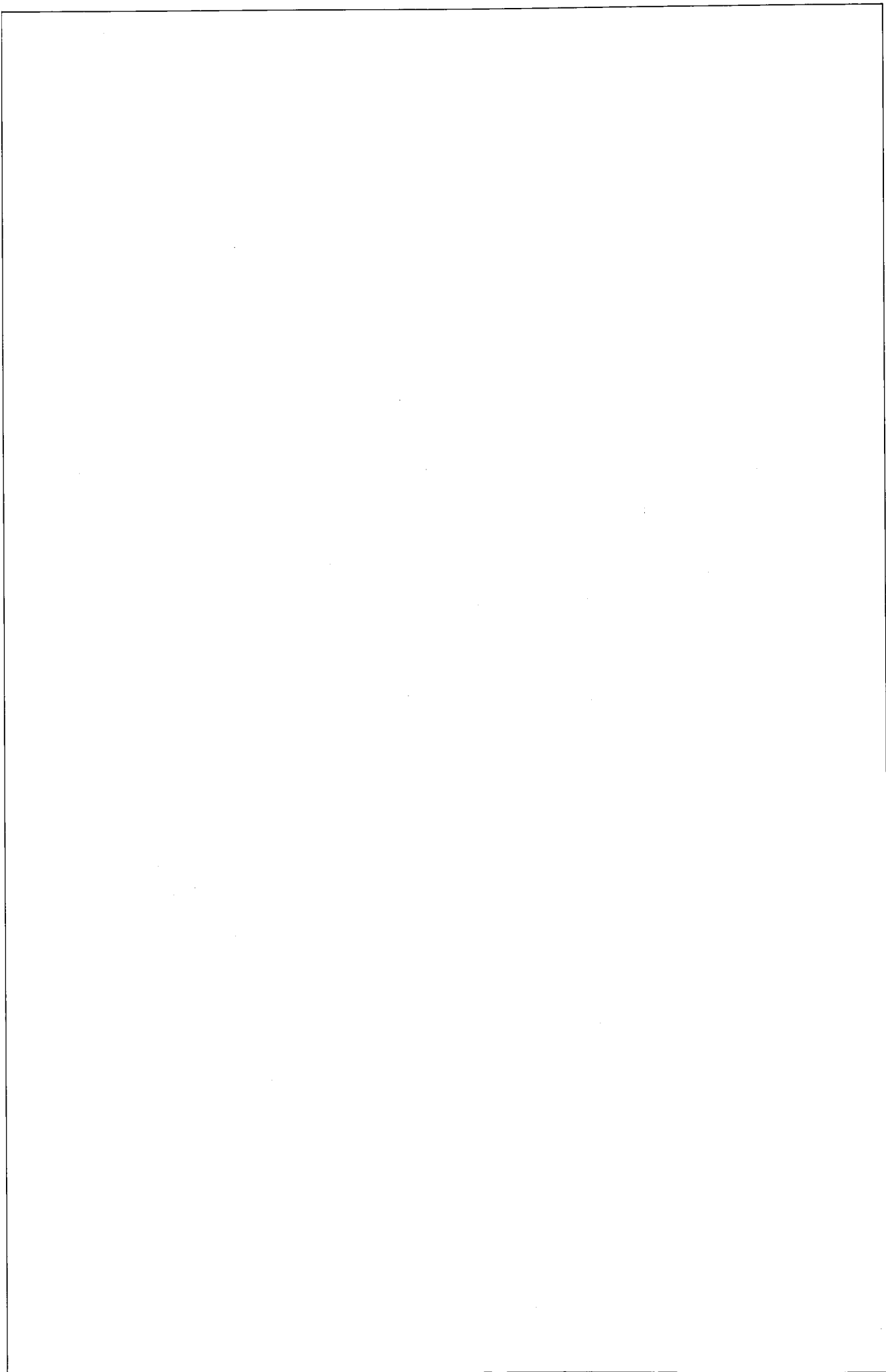
NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

POSTCODE:

- wil geschrift no. 62 ontvangen.

VVD

Versijnt wekelijks met uitzondering van de recesperiodes van de Tweede-Kamer der Staten-Generaal. Uitgave van de Haya van Somerenstichting; waarin opgenomen de mededelingen van het hoofdbestuur van de VVD. De inhoudelijke verantwoordelijkheid berust bij de ondertekenaars van de bijdragen; de fracties en het hoofdbestuur.

22 mei 1987,
nummer 154

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIE
PARTIJ

Ontwapening: de inf-onderhandelingen

Secretaris-generaal Michail Gorbatsjov betoont zich een meesterschaker op het bord van de wereldpolitiek. Zonder iets prijs te geven, heeft hij complete verwarring gezaaid in West-Europa. Zijn ontwapeningsvoorstellen tuimelen over elkaar. Lang gevestigde NAVO-strategieën dreigen padoes over boord te worden gezet. Wij moeten terug naar het beginpunt en dat is altijd een pijnlijk proces.

Zulk een *beginpunt* is dat wij het ons niet kunnen veroorloven in Europa een kernwapen-oorlog te voeren. Wij moeten dus niet vechten maar afschrikken. Welke wapens zijn daarvoor het meest geschikt? Kernwapens die het grondgebied van de tegenstanders kunnen bereiken. Jarenlang is daarom gezegd dat wij een verschuiving moeten bewerkstelligen van wapens met een korte dracht naar wapens met een langere dracht. Ook in de Tweede Kamer is de wenselijkheid van deze zgn. „shift” beaamd. In oktober 1983 werd in Montebello besloten tot een scherpe reductie van het aantal kernladingen voor de korte afstand, in de wetenschap dat militaire doelen in de Sovjet-Unie konden worden bereikt met kruisvluchtwapens en Pershing-II raketten. Maar wat staat er nu voor de deur? Een afschaffing van de kernwapens voor de langere afstand en *daarna pas* een eventuele reductie van aantallen wapens voor de kortere afstand. Dat is onlogisch en riskant. *De shiftstudie wordt compleet op haar kop gezet.*

Vooruitgang en risico

De nuloptie betekent zowel een *grote stap voorwaarts als een groot risico*. Westeuropese regeringen hebben de fout gemaakt de modernisering van de middellange afstands wapens voor te stellen als antwoord op de SS-20 raketten, terwijl die modernisering doelde op de gehele militaire toestand in Europa. De veroudering van de F-111 toestellen in Engeland, die niet meer geacht werden door de luchtverdediging van het Warschau-pact heen te kunnen vliegen, was een deel van die toestand. De kruisvluchtwapens en Pershing-II raketten waren bedoeld om dat mankement te verhelpen. Door de nuloptie kan dat dus niet meer met landraketten.

Vraag aan de Regering: is het juist dat er na de effectivering van de nuloptie voor de middellange afstands wapens geen NAVO-landraketten in Europa staan opgesteld die de Sovjet-Unie kunnen bereiken? En als dat zo is, wat vindt zij van die situatie? Hoe ziet de Regering de koppeling met de verdediging van de VS dan? De heer Stermerdink heeft eens voorgesteld om B-52 bommenwerpers uit te rusten met kruisvluchtwapens. *Vraag aan de Regering:* is dat actueel? Worden andere zgn. „stand off” wapens overwogen?

Maar de nuloptie is ook een *grote stap voorwaarts* want zij zou betekenen dat een hele categorie mobiele en moderne kernwapens West-Europa niet meer met meervoudige kernkoppen zou bedreigen. Behalve natuurlijk de SS-20 raketten die eventueel in Azië zouden blijven staan. Daarom zijn wij ook voor een *wereldwijde nuloptie* voor de middel-

lange afstand: om te vermijden dat die mobiele raketten naar Europees Rusland kunnen worden verplaatst.

De VVD-fractie hoopt dus dat het spoedig komt tot een overeenkomst voor de middellange afstand en zou niet willen dat verdere voorwaarden worden gesteld aan de totstandkoming daarvan. *Geen koppeling dus met onderhandelingen op ander terrein.*

De tweede nuloptie

Ten aanzien van wat de *tweede nuloptie* wordt genoemd, dwz. voor de categorie 500-1000 km, dan wel 300-1000 km vroeg de heer Bolkestein: *Welke is nu de houding van de Regering?* Wil zij dat de tweede nuloptie wordt beperkt tot de categorie 500-1000 km, of wil zij de ondergrens stellen bij 300 km.

De VVD-fractie kijkt met gemengde gevoelens tegen beide mogelijkheden aan. Beperkt de NAVO de reikwijdte tot 500-1000 km, dan blijft de grote overmacht aan Scud (B) raketten ongemoeid. Worden die meegenomen – aangenomen dat de Sovjet-Unie daarmee instemt – dan heeft de NAVO op het grondgebied van Europa geen raketten meer die verder reiken dan de 110 km van de Lance.

Hoe men het ook wendt of keert, West-Europa blijft geconfronteerd met een Sovjet-overwicht op nucleair terrein. Vandaar dat Gorbatsjov rustig al die nulopties kan aanbieden. *Vandaar ook dat het beter zou zijn geweest als we een klein aantal Pershing-II raketten zouden behouden. Maar dat is een gepasseerd station.* Wij zijn nu eenmaal begonnen met de middellange afstands raketten in plaats van met de nucleaire artillerie of raketten voor de korte afstand.

De NAVO kan het Russische overwicht compenseren door gebruik te maken van het – niet door de Sovjet-Unie erkende – ‘right to match’, dwz. bijplaatsen van raketten in de categorie 300-1000 km. Een tweede dubbelbesluit dus. *Ziet de Regering dit als een reële mogelijkheid?*

Het is hier dat de Duitsers beginnen te zeggen: hoe korter de raketten, des te doder de Duitsers. De grammatica is niet erg goed maar de bedoeling is duidelijk. Het is alleen wat laat om dat te zeggen. Dan hadden ze maar niet met die nuloptie moeten komen. Bovendien, ook in de NAVO-strategie van het aangepaste antwoord zou toch allereerst gebruik worden gemaakt van nucleaire artillerie en korte afstands raketten. En de Duitsers hebben zich altijd met die strategie akkoord verklaard. Hier wreekt zich ófwel dat regeringen niet helder denken ófwel dat ze hun electoraten de waarheid niet durven zeggen.

Maar onze regering durft dat wel en daarom verwacht ik een helder antwoord op de *vraag*: gelooft zij nog in de strategie van het aangepaste antwoord? Zo ja, wat zijn dan de „sporten in de nucleaire ladder”, ingeval van een nuloptie van 500 (of 300) tot 5000 km?

Het wordt natuurlijk interessant wat de Nederlandse regering gaat doen. Minister van Eekelen heeft gezegd dat als wij geen kruisraketten plaatsen, de atoomtaken van de Orion en de F-16 vliegtuigen „gewoon gehandhaafd zouden moeten worden”. Eerlijk gezegd, lijkt dat nogal logisch. Ze

verdwenen immers toen er geplaatst ging worden; als er niet geplaatst wordt, komen zij weer op de proppen.

Derde nuloptie

De derde nuloptie betreft raketten voor de korte afstand, dus met een bereik vanaf nul km. De Duitse Bondskanselier schijnt de vorige week te hebben gezegd dat hij daar vóór zou zijn. Indien dit waar is, vind ik het een onbegrijpelijke uitspraak. Zouden de Duitsers zich werkelijk veiliger voelen zonder atomair geschut en zonder kernraketten? *Vraag aan de Regering:* wat wil de Regering van de Bondsrepubliek nu eigenlijk? Een, twee of drie nulopties? Wel of niet Pershing-I raketten? Regeringen moeten zeggen wat ze menen en doen wat ze zeggen!

Het conventionele overwicht van de Sovjet-Unie

Wat hier aan de gang is, is de *kruipende de-nuclearisering* van Europa. En dat is precies het voorstel dat de toenmalige Secretaris-generaal Brezhnev op 23-11-1981 heeft gedaan. Hij noemde dat de „echte nuloptie”: alle kernwapens weg uit Europa. Hij kon dat voorstel makkelijk doen, en de heer Gorbatsjov kan zijn nulopties rustig over tafel laten rollen, omdat de Russische strategische raketten SS-11, SS-17 en SS-19 niet alleen op de VS, maar ook op Westeuropese doelen gericht blijven. Dat voorstel is toen door de NAVO afgewezen. Het behoort ook nu te worden afgewezen. De-nuclearisering zou Europa veilig maken voor conventionele oorlogsvoering, niet in de laatste plaats in psychologisch opzicht. Welk antwoord zouden wij hebben op een tweede blokkade van Berlijn?

Of hoeven wij ons geen zorgen meer te maken over het Russische conventionele overwicht? Het PvdA-Kamerlid K. de Vries is die mening toegedaan. Hij wijst er op dat de aanvaller meer offensieve kracht moet hebben dan de huidige drie maal wat de NAVO heeft. Ook de heer Helmut Schmidt zegt, zich geen zorgen te maken (NRC, 30 april).

En ook de voormalige Amerikaanse ambassadeur bij de NAVO Abshire is tamelijk laconiek: „Het mag numeriek allemaal zo zijn, kwalitatief, ideologisch en qua inzet is onze Europese strijdmacht nu ook weer niet zo inferieur”. *Wat vindt de Regering hiervan? Is er reden tot zorg of niet?* Voorlopig houdt de VVD-fractie het er op dat er *volop reden tot zorg is*.

Ook de PvdA leek oog te hebben voor een verbetering van de conventionele bewapening. Zei de heer Kok immers niet op 1 mei: „Het spreekt niet vanzelf dat een nieuwe situatie op het nucleaire front geen nieuwe eisen stelt aan de conventionele inspanning”. Wie denkt dat dit duidelijk is, vergist zich. Want later ontkende de heer Kok dat vermeerdering op het conventionele vlak nodig zou zijn.

De heer Ter Beek (PvdA) heeft overigens een moedige poging gedaan om aan te geven hoe onze conventionele bewapening zou moeten worden verbeterd. Nu kan men over zijn suggestie (een tweede brigade in Duitsland) oordelen zoals men wil – zijn fractiegenoot Stermerdink heeft die suggestie al afgeschoten – feit blijft dat de heer Ter Beek zich hiermee schaart aan de kant van de Realo's tegenover de Fundi's, om in Duitse termen te spreken.

De VVD-fractie blijft zich zorgen maken over het overwicht van het Warschau-pact op conventioneel gebied. Daarom stel ik voor dat Nederland in de NAVO het initiatief neemt voor onderhandelingen met het Warschau-pact om in Centraal-Europa wederzijdse beperkingen op aantallen zwaar materieel af te spreken. Ook dat moet natuurlijk goed kunnen worden geïnspecteerd. *Laat de NAVO eens een nuloptie voorstellen voor tanks*, het meest zichtbare midden en symbool van de Russische onderdrukking van Oost-

Europa. Laten we eens zien of de heer Gorbatsjov dáár zo happig op is!

De positie van Duitsland

Tot slot: de kern van de zaak. Die kern heet Duitsland. Bismarck voerde een zgn. *Schaukelpolitiek*: een soort lood-om-oud-ijzer politiek die hem in staat stelde zowel met het Oosten als met het Westen te pacteren. Het is de grote verdienste van Adenauer geweest daarmee te hebben gebroken. Hij heeft de Bondsrepubliek hecht aan West-Europa geklonken. Stalin's voorstel uit 1952 van een neutraal en herenigd Duitsland werd dan ook terecht afgewezen. Terecht, want dat zou West-Europa op termijn deel hebben uitgemaakt van de Russische invloedssfeer. Maar dat gevaar ligt nog steeds op de loer. Ik moet eerlijk bekennen: als ik lees dat Otto Lambsdorff op de vraag of de eenheid van Duitsland voorrang heeft boven een NAVO-lidmaatschap van de Bondsrepubliek, antwoordt met: „Ja”-dan lopen de rillingen me over de rug. En mij niet alleen. Op de Quai d'Orsay gaan dan alle bellen rinkelen. Welnu: hoe meer nulopties, des te meer wij de Duitsers het gevoel geven dat zij alleen de kastanjes uit het vuur mogen halen, dus des te meer zij een herverzekering bij de Sovjet-Unie zullen zoeken. Zoals Volker Rühle, vice-voorzitter van de christen-democratische fractie, in Londen zei: „Als men neutralisme in Duitsland wil stimuleren, zou men het de dubbele nuloptie moeten opdringen”. De VVD waarschuwt daartegen.

(Voor verdere informatie: mr. F. Bolkestein, tel 070-614911 tst. 3015.)

Europa

Op 11 mei is in de Tweede Kamer de hele dag gesproken over de EG. Belangrijkste onderwerp was de z.g. Delors-voorstellen, waarin de voorzitter van de Europese Commissie het volgende naar voren brengt:

- een meer evenwichtige verdeling van financiële lusten en lasten in de EG en aanzienlijke verhoging van de inkomsten van de EG van 85 miljard gulden nu naar 135 miljard gulden in 1992;
- verdere markt-gerichte hervormingen van het Europese landbouwbeleid;
- grotere „cohesie” tussen Noord en Zuid in de EG, vooral door middel van voornamelijk voor de zuidelijke EG-landen bestemde reële verdubbeling van de structuurfondsen;
- grotere budget-discipline.

VVD-woordvoerder Frans Weisglas zei dat de VVD zeer terughoudend staat ten aanzien van een aanzienlijke verhoging van de Nederlandse bijdrage aan de EG, zeker zolang geen werkelijke vooruitgang is gemaakt met de hervorming van het landbouwbeleid en met de begrotingsdiscipline. Ook moet paal en perk gesteld worden aan de enorme fraude met EG-gelden. Verder is het de vraag of grotere cohesie tussen Noord en Zuid in de EG vooral tot stand moet worden gebracht door middel van verhoging van de structuurfondsen, dus door financiële overdrachten. Eenmaking van de interne markt in de EG en betere coördinatie van de economische en monetaire politiek van de lidstaten zal ook tot grotere cohesie leiden. Grote verdienste van de aanpak van Delors is zijn integrale benadering ten aanzien van besluitvorming in de EG, voltooiing van de interne markt, ontwikkeling van het economisch en monetair beleid, tezamen met de bovengenoemde voorstellen. Een dergelijke aanpak kan de EG ontwikkelen in de richting van een

Europese Unie, die zeker ook in ons belang is en waarvoor wij uiteindelijk een iets grotere bijdrage zouden kunnen leveren, vooral als deze Europese uitgaven bepaalde nationale uitgaven vervangen.

Op het terrein van de EG-ontwikkelingssamenwerking onderstreepte de VVD-woordvoerder het grote belang van goede coördinatie inzake de ontwikkelingshulp tussen de EG-lidstaten. Ook bepleitte hij een bijdrage van de EG aan het bevolkingsbeleid in de ontwikkelingslanden, aan een oplossing van het schuldenprobleem en aan verbetering van het handelspolitieke klimaat, met name ten behoeve van de ontwikkelingslanden.

Van VVD-zijde werd gewezen op het grote belang van het bereiken van één Europese Interne Markt in 1992. Alleen al omdat de bestaande handelsbarrières binnen de EG Europa zo'n 35 miljard gulden per jaar kosten is dat van het grootste belang, terwijl een dergelijke Interne Markt ook voorwaarde is om als Europa te kunnen concurreren met de VS en Japan. De handelsbetrekkingen tussen deze „grote drie” zijn overigens zorgwekkend. Voortdurend steken nieuwe vormen van protectionisme de kop op. Frans Weisglas vroeg de regering een multi-laterale aanpak door middel van onderhandelingen in het GATT te blijven nastreven. Slechts op die manier is een werkelijke oplossing te vinden voor o.m. de onaanvaardbare onevenwichtigheid in de handelsbetrekkingen tussen Europa en Japan.

Wat betreft de landbouw wees woordvoerder Piet Blauw erop dat verdere aanpassingen van het Europese landbouwbeleid noodzakelijk zijn, maar dat hierbij wel geleidelijk te werk moet worden gegaan. De waarheid van de markt is nu eenmaal niet te ontkennen, hoogstens in zekere mate te beïnvloeden. Daarom moet verder worden gewerkt aan het bereiken van markt-conformiteit in samenhang met een socio-structureel beleid (opkoopregelingen, vervroegde uittreding, etc.). Het laatste is noodzakelijk als vangnet ten gunste van de wijkers.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, toestel 2117, en P. Blauw, tel. 070-614911, toestel 2116.)

Sociale verdediging

In 1982 besloot de regering een opdracht te geven tot het doen van onderzoek naar de wenselijkheid en bruikbaarheid van sociale verdediging in plaats van of aanvullend op militaire verdediging. De reden was, dat er weinig wetenschappelijk onderzoek naar gedaan was. In een Mondeling Overleg op 16 maart 1983 was de VVD bij monde van Mevrouw Den Ouden niet zo overtuigd van het nut van dergelijk onderzoek, maar verzette zich uiteindelijk niet. Per brief van 3 januari 1986 deelt de regering mee, dat het onderzoek is afgesloten. Zij constateert, dat de regeringssteun aan dit soort onderzoek een positieve invloed gehad heeft op de belangstelling voor dit onderwerp bij de Universitaire wereld en bij ZWO (Zuiver wetenschappelijk onderzoek). Verder onderzoek is primair een verantwoordelijkheid van de instellingen voor wetenschappelijk onderzoek. Vooralsnog deelt de VVD het standpunt van de regering, dat een volgende regeringsopdracht niet nodig is.

Onder het motto: „Het is mooi als het kan” is de VVD in principe voor sociale verdediging i.p.v. militaire, als daarmee de onafhankelijkheid van het Nederlandse grondgebied en de vrijheid van de Nederlandse burger gegarandeerd kan worden. Mutatis mutandis geldt dit voor het westerse verdedigingsbondgenootschap (NAVO).

De vraag is echter hoe realistisch dit is. Het onderzoeksrapport komt tot de conclusie, dat sociale verdediging niet als een alternatief voor militaire verdediging kan wor-

den beschouwd, maar ten hoogste als aanvulling daarop. Hiervoor zijn een aantal gevalsstudies verricht over Sovjet-russische interventies in Oost-Europa in de na-oorlogse periode. Bovendien is voor het begrip „sociale verdediging” gekeken naar historische situaties als de strijd van India tegen de Britse overheersing, het Duitse verzet in het Roergebied tegen de Frans-Belgische bezetting in 1923 en het Noorse verzet tegen de Duitse bezetting in de Tweede Wereldoorlog.

Na analyse van deze gevallen concludeert het rapport dat het afschrikkend vermogen van sociale verdediging in geval van een nucleaire aanval, chemische oorlogsvoering of zelfs een conventionele aanval bijzonder klein lijkt. Er is geen enkele indicatie dat een eenzijdig afwijzen van militaire machtsinstrumenten door een land als bijvoorbeeld Nederland door de Sovjetunie zou worden gerespecteerd of op enigerlei wijze in positieve zin zou worden beantwoord. Hierdoor is sociale verdediging als substituuut voor militaire verdediging zeer onrealistisch geworden.

Als aanvulling op militaire verdediging ziet het rapport wel mogelijkheden; gedacht wordt aan:

- meer aandacht voor civiele verdediging,
- voorkoming of vertraging van capitulatie bij een verrassingsaanval,
- als reactieve verdediging op agressie,
- psychologische verdediging gericht op vrije-meningsvorming en informatie uitwisseling, zelfs in oorlogstijd.

De regering is het eens met de conclusie, dat sociale verdediging niet als een alternatief voor militaire verdediging kan worden beschouwd: hoogstens als een aanvulling daarop. Zij acht het een winstpunt, dat dikwijls hypothetische ideeën over de relevantie van sociale verdediging voor Nederland nu zoveel mogelijk aan een empirische toetsing zijn onderworpen.

De VVD deelt het standpunt van de regering. Zij is van oordeel, dat een nieuwe regeringsopdracht voor onderzoek weinig zin heeft, omdat het rapport aantoont dat er van sociale verdediging als alternatief weinig te verwachten is. De VVD verzoekt de regering zich open te stellen voor bruikbare suggesties uit de samenleving of uit wetenschappelijk onderzoek voor sociale verdediging als aanvulling op militaire verdediging. Tevens vraagt de VVD de regering aandacht te blijven besteden aan civiele verdediging, zoals door de VVD-fractievoorzitter bepleit bij de Algemene Beschouwingen van oktober 1986.

(Voor nadere informatie H.F. Dijkstal, tel. 070-614911 tst 3032.)

Uit de Eerste Kamer

voorwoord

In het artikel over het Beleidsdebat over Onderwijs en Wetenschappen is tijdens de redactionele verwerking een aantal zeer storende fouten geslopen. Hiervoor bieden wij zowel aan de auteurs als aan de lezers onze verontschuldiging aan. Ten einde de lezers een duidelijk beeld te geven van het besprokene volgt hier de tekst zoals deze had moeten luiden nog eens integraal.

De redactie.

Beleidsdebat over onderwerpen rakende onderwijs en wetenschappen

In zijn bijdrage aan bovengenoemd beleidsdebat

laakte de woordvoerder van de VVD de heer Van Boven de grote onrust en onzekerheid in het onderwijs in al zijn geledingen. Bezuinigingen, ook in het onderwijs, zijn volgens de Eerste Kamerfractie van de VVD onvermijdelijk, maar vraagtekens worden gezet bij de invulling ervan en bij de presentatie. De heer Van Boven stelde zich positief kritisch op t.o.v. de SVM hoofdlijnennotitie. Hij waarschuwde voor overhaasting en voor een lump-sum-financiering waarbij niet de scheiding tussen materiële en personele zaken wordt gehandhaafd, mede met het oog op de rechtspositie van de MBO-docenten. Staatssecretaris mevrouw Ginjaar-Maas stelde in haar antwoord echter dat juist het wegvallen van die scheiding de flexibiliteit – evenals dat in het HBO het geval is – zal bevorderen.

Terugkomend op de verwerping van de *onderwijs-voorrangswet* in de Eerste Kamer stelde hij, naar aanleiding van de onbevredigende gang van zaken rond het voortzetten van het beoogde gebiedenbeleid per circulaire in afwachting van een in 1988 of 1989 in te dienen nieuw wetsontwerp twee concrete staatsrechtelijke vragen over de rechts- en/of politieke gevolgen die de minister hecht aan op wetsvoorstellen vooruitlopende circulaire en brieven aan de Eerste Kamer waarin deze laatste worden aangekondigd nog voordat de Tweede Kamer het wetsvoorstel heeft afgehandeld.

Noch in de schriftelijke stukken, noch in eerste dan wel tweede termijn van dit beleids-debat heeft Minister Deetman daarop een rechtstreeks antwoord willen geven. De heer Van Boven concludeerde dat ook de Minister blijkbaar tot de conclusie was gekomen dat zijn beleid in deze de schoonheidsprijs niet verdiende. Inmiddels had de Minister advies gevraagd aan diverse instanties over toekomstige wetgeving op onderwijsvoorrangsterrein zonder echter expliciet aan te geven dat een verplicht „gebiedenbeleid” een der struikelblokken voor CDA en VVD in de Eerste Kamer is hetgeen beide fracties in het verkeerde keelgat bleek te zijn geschoten. Veel aandacht werd in dit verband ook besteed aan de Tweede Kamer motie-Dijkstal over onderzoek naar meer individuele criteria voor onderwijs-voorrang. Dat onderzoek is wel aanbesteed maar moet – na 2 jaar! – nog beginnen.

Uitvoerig stond de heer Van Boven stil bij de toekomstige invulling van de *basisvorming* conform het WRR advies in het VO. Om er geen twijfel over te laten bestaan bij de bewindslieden hoe de fractie van de VVD in de Eerste Kamer over het concept wetsvoorstel denkt. Hij waarschuwde voor overhaasting, voor het ontbreken van overleg met de onderwijsgevendende die het moeten uitvoeren en voor een kritiekloze omarming van het WRR-advies. Zijn grootste zorg was dat twee categorieën leerlingen in de toekomst niet aan hun trekken zullen komen: LBO-leerlingen en WVO-leerlingen van wie in het bijzonder de gymnasias-ten. Hij noemde de voorliggende voorstellen sluipmoord op LBO en Gymnasium.

Wanneer het definitieve wetsvoorstel inhoudelijk onvoldoende ruimte biedt aan een meer beroepsgericht LBO en geen reële mogelijkheden schept voor het voortbestaan van gymnasia en gymnasiale afdelingen, zo zei hij, dan zal het voorstel in de VVD-Eerste Kamerfractie op weinig of geen steun mogen rekenen. In haar antwoord hierop heeft de Staatssecretaris mevrouw Ginjaar-Maas geprobeerd de bezwaren, die door de woordvoerder van de VVD-fractie breed waren uitgemeten, te ontzenuwen. De heer Van Boven liet in tweede termijn weten nog niet overtuigd te zijn.

De Staatssecretaris putte moed uit het woordje „nog”? Tenslotte zij vermeld dat van vele zijden in de Eerste Kamer, ook door de VVD, kritiek werd uitgeoefend op de modieuze overwaardering voor de exacte vakken en een pleidooi

werd gehouden voor meer aandacht voor het vak geschiedenis. Over het wetenschappelijk onderwijs voerde senator Burkens het woord. Hij ging in zijn bijdrage aan het beleidsdebat nader in op de onrust en onzekerheid in de sector van het wetenschappelijk onderwijs. Daar is na de nog maar pas afgesloten TVC-operatie (taakverdeling en concentratie) een nieuwe rationaliseringsronde ingegaan, de SKG-operatie (selectieve krimp en groei). De inmiddels overigens drastisch bijgestelde beleidsvoornemens van de Minister hebben grote onrust teweeggebracht: zulks te meer omdat het toekomstperspectief van het WO uitermate vaag blijft. Daarom werd door spreker met klem aan de Minister verzocht zo veel mogelijk duidelijkheid te bieden omtrent het in de komende jaren te voeren departementale beleid.

De door de beide woordvoerders uitgesproken twijfel aan de koers die door het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen op sommige punten wordt gevolgd, bleek de heer Deetman zeer te hebben teleurgesteld. Hij had deze met name van een coalitiegenoot niet verwacht. Geprikkeldheid van de zijde der (Eerste) Kamer was al eerder gebleken door de weigering om de begroting van Onderwijs en Wetenschappen tegelijk met alle andere begrotingen administratief goed te keuren op 21 april. Dit werd een week uitgesteld als signaal voor het feit dat de schriftelijke beantwoording van de vele door de Eerste Kamer in het Voorlopig Verslag gestelde vragen in haar ogen ver beneden de maat was gebleven.

(Voor nadere informatie: drs. A. van Boven, tel. 070-246582 en prof. mr. Burkens, tel. 03404-53579).

Uit het Europese Parlement

Ontwikkeling Europese begroting (I)

De EG-inkomsten bestaan op het ogenblik voor ongeveer een derde uit douanerechten en landbouwheffingen, en voor twee derde uit BTW-opbrengsten, die aan een maximum zijn gebonden van 1,4% van de BTW-grondslag per land. Deze inkomsten zijn niet stabiel. De douanerechten en landbouwheffingen dalen als gevolg van multilaterale akkoorden over invoerrechtenverlaging en omdat de zelfvoorzieningsgraad van de EG op landbouwgebied toeneemt. De BTW-grondslag groeit langzamer dan de economische bedrijvigheid omdat het aandeel van de consumptieve uitgaven in het BNP afneemt. De EG ontvangt overigens minder dan de toegestane 1,4%. Dit komt door de regeling die in 1984 voor Engeland is getroffen. De lidstaten die de terugbetaling aan Londen financieren doen dit uit hun BTW-storting, zodat er minder voor Brussel over blijft.

Naast tegenvallende inkomsten staan stijgende uitgaven. Deels zijn die het gevolg van de toetreding van Spanje en Portugal. Belangrijker is echter de stijging van de landbouwuitgaven. Toenemende landbouwvoorraden leiden tot hogere opslagkosten en drukken de marktprijs, waardoor ook de afzetkosten toenemen. De afzetkosten stijgen bovendien omdat de wereldmarktprijzen dalen in dollars. Als de dollarkoers daalt, stijgt het bedrag dat de EG moet bijpassen om de Europese boeren toch hun minimumprijs te laten ontvangen. Een waardevermindering van de dollar ten opzichte van de Ecu met 5% veroorzaakt extra landbouwuitgaven van zo'n 400 miljoen Ecu (ruim f 900 miljoen). Ook de compensatie die boeren ontvangen bij koersaanpassingen binnen het Europees Monetair Systeem (de zgn. monetaire

compenserende bedragen of MCB's) drukt op de begroting.

Een en ander zorgde de laatste jaren voor begrotingsstekorten. Het EG-Verdrag staat echter geen begrotingstekort toe. (Dit in tegenstelling tot de praktijk in de lidstaten, waar financieringstekorten normaal zijn.) De nationale regeringen weigerden draconische landbouwingrepen, zodat de tekorten op andere wijze moesten worden gedekt. Dit gebeurde door een combinatie van enig snoeiwerk en uitstel van betalingen, alsmede door aanvullende nationale bijdragen. Dit zijn ten dele schijnoplossingen. De door de lidstaten in 1984 verstrekte voorschotten moeten worden terugbetaald. Ook de uitgestelde betalingen drukken natuurlijk op toekomstige begrotingen.

Voor de begroting-1987 betekent dit het volgende. De begroting belooft officieel 36,4 miljard Ecu. Daarin is geen rekening gehouden met het uit 1986 stammende tekort van 840 miljoen, met gedeelde inkomsten van 1450 miljoen, en extra landbouwwitgaven van ongeveer 3900 miljoen Ecu; tezamen een tekort van ruim 6 miljard.

De Commissie heeft voorgesteld de volgende dekking te bepalen: besparingen op de landbouw: 1110 miljoen Ecu (bestaand uit prijsvoorstellen, voorstellen voor begeleidende maatregelen en andere voorstellen die thans bij de Raad in behandeling zijn); benutting van de onder de 1,4% BTW nog beschikbare middelen: 630 miljoen; overgang bij de landbouwfinanciering van het stelsel van voorschotten aan de lidstaten naar een stelsel van vergoedingen: opbrengst, afhankelijk van de datum van invoering, zo'n 2800 miljoen; niet-terugbetaalbare voorschotten van de lidstaten: 1660 miljoen Ecu. Daarenboven zou de Raad moeten besluiten het financieringssysteem van de Gemeenschap ingrijpend te herzien, om de EG uit de steeds terugkerende begrotingsperikelen te bevrijden.

(Voor nadere informatie: ir. H.J. Louwes (tel. 05956-1504) en drs G.M. de Vries (tel. 070-64.74.47).)

Ontwikkeling Europese begroting (II)

Om de Gemeenschap uit de jaarlijks terugkerende begrotingsproblemen te verlossen heeft de Europese Commissie voorgesteld de begrotingsdiscipline te verbeteren (o.a. door het Europees Parlement meer greep op de uitgaven te geven) en de inkomsten van de EG te veranderen. De inkomsten zouden in het vervolg voldoende, stabiel en gewaarborgd moeten zijn - voorwaarden waaraan thans niet is voldaan.

De Commissie stelt voor de inkomsten te binden aan een maximum, gerelateerd aan het Bruto Nationaal Produkt. Een percentage van 1,4 zou de EG tot in 1992 uit de problemen helpen. Binnen dit plafond zouden de volgende inkomstenbronnen gaan gelden:

- douanerechten en landbouwheffingen, zij het met twee wijzigingen: afschaffing van de terugbetaling aan de lidstaten van 10% van de kosten van de heffing van de eigen middelen, en afdracht aan de EG van de douanerechten op produkten die vallen onder het EGKS-verdrag;
- afdracht van 1% van de werkelijke BTW-grondslag (met inbegrip van de aan het nultarief onderworpen categorieën produkten);
- aanvullende middelen die worden verkregen door, op het niveau dat nodig is om de jaarlijkse financiering van de begroting te verzekeren, een afdrachtspercentage vast te stellen ten opzichte van een „aanvullende grondslag” die wordt gedefinieerd als het verschil tussen het BNP van elk land en de bovengenoemde werkelijke grondslag van de BTW.

De Commissie voorziet de mogelijkheid te zijner tijd één van deze bronnen (bijvoorbeeld de aanvullende grondslag) te

verminderen of te vervangen door een nieuwe bron van inkomsten. Hiertoe kan bijvoorbeeld worden overgegaan als de voortgang bij de totstandkoming van de interne markt een nieuwe vorm van communautaire belasting mogelijk en wenselijk zou maken dank zij de vergevorderde harmonisatie van bepaalde grondslagen.

Omdat dit systeem gekoppeld is aan het BNP werkt het voor de lidstaten verschillend uit: de rijkere lidstaten betalen meer, de minder rijke minder. Toegepast op de begroting-1987 zou het nieuwe systeem Nederland volgens de Commissie 18 miljoen Ecu meer kosten (waarvan de helft uit de voorgestelde wijziging met betrekking tot de EGKS-douanerechten).

Ook voor het probleem van de Britse bijdrage (en de Duitse onwil veel bij te dragen ter compensatie van de Britten) wordt een nieuwe aanpak voorgesteld. Het in 1984 te Fontainebleau door de Europese Raad gesloten akkoord zou moeten worden gewijzigd en gebaseerd op de werkelijke oorzaak van het begrotingsprobleem van Londen, d.w.z. het relatief geringe niveau van de landbouwwitgaven in dat land. Het Britse aandeel in het BNP van de Gemeenschap zou moeten worden vergeleken met het Britse aandeel in de landbouwwitgaven via het EOGFL-Garantie. Daarna wordt berekend welk bedrag van het totaalbedrag aan uitgaven van het EOGFL-Garantie met dit verschil overeenkomt. De helft daarvan zou de compensatie van het VK worden.

Griekenland, Ierland, Portugal en Spanje zouden worden vrijgesteld van de financiering van deze compensatie; de Duitse bijdrage wordt aan een grens gebonden; de overige landen betalen in evenredigheid met hun relatieve welvaart.

Veel uit de Commissievoorstellen is onduidelijk en moet nog nader worden uitgewerkt. De Liberale fractie heeft dan ook nog geen definitief standpunt bepaald. Wel vindt de fractie het belangrijk dat een einde komt aan de voortdurende begrotingsproblemen door een afspraak over de financiering op middellange termijn. De fractie staat kritisch tegenover het idee de Britse compensatieregeling voort te zetten, zij het in gewijzigde vorm.

(Voor verdere informatie: drs G.M. de Vries (tel. 070-64.74.47) en ir H.J. Louwes (tel. 05956-1504).)

TELDERSTICHTING: Geschrift no. 62

De noodzaak van normen

Een beschouwing over begrotingsbeleid

Binnenkort verschijnt geschrift no. 62: „De noodzaak van normen, een beschouwing over begrotingsbeleid”. In dit geschrift wordt nagegaan hoe het begrotingsbeleid er in de jaren negentig moet uitzien en hoe groot het zogenoemde **financieringstekort** van de overheid mag zijn. Conform het regeerakkoord wordt er gestreefd naar een **tekort** van 5 à 6% van het nationale inkomen in 1990. Zijn wij daarmee teruggekeerd naar gezonde overheidsfinanciën, zo vragen de auteurs van dit geschrift zich af. Behandeld worden de moderne opvattingen van economen en politicologen over overheidstekorten en de verloedering van de overheidsfinanciën in de jaren '70. Voorts worden concrete aanbevelingen gedaan om de groei van de overheidsuitgaven en de staatsschuld aan duidelijke normen te binden.

Dit geschrift kunt u **gratis** verkrijgen door invulling en inzending van onderstaande bon vóór 5 juni 1987 aan VVD-Expresse, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage.

.....>

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

POSTCODE:

- wil geschrift no. 62 ontvangen.

De winkelsluitingswet

Het initiatief van mevrouw Groenman (D'66) om de winkels de mogelijkheid te geven om tot 19.00 uur open te blijven zal waarschijnlijk in juni op de agenda worden geplaatst ter behandeling. De schriftelijke voorbereiding is vrijwel afgerond.

Uit de schriftelijke voorbereiding blijkt dat het CDA tegen elke uitbreiding is. De woordvoerder van de PvdA, de heer Schaeffer heeft in de voorbereidende fase duidelijk laten merken dat de PvdA vóór de uitbreiding is. Opvallend is echter dat mevrouw Verspaget, van deze fractie, in het blad Rooie Vrouwen van april 1987 zich een felle tegenstander toont van een verdere uitbreiding van de Winkelsluitingswet. Hieruit zou kunnen worden afgeleid dat in de PvdA-fractie de discussie nog niet is afgerond.

Ook bij de VVD is de discussie nog in volle gang. Binnen de VVD zijn er die zeggen „Het moet niet, maar het moet kunnen". De woordvoerder, de heer Van Erp is geen geweldig voorstander van een openstelling tot 19.00 uur. Veel argumenten van ondernemers spreken hem wel aan.

Er zou een principiële discussie moeten plaatsvinden over de doelstelling van de wet. Tevens zou er ook een oplossing moeten komen voor de andere knelpunten.

Met name de vier zondagenregeling blijkt niet te voldoen. Een gemeente met 100.000 inwoners heeft evenals een gemeente met 4.000 inwoners ook slechts vier zondagen ter beschikking. Dat geeft voor de grotere gemeenten problemen. Bovendien bestaat er bij de ondernemers in de grensstreek veel onvrede over het feit dat consumenten op zondag in grote getale over de grens naar België trekken om daar bijvoorbeeld meubels te gaan kopen.

De VVD heeft voorgesteld de behandeling van het initiatief van D'66 uit te stellen en de discussie te voeren aan de hand van voorstellen die binnenkort te verwachten zijn van de zijde van de Regering.

In het regeerakkoord van juli 1986 is de volgende tekst opgenomen: „Ten aanzien van de Winkelsluitingswet zal op basis van het SER advies worden gezien of specifieke wensen vanuit de betrokken bedrijfssectoren kunnen leiden tot aanpassing van de wet." Nadere voorstellen zullen binnenkort in de Ministerraad worden behandeld.

Zoals de gedachten nu leven zou het in de bedoeling liggen dat elke winkelier twee maal per jaar de keuze heeft om dagwinkel te zijn, (opening van 07.00 tot 18.00 uur) of middag-avondwinkel (opening van 16.00 tot 23.00 uur). Tevens zou er een vrijer ontheffingsbeleid moeten komen voor wat betreft de mogelijkheid de winkels op zon- en feestdagen open te hebben. Deze ontheffing zou gegeven kunnen worden door het gemeentebestuur, gehoord de Kamer van Koophandel. Of deze voorstellen door de Ministerraad zullen worden goedgekeurd moet worden afge wacht. De kans is wel aanwezig dat in het parlement hier- voor in grote lijnen een meerderheid is te verkrijgen.

De verantwoordelijkheid voor de winkelopenstelling zou dan meer komen te liggen bij de betrokken onderne- mer. Uiteraard kunnen er tussen de winkeliers of winke-

liersverenigingen verder afspraken worden gemaakt.

Hiermee wordt dan ook tegemoet gekomen aan dat- gene wat ondernemersorganisaties bepleiten, namelijk een algemeen sociaal-economisch klimaat waarin ondernemers de ruimte wordt geboden om in vrijheid te kunnen beslissen over hun productie, consumptie en werk, want zo zeggen deze organisaties terecht: „...ondernemerschap functioneert het beste in een markteconomie, waarbij de beslissingen over de omvang en de wijze van produceren, de prijsvor- ming en de marktbenadering bij de ondernemers zijn gesi- tueerd."

De politiek heeft de plicht zich anno 1987 af te vragen of het wel zo nodig is dat politici vanuit Den Haag bepalen wanneer winkeliers hun klanten van dienst mogen zijn.

(Voor nadere informatie: A.A.M.E. van Erp, tel. 070-614911, tst 2535.)

Suriname

Onlangs is in de Tweede Kamer weer met de Minis- ters van Buitenlandse Zaken en voor Ontwikkelingssamen- werking gesproken over de situatie in Suriname en over de betrekkingen van Nederland met dat land. VVD-woordvoer- der Frans Weisglas herhaalde de hoofddoelstelling van de fractie ten aanzien van dit onderwerp: een herstel van de normale betrekkingen tussen Nederland en Suriname, nadat in dat land de democratie en de rechtstaat zijn terugge- keerd. Belangrijkste voorwaarde daartoe is de mogelijkheid voor het volk van Suriname om zich op democratische wijze in volledige vrijheid te kunnen uitspreken over het toekom- stig staatsbestel door middel van algemene, vrije en geheime verkiezingen. Ook de bevolking in het thans door de strijd tussen Bouterse en Brunswijk ontwrichte Oost- Suriname moet aan dergelijke verkiezingen kunnen deelne- men. De VVD-woordvoerder sprak zijn waardering uit voor het feit dat de Surinaamse ontwerp-grondwet op tijd is gepresenteerd. Het past Nederlandse politici niet om een gedetailleerde beoordeling van een grondwet in een ander land te geven, maar in het licht van de betrekkingen tussen Nederland en Suriname dient die grondwet wel op politieke hoofdpunten getoetst te worden. Tegen die achtergrond stemde de VVD-fractie in met de beoordeling van de con- cept-grondwet door Minister Van den Broek. Met name wat betreft de constatering dat de toekomstige president te grote bevoegdheden zal hebben was de VVD het eens met de minister. Ook is de rol van de militairen onder de nieuwe grondwet nog veel te prominent: militairen horen in de kazerne en niet in de politiek.

De VVD-woordvoerder wees op een recent interview met legerleider Bouterse waarin deze zijn persoonlijke betrokkenheid bij de 15 moorden in Suriname van decem- ber 1982 toegaf. Dat was voor de VVD-fractie een reden te meer om eraan te twijfelen of toekomstige samenwerking

met een Suriname waarin Bouterse nog enigerlei zeggenschap heeft mogelijk is. Ook vroeg Frans Weisglas aandacht voor de huidige mensenrechtenschendingen in Suriname. Hij wees erop dat het op zijn minst ongeloofwaardig is dat men enerzijds over democratisering spreekt, maar anderzijds op grote schaal mensenrechten schendt. Hij vroeg Minister Van den Broek politieke druk uit te oefenen, opdat Suriname de Verenigde Naties nu eindelijk toestaat om zich met de mensenrechtensituatie in Suriname bezig te houden.

De VVD-fractie had er geen bezwaar tegen weer een Nederlandse ambassadeur in Suriname te benoemen. Wij hadden het altijd al geheel ten onrechte gevonden dat Ambassadeur Van Houten door Suriname was uitgewezen. Het zou dan ook Van Houten moeten zijn die weer in Suriname benoemd zou moeten worden. Aanvankelijk leek de Surinaamse Minister van Buitenlandse Zaken daarmee accoord te zijn, maar inmiddels heeft legerleider Bouterse gezegd dat de heer Van Houten Suriname niet meer binnen komt. Onder die omstandigheden zal het naar de mening van de VVD-fractie helaas niet mogelijk zijn weer een ambassadeur in Paramaribo te benoemen. Tenslotte ging de fractie er van harte mee accoord dat wordt voortgegaan met verstrekken van humanitaire hulp ten behoeve van de noodlijdende bevolking van Suriname.

(Voor nadere informatie: F. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 3112.)

werkzaamheden. Toch weigerde de Commissie de ziekte van deze werknemer te erkennen als beroepsziekte met alle gevolgen van dien voor zijn weduwe. Jessica Larive heeft daarom een open brief geschreven aan de voorzitter van de Europese Commissie, Jacques Delors, en aan de Commissaris voor industriebeleid, Karl-Heinz Narjes, alsmede een schriftelijke vraag ingediend, gericht aan de Commissie en de Raad van Ministers, waarin zij onder andere strikte naleving van de zeer strenge voorschriften en controles eist, haar bezorgdheid uitspreekt over de traagheid en de moeilijkheden bij de erkenning en de schadeloosstelling van beroepsziekten veroorzaakt door radio-actieve stralingen en de wens te kennen geeft de administratieve behandeling van dergelijke zaken te versoepelen. De heren Delors en Narjes hebben haar inmiddels geantwoord dat aandoeningen veroorzaakt door overmatige blootstelling aan radio-actieve stoffen zijn opgenomen in de Europese lijst van beroepsziekten maar dat schadeloosstelling en de administratieve procedures vallen onder nationale wetgevingen. Over het algemeen zijn de basisprincipes van de sociale bescherming en van de schadeloosstelling echter vrij uniform. Men heeft Jessica Larive toegezegd dat de aanbevelingen van 23 juli 1962 en 23 juli 1966 zullen worden herzien om onder meer de harmonisering van de nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen op dit gebied te bevorderen. Inmiddels heeft de weduwe van de betrokken medewerker een procedure aangespannen bij het Hof van Justitie in Luxemburg.

(Voor nadere informatie: mr. J.E.S. Larive, tel. 09-352 4300 2400.)

Uit het Europese Parlement

1. Ongelijke behandeling van mannen en vrouwen bij verblijfsvergunningen

De echtgenote van een EG-ambassadeur krijgt automatisch een verblijfsvergunning van onbepaalde duur. De partner van een vrouwelijke ambtenaar echter krijgt slechts een vergunning voor één jaar. Commissaris Christophersen zegde tijdens het mondelinge vragen uur in februari in Straatsburg toe om onmiddellijk de betrokken autoriteiten (in dit geval de Luxemburgse overheid) te zullen wijzen op deze situatie die tegen het principe van gelijke behandeling ingaat. Men verwacht niet dat Luxemburg veel moeite zal hebben met de aanpassing van de regels.

2. Citizen's band

Samen met een aantal andere parlementariërs heeft Jessica Larive vragen gesteld over het CB-radioverkeer. Door gebrek aan Europese normen en standaards ondervinden CB-gebruikers bij het passeren van de binnengrenzen van de Gemeenschap nogal wat problemen. Het Europees Parlement had reeds in 1984 hieraan aandacht besteed en verzocht om een Europese norm. De Commissie gaf aan dat reeds grote vorderingen zijn gemaakt met een studie naar zowel een Europese norm voor CB-eindapparatuur als naar de problemen van het grensverkeer van met CB-radio-apparatuur toegeruste voertuigen.

3. Gevolgen van blootstelling aan radio-actieve straling voor werknemers bij onderzoekscentra van de EG

In 1981 is een ex-medewerker van het onderzoekscentrum te Geel gestorven aan kwaadaardig lymfom. Volgens een aantal medische rapporten was zijn ziekte het gevolg van blootstelling aan een overdosis radio-activiteit tijdens zijn

Tegemoetkoming Ziektekosten Zelfstandigen

(CDA schiet gat in begroting Economische Zaken)

Deze week heeft zich een meningsverschil voorgedaan tussen enerzijds de regering die door de VVD gesteund werd en anderzijds de fracties van CDA en PvdA. Het betrof de wijzigingen in de regeling ter tegemoetkoming in de ziektekosten voor zelfstandigen die door staatssecretaris Evenhuis waren voorgesteld.

Deze regeling was in het leven geroepen naar aanleiding van de opheffing van het vrijwillige ziekenfonds in april 1986. Destijds is met de regering afgesproken dat zelfstandigen met een laag inkomen en die vanuit de vrijwillige ziekenfondsverzekering zouden moeten overgaan naar een duurdere particuliere ziektekostenverzekering voor dit optredende inkomensnadeel een compensatie zouden ontvangen.

De toenmalige staatssecretaris Van Zeil (CDA) heeft de compensatieregeling echter uitgebreid met de categorie zelfstandigen die weliswaar een laag inkomen hebben, maar altijd al particulier verzekerd waren en dus van de opheffing van het vrijwillige ziekenfonds geen financieel nadeel ondervonden hebben. Bovendien werd aan de regeling geen eindtermijn gesteld.

Staatssecretaris Evenhuis heeft nu deze regeling, de TZZ, tot de oorspronkelijke proporties teruggebracht, waardoor alleen echt gedupeerden een tijdelijke tegemoetkoming ontvangen. Met inachtneming van de aan de zelfstandigen gedane toezegging wordt nu op deze regeling een ombuiging gerealiseerd, die gezien de financiële positie van de Rijksoverheid, nog altijd helaas niet achterwege kan blijven.

Het CDA en de PvdA gaan vooralsnog niet accoord met dit voorstel en houden vast aan de gulle regeling die in de nadagen van de ambtsperiode van de heer Van Zeil tot stand kwam. Hierdoor dreigt een gat te worden geslagen van 40 à 60 miljoen op de begroting van Economische Zaken. Het standpunt van het CDA zou nog te begrijpen zijn indien men alternatieve bezuinigingsmogelijkheden zou aandragen. Het regeerackoord legt die plicht op.

VVD-woordvoerder Nijhuis verdedigde de beleidslijn van de regering om de volgende redenen:

1. Ingevolge het regeerackoord en in het kader van de begroting is afgesproken 500 miljoen te bezuinigen op de E.Z.-begroting. Het is volstrekt logisch dat daarbij gekeken is naar uitgaven die niet strikt noodzakelijk zijn, zoals een te ruimhartige compensatieregeling.
2. In het regeerackoord hebben de regeringsfracties afgesproken inkomensafhankelijke regelingen terug te dringen. Afslanking van de TZZ tot normale proporties past daarin.
3. Ook minister Braks heeft hiermee ingestemd (zeer groot deel compensatie gaat naar agrarische sector!).

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

4

Het aantal aanmeldingen voor de Tijdelijke Compensatie Regeling is vele malen minder groot dan destijds ingeschat. Bijstelling begrotingsbedrag is dus voor de hand liggend.

De VVD verbaast zich tegen deze achtergronden over de opstelling van het CDA. Het CDA wil namelijk meer geld uitgeven dan strikt nodig. Dit past niet bij het beleid van de regering en regeringsfracties, dat uitgaat van zuinigheid. Bovendien verontachtzaamt het CDA de afspraken in het regeerackoord. De stemmingen over dit onderwerp moeten nog plaatsvinden.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 3219.)

Wet inzake bloedtransfusie

De voortgaande medisch-technologische ontwikkelingen en de van binnenuit komende kritiek op de organisatie van het Nederlandse Bloedtransfusiegebeuren maakten een verandering in wet- en regelgeving en organisatie van het bloedtransfusiegebeuren gewenst. De inhoud van het voorliggende wetsvoorstel moet met name worden beoordeeld op de mogelijkheden die dit voorstel moet bieden om een antwoord te geven op de tekortkomingen van destijds en op de uitdagingen van de toekomst.

Directie en staf van de Stichting Rode Kruis Bloedbank Groningen-Drenthe hebben echter laten weten dat „met kunst en vliegwerk een remmend protectionistisch bestel dreigt te worden gecreeërd, waardoor voortbestaan van de zo ernstig bekritiseerde, zij het door de tijd wat bijgestelde, situatie wordt bewerkstelligd. Meer nog dan het gemis aan inzicht en het ontbreken van visie verontrust ons het niet herkenbaar zijn van enig beleid met het oog op de toekomst". In de schriftelijke voorbereiding is van meerdere zijden de vraag aan de orde gesteld of het met het oog op de snelle technologische ontwikkelingen nu wel zo voor de hand liggend is de wettelijke regimes, te weten de Wet inzake Bloedtransfusie, de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening en de Wet op Sera en Vaccins naast elkaar te laten bestaan. Dit leidt tot misverstanden.

Ook de snelle ontwikkeling van de DNA-technieken zal tot spoedig herijking van deze soorten wetgeving moeten leiden. De VVD vroeg aan de Regering of zij bereid is de voors en tegens van het onder één wettelijk regime te brengen van deze drie nu gescheiden regelingen nader te bezien en de Kamer daar vóór 1 januari 1988 nader over te berichten.

Zelfvoorziening

Maar, veel meer dan het bestaan van drie afzonderlijke wetten, is de organisatie en inrichting van het bloedtransfusiegebeuren zelf van doorslaggevend belang. Het gaat dan om de vraag of de nu voorgestelde wetgeving de toekomstige ontwikkelingen in goede banen kan leiden. Anders

gezegd: Kiest Nederland met het zelfvoorzieningsbeginsel de juiste strategie voor de toekomst?

Aan het criterium van de zelfvoorziening ligt een reële reden ten grondslag. Immers, afhankelijkheid van het buitenland voor een zo - belangrijk - levensreddend produkt als bloed is niet wenselijk, temeer daar „vers" bloed internationaal nauwelijks voor handen is. Nederland heeft daarom, zoals zo vele landen, in de loop van de jaren een eigen voorzieningssysteem opgebouwd. Ook in geval van grote rampen of oorlog is een nationaal voorzieningssysteem een noodzakelijk bezit. In de loop van de jaren is gebleken dat het vaak beter is om geen volbloed, maar celconcentraten toe te dienen aan patiënten. Bijkomend voordeel is dat het bloedplasma vrijkomt dat veel belangrijke eiwitten bevat. Men is er in geslaagd om een aantal van de belangrijkste eiwitten te isoleren en te verduurzamen, waardoor deze als aparte geneesmiddelen kunnen worden aangeboden. In de loop van de tijd is de behoefte aan enkele van die plasma-eiwitten zelfs zo groot geworden dat daarin niet kon worden voorzien door alleen het plasma van de bloedbanken te gebruiken. Het CLB organiseert daarom ook zelf plasma-campagnes. Moet dat overigens doorgaan? Hoe wordt vraag en aanbod tussen de bloedbanken en het CLB afgestemd? Wie toont aan dat en zo ja hoeveel bloed het CLB moet inzamelen en is er een redelijke import van de meest schaarse eiwitten?

De Regering kiest voor een zeer ruime omschrijving van het begrip „bloedprodukt" waarop het op zichzelf niet af te wijzen zelfvoorzieningsbeginsel van toepassing zal zijn. Enerzijds vallen onder dit begrip de basale, kort houdbare bloedprodukten, dat wil zeggen bloed, bloedplasma, bloedcellen en nat cryoprecipitaat. Anderzijds moeten hieronder ook worden begrepen de houdbare bloedprodukten die veelal ver van de grondstof bloed afstaan en die meestal zijn bereid uit een bestanddeel van bloed of waarbij een bestanddeel van bloed slechts als uitgangsmateriaal dient en waarbij de nadruk vooral ligt op de industriële reserach- en bereidingsprocessen.

De VVD-fractie heeft zich altijd afgevraagd of het beginsel van zelfvoorziening dat bij de voorziening in kort houdbare bloedprodukten zo'n reëel uitgangspunt is, voor de regelingen betreffende de voorziening in lang houdbare plasmaprodukten, een zinvol criterium is. Voor lang houdbare produkten zijn daar geen doorslaggevende redenen voor aangevoerd. Hierover verschilt de VVD-fractie met de Regering van mening. De Regering noemt twee argumenten. 1e: Het zich al te zeer afhankelijk opstellen ten opzichte van het buitenland brengt voor de bloedvoorziening hier te lande het gevaar mee dat onvoldoende kan worden ingespeeld op zich eventueel wijzigende behoeften. 2e: De bescherming van de volksgezondheid vergt ook dat waarborgen worden geschapen voor de opbouw en instandhouding van een adequaat systeem van zelfvoorziening.

Tot nu toe is voor de vrees van afhankelijkheid van het buitenland volgens de VVD-fractie geen enkele aanwijzing voorhanden. Enkele produkten worden al geruime tijd geïmporteerd zonder dat van afhankelijkheid sprake is. Bovendien moet het CLB in staat worden geacht de concurrentie het hoofd te bieden. Het CLB geniet bovendien het voordeel dat zij haar grondstof, bloed, om niet verwerft. Niet is in te zien dat de positie van het CLB door import bedreigd zou worden, laat staan op een zodanige wijze dat de voorziening in bloedprodukten en diagnostische reagenti in gevaar komt. Bovendien heeft het verleden bewezen dat het tegenhouden van importen juist een situatie van afhankelijkheid creëerde, maar dan van de **patiënt** die niet kon beschikken over de beste preparaten die op dat moment beschikbaar waren. De VVD-fractie ziet een verruiming van mogelijkhe-

den voor import van houdbare produkten als een uitdaging voor het CLB om steeds met beste, meest geavanceerde en goedkoopste produkten op de markt te komen. Zo bewijst de kwaliteit en de patiënt een goede dienst. Op geen enkele plaats in de schriftelijke stukken zijn bovendien de volksgezondheidsbezwaren hard gemaakt. Daarom vraagt de VVD de Regering expliciet of de in de afgelopen jaren geïmporteerde produkten voor enig nadeel op volksgezondheidsterrein hebben gezorgd in die zin dat toediening van prepraten bij patiënten complicaties of ziekten heeft veroorzaakt.

De nadelen van het zelfvoorzieningsprincipe

In de eerste plaats wordt de keuze van bloedprodukten door artsen en patiënten gelimiteerd, hetgeen in bepaalde gevallen op gespannen voet staat met het uitgangspunt van optimale geneeskundige behandeling. Vervolgens zal zelfvoorziening op basis van de huidige prognoses moeten leiden tot de afname van ongeveer 80.000 extra eenheden bloed uitsluitend ten behoeve van de voorziening in Factor VIII-eiwit, hetgeen tot gevolg heeft

- a) inefficiënt gebruik van donorbloed
- b) extra belasting van donoren
- c) verhoging van de kosten, want bloedafname alleen voor een enkel eiwit is veel duurder dan import van dat eiwit.

Bovendien zal Nederland door te strak vasthouden aan het zelfvoorzieningsbeginsel zich mogelijk isoleren van internationale ontwikkelingen. Juist in het buitenland zijn in het verleden vaak aanzetten gegeven voor nieuwe technologieën en produktiemethoden.

Ook het CLB heeft wapenfeiten op dit punt. Van het CLB kan echter niet verwacht worden dat ze de research- en ontwikkelingsinspanningen van grote, internationale bedrijven kan evenaren. Nederland doet er derhalve verstandig aan zich niet van het buitenland te isoleren. Wanneer er voor houdbare produkten geen import mogelijk is, bestaat er voor de industrie minder gelegenheid en aanleiding om nieuwe technologieën en produktiemethoden in Nederland te introduceren en samenwerking met het CLB te zoeken. De nationale markten zijn te klein om de hoge ontwikkelingskosten goed te kunnen maken. In het belang van het behouden en stimuleren van de farmaceutische researchinspanningen dienen derhalve interstatelijke handelsbelemmeringen zoveel mogelijk te worden afgeschaft. De VVD-fractie vermoedt bovendien dat importbeperkingen die niet voor de volksgezondheid in strikte zin noodzakelijk zijn, in strijd zijn met het EG-verdrag.

Bloeddonatie om niet

Omdat de VVD-fractie een scheiding wenst aan te brengen in de toepassing van het zelfvoorzieningsbeginsel tussen kort houdbare en lang houdbare produkten, is het goed ook iets te zeggen over het ideële uitgangspunt dat aan het wetsvoorstel ten grondslag ligt. De VVD-fractie betoont zich een warm voorstander van het non-commercialiteit bloeddonaatie systeem. Waar dit maar enigszins kan, moet dit systeem worden bevorderd, met name internationaal. De VVD wil dan ook niet meewerken aan het in Nederland introduceren van betaald donorschap.

Nu Nederland het voorzitterschap van de Wereld Gezondheids Organisatie bekleedt, kunnen we ons uiterste best doen die ideële donatieprincipes te verbreiden. Maar zo lang niet overal in de wereld die principes gemeengoed zijn, gaat voor ons uiteindelijk voor de waarde van het produkt als levensreddend preparaat voor de patiënt ongeacht de herkomst van het bloed, waarbij uiteraard de veiligheid van produkt en patiënt voorop moeten staan.

(Voor nadere informatie: J. Franssen, tel. 070-614911, tst. 3019.)

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Rectificatie

In de VVD-expressie van 1 juni jl. staat onder het hoofdstukje „Ongelijke behandeling van mannen en vrouwen bij verblijfsvergunningen” een ietwat storende tikfout. Natuurlijk vindt Jessica Larive AMBASSADEURS zeer belangrijke mensen, maar zij wilde toch liever opkomen voor E.G.-AMBTENAREN, waarvan er alleen in Luxemburg al vele duizenden zijn. Echtgenotes van ambassadeurs hebben gewoonlijk geen problemen met hun verblijfsvergunning... Haar vraag aan de Europese Commissie betrof echter echtgenoteN van vrouwelijke E.G.-ambtenaren die slechts een vergunning voor één jaar krijgen, in tegenstelling tot de echtgenoteS die een vergunning voor onbeperkte duur krijgen. Gelukkig heeft de Luxemburgse regering inmiddels toegezegd deze vorm van discriminatie spoedig op te heffen. U ziet het, de Liberalen zetten zich in voor gelijke behandeling van vrouwen en mannen!

Mr. J.E.S. Larive, Liberale Fractie Europees Parlement, L-2929 Luxemburg, tel.: 09-352 4300 2400

Voorlopige reactie van de VVD op het kabinetsstandpunt over de voorstellen van de commissie Dekker en maatregelen in de volksgezondheid

Met het kabinet onderschrijft de VVD de filosofie, het hart van de voorstellen van de commissie Dekker, namelijk de noodzaak om in de volksgezondheid meer marktwerking, concurrentie-elementen en kostenprikkels in te bouwen. Hierdoor zal een situatie van zelfregulering van de sector en een overheid op afstand kunnen ontstaan.

Wat betreft de hervorming van het verzekeringsstelsel heeft het kabinet nog geen alles omvattend eindoordeel. Het kabinet kiest voor een stapsgewijze, gefaseerde en procesmatige aanpak. De VVD acht dat een verstandige aanpak. Daarmee kunnen de grote risico's voorkomen worden die verbonden zijn aan de (snelle) invoering van een door de commissie Dekker voorgestelde basisverzekering en kunnen inkomenseffecten gemitigeerd worden. Invoering van de door de commissie voorgestelde basisverzekering zal immers leiden tot koopkrachtdaling voor met name de laagstbetaalden, hetgeen strijdig zou zijn met het regeerakkoord (handhaving koopkracht). Bovendien is de VVD het met het kabinet eens dat het risico van wig-vergroting vermeden dient te worden. Deze gefaseerde aanpak sluit bovendien aan bij de opvatting die tal van organisaties onder meer tijdens de hoorzitting van het kabinet hebben geuit. Bovendien sluit deze aanpak aan bij bijvoorbeeld de Brugnota van de Vereniging van Nederlandse Ziekenfondsen, waarin – evenals de VVD in het verleden heeft gedaan – gepleit werd voor het zogenaamde convergentie-model (het gefaseerd naar elkaar toe laten groeien van de twee verzekeringsstelsels).

Het kabinet wil in dit verband het schot tussen de

ziekenfonds verzekering en de particuliere verzekering handhaven. De VVD acht dit een verstandig besluit gelet op de gefaseerde en stapsgewijze aanpak. Bovendien moet bedacht worden dat de medische consumptie door particulier verzekerden beduidend lager ligt dan in de sfeer van de ziekenfondsverzekering.

Het kabinet wil de AWBZ in verband met het substitutiebeleid, zoals bepleit door de commissie Dekker, uitbreiden met de maatschappelijke dienstverlening. De VVD acht op dit punt een nadere bestudering wenselijk in verband met de mogelijk aanzuigende werking van deze uitbreiding. Het kabinet wil, anders dan de commissie Dekker, de bejaardenzorg nog niet in het ziektekostenverzekeringsstelsel opnemen. De VVD acht dat verstandig mede met het oog op de betrokkenheid van de lagere overheden daarbij.

Korte termijn maatregelen

Het kabinet heeft een aantal ingrijpende doch noodzakelijke maatregelen voorgesteld om de kostenstijging in de volksgezondheid te kunnen afremmen. In grote lijnen kan de VVD de voorstellen billijken. De voorgestelde extra beddenreductie (te realiseren door middel van een noodwet) acht de VVD een juiste zaak, gelet op de zeer grote overcapaciteit in de algemene ziekenhuizen, welke in feite thans door de verzekerden onnodig wordt betaald. De temporisering van de bouwkosten (het jaarlijkse budget voor nieuwbouw, verbouw en oplossing knelpunten) wil de VVD nader bestuderen. In met name de zwakzinnigenzorg en de psychiatrische ziekenhuizen bestaan immers nogal wat knelpunten, welke om een oplossing vragen.

De eigen bijdrage verwijskaart specialist past bij de noodzaak van het terugdringen van de sterk stijgende aantal specialistische verrichtingen. Het uit het ziekenfondspakket halen van de tandheelkundige zorg boven 19 jaar komt de VVD acceptabel voor. De beroepsgroep heeft immers zelf een soortgelijk (en heel constructief) voorstel gedaan. Bedacht dient te worden, dat de vergoeding voor tandheelkundige zorg door het ziekenfonds reeds beperkt is. Vrijwillige aanvullende verzekeringen bieden tal van individuele keuzemogelijkheden.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel.: 070-614911, tst. 3219.)

Verontreiniging van de Rijn

1. Tempo is veel te traag! Zowel internationaal als nationaal

- De VVD-fractie is zeer teleurgesteld en erg bezorgd over het feit dat het internationale overleg van de Rijnoverstaten over het afgesproken werkprogramma – zo kort na de Sandoz-ramp – nu al met een half jaar lijkt te worden vertraagd. Heeft Sandoz de Rijnoverstaten dan nog niet voldoende lessen geleerd? Maakt de Internationale Rijn-Commissie zijn taak wel waar? Ministers Smit-Kroes en Nijpels moeten de Rijnoverstaten nu écht de pin op de neus zetten!
- De VVD-fractie heeft anderzijds ook de indruk dat

Nederland zelf, *nationaal*, harder op het gaspedaal zou moeten trappen! De inventarisatie van knelpunten bij de Rijn in Nederland is immers ook pas eind 1987 beschikbaar... En daarna moet dan de -vaak moeizame- procedure van aanscherping van vergunningen nog beginnen... Mede om een krachtige vuist ten opzichte van andere Rijn-oeverstaten te kunnen heffen, moet Nederland zelf ook voortvarender zijn.

- c) Overigens: de aandacht in Nederland is voornamelijk gefocust op de Rijn. Maar: de *Schelde* is momenteel nog vuiler dan de Rijn! En ook de *Maas* blijft kwalitatief (ver) onder de maat. Daarom het VVD-pleidooi om met gezwinde spoed óók een Belgisch-Nederlands-Frans werkprogramma op te stellen voor de Schelde en de Maas. De Nederlandse Ministers moeten daarbij het voortouw nemen!

2. Herstelprogramma

Als de Rijn in het jaar 2000 weer zal moeten kunnen „huisvesten“ (= afspraak Ministers Rijnsoeverstaten), dan is een fenomenale saneringsoperatie van de Rijn(-bodem) noodzakelijk.

De VVD-fractie voorziet op dit punt diverse bottle-necks, zoals:

- *financieel*: wat zal het totaal (kunnen) gaan kosten, en wie zal het betalen? Zal ook het buitenland gaan meebetalen? Overweegt de Regering eventueel speciale acties tegen het buitenland (: of) via onderhandelingen of via de internationale rechter als ultimum remedium?! De VVD-fractie vindt dat alle mogelijke middelen moeten worden aangewend.
- Bestuurlijk: welk land wil de vervuilde specie opslaan?
- Planologisch/milieuhygiënisch: waar kan de vervuilde specie ruimtelijk en milieuhygiënisch verantwoord worden opgeslagen? De VVD-fractie roept de Regering op om zo spoedig mogelijk het voortouw te nemen voor een „actieplan-sanering“, met een concreet tijdsplan!

3. Preventieve maatregelen

- De VVD-fractie heeft ook de stellige indruk dat het treffen van preventieve maatregelen nog niet de hoogste prioriteit heeft. Er zijn immers pas voor drie van de vele zogenaamde „zwarte-lijst-stoffen“ (= de meest milieukwelijke stoffen) grenswaarden vastgesteld. De VVD-fractie acht het van uitermate groot belang dat die adequate preventieve maatregelen internationaal worden vastgesteld, ingevoerd en nageleefd. Voorkómen moet worden dat Nederland „met de buitenlandse kraan open, alleen zélf gaat dweilen“. Voorkómen moet worden dat Nederland nóg langer de bezinkput van West-Europa blijft (Rijn, Maas, Schelde).

4. Rampenbestrijding

De VVD bepleit al jarenlang adequate rampenbestrijdingsplannen. Tot genoegen van de VVD hebben volgens persberichten een aantal chemie-giganten inmiddels gedetailleerde scenario's opgezet, en zijn er kennelijk ± 50 verdere aanvragen voor het opzetten van zo'n plan in behandeling bij de Amerikaanse maatschappij CPA (Continuity Planning Associates). Kan in dit verband een (landelijk) model-draaiboek wellicht nuttige diensten vervullen?

5. Afwikkeling schadeclaims

Kan nader worden verklaard, waarom Frankrijk naar aanleiding van de Sandoz-ramp f 85 miljoen schade heeft gedeclareerd c.q. geclaimd, en Nederland (slechts) f 2,5 miljoen? Heeft Nederland (wel) dezelfde schadecomponenten als Frankrijk opgevoerd, en is Nederland wellicht niet wat erg bescheiden geweest?

Is bijvoorbeeld ook een post opgevoerd voor (late) saneringskosten van de vervuilde onderwaterbodem,

of is die achterwege gelaten? Het mag toch niet zo zijn dat de Nederlandse belastingbetaler te zijner tijd de rekening krijgt gepresenteerd van buitenlandse lozingen?!

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Een opleiding gaat geen leven lang meer mee: permanente scholing binnen de bedrijven

Al in het door het Europees Parlement in november 1986 aangenomen verslag over „Onderwijs en scholing in de nieuwe technologieën“ van Jessica Larive werd het feit benadrukt dat één opleiding geen leven lang meer meegaat. Voor de concurrentiekracht van de Europese bedrijven, dus voor de werkgelegenheid, is het essentieel te beschikken over goed geschoolde arbeidskrachten die de technologische veranderingen kunnen bijbenen.

Jessica Larive stelde daartoe een concreet Europees actieprogramma voor: NEPTUNE (New European Programme for Technology Utilization in Education), dat nu door de Europese Commissie wordt uitgewerkt.

Ook heeft de Europese Commissie als directe follow-up in januari 1987 een mededeling uitgebracht over „communitaire actie inzake de voortgezette opleiding van werknemers in de onderneming“. Als woordvoerder van de Europees Liberale fractie benadrukte Jessica Larive tijdens het debat van het Europees Parlement in mei terzake dat permanente scholing binnen het bedrijfsleven, om-, her- en bijscholing van de eigen werknemers, via medefinanciering door het Europees Sociaal Fonds dient te worden gestimuleerd. De nadruk dient hierbij te liggen op scholing in het Midden- en Kleinbedrijf dat zich over het algemeen geen eigen bedrijfsscholen kan permitteren. Programma's voor permanente scholing zouden moeten worden opgezet en/of verbreed in samenwerking met de bestaande instellingen voor middelbaar en hoger beroepsonderwijs. De E.G. zou specifieke regionale bureaus die dergelijke „partnership-programma's“ tussen het bedrijfsleven en instellingen voor middelbaar en hoger beroepsonderwijs opzetten, financieel kunnen steunen. Deze voorstellen sluiten nauw aan bij het pleidooi van de Commissie Dekker voor voortdurende scholing en voor de oprichting van adviesbureaus.

Jessica Larive verzette zich echter tegen de door „links“ van het Europees Parlement geuite wens om scholing in de Europese bedrijven via DWINGENDE wetgeving te realiseren, waarbij alle Europese werknemers het recht zouden krijgen educatief verlof met behoud van loon op te nemen (!). In de meeste landen worden CAO's per branche of per grote onderneming afgesloten: dáár moeten ook de afspraken over scholing worden gemaakt. Tussen vrijwillige afspraken en de plicht je werknemers scholing te bieden kan het verschil van een faillissement zitten, maar zeker ook van topzware, dure en inefficiënte controlerende en uitvoerende organisaties.

Ook het voorstel om een Europese databank in te stellen om individuele en incidentele opleidingsactiviteiten van bedrijven te registreren viel bij de liberalen in slechte aarde. Wat heeft bijvoorbeeld een Nederlandse onderneming aan een cursus „omgaan met je klanten“, opgezet in Griekenland? De meeste opleidingen zijn land- en bedrijfsgebonden en aan wéér nieuwe instellingen om al die gegevens te stroomlijnen hebben we geen enkele behoefte. (Voor meer informatie: mr. J.E.S. Larive, Liberale Fractie, Europees Parlement, L-2929 Luxemburg, tel.: 09-352 4300 2400.)

Initiatiefwetsvoorstel sanering planprocedures

Eind januari 1987 besprak de Kamer in een UCV de operatie sanering planprocedures. Deze operatie beoogt het aantal planverplichtingen die het rijk aan de gemeenten en provincies oplegt (nu rond de zeventig) te beperken. Planning kan een nuttig hulpmiddel zijn. Teveel planning is slecht. De huidige overplanning bemoeilijkt de beleidssamenhang, veroorzaakt vertraging en bureaucratie, en is kostbaar. De VVD steunt deze operatie van harte. Zij past in het streven naar een terugtrekkende overheid en in het kader van de grote operaties als decentralisatie en deregulering.

Het kabinetsbeleid getuigt niet van grote voortvarendheid. In het rapport „Carnavalstocht der Planprocedures" (1985) leverde de daartoe ingestelde commissie Vonhoff II een kant en klaar wetsvoorstel inclusief memorie van toelichting aan. Op grond daarvan kunnen slechts planverplichtingen door het rijk aan de mede-overheden worden opgelegd die aan bepaalde criteria voldoen. In plaats van spoedig tot indiening van een dergelijk wetsvoorstel over te gaan, kwam het kabinet na lang aarzelen slechts met een kabinetsstandpunt bij de Kamer, dat in bovengenoemde UCV besproken werd. De reden hiervan ligt in de bekende belangentegenstelling tussen de vakministers en de coördinerende minister van binnenlandse zaken. Deze laatste kreeg weinig ruimte voor een effectief beleid.

Tijdens genoemde UCV heeft de VVD de huidige staatssecretaris gevraagd alsnog spoedig een wetsvoorstel à la Vonhoff bij de Kamer in te dienen. Indien de bereidheid daartoe niet aanwezig was, zou de VVD-fractie indiening van een initiatiefvoorstel overwegen. Inderdaad deed zich deze situatie voor. Het Kabinet wenste geen wetsvoorstel in te dienen en wilde niet verder gaan dan het bevorderen van de indiening van een nota van wijziging op het aanhangige voorstel voor een nieuwe Gemeentewet. Daardoor zal het nog jaren duren voor de gewenste wetswijziging van kracht zal worden. Deze nota van wijziging, die overigens de Kamer nog niet bereikt heeft, heeft bovendien een veel beperkter strekking dan het wetsvoorstel à la Vonhoff. Op grond hiervan hebben de fractieleden Wiebenga en Te Veldhuis de voorbereiding van een initiatiefwetsvoorstel ter hand genomen. Medewerking werd verkregen van de Tel-dersstichting in de persoon van mr. R.M.J.M. Bos.

Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

Voorgesteld wordt om in de Gemeentewet en in de provinciewet bepalingen (artikelen I en II) op te nemen, die het introduceren van verplichtingen tot het opstellen van plannen – daaronder begrepen beleidsverslagen – en het daarbij volgen van voorgeschreven procedures slechts mogelijk maken in bij de wet te bepalen gevallen. Tevens kan zulks pas nadat door het Rijk is aangegeven hoe de financiële gevolgen ervan voor de gemeenten en provincies worden gecompenseerd. Door deze laatste bepaling wordt tevens rekening gehouden met de recente bestuurscoördinatie van het Rijk met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten respectievelijk het Interprovinciaal Overleg.

Daarnaast wordt in het wetsvoorstel op basis van de voorstellen van de adviescommissie sanering planprocedures (de Commissie Vonhoff II) een toetsingskader opgenomen. Planprocedures zullen aan de voorgestelde criteria moeten voldoen. Deze criteria bevorderen een terughoudend gebruik van planning als bestuursinstrument. De instemming van de Minister van Binnenlandse Zaken is vereist alvorens tot indiening van voorstellen bij de Staten-Generaal mag worden overgegaan. Langs de weg van overgangsbepalingen (artikel II) wordt bewerkstelligd dat de reeds bestaande planvoorschriften binnen uiterlijk vier jaren zullen worden aangepast voorzover zij niet aan de criteria voldoen dan wel zullen vervallen. Aan een aantal door de Kamer op dat terrein aanvaarde moties wordt in het voorstel uitvoering gegeven.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2368.)

Veel voorkomende criminaliteit

Bij de bespreking van het Akteplan aanpak veel voorkomende criminaliteit, dat een uitwerking is van het beleidsplan „Samenleving en Criminaliteit" heeft de VVD-fractie wederom haar grote zorgen over de aard en omvang van de criminaliteit uitgesproken en de criminaliteit als één van de ernstigste maatschappelijke vraagstukken bestempeld. De belangrijkste oorzaak is de alom aanwezige normvervaling. Deze kan slechts veranderd worden als overheid en samenleving hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Van de overheid moet geloofwaardig optreden gevraagd worden, onder andere door normhandhaving langs strafrechtelijke weg. Dat betekent verhoging van de pakkans en consequent justitieel prioriteit bij politie en justitie.

In de samenleving moet gelijktijdig een proces van mentaliteitsverandering op gang komen, waardoor het normbesef bij de burgers weer toeneemt. Dat geldt in het bijzonder voor jongeren, die een belangrijk deel van de veel voorkomende criminaliteit plegen. Het is bij uitstek een taak van ouders, leerkrachten, sportkader, leidinggevend etc. om dat normbesef bij te brengen. Dikwijls gaat het bij deze jongeren om het bieden van zekerheden, in de zin van een duidelijke structuur (huis, school, werk, etc.) duidelijkheid over de regels en de bijbehorende sancties en meer aandacht voor sociale en affectieve bindingen. In het onderwijs dient daaraan aandacht besteed te worden. De VVD-fractie heeft de bewindslieden van onderwijs gevraagd hierover in contact te treden met de diverse onderwijsorganisaties. Ook in het welzijnswerk zal dit moeten gebeuren door af te stappen van de naïeve welzijnsfilosofie uit de jaren '70 (zoals de Commissie-Roethof dat noemde) en meer normstellend te werken.

Het zwaartepunt van de preventie en bestrijding van de veel voorkomende criminaliteit ligt volgens het kabinet bij het lokale niveau. De VVD-fractie deelt dat standpunt, omdat men daar beleidsterreinen, zoals onderwijs, welzijn, ruimtelijke ordening, politie etc. beter kan integreren. Voor-

waarde is, dat het gemeentebestuur en de politie daartoe in staat worden gesteld. Dat betekent duidelijkheid over de financiële mogelijkheden. Hierbij kan verwezen worden naar het Bestuursaccord tussen de gemeenten en het kabinet. Bovendien zal er iets aan de belemmerende wet- en regelgeving moeten worden gedaan. Tenslotte moet het politie-apparaat beter kunnen functioneren. Om dat mogelijk te maken heeft de VVD-fractie gepleit voor duidelijkheid over het politiebudget tot en met 1990 en een vergroting van de eigen verantwoordelijkheid van de politie door onder andere invoering van een systeem van budgetfinanciering en meer ruimte voor de politieleiding.

Winkeldiefstal

In het debat werd speciaal stilgestaan bij de winkeldiefstallen, die op grote schaal voorkomen. De VVD-fractie steunde het kabinetsvoorstel om tot een zogenaamde *lik-op-stuk-aanpak* te komen. Dat wil zeggen dat winkeldieven snel gestraft worden. Bij eerste vergrijpen krijgt de politie onder mandaat van het Openbaar Ministerie een transactie-bevoegdheid, dat wil zeggen de mogelijkheid direct een fikse boete op te leggen. Bij recidive volgt een justitiële vervolging. Daarvoor zullen eenvoudige aangifte-formulieren gebruikt worden en zal een landelijk geautomatiseerd registratiesysteem worden opgezet. De winkeliers getroosten zich al grote inspanningen om hun winkels te beveiligen. Terecht doen zij nu een beroep op de overheid. De verwachting is dat van deze nieuwe aanpak een sterke preventie zal uitgaan.

Drugs

Omdat drugsgebruik een belangrijke oorzaak van criminaliteit is, heeft de VVD-fractie het kabinet gevraagd de stand van zaken in het drugsbeleid aan de Kamer mee te delen, teneinde daarover in het najaar te kunnen praten. Het gaat dan met name om de internationale ontwikkelingen, mede in relatie tot het voornemen om in 1992 tot open grenzen in de EEG te komen, om de resultaten van het Nederlandse beleid, om de wenselijkheid om in bepaalde situaties meer tot dwangbehandeling over te gaan (bijvoorbeeld bij minderjarige kinderen en bij herhaaldelijk plegen van strafbare feiten) en om de hulpverlening en de nazorg. Tenslotte heeft de VVD-fractie haar vreugde erover uitgesproken, dat een Kabinet een hoge prioriteit geeft aan de opvang en hulp aan slachtoffers. Over belangrijke vraagstukken als alcoholmisbruik, heling en voetbalvandalisme is niet gesproken, omdat overeengekomen is daarover op een ander tijdstip apart te spreken.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2564.)

Wijziging comptabiliteitswet

Onlangs werd in de Kamer een gedeeltelijke wijziging van de Comptabiliteitswet 1976 behandeld. Het ging daarbij om twee artikelen. Ten eerste artikel 40, dat de machtiging (die bij wet vereist is) regelt, wanneer de Staat besluit over te gaan tot het (mede-)oprichten van privaatrechtelijke rechtspersonen of wanneer zij voor meer dan f 100.000,- in een privaatrechtelijke rechtspersoon deelneemt. Ten tweede artikel 80 met bepalingen ten aanzien van de controlebevoegdheden van de Algemene Rekenkamer (AR) met betrekking tot privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de Staat deelneemt, of een financiële bijdrage verleent.

De wijziging van artikel 40 betrof enerzijds de introductie van een meldingsplicht aan het Parlement in spoedeisende gevallen van een voorgenomen (mede-)oprichting door de Staat van een privaatrechtelijke rechtspersoon, anderzijds een meldingsprocedure als standaardprocedure bij het voornemen tot deelneming in een NV of BV. Daarbij werd de eerder genoemde ondergrens veranderd in 1 miljoen en 5% van het aandelenkapitaal van de betreffende rechtspersoon.

Uitbreiding bevoegdheid Rekenkamer

De wijziging van artikel 80 betrof de uitbreiding van de werkingssfeer van de controle door de AR tot publiekrechtelijke rechtspersonen. Daarnaast is er een belangrijke verandering aangebracht inzake de reikwijdte van de bevoegdheden en de wijze van controle van de AR met betrekking tot privaatrechtelijke rechtspersonen. Dit laatste is met name een uitvloeisel van een in 1981 ingediende en aanvaarde motie-Bolkestein.

In deze motie werd geconstateerd, dat de AR in praktijk haar controle op privaatrechtelijke rechtspersonen slechts in beperkte mate kan uitvoeren, namelijk middels kennisneming van rapporten en verkregen inlichtingen door tussenkomst van de betrokken Minister. De Kamer was in 1981 in meerderheid van oordeel, dat de bevoegdheden van de AR zich – behalve tot de Staat – ook zouden dienen uit te strekken tot bedrijven die, via een door het parlement goedgekeurde begroting, financiële steun ontvangen. Onder financiële steun werd verstaan: deelnemingen, leningen, bijdragen, subsidies of garanties.

Daarnaast wenste de Kamer, dat – indien de AR dat nodig oordeelde – ter plaatse een onderzoek zou kunnen worden ingesteld om na te gaan of de financiële steun overeenkomstig de bedoelingen wordt aangewend.

Een en ander heeft ertoe geleid, dat de bevoegdheden van de AR zich in het vervolg ook zullen uitstrekken tot:

- niet-gezonde bedrijven, die vermogenssteun ontvangen wegens tekortschietende vermogenspositie;
- gezonde bedrijven, die financiële steun van de Overheid ontvangen om een andere reden dan verliesnalendheid (bijdrage, krediet of garantie);
- investerings- en objectsubsidies, zijnde financiële bijdragen met een ander doel dan het afdekken of financieren van exploitatiekosten.

Tevens krijgt de AR de bevoegdheid tot controle ter plaatse bij zowel gezonde als niet-gezonde bedrijven en kan zij de fase van het opvragen van nadere stukken en inlichtingen bij de betrokken rechtspersoon naar eigen inzicht overslaan. De financieringsinstellingen, ingeschreven in artikel 12 Wet Toezicht kredietwezen, zijn van controle door de AR uitgesloten.

De AR zal overigens in alle gevallen eerst de controle op de jaarrekening en de daarop betrekking hebbende controlerapporten van anderen en overige bescheiden, aanwezig in de departementale dossiers, verrichten. De controle bestaat uit drie fases: dossiercontrole, opvragen nadere stukken inlichtingen (facultatief) en onderzoek ter plaatse.

Tot slot iets over de rapportage van de bevindingen van AR. Op verzoek van de Kamer zal de AR in het jaarverslag (dat wil dus zeggen openbaar) verantwoording afleggen.

De Minister kan de AR, met redenen omkleed, verzoeken dit na te laten en daarvoor in de plaats de Staten-Generaal ter vertrouwelijke kennisneming mededelingen te verstrekken. Met andere woorden: vertrouwelijkheid als uitzondering in plaats van regel, ook voor gezonde bedrijven.

(Voor nadere inlichtingen: J. van Rey, tel. 070-614911, tst. 3148.)

Vragen van het lid Weisglas (VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken

1. Heeft de Minister kennis genomen van de mededeling van de burgemeester van Amsterdam dat in die stad een „officiële vertegenwoordiging” van het ANC zal worden gevestigd?

2. Heeft de Burgemeester van Amsterdam hierover tevoren contact opgenomen met de Minister en zo ja, welk standpunt heeft de Minister daarbij ingenomen?

3. Wat moet worden verstaan onder een „officiële vertegenwoordiging” van een organisatie als het ANC?

4. Deelt de Minister de opvatting dat het niet gewenst is dat in Nederland „officiële vertegenwoordigingen” zijn gevestigd van oppositiebewegingen in landen waarmee Nederland diplomatieke betrekkingen heeft, zulks los van de kritische opvattingen over het regeringsbeleid van, in dit geval, Zuid-Afrika?

5. Deelt de Minister ook de opvatting dat het niet gewenst is dat Nederlandse gemeenten, ondermeer door het doen vestigen van „officiële vertegenwoordigingen” van buitenlandse oppositiebewegingen, een eigen buitenlandse politiek voeren?

6. Onderschrijft de Minister voorts de opvatting dat wat betreft het ANC hoogstens sprake zou kunnen zijn van een informatiekantoor voor Nederland, maar dan wel pas nadat die organisatie heeft afgezien van gewelddadige activiteiten?

7. Is de Minister bereid over het bovenstaande (wederom) overleg te plegen met de burgemeester van Amsterdam, teneinde hem duidelijk te maken dat de vestiging van een officiële vertegenwoordiging van het ANC in Amsterdam niet gewenst is?

(Voor nadere informatie: drs F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2117.)

Volksgezondheid

Het debat maandag jl. over de volksgezondheid ging, anders dan bedoeld, voornamelijk over de voorstellen van de commissie Dekker en dan nog met name over de vraag of er wel of geen basisverzekering moet komen. Het debat ging feitelijk echter over iets anders namelijk een aantal ombuigingsmaatregelen dat de komende jaren genomen moet worden. Dat was nodig vanwege afspraken in het regeerakkoord maar ook om tegenvallers op te vangen alsmede om nieuw beleid mogelijk te maken. De vaste kamercommissie had daar zelf om gevraagd, doch had tevens daarbij aan het kabinet gevraagd om deze op de korte termijn te nemen maatregelen te plaatsen in het licht van de voorstellen van de commissie Dekker. Logisch, want de Kamer wilde geen maatregelen fatteren welke daarmee strijdig zouden zijn. Het kabinet had keurig aan dit verzoek voldaan en een eerste, globale reactie gegeven in dezelfde brief waarin de korte termijnvoorstellen vermeld waren. En zo werd het debat een „eerste rondje Dekkeren”, waarbij de

meeste fracties reeds min of meer definitieve standpunten innamen. De VVD had daar grote bezwaren tegen en deed daaraan dus niet mee.

Pas in oktober zal twee dagen gedebatteerd worden over „Dekker”, terwijl op 31 augustus een hoorzitting zal worden gehouden. De VVD vindt het ten opzichte van de insprekers beslist incorrect en niet zorgvuldig om reeds nu definitieve standpunten in te nemen temeer omdat er nogal wat pro's en contra's kleven aan het plan-Dekker.

Een aantal kranten heeft dit in de berichtgeving correct vermeld: andere daarentegen wekten geheel ten onrechte de indruk dat de VVD tegen de door „Dekker” aanbevolen basisverzekering zou zijn. De VVD wil die gedachte nu beslist niet blokkeren, doch wil vooruitlopend op de hoorzitting evenmin de door het kabinet gepresenteerde variant afwijzen. Het CDA deed dat tot onze verwondering en teleurstelling wel. Naast het plan „Dekker-all-in” (dat wil zeggen binnen 3 tot 5 jaar invoering van marktwerking in de volksgezondheid en een basisverzekering) wil het kabinet nog een tweede model bezien: namelijk het convergentiemodel dat wil zeggen een gefaseerde, procesmatige invoering van de marktwerking en het naar elkaar laten toegroeien van ziekenfonds en particuliere verzekering waarbij echter de loongrens, anders dan in het Dekker-model, gehandhaafd blijft. Het kabinet wil dit tweede model vooral bezien omdat het Dekker-model nadeliger is qua inkomenseffecten en leidt tot vergroting van de wig tussen bruto en netto loonlasten (nadelig voor onze economie). De VVD heeft nu nog geen keuze willen maken en wilde dat het kabinet de beide modellen nader zou uitwerken. CDA en oppositie wilden dat niet. De VVD begrijpt tot op heden niet wat daarop tegen is gelet op het oktoberdebat dat nog moet volgen. Bovendien maken beide modellen geen verschil (ze liggen in elkaars verlengde) als toetsingskader voor de korte termijnvoorstellen. Alle voorstellen voor de korte termijn passen in de voorstellen van „Dekker”.

Het versneld wegwerken van de grote overcapaciteit aan ziekenhuisbedden is dringend geboden wil het door „Dekker” bepleitte substitutiebeleid (verschuiving duurdere vormen van zorg naar goedkopere) kunnen slagen. Wel heeft de VVD in dat verband aangedrongen op verbetering van de verpleeghuiscapaciteit en thuiszorg. Ook de invoering van een eigen bijdrage voor de verwijfskaart (dus niet voor herhalingskaart) naar de specialist past daarbij (verschuiving tweede lijnszorg naar eerste lijn). Het overbrengen van de tandheelkundige zorg boven 19 jaar van het ziekenfondspakket naar een vrije verzekering was expliciet door „Dekker” geadviseerd. VVD en CDA hebben dit voorstel geamendeerd door de halfjaarlijkse controle in het pakket te laten. Ook dat past overigens in de Dekker-filosofie namelijk bevorderen van preventie. Ook de door het kabinet voorgestelde maatregelen om de kosten van medicijnen te verlagen zijn van de commissie Dekker overgenomen. Kortom, de kritiek dat er met deze maatregelen ad-hoc beleid gevoerd wordt is volstrekt onjuist. De enige maatregel die geheel los staat van de „Dekker”-voorstellen betrof het reeds genomen (voorlopig) besluit van Minister De Koning om de norminkomens van specialisten

aanmerkelijk te verlagen. Dit is door de VVD bekritiseerd en als niet effectief beleid bestempeld. Daartegenover deed de VVD tal van constructieve voorstellen hoe onnodige verrichtingen bestreden kunnen worden. Oogmerk van deze voorstellen was het overleg tussen overheid en specialisten weer op gang te krijgen.

(Voor nadere informatie: mr G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 3219.)

Nota Deeltijdarbeid

Het fenomeen deeltijdarbeid wordt steeds belangrijker. Er is ook sprake van een duidelijke waardering bij de werkgevers- en werknemersorganisaties. Daarbij is deeltijdarbeid of de bevordering daarvan van groot belang voor de werkgelegenheidsdoelstelling van het kabinet. Op dit moment bedraagt de deeltijdarbeid zo'n 25 à 26% van de totale werkgelegenheid in personen (in 1981 nog 18,8%), terwijl het om zo'n 13% van de werkgelegenheid in arbeidsjaren gaat. Vanaf 1981 is het aandeel van deeltijdarbeid in de totale werkgelegenheid jaarlijks met ruim 1% punt toegenomen. Hierdoor kwamen in de periode 1981-1985 plus minus 136.000 personen meer aan het werk. Voor de afgelopen kabinetsperiode (1982-1986) kan dit aantal op 160.000 worden geschat. In de CPB-prognose wordt uitgegaan van een toename van het aantal deeltijdbanen van circa 295.000 in de komende vier jaar. Dit cijfermateriaal maakt duidelijk dat deeltijdarbeid aanmerkelijk meer zoden aan de dijk zet dan algemene arbeidsduurverkorting. Daarbij het feit dat het kabinet daar nog iets bovenop wil doen in de sfeer van de collectieve sector en de deeltijdarbeid en het bevorderen daarvan wordt tot één van de belangrijkste instrumenten die het kabinet wenst te gebruiken in het kader van het bestrijden van werkloosheid. Daarbij speelt deeltijdarbeid een belangrijke rol bij het emancipatie-, ouderen- en gehandicaptenbeleid. De VVD-fractie pleit ervoor dat deeltijdarbeid wordt bevorderd naar die sectoren waar dit nu minder dan gemiddeld voorkomt. Dit houdt in dat ook op hogere functieniveaus deeltijdplaatsen moeten komen. De VVD onderschrijft het uitgangspunt van het kabinet dat het eerste aangrijppunt om deeltijdarbeid te bevorderen niet zozeer bij de overheid als zodanig ligt, maar bij de bedrijven en instellingen. Dit neemt echter niet weg, dat er ook op bedrijfstaakniveau en op centraal niveau wel degelijk heel belangrijke aanzetten kunnen worden gegeven.

De betrokkenheid van de overheid is tweeledig: die van grootste werkgever en die van wetgever.

De VVD-fractie ziet weinig in het extra subsidiëren van deeltijdarbeid (verlaging en/of differentiatie van de sociale premies, fiscale prikkel). De overheid en sociale partners zullen als uitgangspunt moeten kiezen dat deeltijdwerkers in rechtspositioneel opzicht een gelijkwaardige behandeling krijgen ten opzichte van voltijdwerkers. De VVD-fractie kiest als algemeen uitgangspunt voor het evenredigheidsbeginsel: beloning en andere arbeidsvoorwaarden naar rato van het aantal gecontracteerde uren.

Deze evenredigheid zou moeten doorklinken in de basisbeloning, maar ook bij de toeslagverlening, rechten op vakantiegeld en vakantiedagen, verlofregeling en opbouw van pensioenrechten.

De VVD vroeg tot slot aandacht voor de positie van deeltijdwerkers bij de overheid. Hoewel deze de afgelopen jaren is verbeterd, blijft er nog steeds een belangrijke belemmering aanwezig. In het kader van de Inhoudingswet Overheidspersoneel zijn de voltijd-salarissen en niet de bruto lonen van de betrokken ambtenaren bepalend voor de

vraag welke inhouding er moet worden gepleegd. (Voor nadere informatie: R. Linschoten, tel. 070-614911, tst. 3218.)

ABP-debat succesvol afgesloten

Afgelopen week werd in de Kamer gediscussieerd over de wijziging van de bestuurlijke structuur. Dat deze wijziging nodig was was de les uit de ABP-affaire. Naar aanleiding daarvan concludeerde de toen ingestelde commissie Polak dat er veel onduidelijkheden waren met betrekking tot taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. In het bijzonder was er kritiek op het zeer gebrekkige toezicht en controle alsmede op de scheiding tussen de Centrale Beleggingsraad, welke – los van het ABP functionerend – belegt en de Raad van Toezicht/het pensioenbestuur dat daarover geen zeggenschap heeft.

Over de aanbevelingen van de commissie Polak en de (teleurstellende) reactie daarop van het toenmalige kabinet werden reeds in 1984 en 1985 uitvoerig gedebatteerd. Kamerbreed werd toen de motie CDA (!) en VVD (V.d. Burg/Nijhuis) aangenomen. Uitgangspunt van de motie: eenheid van bestuur. Met andere woorden het bestuur dient tevens verantwoordelijk te zijn voor het beleggingsbeleid. Een tweede motie Alders (PvdA)/Nijhuis werd eveneens kamerbreed aangenomen: de Centrale Beleggingsraad dient vervangen te worden door een beleggingscommissie van het ABP-bestuur. Tevens werd kamerbreed aangedrongen op een beter toezicht.

Desondanks komen de ministers Van Dijk en Ruting met een wetsontwerp dat op genoemde punten volledig afweek van de duidelijke opvatting van de Kamer. Het toezicht kwam bij de minister van Binnenlandse Zaken (terwijl de commissie Polak dat juist had bekritiseerd); de Verzekeringskamer zou daarbij slechts als adviseur optreden. De voorgestelde beleggingscommissie dreigde een soort duplicaat te worden van de Centrale Beleggingsraad; benoeming door de Kroon (minister Financiën) en feitelijke zeggenschap dat wil zeggen een vetorecht. Bij de schriftelijke voorbereiding werd door alle partijen forse kritiek geuit. Ook – en zelfs met name – door het CDA, zodat het beeld in de media alsof alleen de VVD samen met de oppositie dwars lag niet overeenstemt met de feiten.

De oppositie deed wijzigingsvoorstellen gebaseerd op de adviezen van de commissie Polak en de opvattingen van de zijde van de huidige Raad van Toezicht van het ABP. Reeds in eerste termijn van het plenaire debat dreigde de minister van Financiën met intrekking van het wetsvoorstel. Niet verstandig achteraf, want na twee schorsingen bleek het kabinet bereid tot vergaande concessies: 1e het feitelijk toezicht wordt opgedragen aan de Verzekeringskamer; het toepassen van zware sancties (hetgeen in de pensioenwereld gelukkig nog nooit heeft plaatsgevonden) blijft behouden aan de minister; 2e het ABP-bestuur benoemt zelf de leden van de beleggingscommissie (dus niet de minister van Financiën) en kan met driekwart meerderheid van het advies van de commissie afwijken.

(Voor nadere informatie: mr G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 3219.)

P.C. Hooftprijs

Het doek over de P.C. Hooftprijs als Staatsprijs is gevallen. Deze geschiedenis begon in februari 1985, toen Minister Brinkman weigerde de prijs toe te kennen aan de schrijver Brandt Corstius met als belangrijkste motief, dat de schrijver „het kwetsen als instrument” hanteerde. In het debat daarover bekritiseerde de VVD deze inhoudelijke toetsing door de Overheid, maar steunde zij het besluit op grond van het ondeugdelijke juryrapport, dat provocerend en beledigend voor bepaalde groeperingen kon worden genoemd. Dit heeft in eigen kring tot verdeelde reacties geleid. Wel sprak de VVD-fractie unaniem haar bedenkingen tegen het verschijnsel „Staatsprijzen” uit, omdat daar onvermijdelijk het risico van een inhoudelijke toetsing van kunst door de overheid aan verbonden is.

De nadien ontstane impasse is doorbroken door het kabinetsbesluit de P.C. Hooftprijs als Staatsprijs af te schaffen, en haar activiteiten te beperken tot het subsidiëren van een onafhankelijke stichting, die ten doel heeft de P.C. Hooftprijs als literaire prijs te doen uitreiken. Daarmee ligt de verantwoordelijkheid volledig bij het Stichtingsbestuur. De overheid geeft slechts een subsidie, zoals ze aan zovele andere instellingen subsidie verleent.

De VVD-fractie is bijzonder gelukkig met dit voorstel, omdat daarmee haar oude wens van afschaffing van de Staatsprijs vervuld is. CDA en PvdA hebben zich morrend bij dit besluit neergelegd. De PvdA heeft nog het voorstel gedaan om onmiddellijk het bedrag substantieel te verhogen van f 10.000,- naar f 50.000,-. Het ging de VVD-fractie te ver om de PvdA aan dit schaamlapje voor haar weinig principiële standpunt te helpen. Het kabinetsvoorstel om het bedrag van f 10.000,- (sinds 1975) iets aan te passen tot f 15.000,- acht de VVD-fractie aanvaardbaar. Daarbij speelt de mogelijkheid voor de nieuwe stichting om sponsorgelden aan te trekken een niet onaanzienlijke rol, afgaande op de recent ingestelde AKO-prijs, een gesponsorde literaire prijs, die veel positieve publiciteit heeft gehad. Tenslotte heeft de VVD-fractie uitgesproken met grote belangstelling af te wachten wie door een jury, benoemd door de nieuwe, onafhankelijke stichting, als eerste prijswinnaar zal worden aangewezen en wie dan de eervolle uitnodiging zal krijgen om die prijs uit te reiken.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2564.)

Uit het Europese Parlement

Liberalisering van de burgerluchtvaart

Vooralsnog zit het overleg in de Raad van Ministers over de liberalisering van de Europese burgerluchtvaart muurvast. Enkele protectionistische landen onder aanvoering van Denemarken verzetten zich tegen de voorstellen van de Commissie voor een vrijere markttoegang, afschaffing van gefixeerde prijzen en capaciteitsregelingen. Het voorstel van met name de commissaris voor de concurrentie de Ier Sutherland ging gepaard met het geven van een vrijstelling op het concurrentiebeding aan de luchtvaartmaatschappijen voor technische samenwerking in het bijzonder voor gecomputeriseerde reservering, grondafhandeling, onderhoud, dienstverlening en dergelijke. Voor de luchtvaartmaatschappijen is deze vrijstelling van groot belang, zo zelfs dat sommigen zeggen, dat in de nabije toekomst het vliegen bijzaak zal worden van het al of niet aangesloten zijn op het geautomatiseerde reserveringsnet.

Voor deze vrijstellingen was Florus Wijsenbeek de rapporteur van het Europees Parlement op vrijdag 19 juni jl. Hij wees in het bijzonder op de gunstige effecten die de liberalisering op de tarieven en dus voor de consument zou kunnen hebben. Hij veroordeelde de houding van Socialisten en Christen-Democraten, die puur om redenen van bescherming van de nationale maatschappijen, de Raad een blanco cheque wilden geven om een restrictief, door de nationale overheden gereguleerd beleid te voeren, waar de consument de dupe van zou worden. Hij hield de Europese Commissie voor, dat deze haar belofte zou moeten waarmaken, om alle voorstellen in te trekken en het Hof van Justitie om een veroordeling zou vragen van de lid-staten, die het Verdrag dat vrijheid van dienstverlening voorschrijft, niet willen uitvoeren.

De Commissie kan en wilde dit, zij het niet zonder meer, toegeven. Zo kan het Parlement alsnog, conform de procedure van de Europese Actie, erop toezien, dat de Raad de ook door het Parlement gesteunde liberalisering ten behoeve van de consumenten, doorvoert. Het Parlement had er vooral op aangedrongen, dat de regionale luchtlijnen niet aan restricties onderworpen worden. Voor de andere verbindingen ging het Parlement accoord met een overgangsregeling, die de liberalisering geleidelijk invoert. In 1992 zou een echte vrije luchtvaartmarkt tegelijk met het invoeren van de vrije Europese binnenmarkt dan gerealiseerd moeten zijn. Het spreekt van zelf, dat het Europees Parlement ook vasthield aan de eisen van veiligheid en luchtwaardigheid van materieel en personeel.

(Voor nadere informatie: drs F.W. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

U neemt toch ook een abonnement op de VVD-EXPRESSE!

Wilt u ook iedere week de VVD-EXPRESSE in de bus en u heeft nog geen abonnement? Vul dan per omgaande de bon in dit nummer in. De VVD-EXPRESSE kost f 50,-* per jaar. Daarvoor krijgt u wekelijks met uitzondering van de recesperiode dit blad in uw bus. U kunt ook rapporten van de Teldersstichting, die in VVD-EXPRESSE worden aangekondigd gratis aanvragen.

U kunt de bon, die hieronder staat invullen en opsturen, in een envelop zonder postzegel naar:
VVD-EXPRESSE,
Antwoordnummer 1877, 2500 WB 's-Gravenhage.

Alleen VVD-leden kunnen zich abonneren.

Ondergetekende: Met blokletters invullen s.v.p.

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

☐ geeft zich op als abonnee van de VVD-EXPRESSE

* nog geen geld overmaken. Wij zenden u een acceptgirokaart.

Stand van zaken Gemeenschappelijk Landbouw Beleid per 16 juni 1987

De verwikkelingen om de aanpassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid hebben het voordeel dat ze altijd actueel zijn, ook al betekent zulks voor dit moment – vandaar de datum – dat er geen enkele vooruitgang is. Maar ook dat is nieuws, welhaast elke dag.

Het is duidelijk dat de Raad van Ministers (Landbouw) er de grootste moeite mee heeft tot een besluit te komen; al maandenlang zwoegen Paul de Keersmaker – de Belgische Raadsvoorzitter – en zijn elf collega's op de voorstellen van de Commissie, lees Andriessen.

Deze voorstellen beogen de uitgavengroei ten behoeve van het G.L.B. niet alleen tot staan te brengen maar daarenboven ook te bezuinigen.

Dat beide nodig zijn blijkt wel uit het drastische begrotingstekort voor 1987, maar liefst 6 miljard Ecu, w.v. bijna 4 miljard als gevolg van de stijgende landbouwuitgaven (zie VVD-Expreste nr. 154, d.d. 22 mei 1987).

En in deze bedragen is ervan uitgegaan dat de bezuinigingen in de voorstellen van Andriessen integraal door de Raad van Landbouwministers worden overgenomen en wel ten belope van rond 2 miljard Ecu!

Dat dit een illusie zal blijken te zijn verwondert insiders niet. In hun deliberaties tot nu toe hebben de ministers reeds deelaccorden bereikt de helft van deze bezuinigingen weer teniet doen.

Teneinde raad heeft de Commissie het Belgische voorzitterschap verzocht een vergadering van de Raad bijeen te roepen bestaande uit de Ministers van Financiën/Begroting én hun collega's van Landbouw. Commissie-president Jacques Delors zei dat hij geen andere manier zag om aan een „paradoxaal” situatie een einde te maken.

Paradoxaal inderdaad, want de Ministers van Financiën weigeren om de aanvullende begroting – 1987 (6 miljard Ecu) in behandeling te nemen en stelden en-passant een referentiekader voor de begroting – 1988 vast welke in grote lijnen dezelfde bedragen omvat als die voor 1987 (onaangevuld).

Dit verschijnsel van divergerende inzichten in de verschillende „Raden” is niet nieuw maar zo kras en langdurig als het wederzijds ignoreren van elkanders signalen nu is, doet zelfs de meest geharde Europese wenkbrauwen fronsen. Het gezamenlijk beraad van de heren in Luxemburg op 15 juni j.l. leverde het opzienbarende maar niet onverwachte resultaat op dat er geen resultaat was. Zelfs de zuinigste minister van Financiën – Stoltenberg uit de Bondsrepubliek Duitsland – viel zijn meest halsstarrige collega Kiechle bij. Verbazingwekkend? Nauwelijks, want Stoltenberg komt uit Sleeswijk-Holstein, waar over enkele maanden deelstaatverkiezingen zijn. En om een socialistische rentree in Kiel te voorkomen is hem wel wat D.marken waard. Hij heeft er immers genoeg.

Vader Kohl ruggesteunde hem met een brief waarin de Kanzler nog eens onderstreepte dat er aan het Duitse standpunt met betrekking tot de monetair compenserende bedragen én de oliën- en vettenheffing niet te tornen viel. Voila! Zoals het er nu naar uitziet zullen de h.h.-ministers er wel niet uitkomen en zullen de Keersmaker (Landbouw) en Guy Verhofstadt (Financiën) hun dossiers wel overdragen aan Willy Martens (premier) om ze mee te nemen naar de top van regeringsleiders! „Koeien op de top”: het schrikbeeld van iedere regeringsleider. Immers voorzover ze in hun ondoorgrondelijke wijsheid tot orakel-besluiten komen, dan nog leert de praktijk dat de vakministers deze later aan hun laars lappen.

Ik zoek troost in drie overwegingen. Het gaat om betrekkelijk geringe bedragen (ongeveer de helft van ons eigen nationale financieringstekort).

Vervolgens is de volgende Raadsvoorzitter (Landbouw) een Deense én een liberale boerin: „never underestimate.....”. En tenslotte gaat het mij als mijn vader die in de 30-iger jaren en terug kerende van het Binnenhof opmerkte: „Als je niet gelovig was zou je het daar worden want zonder Voorzienigheid kwam het nooit weer op z'n pootjes terecht!”. (Voor nadere informatie: H.J. Louwes, tel. 05956-1504.)

Mededelingen

Zomerreces

De VVD-Expresse zal in verband met het zomerreces van de Tweede Kamer gedurende de maanden juli en augustus niet verschijnen. Een uitzondering vormt een extra Expresse in de tweede helft van juli met onder andere het activiteiten-schema van de partij. Vanaf 7 september rolt de expresse weer regelmatig in uw brievenbus.

Lezersonderzoek

Wij vragen uw aandacht voor het bijgevoegde lezersonderzoek VVD-Expresse. Wilt u het ingevulde onderzoek in een besloten enveloppe sturen aan de VVD, Antwoordnummer 1877, 2500 WB 's-Gravenhage.

Redevoeringen

In deze expresse is tevens de tekst van de redevoeringen opgenomen, zoals deze tijdens de jaarlijkse algemene vergadering op 15 en 16 mei j.l. te Leeuwarden zijn uitgesproken.

Mededelingen van het hoofdbestuur

Vacatures dagelijks bestuur 1988

In de 41ste jaarlijkse algemene vergadering (1988) zijn aan de beurt van reglementair aftreden:

- P.L. van den Bossche te Berkel-Enschot
(niet herbenoembaar, tenzij artikel 24.5 onder 3 statuten wordt toegepast);
- drs. H.B. Eenhoorn te Voorburg
(niet herbenoembaar, tenzij artikel 24.5 onder 3 statuten wordt toegepast);
- drs. L. Hilarides te Drachten
(herbenoembaar).

Allen zijn secretarissen voor de organisatie.

Voor genoemde vacatures kunnen zowel het hoofdbestuur als de ledenvergadering van elke afdeling gedurende de periode 15 september - 15 november a.s. een kandidaat stellen (artikel 42.1 h.r.).

Eveneens kan conform artikel 42.1 h.r. worden medegedeeld dat het hoofdbestuur niet het voornemen heeft het aantal leden van het dagelijks bestuur uit te breiden, maar dat veeleer de mogelijkheid bestaat dat het hoofdbestuur zal besluiten het aantal leden terug te brengen tot zeven. Het hoofdbestuur zal zich daarover in september nog nader bepalen.

Vacatures hoofdbestuur (periodieke benoeming)

De aandacht wordt erop gevestigd dat ingevolge het bepaalde in artikel 46 onder 6 h.r. in de Mededelingen van het hoofdbestuur van september aanstaande aan de besturen van afdeling en centrales zal worden medegedeeld welke leden van het hoofdbestuur, die niet behoren tot het dagelijks bestuur, voor de 41ste jaarlijkse algemene vergadering aan de beurt van aftreden zijn, onder vermelding of de betrokkenen herbenoembaar zijn en welke organen (c.q.

organisaties) bevoegd zijn tot kandidaatstelling en benoeming van leden van het hoofdbestuur (artikel 46 onder 7 h.r.).

N.B. De aandacht wordt evenals in 1986 gevestigd op het feit dat ingevolge reglementaire wijziging door de 39ste jaarlijkse algemene vergadering de termijn van kandidaatstelling en het moment van benoeming een wijziging heeft ondergaan. Echter zowel kandidaatstelling als benoeming dienen door de kamercentrales zijn geregeld voor de aanvang van de 41ste jaarlijkse algemene vergadering. De benoemden treden dan in functie op de 41ste jaarlijkse algemene vergadering.

Bijeenkomsten van de partijraad

Op 19 september aanstaande wordt de reguliere partijraad gehouden ter bespreking van Troonrede en Miljoenennota in Centrum „De Beesde" te Bunnik. De agenda voor deze vergadering wordt gepubliceerd in Vrijheid en Democratie van juli a.s. Voorts ligt het in het voornemen om op 28 november aanstaande een besloten bijeenkomst van de partijraad te houden ten behoeve van een eerste gedachtenwisseling over voorstellen inzake wijzigingen in de reglementen op de kandidaatstellingen en voorstellen inzake een reorganisatie van de partij. Het hoofdbestuur zal de teksten van deze voorstellen in de maanden augustus en september vaststellen. Het hoofdbestuur heeft er behoefte aan om zijn beleid ten aanzien van die voorstellen allereerst te bespreken met de leden van de partijraad die om advies worden gevraagd conform art. 31.1 van de statuten.

De voor die dag voorziene buitengewone algemene vergadering vervalt mede in verband met het feit dat het advies van de partijraad van belang is voor de te zijner tijd volgende besluitvorming over deze voorstellen in een algemene vergadering in 1988. De 77ste algemene vergadering zal dientengevolge de vergadering zijn van 23 januari 1988 waarop het veertigjarig bestaan van de partij wordt gevierd.

41ste jaarlijkse algemene vergadering (78ste algemene vergadering)

Op vrijdag 27 en zaterdag 28 mei 1988 wordt in de „Koningshof" te Veldhoven de 41ste jaarlijkse algemene vergadering gehouden. De beschrijvingsbrief zal worden gepubliceerd in het jaarnummer van Vrijheid en Democratie. In het bijzonder wordt aandacht gevraagd voor het feit dat deze algemene vergadering reeds op de vrijdagmorgen zal aanvangen in verband met de veelheid van de te behandelen onderwerpen! De hotelaccommodatie is zowel in de Koningshof zelf als in de onmiddellijke omgeving uitstekend. Voertijdig reserveren blijft echter een noodzaak.

Benoeming leden partijraad

Artikel 50.1 onder 6 van het huishoudelijk reglement bepaalt dat de partijraad onder andere bestaat uit een aantal door de jaarlijkse centrale vergadering van elke kamercentrale te benoemen afgevaardigden. Elke kamercentrale benoemt een lid voor elke keer dat het aantal leden dat op 1 januari van het lopende jaar is ingeschreven bij de afdelingen, die tot de desbetreffende kamercentrale behoren, deelbaar is door 1.5 procent van het totale ledental van de VVD, waarbij de uitkomst naar boven wordt afgerond tot een geheel getal.

De aspirant-leden worden bij de bepaling van het aantal afgevaardigden buiten beschouwing gelaten. Hoewel het hierboven vermelde aantal leden vanzelfsprekend eerst na 1 januari van het volgende jaar bekend zal zijn, wordt in verband met de door de kamercentrales in 1988 te beleggen voorjaarsvergadering, die ingevolge artikel 7.1. h.r. voor 1 juni moet plaatsvinden, reeds thans attent gemaakt op het feit dat ook in 1988 de zittingsduur van een aantal leden eindigt.

Ingevolge artikel 51.2 h.r. zijn de afgevaardigden naar de partijraad, van wie de zittingsduur is beëindigd, eenmaal terstond herbenoembaar. Een aaneengesloten zittingsduur langer dan 6 jaren is derhalve niet toegestaan behoudens het bepaalde in artikelen 51.3 t/m 51.5 h.r. Zo spoedig mogelijk na de voorjaarsvergadering dient aan de algemeen secretaris te worden opgegeven hoe de afvaardiging van de kamercentrales in 1988 zal zijn samengesteld, waarbij vanzelfsprekend rekening dient te worden gehouden met het aantal afgevaardigden, waarop elke kamercentrale aan de hand van het ledenbestand per 1 januari 1988 recht heeft. De algemeen secretaris ontvangt na die vergadering een totaal overzicht met alle gegevens van alle leden van de partijraad waarop de kamercentrale recht heeft.

9e Jaarboek

Medio december aanstaande zal zo mogelijk het 9e Jaarboek verschijnen. Het is noodzakelijk dat afdelingen en centrales de mutaties binnen hun besturen aan het algemeen secretariaat ten attentie van de heer F.H. Weggemans doorgeven anders blijven de „verkeerde” mensen de juiste stukken ontvangen!!!! Op de mutatieformulieren (in het bezit van afdelingen en centrales) moet duidelijk worden aangegeven om welke functie het gaat, wie weggaat en wie komt. Ook mutaties met betrekking tot voorzitter, penningmeester, ondervoorzitter, propagandist en functionaris voor vorming en scholing worden verwerkt. Zijn dus bijzonder belangrijk. Het algemeen secretariaat moet door de afdelingen en centrales van informatie worden voorzien. Zonder die informatie kan „Den Haag” niets doen. (Bestuursmutatie-formulieren zijn verkrijgbaar bij het algemeen secretariaat tel.: 070-614121).

Spreekbeurten heer Voorhoeve

De afdelingen worden erop attent gemaakt dat in verband met het grote aantal aanvragen voor spreekbeurten van de heer Voorhoeve, deze aanvragen bij de kamercentrales moeten worden ingediend. Voor de heer Voorhoeve zal een schema worden vastgesteld, waarin hij ongeveer eenmaal per maand een kamercentrale bezoekt. Het is aan de kamercentralebesturen om te bepalen in welke afdeling of regio de bijeenkomst wordt gehouden. In de zomer zal het schema voor het komende politieke seizoen worden vastgesteld.

Redevoeringen 40ste jaarlijkse algemene vergadering

De abonnees van de VVD-Expressie ontvangen gratis één exemplaar van de gebundelde redevoeringen van de vijf VVD-prominenten. Meer exemplaren kunnen worden besteld door overmaking van f 2,50 per exemplaar op giro-nummer 40.18.232 ten name van VVD-Informatierekening onder vermelding van „Harmonie”.

Persbericht

Begrotingsdiscipline Kabinet onvoldoende

Op een spreekbeurt in Putten heeft VVD-fractie leider Voorhoeve gesteld dat het Kabinet tot nog toe onvoldoende begrotingsdiscipline toont. Verscheidene departementen

geven in 1987 meer uit dan begroot. Van de tot voor kort bekende overschrijdingen: van f 1,9 miljard is maar f 1,2 miljard opgevangen door maatregelen. Het restant van f 0,7 miljard is onopgelost. Een deel van de maatregelen van f 1,2 miljard is maar tijdelijk en een deel is nog niet voldoende ingevuld. Erger is, dat de overschrijdingen verder oplopen. Inmiddels zijn voor f 2,5 miljard aan nieuwe overschrijdingen gemeld. Daardoor dreigt de begroting van 1988 ontwricht te worden.

Indien het Kabinet in 1988 op een financieringstekort van 7% wil uitkomen, zouden thans zelfs maatregelen voor f 4 miljard moeten worden genomen. Dat is nog een lage schatting.

Het totaal aan onopgeloste overschrijdingen bedraagt ongeveer f 3,2 miljard. Daarom moeten binnenkort forse maatregelen worden genomen. Het gaat bij het ongedaan maken van begrotingsoverschrijdingen niet om extra bezuinigingen bovenop het regeerakkoord, maar alleen om het schrappen van dreigende extra uitgaven bovenop de afgesproken meerjarenramingen.

De grootste problemen zijn de begrotingen van Onderwijs, Volkshuisvesting en WVC. Bij Onderwijs blijken de salariskosten van een verouderd leerkrachtenbestand en wachtgelden sterk te stijgen. Om dit te keren zijn forse ingrepen nodig. Dat kan zonder de kwaliteit van het onderwijs te verlagen, namelijk door het gemiddelde salarisoniveau niet meer te laten stijgen. Dat kan door automatische salarisverhogingen af te schaffen en zulke „periodieken” afhankelijk te maken van individuele prestaties. In de Volkshuisvesting is beperking van de objectsubsidies geboden. Bij WVC dienen nog niet voldoende ingevulde ombuigingen te worden geconcretiseerd.

Het Kabinet laat in 1987 helaas een deel van de overschrijdingen ongemoeid en vangt ze gemakshalve op door de belastingmeevaller daardoor te gebruiken. Dat betekent dat de collectieve uitgaven niet onder controle worden gebracht. Als zich dit in 1988 voortzet, zou het Kabinet een volstrekt verkeerde weg inslaan, waardoor de afspraken van het regeerakkoord op losse schroeven komen.

Het regeerakkoord van 1986 bepaalt:

„Ter voorkoming van overschrijdingen van de vastgestelde meerjarencijfers, gelden de volgende afspraken: Overschrijdingen worden gecompenseerd door extra ombuigingen, in beginsel in hetzelfde jaar, met inachtneming van de regels van het stringente begrotingsbeleid”. Dat wil zeggen dat elke bewindsman zijn overschrijdingen op de eigen departementale begroting moet compenseren en niet mag afwentelen op andere departementen, de belastingbetaler of het financieringstekort. Voorts bepaalt het regeerakkoord, dat exogene tegenvallers (bijvoorbeeld door de lagere groeivoet in 1988) moeten worden gecompenseerd door extra ombuigingen, om binnen het afgesproken uitgavenkader te blijven.

De VVD-fractie in de Tweede Kamer dringt er bij de regering op aan de afspraken van het regeerakkoord na te komen en de overschrijdingen niet op te vangen door de vluchtweg in te slaan van hogere belastingen. Wij verwachten van het Kabinet dat deze zomer de begrotingsdiscipline wordt hersteld. Anders wordt het regeerakkoord ontkracht en worden de fouten herhaald die in het verleden de sterk oplopende tekorten hebben veroorzaakt.

Voorjaarsnota 1987

De onlangs gepresenteerde voorjaarsnota geeft reden tot grote zorg. De verslechtering van het uitgavenbeleid

met maar liefst f 3172 miljoen toont aan dat de begrotingsdiscipline nog steeds onder de maat is. Dat het financieringstekort over 1987 met 7,8% iets onder het tijdpadniveau van 8% lijkt uit te komen, kan daarbij niets anders zijn dan een uiterst schrale troost. Dit succesje komt immers volledig tot stand door zeer omvangrijke meevallers aan de inkomstenkant tot een totaal van f 3549 miljoen. De collectieve lastendruk komt mede daardoor naar verwachting in 1987 uit op 53,7%. Dat betekent dat in een klein jaar tijd sedert de opstelling van het regeerakkoord de daarin verankerde lastendruk-stabilisatiedoelstelling van 52,3% met een kleine f 6 miljard is overschreden. Kortom het budgettaire beeld is bepaald niet fraai. Voegen wij daar nog eens aan toe dat voor 1988 nieuwe budgettaire tegenvallers dreigen vanwege de naar verwachting lagere economische groei dan de geraamde 2%, dan zal duidelijk zijn dat er reden is tot grote zorg. Uit de media komen dan inmiddels ook al berichten dat voor 1988 additionele maatregelen tot een bedrag van 4 miljard door de Minister van Financiën zijn voorgesteld.

Voor de VVD-fractie staan twee vragen centraal: centraal: 1. Hoe is het mogelijk dat ondanks de stevige afspraken over de noodzakelijke budgettaire discipline dergelijke forse uitgavenoverschrijdingen konden plaatsvinden? 2. Welke maatregelen moeten worden genomen teneinde de budgettaire situatie weer in evenwicht te brengen?

De vraag hoe het mogelijk is dat uitgavenoverschrijdingen tot een bedrag van ruim f 3 miljard hebben kunnen plaatsvinden leg ik gaarne voor aan de Minister van Financiën. Met name de overschrijdingen bij Onderwijs zijn zeer omvangrijk. In de NRC van zaterdag j.l. werd een niet nader genoemde collega van Minister Deetman geciteerd die de onderwijsproblematiek omschreef als „de eigen RSV-zaak van het Rijk” en „een bodemloze put waarin steeds meer geld moet in verband met de vergrijzing van het onderwijszende personeel en het aanhouden van te veel onderwijskrachten”. Er vanuit gaande dat deze citaten juist zijn, dan is hier sprake van zeer harde kritiek op het financiële beleid bij Onderwijs. Opvallend is echter dat de voorjaarsnota de onderwijsproblematiek nogal onderkoeld en versluierend behandelt. Inmiddels is terzake een nader ambtelijk stuk verschenen, waarin de Kamer nadere informatie krijgt.

Al met al een problematiek onderwijs 1987 van f 1050 miljoen, waarvan gedekt bij de kaderbriefbesluitvorming zo'n f 300 miljoen. Dit bedrag loopt tot en met 1990 cumulatief op omdat de vergrijzingsoorzaak zich de komende jaren voortzet. Het eerder door het NCW genoemde budgettaire probleem 1990 voor Onderwijs van maar liefst f 2 miljard blijkt inmiddels juist te zijn.

Tot wiens verantwoordelijkheid moet deze enorme uitgavenoverschrijdingen bij Onderwijs eigenlijk gerekend worden? Mijns inziens zijn er maar twee logische mogelijkheden. In de eerste plaats dat Onderwijs foutieve gegevens heeft verstrekt aan Financiën. Een andere mogelijkheid is dat Financiën verkeerd heeft gerekend en de meerjarenramingen derhalve te laag heeft vastgesteld. Immers, het dalende leerlingental en de daaruit voortvloeiende vergrijzing van het lerarencorps in verband met de ARA-regelingen, neerkomend op een soort LIFO-systeem (last in, first out), waren bekend. Daaruit moet toch exact bij een exact – bij een bekend niveau van aantal leraren, dienstjaren en periodieken – worden berekend wat de meerjarenramingen moeten zijn. Of Onderwijs zit dus goed fout, of Financiën. De verstrekte nadere notitie geeft op dit punt echter onvoldoende opheldering. In deze Kamer dient door de minister van Financiën helderheid te worden geschapen over de verantwoordelijkheid voor de forse ramingsfouten bij Onderwijs!

De tweede hoofdvraag: Wat moet er gebeuren ten einde het budgettaire beeld weer in evenwicht te brengen? Voor de VVD-fractie is duidelijk dat terzake het regeerakkoord onverkort dient te worden toegepast. Overschrijdingen moeten worden gecompenseerd door extra ombuigingen, in beginsel in hetzelfde jaar, met inachtneming van de regels van het stringente begrotingsbeleid. Dat betekent dat de „zondaren” op hun eigen begroting dienen te compenseren en dat puur exogene overschrijdingen eventueel in een breder verband kunnen worden beoordeeld, waarbij ombuigingsbesluiten niet volgens de kaasschaafmethode, maar op basis van een duidelijk beleidsprioriteitsstelling dienen te geschieden.

De in de kaderbrief weergegeven ontwikkeling van de collectieve lastendruk baart de VVD-fractie grote zorgen. In plaats van de in de Miljoenennota verwachte 51,3% loopt de druk op naar 53,7%. In relatie tot de regeerakkoord doelstelling van 52,3% in 1990, een niveau gelijk aan 1986, is inmiddels een achterstand opgelopen van 1,4% punt of te wel zo'n f 6 miljard. Dat is een zeer slechte ontwikkeling voor onze concurrentiepositie en daarmee voor de werkgelegenheid.

Ook in deze voorjaarsnota is de ontwikkeling van de belasting aan inkomstenkant gunstig. Dat begint een trend te worden. Sedert 1983 – het eerste begrotingsjaar van deze Minister van Financiën – bleek elk jaar bij de februarinota dat de belastingontvangsten hoger waren dan geraamd bij de betreffende Miljoenennota. In 1983 vielen de belastinginkomsten met f 875 miljoen mee, in 1984 met f 1100 miljoen, in 1985 met f 1326 miljoen, in 1986 met maar liefst f 4795 miljoen en in 1987 op basis van de voorjaarsnota een meevaller van zo'n f 2 miljard. In vijf opeenvolgende jaren een onderschatting van de belastinginkomsten met zo'n f 10 miljard. Ik trek daar nu nog geen conclusies uit. Het ramen van belastinginkomsten is immers moeilijk, maar heeft in het algemeen gesproken positieve maar ook negatieve kansen. Wellicht wil de Minister van Financiën zich nog eens in de vraag verdiepen of de belastingramingen niet wat te conservatief plaatsvinden.

De VVD-fractie gaat ervan uit dat het Kabinet maatregelen zal nemen om de budgettaire discipline te herstellen. Conform het regeerakkoord dienen de overschrijdingen gecompenseerd te worden door additionele ombuigingen volgens het stringente begrotingsbeleid. Ik wijs er daarbij op dat deze ombuigingen niet betekenen dat de overschrijders in totaal minder geld uitgeven. Het zijn ook geen ombuigingen met per saldo een positief effect op het financieringstekort of de collectieve lastendruk. Nee, de overschrijders die op het ene terrein meer hebben uitgegeven zullen op een ander terrein minder kunnen uitgeven.

De VVD roept het Kabinet op bij de opstelling van de begroting 1988 sterk vast te houden aan het in het Regeerakkoord neergelegde uitgavenkader. Zo niet, dan dreigt de geloofwaardigheid van het Kabinetsbeleid in het geding te komen. Onvoldoende budgettaire discipline leidt immers tot onvermijdelijke negatieve effecten op hetzij het financieringstekort, hetzij de collectieve lastendruk, hetzij op beiden. En beiden, financieringstekort en lastendruk, zijn in het regeerakkoord verankerde doelstellingen van het Kabinetsbeleid, en een voorwaarde voor een structureel gezonde werkgelegenheidsontwikkeling, de hoofddoelstelling van het beleid.

(Voor nadere informatie: mr. F.H.G. de Grave, tel. 070-614911, tst. 2156.)

Kamerdebat voortgang vluchtelingenbeleid

Naar aanleiding van een recente notitie van het Kabinet constateerde VVD-woordvoerder Jan Kees Wiebenga, dat de aantallen asielzoekers wel dalen, maar niet zeer spectaculair. Tot juni kwamen ruim 7.000 asielzoekers in ons land (al meer dan ooit per jaar geregistreerd werden). Bij voortzetting van de huidige trend zal het aantal ca. 12.000 over 1987 bedragen, een verdubbeling van het aantal over 1986. Over de dekking van de kostenoverschrijding die hiervan het gevolg is, heeft het kabinet nog geen beslissing genomen, zo bleek uit de beantwoording van de regering. De woordvoerder signaleerde dat met name de asielzoekers uit Ghana, Zaïre en India lijken te blijven komen. Het aantal uit Suriname stijgt. Op een vraag zijnerzijds antwoordde staatssecretaris Korte-Van Hemel dat ook onder het nieuwe justitiële systeem het overgrote deel van de asielzoekers zich meldt zonder reispapieren.

Het grootste probleem bij de nieuwe justitiële procedure acht de VVD-fractie de optredende *stagnatie bij de korte gedingen*. In Amsterdam is de wachtermijn reeds 4 à 6 maanden. Deze filevorming ontwricht de andere onderdelen van de nieuwe snelle procedure. „het systeem bij zichzelf zo in de staart”. Dit knelpunt was voorspelbaar. Maatregelen hadden sneller moeten worden genomen. De Kamer heeft gevraagd om snelrecht (VVD-motie), terwijl nu bij voorbeeld de extra vice-president van de rechtbank Amsterdam na 2½ maand nog niet in functie is getreden. Dat is betreurenswaardig. De staatssecretaris zegde toe de Tweede Kamer nader te zullen informeren over maatregelen om aan deze stagnatie het hoofd te bieden.

Van de afgewezen asielzoekers (95%) is blijkens de notitie maar 25% daadwerkelijk teruggezonden. Wat is er geschied met alle anderen? De VVD is bezorgd dat wij afstevenen op een nieuw *illigalen probleem* van duizenden ondergedoken migranten in de grote steden zonder inkomsten. Hoe houden die zich staande? De VVD bepleitte de terugzending na afwijzing effectiever te doen plaatsvinden.

Opvangaspecten

De Kamer heeft in april uitgesproken (VVD-motie) dat de *nieuwe opvangregeling* (R.O.A.) versneld zou moeten ingaan. Eigenlijk had zulks in januari 1987 al moeten gebeuren. Nog steeds is evenwel niets van WVC vernomen. Is de zaak spaakgelopen? Waardoor is het in de buurlanden wel mogelijk om een opvangstelsel onder rijksverantwoordelijkheid te organiseren en hier niet, zo vroeg de woordvoerder. Hij achtte het onverantwoord van het Rijk om de grote steden met de problemen te laten zitten zolang er op rijksniveau niets gebeurt. Hij drong aan op zeer spoedige inwerkingtreding van de nieuwe rijksopvangregeling. In dit verband deelde hij mee, dat de VVD de voorkeur geeft aan een *opvangmodel in drie fasen*:

Fase 1: centrale registratie in een rijksopvangcentrum (± 1 week). Voordelen: a) ontlasting politie grote steden (waar nu de registratie plaatsvindt en waar 80% van de asielzoekers heen trekt); b) geen dubbele inschrijvingen meer; c) eenvoudiger uitwisseling gegevens met het buitenland. Bij deze eerste fase dient ook de snelrechtprocedure te zijn inbegrepen.

Fase 2: opvang van alle niet direct afgewezen asielzoekers in asielzoekerscentra gedurende een nader vast te stellen periode (zo mogelijk gekoppeld aan de toelatingsbeslissing in eerste instantie). In Denemarken geschiedt zulks door het *Rode Kruis*. Waarom wil hier het Ministerie van WVC alles zelf doen?

Fase 3: Doorstroming naar gemeenten. Het door WVC voorgestelde model voldoet hier niet aan, en is met name ten aanzien van fase 1 (registratiefase) zeer gebrekkig. Aanpassing moet alsnog worden overwogen, zo stelde de woordvoerder.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2368.)

Raad van Advies voor het Bibliotheekwezen en de Informatieverzorging (RABIN)

Tot op heden bestonden er drie organen, die zich met de informatieverzorging en het bibliotheekwezen bezighielden:

- de Bibliotheekraad,
- het Nederlandse Orgaan voor de Bevordering van de Informatieverzorging (NOBIN),
- de Commissie voor Bibliografie en Documentatie (COBIDOC).

Het kabinet heeft voorgesteld de taken van deze organen beter te structureren en daartoe deze instituten te vervangen door twee andere lichamen.

De Raad van Advies voor het Bibliotheekwezen en de Informatieverzorging (RABIN) krijgt tot taak de regering en desgewenst particuliere organisaties te adviseren op het gehele terrein van het bibliotheekwezen en de informatieverzorging. Het Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging (NBBI) heeft tot taak de uitvoering van het beleid te stimuleren en te coördineren.

Een aantal taken zullen worden geprivatiseerd. Dat geldt met name voor de zogenaamde makelaarstaak, bijvoorbeeld via een „online-centrum”. Daarmee is het kabinet afgestapt van de gedachte om een Nationaal Agentschap Informatieverzorging op te zetten. Inmiddels heeft het bedrijfsleven het Informatie Bemiddelings Bureau opgericht en is een deel van COBIDOC omgezet in een private onderneming, COBIDOC B.V.

De VVD-fractie heeft met deze voorstellen ingestemd, omdat zij van mening is dat hiermee een betere structuur wordt bereikt om het ingewikkelde terrein van de informatieverzorging beleidsmatig te kunnen ontwikkelen.

Mede door de snelle technologische ontwikkelingen neemt de betekenis van de informatievoorziening snel toe. Enerzijds worden we overstroomd met informatie en anderzijds kunnen we op beslissende momenten niet over de gewenste informatie in een hanteerbare vorm beschikken. Het is van groot belang, dat de informatieverzorging beter gestructureerd en geoperationaliseerd wordt. Bijvoorbeeld zal nagegaan moeten worden wat de consequenties van de sterk toegenomen hoeveelheid informatie zijn voor de structuur van organisaties (zoals bijvoorbeeld ministeries), voor de interne communicatie- en besluitvormingsprocedures, voor de wijze waarop mensen binnen een organisatie functioneren en voor het management van deze organisaties. De activiteiten van de RABIN en het NBBI dienen zich vooral op de overheid en de door de overheid gesubsidieerde instellingen te richten. Daarbij gaat het om drie segmenten van het overheidshandelen:

- de informatie, die binnen de overheid (inclusief de politiek) nodig is voor een optimale besluitvorming en beleidsuitvoering, de overheidsinformatie ten behoeve van de burger,
- de rol van de overheid met betrekking tot de informatievoorziening in de samenleving.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 3032.)

Bestuursaccorden bij Rijk-Lagere Overheden

Op 11 februari en 25 juni j.l. is in de Kamer gesproken over het bestuursaccorder tussen het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) respectievelijk het bestuursaccorder tussen het Rijk en het Inter provinciaal Overleg (IPO).

De bestuursaccorden zijn de resultaten van een idee van Ed Nijpels, dat hij voor de afgelopen verkiezingen voor de Tweede Kamer in een tweegesprek met de hoofd directeur Berg van de VNG heeft geopperd. De woordvoerder van de VVD-fractie, Lauxtermann, heeft zich namens de fractie graag accorder verklaard met de beide accorden al zou het alleen al zijn, omdat daarin ondubbelzinnig wordt uitgegaan van de gemeenten en de provincies als gelijkwaardige bestuurspartners van het Rijk. (Het Rijk spreekt niet meer van lagere overheden maar van mede-overheden.) In de context van de bestuursaccorden is dat op zichzelf een welwillend gebaar, maar het is natuurlijk niet essentieel.

Vastgesteld moet worden dat bestuursaccorden eigenlijk niet nodig zouden moeten zijn. Als sprake is van scheefgroei in de verhoudingen tussen de bestuursniveaus – zoals de Raad voor het Binnenlands Bestuur constateert – dan is een bestuursaccorder weliswaar op zichzelf een toe te juichen zaak, fundamentele ware regeling van (aspecten van) de verhoudingen tussen de bestuursniveaus bij formele wetgeving. De RBB beveelt dat dan ook terecht aan.

Van dergelijke wetgeving is een voorbeeld te vinden in de artikelen 237a en volgende van de Gemeentewet en de artikelen 144a en volgende van de Provinciewet.

In die artikelen zijn de voorwaarden vastgelegd waaraan het invoeren van nieuwe specifieke uitkeringen is onderworpen. Lauxtermann heeft ook aandacht besteed aan de vraag of en in hoeverre de Tweede Kamer gebonden is aan de accorden. Naar zijn mening is er wel degelijk sprake van een dergelijke binding, in die zin dat de Kamer zal moeten toezien op een royale uitvoering door het Rijk van de accorden.

De hier en daar wat kritische benadering van de accorden vanuit de VVD-fractie moge niet zó worden verstaan dat de VVD tegen de accorden zou zijn. Integendeel, de VVD-fractie heeft duidelijk instemmend gereageerd. Zij heeft waardering voor de overeenkomsten die voor de provincies en de gemeenten, voor de decentralisatie, voor de organisatie van het binnenlands bestuur van betekenis zijn.

Centraal staat: behoud c.q. herstel van de autonomie van provincies en gemeenten.

Het streven dient nú te zijn gericht op:

1. formalisering van onderdelen van het accorder in wetgeving;
2. uitwerking van het accorder in deelaccorden en
3. voorzien in een geschillenregeling.

(Voor nadere informatie: mr. H.Th.M. Lauxtermann, tel. 070-614911, tst. 3220.)

Het Electriciteitsplan 1987 – 1996

Het Electriciteitsplan 1987 – 1996 werd in 1986 door de SEP (Samenwerkende Electriciteits Producenten) opge-

steld. Rekening moest daarbij, in een laat stadium, worden gehouden met het uitstel van het in 1985 genomen besluit kerncentrales te gaan bouwen als gevolg van het ongeval in Tsjernobyl. In december 1986 werd het plan aan de Minister van Economische Zaken ter goedkeuring aangeboden. Na overleg met de 2e Kamer en ter inwinning van adviezen stelde de Minister in maart 1987 het E-plan definitief vast. Daarna heeft de Tweede Kamer, na een schriftelijke voorbereiding, in een UCV zijn oordeel gegeven. De VVD-fractie ziet dit E-plan als een noodoplossing omdat geen duidelijkheid bestaat over de brandstofinzet in de komende 30 jaar. Pas in 1988 zal de Kamer discussiëren en beslissen over het gevolg dat het ongeval in Tsjernobyl zal hebben voor de keuze van energiebronnen voor de productie van elektriciteit in ons land. Eerst daarna kan een plan worden opgesteld dat voorziet in de noodzakelijke vervanging van de vele centrales die in de komende tien jaren aan het eind komen van hun economische levensduur. De VVD staat sterk afwijzend tegenover de door de SEP geopperde bouw van een serie van 10 – 16 kolencentrales ter vernieuwing van het bestaande park vanwege de zeer ernstige milieu-effecten die, ondanks toepassen van de schoonst mogelijke technieken, van kolenstook verwacht mogen worden. Behalve de uitstoot van SO₂ en NO_x en nog andere schadelijke stoffen, is er het probleem van het vaste afval, zoals slakken, vliegas en gips alsmede het onoplosbare probleem van de uitstoot van koolzuurgas. De onomkeerbaarheid van de gevolgen van een broeikas effect als gevolg van de toename van SO₂ in de atmosfeer is aanleiding voor grote zorg. Dat de zeespiegel gaat stijgen staat inmiddels vast. Onbekend is nog hoeveel, en wanneer de eerste maatregelen genomen moeten worden. In een VVD-motie die Kamerbrede steun verkreeg werd de regering gevraagd voor het uitkomen van het volgende E-plan een overzicht te geven van de maatregelen en de daarbij behorende kosten, die getroffen moeten worden om de schadelijke effecten van de stijging van het koolzuurgehalte te kunnen vermijden. Vast staat dat de stijging van de zeespiegel in 2050 minimaal 50 cm zal bedragen maar dat een grotere stijging niet onwaarschijnlijk is.

De VVD-fractie heeft moeten instemmen met de bouw van twee kolencentrales van 600 MW ieder. De plannen daartoe verkeerden reeds in een vergevorderd stadium en er was in feite eerder daarover al een besluit gevallen. Deze twee centrales dienen ter vervanging van verouderd kolenvermogen en omdat zij voorzien zullen worden van de meest moderne technieken zullen ze zeker minder milieubelasting geven dan de verouderde kleine centrales die ze gaan vervangen. Maar de bezwaren tegen de mogelijke bouw van een derde kolencentrale werden krachtig naar voren gebracht en onderworpen aan randvoorwaarden die in een tweetal aanvaarde moties tot uitdrukking werden gebracht.

Tijdens het overleg kwam Minister De Korte met de belangrijke mededeling dat er bereidheid was gebleken bij Belgische en Franse stroomleveranciers om Nederland tijdelijk stroom te leveren indien onverhoopt het streven om tijdig vervangende nieuwbouw te plegen geen resultaat zou hebben. De Minister heeft de Kamer toegezegd een uiterste inspanning te zullen leveren om de bouw van zoveel mogelijk warmte-kracht centrales te stimuleren, maar zijn verwachting over de realisering daarvan zijn niet hoog gespannen. Omdat de beslissing over kernenergie is uitgesteld en een meerderheid in de Kamer tegen de extra inzet van steenkolen is, ontstaat er de kans op het ontbreken van voldoende opwekkingsvermogen. In dat geval zal import tijdelijk soelaas kunnen bieden. Vanuit de Kamer werd gevraagd of er mogelijkheden zijn om met Nederlands kapitaal deel te nemen in Belgische of Franse kerncentrales om zodoende de levering van stroom gedurende langere

tijd te kunnen garanderen. De Minister antwoordde hierop bevestigend. Al met al kon worden vastgesteld dat in toenevende mate onduidelijkheid groeit over de zekerheid van de electriciteitsvoorziening op lange termijn. Voor zowel de stroomproducenten als voor de electriciteits intensieve industrie, die hun investeringsprogramma's voor langere termijn moeten kunnen vaststellen, is deze situatie hoogst onbevredigend; voor onze economie is het een slechte zaak. De Minister kondigde aan dat in het voorjaar over de veiligheid van kernenergie zal worden gesproken met de Kamer nadat de regering een standpunt daarover heeft bepaald op basis van de verschillende studies die als gevolg van Tsjernobyl zijn uitgevoerd. Na het overleg met de Kamer zal de regering haar standpunt bepalen over de wenselijkheid van de bouw van centrales in Nederland. De zekerheid dat via import de voorziening kan worden veilig gesteld geeft enige ruimte voor zorgvuldige voorbereiding van de te nemen, zeer belangrijke, beslissingen. Duidelijk begint zich af te tekenen dat bij afzien van kernenergie in ons land een niet onbelangrijk aandeel van de in Nederland te gebruiken stroom geleverd zal moeten worden door kerncentrales die, zo mogelijk, dicht bij de Nederlandse grens zullen zijn gesitueerd.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

17 juli 1987
nummer 161

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Mededelingen:

In deze extra expresse is naast het activiteitschema van de partij voor 1987/1988 het persbericht betreffende de benoeming van de Commissie Liberaal Bestek '90 opgenomen.

Na het zomerreces van de Tweede Kamer rolt de expresse vanaf 7 september weer regelmatig in uw brievenbus.

Activiteitschema 15 juli 1987/31 december 1988*

voor 15 juli
mededeling hoofdbestuur aan de besturen van afdelingen en centrales met betrekking tot het periodiek aftreden van leden van het dagelijks bestuur tijdens de 41ste jaarlijkse algemene vergadering (1988)

15 juli
Vrijheid en Democratie

15 augustus
Vrijheid en Democratie

24 augustus
dagelijks-bestuursvergadering

31 augustus
hoofdbestuursvergadering

2 september
bijeenkomst met de secretarissen van de kamercentrales in het Thorbeckehuis te 's-Gravenhage

7 september
dagelijks-bestuursvergadering

9 september
LPC-vergadering

bezoek db kc. Groningen

9-12 september
LI-congres te Ottawa

1-16 september
mededeling hoofdbestuur over plaats, tijd en agenda van de 41ste jaarlijkse algemene vergadering (1988)

15 september-16 november
het hoofdbestuur en de ledenvergadering van elke afdeling kunnen kandidaten stellen voor de vacatures in het dagelijks bestuur (41ste jaarlijkse algemene vergadering 1988)

14 september
hoofdbestuursvergadering

15 september
Vrijheid en Democratie

16 september
bezoek db kc. Drenthe

17 september
LCV-vergadering

19 september
partijraad over Troonrede en Miljoenennota in „de Beesde“, Camminghalaan 30 te Bunnik

21 september
hoofdbestuursvergadering

23 september
bezoek db kc. 's-Hertogenbosch

24 september
personeels-uitstapje (algemeen secretariaat gesloten)

28 september
dagelijks-bestuursvergadering

30 september
bezoek db kc. Zeeland

5 oktober
dagelijks-bestuursvergadering

7 oktober
bezoek db kc. Leiden

15 oktober
Vrijheid en Democratie

19 oktober
hoofdbestuursvergadering

21 oktober
TV-uitzending
bezoek db kc. Dordrecht

23-25 oktober
Landelijke Vormingscursus

26 oktober
dagelijks-bestuursvergadering

28 oktober
bezoek db kc. 's-Gravenhage

2 november
dagelijks-bestuursvergadering

4 november
bezoek db kc. Limburg

6 en 7 november
congres van de Vereniging van Staten- en Raadsleden in De Blije Werelt te Lunteren

11 november
LCJ-vergadering

bezoek db kc. Den Helder

15 november
Vrijheid en Democratie

(tot 24.00 uur)
sluitingsdatum:
indiening van voorstellen voor de 41ste jaarlijkse algemene

vergadering (1988) door de ledenvergadering van de afdelingen en de centralevergaderingen van de centrales bij de algemeen secretaris

sluitingsdatum:

kandidaatstelling periodieke verkiezing leden dagelijks bestuur (1988) door het hoofdbestuur en de ledenvergaderingen van de afdelingen

16 november
hoofdbestuursvergadering

18 november
LCV-vergadering

LPC-vergadering

23 november
dagelijks-bestuursvergadering

25 november
bezoek db kc. Rotterdam

28 november
partijraad in 't Spant te Bussum

30 november
dagelijks-bestuursvergadering

14 december
hoofdbestuursvergadering

15 december
Vrijheid en Democratie

16 december
TV-uitzending

21 december
dagelijks-bestuursvergadering

25 en 26 december
Kerstmis (algemeen secretariaat gesloten)

1988:
1 januari
nieuwjaarsdag (algemeen secretariaat gesloten)

4 januari
dagelijks-bestuursvergadering

13 januari
bezoek db kc. Flevoland

15 januari
Vrijheid en Democratie

publicatie beschrijvingsbrief 41ste jaarlijkse algemene vergadering

18 januari
hoofdbestuursvergadering

20 januari
LVC-vergadering

LPC-vergadering

23 januari
buitengewone algemene vergadering (77ste algemene vergadering) te Amsterdam

25 januari
dagelijks-bestuursvergadering

27 januari
bezoek db kc. Utrecht

3 februari
bezoek db kc. Haarlem

5 en 6 februari
congres van de Organisatie Vrouwen in de VVD

8 februari
dagelijks-bestuursvergadering

10 februari
TV-uitzending

bezoek db kc. Tilburg

15 februari
Vrijheid en Democratie

17 februari
LCJ-vergadering

22 februari
hoofdbestuursvergadering

24 februari
bezoek db kc. Amsterdam

29 februari
dagelijks-bestuursvergadering

2 maart
bezoek db kc. Friesland

7 maart (tot 24.00 uur)
sluitingsdatum:
inleveren amendementen en moties beschrijvingsbrief 41ste jaarlijkse algemene vergadering bij algemeen secretaris

9 maart
bezoek db kc. Gelderland

14 maart
dagelijks-bestuursvergadering

15 maart
Vrijheid en Democratie

16 maart
bezoek db kc. Overijssel

23 maart
LCV-vergadering

LPC-vergadering

28 maart
hoofdbestuursvergadering

1 april
Goede Vrijdag (algemeen secretariaat gesloten)

3 en 4 april
Pasen (algemeen secretariaat gesloten)

6 april
TV-uitzending

11 april
dagelijks-bestuursvergadering

15 april
Vrijheid en Democratie

publicatie amendementen en moties beschrijvingsbrief 41ste jaarlijkse algemene vergadering

25 april
hoofdbestuursvergadering

2 mei
dagelijks-bestuursvergadering

5 mei
bevrijdingsdag (algemeen secretariaat gesloten)

12 mei
Hemelvaartsdag
(algemeen secretariaat gesloten)

15 mei
Vrijheid en Democratie

16 mei
hoofdbestuursvergadering

18 mei
LCV-vergadering
LPC-vergadering

22 en 23 mei
Pinksteren (algemeen secretariaat gesloten)

25 mei
LCJ-vergadering

27 en 28 mei
41ste jaarlijkse algemene vergadering
(78ste algemene vergadering)
in de „Koningshof" te Veldhoven

30 mei
dagelijks-bestuursvergadering

1 juni
TV-uitzending

6 juni
dagelijks-bestuursvergadering

15 juni
Vrijheid en Democratie

20 juni
hoofdbestuursvergadering

27 juni
dagelijks-bestuursvergadering

4 juli
dagelijks-bestuursvergadering

voor 15 juli
mededeling hoofdbestuur aan de besturen van afdelingen
en centrales met betrekking tot het periodiek aftreden van
leden van het dagelijks bestuur tijdens de 42 ste jaarlijkse
algemene vergadering (1989)

15 juli
Vrijheid en Democratie

8 augustus
dagelijks-bestuursvergadering

15 augustus
Vrijheid en Democratie

publicatie beschrijvingsbrief 79ste algemene vergadering

22 augustus
hoofdbestuursvergadering

29 augustus
dagelijks-bestuursvergadering

1-16 september
mededeling hoofdbestuur over plaats, tijd en agenda van de
42ste jaarlijkse algemene vergadering (1989)

5 september
dagelijks-bestuursvergadering

10 september
partijraad ter bespreking en ter amendering van het ver-
kiezingsprogramma van de ELD

14 september
LCV-vergadering
LPC-vergadering

15 september
Vrijheid en Democratie

15 september-16 november
het hoofdbestuur en de ledenvergadering van elke afdeling
kunnen kandidaten stellen voor de vacatures in het dagelijks
bestuur (42ste jaarlijkse algemene vergadering 1989)

19 september
hoofdbestuursvergadering

21 september
LCJ-vergadering

24 september
partijraad (Troonrede, Miljoenennota)

26 september
dagelijks-bestuursvergadering

3 oktober (tot 24.00 uur)
sluitingsdatum: indiening amendementen c.q. moties op
beschrijvingsbrief 79ste algemene vergadering bij alge-
meen secretaris

10 oktober
dagelijks-bestuursvergadering

12 oktober
LPC-vergadering

15 oktober
Vrijheid en Democratie

24 oktober
hoofdbestuursvergadering

(31 oktober)
dagelijks-bestuursvergadering

4 en 5 november
congres van de Vereniging van Staten- en Raadsleden in de
Blijde Werelt te Lunteren

7 november
dagelijks-bestuursvergadering

15 november
Vrijheid en Democratie

hoofdbestuur publiceert amendementen c.q. moties op
beschrijvingsbrief 79ste algemene vergadering

16 november
LCV-vergadering
LPC-vergadering

21 november
hoofdbestuursvergadering

23 november
LCJ-vergadering

26 november
79ste algemene vergadering

28 november
dagelijks-bestuursvergadering

6 december (dinsdag)
dagelijks-bestuursvergadering

15 december
Vrijheid en Democratie

19 december
hoofdbestuursvergadering

25 en 26 december
Kerstmis (algemeen secretariaat gesloten)

* Dit activiteitschema heeft voor wat 1988 betreft een voorlopig karakter. O.a. is nog geen rekening gehouden met het vermelden van data in de procedure EP '89.

Verschijningsdag Vrijheid en Democratie in 1988

15 december 1987
(nr. 1361) reeds vastgesteld
12 januari (nr. 1362)
16 februari (nr. 1363)
15 maart (nr. 1364)
19 april (nr. 1365)
17 mei (nr. 1366)
14 juni (nr. 1367)
19 juli (nr. 1368)
16 augustus (nr. 1369)
13 september (nr. 1370)
11 oktober (nr. 1371)
15 november (nr. 1372)
13 december (nr. 1373)

Totaal in 1988: 12 maarl evenals in 1987.

N.B. Deze data wijken iets af van de vermelde data in het activiteitschema. Dit hangt samen met de drukprocedure. Vrijheid & Democratie zal echter steeds worden gedateerd op de 15de van de maand. De sluitingstermijnen voor de kopij vallen op de eerste van de maand met uitzondering van het thema-augustusnummer dat i.v.m. de vakanties eerder wordt afgesloten.

Hoofdbestuur VVD benoemt Commissie Liberaal Bestek '90

Het hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft, conform de aankondiging tijdens de 40ste jaarlijkse algemene vergadering van de VVD op 15 en 16 mei te Leeuwarden, thans een commissie ingesteld, die tot taak heeft de hoofdlijnen van het liberale denken voor de jaren '90 te formuleren.

Het is de bedoeling dat de Commissie rond de jaarwisseling van dit jaar haar bevindingen uitbrengt. Besluitvorming kan dan plaatsvinden op de algemene vergadering van 27 en 28 mei 1988. De zogenoemde Commissie ad hoc Liberaal Bestek '90 zal onder voorzitterschap staan van mr. A. Geurtsen, o.a. oud-Tweede-Kamerlid en oud-lid van het Europese Parlement voor de VVD. De overige leden van de commissie zijn: mevr. M.H. Blom-Fuhri Snethlage te Geldrop

Prof. mr. M.C.B. Burkens
te Leersum

drs. L. van Leeuwen
te Capelle a/d IJssel

mr. J.J. Nouwen
te Poeldijk

prof. dr. U Rosenthal
te Capelle a/d IJssel

mevr. drs. M.W.M. Vos-van Cortel
te Utrecht

Voor een plaats in de commissie wordt nog overleg gevoerd met een kandidaat uit de financieel-economische hoek. Tijdens een eerste vergadering van de commissie op 20 augustus a.s. zullen de leden door VVD-voorzitter, dr. L. Ginjaar worden geïnstalleerd.

VVD-voorlichting, tel.: 070-614121, H.M.G. Dittmar.

's-Gravenhage, 15 juli 1987.

MEDEDELINGEN van het hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

1. 77ste algemene vergadering (buitengewone algemene vergadering)

De 77ste algemene vergadering wordt gehouden op zaterdag 23 januari 1988 in het RAI-Congrescentrum te Amsterdam, aanvang: 14.00 uur.

Op die dag viert de VVD haar veertigjarig bestaan. (Op 24 januari 1948 kwam te Bellevue in Amsterdam voor de eerste maal de algemene vergadering bijeen, waarop het besluit tot het doen ontstaan van de VVD bekrachtigd werd.) Hoewel het programma qua opzet nog niet is afgerond, wordt er op die zaterdagmiddag in elk geval aandacht geschonken aan het concept Liberaal Bestek '90, terwijl de avondvergadering een feestelijk karakter zal krijgen.

Mededelingen over de organisatie van die dag zullen in de komende maanden in Vrijheid en Democratie worden gedaan. Verwacht mag worden dat zeer velen naar Amsterdam zullen reizen. Van belang is dat thans reeds de leden door hun bestuur op deze bijeenkomst wordt gewezen.

2. 41ste jaarlijkse algemene vergadering 27 en 28 mei 1988 (78ste algemene vergadering)

Ter voldoening aan de bepalingen in statuten en huishoudelijk reglement van de VVD deelt het dagelijks bestuur aan de besturen van afdelingen, ondercentrales en kamercentrales het volgende mede:

- de jaarlijkse algemene vergadering 1988 zal worden gehouden op vrijdag 27 en zaterdag 28 mei in de „Koningshof” te Veldhoven;
- de ledenvergaderingen van de afdeling en de centrale-vergaderingen van de ondercentrales en kamercentrales hebben de bevoegdheid tot 16 november aanstaande bij het hoofdbestuur voorstellen in te dienen, die in deze jaarlijkse algemene vergadering dienen te worden behandeld (artikel 46 onder 2 h.r.);
- de ledenvergaderingen van de afdelingen, de centrale-vergaderingen van de ondercentrales en kamercentrales, de commissies van advies als bedoeld in artikel 60 h.r. en de bijzondere groepen als bedoeld in artikel 78.1 h.r., zijn bevoegd tot 21 maart 1988 amendementen op de voorstellen bij de algemeen secretaris in te dienen (artikel 46 onder 3 h.r.);
- de volgende leden van het dagelijks bestuur zijn in 1988 aan de beurt van periodiek aftreden:
P.L. van den Bossche te Berkel-Enschot (niet herbenoembaar tenzij onder toepassing van artikel 24.5 onder 3 statuten); drs. H.B. Eenhoorn te Voorburg (niet herbenoembaar tenzij onder toepassing van artikel 24.5 onder 3 statuten) en drs. L. Hilarides te Drachten (herbenoembaar) allen secretarissen voor de organisatie.

N.B. In zijn vergadering van 31 augustus jl. heeft het hoofdbestuur besloten om met ingang van de 41ste jaarlijkse algemene vergadering met betrekking tot de samenstelling van

het dagelijks bestuur het aantal leden (thans 9) terug te brengen tot 7. De mogelijkheid dat deze beslissing zou worden genomen, werd conform de strekking van artikel 42.1 h.r. reeds medegedeeld in de VVD-Expresse nr. 160. Motieven voor dit besluit zijn gelegen in de voorstellen tot reorganisatie van de partij (op onderdelen) en in de wens om de slagkracht van het dagelijks bestuur te vergroten.

Het hoofdbestuur zal derhalve geen kandidaten stellen in de vacatures die ontstaan door het periodieke aftreden van die leden van het dagelijks bestuur in 1988 die reglementair niet voor herbenoeming in aanmerking komen.

Met andere woorden het hoofdbestuur zal slechts voor de vervulling van één vacature vóór 16 november aanstaande één kandidaat stellen;

- in 1989 zijn de volgende leden van het dagelijks bestuur aan de beurt van periodiek aftreden:
de voorzitter, dr. L. Ginjaar te Leidschendam (herbenoembaar) en de secretaris voor de organisatie mevr. A.A. Aeyelts Averink-Winsemius te Krimpen a/d IJssel (herbenoembaar);
- in 1990 zijn de volgende leden van het dagelijks bestuur aan de beurt van periodiek aftreden:
de ondervoorzitter, mr. I.W. Opstelten te Delfzijl (herbenoembaar);
de penningmeester, drs. P. Ressenaar te 's-Gravenhage (herbenoembaar);
de secretaris voor de internationale betrekkingen, J.D. Blaauw te Zeist (herbenoembaar) en de secretaris voor de voorlichting, drs. B.J.M. Verwaayen te Wateringen (niet herbenoembaar, tenzij onder toepassing van artikel 24.5 onder 3 statuten);
- de ledenvergaderingen van de afdelingen en het hoofdbestuur zijn bevoegd voor 16 november aanstaande een kandidaat te stellen voor deze in de 41ste jaarlijkse algemene vergadering (78ste algemene vergadering) in het dagelijks bestuur openvallende plaats (artikel 46 onder 5 h.r.);
- het hoofdbestuur zal namen van kandidaten voor de openvallende plaats in het dagelijks bestuur zo spoedig mogelijk publiceren in de VVD-Expresse en in Vrijheid en Democratie;
- de volgende leden van het hoofdbestuur – niet deel uitmakend van het dagelijks bestuur – zijn in 1988 aan de beurt van periodiek aftreden (artikel 46 onder 6 h.r.):
drs.ir. A.W.L.M. Goud te Rotterdam (KC Rotterdam – herbenoembaar);
ir. J. Boeve te Zwijndrecht (KC Dordrecht – herbenoembaar);
drs. C.H.J. ten Broek te Amsterdam (KC Amsterdam – herbenoembaar);
mevr. drs. H. Gonda-Wijnholt te Utrecht (KC Utrecht – herbenoembaar);
H.A. Euverink te Kropswolde (KC Groningen – herbenoembaar);
mevr. E.F.M. Coenen-Vaessen te Hulsberg (KC Limburg – herbenoembaar)
mr. drs. J.J. Hartman te Almere

(KC Flevoland – herbenoembaar);

- zowel het bestuur van de desbetreffende kamercentrale als de *ledenvergadering* van elke afdeling binnen het gebied van die kamercentrale is bevoegd voor de vertegenwoordiger van die kamercentrale in het hoofdbestuur voor het in artikel 46 onder 6 h.r. genoemde aftredende lid voor een kandidaat te stellen (artikel 46 onder 7 h.r.);*
- de kandidaten voor het dagelijks bestuur moeten voor 16 november 1987 schriftelijk en vergezeld van een korte levensbeschrijving ter kennis van de algemeen secretaris worden gebracht; een kandidaatstelling is slechts geldig indien zij vergezeld is van een schriftelijke bereidverklaring van de kandidaat deze kandidatuur te aanvaarden (artikel 46 onder 8 h.r.);
- in het hoofdbestuur c.q. dagelijks bestuur heeft – de voorzitters van de beide Kamerfracties niet meegerekend – thans één lid van de Staten-Generaal zitting (artikel 46 onder 9 h.r.), te weten de heer Ginjaar.

* Met nadruk wordt er op gewezen, dat de 39ste jaarlijkse algemene vergadering heeft bepaald dat het vaststellen, van de termijn van kandidaatstelling (van ten minste twee maanden voor de te houden centralevergadering van de kamercentrale), wordt overgelaten aan het bestuur van de desbetreffende kamercentrale (conform de wijze van benoemingen van leden van het dagelijks bestuur van kamercentrales). De vergadering van de kamercentrale, waarin de benoeming plaats vindt, dient overigens voor de 41ste jaarlijkse algemene vergadering te worden gehouden, zodat de benoemde in functie kan treden op deze jaarlijkse algemene vergadering (dus vòòr 27 mei 1988).

3. Bijeenkomsten partijraad in 1987

Onder verwijzing naar de VVD-Expreste nr. 160 van 3 juli jongstleden wordt nogmaals de aandacht gevestigd op het feit dat de partijraad dit najaar tweemaal bijeen zal komen. De eerste bijeenkomst is op 19 september aanstaande in „De Beesde” te Bunnik, ter bespreking van Troonrede en Miljoenennota. De agenda is gepubliceerd in Vrijheid en Democratie nr. 1356 van 15 juli jongstleden. Deze bijeenkomst is openbaar.

De tweede bijeenkomst wordt gehouden op 28 november aanstaande in „t Spant” te Bussum. Op die bijeenkomst zal het rapport van de Reglementen Evaluatie Commissie (REC) worden besproken. Daarbij zal het hoofdbestuur dit rapport, dat op 31 augustus jongstleden aan het hoofdbestuur werd aangeboden, van eventuele kanttekeningen (c.q. aanbevelingen) voorzien. Uitspraken (c.q. aanbevelingen) van de partijraad zullen worden voorgelegd aan de 41ste jaarlijkse algemene vergadering.

Deze bijeenkomst zal een besloten karakter hebben!

4. Procedure Liberaal Bestek '90

Het hoofdbestuur heeft zich in zijn vergadering van 31 augustus jongstleden gebogen over de wijze van behandeling en de daarbij behorende termijnen inzake het Liberaal Bestek '90. Het hoofdbestuur heeft het traject voor de behandeling aldus vastgesteld:

1. afdelingen centrales wordt hierbij gewezen op de mogelijkheid voor de afdelingen en centrales om zich thans reeds voor te bereiden op de behandeling (onder andere de mogelijkheid om werkgroepjes c.q. commissies zich op een en ander te laten bezinnen);
2. het streven is er op gericht rond Kerstmis aanstaande met een eerste concept te komen. Op 23 januari 1988 komt de 77ste algemene vergadering des middags in bijzondere zitting bijeen. Dan heeft een eerste gedachtenwisseling plaats op basis van dit concept en van inleidingen, die door een aantal zeer ter zake deskundigen worden gehouden, eventueel in de vorm van een symposium;

3. het concept wordt opgenomen (als onderdeel van de beschrijvingsbrief voor de 41e jaarlijkse algemene vergadering) in Vrijheid en Democratie van 11 januari 1988;
4. afdelingen, centrales, commissies van advies (art. 60 h.r.) en de bijzondere groepen (art. 78.1 h.r.) hebben ingevolge artikel 47.4 h.r. recht moties in te dienen, die op 21 maart 1988 in het bezit dienen te zijn van de algemeen secretaris. (Gelet op het karakter van het stuk acht het hoofdbestuur het zinvol dat de eventuele verschillen van opvatting uitsluitend in de vorm van moties aan de algemene vergadering worden voorgelegd);
5. in Vrijheid en Democratie van 29 april 1988 worden deze moties gepubliceerd voorzien van commentaar namens het hoofdbestuur door de commissie LB;
6. 27 en 28 mei 1988 wordt door de 41ste jaarlijkse algemene vergadering de inhoud van het Liberaal Bestek definitief behandeld en eventueel goedgekeurd;
7. een eindredactie zal de tekst voor definitieve publicatie gereed maken;
8. het Liberaal Bestek verschijnt in definitieve versie in de zomer van 1988.

N.B. Aan de besturen van de kamercentrales wordt overgelaten om de behandeling van het concept in hun centrale te coördineren.

5. Benoeming leden partijraad in de categorie „15”

De aftredende leden zijn in alfabetische volgorde:

H.A.M. Hoefnagels
Sch. Overwater
drs. H. Toxopeus
P.Ch. Vogely
H.J.L. Vonhoff

Het hoofdbestuur heeft in zijn vergadering van 31 augustus jongstleden besloten, thans nog niet tot (her)benoeming over te gaan maar deze leden te verzoeken aan te blijven tot dat duidelijkheid is verkregen over de positie en samenstelling van de partijraad in de nabije toekomst.

6. De VVD en de Liberale Internationale

In zijn vergadering van 31 augustus jongstleden heeft het hoofdbestuur zich andermaal gebogen over de FPO-kwestie. In het hierna volgende persbericht wordt het door het hoofdbestuur ingenomen standpunt verwoord. „Het hoofdbestuur van de VVD heeft op 31 augustus jongstleden een eerste discussie gevoerd over de situatie die ontstaan is na de vergadering van de Executieve van de LI op 11 juli 1987 te Londen.

Het hoofdbestuur heeft ervan kennis genomen dat, niettegenstaande er grote weerstanden binnen het bestuur van de LI bestaan tegen gedrag en opvattingen van een van de leden (de FPO), de reglementair noodzakelijke meerderheid in het bestuur van de LI, om de procedure te starten die moet leiden tot de verwijdering van de FPO, ontbrak.

Het hoofdbestuur heeft kennis genomen van de toezeggingen van de FPO, om tegemoet te komen aan de bezwaren die er leven tegen tendenzen binnen die partij. Niettegenstaande dat feit heeft het hoofdbestuur de voorzitter en de internationaal secretaris opdracht gegeven om een nader gesprek te hebben met de president van de LI en enkele zuster-organisaties. Doel van deze gesprekken is het vaststellen of er voldoende bestuurlijke waarborgen te verkrijgen zijn, om een uittreden van de VVD uit de LI tegen te gaan. Het hoofdbestuur handhaaft zijn ingenomen standpunt dat de FPO niet in de LI thuishoort”.

Topkadercursus technologiebeleid

De Haya van Somerenstichting organiseert twee keer per jaar een topkadercursus van een weekend voor leden, die belangrijke bestuurlijke en/of vertegenwoordigende functies bekleden. Voor topkadercursussen worden thema's gekozen die op de middellange termijn een centrale rol gaan spelen in de politieke discussie.

Voor de topkadercursus van 23, 24 en 25 oktober aanstaande staat het thema van het Technologiebeleid centraal. De Nederlandse economie is sterk internationaal georiënteerd. Door het wegnemen van tolmuren en belemmeringen is binnen de Europese Gemeenschap een open markt ontstaan met vrije concurrentie. Om de concurrentiepositie te behouden of te verbeteren is een continue kwaliteitsbewaking en verbetering van het exportpakket noodzakelijk. Het exportpakket van Nederland is vrij eenzijdig samengesteld. Om op de middellange termijn een evenwichtig samengesteld exportpakket aan te kunnen bieden is technologische vernieuwing noodzakelijk.

De overheid stimuleert die technologische vernieuwingen ondermeer middels doelgerichte subsidies en algemene investeringspremies. Vele (grote) bedrijven hebben researchafdelingen en reserveren fondsen voor verbetering en vernieuwing van hun pakket. De technologische vernieuwing is de laatste jaren in een versnelling geraakt. Enorme investeringen zijn noodzakelijk om op gelijk niveau te blijven met de Verenigde Staten, Japan en de belangrijkste Europese concurrenten. Om op de Europese markt of wereldmarkt kans van slagen te hebben is een gecoördineerde aanpak vanuit Nederland van het grootste belang.

De minister van Economische Zaken, de heer dr. R. de Korte, heeft een commissie geïnstalleerd en advies gevraagd over een samenhangend technologiebeleid voor de toekomst. De Haya van Somerenstichting wil dit rapport van de commissie Dekker, getiteld „wissel tussen kennis en markt" en de reacties daarop van ondermeer de Sociaal Economische Raad bespreken tijdens de topkadercursus van oktober. De Haya van Somerenstichting wil met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, de Rijks-overheid, de Wetenschap en Politiek gedurende deze topkadercursus stellingnamens inventariseren; liberale uitgangspunten en aandachtspunten belichten.

Voor een aantal belangstellenden is het nog mogelijk om zich tot *uiterlijk 10 september a.s.* rechtstreeks aan te melden bij de Haya van Somerenstichting.

Selectiecriteria en een aanmeldingsformulier kunt u telefonisch of schriftelijk opvragen bij de:

Haya van Somerenstichting, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage of telefonisch 070-614121, tst. 25.

Debat Onderzoek Bosbouw

Afgelopen dinsdag is in de Kamer het debat gevoerd naar aanleiding van het Onderzoek inzake de Beschikking Bijdragen Werkgelegenheid in de Bosbouw. In het kader van het 1 miljard werkgelegenheidsprogramma 84/85 is 175 mio aan het Ministerie van Landbouw toegewezen. Van deze 175 mio is 35 naar Bosbouw gegaan, waarvan weer 26 mio uiteindelijk in voornoemde regeling is terechtgekomen.

Het op initiatief van de Minister van Landbouw ingestelde onderzoek heeft uitgewezen dat onder andere de door Soza gestelde voorwaarden voor deze subsidies niet zonder meer toepasbaar waren voor de Bosbouw. Door de korte termijn van uitwerking en de ondoorzichtige organisa-

tiestructuren blijken dan ook problemen te zijn ontstaan. Concurrentievervalsing is om de hoek komen kijken en onderzochte begrotingen en bestekken bleken vanwege hun beknoptheid en onvolledigheid onvoldoende voor gefundeerde technische en financiële besluitvorming.

Het SBB heeft gefaald in de selectie van de projecten alswel als toezichthouder op de uitvoering. 61% van het totaal aantal uitgevoerde projecten voldoet aan de regeling; 39% laat te wensen over. Dit is zeer verontrustend, immers via eenvoudig management moet het mogelijk zijn om slechts 26 mio en 113 projecten te overzien.

Lering trekkend uit het onderzoek worden een vijftal maatregelen overwogen, bij voorbeeld het oprichten van een speciaal departementsonderdeel, belast met de uitvoering van subsidieregelingen. Dit kan een goede aanzet zijn, het mag echter niet leiden tot meer bureaucratie, meer handtekeningen. De VVD-fractie meent dat het toevoegen van een nieuw departementsonderdeel aan de reeds bestaande ambtelijke pyramide geen enkele garantie biedt, dat het reeds bestaande beter gaat functioneren.

Door het samenvoegen van de bosbouwsubsidieregelingen en het invoeren van standaardwerkomschrijvingen kan een vereenvoudiging tot stand komen. De VVD-fractie heeft de nodige reserve om een grotere eigen bijdrage van de eigenaar/opdrachtgever te vragen. Bosbezit is, financieel gezien, een marginale zaak, doch van groot algemeen belang.

Zij is voorts van mening dat de werken niet bij voorkeur, zoals de Minister voorstelt, maar zonder meer in het openbaar moeten worden uitbesteed.

De fractie heeft zich bij dit onderwerp zeer kritisch opgesteld ten opzichte van het SBB. Hieruit mag evenwel niet afgeleid worden dat er in het algemeen geen waardering voor deze dienst is.

De VVD vraagt zich af of de problemen van het SBB bij de uitvoering van voornoemde werkgelegenheidsprojecten zich niet ook in andere sectoren voordoen, zoals bij voorbeeld bij stadsvernieuwing, monumentenzorg en dergelijke. De vraag is actueel of onze ondoorzichtige organisatiestructuren wel zijn opgewassen tegen dit soort ad-hoc maatregelen.

In tweede termijn is dan ook een motie ingediend, waarin de Regering wordt verzocht initiatieven te nemen welke een onderzoek van de Rekenkamer bewerkstelligen.

Immers, werkgelegenheidsinitiatieven gefinancierd met overheidsgeld moeten uiterst zorgvuldig worden uitgevoerd.

Hoewel ook de VVD zich heeft ingespannen om dit werkgelegenheidsprogramma uit te voeren blijven we van mening dat structurele maatregelen de voorkeur verdienen ten opzichte van ad hoc beleid.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070 182211, tst. 2881.)

Europees technologiebeleid (2)

Goedkeuring van het kaderprogramma onderzoek en technologie (1987-1991) is een jaar vertraagd geweest door meningsverschillen over de financiering. Nu de Britse verkiezingen achter de rug zijn heeft Engeland zijn blokkade opgegeven, zodat de Raad overeenstemming bereikte over een bedrag van 5.6 miljard Ecu (zij het dat Londen voor 417 miljoen binnen dit totaal nog een voorbehoud heeft gemaakt).

Het zwaartepunt van het programma ligt bij onderzoek dat rechtstreeks van belang is voor het concurrentievermogen van de industrie en de dienstensector (informa-

tie- en telecommunicatietechnologie, biotechnologie etc.). Deze programma's beslaan 60% van het totaal, tegen 28% in het afgelopen kaderprogramma (1983-1987); een prioriteitsverschuiving die vooral ten koste zal gaan van onderzoek in de energiesector (21%, tegen 47% in de periode 1983-1987).

Het programma kent acht onderdelen:

- de kwaliteit van het leven (onderzoek met betrekking tot AIDS, kanker, de gevolgen van de vergrijzing, mogelijkheden tot verlaging van de kosten van de volksgezondheid, milieu-onderzoek);
- de informatiemaatschappij (ESPRIT, tweede fase);
- „het adersstelsel van de interne markt”:
 - onderzoek met betrekking tot telecommunicatie (waaronder RACE),
 - onderzoek, gericht op toepassing van informatietechnologie in het onderwijs (DELTA), het verkeer (DRIVE), de gezondheidszorg (BICEPS), het laboratoriumonderzoek (PERT) en het geld- en betalingsverkeer (DIME),
 - onderzoek met betrekking tot vervoer;
- industriële toepassing van nieuwe technologieën (waaronder BRITE, EURAM);
- onderzoek op energiegebied: kernsplijting (JRC), kernversmelting (JET), niet-nucleaire energie en energiebesparing;
- biotechnologie;
- diepzeeonderzoek;
- „het Europa der onderzoekers”; bevorderen van wetenschappelijke samenwerking (de bedoeling is dat in 1991 2,5% van alle Europese onderzoekers bij transnationale projecten is betrokken, dat wil zeggen 10.000 personen). Het is niet uitgesloten dat de financiering van het communautair onderzoeksbeleid de komende jaren aanleiding geeft tot botsingen tussen het Europees Parlement en de Raad. De Europese Akte bepaalt dat de som van de geraamde kosten van de specifieke programma's de in het kaderprogramma voorziene financiering niet mag overschrijden (art. 130 P). Dat de Raad eenzijdig een financieel plafond vaststelt is in strijd met de begrotingsbevoegdheden van het Europees Parlement: de begroting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Raad en Parlement. Op 30 juni 1982 hebben de instellingen bovendien uitgesproken dat de vaststelling van maximumbedragen bij verordening moet worden vermeden.

Verwacht mag worden dat het kaderprogramma een belangrijk uitstralings-effect zal hebben. De soepele financieringsmodaliteiten laten toe dat de EG projecten financiert in samenwerking met nationale overheden, bedrijven en onderzoeksinstituten. Behalve aan financiële deelneming door de Gemeenschap kan worden gedacht aan de toekenning van terugbetaalbare voorschotten. Er wordt bovendien gewerkt aan de oprichting van investeringsmaatschappijen (EUROTECH CAPITAL) waarbij deelnemingen worden verworven met uitsluitend particulier kapitaal, en aan invoering van een garantiemechanisme (EUROTECH INSUR) waaraan ook de Gemeenschap bijdraagt. Bij projecten waar commerciële exploitatie nog in een verre toekomst ligt en die door de financieringsinstellingen als risicodragend worden beschouwd, zou dit mechanisme voor de particuliere sector een investeringsstimulus moeten vormen doordat het ten dele de verliezen dekt die met deelnemingen kunnen worden geleden. Op deze manier genereert de Gemeenschap onderzoeksactiviteiten die ver uitgaan boven het financiële kader van het programma 1987-1991.

(Voor nadere informatie: G. de Vries, tel. 070-647447.)

Euthanasie

Vrijdag 28 augustus 1987 heeft het kabinet overeenstemming bereikt over een wettelijke regeling van het vraagstuk van de euthanasie.

Dit wetsvoorstel is ter advisering naar de Raad van State gestuurd. De VVD-fractie heeft een eerste voorlopige reactie op het wetsvoorstel gegeven:

1. Het is een goede zaak dat het kabinet, op basis van het regeerakkoord, het eens is geworden over een wettelijke regeling van dit gecompliceerde vraagstuk.
2. Dit wetsontwerp combineert vooral de adviezen van de Raad van State en de Vergadering van Procureurs-Generaal.
3. Voor de VVD is van groot belang dat dit wetsontwerp de totnogtoe ontwikkelde jurisprudentie weerspiegelt, namelijk dat een beroep op overmacht gehonoreerd kan worden waar voldaan is aan zorgvuldigheidseisen ten aanzien van het medisch handelen.

Nadat de Raad van State advies heeft uitgebracht zal het wetsvoorstel naar verwachting spoedig door de regering bij de Tweede Kamer aanhangig worden gemaakt. Bij de behandeling in de Kamer zal de fractie dan een definitief standpunt innemen.

(Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-182211, tst. 2889.)

In de maanden juni en juli heeft Jessica Larive de volgende schriftelijke vragen gesteld aan de Europese Commissie, mede naar aanleiding van correspondentie met partijgenoten over diverse onderwerpen.

1. Inspraak gepensioneerden bij pensioenfondsen

Reeds verscheidene malen heeft het Europees Parlement gewezen op de dreigende vergrijzing van Europa en de economische, culturele en sociale gevolgen die dit zal hebben voor de Gemeenschap. De „nieuwe” oudere medemens zijn echter ook mondiger, beter geschoold en veelal gezonder. Zij wijzen terecht betutteling van de overheid en van pensioenfondsen af en eisen meer keuzevrijheid wat betreft de pensioenregelingen. De Europese Commissie staat achter deze houding zoals blijkt uit een van haar verslagen („communautair beleid inzake pensioenleeftijd”). Jessica Larive wijst de Commissie er echter op dat bijvoorbeeld in Nederland de rechtstreeks betrokkenen bij de (particuliere) pensioenfondsen, de gepensioneerden zelf, expliciet zijn uitgesloten van het bestuur/beheer van de fondsen. Daarom vraagt zij de Commissie er bij de lidstaten aan te dringen op zodanige wijziging van de pensioenwetgeving dat de gepensioneerden zelf actief betrokken worden bij het bestuur/beheer zodat zij ook een grotere keuzevrijheid kunnen bewerkstelligen wat betreft hun pensioenregeling.

2. Europese Richtlijn voor onderlinge erkenning van ingenieursdiploma's

In 1992 moet de vrije interne markt een feit zijn: vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en mensen. Een voorwaarde voor dit laatste is de noodzaak van onderlinge erkenning van diploma's en getuigschriften opdat degenen die zich in een andere lidstaat willen vestigen, daar ook aan de slag kunnen op grond van hun verworven diploma's. Tot op heden zijn slechts zeven hoger-onderwijsdiploma's geharmoniseerd, voornamelijk op medisch terrein. De Europese Richtlijn voor erkenning van ingenieursdiploma's is al vanaf 1969 (!) onderwerp van verhitte discussie.

Nu heeft de Europese Federatie van Nationale Ingenieursverenigingen (FEANI), waarbij 1 miljoen ingenieurs uit 20 landen van Europa (waaronder alle lidstaten van de

Gemeenschap behalve Luxemburg) overeenstemming bereikt over de criteria waaraan een Europese ingenieur moet voldoen en over de eisen voor het voeren van een titel Eur. Ing. Jessica Larive vraagt de Commissie daarom niet zo moeilijk te doen en het accoord van de FEANI als uitgangspunt te gebruiken voor een nieuwe ontwerprijtlijn erkenning Ingenieurs-diploma's.

3. Voortgangscntrole in de lidstaten inzake positieve acties voor vrouwen

Jessica Larive wijst erop dat de datum van 13 december 1987 snel nadert, deadline voor de Europese Commissie om de Raad van Ministers een verslag voor te leggen over de vooruitgang die in de diverse lidstaten is gemaakt met positieve acties voor vrouwen, naar aanleiding van de communautaire aanbeveling van december 1984. Tevens zou de Commissie op aandringen van het Europees Parlement (resolutie van 25 oktober 1984) in artikel 122 van het E.G.-verdrag (betreffende de ontwikkeling van de sociale toestand in de Gemeenschap) de clausule opnemen dat er een jaarlijks verslag moet plaatsvinden over de voortgangscntroles inzake positieve acties voor vrouwen en zou zij overzichten verstrekken van de resultaten van studies, conferenties en seminars etc. ten aanzien van deze materie. Daar zij tot op heden geen activiteiten in die richting heeft bespeurd, vraagt zij de Europese Commissie dringend tot de gevraagde actie over te gaan.

4. Informatie aan studenten betreffende de mogelijkheden voor studie in het buitenland

Enige tijd geleden heeft Jessica Larive via een schriftelijke vraag aangedrongen op de instelling van een Europese databank voor tertiair onderwijs. In het kader van de Europese uitwisselingsprogramma's (ERASMUS!) en van studentenmobiliteit in het algemeen, moeten (aankomende) studenten goed geïnformeerd zijn over wat ze kunnen studeren, waar, hoe lang de studieduur zal zijn en welke (vooropleidings)eisen aan hen worden gesteld. Tijdens de conferentie over studentenmobiliteit aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen (juni 1987) bleek een van de belangrijkste klachten nog steeds het gebrek aan informatie over studiemogelijkheden in het buitenland te zijn. Derhalve heeft Jessica Larive de Commissie nogmaals gevraagd wat zij denkt te ondernemen om de Europese studenten zoveel mogelijk te motiveren en te informeren over de mogelijkheden om in het buitenland (een gedeelte van) hun studie te verrichten en wat zij denkt van haar suggestie genoemde databank op te richten.

5. Zustersteden

De Europese „zustersteden" (jumelages), dat wil zeggen steden en dorpen die sociaal-culturele banden met vergelijkbare plaatsen in andere lidstaten hebben, leveren een concrete bijdrage aan de totstandkoming van een Europa „van de burger". Het leggen van contacten tussen de vele Europese steden en dorpen dient dan ook zoveel mogelijk gestimuleerd te worden. Ook uitwisselingen tussen scholieren/klassen via bestaande jumelages moeten worden aangemoedigd. Omdat de Gemeenschap (nog) geen specifieke programma's heeft voor uitwisseling van jongeren in school/klasseverband – het voorstel YES sluit dit expliciet uit en regelt alleen buitenschoolse uitwisseling van jeugdgroepen, jongerenverenigingen of individuele jongeren – verzoekt Jessica Larive de Europese Commissie na te gaan welke faciliteiten de Gemeenschap kan verstrekken om scholieren-uitwisselingen via de zogenaamde zusterstedelijke contacten te bevorderen.

6. Gevangenis­museum Veenhuizen

Het museum Veenhuizen is, voorzover bekend, het enige specifieke gevangenis­museum in Europa. Het legt niet alleen de curieuze geschiedenis van de dwanggemeenschappen Veenhuizen vast, maar ontwikkelt zich tevens tot een algemeen gevangenis­museum dat een uitstekend beeld geeft van de wijze waarop in vroegere tijden met gevangenen, bedelaars en landlopers werd omgegaan. De huisvesting wordt echter veel te krap en uitbreiding is dringend noodzakelijk. Behoud en uitbreiding van het museum heeft grote culturele waarde voor Nederland en de Gemeenschap. Jessica Larive vraagt de Commissie de aanvraag voor medefinanciering via het Regionale Fonds van de uitbreiding met welwillendheid te bezien.

7. Europese Seniorenkaart

Enige tijd geleden heeft Jessica Larive de Commissie verzocht om invoering van een zogenaamde Europese Seniorenkaart. De Commissie heeft instemmend gereageerd op haar suggestie. Er is inmiddels een studiebijeenkomst in Madrid gehouden waar onder andere is gediscussieerd over de invoering van een Europese „gepensioneerdencard". Aan de hand van de conclusies van die bijeenkomst zal de Commissie de nodige activiteiten ontwikkelen. Tevens heeft een schriftelijke verklaring, die op initiatief van Jessica Larive werd ingediend, om 1990 uit te roepen tot jaar van de ouderen, inmiddels de status van officiële resolutie van het Europees Parlement gekregen daar deze het vereiste aantal handtekeningen van Parlementariërs (260) heeft verkregen. Commissaris Marin (sociale zaken) heeft al toegezegd dat hij zich zal inzetten om 1990 inderdaad tot jaar van de ouderen te laten uitroepen.

8. Europese Sterrenslag ten behoeve van Europees urgentieprogramma voor de bestrijding van AIDS

Ondanks een fikse duik in het modderbad van de Nederlandse sterrenslag is Jessica Larive enthousiast over de organisatie en de doelstellingen van dit programma. Reeds bij de opnames van de ronde waaraan zijzelf meedeed besprak zij het idee van een Europese Sterrenslag met de organisatoren, die onmiddellijk hun volle medewerking toezegden. Jessica Larive heeft daarop de Commissie om steun voor een Europese Sterrenslag verzocht, waaraan een actie dient te worden gekoppeld voor een Europees speed-programma ter bestrijding van AIDS (naar het voorbeeld van de Nederlandse kanskaartenactie). Zij acht namelijk de middelen, te weten 2½ miljoen gulden, die de Commissie heeft uitgetrokken voor voorlichting en bestrijding van AIDS in de twaalf lidstaten volstrekt onvoldoende.

9. Kaderrichtlijnen bijzondere arbeidscontracten

In het kader van de flexibilisering van de arbeidsmarkt komen vele nieuwe vormen van arbeidscontracten op, waarbij niet altijd het gangbare arbeidsrecht en de minimum-zorgen van de sociale zekerheid aan de betrokken werknemers wordt gegarandeerd. Ook hebben betrokkenen door de ondoorzichtigheid van hun contracten lang niet altijd zicht op hun rechten. Jessica Larive vraagt de Commissie daarom om een ontwerp­kaderrichtlijn ter bescherming van werknemers die onder dergelijke arbeidscontracten vallen, mede gezien de in november 1986 aangenomen resolutie over de flexibiliteit van de arbeidsmarkt. Deze Kaderrichtlijn dient de veel te gedetailleerde ontwerprijtlijn over deeltijdwerk en tijdelijk werk te vervangen.

10. Invoer in de Gemeenschap van bepaalde soorten huiden van baby-zeehonden

Reeds enige jaren is in de Gemeenschap een kaderrichtlijn van kracht waardoor het verboden is bepaalde

soorten huiden van baby-zeehonden in te voeren. Toch blijken er via achterdeurtjes nog heel wat huiden de lidstaten binnen te komen. Jessica Larive meent dat dergelijke overtredingen de geloofwaardigheid van de Gemeenschapswetgeving aantasten en vraagt de Commissie wat deze van plan is te ondernemen tegen de lidstaten die genoemd verbod met voeren treden.

(Voor nadere informatie: mr. J.E.S. Larive, Liberale Fractie, Europees Parlement, L-2929 Luxemburg, tel. 09-352 43002400. bij geen gehoor: Europees Parlement te Brussel 09-32 2 2342111.)

Het wetsvoorstel tabakswet

In de Tweede Kamer is vóór het reces (op dinsdag 22 en woensdag 23 juni) de zogenaamde Tabakswet behandeld. Het wetsvoorstel is op 1 september door de Tweede Kamer aanvaard.

De Tabakswet heeft een tweeledige doelstelling:

- het voeren van een ontmoedigingsbeleid (het stimuleren om niet te gaan roken c.q. te stoppen met roken, vooral gericht op jongeren) en
- het scheppen van meer ruimte voor de niet-rokers, omdat zij veelal hinder ondervinden van het roken van anderen (passief roken).

De VVD onderschrijft de doelstellingen van de Tabakswet volledig. Het is immers onomstreden dat het roken van tabaksprodukten schadelijk is voor de gezondheid, en een bron van overlast kan vormen voor de omgeving. Reeds bij schriftelijke behandeling heeft de VVD-fractie echter haar twijfels geëxprimeerd over het wetsvoorstel *als zodanig*.

De kritiek op het wetsvoorstel, zoals naar voren gebracht door de woordvoerder van de VVD, Margreet Kamp, richtte zich op de volgende punten:

1. De noodzaak van wetgeving kan betwijfeld worden: In het voorwoord bij het jaarverslag 1986 van de Stichting Volksgezondheid en Roken staat vermeld dat in ons land de rookgewoonte terugloopt, en dat de totale consumptie van tabaksprodukten in Nederland sinds 1983 afneemt. Rookte in 1970 nog 75% van de mannen, in 1986 is dit 42% geworden, terwijl bij de vrouwen de terugloop verliep van 42% in 1970 naar 34% in 1986. Wat de totale consumptie betreft: deze is van 40,5 miljard in 1983 teruggelopen naar 34,4 miljard in 1986. Tot groot genoegen zien we ook een teruggang in roken bij jongeren: van de jongeren tussen 15-19 jaar rookte in 1970 55% van de jongens en 57% van de meisjes, terwijl dit in 1984 gedaald was tot respectievelijk 17 en 24%. Van de jeugd tussen 10 en 14 jaar rookte in 1985 13% tegen in 1986 10%.

In de praktijk blijkt dat op basis van vrijwilligheid en onderlinge afspraken binnen diverse instanties en bedrijven steeds meer rekening wordt gehouden met niet-rokers. Zo is inmiddels 2/3 van de zitplaatsen in de nieuwe N.S.-treinen bestemd voor niet-rokers, verschillende horeca-bedrijven gaan over tot het instellen van niet-rokerskamers, -afdelingen en -tafels en wordt in steeds meer CAO's een rookverbod opgenomen. Men zou kunnen zeggen dat de norm: roken is regel, niet-roken uitzondering, aan het verschuiven is en dat de samenleving daar zelf automatisch op inspeelt.

2. Voor wat betreft de reclamebeperkingen: uit een groot aantal onderzoeken in verschillende landen blijkt dat er, uitgaande van een verzadigde markt, géén verband bestaat tussen het niveau van reclamebestedingen (door de industrie) en de totale vraag naar, en consumptie van tabaksartikelen. Bovendien is overleg gaande tussen overheid en industrie omtrent aanscherping van de reclame-code, waar bij de industrie een positieve houding aanneemt. Met behulp

van deze reclame-code, dus door *zelfregulering*, kunnen eveneens eisen en beperkingen ten aanzien van reclame worden geformuleerd. De regering dient hier de benodigde ruimte te bieden alvorens in te grijpen. De VVD-staatssecretaris van EZ, de heer Evenhuis, heeft op aandringen van onder andere de VVD op dit gebied duidelijke toezeggingen gedaan.

Het wetsvoorstel legde aan de tabaksindustrie de plicht op reclame-uitingen aan voorafgaande toestemming van de minister van W.V.C. te onderwerpen. Een dergelijke preventieve toetsing achtte de VVD niet acceptabel. Dank zij een amendement van woordvoerder Margreet Kamp is deze preventieve toetsing in haar aanvankelijke vorm uit de wet verwijderd en vervangen door een aanmeldingsplicht zonder opschortende werking.

3. Daarnaast en niet op de laatste plaats wordt in de wet aan de overtreding van bepaalde regels geen sanctie verbonden. Zo legt de Tabakswet de verplichting op tot het creëren van ruimtes voor niet-rokers in openbare/semi-openbare gebouwen, gebouwen in de gezondheidszorgsector en sportkantines. Ook komt een verkoopverbod in voor-noemde gebouwen te gelden. In beide gevallen voorziet de wet echter niet in sancties.

Wetgeving op die manier is slechte wetgeving en vormt een onnodige inbreuk op het dereguleringsprincipe van de regering, met andere woorden: er is sprake van *symboolwetgeving*.

De concessies van de regering op het gebied van de reclame ten spijt heeft met name het laatste punt ertoe geleid dat vrijwel de gehele VVD-fractie tégen het wetsvoorstel heeft gestemd. Gezien het feit echter dat een kamermeerderheid het wetsvoorstel wél steunde nemen de afgedwongen concessies vanuit liberaal oogpunt in gewicht sterk toe.

(Voor meer informatie: Mw. drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-182211, tst. 2892.)

Teldersstichting: Geschrift no. 63

Binnenkort verschijnt geschrift no. 63 van de Teldersstichting: „*Informatisering en samenleving, beschouwingen over technische vooruitgang en overheidsbeleid*”. Deze publicatie bespreekt de maatschappelijke gevolgen van de introductie van „nieuwe technieken”. Het betreft hier de zogenoemde informatietechnologie. Nagegaan wordt wat de consequenties zullen zijn van deze „technische revolutie” voor werkgelegenheid, economische groei, mediabeleid en onderwijs. Verder wordt ruim aandacht besteed aan kwesties als privacy, de kwaliteit van de democratie en bescherming van intellectuele eigendom. Daarbij wordt steeds de vraag gesteld of de te signaleren ontwikkelingen noodzakelijk tot herijking van overheidsbeleid of tot een geheel nieuw beleid.

U kunt dit geschrift *gratis* verkrijgen indien u onderstaande bon invult en vóór 25 september 1987 inzendt aan VVD-Expresse, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Postcode:

o wil geschrift no. 63 ontvangen.

11 september 1987,
nummer 163

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Opheffing Raden van Arbeid

De Raden van Arbeid voeren onder andere de Kinderbijslagwet uit. De aanduiding van het w.o. was nogal ongelukkig gekozen, omdat opheffen het verdwijnen van de Raden suggereert. Het voorstel houdt echter in dat de Raden van Arbeid worden omgevormd tot districtskantoren van de Sociale Verzekeringsbank. De besturen en de zelfstandigheid van de Raden verdwijnen echter wel. Uiteindelijk is de Kamer met dit voorstel accoord gegaan. Bepaald niet juichend. Integendeel, het debat stond bol van kritiek op de staatssecretaris.

Aanvankelijk leek het zelfs in de lijn der verwachting te liggen dat dit wetsontwerp het niet zou halen. Voorafgaand aan de schriftelijke voorbereiding was ook van CDA-zijde negatief op het voorstel gereageerd. In ieder geval werd het prematuur gevonden. Het CDA ging echter om. Tijdens de schriftelijke voorbereiding hadden PvdA, D'66 en ook de VVD een negatief oordeel. Vlak voor het plenaire debat ging echter ook de PvdA om („dit w.o. heeft ons overvallen, voor het blok gezet. In deze omstandigheid is tegenstemmen nog slechter“). De kritiek van de VVD spitte zich toe op het feit dat met dit wetsvoorstel vooruitgelopen wordt op de discussie en besluitvorming over de algehele herziening van de uitvoeringsorganisatie sociale zekerheid. Na twintig jaar studeren en discussiëren heeft het kabinet echter nog steeds geen visie op deze noodzakelijke reorganisatie van de uitvoering. De andere partijen sloten zich bij deze kritiek nadrukkelijk aan, hetgeen uitmondde in twee VVD-moties die door de andere partijen – inclusief het CDA – mee ondertekend werden. De eerste motie hield in, dat het aanvaarden van dit wetsvoorstel geen onomkeerbaar eindpunt is in de discussie over de algehele herziening van de uitvoeringsorganisatie. De tweede motie hield in, dat de regering (staatssecretaris De Graaf) begin volgend jaar een totaalvisie („Blauwdruk op hoofdlijnen“) over die reorganisatie aan de Kamer zal moeten zenden en dat de Kamer niet weer overvallen wil worden met deelvoorstellen. Dit betekent dat de Kamer het komende wetsvoorstel over de reorganisatie van de topstructuur (positie Sociale Verzekeringsraad en dergelijke) niet in behandeling wil nemen als de regering niet tevoren een totaaldivisie presenteert.

Tevens werd het wetsvoorstel geamendeerd zodanig dat de Raden van Arbeid en de Sociale Verzekeringsbank bij de komende „concernvorming“ gelijkwaardige fusiepartners zullen zijn. Geen simpele overname dus, zoals de staatssecretaris wilde. Het wetsvoorstel werd weliswaar kamerbreed gesteund, echter niet met veel vreugde en vergezeld van forse kritiek op staatssecretaris De Graaf.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel.: 070-182211, tst. 2896.)

Nota Alcohol & Samenleving

De Nota Alcohol & Samenleving is gebaseerd op de ontwerp-nota met dezelfde naam van de hand van de toenmalige CDA-staatssecretarissen Van der Reijden en Van Zeil. De nota is op 7 september jongstleden behandeld in een Uitgebreide Commissievergadering (UCV) van de Bijzondere Commissie Alcohol & Samenleving. Margreet Kamp voerde het woord namens de Tweede Kamerfractie van de VVD.

De nota in essentie betreft het voeren van een samenhangend beleid gericht op alcoholmatiging in verband met het voorkomen van gezondheidsrisico's en maatschappelijke problemen die voortvloeien uit het gebruik van alcohol.

Vooropgesteld dient te worden dat de alcohol-problematiek door ons niet gebagatelliseerd wordt. De ernst van al wat met alcoholmisbruik en -verslaving samenhangt is boven iedere twijfel verheven. In de nota wordt een aantal instrumenten voor een matigingsbeleid genoemd:

1. Voorlichting en preventie-activiteiten

Voorlichting en preventie-activiteiten, met name gericht op het jeugdige deel van de samenleving, zijn toe te juichen. Het van jongs af aan leren matig met alcohol om te gaan is van het grootste belang. Hierbij sluit aan, de voorlichting aan diegenen die opvoedkundige verantwoordelijkheid dragen, met name de ouders (wier invloed, mede gezien hun voorbeeldfunctie, aanzienlijk is) en de leerkrachten. Voorlichting ook, aan de mensen, werkzaam in sport, gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, aan rij-instructeurs (alcohol & verkeer) en aan verkopers van alcoholhoudende dranken.

De VVD-fractie heeft het belang benadrukt van een **meerjarenplan** ten aanzien van een doelmatige en systematische aanpak van voorlichtingsactiviteiten, op te stellen in overleg met de op dit gebied werkzame organisaties, en bij te stellen op basis van regelmatige evaluaties.

2. Hulpverlening

Wat betreft de hulpverlening. Een doelmatige geïntegreerde benadering is van groot belang. De essentie bij de hulpverlening is niet zozeer de alcohol op zich, als wel het **verslaafd zijn** (hetzij aan alcohol, hetzij aan drugs, gokken of tabak). De consequentie van deze visie is dat een aanpak van door verslaving veroorzaakte problemen door dezelfde instanties mogelijk is – waarbij natuurlijk in ieder individueel geval naar de meest effectieve methode moet worden gezocht.

Positieve waardering voor het werk van de **zelfhulp-groepen** als – met name – de Anonieme Alcoholisten. De regering zal de werkzaamheden van deze en dergelijke organisaties kunnen ondersteunen door te voldoen aan de zeer bescheiden, financiële wensen van deze organisaties.

3. Regulering van de distributie

De regering stelt een verbod voor op de verkoop van alcoholhoudende dranken in benzinestations. De VVD-frac-

tie heeft hiermee kunnen instemmen. Ten eerste behoren alcoholica niet tot het zogenaamde „weggebonden assortiment” en ten tweede wint het beleid op het gebied van alcohol & verkeer niet aan geloofwaardigheid door alcohol-verstreking zo dicht bij het verkeer toe te laten.

De regering stelt bovendien voor de verkoop van alcoholhoudende dranken in voetbalstadions te verbieden. De VVD-fractie is het weliswaar eens met het achterliggende principe maar geeft de voorkeur aan regulering door de lagere overheden (i.c. de gemeenten) boven wetgeving. Op diverse plaatsen is die wijze van aanpak succesvol gebleken.

Diezelfde **decentralisatie**-gedachte bepaalt ook het standpunt ten aanzien van openings- en sluitingstijden van de horeca: in eerste instantie overlaten aan gemeenten.

De VVD-fractie heeft vraagtekens geplaatst bij het in de Drank- en Horecawet gehanteerde onderscheid tussen zwak- en sterk-alcoholhoudende dranken. Dit wordt misleidend geacht, gezien het feit dat ieder glas alcoholhoudende drank, zwak- of sterk, dezelfde hoeveelheid pure alcohol bevat.

Zo is de wettelijke minimum-aankoopleeftijd voor zwak alcoholische dranken 16, en voor sterk alcoholische dranken 18 jaar. Uniformering tot 18 jaar zou een mogelijkheid zijn. De vraag is echter of dit zich laat realiseren.

Ook waar het betreft de verkooppunten een dergelijke inconsistentie: zwak-alcoholische dranken mogen in de levensmiddelenbranche verkocht worden, sterk alcoholische slechts door gediplomeerde detailhandelaren. De medaille heeft ook hier echter twee kanten: of de verkoop beperken tot slijterijen, consequentie: de slijterijen schieten als paddestoelen uit de grond, of de supermarkten mogen alle drank verkopen, gezien de doelstellingen van de nota een onwenselijke ontwikkeling. In tweede termijn heeft de VVD gevraagd of de regering wil onderzoeken hoe dit in het buitenland is opgelost. Ook heeft zij geopperd de mogelijkheid opleidingseisen te stellen aan een ieder die zich met de verkoop van alcoholica bezighoudt en niet enkel aan de slijters.

4. Beperking van de reclame

De regering stelt voor, de bioscoopreclame en de etherreclame voor alcoholhoudende dranken te verbieden. Een motie, ingediend door CDA, VVD en D'66 (een ruime meerderheid) tijdens de UCV van 7 september, heeft tot doel dit te voorkomen. Voor de VVD speelden daarbij de volgende argumenten een rol:

- nooit wetenschappelijk aangetoond, en dus hoogst twijfelachtig, is het uitgangspunt dat reclame tot consumptiestijging en dus – in de visie van de regering – tot misbruik leidt. Zo ook in de ogen van de Europese Commissie die om dezelfde reden een etherreclame-verbod in haar richtlijn (inzake de omroepactiviteiten) afwijst. De regering baseert haar uitgangspunt op „econometrische schattingen”, waaruit zou blijken dat de toename van de hoeveelheid pure alcohol in de periode 1969-1984 (van 7,0 naar 10,4 liter) voor 5% is te verklaren uit de tv-reclame. Even doorrekenen leert wat dit eigenlijk betekent: een toename van één glas alcoholhoudende drank per hoofd van de bevolking per jaar!
- eventuele strijd met artikel 7 lid 4 van de Grondwet en artikel 10 van het Europees Verdrag inzake de rechten van de mens.
- de invloed van de reclame (zo aanwezig) wordt overschat in relatie tot de invloed van de **sociale omgeving**, inclusief tv-programma's, waarop (zeker voorzover afkomstig uit het buitenland) de regering geen enkele grip heeft.

- het te verwachten verlies aan reclamegelden zou kunnen leiden tot een verhoging van de omroepbijdragen, hetgeen de VVD altijd heeft afgewezen.

Om deze en andere redenen geeft de VVD-fractie de voorkeur aan **zelfregulering** door het bedrijfsleven: het opstellen van een gedragscode voor het bedrijfsleven en het aanscherpen van de reclamecode. Uit de activiteiten van onder andere de StiVA (Stichting Verantwoord Alcoholgebruik), een overkoepelende organisatie van alle producenten van alcoholhoudende dranken, blijkt dat het bedrijfsleven zich van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid volledig bewust is.

5. Accijnsverhoging

De fractie volgt de regering waar zij besloten heeft een eventuele verhoging van accijnzen op alcoholhoudende dranken vooraleerst in Europees verband te bestuderen.

Daarbij heeft de fractie haar wens uitgesproken dat de regering de mogelijkheden tot uniformering van de accijnzen op non-alcoholische dranken onderzoekt, nu voor deze dranken vele verschillende tarieven gelden.

Op deze wijze kan aan de jeugd wellicht een goedkoper alternatief geboden worden voor alcoholhoudende dranken.

6. Verder verloop

De regering zal op termijn komen met een wetsvoorstel tot wijziging van de Drank- en Horecawet. Daarbij staat het haar vrij – inmiddels op de hoogte van de standpunt van de fracties – de in de nota geformuleerde beleidsvoornemens over te nemen in deze wijzigingswet.

(Voor meer informatie: Margreet Kamp, tel.: 070-182211, tst. 2892.)

Economische cohesie, sociale balans

Economische cohesie, kan niet zonder sociale cohesie. Het is duidelijk dat de interne Europese markt van 320 miljoen burgers, die voor 1992 vrij moet zijn van alle economische barrières, alleen kans van slagen heeft als tegelijkertijd een flankerend sociaal beleid wordt gevoerd. Bij te grote verschillen tussen de lidstaten op sociaal gebied zouden in een grenzeloos Europa ware volksverhuizingen kunnen gaan plaatsvinden: van werknemers uit het arme zuiden naar het welvarende noorden, van bedrijven uit Noord-Europa naar de lage-loonlanden.

Sociale jaarverslagen die volgens uniforme criteria zijn opgesteld, met objectief meetbare gegevens en vaste, vergelijkbare sociale parameters in alle lidstaten van de Gemeenschap, vormen een bron van informatie over bedrijfstakken die de nationale overheden en de E.G. van nut kan zijn bij het uitstippelen van het nationale en communautaire beleid. Ze geven tevens diezelfde nationale en Europese overheden de mogelijkheid vast te stellen of wetsvoorschriften en Europese Richtlijnen worden nageleefd. Een sociaal jaarverslag is dus veel meer dan het visitekaartje van de onderneming.

Het Europees Parlement zag de waarde in van de sociale balans voor de eenwording van de Europese markt en stemde op 7 juli jongstleden over de voorstellen van de Portugese afgevaardigde Crespo. Steeds meer ondernemingen in de verschillende lidstaten gaan om verschillende redenen ertoe over jaarlijks een sociaal verslag uit te brengen. De sociale balans is dan ook geen nieuw fenomeen meer.

In de Verenigde Staten werden in de jaren zestig de eerste pogingen ondernomen om de sociale functie van ondernemingen in kaart te brengen. De Amerikaanse sociale balans ontstond als antwoord van de werkgevers op de kritiek uit met name de universitaire hoek. Van meet af aan ging het om een soort publiciteitscampagne over de inspanningen van de onderneming op sociale terreinen die van invloed zijn op de publieke opinie: ecologie, planologie, minderheden, bescherming van de consument. In Duitsland tonen de vakbonden een groeiende belangstelling voor wettelijke invoering van de sociale balans voor ondernemingen. Deze wordt beschouwd als een nuttig instrument bij voorlichting, besluitvorming en overleg. In Frankrijk daarentegen was het de overheid die als eerste de meeste belangstelling voor sociale verslagen toonde. De vakbonden en de werkgeversorganisaties stonden hier soms zelfs vijandig tegenover. Frankrijk en Portugal zijn de enige lidstaten waar ondernemingen nu wettelijk verplicht zijn sociale jaarverslagen te publiceren. Franse werkgevers en -nemers hebben hun aanvankelijke aarzelingen overwonnen en beoordelen de publicatie van sociale balansen over het algemeen positief. Hoewel in Nederland sociale jaarverslagen niet wettelijk verplicht zijn, zijn veel ondernemingen en instellingen inmiddels tot publicatie overgegaan. Nederland heeft op dit gebied zelfs de langste traditie en wordt in het rapport van de heer Crespo de „koploper" genoemd. Het idee om te komen tot sociale jaarverslagen dateert al van 1967 van de Nederlandse vakbeweging. Twee jaar later antwoordden de Nederlandse werkgevers met een aanbeveling aan hun bedrijven om jaarlijks een sociaal verslag op te stellen en in datzelfde jaar werd het eerste verslag gepubliceerd door Hoogovens in IJmuiden. Dit voorbeeld kreeg veel navolging en het uitgeversconcern de VNU reikt nu jaarlijks een prijs uit voor de beste sociale balans.

Gezien de verschillende praktijken in de lidstaten van de Gemeenschap heeft het Europees Parlement gemeend dat de tijd rijp is voor een of andere vorm van standaardisatie. In haar resolutie vraagt zij de Europese Commissie om voor juni 1988 een grondige studie te verrichten naar de eventuele introductie van een Europese Sociale Bedrijfsbalans. De sociale balans zou niet alleen melding moeten maken van interne factoren (arbeidsomstandigheden en -klimaat, loonpolitiek, scholing, personeelsbeleid) zoals in Frankrijk en Portugal verplicht is, maar ook in te gaan op externe factoren (bijvoorbeeld invloed van de onderneming op het (leef)milieu, regionale ontwikkeling, kwaliteit van de producten/diensten en dergelijke). Nadrukkelijk vroeg de woordvoester van de Europese Liberale Fractie, Jessica Larive, te onderzoeken in hoeverre kleine en middelgrote ondernemingen van de plicht tot opstelling van sociale balansen kunnen worden ontheven. Ook nam het Europees Parlement haar amendement aan om in plaats van de gevraagde richtlijn (dwingende wetgeving) een kaderrichtlijn voor te bereiden, die algemene lijnen aangeeft welke de lidstaten zelf kunnen invullen. Zij stelde in het debat de Europese Commissie voor om bij het opstellen van de Europese normen ook de positie van de vrouwen binnen de onderneming te betrekken. Uit een recente enquête onder 147 Nederlandse bedrijven en instellingen die jaarlijks meedingen naar de prijs voor het beste sociale jaarverslag was haar gebleken dat meer dan 60% van de bedrijven positief reageerden op haar suggestie een afzonderlijk hoofdstuk te reserveren voor de vrouwelijke werknemer, waarin duidelijk zicht wordt gegeven op wervings- en selectieprocedures, loopbaanbegeleiding, positieve actie, beroepsopleiding, deelname aan Ondernemingsraden en maatregelen voor combinatie van moederschap en beroepsarbeid.

Commissaris Clinton Davis stelde zich zeer positief op.

Hij nam expliciet de suggestie van Jessica Larive over om bij het opstellen van de Europese normen de positie van de vrouwen afzonderlijk te doen vermelden en beloofde het Europees Parlement binnen een jaar de gevraagde studie op de Europese tafel te leggen.

(Voor meer informatie: mr. J.E.S. Larive, Europees Parlement, L-2929 LUXEMBURG, tel.: 09-352 43002400 of in Brussel: 09-32 2 2342111.)

Economische cohesie, sociale balans

Economische cohesie kan niet zonder sociale cohesie. Het is duidelijk dat de interne Europese markt van 320 miljoen burgers, die voor 1992 vrij moet zijn van alle economische barrières, alleen kans van slagen heeft als tegelijkertijd een flankerend sociaal beleid wordt gevoerd. Bij te grote verschillen tussen de lidstaten op sociaal gebied zouden in een grenzeloos Europa ware volksverhuizingen kunnen gaan plaatsvinden: van werknemers uit het arme zuiden naar het welvarende noorden, van bedrijven uit Noord-Europa naar de lage-loonlanden.

Sociale jaarverslagen die volgens uniforme criteria zijn opgesteld, met objectief meetbare gegevens en vaste, vergelijkbare sociale parameters in alle lidstaten van de Gemeenschap, vormen een bron van informatie over bedrijfstakken die de nationale overheden en de Europese Gemeenschap van nut kan zijn bij het uitstippelen van het nationale en communautaire beleid. Ze geven tevens diezelfde nationale en Europese overheden de mogelijkheid vast te stellen of wetsvoorschriften en Europese Richtlijnen worden nageleefd. Een sociaal jaarverslag is dus veel meer dan het visitekaartje van de onderneming.

Het Europees Parlement zag de waarde in van de sociale balans voor de eenwording van de Europese markt en stemde op 7 juli jongstleden over de voorstellen van de Portugese afgevaardigde Crespo. Steeds meer ondernemingen in de verschillende lidstaten gaan om verschillende redenen ertoe over jaarlijks een sociaal verslag uit te brengen. De sociale balans is dan ook geen nieuw fenomeen meer.

In de Verenigde Staten werden in de jaren zestig de eerste pogingen ondernomen om de sociale functie van ondernemingen in kaart te brengen. De Amerikaanse sociale balans ontstond als antwoord van de werkgevers op de kritiek uit met name de universitaire hoek. Van meet af aan ging het om een soort publiciteitscampagne over de inspanningen van de onderneming op sociale terreinen die van invloed zijn op de publieke opinie: ecologie, planologie, minderheden, bescherming van de consument. In Duitsland tonen de vakbonden een groeiende belangstelling voor wettelijke invoering van de sociale balans voor ondernemingen. Deze wordt beschouwd als een nuttig instrument bij voorlichting, besluitvorming en overleg. In Frankrijk daarentegen was het de overheid die als eerste de meeste belangstelling voor sociale verslagen toonde. De vakbonden en de werkgeversorganisaties stonden hier soms zelfs vijandig tegenover. Frankrijk en Portugal zijn de enige lidstaten waar ondernemingen nu wettelijk verplicht zijn sociale jaarverslagen te publiceren. Franse werkgevers en -nemers hebben hun aanvankelijke aarzelingen overwonnen en beoordelen de publicatie van sociale balansen over het algemeen positief. Hoewel in Nederland sociale jaarverslagen niet wettelijk verplicht zijn, zijn veel ondernemingen en instellingen inmiddels tot publicatie overgegaan. Nederland heeft op dit gebied zelfs de langste traditie en wordt in het rapport van

de heer Crespo de „koploper" genoemd. Het idee om te komen tot sociale jaarverslagen dateert al van 1967 van de Nederlandse vakbeweging. Twee jaar later antwoordden de Nederlandse werkgevers met een aanbeveling aan hun bedrijven om jaarlijks een sociaal verslag op te stellen en in datzelfde jaar werd het eerste verslag gepubliceerd door Hoogovens in IJmuiden. Dit voorbeeld kreeg veel navolging en het uitgeversconcern de VNU reikt nu jaarlijks een prijs uit voor de beste sociale balans.

Gezien de verschillende praktijken in de lidstaten van de Gemeenschap heeft het Europees Parlement gemeend dat de tijd rijp is voor een of andere vorm van standaardisatie. In haar resolutie vraagt zij de Europese Commissie om voor juni 1988 een grondige studie te verrichten naar de eventuele introductie van een Europese Sociale Bedrijfsbalans. De sociale balans zou niet alleen melding moeten maken van interne factoren (arbeidsomstandigheden en -klimaat, loonpolitiek, scholing, personeelsbeleid) zoals in Frankrijk en Portugal verplicht is, maar ook in (leef)milieu, regionale ontwikkeling, kwaliteit van de producten/diensten en dergelijke). Nadrukkelijk vroeg de woordvoester van de Europese Liberale Fractie, Jessica Larive, te onderzoeken in hoeverre kleine en middelgrote ondernemingen van de plicht tot opstelling van sociale balansen kunnen worden ontheven. Ook nam het Europees Parlement haar amendement aan om in plaats van de gevraagde richtlijn (dwingende wetgeving) een kaderrichtlijn voor te bereiden, die algemene lijnen aangeeft welke de lidstaten zelf kunnen invullen. Zij stelde in het debat de Europese Commissie voor om bij het opstellen van de Europese normen ook de positie van de vrouwen binnen de onderneming te betrekken. Uit een recente enquête onder 147 Nederlandse bedrijven en instellingen die jaarlijks meedingen naar de prijs voor het beste sociale jaarverslag was haar gebleken dat meer dan 60% van de bedrijven positief reageerden op haar suggestie een afzonderlijk hoofdstuk te reserveren voor de vrouwelijke werknemer, waarin duidelijk zicht wordt gegeven op wervings- en selectieprocedures, loopbaanbegeleiding, positieve actie, beroepsopleiding, deelname aan Ondernemingsraden en maatregelen voor combinatie van moederschap en beroepsarbeid.

Commissaris Clinton Davis stelde zich zeer positief op. Hij nam expliciet de suggestie van Jessica Larive over om bij het opstellen van de Europese normen de positie van de vrouwen afzonderlijk te doen vermelden en beloofde het Europees Parlement binnen een jaar de gevraagde studie op de Europese tafel te leggen.

(Voor nadere informatie: mr. J.E.S. Larive, Europees Parlement, L-2929 Luxemburg, tel: 09-352 43002400 of in Brussel: 09-32 2 2342111.)

Eerste reactie van VVD-fractievoorzitter Voorhoeve op de Miljoenennota

1. Met de begroting voor 1988 wordt het economisch herstelbeleid van het regeerakkoord van 1986 voortgezet. Positief is, dat de regering de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de groei stimuleert door een verlaging van de tarieven van de inkomstenbelasting. (Deze verlaging voorziet tevens in de afschaffing van de „solidariteitsheffing" van het kabinet Van Agt/Den Uyl van 1982). Deze eerste stap naar een lagere lastendruk moet volgens de VVD de komende jaren door verdere stappen worden gevolgd om de collectieve lastendruk-norm van het regeerakkoord te bereiken en de Nederlandse economie verder te herstellen. Zulke verdergaande lastenverlichting is ook het advies van de OESO.
2. De werkloosheid daalt naar verwachting in 1988 met 25.000 personen. Dit is helaas minder dan wenselijk gezien het doel het aantal werklozen in 1990 met 200.000 verlaagd te hebben ten opzichte van 1986. Van groot belang voor het bereiken van dat doel is verbetering van de concurrentiepositie door het aanstaande najaarsoverleg een zo beheerst mogelijke ontwikkeling van de brutolonen in 1988 overeen te komen, hetgeen verder in decentrale loononderhandelingen moet worden bereikt.
3. Vooral door de lastenverlichting en de verhoging van de kinderbijslag lijkt het mogelijk de koopkracht in 1988 op peil te houden of zelfs licht te verbeteren, conform de motie Voorhoeve/De Vries van maart 1986. Werknemers en werkgevers kunnen in dit gunstige koopkrachtbeeld aanleiding vinden de bruto loonkosten in 1988 sterk te matigen. Loonkostenmatiging is nog steeds het meest doeltreffende middel om de werkloosheid te verlagen. Bovendien wordt daardoor een gelijkere inkomensontwikkeling voor ambtenaren, uitkeringsgerechtigden en werknemers in het bedrijfsleven bereikt.
4. De VVD staat in beginsel positief tegenover een aantal extra maatregelen die het Kabinet in 1988 wil nemen om de werkloosheid verder te verlagen. In 1988 is voor specifieke werkloosheidsbestrijding ruim f 1 miljard uitgetrokken. Vooral opleiding van te weinig geschoolden en intensieve arbeidsbemiddeling verdienen de aandacht.
5. Met het oog op een betere werkgelegenheidsontwikkeling is het tevens noodzakelijk dat het Kabinet zoveel mogelijk concrete plannen voor de infrastructuur presenteert, zoals voorgesteld in de motie De Vries/Voorhoeve van maart 1987. De VVD juicht toe dat haar pleidooi voor „public-private partnerships" door de regering is overgenomen en vier tunnels met behulp van particulier kapitaal zullen worden gefinancierd. Dit zal de nog te hoge werkloosheid in de grond-, weg- en waterbouw helpen verlagen en knelpunten voor de groei wegnemen.
6. Ernstig is nog steeds de onvoldoende uitgavendisdiscipline van de rijksoverheid. Begrotingsoverschrijdingen, ontoereikende financiële controle, diverse open-einde-ge-

- lingen en subsidieregelingen die soms fraudegevoelig zijn, hebben tot gevolg dat de overheid zelf niet voldoet aan de eisen ten aanzien van financiële discipline die zij door wet- en regelgeving wel aan anderen, zoals het bedrijfsleven, stelt. De VVD verwacht van de regering dat zij dit najaar concrete voorstellen doet voor een aanmerkelijke verbetering van de beheersing van de rijksuitgaven.
7. De VVD hecht eraan, dat de hand wordt gehouden aan zowel de belastingverlichting van 1,7 miljard (structureel) als de maatregelen tegen begrotingsoverschrijdingen (de 4 miljard ombuigingen, waarvan 2,2 miljard op de rijksbegroting in enge zin). Over de preciese maatregelen die per departement worden getroffen om de overschrijdingen te bestrijden, zal de VVD bij de individuele begrotingsbehandelingen haar oordeel geven.
 8. Terzake van de voorgestelde financieringsverschuiving bij volksgezondheid van f 100 miljoen, behoudt de VVD-fractie nog haar oordeel voor. Het is niet duidelijk hoe dit voorstel zich verhoudt tot de recente besluitvorming in het Kabinet over de ombuigingen in de volksgezondheid tot 1990. Ook over enkele andere ombuigingen (onder andere gezinszorg) wil de VVD zich nader met het Kabinet en de coalitiepartner over mogelijke alternatieven verstaan. In de begroting van VVC geeft de VVD prioriteit aan behoud van de zorgsector, waarin de gezinszorg een belangrijke plaats inneemt.
 9. De VVD stemt in met het pleidooi in de miljoenennota voor flexibele beloning, loondifferentiatie en individuele winstdelingsregelingen, maar betreurt het dat de regering terzake nog geen concrete maatregelen heeft voorgesteld die dit bevorderen, ondanks het pleidooi dat de VVD daarvoor, met anderen, onder andere bij de Algemene Politieke Beschouwingen van 1986 heeft gehouden.

Eerste reactie van de VVD-fractievoorzitter Voorhoeve op de Troonrede

Het beleid dat in de Troonrede is aangekondigd, wordt door de VVD positief beoordeeld. De VVD herkent daarin veel van haar beleidsvoorkeuren.

De VVD stemt in met de grote nadruk die op handhaving van de rechtsstaat wordt gelegd, en dus op bestrijding van criminaliteit. Zorg voor de rechtsorde is en blijft de eerste taak van de overheid. De VVD ondersteunt de initiatieven van het Kabinet en zal het nemen van aanvullende maatregelen steunen. De VVD wenst de komende jaren een verbetering van de hulp aan slachtoffers van criminaliteit.

De VVD-fractie wacht met belangstelling het Wetsontwerp inzake euthanasie af. Zij verwelkomt het voornemen dit najaar een Wetsontwerp Gelijke Behandeling in te dienen ter bestrijding van discriminatie.

De beleidsvoornemens inzake het milieu en ruimtelijke ordening, van groot belang voor de inrichting van ons land op lange termijn, worden met grote belangstelling afge-

wacht. Een effectieve aanpak van het milieuprobleem vergt naast nationale maatregelen vergaande internationale overeenstemming.

De VVD-fractie stemt in met de beleidsvoornemens inzake de internationale politiek van ons land.

Nederlandse mijnenjagers naar de Golf

Op 7 september jongstleden maakte Minister Van Eekelen bekend dat twee Nederlandse mijnenjagers naar de Perzische Golf worden gestuurd terwille van de bescherming van het vrije scheepvaartverkeer in dit gebied. Eerder was door de Nederlandse regering gepoogd samenwerking te bewerkstelligen in VN-verband en, toen dat niet lukte, in het verband van de Westeuropese Unie (WEU). Omdat de WEU vooralsnog niet tot een afdoende besluitvorming kon komen, is de regering overgegaan tot een afzonderlijke besluitvorming over de uitzending van twee mijnenjagers, waarbij zij uitgaat van een nauwe samenwerking met Groot-Brittannië, maar waarbij zij tevens blijft streven naar een meer Europese aanpak.

De VVD-fractie ondersteunde het regeringsbesluit. Vooral het politieke aspect ervan werd nadrukkelijk onderstreept.

Mevrouw Van Heemskerck die bij het debat op 10 september het woord voerde, verwees naar de reeds eeuwen geldende Nederlandse principes omtrent de onbelemmerd vrije scheepvaart op zee (Hugo de Groot). Bovendien is hier een aanzienlijk Nederlands belang in het geding aangezien een groot deel van de olie die hier wordt geïmporteerd de Straat van Hormoez passeert. Daarbij steunt de VVD ook het streven van de regering om deze operatie geen inbreuk te laten zijn op onze neutraliteit in het Golfconflict.

Verder werd de regering aangemoedigd het overleg in Europees verband te blijven bevorderen, opdat de Europese samenwerking alsnog duidelijk gestalte zal krijgen. Steun aan vredesinitiatieven in VN-verband blijft verder van groot belang, maar de VVD hekelde de opvatting van de PvdA dat het zenden van twee mijnenjagers het vredesproces in de Golf zou verstoren. Waar aanvankelijk enige onduidelijkheid bestond over de precieze regelingen die, vooral met de Britten, waren getroffen over de bescherming van de twee Nederlandse schepen werden door de VVD een aantal concrete vragen daarover gesteld. De veiligheid van de bemanningen heeft voor de VVD-fractie vanzelfsprekend een grote prioriteit. De uitspraken van de minister tijdens het debat kwamen reeds goeddeels tegemoet aan de wensen van de fractie. Vier weken na het debat zal de minister de Kamer opnieuw inlichten over de stand van zaken op dat moment (thans is ook de Belgische bijdrage actueel geworden). Wellicht zullen dan ook de gesprekken op Europees niveau of wellicht een praktische operationele samenwerking van de diverse vlootverbanden tot meer eenheid hebben geleid. Bij het debat bleek dat naast de regeringspartijen tevens D'66 het regeringsvoorstel in hoofdlijnen ondersteunde. Helaas meende de PvdA ook in deze kwestie van internationale veiligheid een afwijzend standpunt te moeten innemen, evenals de kleine linkse partijen.

(Voor nadere inlichtingen: mw. G. van Heemskerck Pillis-Duvekot, tel. 070-182211 tst./2888.)

UCV verontreiniging van de Rijn

Op 1 oktober 1987 is er weer een vervolgconferentie van de Ministers van de Rijnsoeverstaten naar aanleiding van de Sandoz-affaire van december 1986.

Belangrijk gespreksonderwerp is dan het Mc-Kinsey-plan voor de Internationale Rijnconferentie om – via een stapsgewijze aanpak – de Rijn in het jaar 2000 schoon te hebben.

Minister Smit-Kroes heeft Mc Kinsey opdracht gegeven om dat stappenplan te maken om op die manier meer druk op de internationale activiteiten-ketel te krijgen.

In een Uitgebreide Commissie Vergadering op 14 september jongstleden pree VVD-woordvoerder Jan te Veldhuis de Minister dat ze dit voortouw heeft genomen, en moedigde haar van harte aan om het plan internationaal geaccepteerd te krijgen.

Hij sprak de verwachting uit dat dat nog moeilijk genoeg zal zijn. Want de voorgestelde maatregelen zijn niet „misselijk”. De voorstellen vereisen een uiterste krachtsinspanning van zowel alle betrokken overheden als van al die bedrijven langs de Rijn, die nu nog aanzienlijke hoeveelheden vervuiling op de Rijn lozen. Er is een hele rits maatregelen nodig, die soms „technische en bedrijfseconomische hoogstandjes” met zich mee zullen brengen. Maar: ze zijn absoluut noodzakelijk om Nederland niet langer de bezinkput van Noord-West-Europa te laten zijn. Terwijl inmiddels ook zonneklaar is geworden dat de Noordzee een patiënt met ernstige ziekteverschijnselen is door al die vervuulende lozingen.

Nederland zal dus permanent en consequent het voortouw moeten blijven nemen! Het Mc-Kinsey-rapport geeft overigens geen visie over wat we moeten doen met de bestaande Rijnvervuiling; met name de onderwaterbodemverontreiniging. De vuile bodem blijft de kwaliteit van het water óók permanent beïnvloeden, met alle consequenties voor bijvoorbeeld de drinkwatervoorziening. Een blijvende verontreiniging van de Rijnbodem kan blijvende rooibouw plegen op ons natuurlijk, met name het aquatisch milieu (fauna en flora), en zou ten onrechte een waarschijnlijk zeer hoge saneringsrekening bij onze kinderen leggen.

De huidige generatie (regeringen) moet daarom nú, óók op dit punt, zijn verantwoordelijkheid nemen, zo stelde Jan te Veldhuis. Hij vroeg daarom een actieplan onderwaterbodemsanering voor de Rijn. Daarin zouden de technische, financiële, bestuurlijke en milieuhygiënische aspecten moeten worden opgenomen.

Minister Smit-Kroes deelde mede dat eind 1987 een eerste aanzet voor een actieplan zal worden gepresenteerd voor Nederlands gebied. In vervolg hierop deelde Minister Nijpels mede dat eind 1987 ook een overzicht aan de Kamer zal worden gestuurd met voorstellen voor betere preventieve maatregelen ter voorkoming van vervuiling uit grote bedrijven. Want ook Nederlandse bedrijven zijn op dit punt nog niet allemaal „brandschoon”. Ook de fosfaat-problematiek kwam (weer) uitgebreid aan de orde. Jan te Veldhuis memoreerde dat we bij de discussie over reductie van de fosfaat-belasting van Nederlandse oppervlaktewateren terdege moeten beseffen dat Nederland het fosfaatprobleem voor het overgrote deel aan het buitenland heeft te danken! De laatst bekende/gepubliceerde cijfers van VROM wijzen dat onomstotelijk aan.

De bruto-inworp in Nederlandse wateren, uitgedrukt in miljoen kilo fosfaat/jaar, bedroeg in 1983 totaal 89,5. Van die 89,5 miljoen kilo werd liefst 60 miljoen (dus $\pm 2/3$ deel van het totaal) „ingevoerd” door de grote rivieren vanuit het buitenland (NB. Nederlandse wasmiddelen – bijdrage: 6 mio. kg.).

Hij trok dan ook de volgende conclusies:

- naast een grootschalige uitbreiding van zogenaamde derdetrapszuiveringen bij Nederlandse zuiveringsinstallaties en eventueel een heffing op fosfaathoudende wasmiddelen in Nederland, moet absolute prioriteit worden gegeven aan een grandioze reductie van de buitenlandse import van fosfaten.

Hij riep de Minister op om aan dit aspect heel hoge prioriteit te besteden in de vergadering van de IRC op 1 oktober 1987. Anders blijft het in Nederland toch een „beetje dweilen met de kraan open“, c.q. zijn we in Nederland toch een beetje bezig met „druppel-op-de-gloeierende-plaat“-effecten. Minister Smit-Kroes zegde actie toe.

De VVD-fractie sprak haar tevredenheid uit dat Frankrijk (eindelijk) de eerste stap heeft gezet in de vermindering van de zoutbelasting van de Rijn. Onze woordvoerder vroeg echter of er al zicht is op een Franse oplossing voor de tweede fase van verdere terughouding van de zoutlozingen, want ook de huidige zoutlozingen zijn bepaald niet goed voor het Nederlandse milieu!

Nederland moet Frankrijk strikt aan de afspraak houden dat ook de tweede fase tijdig wordt ingezet; dus: zonder tijdsreken van Franse zijde, zo stelde hij.

Minister Smit-Kroes zegde inspanning van haar kant toe, maar wees er op dat er in Frankrijk nieuwe problemen zijn gerezen tussen de Franse regering en de regio Elzas. Alle partijen in de Tweede Kamer achten daarom extra druk op de Franse regering noodzakelijk.

Na de IRC-vergadering van 1 oktober aanstaande zal de Kamer over de resultaten worden geïnformeerd.

(Voor nadere inlichtingen: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-182211, tst./2901.)

Europees Mediabeleid

De vrijheid van meningsuiting is een van de meest fundamentele rechten van de mens. De VVD staat voor de naleving van dit recht op de bres, ook in Europa. Volgens het Europees Verdrag inzake de rechten van de mens omvat de vrijheid van meningsuiting niet alleen het recht informatie te verspreiden, maar ook door te geven en te ontvangen. Helaas worden deze rechten door de EG-lidstaten in de praktijk op talloze manieren ingeperkt. Sommige van die manieren zijn in strijd met het Verdrag van Rome, dat vrijmaking van het economisch verkeer in Europa beoogt. In het Europees Parlement streeft de liberale fractie naar maximale kijk-vrijheid van de Europese burgers en een optimaal televisie-aanbod. Fractiewoordvoerder Gijs de Vries, tevens voorzitter van de Intergroep Mediabeleid van het Europees Parlement, heeft lidstaten die zich niet aan het Verdrag houden herhaaldelijk ter verantwoording geroepen. Zijn acties hebben tot nu toe onder andere tot de volgende resultaten geleid:

1. België

De commerciële televisiekanalen Sky Channel en Music Box (Super Channel) hebben de Belgische overheden om toestemming verzocht voor de verspreiding per kabel in de Vlaamse regio van hun grensoverschrijdende televisiekanalen. De Vlaamse autoriteiten weigeren dit. Verspreiding van programma's van de Italiaanse overheids televisie RAI is echter wel toegestaan. Omdat Vlaanderen de vrije mededinging op deze manier belemmert heeft Gijs de Vries de Europese Commissie opgeroepen de Belgische autoritei-

ten in gebreke te stellen wegens schending van artikel 59 van het Verdrag. De Commissie heeft hierop positief gereageerd.

2. Frankrijk

Een soortgelijke oproep heeft ertoe geleid dat de Commissie een procedure heeft aangespannen tegen Frankrijk, waar buitenlandse kanalen niet meer dan 30% van de capaciteit van een kabelnet in beslag mochten nemen. De Franse regering heeft deze bepaling vervolgens ingetrokken.

3. Nederland

- Wegens schending van artikel 59 zal de Nederlandse regering zich eind 1987 voor het Europese Hof van Justitie moeten verantwoorden. Het verbod van op Nederland gerichte reclame en het ondertitelingsverbod – door de VVD bij de behandeling van de Mediawet in de Tweede Kamer aangevochten – acht de Commissie met de Europese liberale fractie in strijd met het Verdrag.
- In de Mediawet worden de Nederlandse omroepen verplicht jaarlijks een vast percentage (vooralsnog 75%) van de gelden, die ten behoeve van radio- en televisiefaciliteiten ter beschikking gesteld, te besteden bij een Nederlandse onderneming: het Facilitair Bedrijf. Deze „gedwongen winkelniering“ betekent een verboden discriminatie van buitenlandse ondernemingen. In reactie op vragen van De Vries heeft de Europese Commissie besloten ook op dit punt een procedure wegens Verdragschending tegen Nederland te beginnen. (Alsmede tegen Frankrijk, dat een vergelijkbare regeling kent).
- In Nederland zijn de omroepen verplicht om gegevens over door hen uit te zenden programma's ter beschikking te stellen aan de NOS. De NOS heeft het exclusieve auteursrecht op deze gegevens. De NOS verschaft de uitgebreide programmeergegevens ter publicatie uitsluitend aan de omroepen. Aan de dagbladpers wordt alleen een verkorte weergave verschaft. In de praktijk worden op deze regel echter uitzonderingen gemaakt. Zo leveren de omroepen, c.q. de NOS, wel uitgebreide programmeergegevens aan de Duitse tijdschriften BUNTE, Hörzu en Bild-Funk, en aan de Belgische bladen Knack, Humo en TV-strip. Het Westduitse weekblad STERN kreeg echter geen toestemming tot publicatie. De Commissie heeft laten weten dat opnieuw sprake is volgens het Verdrag ongeoorloofde discriminatie.
- In een uitspraak die van belang is voor diverse Nederlandse (en buitenlandse) gemeenten, antwoordt de Commissie onlangs op liberale vragen over het Amsterdamse besluit, een vergoeding te vragen van commerciële aanbieders van TV-programma's (zoals Sky Channel) die op de Amsterdamse kabel willen.

In beginsel is een systeem van „carriage fees“ waarmee wordt beoogd de exploitatiekosten van de voor het doorgeven van elk programma gebruikte kabelinfrastructuur te dekken en waarbij het niveau van de vergoeding overeenstemt met het economisch voordeel dat het doorgeven de leverancier van het programma oplevert, verenigbaar met artikel 59 van het EEG-Verdrag, op voorwaarde dat bij de toepassing van de regeling niet wordt gediscrimineerd ten aanzien van het doorgeven van programma's uit andere lidstaten.

Een overheidsbesluit waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen „commerciële“ en „openbare“ omroeporganisaties, zou een met artikel 59 strijdige bepaling opleveren als zou blijken dat de door toelating tot een kabelnet

gevraagde tegenprestatie buitensporig is en in het bijzonder beperkende gevolgen heeft voor het doorgeven via de kabel van radio- en TV-programma's uit andere lidstaten.

(Voor nadere informatie: drs. G.M. de Vries, tel. 070-647447.)

29 september 1987
nummer 165

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Uit de Tweede Kamer

Eerste reactie van de VVD-fractie op het wetsontwerp Gelijke Behandeling

De VVD-fractie is verheugd dat het kabinet zo snel na Prinsjesdag de daad bij het woord heeft gevoegd. Langs twee lijnen kan nu tegen discriminatie worden opgetreden. Niet alleen de strafrechter kan in actie komen, maar door de Algemene Wet Gelijke Behandeling ook de burger zelf. Zo wil de VVD, vanuit de overheid bezien een maximale bijdrage leveren aan het tegengaan van discriminatie.

Uit ervaring met de eigen proeve van een WGB weet de fractie hoe moeilijk het is om het evenwicht te vinden tussen de belangen van betrokken groepen. Het kabinet lijkt daarin geslaagd te zijn.

De VVD vindt het bereikte resultaat geen compromis. Integendeel, discriminatie zoals bedoeld in artikel 1 van de Grondwet wordt uitgesloten. Ieder mens wordt in zijn waarde gelaten.

De in het wetsvoorstel aangegeven uitzonderingen zijn in wezen dezelfde als die in onze eigen proeve werden geformuleerd. Anders gezegd: de uitzonderingen zijn beperkt. Evenals in onze proeve houden ook in dit wetsvoorstel de kerken hun interne vrijheid van handelen; evenals in onze proeve mogen instellingen op godsdienstige, levensbeschouwelijke en politieke grondslag aan mensen in een werkverhouding geen andere eisen stellen dan gezien die grondslag redelijk is. Die eisen moeten niet alleen redelijk zijn, het stellen ervan wordt uitdrukkelijk gekoppeld aan de aard van de functie en de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Ook moeten die eisen objectiebaar zijn en voor iedereen gelijkelijk gelden. Hetzelfde geldt voor de toelating van leerlingen tot het bijzonder onderwijs: ook daar mogen eventuele eisen de persoonlijke levenssfeer niet aantasten.

Juist deze koppeling zal de rechter, die uiteindelijk het oordeel moet vellen of er sprake is van discriminatie, het handvat moeten geven om te oordelen.

Van belang is voorts, dat het bestaande verbod in het Wetboek van Strafrecht van discriminatie o.g.v. ras en geloof wordt uitgebreid met discriminatie o.g.v. geslacht en seksuele gerichtheid, en dat het discriminatieverbod ook geldt voor beroep, bedrijf en ambt. Door deze uitbreidingen wordt het discriminatieverbod scherp in het strafrecht gemarkeerd. Daarbij is van belang hoe de Memorie van Toelichting op de WGB de kaders van het rechterlijk optreden aangeeft. Daarom zal de VVD-fractie pas een definitief oordeel geven als de MvT bekend is.

(Voor nadere inlichtingen:

- eerste woordvoerder: algemeen
L. Rempt-Halmmans de Jongh,
tel.: 01751 - 15309
- tweede woordvoerder: onderwijs en grondwet
J. Franssen
tel.: 02945 - 3771.)

's-Gravenhage, 18 september 1987

Eerste reactie VVD-Fractie op beginselaccorder kernwapens voor de korte en middellange afstand

De VVD-fractie vindt het nu tot stand gekomen principe akkoord een grote doorbraak in het wapenbeheersingsverleg. Het tweezijdige verwijderen van alle kernraketten voor de korte en middellange afstand is een historische gebeurtenis.

De volhardende NAVO opstelling heeft nu vruchten afgeworpen. Het NAVO dubbelbesluit, inclusief de plaatsingsbeslissing in Nederland, heeft bereikt wat werd beoogd, namelijk afschaffing van een groot aantal Sowjet-kernwapens die op West-Europa staan gericht.

Over de preciese betekenis van het principebesluit voor de plaatsing in Nederland dient na de ondertekening allereerst overleg in NAVO verband en vooral met de overige vier plaatsingslanden te worden gehouden.

De VVD-fractie wil thans niet op dat overleg vooruitlopen.

Maar de kans op plaatsing in Woensdrecht eind 1988 lijkt na ondertekening van een accoord zeer gering.

(Nadere informatie: Frans Weisglas, tel.: 010-4671957.)

Partijraad Troonrede en Miljoenennota 19 september 1987

Op de Partijraad van de VVD van 19 september jongstleden te Bunnik heeft de voorzitter van de Tweede Kamerfractie, Joris Voorhoeve, een beschouwing gegeven naar aanleiding van de Miljoenennota en de Troonrede.

Hij constateerde daarbij dat ons land zich in de laatste twee decennia behoorlijk in de nesten heeft gewerkt.

Voorhoeve:

„In de twee decennia, waarin Nederland door losbandig financieel beleid de overheidstekorten liet oplopen, een omvangrijk en buitensporig duur verzorgingsstelsel schiep, de rechtshandhaving liet lopen, het onderwijsstelsel door voortdurend geëxperimenteer op zijn kop zette – in diezelfde jaren – nam ons land wel een beleurende houding tegenover het buitenland in. Het kleine jongetje dat zijn vinger niet in de dijk stak, maar ophief naar het buitenland. Nu moet hij pompen, om niet te verzuipen.

In ons land werd de oude wijsheid omgedraaid. „Verbeter de wereld, begin over de grens” werd het. Maar het buitenland neemt waar, dat Nederland zijn eigen zaken niet op orde heeft. Eerst wakte de opgeheven vinger irritatie. Nu alleen nog een meewarige glimlach. Het is hoog tijd, de wereld bij onszelf te gaan verbeteren en weer een maatschappij op te bouwen die in het buitenland respect afdwingt.”

Volgens de fractievoorzitter komt op de eerste plaats de rechtshandhaving.

„De VVD heeft sinds de jaren zestig gewaarschuwd tegen de gevolgen van verslapping op dit terrein. Wat in twintig jaar is misgegroeid, kan niet opeens weer snel worden gecorrigeerd. De rechtshandhaving is immers een sterk gespreide en gedecentraliseerde taak. De ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken, het Openbaar Ministerie, de rechterlijke macht, autonome gemeentebesturen en politie, en nog vele andere overheids- en particuliere instellingen moeten allen hun verantwoordelijkheid voor een striktere rechtshandhaving waarmaken. Onze minister van Justitie loopt daarin voorop. Niet alleen de veelvuldige, kleine criminaliteit moet omlaag, maar ook de zware, georganiseerde misdaad, die grote vermogens verwerft en de sterke arm slim weet te ontwijken. Prima dus, dat de Minister van Justitie opdracht heeft gegeven, de georganiseerde heling keihard aan te pakken. Hoe terecht, dat de Koningin in de Troonrede de rechtsorde voorop zette. Dat is, en blijft, de eerste taak van regering en burgers. Het is, en blijft, de topprioriteit van de VVD", aldus Voorhoeve.

Onze tweede opgave is volgens de fractievoorzitter de welvaartscheppende vermogens in ons land beter te mobiliseren. De werkloosheid en andere vormen van onnodige inactiviteit zijn nog steeds veel te hoog.

Hoe kunnen wij ooit de hoge welvaart in ons land handhaven, voor een vergrijzende bevolking de AOW op lange termijn veilig stellen, onze royale ontwikkelingshulp blijven betalen, de scherpe concurrentie van de Japanners het hoofd te bieden, en in ons land voor de 21-ste eeuw investeren, als de inactiviteit zo hoog blijft? De werkloosheid moet dus omlaag. Sinds 1984 gaat dat de goede kant op, maar nog niet hard genoeg."

Het overheidstekort is naar de mening van de VVD nog veel te groot. De financieringslast van die tekorten is bijna net zo groot als de onderwijsuitgaven. Elke werkdag kost f 100 miljoen aan rente en aflossing. Hoofdoorzaak van onze economische problemen is een veel te sterke stijging van de collectieve uitgaven. Deze hoge collectieve uitgaven zijn de oorzaak van de te hoge lastendruk in ons land. Voorhoeve:

„In een land, waar de soms van belastingen en premies die op het inkomen worden geheven zo hoog is, en de sociale uitkeringen in verhouding tot het buitenland zo aantrekkelijk, staan de prikkels voor het menselijk handelen de verkeerde kant op. Activiteit wordt gestraft en inactiviteit wordt beschermd. Dat belast en deprimeert de economie. Dat remt de groei af. Dat kost ons nieuwe werkgelegenheid en draagt bij tot structurele werkloosheid.

Daarom zet de VVD zich in voor verlaging van de lastendruk. Het is een sociale noodzaak. Zonder lagere lasten zullen wij er niet in slagen het welvaartscheppend vermogen van onze samenleving weer te vergroten. Daarom heeft de VVD-fractie in februari een offensief voor lastenverlaging ingezet. Eerst werd ons door de critici en ook door de coalitiepartner voorgehouden, dat het niet kon, en dat de VVD weer een nederlagenstrategie volgde. Maar dankzij de eensgezinde opstelling van de liberale bewindslieden, onder leiding van Rudolf de Korte, kon de VVD ook de coalitiepartner overtuigen. Staatssecretaris Koning van Financiën had in juli al aan de Minister van Financiën laten weten dat hij niet van zins was de zogenaamde solidariteitsheffing van het kabinet Van Agt/Den Uyl te verlengen. Minister Ruting, ziende dat zijn collega's in België, Duitsland, Engeland en de VS druk doende zijn de belastingen te verlagen, sloeg toen de juiste weg in. In de Miljoenennota

ziet u het resultaat: voor het eerst in vele jaren een belastingverlaging.

Deze belastingverlaging is slechts een begin. Volgens het regeerakkoord dient de collectieve lastendruk in 1990 tenminste gelijk te zijn aan die van 1986, namelijk 52,3%. Dit betekent dat met een druk van 53,1% in 1988, in de periode 1989-1990 deze met 0,8% terugmoet. Dat is zo'n 3 miljard lastenverlaging", alles volgens de afspraken in het regeerakkoord.

De VVD vindt, dat vooral de lastendruk voor het midden- en kleinbedrijf omlaag moet, en de lastendruk op de factor arbeid. De nadruk moet liggen op verlaging van de scherpe progressie waar de geschoolde werknemer, de zelfstandigen en midden- en kleinbedrijf onder lijden. Zij zijn het hart van onze economie. Vooral in het traject tot tweemaal modaal is de druk veel te hoog.

De VVD wil met de spreiding van de fiscale lastenverlichting in 1988 bereiken dat de koopkracht van ieder op peil blijft, zodat er een stimulans is voor loonmatiging. Koopkrachtbehoud voor ieder, ook voor ambtenaren en ouderen.

De VVD heeft er oog voor, dat ondanks het positieve koopkrachtbeleid voor alle groepen, er toch mensen zijn die door bezuinigingen worden getroffen, terwijl zij maar een kleine beurs hebben. Dat geldt lang niet voor alle minima, maar wel voor veel alleenstaande ouderen zonder pesioen. Dat is reden nog eens kritisch te kijken naar de kabinetsvoornemens om een klein bedrag op de gezinszorg te korten, en nogmaals f 100 miljoen bij de ziekenfondsen te snijden.

De VVD wil samen met de Minister en coalitiepartner hiervoor naar alternatieven zoeken. Binnen de WVC-begroting moet de zorg voorrang krijgen boven andere onderwerpen.

Wat betreft de controle op de overheidsuitgaven stelt de Voorhoeve dat een bedrijf zich zou schamen voor de wijze waarop de rijksoverheid zijn boeken voert.

De VVD zal zich in het nieuwe parlementaire jaar opnieuw sterk maken voor een beter uitgavenbeheer. Langzaam begint het besef door te dringen, op alle departementen en ook bij andere politieke partijen, dat nonchalance met overheids geld asociale gevolgen heeft.

Afsluitend meende de VVD-fractievoorzitter dat de Nederlanders, in de loop der eeuwen, met elkaar een klein maar mooi land opgebouwd hebben en een samenleving gevormd hebben die vrij en welvarend is. Onze grootste vijand is niet de zee. Onze vijanden zijn criminaliteit, doel-loosheid van veel jongeren en langdurig werklozen, spij-zucht met gemeenschapsgeld, en onverschilligheid tegenover milieu- en natuurbederf.

„In de VVD zijn mensen van verschillende godsdiensten en levensovertuigingen verenigd. De meeste religies en filosofieën hebben gemeen, dat het leven van een mens vooral waarde heeft door de bijdrage die hij levert aan een betere samenleving. Dat inspireert ons. Wij willen een land waar heldere wetten krachtig worden gehandhaafd, waar ieder zinvol werk heeft, waar onderwijs, wetenschap en cultuur in aanzien staan, een groen land, de tuin van West-Europa.

Geen land van drugsverslaafden, autokrakers en fraudeurs, van gifbelten en industrieel afval, van files en verkeersongelukken, van asfaltjeugd en kinderporno.

Een land van kwaliteit, een duurzame, liberale samenleving, van sterk gemotiveerde mensen. Een voorbeeld hoe, in een dichtbevolkte wereld, op een klein stukje grond, een waardevolle maatschappij kan worden opgebouwd.

De Nota 2000

De zogenaamde Nota 2000 betreft de ontwikkeling van een volksgezondheidsbeleid op lange termijn. Zij behelst feiten en beschouwingen, (ondergebracht in onderdeel A), die beogen een discussie op te starten, en beleidsvoornemens (onderdeel B).

De genoemde beleidsontwikkeling geschiedt op basis van gegevens over de gezondheidstoestand van de bevolking tot het jaar 2000 en verder. Op een later tijdstip zullen beleidsnota's worden ontwikkeld die een uitwerking bevatten van delen van de Nota 2000.

Over de zeer lijvige nota heeft de Vaste Kamercommissie voor de Volksgezondheid jongstleden maandag - 21 september - in een Uitgebreide Commissievergadering (UCV) met de regering van gedachten gewisseld.

Hieronder zult u allereerst de vier poten aantreffen waarop de nota 2000 is gestoeld, daarna zal ik proberen de reactie van de VVD op deze Nota kort samen te vatten. Woordvoerder namens de fractie was Margreet Kamp.

Het **gezondheidsbeleid**, zoals de Nota ontvouwt, is er op gericht de gezondheidstoestand van de bevolking te handhaven of te verbeteren door middel van maatregelen die gericht zijn op de determinanten van gezondheid. Belangrijk is dat hiermee klaarblijkelijk het accent verlegd wordt, waar de hoofdrichting van het beleid tot op dit moment de **gezondheidszorgvoorzieningen** betrof.

Daarbij beoogt de Nota te anticiperen op toekomstige, bijvoorbeeld demografische, ontwikkelingen.

Op de derde plaats moet de Nota een bijdrage leveren aan de bijstelling van het hoofddoel van volksgezondheidsbeleid: hiertoe kan bezinning op de positie van de volksgezondheid in een snel veranderende samenleving van belang zijn.

Tot slot is op *internationaal* niveau binnen het kader van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) de afspraak gemaakt dat alle Europese lidstaten een document zouden opstellen waarin de doelstellingen met betrekking tot de gezondheid voor het jaar 2000 zouden worden aangegeven.

De inbreng van de VVD-fractie concentreerde zich op vier politieke/bestuurlijke vraagstukken.

A. De tendens: accentverschuiving in het volksgezondheidsbeleid (van voorzieningenbeleid - aanbod - naar gezondheidsbeleid - zoeken naar de determinanten van gezondheid en ziekte in de bevolking) wordt door ons ondersteund. Hierbij misstaat echter een aantal relativerende opmerkingen niet.

- preventie betekent niet altijd het goedkoper worden van de zorg;
- op basis van enkel feitelijke gegevens zijn mensen niet geneigd aan gedragsverandering te werken (voorbeeld: roken in relatie tot longkanker);
- als een ziekte of afwijking ontdekt is, is het ten eerste de vraag is er een geneesmiddel voor is (bijvoorbeeld AIDS) en vervolgens (indien er inderdaad een geneesmiddel bestaat) of de ziektekostenverzekeraars dit ook vergoeden (voorbeeld: een bepaalde stofwisselingsziekte bij kleine kinderen vergt een bepaald dieet wat particuliere maatschappijen niet willen vergoeden);
- er zal altijd sterke nadruk bestaan vanuit patiëntengroeperingen om te streven, niet alleen naar *optimale* zorg, maar ook naar *maximale* zorg (de luchtbrug voor hartpatiënten).

B. Voor het lange termijn-aspect hebben scenario-studies (toekomstverkenningen, één van de in de Nota opgenomen

discussiepunten) zin. Echter onder de voorwaarde dat de uitkomsten jaarlijks bijgesteld worden. Gebeurt dit niet, dan is het gevaar aanwezig dat beleid wordt ontwikkeld op basis van oude gegevens. We hebben al scenario-studies over hart- en vaatziekten, over kanker en over vergrijzing.

Eén van de suggesties voor nog te verrichten onderzoek, gedaan door de VVD-fractie, betreft de ziekten die veroorzaakt worden door de gezondheidszorg zelf, inclusief de bijwerkingen van geneesmiddelen.

C. De fractie acht het discutabel dat op basis van gezondheidsgegevens, zoals de W.H.O. en de regering dat wil, gezondheidsdoelen geformuleerd moeten worden die gepaard gaan aan beleidsmaatregelen van de overheid. Voorbeeld: de doelstelling is kankersterfte bij mensen jonger dan 65 jaar met tenminste 15% te verminderen in het jaar 2000 door het van overheidswege invoeren van rook- en reclameverboden voor tabaksproducenten. De VVD-fractie zou sterker de persoonlijke verantwoordelijkheid willen benadrukken, ook ten aanzien van risicogedrag. Wel moet betrokkenen over goede en objectieve informatie beschikken.

D. De regering wil naast het Financiële Overzicht Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening (F.O.G.M.) ook komen tot, daaraan gekoppeld, een inhoudelijk beleidsdocument op basis van de gezondheidstoestand van de bevolking. Op basis hiervan zou dan de vaststelling van de capaciteit van de zorgfuncties bepaald moeten worden, alsmede die van preventie, gezondheidsbescherming etcetera.

De fractie twijfelt er aan of hier nu al direct een begin mee moet worden gemaakt. Laat eerst de regering en het veld in de gezondheidszorg plus de verzekeraars werken aan de essentie van het rapport van de commissie Dekker, te weten: meer concurrentie en meer marktwerking in de gezondheidszorg.

Door een inhoudelijk F.O.G.M. wordt dit beleidsstreven weer enigszins vertraagd. Bovendien wordt onderschat dat niet alleen wetenschappers en de overheid, maar zeer zeker ook verzekeringsmaatschappijen zich intensief zullen bezig houden met het verzamelen van gegevens over de gezondheidstoestand van de bevolking in het algemeen en die van hun verzekerden in het bijzonder.

De VVD-woordvoerder heeft haar betoog afgesloten met de beschrijving van de gezondheidszorg als *paradox* door Professor Van der Maas (hoogleraar in de maatschappelijke gezondheidszorg aan de Erasmusuniversiteit). Van der Maas stelt dat de huidige gezondheidszorg leidt tot een toename van ziekte in de bevolking bij een waarschijnlijk betere gezondheidstoestand. De oorzaak van dit verschijnsel, aldus professor Maas, is dat mensen gemiddeld in een vroeger stadium als ziek worden aangemerkt doordat:

- men eerder naar de dokter gaat waardoor de afwijking in een eerder stadium wordt ontdekt;
- er meer programma's voor opsporing van ziektes zijn;
- per arts/patiënt meer diagnostiek wordt bedreven;
- er meer diagnostische mogelijkheden zijn en;
- er eerder een bepaalde therapie wordt voorgeschreven.

Door dit alles worden mensen eerder als ziek gedefinieerd terwijl daarbij aan de gezondheidstoestand van de bevolking niets hoeft te veranderen.

Over de meeste fundamentele vraag, namelijk wie, oh wie dit toekomstige volksgezondheidsbeleid zal gaan betalen zal in november gesproken worden als wederom het rapport van de commissie Dekker ter sprake is.
(Voor meer informatie: Margreet Kamp, telefoon 070-182211, tst./2892.)

Uit het Europees Parlement

Verkeer en Vervoer in het Europees Parlement

door drs. F.A. Wijsenbeek

In de septembervergadering van het Europees Parlement te Straatsburg werd een belangrijk deel van de debatten gewijd aan vervoersvraagstukken.

Veiligheid van het luchtverkeer

In dit initiatiefverslag van het Parlement dat door de Christen-Democraat en voorzitter van de vervoerscommissie de Griek Georgios Anastassopoulos werd geschreven naar aanleiding van de ramp met op de startbaan in brand gevlogen vliegtuig te Manchester in 1985. Uiteraard ging het verslag veel verder dan uitsluitend de interne veiligheid, zoals nooduitgangen, materiaal van bekleding en stoelen, boordbewerktuiging en wat dies meer zij.

Er werd ook uitgebreid gesproken over het toenemend aantal bijna-botsingen die in de lucht plaatsvinden en de verwarring die er op het Europese continent heerst tussen de verschillende instanties voor luchtverkeersleiding. De liberale fractie is ervan overtuigd dat alleen een echte uitbouw van Eurocontrol, die alle vluchtbewegingen behalve de approaches gaat regelen. Indien er ongelukken plaatsvinden moeten die niet alleen op Europese schaal onderzocht worden maar de consequenties van die ongelukken en de daaruit volgende maatregelen om dat in de toekomst te voorkomen, moeten ook op Europese schaal worden uitgevoerd.

Een met de veiligheid nauw verbonden probleem is dat de veiligheid van luchthavens en bescherming van de reizigers tegen het terrorisme. Zeker met het wegvallen van de interne grenzen in 1992 moeten we er voor zorgen dat er geen gaten vallen in onze buitengrenzen.

Een Europees net van snelle treinverbindingen

Initiatiefverslag van de Italiaanse Christen-Democraat Giovanni Starita. Zoals ook in een stemverklaring van de liberale woordvoerder Florus Wijsenbeek tot uitdrukking gebracht, heerst er grote eenstemmigheid in het Europees Parlement over het nut, zelfs de noodzaak, voor de spoedige ontwikkeling van een gemeenschappelijk gebruik van deze nieuwe technologie. Juist omdat de investeringen voor materiaal en infra-structuur zo hoog zijn, dient er een gemeenschappelijke financiering, netwerk en dienstregeling te zijn. De infrastructuur-voorzieningen zijn vooral hoog, omdat er voor deze treinen die snelheden tot 300 km/uur kunnen bereiken, afgesloten, ingekruiste en verstevigde rails noodzakelijk zijn. Zelfs als deze treinen ook over de gewone baanvlakken zullen rijden zijn nog de nodige aanpassingen vereist.

In het parlamentsdebat werd, behalve door enkele sprekers die voor een halte in eigen district opkwamen, niet in details over de routes van de TGV gesproken. Wel was iedereen het er over eens dat vanuit de huidige reeds in gebruik genomen trajecten een uitbouw Noord-Zuid (tot in het Iberisch schiereiland) en Oost-West (van Italië tot aan de Noordzee) moet plaatsvinden. Tegenover de vele protesten van de zijde van de Groenen over de schadelijke gevolgen voor het milieu werd door vele sprekers, waaronder de Liberale, gewezen op het feit dat juist door een snel-langeafstandstreinennet de verkeersschade voor het milieu juist verminderd wordt. Financiering en bouw van het net zal niet kunnen geschieden buiten derde-transit-landen als Oostenrijk, Zwitserland en Joegoslavië om.

Toegang tot de markt van het goederenvervoer over de weg

Verslag van de Spaanse socialist Sapena Granell op een voorstel van de Europese Commissie om telkenjare het aantal communautaire wegtransportvergunningen met 40% te verhogen. De huidige wegtransportmarkt wordt gekenmerkt door een netwerk van bilaterale vergunningen, die niet alleen marktbeperkend zijn, maar ook naar het Europese Hof van Justitie geoordeeld heeft in een proces dat door het Europees Parlement wegens nalatigheid tegen de Raad van Ministers werd aangespannen, in strijd zijn met art. 75 van het Verdrag dat vrijheid van dienstverlening in het inland-transport voorschrijft. De Commissie heeft geoordeeld dat door het verhogen van de vergunningen, die internationaal transport in de gehele Gemeenschap toestaan (waarvan er nu nog maar enkele duizenden zijn) van nu tot 1992 telkenjare met 40%, die bilaterale vergunningen dan afgeschaft kunnen worden. Nu het Parlement zelf moet oordelen over de zelf opgeroepen voorstellen voor een Europese transportpolitiek kregen vele afgevaardigden ineens bedenkingen en werden nog terughoudender dan de Raad van Ministers. De rapporteur, gesteund door de socialisten, de Christen-Democraten en de Communisten (een ruime meerderheid van het huis), bouwde allerlei remmen, omwegen en uitvluchten in. De Duitsers willen hun qua prijs en toegang beperkte markt beschermen, de zuidelijke landen vrezen de concurrentie van met name de Nederlanders die nu reeds 27% van de internationale wegtransportmarkt in handen hebben. Florus Wijsenbeek stelde deze houding, die in strijd met het Verdrag is, en de hoeksteen onder de door het Parlement zelf gewilde interne vrije markt weghaalt, bij herhaling aan de kaak. Het mocht niet baten: de meerderheid bleef bij zijn standpunt, maar tot ieders verbazing, niet in het minst die van Wijsenbeek zelf, verklaarde de Britse socialistische commissaris Clinton Davis, verantwoordelijk voor transport en milieu, dat hij het met het Liberale standpunt eens was en weigerde de door het Parlement aangenomen vermindering van het plan van de Commissie uit te voeren.

Heffingen in het kader van het gemeenschappelijk vervoersbeleid

Verslag vooruitlopend op een wetsvoorstel van de Europese Commissie van de door de Ierse Fianna Fail afgevaardigde Lalor.

Naast de liberalisatie van het verkeer in Europa dienen er ook een aantal harmonisatie maatregelen genomen te worden zodat voor vervoerders de basisvoorwaarden waarop zij de concurrentie aan kunnen gaan gelijk zijn. Een van deze basisvoorwaarden betreft de belastingen en heffingen op het gebruik van wegen en accijnzen op minerale olieën. Het spreekt vanzelf dat het debat in het Parlement zich concentreerde op de actuele kwestie van het Belgische voornemen door alle weggebruikers, in binnen- en buitenland, een jaarlijks vignet te laten betalen. Deze maatregel, alhoewel juridisch gesproken moeilijk tegen te gaan, werd door het gehele Parlement, Belgen inclusief, ten sterkste als discriminatoir, anti-communautair en als oneigenlijk gebruik van heffingen op weggebruik veroordeeld.

Tolwegen voor de financiering van kostbare infrastructuur, zo sprak de liberale woordvoerder Wijsenbeek, moeten ook in de toekomst mogelijk blijven, maar dit voorstel dat bedoeld is om het tekort op de Belgische begroting op anderen af te wentelen kan van geen kanten. Naar zijn oordeel dienen de variabele kosten op autogebruik tussen de landen van de Gemeenschap in de hoogte geharmoniseerd, de vaste lasten moeten gelijk worden naar beneden.

De meerderheid van het huis deelde die mening en stemde voor de liberale amendementen.

Vervoersproblemen voor gehandicapten en bejaarden

Rapport door de Spaanse socialist Ramirez Heredia. De liberale woordvoerder Florus Wijsenbeek verwees in het debat naar een vorig jaar over dit onderwerp gehouden hoorzitting. Vele gehandicapten hadden er daar op gewezen hoezeer zij enorme moeite willen doen om het ook door de Gemeenschap nagestreefde doel van integratie in de normale maatschappij slechts kan plaatsvinden wanneer zij zich ook naar hun werk kunnen begeven. Daar zijn veel aanpassingen van het openbaar vervoer of financiering van aangepast privé-vervoer voor nodig. Het gehele parlement was unaniem van oordeel dat de aanbevelingen van dit rapport uitgevoerd moeten worden.

(Inlichtingen over alle Europese vervoersvraagstukken: Florus Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Europees Monetair Stelsel

Een vrij goederen- en dienstverkeer, zoals de EG dat nastreeft, is onmogelijk zonder een vrij kapitaalverkeer. Een vrij kapitaalverkeer kan echter speculatieve kapitaalstromen teweeg brengen, die verstorend kunnen werken op de wisselkoersverhoudingen. Voltooiing van de interne markt is dus niet goed denkbaar zonder versterking van het Europees Monetair Stelsel. Tijdens informeel overleg in het Deense Nyborg namen de Europese Ministers van Financiën medio september enige besluiten die tot verbetering van de werking van het EMS zullen leiden.

Voor acht Europese valuta's zijn binnen het EMS spijkersen vastgesteld, waarvan de koersen 2,25% naar boven of naar beneden mogen afwijken. Voor één van de acht, de Italiaanse Lire, geldt een bandbreedte van 6%. Als een muntkoers buiten zijn marge treedt, zijn de betrokken centrale banken verplicht in te grijpen via aan- of verkoop van de desbetreffende valuta's op de wisselmarkten. Zij kunnen dit ook al doen voordat het interventiepunt is bereikt. Voor dergelijke 'intramarginale' interventies zijn in Denemarken nieuwe afspraken gemaakt. De kern daarvan is de volgende.

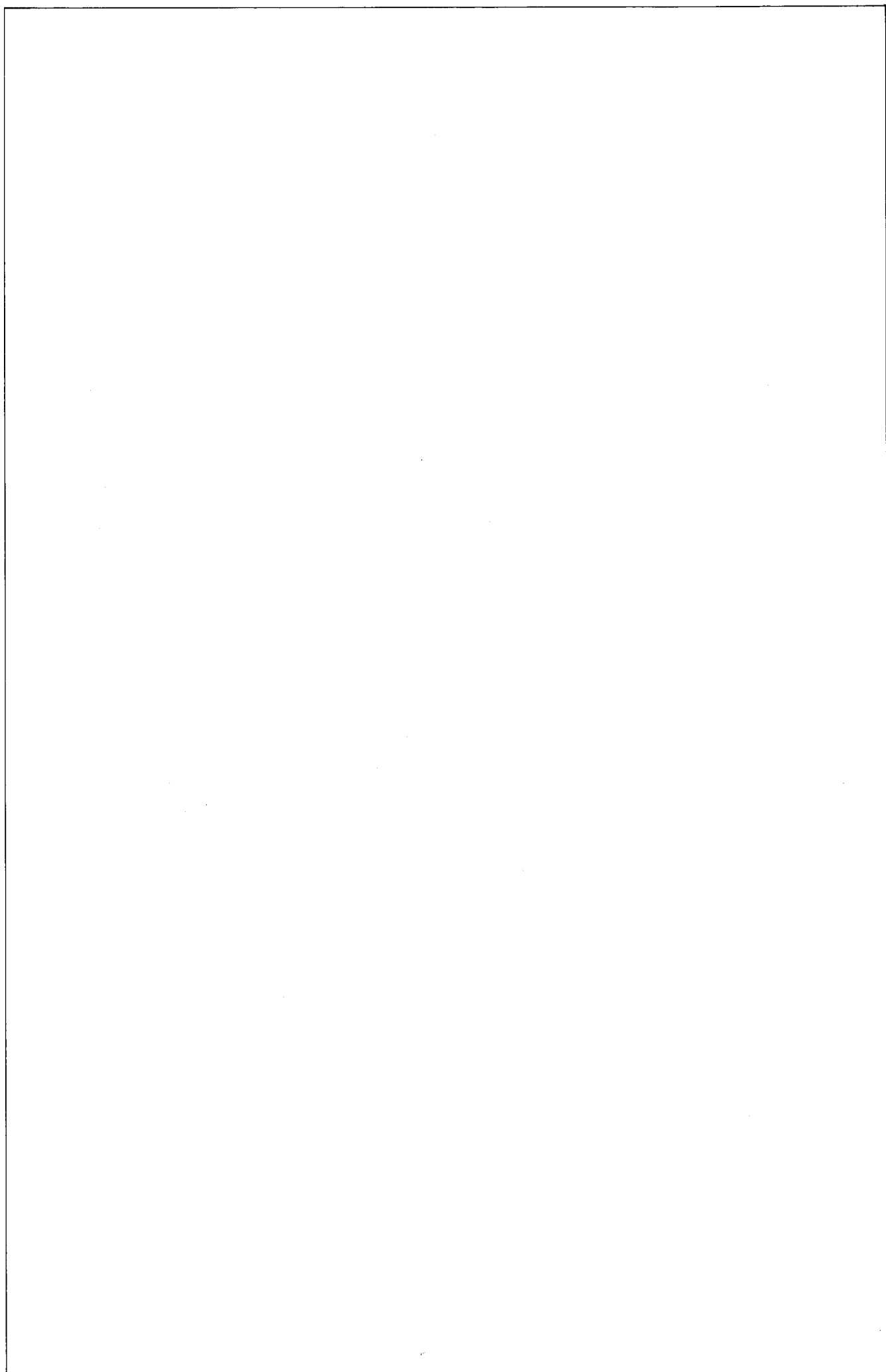
Voortaan kan een centrale bank ook voor intramarginale interventies een beroep doen op de kortlopende kredietfaciliteiten die de centrale banken onderling aanhouden. Dit kon tot nu toe alleen bij verplichte interventies. Om de centrale bank van een land met een zwakke munt in staat te stellen de koers te steunen door de valuta aan te kopen, kan deze bank een krediet krijgen van de centrale bank van het land met de sterkere valuta (meestal de Bondsrepubliek). Aan dit krediet zijn overigens wel enige voorwaarden verbonden.

In het debat in het Europees Parlement over het Nyborgaccord sprak fractievoorzitter Gijs de Vries de verwachting uit dat de bereidheid van de Bundesbank in principe aan intramarginale kredietverlening te doen, het makkelijker zal maken het Pond te laten toetreden tot het wisselkoersmechanisme van het EMS. Hij kritiseerde de Britse regering, die wel voltooiing van de interne markt bepleit, maar niet de daartoe noodzakelijke monetaire stabiliteit wil bezegelen door volwaardige deelname van het Pond aan het EMS.

Behalve over het interventiemechanisme hebben de ministers van financiën ook afspraken gemaakt over de coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten. Dit zal gebeuren aan de hand van economische indicatoren als het inflatieniveau, de situatie van de betalingsbalans en het

werkloosheidsniveau, tijdens de maandelijkse bijeenkomsten van de centrale bank-presidenten en het Monetaire Comité, een college van hoge ambtenaren. Gijs de Vries heeft de Raad om opheldering gevraagd over dit accoord. Hij wil weten welke concrete afspraken zijn gemaakt, en hoe deze zich verhouden tot soortgelijke „monitoring procedures" die gelden in het IMF en als uitvloeisel van het Louvre-accoord.

(Voor nadere informatie: drs. G.M. de Vries, tel. 070-647447.)

2 oktober 1987
nummer 166

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Uit de Tweede Kamer

Enkele passages uit de inleiding van dr. R.W. de Korte

in Voorschoten op woensdag 23 september 1987

De spreekbeurt van de heer De Korte stond in het teken van economische groei en daaraan verwante punten.

Algemeen

Groei is belangrijk. Dat wordt tegenwoordig – gelukkig – weer in brede kring onderkend. U weet dat dat wel eens anders is geweest, in de jaren '70 werd het maatschappelijk klimaat steeds minder groeigezind. Door sommigen werd de 'nulgroei' tot doelstelling van het sociaal-economische beleid verheven. De diepe recessie, begin jaren '80 heeft echter op pijnlijke wijze duidelijk gemaakt tot welke funeste economische en sociale ontwikkelingen de afwezigheid van voldoende groei leidt. Een voldoende hoog tempo van economische groei speelt dan ook een sleutelrol bij het bereiken van de door het kabinet geformuleerde beleidsdoelstellingen. Groei schept rendabele, duurzame banen zodat de werkloosheid kan dalen. Groei verlicht de financiële problematiek van de overheid zodat en het financieringstekort in een veiliger vaarwater kan worden gebracht en kan worden doorgeslagen met de zo noodzakelijke lastenverlichting. Belangrijk is ook ons goed te realiseren dat bevordering en instandhouding van een schoon milieu zeer gebaat is bij groei. Juist het milieu-aspect is in het verleden aangegrepen om het streven naar economische groei in een kwaad daglicht te stellen. Bestrijding van de milieu-verontreiniging is technisch mogelijk, maar vereist omvangrijke investeringen. En die investeringen komen gemakkelijker tot stand in een groeizaam klimaat. Enkele maanden geleden demonstreerde de WRR in het rapport 'Ruimte voor groei' dat bij een groeitempo van circa 4% per jaar op middellange termijn de belangrijkste doelstellingen van volledige werkgelegenheid en van milieubeleid heel goed samen te bereiken zijn. Kortom, ook milieu-bescherming is gediend met een bevredigend groeitempo.

Concurrentiepositie van Nederland

Onze concurrentiepositie is – gemeten in loonkosten per eenheid produkt in de verwerkende industrie – ten opzichte van onze OESO-concurrenten thans weer vergelijkbaar met die in de eerste helft van de jaren '60. Het in de loop van de jaren '70 opgetreden verlies van marktaandeel op de wereldmarkt, heeft onze export dan ook in enkele jaren weer meer dan goedgemaakt. Het rendementsherstel is gepaard gegaan met een verbetering van de verzwakte vermogenspositie van het bedrijfsleven; de solvabiliteit is thans weer aangeland op het niveau van 1970.

Datzelfde geldt voor de investeringsniveaus in ondernemingen. Vooral in de industrie is het investeringsherstel fors geweest. De investeringen in vaste activa in deze bedrijfstak belopen dit jaar circa 20% van de bruto toegevoegde waarde; dat is ongeveer evenveel als in de jaren

1960-1965. Die vernieuwing en uitbreiding van de productiecapaciteit heeft ook geleid tot een groei van de werkgelegenheid, waarmee we internationaal goed voor de dag kunnen komen.

In de jaren 1985 tot en met 1987 bedraagt de groei van de werkgelegenheid (in personen) bijna 2% per jaar. In de EG als geheel is dat veel minder: slechts zo'n 1% per jaar.

„Centres of excellence”

Voor het verkrijgen van meer kennis is het wetenschappelijk onderzoek in de collectieve sector mede bepalend. In mijn visie moeten we streven naar een aantal „Centres of excellence” met hoogwaardige opleidingen waar toponderzoek verricht wordt. Deze instellingen moeten toponderzoekers voor het bedrijfsleven afleveren en omgekeerd zullen toponderzoekers uit de marktsector dan bereid zijn voor korte of langere tijd aan een universiteit te werken. De voorgenomen vergroting van de autonomie is een stap naar mindere regulering en meer flexibiliteit op universiteiten. Verdergaande stappen zijn mijns inziens nodig. Zo is er meer ruimte nodig voor beloningsdifferentiatie om excellente medewerkers te kunnen aantrekken.

Perspectief in de komende jaren/Op weg naar jaren negentig

Groei is van doorslaggevende betekenis bij het al of niet bereiken van de beleidsdoelstellingen met betrekking tot werkloosheid, overheidsfinanciën en collectieve lastendruk. Ik heb geschetst hoe onze economie na een periode van snelle groei in de jaren '70 stagneerde. De fundamentele wijziging van beleid in de afgelopen jaren heeft die stagnatie doorbroken. Heeft de economie weer op het juiste spoor gebracht. Het komt er nu op aan die opgaande lijn vast te houden en ons niet van de wijs te laten brengen door de tegenvallende vooruitzichten voor 1988.

De structurele kracht van onze economie is in enkele jaren duidelijk verbeterd. Een voldoende economische groei in de komende jaren krijgen we niet cadeau. Veel zal afhangen van de ontwikkeling van de wereld-economie. Er zijn niet te verwaarlozen risico's. Onevenwichtige handelsstromen, valuta-onrust, schuldenproblematiek enz. Er zijn ook positieve ontwikkelingen. Beleidscoördinatie en multilaterale handelsbesprekingen kunnen bijdragen aan meer stabiele verhoudingen. Onze invloed op die internationale ontwikkelingen is beperkt. Wat we wel zelf in de hand hebben is de wijze waarop – op weg naar de jaren '90 – we onze economie versterken en waarop we het fundament voor gezonde economische groei verstevigen. Door voortgaande loonkostenmatiging; beheersing van de collectieve uitgaven; verkleining van de WIG; verlaging van de hoge marginale belasting- en premiedruk; bevordering van investeringen en technologische vernieuwing; zorg voor de infrastructuur; hoogwaardiger onderwijs en onderzoek; scholing; beperking van de marktverstoringe werking van de overheid. Dit zijn de noodzakelijke instrumenten van een groei-bevorderend beleid. Bij een juiste combinatie en dosering van die instrumenten en een meezittende internationale

conjunctuur moet het mogelijk zijn in de jaren '89 en '90 dicht in de buurt te komen van de in het regeerakkoord veronderstelde produktiegroei van 2½% per jaar. In de jaren daarna kan bij voortzetting van onze huidige binnenlandse inspanningen en als het internationale tij niet tegenzit, de produktiegroei hoger uitkomen. Voor alles moet echter duidelijk zijn dat groei niet vanzelf komt. *Groei vereist inspanningen, discipline en uithoudingsvermogen van werknemers, werkgevers, kabinet en parlement! De kost gaat voor de baat.*

Enige punten uit de spreekbeurt van fractievoorzitter Voorhoeve

in Rotterdam op 25 september 1987

1. Overleg sociale partners

De roep van een deel van de vakbeweging om forse loonstijgingen is niet gerechtvaardigd en niet verantwoord. De koopkracht voor de werknemers ontwikkelt zich gunstig in 1988! Loonkostenmatiging is het beste instrument om de werkgelegenheid te bevorderen en werkloosheid te bestrijden. Een loonkostenstijging van 2-3½%, zoals door sommige FNV-bonden wordt bepleit, zou de werkloosheid in ons land op termijn vergroten en dient dus vermeden te worden. Nieuwe werkgelegenheid ligt vooral in de export en de dienstensector. Beide zijn ze gevoelig voor loonkostenverhogingen. Als de werknemers hun looneisen matigen, mag ook van de werkgevers een constructieve houding worden verwacht ten opzichte van specifieke werkgelegenheidsbevorderende maatregelen. Zowel werknemers als werkgevers dragen een grote verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Beide doet er goed aan, de loonkostenontwikkeling in 1988 sterk te matigen.

2. Begrotingsdiscipline

In het verleden is het begrotingsbeheer soms ontoereikend geweest. De overschrijdingen waren te groot, en traden te laat aan het daglicht. Sommige departementen hebben in het verleden hun overschrijdingen te makkelijk op de rijksbegroting (dus andere departementen en het financieringstekort) afgewenteld. Maatregelen tegen overschrijdingen werden vaak te laat genomen.

Het volgende is te overwegen:

- De Voorjaarsnota wordt vervroegd van juni naar de Paas-tijd. Alle overschrijdingen dienen dan vóór mei geheel gecompenseerd te zijn.
- Er worden geen beleidsintensiveringen meer toegestaan zonder dat eerst de dekking geregeld is.
- Alle departementen krijgen een plafondbegroting en moeten in principe zelf hun overschrijdingen en tegenvallers compenseren. Afwenteling van exogene tegenvallers kan alleen, onder strikte voorwaarden, in een beperkt aantal gevallen.
- Departementale meevallers dienen bij de Ministerraad te worden ingeleverd teneinde onder andere exogene tegenvallers te kunnen financieren.

Winkelsluitingswet

Op 10 juli heeft het Kabinet het standpunt inzake een wijziging van de winkelsluitingswet aan de Tweede Kamer doen toekomen. De maatschappelijke ontwikkelingen en de

gewijzigde opvattingen over de rol van de centrale overheid ten aanzien van regelgeving maken aanpassingen onontkoombaar.

De brief waarin de beleidsvoornemens omschreven staan is ondertekend door staatssecretaris Evenhuis en door minister De Koning. De beoogde flexibiliteit in openingstijden van winkels zou naar de opvatting van het kabinet het beste gerealiseerd kunnen worden door middel van een middag/avondwinkel die met onbeperkt assortiment geopend mag zijn op maandag t/m zaterdag tussen 12.00 en 21.00 uur met handhaving van de maximale openingsduur van 52 uur per week.

Het kabinet is van mening dat met dit voornemen op evenwichtige wijze tegemoet wordt gekomen aan bij grote groepen levende wensen en verlangens.

Dit voornemen heeft tot gevolg gehad, dat de verdere behandeling van het initiatiefwetsvoorstel van D'66 om de winkels de mogelijkheid te geven tot 19.00 uur open te blijven heeft opgeschort. De VVD heeft positief gereageerd op de kabinetsplannen.

De voorgenomen wijziging draagt bij aan een sociaal-economisch klimaat waarin ondernemers de ruimte wordt geboden om in vrijheid te kunnen beslissen over de omvang en de wijze van produceren, de prijsvorming en de marktbenadering.

De reacties van de zijde van de ondernemers zijn minder positief. De representatieve ondernemersorganisaties wijzen elke wijziging van de hand.

Onderzoek

Inmiddels is naar aanleiding van de discussie van alle kanten gestart met onderzoek.

De vaste kamercommissie voor het midden- en kleinbedrijf heeft de regering gevraagd om een onafhankelijk bureau een onderzoek te laten instellen dat representatief is, onder winkeliers en winkelpersoneel naar de wensen en de mogelijkheden met betrekking tot de openingstijden van de winkels.

De consumentenbond is bezig met een onderzoek onder haar leden. Op 21 september is bekend geworden dat de regering een commissie heeft ingesteld voor toetsing van wetgevingsprojecten. Die toetsing zal plaatsvinden uit een oogpunt van terughoudend wetgevingsbeleid.

In het voorlopige werkprogramma van de commissie, die onder leiding staat van professor mr. E.M.H. Hirsch Ballin, zijn zestig projecten opgenomen waaronder de winkelsluitingswet.

Het komt verstandig voor om met een verdere discussie over de winkelsluitingswet te wachten tot de resultaten van deze onderzoeken bekend zijn. Dit is een kwestie van enkele maanden. Het moet dan mogelijk zijn om meer gericht te discussiëren.

In de Kroniek van het Ambach/Klein- en Middenbedrijf nr. 3, 1987 werd in een artikel over de winkelsluitingswet gesteld „zij die krampachtig vasthouden aan de bestaande winkelsluitingstijden ontkennen de maatschappelijke ontwikkelingen. Zij hollen achter de veranderingen aan en zullen – als laatsten – straks zeker niet de eersten zijn in de slag om de veranderende consument.”

(Inlichtingen bij: Broos van Erp,

Postbus 70, 5680 AB Best.

Tel. 070-182885/04998-71231

Viditel 400005891

Fax 04998-72676.)

9 oktober 1987
nummer 167

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Holstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

UIT DE TWEDE KAMER

Algemene Beschouwingen 1987 Hoofdpijnen uit de Eerste Termijn van Fractievoorzitter Voorhoeve

Naar een kansrijke samenleving

„Nederland is te voorzichtig en te traag”, zo begon een recent artikel over de kritiek van de OESO op ons land. Die kritiek snijdt enig hout. De VVD-fractie gelooft inderdaad, dat we, met elkaar, de problemen in ons land nog wat forser kunnen aanpakken. Zeker, de hoofdpijnen van het overheidsbeleid hebben onze instemming. Mijn fractie herkent daar veel in, dat de VVD sinds jaar en dag heeft bepleit. Meer zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid, minder regelzucht, lastendruk en collectivisme. Toch vindt de VVD, dat er nog meer dynamiek aan het herstelproces van onze maatschappij moet worden gegeven.

Uit cijfers van de OESO en de EG valt op te maken dat Nederland het hoogste percentage economisch niet-actieven kent, dat wil zeggen leden van de beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar die werkloos zijn of om andere redenen niet werken. Tegenover 100 leden van de beroepsbevolking staan in ons land 85 niet-actieven, wier inkomen door de 100 werkenden moet worden verdiend.

Dat zijn twee keer zoveel niet-actieven als in de VS en zelfs 3,5 maal zoveel als in Zweden. Dit kunnen wij ons op langere termijn natuurlijk nooit veroorloven. Zo kan ons land de gevolgen van de vergrijzing niet opvangen. Zo kunnen ons welvaartspel en ons verzorgingsniveau niet in stand blijven.

De snelle technische vooruitgang in ons tijdperk heeft een schaduwzijde. Er dreigt zowel in rijke als arme landen, en in Oost en West, een nieuwe onderkant in de samenleving te ontstaan, van mensen die, om verschillende redenen, tijdelijk of blijvend, niet mee kunnen komen. Als zij niet worden aangesproken en geprikkeld om een zinvolle rol in de maatschappij op zich te nemen, en de hoofdstroom in de samenleving hen als ballast gaat zien, zullen sociale wrijvingen steeds sterker worden. Dan ontstaat een maatschappij van 'snellen' die langs de 'tragen' heenlopen. Ik heb het niet over de tweedeling van de maatschappij in inkomensklassen volgens de PvdA, maar over een verdeling door de dynamiek in het technologische tijdperk. Zeker, als de produktiviteit van de snellen hoog genoeg is, kunnen de tragen een bestaansminimum en een bepaald verzorgingsniveau worden geboden, zoals in ons land. Maar de achterblijvenden dreigen sociaal contactarm te worden. De jongere leden van de groep neigen naar agressiviteit, omdat zij geen belangengemeenschap met de successor van de samenleving kennen.

De harde werkelijkheid is, dat iedere maatschappij een onderkant heeft, ook de vrijste en meest gelijke. De kunst is, die groepen niet te laten stagneren, maar zo klein

mogelijk te maken, de opwaartse stroming in de maatschappij te versterken, en volop ruimte te bieden aan individuele motivatie en talenten. Liberale politiek beoogt zo'n opwaartse stroming en kan zich dus niet verzoenen met de gedachte dat een grote groep mensen permanent buiten spel staat. Zowel het economisch liberalisme als de liberale broederschapsgedachte verzetten zich daartegen.

Er zijn in wezen twee methoden om „snellen” en „tragen” bijeen te houden: remmen of stimuleren. Men kan de snellen vertragen, door hen te belasten met groeiende collectieve uitgaven, een hoge marginale lastendruk, egaliserend onderwijs, en grote regeldichtheid in de samenleving. Dat is de socialistische benadering. Het bevordert inderdaad de gelijkheid. Maar zoals alles, heeft het een prijs: andere landen, die de snellen niet remmen, maar aansporen, halen ons in, concurreren ons dan weg, en zuigen talent en kapitaal naar zich toe. Niet alleen rijke landen, maar ook snel groeiende ontwikkelingslanden zullen dat steeds sterker gaan doen. Het gevolg is dat andere samenlevingen achterop raken en vastlopen. Welvaartsverlies, en dus ook welzijnsverlies, is dan onvermijdelijk. Hoewel een land formeel dan vrij kan blijven, verdient het toch materieel zijn bewegingsruimte, onafhankelijkheid en creativiteit.

De liberale benadering is de omgekeerde. De snellen worden niet geremd maar de tragen en de snellen worden gestimuleerd door maatregelen die hun bereidheid vergroten om keuzes te maken, zelfstandig te zijn, talenten te ontplooien, zwakheden te overwinnen en verstarung te doorbreken. Dat vereist dat de macro-politiek de prikkels op micro-niveau de juiste kant op zet en mensen stimuleert het beste uit zichzelf te halen. De ontplooiing van talent komt de „onderkant” van de samenleving ten goede. Dynamisch management en innovatie kunnen ook de zwakkeren omhoogtrekken.

In ons land is dat nog niet het geval. Bij ons staan de prikkels vaak de verkeerde kant op. Presteren, reserveren, investeren en risico nemen worden psychologisch en fiscaal afgeremd. Wie flink aanpakt, moet boete betalen. De fundamentele keuze waar wij in het beleid voor staan, is dus: beschermen of stimuleren. De PvdA kiest voor bescherming. De VVD voor stimulering. Bescherming biedt zekerheid. Het geeft de beschermer het warme gevoel, iets goeds en moois te doen. Maar de beschermde ervaart later, dat bescherming verzwakt. Zelfstandigheid is de vrucht van uitdaging, dus van onzekerheid.

Werkloosheidsbestrijding

De VVD vindt, dat de langdurige werkloosheid in ons land krachtiger is aan te pakken dan de regering doet en heeft daar een voorstel voor. Ieder die 2 jaar of langer werkloos is, dient te worden opgeroepen voor een beroepskeuze-onderzoek. Op grond van de uitslag worden omscholing, een beroepsopleiding of werk aangeboden, namelijk in de marktsector, het jeugdwerkgarantieplan, of de werkver-

ruimende maatregelen. Wie de aangeboden opleiding of passende baan weigert, moet een korting op de uitkering onder ogen zien, die zonnig tot flinke hoogte kan oplopen. Wie korter dan 2 jaar werkloos is, mag vrijwillig van het beroepskeuze-onderzoek gebruik maken. Na 2 jaar werkloosheid, is het verplicht voor ieder die nog soepeler worden behandeld, afhankelijk van hun omstandigheden.

Waarom stelt de VVD dit voor? Het blijkt dat veel laaggeschoolden, langdurig werklozen geïsoleerd zijn, zelf niet meer goed weten wat ze kunnen of willen, hun eigen capaciteiten onderschatten, of verkeerde opleidingen kiezen en dan met een kater weer afhaken.

De VVD geeft nog geen groen licht voor afschaffing van het minimumjeugdloon voor 16- en 17-jarigen en uitstel van minimumloon van 23- naar 24-jarigen. In het algemeen is loonkostenverlaging nuttig, maar of hier nu veel mee wordt bereikt, staat nog niet vast. Zou het niet beter zijn, het voorstel van de Centrale van Middelbaar en Hoger Personeel te volgen, door het recht op minimumjeugdloon te verbinden aan één jaar werkervaring of het afmaken van een beroepsopleiding? Het soms te lage scholingsniveau en gebrek aan werkervaring is een groter probleem dan het loonniveau.

Belastingverlichting

De VVD is verheugd over de voorgestelde belastingverlichting. Een stap in de richting van een veel lagere lastendruk, die goed is voor de groei van de werkgelegenheid. In volgende jaren moeten dus meer stappen volgen. Daar is op dit moment nog geen besluitvorming over nodig. Maar ik merk vast op, dat de VVD zal bepleiten, dat bovenop de belastingvereenvoudiging volgens Oort een groot-scheepse aanpassing van een aantal tarieven nodig is om ze meer in overeenstemming met het buitenland te brengen. Geen schuifelende, maar een forse aanpak – een „grand design” – is nodig om onze samenleving meer élan te geven. Of kan Nederland niet, wat onze zuider- en oosterburen wel kunnen? De VVD zal het kabinet het komende jaar een aantal concrete suggesties voorleggen die tonen dat het kan, en moet, wil Nederland zijn vroegere dynamiek herwinnen. Onze argumenten daarvoor zijn sterk: lastenverlichting versterkt de concurrentiepositie en de werkgelegenheid, vermindert de huidige onrechtvaardigheden voor de middeninkomens, vooral de hardwerkende, geschoolde werknemers en zelfstandigen. Lastenverlichting verdient zichzelf gedeeltelijk terug, want zwart en grijs werken en belastingontduiking nemen af. De inkomens en dus de belastingontvangsten nemen toe. Lastenverlichting maakt vermindering van subsidies mogelijk, en verbetert daardoor het keuzeprocess en de onafhankelijkheid van ieder. Ook de OESO heeft verlaging van lastendruk als eerste aanbeveling aan ons land gedaan om groei en werkgelegenheid te herstellen.

Koopkracht

Het kabinet heeft een deel van de grote overschrijdingen weten op te vangen door ombuigingen. De consequenties daarvan treffen soms groepen die het moeilijk hebben. De laatste weken is een verwarde en eenzijdige discussie over koopkracht ontstaan. De regering heeft daar zelf niet altijd een gelukkige bijdrage aan geleverd. Daarbij wordt vergeten dat door het kabinet enkele zeer positieve stappen zijn gezet, waardoor brede groepen er in 1988 voor het derde achtereenvolgende jaar op vooruitgaan. Ook wordt vergeten dat de minimumuitkeringen in ons land hoog zijn in vergelijking met het buitenland. Door de verhoging van de kinderbijslag, de belastingverlichting van 1,25 miljard, een

half procent vakantiegeld en een scherpe sociale premiestelling is er in het algemeen een positief koopkracht-beeld in 1988. Dat beeld is voor velen zelfs beter dan het regeerakkoord beloofde, ondanks het feit dat de economische groei lager is dan voorzien in het regeerakkoord. Zeker, er zijn groepen die het erg moeilijk hebben, met weinig veerkracht, bij wie een aantal kortingen samenvalt. Voor zulke gevallen is er, ten eerste, de aanvullende steun volgens de bijstandswet en de mogelijkheid van individuele schuldsanering of zelfs kwijting van gemeentelijke lasten, als het betaalvermogen te klein is. Dat mag niet per categorie, maar wel voor individuele gevallen. De regering kan de voorlichting over aanvullende steun volgens de bijstandswet nog verbeteren. De VVD wil gehoor geven aan de oproep van de vakbeweging om enkele extra maatregelen ten behoeve van de kwetsbaarste groepen te nemen. Ik denk dan vooral aan alleenstaande bejaarden die geen pensioenvoorziening hebben, die met individuele huursubsidie naar een soms niet zo goedkope bejaardenwoning zijn verhuisd, en aan hen die wegens ziekte vaak naar de specialist moeten. Ik geef de regering in overweging ofwel voor bejaarden een ouderentabel in de individuele huursubsidie in te voeren, en overweeg daarover in tweede termijn een motie in te dienen, ofwel de zogenaamde kwaliteitskorting op die subsidie af te zwakken. Ik denk daarbij aan een bedrag van ongeveer f 50 miljoen, dat gevonden kan worden in de subsidies voor geluids- en warmte-isolatie, die nuttig maar minder urgent zijn.

Bezuinigingen gezinsverzorging en herstellingsoorden

De bezuiniging op de gezinsverzorging vindt de VVD niet verstandig. De maatregelen, die het kabinet voorstelt, namelijk zowel verhoging van de eigen bijdrage, invoering van jaardraagkrachtbedragen, en het niet meer subsidiëren van kortlopende gezinszorg, zijn nog onvoldoende doordacht. Minder kortlopende gezinszorg betekent dat menig- een langer in het ziekenhuis zal blijven om van nazorg gebruik te maken. Dat kost veel meer! Het voorstel gaat dus in tegen de herstructurering volgens Dekker. Het lijkt de VVD beter, ruim de helft van het bedrag uit een kleine budgetkorting op de apparaatskosten te halen, zodanig dat de gezinszorg niet verminderd wordt. De rest kan door hogere eigen bijdragen in de culturele sector worden gevonden. De post cultuur stijgt in 1988 naar 607 miljoen. Verhoging van de vaak lage, zwaar gesubsidieerde prijskaartjes voor het theater of de concertzaal doet niemand pijn en laat de zorgsector intact.

Het sluiten van 19 herstellingsoorden vindt de VVD geen gelukkige greep. Ze vangen mensen in problemen op. Als alle oorden dichtgaan, kloppen veel patiënten toch later op de deur bij de duurdere psychiatrische hulp. De VVD stelt voor dat de regering met de betrokken organisaties in de geestelijke gezondheidszorg om de tafel gaan zitten, om te zien of het merendeel open kan blijven als de eigen bijdragen worden verhoogd tot bijvoorbeeld f 15,- à f 20,- per dag, kosten die een patiënt bespaart omdat hij niet thuis is, maar wordt verzorgd. Ook kan door een scherpere indicatiestelling het aantal patiënten worden beperkt. Misschien kan het aantal oorden dan worden verminderd. Als de rekening ook dan nog niet sluit, offert de VVD liever de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg voor 25 miljoen op. Alternatieven genoeg! De VVD geeft dus geen groen licht voor deze ombuiging.

Onderwijs

Bij Onderwijs zijn er grote problemen bij de uitvoering van de nieuwe studiefinanciering, en aan de uitgavenkant de grote overschrijdingen. De maatregelen die het

kabinet tegen de overschrijdingen voorstelt, lossen het probleem maar gedeeltelijk op. De hoofdoorzaak, de stijging van de salarissuitgaven, wordt onderzocht door de Rekenkamer. Maar met enkele bezuinigingen, die nu zijn voorgesteld, kunnen problemen ontstaan. Er wordt een besparing voorgesteld door oudere leerkrachten vervroegd pensioen te geven en door jongere te vervangen. Daar komen echter niet de jongste als eerste voor in aanmerking, maar de wachtenden-vóór-hen: de boventalligen en de wachtgelders. Beiden zijn in het algemeen ouder dan de nieuwe docenten. De VVD vreest, dat de regering de bezuiniging overschat. Bovendien zou de vervroegde pensionering van ouderen wel eens erg veel geld kunnen kosten. Dan komt er over een paar jaar weer een nieuwe tegenvaller door een ramingsfout.

Wij verwachten dat het kabinet met voorstellen komt om de grote overschrijdingen terug te dringen. Daarbij kan ook gesproken worden over de kosten van te vergaande kleinschaligheid van scholen. Een recent proefschrift daarover geeft te denken. Ook een verdergaande concentratie en taakverdeling in het hoger onderwijs moeten besproken worden. De VVD wil in de nabije toekomst nader met de regering over beide zaken van gedachten wisselen.

Infrastructuur

In de recente nota over infrastructuur staat de bereikbaarheid van de Randstad centraal. In het Mobiliteitsscenario zijn eveneens voorstellen gedaan. Het kabinet moet snel met een standpunt over dit scenario komen dat een brede oplossing biedt, door een gezamenlijke aanpak van rijk, provincie, gemeente en de openbare vervoersbedrijven. In deze aanpak past ook de aanleg van vier tunnels. Hiervoor hoopt het kabinet particulier geld ter beschikking te krijgen, waardoor er meer ruimte voor andere projecten ontstaat. Dit past geheel in de publieke-private samenwerking, die de VVD vorig jaar heeft aanbevolen.

De VVD weet alleen niet of wat het kabinet in zijn nota aankondigt, wel voldoende is om de particuliere beleggers over de brug te halen – of liever de tunnel door. De discussie mag niet beperkt blijven tot de aanleg van oeververbindingen. Het kabinet dient de juiste voorwaarden te scheppen voor private financiering en exploitatie. Het kabinet moet zich uitlaten over de bereidheid tot medefinanciering, tolheffing, en het opruimen van hindernissen in de regelgeving en ruimtelijke ordening. Zolang het kabinet hierover geen helderheid schept, zal de belangstelling van de particuliere beleggers koel blijven. Om eventuele financiële deelname niet ten koste te laten gaan van het financieringstekort, moet de overheid extra middelen zoeken door een snellere en meer omvangrijke afstoting van staatsdeelnemingen en verkoop van domeinen. Extra verkoop aandelen DSM boven het voorziene bedrag zou de markt kunnen overvoeren, maar volgens de VVD zijn er wel behoorlijke mogelijkheden bij de Postbank en bij openbare nutsbedrijven. In landen als Engeland en Frankrijk worden goede ervaringen opgedaan met afstoting van staatsdeelnemingen. De VVD vindt dat in principe iedere deelneming van de staat in een bedrijf voor afstoting in aanmerking komt, zij het dat praktische problemen afstoting minder wenselijk kunnen maken. De VVD vraagt daarom aan het kabinet om de in het regeerakkoord toegezegde evaluatie van de privatisering zo spoedig mogelijk af te ronden en met voorstellen te komen voor een snellere en meer omvangrijke afstoting van staatsdeelnemingen. Daarin moet bezien worden met welk bedrag de taakstelling tot 1990 kan worden verhoogd. Reeds nu al kunnen we besluiten, aandelen Postbank op de markt te brengen.

Milieu

Ons milieu is sterk afhankelijk van het buitenland. Nederland dreigt een bezinkpunt te worden voor alle landen die Rijn, Maas en Schelde delen. Wij moeten niet met de pet in de hand om hun medewerking vragen, maar een vuist maken door dwarsverbanden met andere dossiers te leggen: landbouw, vervoer en financiën. Waar buurlanden iets van ons willen, moeten we eisen dat zij hun afvalwater zuiveren, giflozingen stoppen en hun afspraken nakomen. In ons buitenlands beleid, speciaal het Europees beleid, kan het milieu nog meer naar voren worden geschoven.

Recent is de aandacht op fosfaatvervuiling gericht. Daarbij zijn de wasmiddelen centraal gesteld. Maar er zijn veel grotere oorzaken. Er zijn dus bredere maatregelen nodig om overmatige algengroei terug te dringen. De VVD bepleit, dat de overheid nog dit parlementaire jaar fosfaatnormen stelt aan de lozingen van zuiveringsinstallaties in fosfaatgevoelige gebieden. Die normen zouden vanaf 1990 moeten gelden. Dan hebben de zuiveringsschappen een stimulans, en de tijd, om de derdetrapszuivering in te voeren. Wij schatten dat de kosten f 4,- à f 10,- per inwoner per jaar zijn. Daar krijgt hij schoon oppervlaktewater voor terug. Het is mogelijk het fosfaat uit afvalwater terug te winnen. Dat kan weer in de landbouw worden gebruikt. Een voorbeeld van milieuvriendelijke technologie.

Landbouw

In de landbouw maken vooral de akkerbouw en vollegrondstuinbouw moeilijke tijden door: lagere prijzen en een slechte oogst door de koude, natte zomer. Nieuwe wetten en regels ter bescherming van het milieu vormen extra kosten en moeilijkheden voor de producent. Het milieu is dat waard, maar het landbouwbedrijf moet de tijd krijgen om zich daarop in te stellen. De marges voor de agrarische bevolking zijn smal geworden. Daarom vraagt de VVD aan de regering vooral bij de belastingheffing daar begrip voor te tonen. Een soepele behandeling van voorheffingen voor belastingen en premies verplichte volksverzekeringen is gerechtvaardigd. Op de lange termijn zullen er meer lasten-verlichtende maatregelen noodzakelijk zijn. Wij zien dat ook in verband met de problematiek van het midden- en kleinbedrijf en het zelfstandigenbeleid. Er dient meer ruimte te komen voor reserveren en investeren als doel van het ondernemersinkomen. Overigens is de VVD ingenomen met de versoepeling van de eerst dreigende belastingheffing op melkquota, en met de mededeling dat op cultuurgrond geen onroerend goedbelasting zal worden geheven. Ons protest tegen beide is verhoord.

De landbouw ondergaat grote veranderingen in Europa. Onze positie als exporteur komt in de toekomst in het gedrang. De VVD stelt voor, dat de regering een Commissie Toekomst Nederlandse Landbouw instelt om de agrarische bevolking door een moeilijke herstructurering te helpen geleiden. Zo'n commissie moet natuurlijk niet als bliksem-aflieger voor actuele problemen worden gebruikt, en dient alleen om een systematische herstructurering te ontwerpen.

Rechtshandhaving

In het afgelopen jaar zijn politie en justitie relatief ontzien bij de bezuinigingen, hetgeen een bijzondere inspanning heeft geëist tegen de achtergrond van de vaak diep ingrijpende bezuinigingen op andere departementen. Voor 1988 zijn geen verdere bezuinigingen op politie en justitie voorgesteld.

In het beleidsplan van 1985 is structureel 230 miljoen extra uitgetrokken.

In het regeerakkoord van 1986 is f 125 miljoen extra uitgetrokken voor de periode tot 1990. Het kabinet heeft, zoals het behoort, uitvoering gegeven aan het voorstel van de VVD om f 80 miljoen per jaar extra voor criminaliteitsbestrijding beschikbaar te stellen. Daardoor is het bijvoorbeeld mogelijk om het politiebudget tot 1990 op het huidige peil van f 3,5 miljard te handhaven. Ik realiseer mij daarbij dat bepaalde tekorten door verschuivingen binnen het budget gedekt moeten worden.

Bij alle nadruk op bestrijding van veelvoorkomende kleine criminaliteit moeten wij de grote niet vergeten, vooral de georganiseerde misdaad. Het voorstel de heling harder aan te pakken, is broodnodig. De VVD bepleit ook het forser toepassen van vermogenssancties. Misdadig hoort niet te lonen. De opbrengst van de misdaad kan in het opsporings- en vervolgingsbeleid en in straf grotere aandacht krijgen. Kennelijk onrechtmatig verworven vermogens kunnen verbeurd worden verklaard. En forse achterstallige aanslagen door de FIOD zijn heilzamer dan een paar maanden gevangenis. De sterke arm moet de buit ook over de grenzen heen kunnen grijpen. De zware georganiseerde misdaad die vaak achter de kleine misdaad zit, kan alleen door vergaande internationale samenwerking worden bestreden. De VVD vraagt niet alleen alle aandacht voor de narcotica, ontvoeringen en bedrijfsmatige heling, maar ook voor vrouwenhandel, een uiterst kwalijke vorm van slavenhandel, die niet getolereerd kan worden. Het doet deugd dat Justitie een werkgroep vormt om het vervolgingsbeleid aan te scherpen. Een dilemma is dat vrouwen, die hier illegaal naar toe zijn gehaald, en soms na lang aarzelen de moed opbrengen om naar de politie te lopen, het risico lopen onmiddellijk het land uit te worden gezet. Een oplossing van dat probleem mag geen aanzuigende werking hebben. Waarschijnlijk is een landelijk opsporingsteam nodig onder een speciale officier van justitie, wegens de complexiteit en internationale connecties. De VVD zal dit nader uitwerken bij de UCV eind november. De maximumstraf mag wat ons betreft ook omhoog.

Buitenlands beleid

De nieuwe leiding in de Sovjet Unie lijkt de starre confrontatielijn en dogmatiek te verlaten en erkent dat het in ieders belang is de kernwapens tweezijdig fors te verminderen. De eensgezindheid van de NAVO in het opvangen van de dreiging van Sovjet SS-20 raketten lijkt nu te worden beloond. In Oost en West kunnen raketten voor de middel-lange afstand verdwijnen, nadat een INF-akkoord is bekrachtigd. Dit is de oplossing waar de VVD op hoopte, toen wij onze steun aan het dubbelbesluit van 1979 gaven. De aanpak om de wederpartij tot vermindering te prikkelen door zelf ook plaatsing mogelijk te maken, blijkt te werken.

Het zou voorbarig zijn om nu al tactische kerntaken te willen verminderen, nog voordat de bondgenoten afspraken over de nieuwe situatie hebben kunnen maken. Geen van onze veiligheidsvraagstukken kan door louter nationale stappen worden opgelost.

De VVD juicht toe, dat de regering ontwikkelingshulp wil inzetten om democratie en mensenrechten te bevorderen. Het is wel een complexe taak. Hulp verminderen als sanctie op verdrukking, hulp vermeerderen als aan bepaalde voorwaarden is voldaan, als stimulans voor mensenrechten. Wij hopen dat die aanpak werkt in Suriname, en hopen dat het referendum tot herstel van de rechtsstaat leidt. Toetssteen is de verkiezingen in november, en daarna de terugtrekking van degenen die in dat land de macht hebben gegrepen en misbruikt.

Samenvatting

1. De VVD wil alle langdurig werklozen uit hun isolement halen met een verplicht beroepskeuze-onderzoek. Op grond daarvan wordt scholing of passend werk aangeboden. Wie weigert mee te doen, moet een korting op de uitkering onder ogen zien. Jongeren krijgen pas recht op minimumloon nadat ze een jaar hebben gewerkt of hun beroepsopleiding hebben afgemaakt.
2. De VVD wil de komende jaren verdere lastenverlichting. Een forse aanpak is nodig, om de groei en de werkgelegenheid te vergroten.
3. De VVD keurt de bezuinigingen op de kortlopende gezinszorg en de herstellingsoorden niet goed, en heeft daar alternatieven voor. Voor bejaarden zonder pensioen en echte minima moeten sommige ombuigingen worden verzacht. Dat kan door beperking van de verwijskaart naar de specialist en wijziging van de huursubsidies.
4. De VVD vindt dat het financieringstekort niet omhoog mag maar dat overheidsinvesteringen vergroot moeten worden door extra verkoop van staatsdeelnemingen, zoals de Postbank.

De VVD wil een kansrijke samenleving, die iedereen aanmoedigt zich volop te ontwikkelen en op eigen benen te staan. Niet de subsidiemaatschappij, geen staat van verstarrende rechtsposities, geen genivelleerd laagland waarin alles vastloopt.

Liberalen willen, dat ieder het beste uit zichzelf haalt, en niet wacht tot de burenhulp van het CDA aanbelt, of tot de PvdA echt de 'kwaliteit van het bestaan' gaat garanderen en de boel dus onbetaalbaar wordt.

Een kansrijke samenleving van dynamische mensen die zich voorbereiden op de 21-ste eeuw. Daar zet de VVD zich met volle kracht voor in.

Algemene beschouwingen Hoofdpijnen eerste termijn Financieel woordvoerder De Grave

Overschrijdingen

Helaas wordt ook de Miljoenennota 1988 in financiële zin weer gedomineerd door overschrijdingen van de vastgelegde uitgavenkaders. Inclusief een tegenvaller in de sector niet-belastingmiddelen moet de meerjarencijfersbrief voor 1988 met maar liefst f 5,3 miljard worden verhoogd, met een structureel effect 1990 van f 5,5 miljard. Hoe anders zouden deze algemene en financiële beschouwingen kunnen zijn indien deze gigantische overschrijdingen niet hadden plaatsgevonden. Het hele ombuigingspakket, met een aantal pijnlijke maatregelen, ad f 4 miljard, zou niet aan de orde zijn geweest. Het financieringstekort zou volgens het tijdspad van het kabinet op 7,0% kunnen worden gesteld en dan zou nog zo'n half miljard resteren voor „leuke dingen“, zoals de Minister van Financiën dat zuinigjes pleegt te formuleren. Maar in onze ogen nog belangrijker is het feit dat deze overschrijdingen een gevaar vormen voor de steun in de samenleving voor het zo noodzakelijke saneringsbeleid van het kabinet. Het is immers begrijpelijk dat de burger er bepaald moeite mee heeft pijnlijke ombuigingen te accepteren die niet nodig zijn om het financieringstekort te verlagen of om lastenverzwaring te voorkomen, maar om

uit de hand gelopen uitgaven van de overheid zelf weer in het gareel te brengen. Als overheid matiging bepleit bij de burger maakt het wel noodzakelijk zelf het goede voorbeeld te geven. Een structurele uitgavenoverschrijding van f 5½ miljard is geen goed voorbeeld. Dit alles klemte te meer daar al sedert het verschijnen van het 7e rapport van de Studiegroep begrotingsruimte in 1983 in elke Miljoenennota in krachtige termen tegen het verschijnsel overschrijdingen is gefulmineerd. Maar uiteindelijk tellen daden en resultaten, niet woorden. Vandaar dat de VVD-fractie bij deze financiële beschouwingen na het debat over de voorjaarsnota 1987, opnieuw het zwaartepunt wil leggen bij de beheersbaarheid van de collectieve uitgaven. De cruciale fout zit in de gewone overschrijdingen van de rijksuitgaven. Deels worden deze overschrijdingen veroorzaakt door slechte ramingen. De uitvoerige discussie over de overschrijdingen bij Onderwijs met betrekking tot de incidentele looncomponent hebben dat volstrekt duidelijk gemaakt. Het is dan ook de vraag of voldoende inhoud is gegeven aan de aanbeveling van de Studiegroep Begrotingsruimte om in het overleg tussen Financiën en de FEZ afdelingen van de departementen een grotere nadruk te leggen op ramingstechnische kwesties. Moeten de tot nu toe gebruikte ramingsmodellen niet eens kritisch onder de loop worden genomen?

Naast goede ramingen is het van groot belang dat overschrijdingen tijdig en adequaat worden aangepakt. De gang van zaken in 1987 geeft aan dat de huidige begrotingscyclus niet uitblinkt door flexibiliteit. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota over het verloop van de uitvoering van de begroting over 1987 bleek immers dat het technisch zo goed als onmogelijk was opgetreden uitgavenoverschrijdingen nog in 1987 te compenseren. En dit terwijl de regels van het stringente begrotingsbeleid bepalen dat overschrijdingen in beginsel in hetzelfde jaar gecompenseerd dienen te worden. Deze regel wordt zodoende wel geheel krachteloos. Dat blijkt overigens ook uit het feit dat in 1987 de collectieve uitgaven als percentage van het nationale inkomen met 0,3 procentpunt zijn gestegen na een daling in de drie voorgaande jaren.

Ook de vaststelling van ombuigingen voor het komende begrotingsjaar tijdens het begrotingsoverleg in juli heeft nadelen vanuit een oogpunt van flexibiliteit. Vele ombuigingsmogelijkheden zijn dan immers technisch niet meer mogelijk. Zo moet volgens het bestuursaccorde met de Gemeenten circulaire met mogelijke ombuigingsaanpassingen uiterlijk per 1 juli worden verzonden. De IHS tabel moet eveneens per 1 juli gereed zijn, evenals de vaststelling van het percentage van de huurverhoging. In de sfeer van het onderwijs is 1 september vaak een fatale datum.

Dit alles brengt de VVD-fractie tot de conclusie dat er veel voor te zeggen zou zijn om de voorjaarsnota te vervroegen naar maart van het lopende begrotingsjaar. Dan is het immers technisch nog mogelijk overschrijdingen in hetzelfde jaar te compenseren. Voorjaarsnota en Kaderbrief kunnen dan bovendien gelijktijdig aan de orde komen, zodat geen opeenvolging van ombuigingsoperaties nodig is.

Overigens bepleit de VVD-fractie een grotere nadruk op invulling van ombuigingen juist ook bij de Kaderbrief. Zoals gezegd, met betrekking tot een aantal ombuigingsmogelijkheden is juli te laat.

Bovendien zou de nadruk wat betreft ombuigingen op een gecombineerde Kaderbrief/Voorjaarsnota-behandeling sporen met een van de aanbevelingen van de Studiegroep Begrotingsruimte om per kalenderjaar slechts één grote ombuigingsoperatie te plegen. Tegen de suggestie de Voorjaarsnota te vervroegen zou het bezwaar kunnen worden

aangevoerd dat dan minder inzicht bestaat in het lopende begrotingsjaar. Tot op zekere hoogte is dit bezwaar terecht, hoewel sedert de Miljoenennota voor het betreffende jaar toch weer een half jaar is verlopen. Bovendien wat heeft een ietwat nauwkeurigere Voorjaarsnota voor zin als het vervolgens technisch niet meer mogelijk is adequate maatregelen te nemen teneinde overschrijdingen nog datzelfde jaar te repareren? Vanuit budgettair oogpunt schiet de Voorjaarsnota dan zijn doel voorbij.

Voorkoming overschrijdingen

Vanuit het oogpunt voorkomen is beter dan genezen dient de vraag aan de orde te komen op welke wijze overschrijdingen kunnen worden voorkomen. Uit tabel 5.3.1. blijkt dat voor 1988 sprake is van een saldo van beleidsmatige verhogingen en specifieke compensatie daarvoor van f 2,1 miljard. De beleidsintensiveringen sec bedragen in 1988 f 3,4 miljard.

Op pagina 70 wijst de Miljoenennota erop dat voor een deel bij deze intensiveringen sprake is van een gewijzigde prioriteitstelling waardoor beleidsmatige verhogingen gepaard gaan met beleidsmatige verlagingen. Niettemin rest in 1988 een generaal te compenseren problematiek met betrekking tot beleidsmatig bepaalde mutaties van f 2,1 miljard, exclusief de in het Regeeraccorde vastgelegde intensiveringen met een kaseffect 1988 van f 800 miljoen. Het probleem daarmee is niet zozeer dat er geen aandacht zou zijn voor de noodzaak van tussentijdse herschikking van beleidsprioriteiten, maar dat de compensatie voor beleidsintensiveringen vaak de mogelijkheden beperkt latere tegenvallers op te vangen. Zo is het zeer opvallend dat aan de ene kant, ondanks de overeengekomen strakke budget-discipline, een groot aantal (exogene) tegenvallers en beleidsintensiveringen ten laste van de totaal problematiek zijn gebracht, omdat de diverse departementen blijkbaar geen compensatie wisten te vinden, terwijl anderzijds uit tabel 2.2.3 van de Miljoenennota blijkt dat bijna 1 miljard aan „interne herschikkingen” binnen de begrotingen is aangebracht. Dat betekent niets anders dan dat voor zo'n f 1 miljard aan intensiveringen door departementale ombuigingen of meevallers is gedekt. Dit bedrag is dan natuurlijk niet meer aanwezig voor de oplossing van opgetreden overschrijdingen. Hier ligt waarschijnlijk ook de verklaring voor het verschijnsel dat zelden sprake is van uitgavenonderschrijdingen. Wanneer die dreigen te ontstaan zorgt een beetje bewindspersoon natuurlijk snel voor een „interne herschikking”. Volgens de VVD-fractie moet derhalve worden overwogen of niet ook de door de departementen voorgestelde beleidsintensiveringen waarvoor ze zelf compensatie aan striktere voorwaarden moeten worden gebonden.

Indien op dat departement nog sprake is van ongevulde ombuigingen of van dreigende overschrijdingen, dient de oplossing daarvan een hogere prioriteit te hebben dan nieuw beleid. Meevallers dienen niet als dekking voor beleidsintensiveringen aanvaard te worden, maar gereserveerd te worden voor de oplossing van de exogene problematiek.

Departementale budgettering

In hun bijdrage aan het ESB nummer over de Miljoenennota bepleiten Haselbekke en Ros het treffen van zodanige maatregelen dat de vakdepartementen zelf hun belang krijgen bij een beter functioneren van het begrotingssysteem. Dat kan pas als krachtiger onderstreept worden, het staatsrechtelijk uitgangspunt, dat de Minister verantwoordelijk is voor zijn eigen begroting en dat die begroting een

maximum stelt aan de uitgaven. In de Miljoenennota 1987 werd deze eigen verantwoordelijkheid van departementen ook benadrukt. Maar uit de Voorjaarsnota bleek dat voor zo'n 45 uitgavenposten exogene overschrijdingen werden gemeld die niet door het betreffende departement werden gecompenseerd. De relevante regel van het stringente begrotingsbeleid dat tegenvallers zo mogelijk binnen hetzelfde hoofdstuk gecompenseerd moeten worden is door het gebruik van het woord „mogelijk” blijkbaar niet krachtig genoeg. Vandaar, dat de VVD-fractie een grotere nadruk bepleit op de departementale budgettering. Dat zou kunnen worden bereikt door als uitgangspunt vast te stellen dat ook exogene overschrijdingen volledig binnen de departementale begrotingen moeten worden opgevangen. Op deze regel zou slechts een beperkt aantal uitzonderingen gemaakt moeten worden bijvoorbeeld voor rente op de nationale schuld, de EG bijdrage en de werkloosheidsuitkeringen. Daarnaast steunt de VVD-fractie met kracht het streven van het kabinet te komen tot een beperking van het aantal open-einde-regelingen. Terecht constateert de Miljoenennota dat het budgettaire beslag van ruim f 56 miljard van de open-einde-regelingen te grote risico's meebrengt voor de beheersbaarheid van de rijksuitgaven. De departementale budgettering kan overigens een bijdrage leveren aan de beheersbaarheid van open-einde-regelingen, omdat Ministers daar direct zelf belang bij krijgen. Overigens betekent een strikte departementale budgettering niet dat geen rekening gehouden zou kunnen worden met die departementen die gelet op de uitgavenstructuur relatief meer risico's lopen met betrekking tot exogene overschrijdingen. Dit moet in onze ogen dan geschieden door opvoering van het betrokken departement van een claim, die dan een politieke beoordeling vraagt. Hierdoor wordt echter vermeden dat exogene tegenvallers automatisch leiden tot verhoging van de afgesproken uitgavenkaders. Samenvattend, bepleit de fractie van de VVD:

1. een vervroeging van de Voorjaarsnota naar maart
2. een grotere nadruk op departementale budgettering
3. het formuleren van striktere regels voor het toestaan van beleidsintensiveringen
4. het kritisch doorlichten van de ramingstechnieken.

Winstafhankelijk beloningssysteem

De Miljoenennota bevat een goede analyse over de noodzaak verstarringen in de economie te doorbreken teneinde een hogere economische groei te doorbreken.

Een van de voorbeelden die de Miljoenennota noemt is de doorbreking van starheid in de beloningsstructuren. Bij de vorige algemene beschouwingen heeft de fractie-voorzitter in dat verband krachtig gepleit voor het stimuleren van winstafhankelijke onderdelen van het loon. In het rapport arbeidsmarkt flexibiliteit en werkloosheid van de Commissie Economische Deskundigen van de SER van april jl. wordt erop gewezen dat een variabele beloningscomponent die fluctueert met de winst in geval van negatieve schokken een relatief snelle neerwaartse aanpassing plaatsvindt van de reële loonvoet. Aanpassingen in het arbeidsvolume kunnen dientengevolge verhoudingsgewijs geringer zijn, waardoor meer werkgelegenheid in stand wordt gehouden. Winstafhankelijke loonvorming biedt derhalve uitzicht op een stabielere werkgelegenheidsverloop. Bovendien kan een meer winstafhankelijk beloningssysteem leiden tot een toeneming van arbeidsmotivatie en arbeidsproductiviteit.

De VVD-fractie acht overigens winstafhankelijke beloningssystemen welke met name leidt tot de verwerving van werknemers van aandelen in de eigen onderneming een uitstekende ontwikkeling teneinde de achterhaalde tegenstelling tussen de factor kapitaal en arbeid verder te

slechten en op en in deze tijd passende wijze inhoud te geven aan zeggenschap in ondernemingen. Al deze voordelen hebben andere landen er inmiddels toe gebracht fiscale stimuleringsinstrumenten te ontwikkelen. Zo is het Amerikaanse Employee Stock Ownership Plan (ESOP) met fiscale prikkels zowel voor ondernemingen als voor werknemers een groot succes. Ruim 10 miljoen Amerikaanse werknemers zijn inmiddels aandeelhouder in hun eigen onderneming. De Britse regering is vorig jaar mei met uitgebreide voorstellen gekomen om via fiscale stimulering te komen tot beloningssystemen waarbij een substantieel deel (20 à 25%) van de beloning aan werknemers gerelateerd is aan de resultaten van de eigen onderneming. Frankrijk, Duitsland en Denemarken hebben fiscale stimulansregelingen of bereiden uitbreiding daarvan voor. In Nederland is er een beperkte belastingvrijstelling voor winstdeling, waarvan de Stichting van de Arbeid in een rapport van maart '87 constateert dat de regelingen te beperkt en te star zijn. Bovendien zijn deze faciliteiten met name ontworpen om spaarzin te bevorderen, en niet voor een flexibilisering van de beloningsstructuren.

Ondanks aandrang vorig jaar uit het Parlement en ondanks welwillende opmerkingen hierover van het kabinet is elke actie van regeringszijde uitgebleven. Sterker nog, noch in de Miljoenennota, noch in de begroting Financiën is te bespeuren dat het kabinet op dit punt initiatieven voorbereid. De VVD-fractie betreurt dit. En natuurlijk ligt op dit terrein een primaire taak voor de sociale partners, maar het kabinet kan in de voorwaardescheppende sfeer wel degelijk het voortouw nemen. De VVD-fractie vraagt het kabinet of zij voornemens is met concrete initiatieven te komen door bijvoorbeeld via fiscale stimulering winstafhankelijke beloningssystemen te bevorderen. Zo niet, dan zal de VVD-fractie niet aarzelen haar eigen verantwoordelijkheid terzake te nemen, hetzij op basis van het aangekondigde initiatiefontwerp van collega Vermeend, waarvoor deze collega overigens lof verdiend, hetzij door het nemen van eigen initiatieven.

Personeelsplan Defensie

Het personeelsbeleid bij onze krijgsmacht is de laatste weken ter vernieuwing stevig in de steigers gezet.

Begin september vond er een mondeling overleg plaats met de Minister van Defensie over de afslankingsoperatie bij het burgerpersoneel van Defensie. In een gloedvol betoog wist Minister van Eekelen zowel de regeringspartijen als de oppositie te winnen voor zijn plannen. De bewindsman verwierf daarbij veel sympathie met zijn uitspraak dat hij zich tot het uiterste zal inspannen om gedwongen ontslagen te voorkomen.

In een uitgebreide commissievergadering op 5 oktober j.l. had Staatssecretaris van Houwelingen het aanzienlijk moeilijker. In die vergadering was het zogenaamde Personeelsplan Defensie aan de orde. Dat plan bevat de hoofdlijnen voor vernieuwing van het defensiepersoneelsbeleid in de komende jaren.

In zijn visie toonde de Staatssecretaris een aantal liberaal klinkende ideeën te hebben, zodat de VVD zich daar volledig achter kon scharen. Zoals:

- a. de juiste man of vrouw op de juiste plaats,
- b. geen automatische bevordering meer, maar het honoreren naar individuele bekwaamheden en geschiktheid,
- c. de persoonlijke ontplooiing stimuleren door middel van vervolgoopleidingen,

- d. het beoordelingssysteem verbeteren en het invoeren van een systeem van gratificaties.

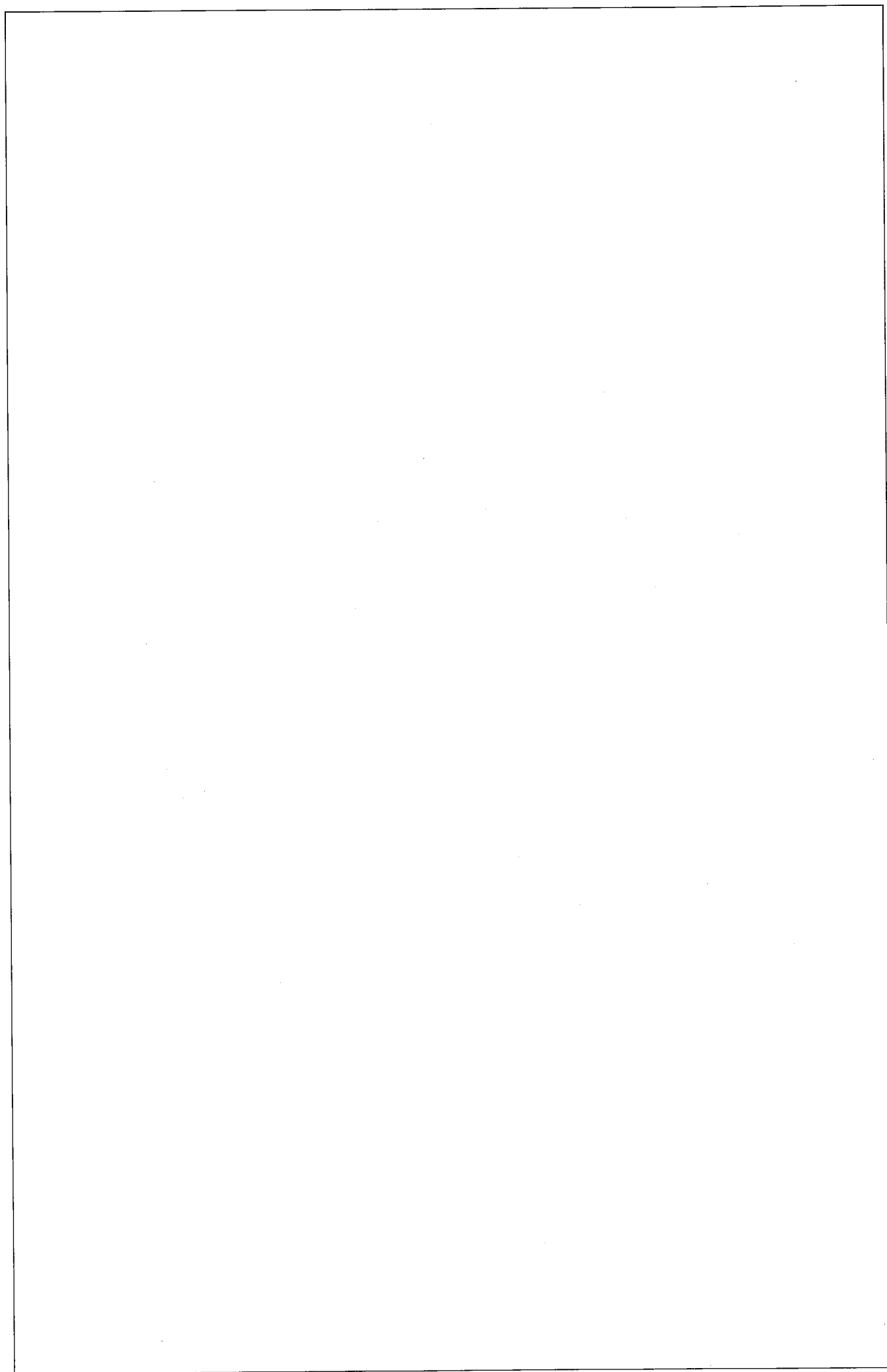
VVD-woordvoerder Wim Keja noemde deze plannen dan ook ambitieus maar miste een duidelijke bedrijfsfilosofie die de basis moet vormen voor deze plannen. Ook ontbrak volgens de VVD een duidelijk inzicht bij de Staatssecretaris over de gevolgen van zijn plannen voor het huidige personeel. Deze mensen zijn namelijk onder bepaalde voorwaarden bij Defensie in dienst getreden, er zijn verwachtingen bij hen gewekt en een modern personeelsbeleid dient daar, ook bij vernieuwing, serieus rekening mee te houden.

Even ambitieus als de plannen is het tijdschema waarop de Staatssecretaris zijn ideeën denkt te kunnen uitvoeren.

Aan de hand van feiten toonde de VVD-woordvoerder aan dat het schema al hopeloos achterop is geraakt.

Een dreigend conflict ontstond toen Wim Keja van de Staatssecretaris eiste dat deze op korte termijn een einde maakt aan de achterstelling van het aantal humanistische geestelijke verzorgers ten opzichte van die uit kerkelijke richtingen. Aanvankelijk weigerde de Staatssecretaris hieraan toe te geven, maar toen de VVD bijval kreeg van de Partij van de Arbeid en D'66 gaf de bewindsman tenslotte toe. Op korte termijn zal hij hierover met voorstellen komen zodat een al tien jaar durend probleem eindelijk opgelost zal worden.

(Nadere informatie: Wim Keja, tel.: 070-182211.)

16 oktober 1987
nummer 168

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

UIT DE TWEEDE KAMER

Algemene beschouwingen

Donderdag 8 oktober j.l. heeft de Tweede Kamer de algemene politieke en financiële beschouwingen afgerond.

Resultaten

1. Het CDA-VVD-kabinet kreeg groen licht voor de voortzetting van het herstelbeleid in 1988 op basis van het regeerakkoord 1986. Dit betekent ook dat de door de VVD bepleitte belastingverlichting in 1988 zal worden uitgevoerd.
2. Door VVD en CDA zijn de scherpe kanten afgesleten van enkele ombuigingsvoorstellen die tot problemen voor de echte minima zouden kunnen leiden. De korting op de individuele huursubsidie is afgezwakt en de verwijzingskaart naar de specialist voor ziekenfondspatiënten hoeft niet meer dan vier maal per jaar te worden betaald, dat wil zeggen een maximum van f 100,-.
3. Het VVD-voorstel om alle langdurig werklozen te benaderen met een verplicht beroepskeuze-onderzoek onderzocht brede belangstelling, zowel bij het kabinet als bij de coalitiepartner en de oppositie. De bedoeling is allen die twee jaar of langer werkloos zijn een beroepskeuze-onderzoek te laten ondergaan waarna hen een baan op de arbeidsmarkt, een baan in een werkervaringsproject, of extra scholing wordt aangeboden. Wie het aangeboden werk of de scholing weigert, moet een korting op de uitkering onder ogen zien, als men wel het vermogen heeft de scholing of het werk te aanvaarden. De discussie over deze aanpak zal worden voortgezet bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken.
4. Zowel VVD als CDA hebben met succes ervoor geijverd dat de kortlopende gezinszorg overeind blijft en niet wordt wegbezuinigd zoals het kabinet had voorgesteld. Het CDA wil deze bezuiniging opvangen door een budgetkorting op het apparaat van de gezinsverzorgingsinstellingen plus een verhoging van de eigen bijdrage voor de gezinszorg. De VVD wil een 2%-korting op de apparaatskosten en de rest van het bedrag vinden door verhoging van eigen bijdragen in de culturele sector. Dit laatste alternatief, niet op de gezinszorg bezuinigen maar het bedrag in de culturele sector zoeken, werd door een meerderheid van de Tweede Kamer afgewezen.
5. De VVD kreeg de toezegging van het kabinet dat het zich zal inspannen om een aantal herstellingsoorden, dat gesloten dreigt te worden, toch open te houden, op basis van de voorstellen die de VVD daartoe heeft gedaan, namelijk verhoging eigen bijdrage, scherpere indicatiestelling, en zo nodig het niet invoeren van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg. Het kabinet heeft besloten om vóór 1 november met alle betrokken instellingen om de tafel te gaan zitten om te zien welke open kunnen blijven.

6. Met betrekking tot de landbouw heeft de VVD met succes enige voorstellen gedaan. Zo heeft de Kamer een motie-Voorhoeve aangenomen inzake de overdracht c.q. overgang van het melkquotum.

Gezien het bijzondere karakter van de melkquotaregeling en diens gevolg het bijzondere karakter dat een melkquotum inneemt in het vermogen van een agrarische ondernemer, heeft de Kamer aan de regering gevraagd maatregelen te treffen, die ertoe leiden dat ook wanneer voor de andere bedrijfsmiddelen geen beroep wordt gedaan op de faciliteiten van artikelen 15 en 17 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1964, toch een „geruisloze" overdracht c.q. overgang van het melkquotum kan plaatsvinden, mits dit geschiedt in het kader van een overgang of gehele of gedeeltelijke overdracht van de onderneming aan de in deze artikelen bedoelde personen. (In artikelen 15 en 17 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1964 zijn faciliteiten opgenomen ten aanzien van de overgang en (gedeeltelijke) overdracht van een onderneming krachtens erfrecht bij overlijden en huwelijksvermogensrecht bij scheiding, alsmede wanneer de ondernemer zijn onderneming aan bepaalde personen overdraagt op 55-jarige leeftijd of bij 45% of meer arbeidsongeschiktheid.)

Verder heeft de VVD voorgesteld een staatscommissie in te stellen om een systematische herstructurering in de landbouw te ontwerpen. Deze commissie dient de agrarische bevolking door de ongetwijfeld moeilijke herstructurering te helpen geleiden. De regering heeft toegezegd deze gedachte bij het Landbouwschap en de andere betrokkene aan te kaarten. De minister van Financiën heeft verder toegezegd dat de fiscale regelingen voor de voorlopige aanslagen in de landbouwsector soepel zullen worden toegepast. Verder zullen de regelingen die in het verleden zijn gebruikt om boeren tegemoet te komen bij oogsttegenvalers worden gereactiveerd.

7. De VVD-fractie bereikte dat de ombuiging op het onderwijsvoorangsbeleid van f 14 tot f 15 miljoen werd beperkt tot f 10 miljoen. De VVD bepleitte dat projecten in steden met grote concentraties buitenlandse kinderen, voorzover deze projecten thans goed lopen en vooral het onderwijs in de Nederlandse taal versterken, zouden worden voortgezet, ten laste van de begroting voor het minderhedenbeleid. Dit om achterstanden bij de Nederlandse taal te helpen inlopen.
8. De VVD heeft met enig succes bepleit dat de investeringen van de overheid in de infrastructuur worden vergroot. Dit neemt de knelpunten voor groei en werkgelegenheid in ons land weg en vermindert ook de werkloosheid in de grond-, weg- en waterbouw. Het kabinet heeft het afgelopen jaar het pleidooi van de VVD voor publieke-private partnerships overgenomen, dat wil zeggen oprichting van financieringsmaatschappijen voor exploitatie van infrastructurele werken met kapitaal van

beleggingsinstellingen. Voorts heeft de Tweede Kamer een VVD-CDA-motie aanvaard om in de loop van deze regeerperiode, dus vóór 1990, aandelen Postbank op de markt te brengen en dat geld te investeren in infrastructuure werken.

Wijziging van enkele bepalingen over vakantie

Het wetsvoorstel beoogt enkele bepalingen over vakantie in het Burgerlijk Wetboek (BW) te wijzigen:

1. De minimumvakantie-opbouw wordt van driemaal het bedongen aantal werkdagen verhoogd tot viermaal het bedongen aantal.

De VVD-fractie heeft de regering in dit voornemen gesteund. De wettelijke bepalingen sluiten hierdoor namelijk beter aan bij de bestaande praktijk.

2. De opbouw van vakantiedagen tijdens ziekte wordt beperkt van een jaar tot drie maanden. Hoewel de VVD-fractie vraagtekens heeft gezet bij de door de regering aangegeven kostenbesparing voor het bedrijfsleven, heeft de woordvoerder zich in beginsel achter de regering geschaard. De VVD-fractie is namelijk van mening dat vakantie-aanspraken in principe dienen te worden opgebouwd over de tijd dat men werkt. Om een meer evenwichtige verdeling van de „lusten en lasten" te krijgen, staat de VVD-fractie wel sympathiek tegenover het amendement van het CDA om de vakantie-opbouw tijdens ziekte te beperken tot een half jaar.
3. De opbouw van vakantiedagen bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt beperkt tot de periode waarin men werkt, zodat deze worden gelijkgesteld met deeltijdarbeiders. De VVD-fractie is van mening dat ook deze wijziging past in het uitgangspunt dat vakantie-aanspraken in principe dienen te worden opgebouwd over de tijd dat gewerkt wordt. De woordvoerder heeft in het plenaire debat nog wel opheldering gevraagd over de consequenties bij verschillende vormen van arbeidsongeschiktheid. De regering deelde mee dat diegene, die gedeeltelijk arbeidsongeschikt is bij opname van de vakantiedagen in de praktijk dikwijls evenveel vakantiedagen zal hebben als iemand die volledig werkt.

De VVD-fractie heeft er uitdrukkelijk op gewezen, dat het hier „bodem-bepalingen" betreft, waarvan ten gunste van de werknemer dikwijls wordt afgeweken bij CAO. De VVD-fractie acht het een juiste gang van zaken, aangezien het primair om een verantwoordelijkheid gaat van werknemers en werkgevers. VVD-fractie heeft tenslotte ter discussie gesteld of deze bepalingen nog wel in de huidige vorm van het BW thuis horen, gezien de sterk verbeterde positie van de werknemer ten opzichte van de werkgever.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-182884.)

Telefonische bereikbaarheid Tweede Kamer

Sinds 24 augustus j.l. is in de Tweede Kamer een nieuwe telefooncentrale in gebruik genomen. Deze nieuwe centrale werkt echter nog steeds **niet** optimaal. Dit betekent dat Kamerleden soms moeilijk telefonisch bereikbaar zijn. Gaarne enig begrip hiervoor; er worden stappen ondernomen om tot structurele verbetering op korte termijn te komen.

UIT DE TWEEDE KAMER

Begroting Binnenlandse Zaken

Tijdens het debat over de begroting van Binnenlandse Zaken stelde VVD-woordvoerder Loek Hermans nadrukkelijk de coördinerende functie van het ministerie van Binnenlandse Zaken, in casu de coördinerende bevoegdheden van de minister en de staatssecretaris aan de orde. Daarbij concentreerde hij zich op twee beleidsterreinen: decentralisatie en de overheidsautomatisering, vooral waar die de paspoortenproblematiek betreft.

Met betrekking tot de coördinatie van het decentralisatiebeleid vroeg Hermans wat de minister concreet doet om de verschillende vakdepartementen over de streep te trekken in hun afweging ten aanzien van het decentraliseren van taken en bevoegdheden.

Decentralisatie is in een recent verschenen rapport wel vergeleken met het groeien van een boom, maar zoals Hermans citeerde „de bomen, dat zijn geen bomen zonder de bladen; de vrouwen, dat zijn geen vrouwen zonder de daden.”

In de beantwoording gaf de minister aan forser te gaan optreden teneinde de decentralisatie daadwerkelijk te gaan invullen. Hermans plaatste voorts kritische kanttekeningen bij de coördinatie met betrekking tot de overheidsautomatisering en dan wel met name ten aanzien van de paspoortenproblematiek. Bij alle gemeenten heerst grote onduidelijkheid. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft nog niets aan de gemeenten laten weten. De KEP, de Kenmerken Personificatie BV, is inmiddels begonnen met een ronde langs de gemeenten die nog geen geautomatiseerde bevolkingssystemen hebben. Ook voor de burger is het totaal onduidelijk wat er nu eigenlijk gaat gebeuren met het nieuw uit te geven paspoort.

De VVD-woordvoerder vroeg zeer dringend om op korte termijn duidelijkheid te geven omtrent de regelgeving met betrekking tot de paspoorten.

Vanaf 1 januari 1988 moeten volgens de plannen een aantal gemeenten beginnen met de uitgifte van de nieuwe paspoorten. Hoe dat moet, en welke regels er zullen gelden daarvoor tasten de gemeenten nog in het duister. Als op korte termijn geen duidelijkheid komt dreigt de invoering in een chaos te ontaarden. Tevens verplicht de nieuwe Grondwet per 17 februari 1988 tot het invoeren van een Paspoortwet. Integratie van de paspoortenadministratie in de bevolkingsadministratie is bittere noodzaak. Voorkom een batterij aan aparte, langs elkaar werkende automatiseringssystemen, zo stelde de VVD-woordvoerder.

Tenslotte de gemeentelijke herindeling. Naar de mening van Hermans kan een herindeling niet anders zijn dan een herindeling welke nadrukkelijk de regionale situatie, de positie in het streekplan en de verhouding met de buurgemeenten aan de orde stelt. De VVD-woordvoerder sluit zich aan bij de staatssecretaris als zij stelt dat gemeentelijke herindelingen mede in het licht van de decentralisatie moe-

ten worden gezien en erop gericht moeten zijn knelpunten weg te nemen. Voorts stelde Hermans dat het Rijk geen majeure wijzigingen moet aanbrengen op herindelingsplannen die naar jarenlange zorgvuldige bestuurlijke provinciale voorbereiding met inachtneming van het rijksbeleid tot stand zijn gekomen. Voor de Kamer is in dat verband een terughoudende rol weggelegd. Dit met het oog op de bestuurlijke zekerheid.

(Voor nadere inlichtingen drs L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-182889.)

Begroting Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken 1988

De hele begrotingsbehandeling dit jaar draaide om de indringende vraag hoe het nu verder moet met de Nederlandse Antillen en Aruba. Geen nieuwe vraag, maar wel uterst actueel, wanneer men zich realiseert dat er wel heel drastische maatregelen moeten worden genomen om een algeheel faillissement van met name de Antillen te voorkomen.

Sociaal-economische ontwikkelingen

Want hoewel VVD-woordvoester Erica Terpstra met waardering sprak over de sociaal-economische ontwikkeling op Aruba, waar men er met veel elan in is geslaagd in opmerkelijk korte termijn, min of meer langs de lijnen van de IMF-aanbevelingen uit 1985, uit te komen op een reëel uitzicht van een sluitende begroting (terwijl tegelijkertijd de werkloosheid op het eiland door het aantrekken van nieuwe toeristische activiteiten drastisch is terug gedrongen), is de situatie op de Nederlandse Antillen en met name op Curacao, uitermate zorgelijk. Veel te lang zijn concrete maatregelen uitgebleven die moesten leiden tot de sanering van de overheidsfinanciën, terecht spreekt ook de minister over verloren jaren! Wrang zijn de cumulatieve problemen die hierdoor zijn ontstaan, waardoor tot en met 1992 thans structureel het voor de Antillen astronomische bedrag van NAF 400 miljoen zal moeten worden bezuinigd om te komen tot een sluitende begroting. „Het is weinig bemoedigend dat het pakket maatregelen dat door de Nederlands-Antilliaanse regering en het bestuurscollege van Curacao thans voorziet in een structurele bezuiniging van NAF 290 miljoen, zodat er in 1992 nog een financieringstekort bestaat van NAF 110 miljoen (= 17% van de begrotingskosten). Wat het betekent dat in de saneringsperiode maar liefst NAF 890 miljoen aan begrotingstekorten moet worden gefinancierd (waarbij nog niet eens gerekend is met de kosten van het economisch herstelplan – ad NAF 550 miljoen) laat zich raden!” aldus Erica Terpstra.

Perspectief

De VVD ziet nog slechts perspectief op wezenlijke verbetering als er aan tenminste vier belangrijke voorwaarden wordt voldaan. Allereerst is nodig dat met hetzelfde

elan als op Aruba alle menskracht en daadkracht aangewend worden om het land nieuwe impulsen te geven. Dat is een zaak van politici en volk samen. Daarnaast is met de VVD te praten over eventuele tijdelijke extra hulp in de tweede fase van een saneringsoperatie, onder de keiharde voorwaarde dat er daadwerkelijk uitzicht is op een evenwichtige begroting en een gunstig investeringsklimaat waarbij politieke stabiliteit voorop staat. Het betoog van de VVD spitste zich dan ook toe op de vier steekwoorden daadkracht, menskracht, aanvullende financiële hulp en politieke zekerheid.

Daadkracht en aanvullende financiële hulp, onverbrekkelijk met elkaar verbonden, waarbij eerst en vooral de regering van de Nederlandse Antillen en het bestuurscollege van Curacao de politieke moed moeten hebben de noodzakelijke maatregelen te nemen om orde op eigen zaken te stellen, hoe pijnlijk dan ook! „Het gaat niet aan reeds thans een exorbitante claim te leggen op extra Nederlandse hulp, zoals deze zomer is gebeurd, noch een oplossing te zien in een massale emigratie van Antillianen naar Nederland, zoals deze zomer ter sprake gebracht door de Minister-President van de Nederlandse Antillen”, zo stelden wij. Dat bracht de VVD bij het steekwoord „menskracht”.

Menskracht

De Nederlandse Antillen in het algemeen en Curacao in het bijzonder zullen alle creativiteit en menskracht nodig hebben om de komende jaren uit een schier uitzichtloos dal weer enigszins omhoog te komen.

Het is daarom dat de VVD zich aansloot bij het pleidooi van de PvdA om spoedig een oplossing te vinden voor de in het kader van de studiefinancieringsregeling naar Nederland komende Antilliaanse studenten. „De Nederlandse Antillen en Aruba hebben het intellectuele potentieel van hun studenten immers daar hard nodig! Maar niet alleen studenten zijn hard nodig! Ieder individu kan op zijn of haar wijze een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van zijn land. Dat heeft de geschiedenis geleerd,” zo betoogde Erica Terpstra, die wees op de lessen die wij zouden moeten trekken uit de gang van zaken in Suriname. In de aanloop tot de onafhankelijkheid van Suriname hebben het toenmalige Kabinet en de meerderheid van het Parlement geen maatregelen willen treffen die de toestroom van Surinamers zouden hebben kunnen beperken.

Achteraf moet geconstateerd worden dat de massale emigratie uit Suriname de economie van dat land heeft geruïneerd en dat wellicht zelfs, als er meer kader in Suriname was gebleven de recente geschiedenis te voorkomen was geweest. „De les die wij daaruit zouden moeten trekken is dat het van – letterlijk – levensbelang is voor een land-in-opbouw dat massale emigratie wordt voorkomen. Een land in opbouw heeft immers alle ondernemende mensen – en niet alleen studenten – hard nodig?”

Toelatingsbeleid

De VVD heeft daaruit consequenties getrokken. In het begin van de jaren tachtig hebben wij middels moties aangedrongen op het bespreekbaar maken van een restrictief toelatingsbeleid om een overmatige migratie te voorkomen. Niet in het belang van Nederland. In een zo multi-culturele samenleving als de onze is een (eventueel sterk) verhoogde immigratie van Antillianen c.q. Arubanen immers geen wezenlijk probleem. Wel om te voorkomen dat de potentieel aanwezige ontwikkelingskracht van de Nederlandse Antillen en Aruba wordt verzwakt én om te voorkomen dat de geschiedenis zich, zij het in een ander deel van ons Koninkrijk, herhaalt. Wordt het geen tijd onze verantwoordelijkheid

ernstig te nemen, lessen uit het verleden te trekken en als volwassen mensen met de Antilliaanse én Arubaanse regering om de tafel te gaan zitten om de mogelijkheden en onmogelijkheden van een visa-regeling te bespreken?

Het gaat hier om een fundamenteel vraagstuk en dat verdient een fundamenteel antwoord. Uit het debat bleek dat PvdA en in mindere mate ook het CDA nog in het geheel niet zover zijn.

Politieke stabiliteit

Om recht te doen aan deze laatste voorwaarde tot perspectief heeft de VVD nog eens benadrukt dat wij het op prijs stellen wanneer de openbare discussie over vorm en inhoud van een nieuwe staatkundige verhouding (een Gemeenbest verhouding sui generis) daadwerkelijk op gang komt. Juist omdat alleen dan de Babylonische spraakverwarring verholpen kan worden. Meer helderheid over vorm en inhoud van toekomstige verhoudingen is in het belang van politieke stabiliteit, en dus in het belang van een beter toekomstperspectief voor de Nederlandse Antillen en Aruba.

(Voor nadere inlichtingen: mw. E.G. Terpstra, tel. 070-182900.)

Asielbeleid

Naar aanleiding van een brief van de minister van WVC en de staatssecretaris van Justitie aan de Tweede Kamer werd op 15 oktober j.l. opnieuw een debat gevoerd over het vluchtelingenbeleid.

VVD-woordvoerder Jan Kees Wiebenga constateerde dat van de in april dit jaar door het kabinet aangekondigde maatregelen met betrekking tot de asielprocedure en opvang nog niet veel is terecht gekomen.

Hoe is nu de stand van zaken?

Het aantal asielzoekers in 1987 bedraagt tot nu toe meer dan 10.000. Dat is bijna het dubbele van 1986. Het blijkt, dat maar weinigen van hen in aanmerking komen om erkend te worden. 90% van hen wordt afgewezen. Als zij in beroep gaan (en ongeveer de helft doet dat door middel van een kort geding) oordeelt de onafhankelijke rechter in vrijwel alle gevallen dat het ministerie bij de eerste afwijzing gelijk had en verklaart het beroep terstond ongegrond. Deze kortgeding-procedures duren overigens veel te lang (in Den Haag bijvoorbeeld al zes maanden).

Verder bestaat bij de VVD-fractie de indruk dat de Algemene Bijstandswet-uitkering die de asielzoekenden nu ontvangen een aanzuigende werking heeft op mensen die overigens kansloos zijn op erkenning als vluchteling.

De VVD-fractie heeft er tijdens het debat bij minister Brinkman en staatssecretaris Korte-Van Hemel op aangedrongen om met spoed een aantal aanvullende maatregelen te nemen:

De beloofde nieuwe opvangprocedures moeten zo snel mogelijk worden ingevoerd. Die snelle invoering – waarbij de Kamer ook bij motie heeft aangedrongen – is nodig omdat daarmee de bijstandsuitkering gaat vervallen, en tegelijk daarmee mogelijk een element van de zuigkracht naar ons land. Ten tweede moet de justitieprocedure sterk bekort worden. Lange justitieprocedures betekent ook een lange opvangtermijn. Het geeft bovendien voor de asielzoekers lange onzekerheid. De VVD- en CDA-woordvoerders dienen dan ook samen een motie in waarin de regering

wordt verzocht „ten spoedigste aanvullende organisatorische en personele voorzieningen te treffen ten einde de kort-geding-procedures aanzienlijk te versnellen". De kosten van deze voorzieningen zullen ruimschoots gecompenseerd worden door een verlaging van de kosten van opvang van asielzoekers.

Ook de wijze van registratie van asielzoekers vindt de VVD-fractie nog steeds gebrekkig. De registratie moet niet afgeschoven blijven op de gemeentelijke vreemdelingendiensten, maar onder rijksverantwoordelijkheid worden genomen, net als de opvang zelf. De gemeentelijke registratie leidt in een aantal gevallen tot dubbele aanmelding in verschillende gemeenten en de controle daarop is moeilijk. Andermaal vroeg de woordvoerder de staatssecretaris om net als in andere landen te komen tot één landelijk registratiecentrum, waar alle nieuw-binnenkomende asielzoekers zich moeten aanmelden, en de eerste beoordeling kan plaatsvinden, eventueel gevolgd door een kort geding.

De VVD-fractie is geschrokken van de reacties in de opvangdorpen. Maar het is onverstandig die reacties weg te wuiven. Het is ook niet redelijk om burgemeesters en wethouders op te zadelen met het uitleggen van de problematiek. Het gaat ook hier nadrukkelijk om een rijksverantwoordelijkheid. In 1985, en ook dit jaar weer, vroeg de VVD de minister aandacht te besteden aan de voorlichting over het asielbeleid.

In samenhang hiermee vroeg de VVD-woordvoerder de minister van WVC opnieuw de mogelijkheid te onderzoeken om het Rode Kruis te betrekken bij de opvang van vluchtelingen, zoals onder andere in Denemarken gebeurt. Het Rode Kruis heeft een humanitaire taak, het weet veel van de internationale situatie en de landen van herkomst en heeft inmiddels een werkgroep vluchtelingen opgericht onder voorzitterschap van mevrouw Gardeniers-Berendsen, oud-minister en lid van de Raad van State.

(Inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, Tweede Kamer, tel. 070-182211, tst. 3904.)

Arbeidsvoorwaardenbeleid overheidspersoneel

Bij het debat over het arbeidsvoorwaardenbeleid van het overheidspersoneel is door de VVD de noodzaak van open en reëel overleg tussen overlegpartners benadrukt. Dit overleg dient zowel de ruimte als de invulling te betreffen. Bij open en reëel overleg dient aan drie voorwaarden te worden voldaan:

1. De uitkomst mag bij geen der partijen bij voorbaat vaststaan.
2. Het streven van de partijen moet erop gericht zijn om door middel van dialoog tot overeenstemming te geraken.
3. Partijen moeten met elkaars gerechtvaardigde belangen rekening houden. De minister van Binnenlandse Zaken heeft daarbij gerechtvaardigde belangen als werkgever zowel als overheid.

Na een wat aarzelende start kwam de minister van Binnenlandse Zaken op 18 maart 1987 met aanvullende voorstellen voor 1987 en 1988.

Op dat moment had de VVD-fractie eindelijk het gevoel dat er daadwerkelijk bij de minister van Binnenlandse Zaken de bereidheid bestond tot reëel overleg.

De minister liet zien dat bij hem de uitkomst van het overleg niet bij voorbaat had vastgestaan.

Het nieuwe bod van 795 miljoen voor twee jaar moest worden gezien als een streven van de minister om de dialoog weer vlot te trekken ten einde tot overeenstemming te geraken. Een bod van 795 miljoen leidde natuurlijk niet tot een enthousiaste reactie van de kant van de bonden, maar de geboden financiële ruimte moest worden gezien tegen de achtergrond van het gerechtvaardigde belang van de overheid de minister mede rekening te laten houden met de financieel-economische situatie van ons land en het overheidsbeleid ter zake. (Dat mag conform de bestaande jurisprudentie en de inmiddels tot standgekomen adviezen van de advies- en arbitrage commissie.)

Toen het bod echter werd ingetrokken was de verbazing bij de VVD groot; intrekking van een dergelijk bod is in strijd met wat onder open en reëel overleg moet worden verstaan. De overheid behoort een betrouwbare overlegpartner te zijn.

Met instemming van de VVD-fractie is deze fout later hersteld door het ingrijpen van de commissie Albeda.

De commissie acht het terugkomen op een zonder voorbehoud gedaan voorstel, waarover de centrales zich nog moeten uitspreken, rekening houdend met de ongelijkwaardigheid van de overlegpartners, strijdig met de zorgvuldigheid, waaraan de overheid bij het voeren van arbeidsvoorwaardenoverleg gehouden is.

De commissie adviseerde partijen het overleg te hervatten uitgaande van de situatie zoals die was ontstaan aan het einde van de vergadering van 18 maart 1987.

Terecht heeft het kabinet (de minister) het advies op dit hoofdpunt opgevolgd.

Er werden creatieve suggesties gedaan de financiële mogelijkheden te vergroten (CFO voorstel/VUT financiering). Uiteindelijk ging de minister in op de suggestie te bekijken of een andere VUT-financiering de noodzakelijke ruimte kon oprekken.

Nog voor dat er op dit punt uitsluitel was verkregen lieten drie van de vier bonden (de grootste drie) weten geen brood te zien in verdere onderhandelingen met de minister.

De VVD-fractie heeft dat betreurd, zeker omdat nog niet kon worden vastgesteld of alle mogelijkheden waren uitgeput (VUT-financiering was nog niet rond).

De minister was bereid om verder te overleggen, zo ook de CMHA. De fractie deelt niet de kritiek van hen die in deze fase vonden dat de minister en de CMHA dit niet zouden moeten doen.

Het siert de minister en de CMHA dat zij, nadat een bilateraal accoord was bereikt, een poging hebben ondernomen het draagvlak voor dat accoord te verbreden. Toen eenmaal meer duidelijkheid bestond over de wijziging in de VUT-financiering kon dat ook concreet worden ingevuld.

Het resultaat van het overleg is dat er f 1040 miljoen ter beschikking is gesteld. Naar het oordeel van de VVD-fractie is dit het gevolg van open en reëel overleg.

De meerderheid van de overlegpartijen in de centrale commissies waren bereid met elkaars gerechtvaardigde belangen rekening te houden. Dat is verheugend.

Geen van de partijen was enthousiast over het resultaat („pijn in het hart"). In tijden van beperkte marges is dat natuurlijk het gevolg van reëel overleg.

De uitkomst van het overleg stond niet van te voren vast en er is gepoogd (v.w.b. de minister van Binnenlandse Zaken noodzakelijk in de eindfase) om via een dialoog tot overeenstemming te komen. Deze drie elementen geven aan hoe reëel het overleg is geweest.

Drie van de vier ambtenarencentrales hebben dit

pakket geaccepteerd. De VVD-fractie vindt dat een belangrijk resultaat.

(Voor nadere inlichtingen: R.L.O. Linschoten, tel. 070-182895.)

Alimentatie wordt van rechtswege beëindigd na 12 jaar

Het stond al in het verkiezingsprogramma van de VVD: alimentatie moet niet langer dan 12 jaar worden betaald. Uit onderzoeken is gebleken dat met name de VVD achterban het met dit uitgangspunt eens is.

Vandaar dat de fractie na een zeer zorgvuldige schriftelijke en mondelinge voorbereiding accoord zal gaan met het wetsvoorstel dat beoogt om alimentaties, die door de rechter zijn vastgesteld en niet aan een bepaalde termijn zijn gebonden, na 12 jaar van rechtswege te laten eindigen. De teldatum is het inschrijven van de echtscheiding in het register van de burgerlijke stand. Er is een overgangstermijn van 3 jaar voor de bestaande alimentaties zonder termijn. Voordat deze termijn verstreken is kan degene die de alimentatie ontvangt zonodig bij de rechter aantonen dat de beëindiging, gezien de omstandigheden van beide partijen, onredelijk en onbillijk is. De rechter kan de alimentatietermijn in dat geval alsnog verlengen. Het feit dat de alimentatiegerechtigde eventueel kan terugvallen op de Bijstand is volgens de wetgever echter uitdrukkelijk geen reden om een alimentatie niet te verlengen.

Aangezien bij het vaststellen van met name de oudere alimentatie betalingen geen rekening is gehouden met het verrekenen van eventuele pensioenrechten van de man, heeft het kabinet het plan om elke alimentatie betaling te beëindigen zodra de alimentatie-gerechtigde AOW krijgt, mede op verzoek van de VVD, laten vallen. Mensen die ná het in werking treden van dit wetsvoorstel gaan scheiden moeten er echter wel rekening mee houden dat de AOW gerechtigde leeftijd voor hen een datum is waarop de alimentatiebetaling zal ophouden.

Daarnaast staat het iedereen vrij na het afsluiten van een convenant af te wijken van de wettelijke bepalingen. Niemand is dus verplicht om zich aan die 12 jaar te houden als men het redelijk vindt dat de alimentatieplichtige langer in het onderhoud van de ex-partner voorziet. Voor bestaande convenanten zonder termijn geldt dat deze van rechtswege ophouden te bestaan na 12 jaar tenzij:

1. partijen opnieuw middels een convenant de termijn verlengen
2. de alimentatiegerechtigde partij naar de rechter gaat en op grond van redelijkheid en billijkheid verlenging van de voorziening vraagt.

Alimentatie voor kinderen valt overigens buiten dit wetsvoorstel.

De grond voor alimentatie is in dit wetsvoorstel gelegen in het feit dat vrouwen in het algemeen ophouden met werken zodra zij getrouwd zijn en/of kinderen krijgen. Alimentatie is dan bedoeld om deze vrouwen in staat te stellen om via her-, om- of bijscholing in het eigen levensonderhoud te voorzien. De termijn van maximaal 12 jaar houdt er rekening mee dat vrouwen het eventueel pasgeboren kind kunnen begeleiden totdat het van de lagere (basis) school is. Het spreekt vanzelf dat de rechter bij de beoordeling van de vraag of na het verlopen van deze termijn toch nog alimenta-

tie betaald zal moeten worden, strenger zal zijn voor komende generaties vrouwen, die op het moment dat zij trouwen, weten dat zij na een scheiding geacht worden hun eigen brood te verdienen. Dat zal het geval zijn voor meisjes die na 1990 18 jaar worden. Maar ook bij hen kan rekening worden gehouden met de aanwezigheid van jonge kinderen.

Van oudere vrouwen die gezien hun leeftijd en gebrek aan arbeidservaring niet gemakkelijk werk kunnen krijgen kan immers nauwelijks gevergd worden dat zij financieel voor zichzelf kunnen zorgen.

Voor wat betreft huwelijken die korter hebben geduurd dan vijf jaar en kinderloos zijn gebleven is de termijn van alimentatie-betaling nooit langer dan de duur van het huwelijk; dat wil dus zeggen met een maximum van 5 jaar.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-182989.)

Begrotingsonderzoek Justitie

De Tweede Kamer houdt in het kader van een betere controle op het regeringsbeleid een reeks „feitenonderzoeken“ naar de begrotings- en beleidsuitvoering. Bij het feitenonderzoek-justitie constateerde woordvoerder Jan Kees Wiebenga, dat de gang van zaken bij justitie niet zo slecht is als door sommigen wordt gesuggereerd. Er is een accountants verklaring. De presentatie van de begrotings- en rekeningcijfers is heel behoorlijk, en de afwijkingen tussen de werkelijke uitkomst van de begrotingen en de geraamde bedragen is het kleinst van alle ministeries.

Ondanks dit vrij positieve oordeel zijn er zaken goed fout gegaan, aldus de woordvoerder. Hij noemde daarbij onder meer de volgende onderdelen.

- a) onjuistheden en onduidelijkheden zijn aangetroffen bij de overwerkvergoedingen bij politie, kinderbescherming en het ministerie zelf;
- b) de gerechtsadministratie te Amsterdam en Den Haag is slecht;
- c) de inning van boeten en transacties stagneert. In 1986 is 30 miljoen gulden minder geïnd dan begroot was. Blijkens een rapport van de Algemene Rekenkamer zijn in 1984 slechts 55.000 van de totaal 130.000 arrestatiebevelen ten uitvoer gelegd. Daarmee gaan teveel wanbetalers vrijuit, zo stelde de woordvoerder. Hij vroeg de regering om de efficiëntie drastisch op te voeren.

Een positieve zaak achtte de VVD dat de rechterlijke macht in de periode 1982-1986 met circa 1500 plaatsen is uitgebreid.

Gevangeniswezen

Zorgen baart de VVD-fractie het hoge ziekteverzuim bij het personeel van het gevangeniswezen. Vooral echter de uit de stukken blijkende leegstand bij het gevangeniswezen leidde de woordvoerder tot kritische vragen aan de verantwoordelijke staatssecretaris mevrouw Korte-van Hemel. Percentueel lijkt deze leegstand mee te vallen, maar in absolute zin bedraagt deze circa 200 cellen gemiddeld per dag, met fluctuaties oplopend tot 350 lege cellen op een dag. Deze leegstand doet zich overigens nauwelijks voor in de huizen van bewaring, maar vooral in de strafinrichtingen voor de zogenaamde „zelfmelders“. Circa 20% van hen komt eenvoudig niet opdagen, waardoor in deze categorie de leegstand circa 30% bedraagt. Met de Algemene Rekenka-

mer, die hierover een vernietigend rapport had geschreven, achtte woordvoerder Wiebenga dit teveel van het goede. Naar zijn mening moet het mogelijk zijn door een betere organisatie tot een betere bezetting in deze sector te komen.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, Tweede Kamer, tel. 070-182211, tst. 3904.)

MEDEDELING VAN HET HOOFDBESTUUR

Vacature dagelijks bestuur 1988

Onder verwijzing naar Vrijheid en Democratie nr. 1358, van 15 september jl., blz. 20 en de VVD-Expressie nr. 162 inzake vacature dagelijks bestuur 1988 kan thans worden medegedeeld dat het hoofdbestuur in zijn vergadering van 19 oktober jl. kandidaat heeft gesteld voor de vacature secretaris voor de organisatie:

drs. F.G.J. Steenmeijer te Oosterwolde. De heer Steenmeijer is geboren in 1939. Hij is thans leraar aan de Rijksscholengemeenschap te Ooststellingwerf. Sinds 1976 is hij lid van Provinciale Staten van Friesland; van 1981-1987 was hij lid van Gedeputeerde Staten. Hij was eerder onder andere lid van de partijraad en lid van de Landelijke Onderwijs Commissie.

(De heer Hilarides heeft om strikt persoonlijke redenen gemeend zich niet voor een volgende periode beschikbaar te moeten stellen.)

Benoeming en taakstelling staffunctionarissen

In zijn vergadering van 19 oktober jl. heeft het hoofdbestuur (conform art. 68.2 hr.) twee staffunctionarissen benoemd. Allereerst de heer A.W. Dijk te 's-Gravenhage.

De heer Dijk was reeds stafmedewerker van de Vereniging van Staten- en Raadsleden en is thans formeel verbonden aan het algemeen secretariaat van de partij. Zijn werkzaamheden zullen echter voornamelijk blijven liggen op het terrein van de Vereniging van Staten- en Raadsleden. In informele zin is er dus geen sprake van een wijziging.

Sedert het vertrek van de heer J.N.J. van den Broek bestond een vacature van staffunctionaris. De heer mr. H.J. Lutke Schipholt heeft diens taak inzake vorming en scholing overgenomen. Het hoofdbestuur heeft thans benoemd de heer mr. D.W. Zwart te Zevenaar. Het heer Zwart is geboren op 29 januari 1960. Na het behalen van het Atheneum B diploma is hij afgestudeerd aan de RU Utrecht richting Internationaal Recht met Europeesrechtelijke aantekening. De heer Zwart zal zich voornamelijk gaan bezighouden met organisatorisch/juridische vraagstukken. Onder andere zal het verlenen van organisatorische en juridische bijstand aan afdelingen en centrales tot zijn taken behoren.

VVD-40 op vrijdag 29 januari 1988

Op 24 januari bestaat de VVD 40 jaar. Reeds nu bereiken het bestuur geluiden dat de partijleden in groten getale deze viering willen bijwonen.

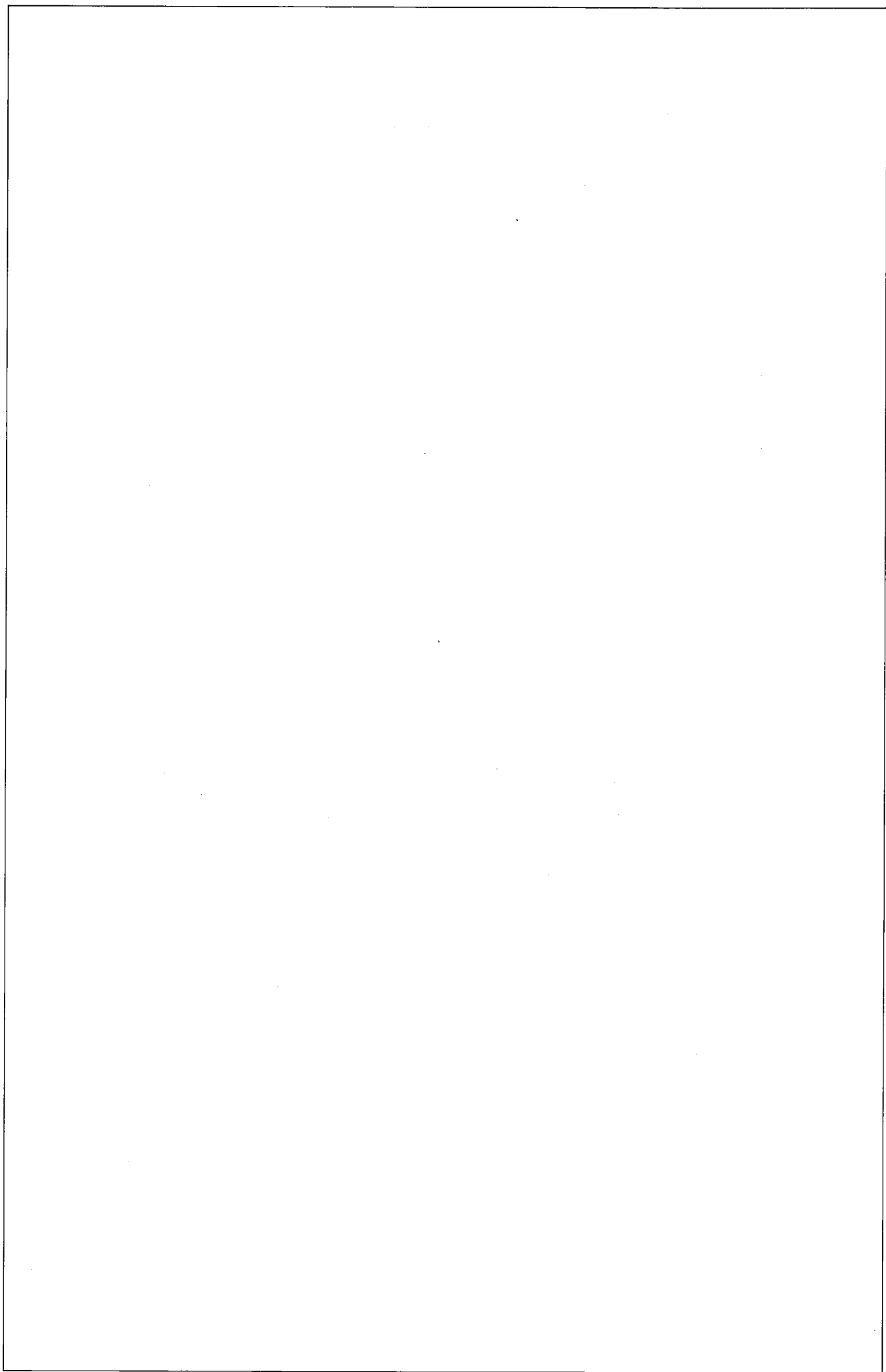
Daarom zijn we genooddaakt vanwege de beschikbare zaalcapaciteit uit te wijken naar een andere locatie, en daardoor naar een andere datum.

Het 40-jarig bestaan van de partij zal nu gevierd worden in Congrescentrum het Turfschip te Breda en wel op **vrijdag 29 januari 1988** tijdens de 77e algemene vergadering.

's Middag van 14.00 tot ± 17.00 uur behandeling van het rapport van de Commissie Liberaal Bestek '90 en 's avonds vanaf 20.00 uur een plenaire sessie met een aantal jubileumredevoeringen, aansluitend gevolgd door het "40-jarenbal", omlijst door amusement en buffet.

Vrijheid en Democratie en de VVD-Expressie van november aanstaande bevatten een meer gedetailleerd programma en een bon voor inschrijving.

(Voor nadere informatie: H.M.G. Dittmar, VVD-public relations, tel. 070-614121.)

Verschijnt wekelijks met uitzondering van de recesperiodes van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Uitgave van de Haya van Somerenstichting; waarin opgenomen de mededelingen van het hoofdbestuur van de VVD. De inhoudelijke verantwoordelijkheid berust bij de ondertekenaars van de bijdragen; de fracties en het hoofdbestuur.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

30 oktober 1987
nummer 170

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

UIT DE TWEEDE KAMER

Politie

De druk op de politie is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Niet alleen de nog steeds omvangrijke criminaliteit is daar oorzaak van, maar ook de problemen van openbare orde, het toenemende verkeer en de hulpverlening aan burgers. Bovendien is de tendens om via overvloedige wet- en regelgeving voortdurend meer op het bordje van de politie te leggen.

Tegen die achtergrond zijn de vragen aan de orde of de Nederlandse politie doelmatiger kan werken en of de beschikbare financiële middelen toereikend zijn.

De VVD-fractie denkt, met erkenning, dat er al veel gebeurd, dat een verdere verhoging van de doelmatigheid mogelijk is, maar wil die trachten te bereiken door zoveel mogelijk structurele veranderingen, die het vermogen van de politie om zelf verbeteringen aan te brengen moeten vergroten. De rapporten van onder andere de Werkgroep Politie Budget en van Prof. Boorsma kunnen daarbij een zeer nuttige rol vervullen. De aanpak van het kabinet is naar het oordeel van de VVD-fractie té centralistisch en te weinig structureel. Dezelfde kritiek is naar voren gebracht door de politie, maar ook door bijvoorbeeld de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Openbaar Ministerie en het Coördinerend Politieberaad. Daar staat gelukkig tegenover, dat alle betrokkenen het over het doel eens zijn en met name het kabinet volgen in haar gedachte om meer geld vrij te maken voor de dringend noodzakelijke automatisering.

De VVD-fractie heeft de volgende aanpak voorgesteld:

In de eerste plaats is het gewenst duidelijkheid te scheppen in de zogenaamde eigenlijke taken van de politie (rechtsorde, openbare orde, hulpverleningen) en oneigenlijke taken (zoals verkeersonderwijs, vergunningen afgeven, breed preventiebeleid etc.) af te stoten. Daarbij dienen de positie van de omvangrijke bijzondere opsporingsdiensten en de ontwikkeling van de particuliere beveiligings- en bewakingsdiensten betrokken te worden. Als aldus duidelijk is wat van de politie verwacht mag worden, kunnen overleg en besluitvorming over doelmatigheid en middelen plaatsvinden.

De VVD-fractie steunt het kabinetsvoorstel om een zogenaamd Compact Beraad, bestaande uit politie-functionarissen, burgemeesters en openbaar ministerie, te vragen binnen 3 maanden met concrete aanbevelingen te komen. Gegeven de negatieve reacties van alle betrokkenen op het rapport Werkgroep Politiebudget en de beschikbare financiële middelen is het van het grootste belang, dat partijen bij de doelmatigheidsoperatie betrokken worden. De VVD-fractie heeft het kabinet in overweging gegeven bij de uitvoering van maatregelen voor een decentrale aanpak te kiezen met een accent op de regionale samenwerking met maatregelen, die zoveel mogelijk zijn toegesneden op de maat van de individuele korpsen.

Gelijktijdig heeft de VVD-fractie gepleit voor een aantal structurele veranderingen op langere termijn. In dit

verband is gewezen op budgetfinanciering via een doeluitkering, een mogelijke herziening van het verdeelmechanisme, verdere deconcentratie bij de Rijkspolitie, een grotere betrokkenheid bij het arbeidsvoorwaardenoverleg, en versterking van de regionale samenwerking door omzetting van de projectsubsidies naar structurele financiering. Bij dit alles dient de wettelijke positie van de bevoegde gezagen (ministers, burgemeesters en openbaar ministerie) gewaarborgd te blijven.

Over het politiebudget (f 3,5 miljard t/m 1990) heeft de VVD-fractie gezegd het van grote politieke betekenis te achten, dat het kabinet ondanks de forse overschrijdingen op de diverse departementen en de omvangrijke bezuinigingstaakstelling het politie-budget in stand heeft weten te houden. Lof voor de beide politieministers! De VVD-fractie beschouwt dit bedrag als een ondergrens en vindt dat tijdens de doelmatigheidsoperatie van de komende jaren telkens opnieuw de vraag onder ogen moet worden gezien of extra middelen nodig zijn. De VVD-fractie heeft zich op principiële redenen tegen het doorberekenen van politiekosten uitgesproken. (Overheidstaak bij uitstek, profijtbeingsel past niet bij politie en justitie, onzuivere relatie tussen politie en „klant“.) Dat neemt niet weg, dat maatschappelijke activiteiten, die tot onevenredige belasting van de samenleving leiden, langs een andere weg tot hogere, eigen bijdragen gebracht moeten kunnen worden. (Voorwaarden, leges, speciale belastingen etc.) Al lang pleit de VVD-fractie voor erkenning van de reserve-politie. Het voorstel om deze om te bouwen tot een vrijwillige politie met beter omschreven taakstelling en wettelijke basis steunt zij dan ook. Tenslotte heeft de VVD-fractie, mede naar aanleiding van de demonstraties van de politie, over de zogenaamde inconveniente-regeling gesproken. De demonstraties als zodanig behoren bij het democratisch recht van mensen om voor hun belangen op te komen. Zolang vrijheden van burgers niet wezenlijk worden aangetast, is hier niets op tegen.

De VVD-fractie is, ondanks de druk, niet ingegaan op het verzoek van de bonden om een positie te kiezen in het conflict tussen de bonden en de regering over deze regeling. Natuurlijk heeft de VVD-fractie daar een mening over. In onze staatsrechtelijke verhoudingen dient echter het parlement zeer terughoudend te zijn als bonden en regering nog met elkaar onderhandelen. Wel heeft de VVD-fractie een dringend beroep op partijen gedaan om snel tot een oplossing van het conflict te komen.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 182884 of 183884.)

Landbouwbegroting '88

Liberalen zijn van nature realistisch, ze worden gekenmerkt door een zeker optimisme, hebben vertrouwen in de toekomst en erkennen dat de medemens unieke eigenschappen heeft. Als ik vanuit deze matrix de landbouwbegroting bekijk, dan mis ik het één en ander. Niet eerder stond de landbouw na de Tweede Wereldoorlog zo onder druk als op dit moment. Niet eerder was het perspec-

tief zo onduidelijk zichtbaar. Niet eerder waren zoveel boeregezinnen vervuld met zorgen. In de landbouwbegroting vind ik hier weinig van terug. Veel aandacht voor de kwaliteit van het produkt en voor de produktie wijze. Veel aandacht voor het natuurbehoudselement en milieu. Veel aandacht voor de noodzaak om te komen tot marktconformiteit. Aandachtsvelden die ook de VVD belangrijk vindt. De opties voor overmorgen dient men goed in het vizier te houden. Wat pijnlijk mist zijn de beleidsvoornemens voor morgen. Aldus de heer Blauw bij de behandeling van de Landbouwbegroting in de Tweede Kamer deze week. Enkele objectieve gegevens onderstreepten het betoog. Over het tijdspad '82/'85 daalde respectievelijk het ondernemersinkomen met $\pm 17\%$, het besteedbaar inkomen met $\pm 23\%$ en het totaal aan besparingen met $\pm 70\%$. Het enige dat de laatste jaren progres vertoont is het aantal geleende gelden, deze liepen namelijk met 600% op.

In het kader van de lastenverlichting is er een klein lichtpuntje. De voorgestelde verlaging van de IB-tarieven is voor een deel van de landbouw van belang. De volgende ronde van lastenverlichting zal echter voor de landbouw meer herkenbaar moeten zijn.

Het is duidelijk dat het beleid t.g.v. de landbouw onder grote druk staat. De VVD-fractie heeft de voorkeur voor een terugtrekkende overheid. Wat ons echter zorgen baart zijn de compensaties die in andere EG-lidstaten naar de landbouw worden toegesluisd. De inkomensvoorzieningen zoals bijvoorbeeld in Duitsland, werken concurrentievervalsend en houden produkties in stand waarvoor economisch gezien geen plaats is.

De Vrije EG-binnenmarkt is voor Nederland van groot belang. Aan de andere kant dient wel degelijk rekening gehouden te worden met de bedreigingen die vanuit dit zelfde Europa op ons afkomen. Het zo langzamerhand beruchte besluitvormingsprobleem veroorzaakt in de enige echt geïntegreerde sector in de E.G. een uitermate knellend probleem. Aanpassingen richting marktconform zijn noodzakelijk, welhaast iedere werker in de landbouw accepteert dat. Men kan echter niet verwachten dat men bij een achterblijven van de Europese besluitvorming ten opzichte van het tempo van de agrarische ontwikkelingen vooruitloopt. Vooruitlopen zonder route bevordert immers dwalingen.

Wat betreft de superheffing kan de VVD instemmen met een eventuele verlenging, indien een verdere liberalisering zo spoedig mogelijk plaats vindt. De jurisprudentie die zich op dit moment (na Engeland ook in Nederland) ontwikkelt, die het quotum aan de pachter toewijst vraagt om een (re)actie. Dit zou betekenen dat de pachter zeer ver, wellicht te ver in de waarde van het eigendom van de verpachter kan ingrijpen.

In het kader van de mestproblematiek werden kort enkele punten aan de orde gesteld, namelijk: Versterking van de individuele bedrijfsstructuur moet ten alle tijde mogelijk zijn; investeringen voor mestopslag dienen zo ingevuld te worden dat het risico van kapitaalvernietiging minimaal is. Grote investeringen per bedrijf met een lange afschrijvingstermijn hebben niet de voorkeur; Be- en Verwerkingsmethodes moeten met de grootst mogelijke spoed tot stand gebracht worden en kwaliteitsverbetering van het eindprodukt is zeer noodzakelijk. Koppeling aan een afstandscriterium is onaanvaardbaar.

Vanaf de invoering van de superheffing en de interim-wet is het areaal grasland met 40.000 ha ingekrompen, terwijl het areaal akkerbouw met 55.000 ha is uitgebreid. Het areaal aardappelen is met 6000 ha uitgebreid, de suikersector is op slot, met aanzienlijke produktie-inkrimping en de

aardappelzetmeelsector zit op slot. Door dit verdringingseffect slibben vrije marktsectoren vol, komt er toenemend meer graan en dreigt de akkerbouw onder een terughoudend Brussels prijsbeleid vogelvrij verklaard te worden. Het besteedbaar inkomen in de akkerbouw is in de laatste vier jaar beneden het aanvaardbare gedaald. Het is mede om deze reden dat de VVD-fractie het initiatief heeft genomen om tot een Sectorplan Akkerbouw te komen. Enkele hoofdpunten uit dit plan zijn:

1. Voorlopig zal voor granen een prijsstabilisatie nagestreefd moeten worden.
2. Via O & S en borgstellingsfonds dient er een mogelijkheid te komen om overbruggingsfinanciering van het rampjaar '87 te realiseren.
3. Bij de invoering van de VUT-regeling dient er voor de plantaardige produktiesector een voorrangbeleid te komen. Dit met name als evenknie voor de opkoopregeling in de veehouderij.
4. Via een gericht extensiveringsprogramma zal voor tarwe verdere marktconformiteit nagestreefd moeten worden. Verhoging van de kwaliteit dient hierin centraal te staan.
5. Snel en adequaat inspelen op de nieuwste ontwikkelingen op het terrein van de energiewinning via biomassa.
6. Eiwit en celluloseprodukties dienen versneld tot stand te komen ofwel uitgebreid te worden. Dit met name door een toenemende aandacht voor de rasverbetering. De huidige prijs/opbrengstrelatie moet gehandhaafd worden.
7. Het tijdelijk uit produktie nemen van gronden. Deze maatregel kan in de overgangsfase onder zeer strakke voorwaarden zinvol zijn.

(Voor nadere informatie: P.M. Blauw, tel. 070-182211 (tst. 2881.)

Teldata en Procedure instandhoudingsbeleid basisonderwijs

Dit wetsontwerp bevatte twee politiek interessante onderwerpen, te weten het terugbrengen van de drie teldata in het basisonderwijs naar één teldatum en het harmoniseren van de beslissingsprocedures ten aanzien van het instandhoudingsbeleid voor het bijzonder en het openbare onderwijs.

De VVD-fractie stemde in met het terugbrengen naar één teldatum omdat dat een deregulering is en veel papieren rompslomp voorkomt. Bovendien zijn de effecten zeer gering omdat uit onderzoek gebleken is dat er zeer weinig afwijkingen zijn. Voor de groeischolen is door de staatssecretaris een oplossing gevonden, waardoor zij tussentijds hun informatie kunnen vergroten.

Ook met het tweede deel kunnen wij instemmen. Het betekent dat voor het komende jaar tamelijk krappe termijnen en voor de jaren daarna redelijke termijnen gehanteerd worden ten behoeve van de besluitvorming over het al dan niet opheffen van scholen. Tijdens het debat wilde de CDA-fractie bij amendement in de wet regelen dat er een Algemene Maatregel van Bestuur diende te komen waarin de geobjectiveerde criteria voor het instandhoudingsbeleid worden opgenomen. De VVD-fractie heeft zich daar vooralsnog van gedistantieerd omdat voor wat betreft de openbare scholen Gedeputeerde Staten hiervoor het bevoegde gezag zijn en wij van mening zijn dat de staatssecretaris tot overeenstemming met hen diende te komen en dan eventueel deze zaak in het bestuursakkoord te regelen.

Mocht dat niet lukken dan zou op dat moment overwo-

gen kunnen worden om het in de wet op te nemen, maar dan dient ook de discussie gevoerd te worden of de provincies dan nog wel de toetsing aan de grondwet (het voorzien in voldoende openbaar onderwijs) zouden moeten doen. Zo ver zijn we echter nog lang niet.

(Voor nadere inlichtingen: mw. A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-182891.)

Bekostigingsstelsel speciaal onderwijs en overgangswet ISOVSO

Een belangrijk, doch zeer technisch wetsontwerp dat regelt dat ook het speciaal onderwijs een Londo bekostigingssysteem krijgt, zoals het basisonderwijs dat nu al enige jaren heeft. Politiek was er grote overeenstemming. Slechts twee problemen kwamen aan de orde. Het eerste was een zeer klein probleem wat door de discussie nogal opgeblazen werd. Via amendement heeft de VVD-fractie de bevoegdheid om speciale voorzieningen voor individuele leerlingen aan te brengen naar de gemeenteraad gebracht (met advies van de inspecteur), terwijl het wetsvoorstel de beslissingsbevoegdheid bij de inspecteur legde. Het tweede is een financieel probleem. Op basis van de nu geformuleerde programma's van eisen kost het wetsvoorstel 205 miljoen terwijl het budget ruim 170 miljoen bedraagt. Er zullen dus nog aanpassingen in die programma's nodig zijn. Voor de begroting onderwijs zullen wij hierover een regeringsstandpunt ontvangen en daarover met de regering van gedachten wisselen.

(Voor nadere inlichtingen: mw. A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-182891.)

Mijnenjagers

In het debat over de mijnenjagers heeft de VVD-fractie de zienswijze van de regering onderschreven dat de recente gebeurtenissen in de Golf geen aanleiding zijn om de uitzending van de twee Nederlandse mijnenjagers naar dat gebied te wijzigen. Nederland handhaaft haar neutraliteitspolitiek in het conflict tussen Iran en Irak en dient er alles aan te doen om te voorkomen, dat het op enigerlei wijze in die oorlog wordt betrokken. In dit verband verdienen de ministers Van Eekelen en Van den Broek waardering voor hun streven naar een optreden in VN-verband. Een politieke oplossing ligt uiteindelijk bij de Veiligheidsraad. Helaas is dat niet gelukt, maar het heeft zeker niet gelegen aan het optreden van de minister van Buitenlandse Zaken. Ook in het verband van de WEU zijn geen opzienbarende resultaten bereikt. De VVD-fractie heeft de hoop uitgesproken dat de gekozen oplossing met betrekking tot de bescherming van de mijnenjagers werkzaam zal zijn en dat de Nederlands-Belgisch-Britse samenwerking een succesvolle bijdrage zal blijken voor het openhouden van de internationale zeeroutes. Aan de kwaliteit van het materiaal en de motivatie en geoefendheid van het personeel zal het niet liggen. Nederland heeft op maritiem gebied altijd een uitstekende naam gehad. Al met al is het zenden van deze schepen naar de Golf een bewijs dat de Nederlandse regering niet anderen het vuile werk laat opknappen. Het gaat hier niet alleen om internationale belangen, maar ook om Nederlandse belangen. Immers, 25% van onze olie is afkomstig uit de Golf. De bescherming daarvan brengt zekere

risico's met zich. Absolute veiligheidsgaranties zijn in zo'n situatie niet te geven. Het gevaar in de regio is weliswaar toegenomen, maar op zichzelf is dat voor de VVD-fractie geen argument om van deze maritieme vredesoperatie af te zien.

De fractie wenst daarom alle opvarenden van onze mijnenjagers een succesvol optreden, een behouden vaart en een veilige terugkeer.

(Voor nadere inlichtingen: A. Ploeg, tel. 070-182897.)

Goedkeuring Europese Overeenkomst inzake voetbalvandalisme

De overeenkomst is gericht op het terugdringen van het geweld bij sportwedstrijden, in het bijzonder bij voetbalwedstrijden. Jaarlijks worden tientallen internationale wedstrijden met name in Europees verband gespeeld. Dit veroorzaakt een groot aantal supportersbewegingen door heel Europa. Hoewel de overeenkomst in eerste instantie is gericht op het tegengaan van vandalisme bij internationale wedstrijden, nemen de staten die partij zijn op zich om, ook bij bepaalde risicovolle nationale wedstrijden de in de overeenkomst beschreven maatregelen te nemen. Ook amateurvoetbalwedstrijden, waar gevreesd wordt voor geweldadigheden en wangedrag van toeschouwers vallen onder de werking van deze overeenkomst.

De overeenkomst zelf

Deze geeft niet veel aanleiding tot opmerkingen. De meeste verplichtingen, die eruit voortvloeien, worden door het Nederlands betaald voetbal al nagekomen.

De volgende punten verdienen nog enige aandacht:

- De UEFA is wel betrokken geweest bij de overeenkomst en is nu waarnemer in de Permanente Commissie. Het is wenselijk dat de UEFA en de FIFA (in verband met WK-wedstrijden in Europa) zich volledig achter de overeenkomst stellen en aan verdergaande internationale overeenkomsten werken.
- Voor een mondiale overeenkomst is de UNESCO de aangewezen instelling. Daar gebeurt tot nu toe weinig op dit punt. De VVD hoopt dat dit verandert, maar dat is onder andere afhankelijk van andere UNESCO-problemen.
- Zwakke punt in de overeenkomst is het ontbreken van sancties. Juist op dit punt zouden UEFA en FIFA van dienst kunnen zijn.
- Onduidelijk blijft de samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en de Raad van Europa danwel de onderlinge afstemming. Meer aandacht hiervoor om dubbel werk te voorkomen.
- Drie landen hebben de overeenkomst nog niet getekend. (Duitsland, Zwitserland en Malta). Met name met betrekking tot Duitsland is dat te betreuren. Voetbalvandalisme komt voornamelijk voor in Nederland, Engeland en Duitsland.
- Wat de concrete betekenis van de overeenkomst is, is nog niet goed te overzien. Wat is bijvoorbeeld de werking ervan ten aanzien van de Feyenoord „supporters“, die vorige week vernielingen in een vliegtuig en een veerboot hebben aangebracht op weg naar de wedstrijd Aberdeen - Feyenoord.

Het Nederlandse beleid

Kritiek op de regering, dat het zo lang duurt, voordat concrete beslissingen worden genomen. Dat geldt met name voor de vorige regering.

Bestrijding voetbalvandalisme is in het bekende vergadercircuit terecht gekomen.

Het Landelijk Overleg Voetbalvandalisme (LOV) heeft twee jaar vergaderd. Deze zomer kwam het eindrapport pas. Nu is het wachten op het regeringsstandpunt, dat over enkele weken komt.

In toenemende mate manifesteert het voetbalvandalisme zich buiten het stadion: in de trein en langs de spoorbaan, in de binnenstad en in de omgeving van het stadion. Het zou kunnen, dat de effectiviteit van de maatregelen binnen het stadion, tot deze verplaatsing hebben geleid. Het bewijst overigens, dat voetbalvandalisme weinig met het (betaald) voetbal te maken heeft en veel meer met het algemene criminaliteitsvraagstuk.

Daarmee wordt het in afnemende mate een primaire verantwoordelijkheid van het betaald voetbal zelf en in toenemende mate van de overheid (lokaal en rijks).

(Voor nadere inlichtingen: H.F. Dijkstal, tel. 070-182884 of 183884.)

Rectificatie

In VVD-Expreste nr. 169 is bij de uitwerking een fout in het artikel inzake de Begroting Binnenlandse Zaken geslopen. Het citaat van de heer Hermans dient te luiden: „de bomen, dat zijn geen bomen zonder de bladen; de vromen, dat zijn geen vromen zonder de daden.”

6 november 1987,
nummer 171

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schiphout;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

UIT DE TWEEDE KAMER

Eerste reacties op het kabinetsstandpunt inzake volksgezondheid

1. Het is positief dat het kabinet een principebesluit heeft genomen over de beheersing van de kosten in de gezondheidszorg door invoering van de marktwerking (planning door de verzekeraars in plaats van overheid: verzekeraar naar vrijheid te kiezen) en de substitutie (van tweede naar eerste lijnszorg) conform de hoofddoelstellingen van de commissie Dekker.
2. De VVD stemt in met het oogmerk een basispakket in te voeren van 85% voor iedereen waarbij de overige 15% naar vrije keuze kan worden bijverzekerd.
3. Het is verstandig dat met betrekking tot de premieheffing een geleidelijke weg is gekozen in verband met de optredende koopkracht- en marginale-drukeffecten.
4. De VVD acht het van belang om vast te stellen dat gekozen is voor de volgende systematiek: enerzijds geleidelijke invoering van nominale premies (vaste bedragen per persoon) bij verplicht verzekerden en naar gelang de realisatie daarvan anderzijds de invoering van inkomensafhankelijke premie voor particulier verzekerden.
5. De VVD constateert dat voor wat betreft het ziekenfondsstelsel de huidige loongrens gehandhaafd blijft. Het kabinet heeft de premie inkomensgrens voor het AWBZ(plus)-deel gelegd bij de eerste schijf van „Oort”, namelijk $\pm f 50.000,-$.
6. De VVD kan pas een definitief oordeel geven als de inkomenseffecten conform het kabinetsvoorstel in kaart zijn gebracht voor in het bijzonder de minima, de midden-inkomens en de ambtenaren.

(Voor nadere inlichtingen: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-182896.)

Begroting Justitie 1988

1. Strafrechtelijk klimaat

De uitvoering van het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit is nu halverwege. Bij het opmaken van de balans is er hoop. Want de geregistreerde criminaliteit daalt. Het beleid lijkt zijn eerste vruchten af te werpen. Dat is bemoedigend voor deze minister van Justitie. Maar er is ook reden tot zorg: de criminaliteit wordt namelijk kwalitatief erger. Bijvoorbeeld diefstal in woningen en auto's is in 1986 met 17% gestegen.

Ook de zware criminaliteit heeft vaste voet in ons land gekregen, bijvoorbeeld: grootscheepse fraude, gok- en drugssyndicaten, ontvoeringen, politieke criminaliteit, vrouwenhandel.

Daartegen moet hard worden opgetreden. De VVD heeft daartoe – bijvoorbeeld in ons actieplan van december 1984 – vele suggesties gedaan. Onze indruk is, dat de richting van het beleid goed is, maar dat de uitvoering nog problemen geeft, zo stelde VVD-woordvoerder Jan Kees Wiebenga.

Ons strafklimaat baart zorg met het oog op de nabije toekomst:

- in 1992 vervallen binnengrenzen in de EEG;
- waarschijnlijk idem in 1990 in het zogenaamde Schengen-gebied (Benelux, BRD en Frankrijk).

Bij open grenzen heeft een mild strafklimaat een aanzui-gende werking. Harmonisatie in internationaal verband op een aantal beleidsterreinen ligt voor de hand. Wordt Nederland door het uitblijven van maatregelen een uitwijkhaven voor internationale criminaliteit c.q. terrorisme, dan wordt immers de problematiek van de nota Samenleving en Criminaliteit vergroot (meer cellen, meer geavanceerde opsporingsmethoden nodig, etc.).

Al vóór 1990 zullen derhalve keuzes moeten worden gemaakt inzake:

- harmonisatie van het visumbeleid, van het toelatingsbeleid van vreemdelingen, van het asielbeleid, van het drugsbeleid en van de wapenwetgeving
- betere samenwerking Justitie-Politieautoriteiten (internationale informatie-uitwisseling, droit de poursuite)
- beter binnenlands toezicht/opsporingsapparaat (wanneer komt het kabinetsstandpunt inzake eventuele identificatieplicht?)
- beter vreemdelingentoezicht (instroom illegalen)

Al met al kan afschaffing van de grenscontrole mogelijk verstrekken gevolgen hebben voor ons beleid en wetgeving. Het dilemma is dat daarbij een afweging moet worden gemaakt tussen het ideaal en de noodzaak van het Europa van de burger ten opzichte van het ideaal en de noodzaak van de in Nederland van criminaliteit gevrij-waarde burger.

De VVD is van oordeel dat bovenstaande beleidskeuzen eerst moeten worden gemaakt en besproken in het parlement alvorens de grenzen worden opengesteld. Eén of meer verdragen zullen spoedig aan de Kamer moeten worden voorgelegd.

De woordvoerder vermeldde vervolgens een aantal extra maatregelen tot bestrijding van de zware criminaliteit, die de VVD-fractie gewenst acht: verbetering internationale samenwerking met betrekking tot terrorismebestrijding; betere opsporing binnenlands door middel van landelijke politieteams; verhoging van de strafmaat voor gijzeling; vaker confisqueren van crimineel verworven vermogens.

echterlijke macht

De door het Openbaar Ministerie gemaakte vormfouten hebben een slechte uitwerking op het vertrouwen van het publiek in de criminaliteitsbestrijding (zoekrakende dossiers, vrijlaten van een dubbele moordenaar, enz.).

Maatregelen hiertegen:

- a) verbetering werkwijze O.M. In tegenstelling tot wat velen recent suggereerden zijn op dit punt sedert 1982 wel degelijk maatregelen genomen, al zijn de problemen nog niet geheel opgelost.
- b) eventuele wetsaanpassing van het wetboek van Strafvordering: de VVD meent dat naast efficiencyverbetering wetsaanpassing bespreekbaar kan zijn. Vormfouten werken soms te absoluut ten gunste van een soms zware

verdachte. Herstel van vormfouten met inachtneming van de rechterlijke waarborgen zou niet alleen voor het O.M., maar ook voor de advocaat moeten gelden. De minister wordt gevraagd zijn uitlatingen hierover te verduidelijken. De VVD meent dat de herstelgedachte geenszins bedoelt om beginselen van strafrecht of een correcte behandeling van verdachten opzij te zetten doch moet worden gezien als waarborg tegen onevenredige kwetsbaarheid van de samenleving voor onterecht vrijgelaten criminelen.

Ook bij rechterlijke macht is openbaarheid van nevenfuncties gewenst. De vereniging voor Rechtspraak talmt hiermee al sinds 1980.

3. Gevangeniswezen

De VVD maakt zich zorgen over de vertraging bij de uitvoering van het nieuwbouwprogramma. Het schema geeft aan dat drie van de vijf nieuwe gevangenissen pas ultimo 1989 gereed zullen komen. De VVD is van mening dat de regering moet proberen terug te gaan naar het oorspronkelijke bouwschema uit de nota Samenleving en Criminaliteit. De VVD komt hierop terug bij de begroting van VROM.

De leegstand van cellen in de huidige inrichtingen is geconcentreerd bij de inrichting voor zelfmolders. De VVD-fractie is zich ervan bewust dat daarmee het probleem van de veelvuldige vrijlating van zware verdachten niet rechtstreeks kan worden opgelost. Niettemin moet het mogelijk zijn te komen tot een flexibeler planning en organisatorische verbeteringen teneinde het cellenbestand beter te kunnen benutten (overboeken, automatisering verbeteren, in meltingsinrichtingen voor lichtgestraften desnoods twee op één cel). Op deze wijze moet tot het uiterste getracht worden vrijlating van zware verdachten te vermijden. De VVD is verontwaardigd over de recente voortijdige vrijlating van vier drugssmokkelaars te Groningen op basis van een overschreden maximaal verblijf in een politiecel van 26 dagen. Waarop is deze informele richtlijn gebaseerd?

Tenslotte constateerde de woordvoerder, dat Justitie veel in het nieuws is. Sommige betitelen het beleid als te slap; anderen als te hard. De VVD acht het beleid redelijk: 1982-1986: 1500 man extra bij de rechterlijke macht; 1986-1990: 1000 man extra bij het gevangeniswezen en vijf nieuwe gevangenissen.

Bij de uitvoering zijn problemen. Het komt erop aan die op te lossen.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, Tweede Kamer, tel. 070-182211, tst. 3904.)

Privatisering Staatsdrukkerij- en Uitgeverij (SDU)

1. De Regering heeft op 23 juli 1987 voorgesteld om het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf per 1 januari 1988 te verzelfstandigen (wetsontwerp 20041).

De VVD-fractie is een warm en overtuigd voorstander van privatisering van de SDU. Zij vraagt zich echter af of de nu door de Regering gekozen vorm van privatisering (namelijk: verzelfstandiging) wel de beste is.

De fractie acht het namelijk niet uitgesloten dat een verzelfstandigde NV SDU het wel eens erg moeilijk kan krijgen op een toch al enigszins overspannen grafische markt, met daardoor een kans op een snelle verliesgevende exploitatie (die uiteraard per saldo voor rekening van de Nederlandse belastingbetaler komt).

2. Daarom doet de VVD-fractie, in het Voorlopig Verslag op

het wetsontwerp, het voorstel voor een onderzoek om de SDU niet te verzelfstandigen, maar om de SDU te verkopen. De VVD-fractie verwacht dat daardoor een netto-opbrengst mogelijk is van zeker f 100 miljoen. (Het exacte bedrag zou nader onderzocht kunnen worden door de Algemene Rekenkamer.)

3. Bij verkoop (in plaats van verzelfstandiging) ziet de VVD-fractie met name twee belangrijke voordelen en mogelijkheden:

- a) De continuïteit voor het grootste deel van de SDU kan op termijn wellicht zelfs beter worden gewaarborgd dan in de vorm van een verzelfstandiging. Dat is, ook sociaal gezien, belangrijk. Denk aan de werkgelegenheid op termijn.
- b) De geraamde opbrengst (voorlopig geschat op zeker f 100 miljoen) zou nuttig kunnen worden besteed in de sfeer van infrastructurele werken en/of milieu-activiteiten, dan wel een combinatie daarvan. In dat geval zullen die sectoren nog meer kunnen worden gestimuleerd. Eén voorbeeld: als $\pm$ f 60 miljoen zou worden besteed ten behoeve van Vaarwegen, dan zouden meerdere „vliegen in één klap” kunnen worden gevangen:
 - teruggedraaien van voorgenomen bezuinigingen op de begroting Verkeer en Waterstaat 1988 ter zake, en het inlopen van onderhoudsachterstanden bij vaarwegen;
 - een positieve impuls voor de werkgelegenheid in de sector kust- en oeverwerken, met name bijvoorbeeld de baggersector;
 - een positieve bijdrage aan het (begin van) saneren van onderwaterbodempluim;
 - erkenning van het grote belang van vaarwegen in de totale infrastructuur; vervoer te water is doorgaans: (relatief) goedkoop, veilig en schoon; terwijl minder nieuw ruimtebeslag voor droge infrastructuur nodig is.

(Voor nadere inlichtingen: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-182901.)

Afslanking Rijksoverheid

In het kader van de kabinetsplannen met betrekking tot de afslanking van de rijksoverheid heeft de Tweede Kamer een debat gehouden met de coördinerende bewindspersonen op dit terrein, de Minister van Binnenlandse Zaken.

De afslanking is niet simpelweg bedoeld als een bezuinigingsoperatie, een personeelsreductie of een besparing op de loonsom bij de overheid, doch beoogt de kwaliteit van de rijksdienst te verbeteren. Hierbij gaat het niet alleen om de filosofie, maar was het de bedoeling dat de kwaliteitsverbetering ook daadwerkelijk bij de departementale invulling aan de orde zou komen en aantoonbaar zou zijn. Daarvoor is bij de afslankingsoperatie gekozen voor een gedifferentieerde aanpak. Een belangrijke plaats was ingeruimd voor heroriëntatie op taken en werkwijze van de overheidsorganisatie.

De VVD-fractie is niet enthousiast over de manier waarop de meeste departementale plannen zijn gepresenteerd. De relatie afslanking en kwaliteitsverbetering is in een groot aantal van de plannen moeilijk traceerbaar. De plannen zijn moeilijk onderling vergelijkbaar. Soms is zichtbaar dat aanzetten tot kwaliteitsverbetering zijn gegeven. In enkele plannen worden slechts enkele woorden daaraan gewijd; soms wordt er helemaal niets over gezegd. Er zijn

zelfs plannen, waarbij men tot de conclusie moet komen dat er in ieder geval op korte termijn geen sprake is van kwaliteitsverbetering.

Wezenlijke informatie voor de Kamer om, met name op het punt van de kwaliteitsverbetering tot een eigen oordeel te komen ontbreekt. Om inzicht te verkrijgen in het totale beeld is het verstandig, dat de Minister aangeeft hoe de produktiviteitstoename en verbetering van de efficiency, de automatisering, de aanpassing van werkmethoden, de reorganisatie het terugdringen van de bureaucratie, het stellen van prioriteiten en de samenhang van de grote operaties concreet hun beslag hebben gekregen. Om deze informatie op tafel te krijgen heeft de Kamer met steun van de VVD een drietal moties aangenomen met het verzoek aan de Minister nadere gegevens aan de Kamer te verstrekken en regelmatig verslag te doen van de voortgang van de afslanking.

Wat de kwantiteit betreft zijn er nogal wat losse einden. De oorspronkelijke afspraak in het kabinet was, dat alle Ministers op 1 april hun plan zouden presenteren, met een invulling tot 1990. Echter, op dit moment staan bij een aantal departementen nog vraagtekens bij die invulling.

Een groot aantal departementen heeft de invulling kwantitatief helemaal nog niet voor elkaar. In het kabinet is afgesproken dat kwantitatief de operatie geen grotere opbrengst moet hebben, door bijvoorbeeld relatief duurdere ambtenaren erin te betrekken. Dit is in de plannen niet terug te vinden.

Conclusies

1. De coördinerend Minister zal de Kamer ter zake van de afslankingsoperatie zo snel mogelijk alle inzichten moeten geven die zij nodig heeft om zelf een oordeel te vormen. Dit betekent een goede informatie op alle essentiële onderdelen die te maken hebben met deze operatie.
2. De coördinerende rol van de Minister van Binnenlandse Zaken is met het oog op de resultaten tot dit moment onvoldoende uit de verf gekomen. Daarin moet dus verbetering komen.
3. Natuurlijk kan de VVD-fractie, zonder over de juiste en voldoende informatie te beschikken, zich geen oordeel vormen. Ondanks het feit dat de fractie van mening is dat datgene wat er in verband met deze operatie gaande is, voortgang moet vinden, kan zij de Minister op dit moment geen groen licht geven voor het totaal van de operatie.

(Voor nadere inlichtingen: R.L.O. Linschoten, tel. 070-182895.)

Wet Onbeloonde Arbeid door Uitkeringsgerechtigden (WOAU)

Mensen met een werkloosheidsuitkering mogen in beginsel geen bezigheden elders hebben omdat zij zich beschikbaar moeten houden voor de arbeidsmarkt.

De WOAU beoogt meer ruimte te scheppen voor werkzoekenden, die onbeloond actief willen zijn, zolang zij geen werk tegen beloning kunnen krijgen. Onbeloonde arbeid met behoud van uitkering is de laatste schakel in de arbeidsvoorzieningsmaatregel. Pas als bemiddeling, scholing of speciale werkverruimende maatregelen die de plaatsing in een betaalde baan bevorderen, geen – of niet het gewenste effect hebben gehad, kan het toestaan van werken met behoud van uitkering tijdelijk een oplossing zijn. Dit mag niet tot gevolg hebben dat de beloonde werkgelegenheid

bedreigd wordt, de concurrentieverhoudingen verstoord raken, of dat er een verschuiving ontstaat in de financiële middelen van de overheid.

Het voorstel maakt het voor mensen die tenminste één jaar werkloos zijn mogelijk om op vrijwillige basis onbeloonde arbeid te verrichten, zonder dat zij daardoor hun recht op uitkering verliezen. De daaraan verbonden voorwaarden en de te volgen procedures zijn in het voorstel opgenomen, ter voorkoming van schadelijke effecten op de marktsector en bij overheidsinstellingen dan wel instellingen die premie of subsidie van de overheid ontvangen (de zogenaamde gepremieerde en gesubsidieerde sector).

Ondanks de steun voor de beweegredenen van het wetsvoorstel, namelijk beheersing van het werken met behoud van uitkering alsmede werkzoekende uitkeringsgerechtigden tijdelijk in de gelegenheid te stellen om arbeidservaring en arbeidsbekwaamheid te verwerven c.q. te behouden, heeft de VVD-fractie tegen het voorstel als zodanig gestemd.

Hiervoor zijn de volgende argumenten aan te geven:

1. Het wetsvoorstel schept een hoop nieuwe regelgeving en bureaucratie, hetgeen in strijd is met het dereguleringsstreven.
2. Waarom is gekozen voor een nieuwe formele wet, terwijl dat voor de meeste werkverruimende en scholingsmaatregelen niet noodzakelijk werd geacht.
3. De vraag is of het wetsvoorstel in de tijd gezien niet achterhaald is, gezien de nadruk die wordt gelegd en de voorrang die wordt gegeven aan maatregelen in het kader van de arbeidsvoorziening, de scholing en het VVD-plan van de individuele beroepskeuze-adviesgesprekken.
4. De afbakening met het vrijwilligerswerk is erg moeilijk aan te geven. Er is daardoor grote kans dat veel vrijwilligerswerk onder de werking van het wetsvoorstel zal vallen.
5. De huidige situatie, zonder wettelijke regelgeving, geeft geen aanleiding tot zorg, waardoor de voorgestelde formele wettelijke regelgeving noodzakelijk zou zijn.
6. Het wetsvoorstel voorziet in een geheel nieuwe rechtsgang, zonder dat serieus is gepoogd aansluiting te zoeken bij de reeds bestaande vormen van administratief beroep.

Bovenstaande heeft ertoe geleid dat de VVD-fractie haar stem aan het wetsvoorstel niet heeft kunnen geven.

(Voor nadere inlichtingen: mw. drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-182892.)

Regeldruk voor het bedrijfsleven

In 1981 werd in de Kamer een motie aangenomen van de VVD waarin werd geconstateerd dat overheidsbeslissingen verregaande consequenties kunnen hebben voor het bedrijfsleven.

Aan de regering werd toen gevraagd om bij het nemen van overheidsmaatregelen systematisch aan te geven welke de gevolgen zijn voor het bedrijfsleven, de zogenaamde bedrijven-effectrapportage. De toenmalige regering beloofde de motie uit te voeren maar constateerde, dat het systematisch aangeven van gevolgen voor het bedrijfsleven van regelgeving een niet eenvoudige opgave is. De discussie over deregulering was daarmee door de VVD op de rails gezet.

In januari 1985 werd in een mondeling overleg met de regering opnieuw over de deregulering van overheidsregelingen gesproken en door VVD en CDA opnieuw over dit onderwerp een motie ingediend met het verzoek om de bedrijven-effectrapportage meer inzichtelijk te maken door een systeem te gebruiken, waarbij de gevolgen van de regelgeving in de Memories van Toelichting duidelijk zichtbaar zouden zijn. Deze week werd het eerste overzicht behandeld van sociaal-economische gevolgen en bedrijfseffecten van wetten en Algemene Maatregelen van Bestuur die in de tweede helft van 1986 zijn ingevoerd.

Zesentachtig regelingen bleken te zijn onderzocht en bij 34 regelingen was sprake van een toetsing.

Bij 26 regelingen gebeurde dit in beknopte vorm. In het debat heeft de VVD gesteld dat het resultaat van de bedrijven-effectrapportage teleurstellend genoemd moet worden.

Het is een bescheiden begin en in de toekomst zal er harder aan moeten worden getrokken om de effecten van regelgeving voor het bedrijfsleven inzichtelijker te maken.

De VVD heeft de huidige rapportage positief-kritisch beoordeeld. Minister De Korte erkende de tekortkomingen in de toetsing zoals die tot op heden heeft plaatsgevonden. Er was voor hem alle reden om door te gaan met de bedrijven-effectrapportage en hoopte dat gaandeweg door de opgedane ervaringen het systeem zou kunnen worden verbeterd. Het bedrijfsleven is er zeker mee gebaat.

(Voor nadere inlichtingen: A.A.M.E. van Erp, tel. 070-182885.)

Enkele passages uit de speech van dr. R.W. de Korte, Maastricht, 26 oktober 1987

Loonmatiging

Afgelopen week heeft weer eens laten zien hoe gering de mogelijkheden zijn voor ons land om de internationale ontwikkelingen te beïnvloeden. Het enige wat we kunnen doen is door een verstandig beleid onze economie sterk en flexibel maken. Loonmatiging is en blijft daardoor de aangewezen weg. Zonder loonmatiging kunnen we een hogere economische groei en een daling van de werkloosheid wel vergeten. Ter illustratie: als de lonen in het bedrijfsleven 4 jaar lang elk jaar 1% zouden stijgen, dan kost dat op den duur 60.000 banen. Zouden we die hogere loonstijgingen zonder meer laten doorwerken in de inkomens van ambtenaren en in sociale uitkeringen dan zou het werkgelegenheidsverlies oplopen tot zelfs 75.000 banen! Om loonmatiging te blijven volhouden is lastenverlichting noodzakelijk. In 1988 maakt het kabinet daar een begin mee, maar er moet een vervolg komen in de jaren daarna.

Loonmatiging en lastenverlichting moeten aangevuld worden met specifiek werkgelegenheidsbeleid. Die twee beleidslijnen zijn niet strijdig, maar vullen elkaar aan. Ik zie ze als een Siamese tweeling. Als we niet voldoende doen aan scholing, aan maatregelen om langdurig werklozen weer in te schakelen en aan bestrijding van de jeugdwerkloosheid, lopen we het risico dat de gunstige effecten van loonmatiging en lastenverlichting verzanden in knelpunten op de arbeidsmarkt.

De 60% norm van De Vries

De noodzaak van lastenverlichting brengt mij op het thema „omvang van de collectieve sector”. De leider van de CDA-fractie in de Tweede Kamer, dr. B. de Vries, heeft

onlangs een norm geformuleerd voor de collectieve sector. De uitgaven zouden 60% van het nationaal inkomen mogen beslaan. Als ik het artikel van de heer De Vries in ESB goed gelezen heb, is zijn norm echter veel minder dogmatisch dan wel eens gesuggereerd wordt. Hij stelt immers dat, indien bij een hogere economische groei en zonder pijnlijke bezuinigingen toch een daling van de collectieve uitgavenquote bereikt kan worden, hij de laatste is om zich daartegen te verzetten omdat lastenverlichting ter ondersteuning van de koopkracht beter is voor de marktsector dan stabilisatie van de lastendruk. Welnu, ik denk dat hetgene de heer De Vries niet bij voorbaat onmogelijk acht, juist de meest waarschijnlijke ontwikkeling is. Vooruitberekeningen van het Centraal Planbureau tot het jaar 2000 laten zien, dat zonder extreme veronderstellingen over de economische groei en de werkloosheidsdaling én zonder aanvullende bezuinigingen, er een trendmatige daling van de uitgavenquote mogelijk is. Naarmate de economische groei hoger is daalt de quote harder. Dat geeft aan dat we niet alleen naar de teller van de breuk – de collectieve uitgaven – moeten kijken, maar ook naar de noemer – het nationaal inkomen.

We moeten ons niet blindstaren op een bepaald percentage. Waar het om gaat is dat we een collectieve sector nastreven die de economische groei zoveel mogelijk bevordert. Naast de omvang gaat het daarbij ook om de samenstelling van de overheidsuitgaven. Uitgaven voor bijvoorbeeld infrastructuur, technologie-beleid en scholing dragen bij aan een hogere groei en moeten derhalve een hoge prioriteit hebben.

In ieder geval dienen we een aantal randvoorwaarden niet uit het oog te verliezen. Nederland is nu eenmaal geen economisch eiland en kan zich niet veroorloven zijn concurrentiepositie in de waagschaal te stellen. De collectieve uitgaven liggen in ons land beduidend hoger dan in veel concurrerende landen: in 1985 bedroeg de collectieve uitgavenquote in ons land circa 60% van het bruto binnenlands produkt (circa 66% van het netto nationaal inkomen); in West-Duitsland en Groot-Brittannië was dat ruim 45%, in de Verenigde Staten circa 35% en in Japan ruim 30%. Bovendien is in veel landen een dalende trend ingezet. Als we een grotere collectieve sector willen hebben dan andere landen, moeten we ons wel realiseren dat die collectieve sector ook betaald moet worden. Dat betekent: hoge belastingen en sociale premies. Aan de bereidheid tot betalen kan echter getwijfeld worden. Afwenteling van de hoge belasting- en premiedruk en toenemende fraude wijzen daarop. Bovendien vereist de noodzakelijke loonmatiging juist verlaging van de collectieve lastendruk.

13 november 1987,
 nummer 172

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke Schiphout;
 abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
 abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

UIT DE TWEEDE KAMER

Gezinsverzorging en Herstellingsoorden

De regering wil de subsidie beëindigen op de kortdurende gezinsverzorging en de eigen bijdragen voor de gezinsverzorging verhogen. Bovendien wil de regering alle herstellingsoorden sluiten. De woordvoester van de VVD-fractie in de Tweede Kamer, Margreet Kamp, heeft deze week opnieuw duidelijk gemaakt dat deze plannen moeten worden bijgesteld. Zeker, het ministerie van WVC moet inderdaad zijn uitgavenoverschrijdingen opvangen door ombuigingen, maar dat mag niet ten koste gaan van deze relatief goedkope vormen van zorg. Daarom heeft de fractie voorgesteld een bezuinigingsbedrag van f 22 miljoen voor de gezinsverzorging te verhalen op de subsidies in de culturele sfeer. Als de vaak zeer goedkope toegangkaartjes voor culturele instellingen of uitvoeringen maar enkele gulden duurder worden, hoeft er minder op gezinsverzorging te worden bekibbeld. De culturele subsidies zijn in ons land nogal hoog; wie er van geniet, mag best zelf wat meer betalen. Vermoedelijk zullen het CDA en de oppositie de VVD daar helaas niet in steunen. Deze partijen dreigen een kans te missen om te tonen dat ze voorrang aan zorg geven!

De VVD heeft ook het voortouw genomen om een groot deel van de negentien herstellingsoorden voor sluiting te behoeden. Hun goedkope hulp aan mensen die geestelijk in de knel zijn gekomen een tijd uit hun gezin of werk weg moeten om zichzelf weer terug te vinden, kan niet zomaar worden afgeschaft. De VVD heeft de regering en het CDA concrete suggesties gedaan om een groot deel van de benodigde f 26 miljoen elders te vinden. Bij het ter perse gaan van deze VVD-Expresse was het nog niet duidelijk hoe deze kwesties precies aflopen. Maar er mag geen onduidelijkheid zijn over de inzet van de VVD!

Joris J.C. Voorhoeve

Vernieuwing van het Liberalisme

Enkele passages uit de speech van fractievoorzitter Voorhoeve congres Vereniging van Staten- en Raadsleden, 6 november 1987

„Elke politiek behelst een mensbeeld”, zei Paul Valéry. Het mensbeeld dat mij het meest aanspreekt is, dat de mens een opdracht heeft, een opdracht om zichzelf, zijn samenleving, dus ook het natuurlijk milieu waarin hij wortelt, te beschermen en te verbeteren. Beschermen tegen wat de samenleving bedreigt: geweld, onrecht, onwaarheid, armoede, ziekte en milieubederf. Verbeteren van wat onvoldoende bleef, ontplooiing zoekt, dissonant is, verouderd raakt.

Christen-democraten of socialisten verwijten de liberalen soms een te individualistisch mensbeeld te hebben en de materiële behoeftenbevrediging van de mens als consument voorop te stellen. Maar zij verwijten iets dat ons vreemd is. Juist liberalen, als liefhebbers van geestelijke

vrijheid, weten dat boven het fysiek nodige, de vraagstukken van het „zijn” veel belangrijker zijn dan die van het „hebben”, zoals Jean Fourastié eens heeft opgemerkt. Vrijheid eisen betekent juist niet je schouders voor anderen ophalen, maar het beste uit jezelf willen halen om daarmee anderen vooruit te helpen. De VVD wil dus geen ik-maatschappij maar een liberale wij-samenleving van mensen die elkaar tot prestaties motiveren. Buitenstaanders begrijpen de liberale inspiraties soms niet goed. Zij zien geen „openbaring” en geen grote ideologische stuurlieden. Liberalen relativiseren, zijn anti-dogmatisch en putten als partij niet uit heilige bronnen.

De bronnen waar liberalen hun inspiratie uit putten, verschillen sterk per persoon. De een is Christen, de ander Humanist, een derde Jood, Universalist, Vrijdenker, of gewoon een praktisch mens die wat voor de gemeenschap wil doen. De VVD is dus niet anti-confessioneel, maar non-confessioneel in de zin van pluriform. De VVD brengt mensen van sterk verschillende achtergronden en overtuigingen bijeen. Ze hebben wel allemaal hun verdraagzaamheid en politieke vrijzinnigheid gemeen. Liberalen hebben een vooruitstrevende mensvisie, omdat zij belemmeringen willen opruimen die de creativiteit van de mens beperken. Vooral het wegbreken van wat kansarmen hindert en remt, is hun opdracht.

Liberalen zijn practici en geen utopisten, zij verwachten geen heilstaat en hebben geen blauwdruk van een perfecte maatschappij. Het liberalisme is juist de hoop van de toekomst voor grote massa's in de onvrije wereld om ons heen.

Evenmin is het waar, dat het liberalisme in een vrij land als het onze zijn taak heeft volbracht en zichzelf heeft overleefd. Het beste bewijs voor die stelling is dat andere partijen vaak na enige tijd ons gedachtengoed overnemen. Het is onze taak in de ontwikkeling van de vrijheid voorop te blijven gaan en de vrijheidsgedachte verder te verbreiden.

Vernieuwing

Sleutel voor verdere vernieuwing van de VVD ligt in onze taak om kansen voor kansarmen te vergroten en mensen te stimuleren hun kansen te grijpen. Kansen vergroten is: werklozen uit het isolement halen door een beroepskeuzeonderzoek voor ieder, gevolgd door omscholing, of ervaring opdoen in een werkproject, of een baan die vrijgesteld is van werkgeverspremies, of zelf de arbeidsmarkt op. Wie daar geen keuze uit wil maken, heeft de vrijheid nee te zeggen – maar moet dan wel onder ogen zien dat de samenleving die uitkering vermindert – afhankelijk van bilijke criteria die rekening houden met bijzondere omstandigheden.

Kansen vergroten is ook: onderwijs verbeteren, zowel voor kinderen uit achterstandsgebieden, met leermoeilikheden en handicaps, als voor volwassenen, met wederkerend onderwijs om het tempo van deze tijd te kunnen bijhouden. Kansen ook voor meer begaafde kinderen, die nu vaak genegeerd worden, terwijl zij hun talenten juist voor de gemeenschap moeten leren inzetten. Dus geen nivellerende onderwijsvormingen, maar stimulerend onderwijsbeleid!

Onder jongeren met gedragsmoeilijkheden zitten veel begaafde kinderen die onvoldoende op hun creativiteit zijn aangesproken en dwars of negatief worden, in plaats van tot ontplooiing te komen. Het onderwijs is soms te sterk op de middelmaat toegesneden en daagt deze kinderen niet constructief uit.

Kansen bieden is: een ouderenbeleid ontwerpen dat hen uitzicht op zoveel mogelijk zelfstandigheid biedt, hen niet van de samenleving afzondert, maar hun vermogens inschakelt om de gemeenschap, zo lang als zij gezond zijn, te dienen. Dus flexibele pensionering, meer individuele pensioenen op maat, zelfstandig blijven wonen, meer groei van de eerstelijns hulp dan van verzorgings- en verpleeghuizen, en betere voorlichting over de preventie van vermijdbare geriatrische ziekten.

Kansen bieden betekent ook de deprimerende lastendruk op arbeid hervormen. De som van premies en belastingen heeft een te grote „wig“ tussen bruto en netto, en een te platte inkomensverdeling tot gevolg, met onrechtvaardige aspecten. Waarom is het netto-loon van een hardwerkende, goed geschoolde werknemer, of een kleine zelfstandige die lange werkweken maakt, vaak maar weinig hoger dan het minimumloon? Waarom is het netto inkomen van een werknemer met minimumloon weinig beter dan een uitkeringsgerechtigde? Waarom gaan mensen in het traject tussen minimum en tweemaal modaal er soms netto nauwelijks op vooruit als ze extra scholing volgen, meer verantwoordelijkheid krijgen of zwaarder werk moeten doen? Een rechtvaardige inkomensverdeling is geen gelijke inkomensverdeling, zo heeft de Teldersstichting in een baanbrekend, principiële rapport aangetoond. De lastendruk in ons land werkt niet-stimulerend, verhoogt de bruto-loonkosten, schaadt de concurrentiepositie, kost ons land dus werkgelegenheid. Dit is de reden waarom het liberaal en progressief is om de belastingen te hervormen. Liberaal is ook prestaties aanmoedigen en belonen in de immateriële sfeer. Nog deprimerender voor hardwerkende en talentvolle mensen dan vlakke netto-inkomenschalen is de mentaliteit dat alleen de middelmaat aanvaardbaar is. Een typisch Nederlands probleem. Onderzoekers die veel publiceren, kinderen die hoge cijfers halen, mensen die vooruit willen, worden soms apart gezet, zijn afwijkende gevallen die zich blijkbaar „beter voelen“. Nederland is een vlak land, zei Godfried Bomans, en alles moet op maaiveldhoogte. Dat conformisme schaadt de maatschappij. Liberaal is juist: prestaties uitlokken en naar waarde belonen.

Kansen bieden is ook: de rechtsorde tegen de misdaad beschermen. Niets tast de kansen van mensen op goed geluk, veiligheid en ontplooiing zo aan als de criminaliteit. Recht handhaven, vervolgingsbeleid aanscherpen, normen duidelijker stellen – dat is absoluut noodzakelijk om een vrije democratie te handhaven. Wie dat conservatieve politiek vindt, impliceert eigenlijk dat normvervaging en criminaliteit een moderne vorm van vooruitgang zou zijn. Rechtshandhaving moet dus bovenaan de agenda van de VVD blijven staan.

Kansen bieden is: groei stimuleren, infrastructuur ontwikkelen, wetenschap bevorderen, milieuvervuiling met nieuwe technologieën aanpakken. Kansen bieden is: emancipatie versterken, het draagvlak van onze economie vergroten door de lage participatiegraad van vrouwen te verhogen en vrij te kiezen vormen van kinderopvang te stimuleren – daarover zal de Tweede Kamerfractie binnenkort nieuwe voorstellen doen. Kansen bieden is: stoutmoedige plannen ontwerpen om de ruimtelijke ordening van ons land te moderniseren, verkeers- en vervoersstromen te kanaliseren, de landbouw te hervormen. Kansen bieden is ook normen ontwikkelen voor nieuwe biologische en medische tech-

nieken die de mens heerser over de natuur lijken te maken, maar ook het risico van misbruik en ont-humanisering in zich dragen.

Zo kunnen **kansen** centraal in de liberale politiek worden gesteld. Wij willen een **kansvolle toekomst** waarin het leveren van prestaties wordt gestimuleerd en de kansarmen uit hun isolement worden gehaald.

Uitgangspunten

Vrijheid is beslissingsmacht, keuzemogelijkheid, op eigen benen staan, verantwoordelijk zijn. Het is geen regelloosheid of impulsiviteit, maar leven op grond van zelfdiscipline en democratisch tot stand gekomen wetten.

Ons tweede uitgangspunt is verdraagzaamheid, het vreedzaam en tolerant samenleven, waardoor ieder individu in staat wordt gesteld zijn leven zelf vorm te geven, zolang hij de rechten van anderen niet schendt.

Ten derde de sociale rechtvaardigheid. Voor liberalen is dat niet de gelijkschakeling van het individu, maar het hulp bieden om achterstanden in te halen, kansarmen grotere kansen te bieden en te stimuleren daarna op eigen kracht verder te gaan. Een rechtvaardige inkomensverdeling is niet een gelijke maar een optimale verdeling, nl. die waarbij de beloningsverschillen berusten op inspanning, zelf-geïnvesteerde opleidingskosten, verantwoordelijkheid en schaarste. Het liberale optimum ligt daar, waar de beloningsstructuur het welzijns- en welvaartsniveau van de kansarmen in de maatschappij het meest laat groeien.

Ten vierde zien liberalen de maatschappelijke orde het liefst als uitkomst van spontane, zichzelf regulerende processen. Die zijn meestal doeltreffender en menselijker dan wat van bovenaf wordt opgelegd of gestuurd. Voor de klassieke liberalen was de staat alleen nachtwaker, maar in de twintigste eeuw is de staat veel méér, met name scheidsrechter, om de spelers aan regels te houden.

Conclusie

De VVD moet inspireren, door actie, door aanpak, door stijl, door prikkeling tot prestaties, overal zelfbewust de liberale geest uitdragend, stimuleren tot zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, kansen voor kansarmen scheppen, in de gemeenten, de provincies en aan het Binnenhof.

Laat de commentatoren maar praten: Het liberalisme is passé, de VVD stagneert, de coalitie is moe..... Allemaal onzin. Het belangrijkste dat we nodig hebben om verder te gaan, onze opdracht uit te voeren en weer een bloeiende partij te worden, is de *wil* om voor de liberale zaak te mobiliseren.

Begroting Welzijn

Deze week is in de Tweede Kamer het onderdeel Welzijn van de W.V.C.-begroting behandeld. In het navolgende een korte terugblik in VVD-perspectief.

Woordvoerder Margreet Kamp heeft in de bijdrage van de VVD-fractie aan het debat met name bij de bezuinigingen op het terrein van de gezinsverzorging en de op stapel staande sluiting van de herstellingsvragen forse vraagtekens gezet, de lijn volgend, die reeds tijdens de algemene politieke en financiële beschouwingen door fractievoorzitter Voorhoeve werd aangegeven.

Voor wat betreft de gezinsverzorging: de regering wil f 49 miljoen bezuinigen door a) het niet langer subsidiëren van kortdurende hulpverlening en b) het verhogen van de eigen bijdragen en invoering van de jaardraagkracht.

Onze voornaamste bezwaren hiertegen zijn als volgt samen te vatten: er moet voor gewaakt worden dat het

uitvoerende werk door genoemde bezuinigingen niet in de knel komt (de gebruikers van de gezinsverzorging mogen niet gedupeerd worden). Daarnaast moet de gezinsverzorging niet zó onaantrekkelijk worden gemaakt (door bijvoorbeeld verhoging eigen bijdragen) dat potentiële gebruikers liever terugvallen op vele duurdere (ziekenhuis-)voorzieningen. Het verdient de voorkeur om mensen zoveel mogelijk thuis te verzorgen. En bovendien heeft ook op dit terrein het rapport van de commissie Dekker consequenties waarop de regering beter niet vooruit kan lopen.

De VVD denkt, en met haar het CDA, dat door een budgetkorting van 2% (opbrengst: 27 miljoen) de kwaliteit van het uitvoerende werk niet in het geding behoeft te komen wanneer administratie en beheer van de instellingen voor gezinsverzorging in de revisie gaan en een bedrag onttrokken wordt aan de risico-fondsen van de instellingen. De meningen van de regeringspartijen lopen echter uiteen, waar het CDA voor de resterende f 22 miljoen tóch de eigen bijdragen wil verhogen. De VVD, vanuit haar voorkeur voor het zoveel en zo lang mogelijk ontzien van de zorgsector, ziet liever een intensievere toepassing van het profijtbeginsel in de sector cultuur: bezoekers van culturele evenementen betalen een gering bedrag méér per bezoek. Hierdoor zou dan het restbedrag opgebracht kunnen worden. Dit voorstel is neergelegd in een motie waarvan de inhoud dezelfde strekking heeft als die, die door de Kamer verworpen werd tijdens de algemene beschouwingen. De tijd zal leren of de aanhouder wint.

Ook ten aanzien van de herstellingsoorden heeft de VVD reeds bij de algemene beschouwingen te kennen gegeven niet te voelen voor sluiting van alle oorden. Wij zien wel degelijk een bepaalde functie voor de herstellingsoorden binnen het kader van de geestelijke gezondheidszorg. De motie Voorhoeve/Kamp, die de regering vroeg op basis van een aantal in de motie gestelde randvoorwaarden met een „plan de campagne” te komen dat het mogelijk zou maken om tenminste een aantal oorden te ontzien, is toen ingetrokken als gevolg van een toezegging van de Minister-president. Nu de regering het, naar het zich laat aanzien, bij een toezegging wil laten heeft de VVD, tezamen met het CDA, een nieuwe motie met dezelfde strekking ingediend.

Voorts heeft de VVD zich in grote lijnen gesteld achter de voorstellen van de regering over de bezuinigingen op welzijnsuitkeringen. De bezuiniging op het onderwijsvoorrangsbeleid heeft de VVD slechts voor een deel geaccepteerd. Zij heeft voorgesteld een bedrag van f 9 miljoen beschikbaar te houden, met name gericht op de gebieden waar de grootste problemen zijn.

(Voor nadere inlichtingen: Mw. drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-182892.)

Nota „Kansen voor Kinderopvang”

Afgelopen donderdag heeft de VVD-Tweede Kamerfractie de nota „Kansen voor Kinderopvang” gepresenteerd.

Recente ontwikkelingen hebben het vraagstuk van de kinderopvang in het centrum van de belangstelling gebracht.

Tijdens de UCV van 23 maart 1987 over de voorstellen van de Commissie Oort is de motie De Grave c.s. (19867 nr. 9) ingediend en later aanvaard. De strekking van deze motie was dat de opbrengst van f 125 miljoen voor de afschaffing in het kader van de Oort-operatie van de aanvullende arbeidstoeslag, beschikbaar moet blijven voor het kinderopvangbeleid.

Een werkgroep uit de VVD Tweede-Kamerfractie

heeft in deze nota invulling gegeven aan de wijze waarop het in de motie gewenste beleid gestalte moet krijgen.

Korte inhoud

Het beleid van liberalen behoort erop gericht te zijn de marge van beslissingsvrijheid te vergroten.

Institutionele belemmeringen voor de deelname van vrouwen aan het arbeidsproces behoren kritisch te worden bekeken en waar mogelijk weggenomen. „Wanneer samenlevingspartners besluiten samen als kostwinner op te treden, hetzij beiden in deeltijd, hetzij met een volledige dagtaak dan moet dit als een vrije keuze mogelijk zijn.” (Het Liberaal Manifest (1981) pag. 26). Het rapport „Naar maatschappelijke zelfredzaamheid” van de Teldersstichting legt hierop ook de nadruk: „De maatschappij moet mannen en vrouwen gelijke kansen en opleidingsmogelijkheden geven, zodat het traditionele rolpatroon kan verdwijnen.” (Teldersstichting, geschrift 48, pag. 58.)

De VVD-fractie hecht groot belang aan het stimuleren van kinderopvang. Uit een oogpunt van emancipatie is het belangrijk dat vrouwen meer deelnemen aan het economisch leven. Het is natuurlijk een maatschappelijke verliespost als wel wordt geïnvesteerd in de opleidingen van vrouwen, maar zij slechts gedurende jaren die opleiding ten nutte van de samenleving kunnen maken.

Dat is een verliespost voor de overheid wegens een verlaagd rendement van de onderwijsinspanning, voor het bedrijfsleven wegens een verlaagd rendement van de bedrijfsopleiding en arbeidservaring. Voor de vrouwen zelf komt deze verliespost tot uiting in het slechts gedurende enkele jaren kunnen verrichten van professionele arbeid en eventueel na herintreding in de confrontatie met de gevolgen van de „loopbaanbreuk”: de functie die ze kunnen vervullen is vaak niet gelijkwaardig aan die van mannen met dezelfde opleiding en leeftijd.

Gezien de te verwachten groei van het beslag op de collectieve middelen door de vergrijzing, de in de afgelopen decennia verslechterde houding tussen actieven en niet-actieven en het toekomstig teruglopen van de omvang van de beroepsbevolking is de vermeerderde deelname van vrouwen aan het arbeidsproces ook economisch noodzakelijk. Evenals de regering gaat de VVD-fractie er vanuit, dat het ontbreken van voldoende kinderopvangfaciliteiten een belemmering vormt voor de arbeidsparticipatie, vooral van vrouwen met kinderen van 0 tot 5 jaar.

In het rapport „Samenhang in en rond de Kinderopvang (Sociaal en Cultureel Planbureau) wordt vermeld dat voor kinderen die nog niet naar school gaan (0-4 jarigen) de opvangmogelijkheid het grootst is.

De VVD is van mening, dat de zorg voor de opvoeding van kinderen een primaire verantwoordelijkheid is van de ouders. Bij de gezinsplanning is de geboorte van een kind hoe langer hoe meer het gevolg van een bewuste keuze. De overheid mag bij de wijze waarop ouders invulling geven aan gezinsplanning geen directe invloed uitoefenen.

De keuze van de VVD valt echter niet op een beleid waarbij de Rijksoverheid direct als subsidiegever optreedt van voorzieningen. De grote diversiteit van de vraag en van de dienstverlening zou met een centraal beleid niet gediend zijn. Het is niet aan de overheid om te bepalen welke soorten kinderopvang dienen te worden gestimuleerd.

De prijsdiversiteit en diversiteit van voorzieningen, alsmede de zeer individuele bepaaldheid van de opvangbehoefte, is er de oorzaak van dat een beleid van de overheid,

direct gericht op voorzieningen onvoldoende toegesneden zal zijn en daardoor kosten verhogend zal werken. Een voorzieningenbeleid zou zonder twijfel betekenen, dat de veelvormige vraag slechts met enkele van overheidswege goedgekeurde vormen van aanbod zou worden tegemoetgetreden.

De aansluiting zou niet optimaal zijn. Bovendien zou een voorzieningenbeleid betekenen, dat de overheid de primaire verantwoordelijkheid van de ouders gedeeltelijk overneemt.

De VVD is er een sterk voorstander van dat de gebruikers zelf zoveel mogelijk de kosten van voorzieningen op zich nemen. Voor ouders brengt dit, in verband met kinderopvang, een lastenverzwaring met zich mee.

Om hierin als overheid tegemoet te komen zouden ouders die beiden werken in aanmerking moeten komen voor een fiscale voorziening. Het maatschappelijk belang gemoeid met het stimuleren van kinderopvang, volgens de VVD-fractie bij de Rijksoverheid, zal in de vorm van een belastingfaciliteit erkenning moeten vinden.

Fiscaal instrument

De VVD kiest voor fiscale stimulering binnen de systematiek van de voorstellen van de Commissie Oort.

Daarbij wordt gebruik gemaakt van de opbrengst die vrij komt bij het laten vervallen van de huidige aanvullende arbeidstoelage. Op die manier blijft zo'n 125 miljoen beschikbaar om ouders in de gelegenheid te stellen gebruik te maken van kinderopvang-faciliteiten.

Door bovendien de spreiding van die 125 miljoen niet meer gelijkelijk over ouders van kinderen van 0 tot 12 jaar toe te passen maar de gelden meer te concentreren op de ouders van kinderen van 0 tot 5 jaar komt een gerichtere stimulans tot stand voor kinderopvang en arbeidsparticipatie van vrouwen met jonge kinderen.

Concreet stelt de VVD-fractie het volgende voor: aftrek van 12% van de zuivere inkomsten uit arbeid van de minstverdienende partner, met een maximum van f 5.000,- te verrekenen en tegen het laagste inkomen bij indeling in tariefgroep I (tweeverdieners) indien er in de leefeenheid kinderen zijn in de leeftijd van 0 tot 5 jaar.

Circa 150.000 gezinnen en leefeenheden zouden van deze faciliteit profiteren. Zoals reeds aangegeven bedragen de budgettaire lasten f 125 miljoen. Dit betekent een netto gemiddeld voordeel van f 800,- per leefeenheid.

De VVD-fractie stelt zich voor dit voorstel in te brengen in de nieuwe belastingssystematiek op basis van het rapport van de Commissie Oort. Waar de maximale aftrek van f 5000,- wordt bereikt bij een inkomen van de minstverdienende partner van circa f 42.000,- (modaal) zal deze aftrek in de Oort systematiek in bijna alle gevallen worden verrekend tegen het tarief van de eerste schijf (40%). Immers, het inkomen waarbij de maximale aftrek mogelijk wordt ligt onder het niveau waar in de Oort systematiek de eerste schijf afloopt.

Derhalve treedt bij deze aftrek geen progressievoordeel op voor de hogere inkomens. Slechts in zeer uitzonderlijke situaties kan dit wel het geval zijn, indien het laagste inkomen in de leefeenheid de grens van de eerste schijf overschrijdt. Via de vaste aftrek (12% van de inkomsten uit arbeid) wordt forfaitair rekening gehouden met het toemen van de kosten van kinderopvang naarmate het inkomen stijgt als gevolg van extra arbeidsduur. (Iemand die 40 uur in de week werkt heeft een grotere behoefte aan kinderop-

vang dan iemand die 20 uur in de week werkt. Hij/zij heeft ook een groter bedrag af te trekken). Deze benadering is in die zin wat grof, omdat geen rekening is gehouden met het bestaande verschil in beloning per arbeidsduur. Een zekere vergroving is echter inherent aan het gebruik van forfaits en is de prijs, die betaald moet worden voor een eenvoudig uitvoerbaar en niet fraudegevoelige regeling. Juist vanwege de uitvoerbaarheid en de fraudegevoeligheid is niet gekozen voor een regeling waarbij de feitelijk gemaakte kosten van kinderopvang aftrekbaar zijn.

Gemeenten kunnen goed overzien wat in hun gebied aan initiatieven ontplooid worden en hoe de behoefte zich ontwikkelt. Wie waarde hecht aan de vrije beleidsruimte van de gemeenten, staat daar positief tegenover. De Welzijns-wet biedt door die vrije ruimte het wettelijk kader.

Met nadruk kiest de VVD voor decentralisatie. De Welzijnswet start met een „brede doeluitkering” en eindigt in overheveling van de „welzijnsgelden” in het Gemeente c.q. Provinciefonds (1-1-1991). Dat betekent dat – afgezien van de medische kinderdagverblijven en de experimenten kinderopvang – het overheidsbeleid en de beleidkeuzen ten aanzien van voorzieningen door gemeenten moeten worden gemaakt.

In navolging van de Emancipatieraad brengt de VVD-fractie graag de mogelijkheid van lokaal en regionale informatie- en bemiddelingspunten onder de aandacht van gemeentebesturen.

Het kan een belangrijke stimulans geven voor het totstandbrengen van de ontmoeting tussen vraag en aanbod.

De rol van het bedrijfsleven en het overleg tussen de sociale partners is groot. Er zijn bij de bedrijven en overheidsinstellingen reeds vele initiatieven genomen. Het komt ons voor dat echter de mogelijkheden slechts mondjesmaat benut worden.

Wegens het behoud van rendement van opleidingen en arbeidservaringen moet toch voor vooral de wat grotere bedrijven en instellingen het organiseren van kinderopvang-faciliteiten aantrekkelijk zijn. Van de vakbeweging mag verwacht worden dat zij dit belang van met name vrouwelijke werknemers in arbeidsvoorwaardenoverleg zal behartigen.

Het ligt echter niet in de bedoeling de reeds bestaande kinderopvang-aftrek te verhogen.

De VVD kiest voor het verstrekken van de financiële impuls via de „consument” van kinderopvangfaciliteiten niet via de „producent”. De verdeling van de financiële impuls geschiedt dan eerlijker. In vergelijking met het bedrag dat volgens het initiatief wetsontwerp Vermeend-Van Nieuwenhoven (PvdA) hiervoor extra moet worden beschikbaar gesteld, 30 miljoen, steekt het blijvend reserveren van de bovengenoemde 125 miljoen als impuls voor kinderopvang gunstig af.

(Voor nadere inlichtingen: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-182211 tst. 2889.)

Begroting Financiën Binnenlands Bestuur Gemeentefonds en Provinciefonds

De begrotingen van het Gemeentefonds en het Provinciefonds zijn samengesteld in overeenstemming met het regeerakkoord en de door het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Rijk en de provincies afgesloten bestuursaccorden. Dat neemt niet weg dat de financiële situatie van de gemeenten en in het bijzonder van de groep middelgrote gemeenten zorgelijk is. Het aantal artikel 12-gemeenten – gemeenten die in verband met begrotings-

tekorten extra uitkeringen uit het gemeentefonds krijgen – is sinds 1982 gestaag gedaald. Op 1 januari 1987 waren het er 25 van de 714. Daarvan waren er 8 middelgrote gemeenten. Dit illustreert – aldus de VVD-woordvoerder – de gesignaleerde zorgelijke positie juist van de middelgrote gemeenten. De VVD-fractie voelt er vooralsnog niet voor nu al te gaan sleutelen aan het verdeelsysteem van de Financiële Verhoudingswet 1984, die nog niet halverwege de invoeringsperiode is. Wel werd de regering met klem gevraagd te bezien hoe de middelgrote gemeenten geholpen kunnen worden.

De VVD-woordvoerder merkte op dat het Gemeentefonds zoetjes aan het karakter begint te krijgen van een optelsom van vergoedingen voor specifieke taken en dus minder van één brede uitkering ter vrije beschikking van de gemeente. Het betuttelen en het gemillimeter zijn dan ook niet van de lucht. Naar het oordeel van de VVD-fractie moet eraan worden gewerkt dat het fonds weer hersteld wordt in zijn oorspronkelijke functie. Er moet worden gestudeerd op de vraag hoe de systematiek van het Gemeentefonds kan worden verbeterd en vooral worden vereenvoudigd. Het opheffen van specifieke uitkeringen en het vervolgens met een forse dosis gemillimeter toevoegen aan het Gemeentefonds levert per saldo geen echte speelruimte voor de gemeenten op.

Overigens valt ook te constateren dat het opheffen van specifieke uitkeringen nog al eens niet veel meer dan optische betekenis heeft. Daarbij – hoezeer het aantal specifieke uitkeringen inmiddels ook is afgenomen – is het aandeel van de som van de specifieke uitkeringen in de totale inkomsten van de gemeente de laatste jaren zelfs toegenomen: 70% van de inkomsten is afkomstig uit specifieke uitkeringen, 20% uit het Gemeentefonds en 10% uit eigen inkomsten. De decentralisatie blijft dan ook een moeizame aangelegenheid. Sommige vakdepartementen springen daarbij nogal gemakkelijk om met de gemeente en met de centen van de gemeente.

De VVD-woordvoerder spoorde de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken dan ook aan de decentralisatie krachtig te blijven bevorderen en er op toe te zien dat de vakdepartementen zich onthouden van uitvoerige betuttelende en centralistische bemoeienis met de provincies en de gemeenten.

De VVD vestigde nog de aandacht op het achterblijvende investeringsniveau bij de lagere overheden met name in infrastructurele voorzieningen. Vooral op aandrang van de VVD is er sinds twee jaar sprake van (cumulatieve) stortingen in het Gemeentefonds van f 50 miljoen per jaar structureel voor investeringen. Dat levert een aanzienlijke impuls maar deze impuls heeft het leed slechts verzacht, doch geenszins verholpen, zo citeerde de VVD-woordvoerder de Raad voor de Gemeentefinanciën.

De VVD-woordvoerder hervatte de discussie met de regering inzake de rechtspositie van de wethouder, raadsleden van grotere gemeenten en van statenleden. Weliswaar is met name door druk van de VVD-fractie het een en ander tot stand gekomen, maar er blijft nog veel te verbeteren over. Een wat terughoudende staatssecretaris van Binnenlandse Zaken werd aangezet tot wat meer toeschietelijkheid waarbij de VVD-woordvoerder een kameruitspraak in het vooruitzicht stelde als de regering niet op korte termijn met concrete beleidsvoornemens komt.

De VVD-fractie streeft naar een mondeling overleg over deze materie waarin zij hoopt met de regering tot deugdelijke afspraken te kunnen komen.

(Voor nadere inlichtingen: mr. H.Th.M. Lauxsterman, tel. 070-182917.)

UIT HET EUROPESE PARLEMENT

Herintreding van vrouwen op de arbeidsmarkt

Op 14 oktober jl. heeft het Europees Parlement in Straatsburg het verslag van Jessica Larive over de wederopneming van vrouwen in het arbeidsproces unaniem aangenomen. De Europese Commissie zal nu vóór eind 1988 het in de resolutie voorgestelde Europese actieprogramma in de vorm van een ontwerp-beschikking, en met budgettaire onderbouwing, bij het Europees Parlement en de Raad moeten indienen. Omdat het Europees Parlement zich als één man/vrouw achter de eisen van Jessica Larive heeft opgesteld, is de druk op de Europese Commissie en Raad des te groter om tot spoedige uitvoering van het programma over te gaan. In het navolgende treft u de interventie aan die de rapporteur in Straatsburg heeft gehouden. Het verslag zelf zal zij de liefhebbers graag toesturen.

„Voorzitter, dames en heren, uit het onderzoek dat ik namens de Commissie rechten van de vrouw in de twaalf lidstaten heb verricht over de wederopneming van de vrouw in het arbeidsproces, springen de volgende gegevens in het oog. Ten eerste, in landen waar traditioneel veel vrouwen buitenshuis betaald werken, bestaat redelijk tot goed ondersteunend beleid: kinderopvang, goed zwangerschapsverlof, behoorlijk ouderschapsverlof zijn daar normaal. Denemarken is daar een prachtvoorbeeld van. Daar waar relatief weinig vrouwen een betaalde baan hebben, blijken eveneens de maatregelen voor combinatie van ouderschap en betaald werk gebrekkig tot slecht te zijn.

Tweede conclusie: in die landen waar relatief weinig vrouwen betaalde arbeid verrichten en waar het ondersteunend beleid te wensen overlaat, is het aantal herintreedsters en hun problemen het grootst. Voorbeelden daarvan zijn Nederland en Ierland. De vrouw geeft daar over het algemeen haar baan op bij de geboorte van het eerste kind en stelt zich pas na zeer langdurige onderbreking weer op de arbeidsmarkt beschikbaar met een verouderde opleiding, met gebrekkige beroepsopleiding en alle negatieve gevolgen vandien. In mijn eigen land blijven zeven op de tien vrouwen tussen de 25 en 35 jaar thuis tegen 3 op de 10 in België. In België kennen we 68.000 kinderopvangplaatsen op een bevolking van zo'n 10 miljoen, in Nederland 10.000 kinderopvangplaatsen, meer dan zes keer zo weinig op een anderhalf keer zo grote bevolking.

Ten derde, de ook in dit Parlement vaak vreugdevol en feestelijk verkondigde mening dat de grote meerderheid van de vrouwen zich bewust en vrijwillig van de arbeidsmarkt terugtrekt om het gezin te verzorgen, komt met deze gegevens op losse schroeven te staan. Want uit een aantal onderzoeken, ook van het Europees Parlement, blijkt dat één op de twee **fulltime** huisvrouwen die werden ondervraagd, zeiden liever gezin en beroep te willen combineren ware dit mogelijk geweest. Daarom, Voorzitter, is het uitgangspunt en de leidraad van het voorgestelde Europese Actieprogramma **Voorkoming van onvrijwillige uittreding uit het arbeidsproces**. Voorkomen is beter dan genezen.

De katalyserende rol van de Europese Gemeenschap heeft zich in het verleden al heel duidelijk bewezen. De Europese emancipatiewetgeving heeft de lidstaten ertoe verplicht de gelijke behandeling ten aanzien van beloning, werk en beroepsopleiding en sociale zekerheid in hun nationale wetgevingen op te nemen. Iets wat overigens vaak schoorvoetend en tegenstribbelend is gedaan, met name in mijn eigen land. Deze rol van de Europese Gemeenschap

dient krachtig te worden voortgezet.

In concreto betekent dit: ten eerste, snelle goedkeuring van de ontwerp-richtlijnen deeltijd, tijdelijk werk en ouderschapsverlof; ten tweede, stimulering door de Europese Gemeenschap van voldoende en goede kinderopvang, van JOB-SHARING, flexibele werktijden, aangepaste schooltijden etc. Deze punten moeten ook in het Europees Sociaal Overleg in Hertoginnedal ingebracht worden en tevens stellen wij een subsidiebeleid van het Europees Sociaal Fonds voor waar voor beroepsopleidingsprojecten de eis van bijvoorbeeld voldoende kinderopvang een conditio sine qua non is; ten derde, Europese wetgeving tot verdergaande individualisering van belasting en sociale zekerheidsstelsels. Dit is erg belangrijk want de inkomensafhankelijke regelingen in een aantal van onze landen, ontmoedigen vrouwen betaalde arbeid te verrichten. Pas als in alle lidstaten voldoende maatregelen worden genomen om ouderschap en werk te combineren kan het probleem van de herintreding in de toekomst worden teruggedrongen.

Toch blijven voorlopig specifieke maatregelen nodig. Daarom wordt de Europese Commissie verzocht binnen een jaar een actieprogramma gericht op de herintreedster bij het Europees Parlement en de Raad in te dienen. Deze ontwerp-beschikking dient tevens budgettair goed onderbouwd te worden. Uit dat Europees programma noem ik u in vogelvlucht een aantal punten. Bundeling in een Europese databank van studies van bestaande en voorgestelde maatregelen ten aanzien van de herintredende vrouw en verspreiding en evaluatie van deze gegevens. Ook op dit terrein is het hoog tijd op te houden ieder voor zich het wiel uit te vinden en kunnen we van elkaars ervaringen leren. Vervolgens, gerichte beroepskeuzetests door speciaal daartoe opgeleide raadgevers en raadgeefsters, die uitgaan van de bestaande kennis en vaardigheden van de vrouw en van de mogelijkheden in de regio.

Een gericht herintredingsbeleid kan eveneens knelpunten en tekorten die we nu al op de arbeidsmarkt in veel van onze landen aantreffen, helpen verminderen. Tekorten bijvoorbeeld in de verpleging, metaal- en bouwsector, informatica en de zakelijke dienstverlening. Verder stellen we financiële en technische steun voor voor het oprichten van een eigen bedrijf, en heel belangrijk, het stimuleren van het contact tussen werkgever en tijdelijke uittreedster. Dit voorbeeld is door de Britse banken met veel succes toegepast. Vrouwen kregen bedrijfsbrochures toegestuurd, konden deelnemen aan interne opleidingen en aldus bijblijven in hun oude beroep. Bij ziekte en verlof kunnen zij reguliere werknemers vervangen en zij krijgen voorrang bij interne vacatures. Vervolgens aanstelling van een ombudsvrouw in alle lidstaten naar het Nederlandse en Zweedse voorbeeld en verder een groter deel van de subsidies van het Europees Sociaal Fonds voor bij-, om- en herscholing van herintreedsters. Prioriteit daarbij hebben het up to date brengen van kennis van nieuwe technologische ontwikkelingen in het oude beroep, het helpen bij het opzetten van een eigen bedrijf en korte sollicitatie- en assertiviteitstrainingen. Met dit laatste item hebben in Frankrijk, zoals is gebleken, jaarlijks drieduizend vrouwen met korte cursussen weer een baan gevonden. Ook modelprojecten „Vrouw en Techniek” en „Vrouw en Management” moeten in het programma worden opgenomen.

Tenslotte, via communautaire richtsnoeren wensen wij afschaffing van de leeftijds grenzen voor toegang tot het beroep en instelling van een quotastelsel voor de beroepsopleiding, met name in de niet-traditionele vrouwelijke beroepen. Ik hoop dan ook, collega's, dat u de amendementen van de Christen-Democratische Fractie zult afwijzen, die het quota-stelsel uit de resolutie wil schrappen”. – Het Europees

Parlement volgde dit advies van de rapporteur ook op (red.) – „Na deze toelichting, waar ik als rapporteur van de Commissie rechten van de vrouw sprak, zou ik namens de Liberale en Democratische Fractie nog een paar korte opmerkingen willen maken.

Ten eerste: De voorgestelde maatregelen zijn er niet op gericht om vrouwen die bewust en vrijwillig kiezen voor het gezin tot betaalde arbeid over te halen. Ze zijn bestemd voor hen die de wens te kennen geven weer aan het arbeidproces te willen deelnemen. Persoonlijk voeg ik daar aan toe dat bijvoorbeeld de alleenstaande moeder die met kinderen van een krappe uitkering moet zien rond te komen en die tien jaar geleden rozig en gelukkig bij de prins op het witte paard sprong er nu misschien anders over denkt, net als de mannen die levenslang alimentatie moeten betalen.

Ten tweede: Speciaal als liberaal wil ik erop wijzen dat juist de werkgever en de overheid op iets langere termijn gebaat zijn met maatregelen ter voorkoming van herintreding. Juist mevrouw Thatcher die in haar eentje de ontwerp-richtlijnen deeltijd, tijdelijk werk en ouderschapsverlof blokkeert, zou dat moeten beseffen. Herintredingsbeleid is immers duur, de herintreedster is moeilijk te plaatsen, kostwinnerstoelagen en uitkeringen zijn kostbaar, de gemeenschap verliest investering in opleiding, de werkgever verliest opgebouwde kennis en ervaring, nieuwe sollicitatieprocedures zijn erg duur, gemiddeld zo'n f 12.000,- per geval, en de nieuwe werknemer moet weer worden ingewerkt en vaak bijgeschoold. Daarom wekt het grote verbaazing dat bedrijven vaak meer uitgeven aan sportaccommodaties dan aan bijvoorbeeld kinderopvang.

Laatste opmerking: Er zijn er, ook in ons midden, die zich ernstig zorgen maken over de teruglopende Europese bevolking. De heer Le Pen c.s. geeft niet alleen vandaag blijk er vreemde ideeën op na te houden, dit blijkt ook uit een aantal resoluties en teksten die een collega uit zijn fractie, mevrouw Lehideux, heeft geproduceerd: „De teruglopende bevolking is de schuld van de emancipatie en de vrouw moet terug naar KINDER, KIRCHE, KÜCHE.” Ik zou hen erop willen wijzen dat de tijd voorbij is dat meisjes en vrouwen zich als klapstoeltjes laten inklappen en weer naar huis sturen. Het emancipatieproces is onomkeerbaar, meisjes en vrouwen willen ook meebeslissen over ons toekomstig maatschappijbeeld, wel of geen kernwapens, wel of niet reageerbuisbaby's en de politiek dient zich aan deze gegevens aan te passen. Ik wijs de Europese rechtse fractie erop dat de geboortes zullen blijven teruglopen zolang als de combinatie tussen ouderschap en werk voor beide ouders te moeizaam is. Grondstoffen hebben we niet, wel mensen, we zullen met zijn allen aan de uitdagingen van de twintigste eeuw het hoofd moeten bieden en dan niet alleen het hoofd van het gezin.”

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.E.S. Larive, Europees Parlement, Liberale en Democratische Fractie, L-2929 LUXEMBURG, tel.: 09-352 43002400.)

Het primaat van de politiek?

Themanummer LEF

Met in het achterhoofd de ontnuchterende RSV-enquête, de berusting rond het parlementair onderzoek bouwsubsidies, de steeds weer verrassende kostenoverschrijdingen op overheidsprojecten en de soms in misbruik en fraude resulterende flexibele toepassing van overheidsregels, lijkt de vraag gerechtvaardigd: Wie controleert de macht?

Dertien schrijvers, afkomstig uit de wetenschap, de politiek, officiële en officieuze controle-instituten als het par-

lement, de Algemene Rekenkamer, de pers en de belangengroeperingen analyseren de politieke modes van de jaren tachtig.

Zo betoont VVD-parlementariër mr. Jan Kees Wiebenga zich voorstander van meer controle mogelijkheden voor de Tweede Kamer, maar voegt daar aan toe: „Ik huil niet mee met de wolven in het bos, het parlement is voor mij meer dan een papieren tijger.”

Ex-vice-premier drs. Gijs van Aardenne pakt de zaken grondig aan. Hij ziet een rolwisseling in de politiek en een monistische tendens „het parlement moet zich meer bezighouden met hoofdlijnen van beleid dan met boekhoudkundige oefeningen”. Hij concludeert: „Terugtrekken van de overheid is nodig. Zo dat niet gebeurt, blijven alle verbeteringen in de controle bijzaak.”

Voorts ondermeer: Gert Schutte (GPV), Fred van der Spek (ex-PSP), Prof. mr. Jan Vis (D'66), drs. Saskia Stuiveling (Algemene Rekenkamer), dr. Lucas Reijnders (stichting Natuur & Milieu), drs. Paul Labohm en mr. Jan van Zanen.

Tevens zijn nog enige exemplaren verkrijgbaar van het themanummer **SOCIALISTISCH-LIBERALE SAMENWERKING IN DE PRAKTIJK**. Hoe het wel kan, hoe het niet moet, bezien vanuit de alledaagse politieke praktijk in de gemeente.

Interesse in LEF? U krijgt het gewenste themanummer toegestuurd door overmaking van f 12,50 (of f 24,50 voor twee nummers) op Postbanknr. 54.67.271 ten name van de JOVD te Amsterdam. Gaarne vermelden om welk LEF thema-nummer het gaat.

Mededeling

De Organisatie Vrouwen in de VVD is door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in staat gesteld in de periode van 1 januari 1988 tot 1 januari 1990 een **emancipatiewerkster** aan te stellen.

Gedacht wordt aan iemand die de liberale beginselen is toegedaan, ruime kennis bezit van de partij-organisatie, in het bezit is van goede contactuele eigenschappen en bereid is om in teamverband te werken.

Gevraagd wordt:

- een opleiding HBO of gelijkwaardige opleiding bij voorkeur in de sociale wetenschappen
- kennis van en inzicht in wetgeving en overheidsnota's op een groot aantal beleidsterreinen
- inzicht in het opstellen en uitvoeren van positieve actieplannen
- redactionele en organisatorische vaardigheden.

Haar taak zal o.m. bestaan uit:

- de integratie van de emancipatiegedachte in de partij en in de wetenschappelijke en vormings- en scholingsinstituten van de VVD
- informatie en documentatievoorziening van het kader van de partij en de organisatie.

Aanstelling geschiedt in het kader van het project emancipatiewerker in traditionele en politieke vrouwenorganisaties van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gedurende maximaal 35 uur per week. Salaris volgens de CAO-Welzijn in de schaal 28-40, afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring.

Met de hand geschreven sollicitaties worden uiterlijk 1 december aanstaande ingewacht bij het secretariaat van de Organisatie Vrouwen in de VVD, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage.

Wet Rietkerk Uitkering Molukkers

In 1986 werd herdacht dat 35 jaar daarvoor enige duizenden Molukkers in groepsverband naar Nederland zijn overgebracht. Om uitdrukking te geven aan respect voor hetgeen zij in het toenmalige Nederlands-Indië bij het uitvoeren van hun taak hebben verricht en als erkenning van de door hun nadien alhier geleden pijn, besloot de regering om betrokkenen een jaarlijkse uitkering toe te kennen, alsmede een herdenkingspenning.

De uitkering is genoemd naar wijlen minister Rietkerk, die zich voor een en ander zeer beijverd had. Tevens kwam in april 1986 een Gezamenlijke Verklaring van de regering en de Molukse organisatie Badan Persatuan tot stand, waarin aanzetten worden gegeven inzake de vermindering van de problemen van Molukkers op beleidsterreinen als werkgelegenheid en huisvesting. In het wetsvoorstel Rietkerk-uitkering is de benodigde wettelijke grondslag neergelegd.

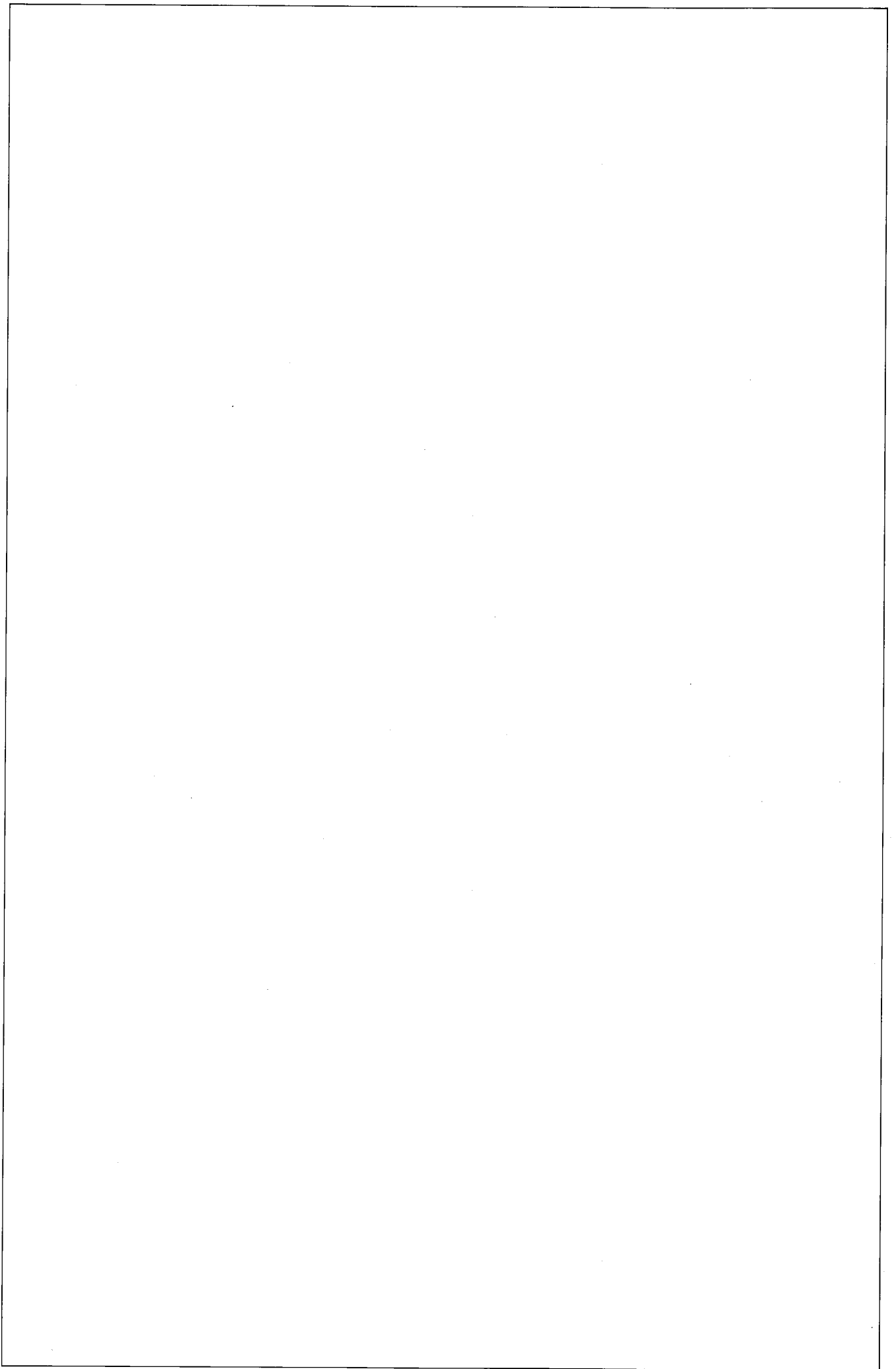
De VVD-fractie achtte het positief dat de regering en de Badan Persatuan tot elkaar gekomen zijn met de Gezamenlijke Verklaring van april 1986. Terecht is het onafhankelijkheidsstreven van Molukse organisaties (R.M.S.) niet in de besprekingen aan de orde geweest.

Het is onjuist dat de regering de Rietkerk-uitkering al bij koninklijk besluit heeft ingevoerd, met voorbijgaan van het parlement op zo'n kwetsbaar onderdeel van het minderhedenbeleid. Wat blijft er zo bovendien van het amendementsrecht over?

Met betrekking tot de werkgelegenheidsparagraaf in de Gezamenlijke Verklaring (het 1000 banenplan) vroeg de VVD zich af of de regering hier niet teveel verwachtingen heeft gewekt. Er is immers ook de afslankingsoperatie, en speciaal beleid voor minderheden in het algemeen, vrouwen, jongeren en gehandicapten. De VVD is tegenstander van quotering van arbeidsplaatsen. Inmiddels stelt de Badan Persatuan dat nog geen enkele arbeidsplaats is vervuld en dat een opleving van wantrouwen in Molukse kring niet kan uitblijven. Hoe wil de minister zijn geloofwaardigheid behouden ten opzichte van de Molukkers, de andere minderheidsgroepen en het parlement?

De VVD betwijfelt of de kring van uitkeringsgerechtigden van de Rietkerk-uitkering wel verruimd moet worden à f 1.4 miljoen. De Marine-Molukkers zijn destijds niet uit dienst ontslagen, de remigranten hebben de periode van 35 jaar die nu herdacht wordt niet vervuld. En hoe is de dekking van het benodigde extra bedrag, zo vroeg de VVD-woordvoerder. Bovendien wenste hij grotere duidelijkheid in de financiering van het voor de Rietkerk-uitkering benodigde bedrag van f 9 miljoen per jaar. De voorgelegde gegevens zijn te vaag.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-183904.)

20 november 1987,
nummer 173

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L. H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek organisatie: mr. H.J. Lutke-Schipholt;
abonnementenadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

Kansen voor werklozen

Commentaar fractievoorzitter Voorhoeve

Ons land telt veel langdurig werklozen die door onvoldoende opleiding en andere oorzaken nauwelijks kans op een baan hebben. De VVD heeft voorgesteld ieder die 2 jaar of langer werkloos is op te laten roepen voor een verplicht beroepskeuze-onderzoek. Dan kan worden nagegaan, welke bijscholing nodig is, of dat de werkloze ervaring moet opdoen in een werkproject, of dat hij best de arbeidsmarkt op kan. Ondanks de werkloosheid blijft er heel wat werk in ons land liggen. Zo is er een behoorlijke grote vraag naar geschoolde arbeid.

De meeste werklozen zullen bijscholing, een plaats in het werkervaringsproject, of passend werk willen aannemen. Wie weigert aan het beroepskeuze-onderzoek mee te doen, en nee zegt tegen passend werk, moet echter een korting op de werkloosheids-uitkering onder ogen zien.

De VVD is verheugd dat deze aanpak van de langdurige werkloosheid, namens de fractie bepleit door Robin Linschoten, deze week ook de steun heeft gekregen van het CDA. Een stap vooruit in de strijd tegen het sociale kwaad van de werkloosheid!

Joris J.C. Voorhoeve.

UIT DE EERSTE KAMER

Algemene Beschouwingen

Enkele hoofdlijnen uit de bijdrage in eerste termijn van fractievoorzitter Luteijn.

Inleiding

Na vijf jaar worstelen door deze coalitie met de wissels die in de jaren zeventig op de toekomst zijn gelegd, zien we op vele fronten ontwikkelingen die de goede kant opgaan. Niettemin is het herstel nog broos en hier en daar onvoltooid. Concentratie op een adequate uitvoering van de kernpunten uit het regeerakkoord blijft dan ook van het allergrootste belang. Hier en daar behoeven de gemaakte afspraken mogelijk zelfs aanscherping, gezien enkele ontwikkelingen van de laatste tijd.

Mijn fractie legt hoge prioriteit bij de bescherming van de vrijheid, veiligheid en onafhankelijkheid van onze democratische samenleving en van de individuele burger binnen die samenleving. Hier ligt naar onze mening één der belangrijkste, zo niet de belangrijkste taak voor de centrale overheid.

Ik denk dan zowel aan onze defensie als aan de bestrijding van criminaliteit, maar ook aan het bevorderen van de materiële en immateriële onafhankelijkheid van de mens of aan de bescherming van ons natuurlijk leefmilieu.

Criminaliteitsbestrijding

Met instemming hebben we kennis genomen van de grote aandacht die in de Troonrede aan het waarborgen van de rechtshandhaving en bescherming van burger en samenleving tegen criminaliteit werd besteed. Politie, rechterlijke macht en gevangeniswezen vormen in dit kader een samenhangend drieluik, dat in het beleid van de respectievelijke kabinetten gedurende de laatste 15 jaar uiterst stiefmoederlijk werd bedeed.

Eigenlijk is eerst de laatste jaren van een toenemende aandacht, zowel in materiële als immateriële zin, sprake en komt een inhaalmanoeuvre geleidelijk op gang.

De opgelopen achterstanden en de risico's waarmee burgers en bedrijfsleven en in feite onze hele samenleving worden geconfronteerd, houden naar de mening van mijn fractie in, dat een versnelling in het proces van met name versterking van het totale politieapparaat desnoods in overweging genomen dient te worden.

Immers op het gebied van zowel de rechterlijke macht als het gevangeniswezen zien we een redelijk positieve ontwikkeling.

Wat de politie betreft, is de aandacht de laatste tijd wel erg sterk gefixeerd op de onderhandelingen over een aanpassing van de inconvenientenregeling. Wij hopen, dat hiervoor zo snel mogelijk een oplossing bereikt kan worden, zodat alle aandacht van én de regeling én het gehele politieapparaat geconcentreerd kan worden op een structurele versterking van de politie met het oog op betere rechtshandhaving en vooral terugdringen van de grote en kleine criminaliteit.

Modernisering van de werkwijze van de politie via onder meer automatisering is daarbij zeer essentieel. De aanpak in dezen van het Kabinet verdient dan ook onze steun. De gunstige effecten hiervan mogen naar onze mening echter slechts leiden tot „minder meer” en niet tot nog minder politie op de been.

Handhaving van openbare orde en veiligheid vergt nu eenmaal voldoende pure lijfelijke aanwezigheid van politiemannen of -vrouwen op straat en in de wijk. Dit wordt nog eens bevestigd door de voorlopige uitkomst van het Haarlemse experiment en ook door ervaringen met het aanstellen van controleurs bij het openbaar vervoer. Ons inziens dient daarbij op zo kort mogelijke termijn tevens een directer verband te worden gelegd tussen de omvang van de plaatselijke politiekorpsen en de omvang van de criminaliteit ter plekke.

Zonder overdrijving kan worden gesteld, dat tegen de achtergrond van de stijgende criminaliteit de verhouding tussen mankracht en werkaanbod bij de politie in de jaren tachtig zeker zo'n 30% is verslechterd. En dat in een situatie, waarbij de sterkte van de Nederlandse politie, gemeten in aantal politiemensen per hoofd van de bevolking, toch al schril afsteekt bij die in de ons omringende landen.

Welke voorstellen en maatregelen mogen we in verband hiermee nog van dit kabinet verwachten?

Mijn fractie is in elk geval van mening dat met het oog op een verantwoorde samenleving in de jaren negentig, het budget voor politie, rechterlijke macht en gevangeniswezen niet een star gegeven kan zijn.

Gemeentelijke Herindelingen

Bij de inrichting van onze samenleving is er voor de gemeenten een belangrijke rol weggelegd. Wij hechten eraan, dat de mensen zoveel mogelijk betrokken zijn bij het beleid dat betrekking heeft op hun woon-, werk- en leefomgeving.

De passage in het regeerakkoord waarin wordt gesteld, dat „het gemeentelijk herindelingsbeleid mede in het kader van de decentralisatie wordt voortgezet ter versterking van de gemeentelijke autonomie“, achten wij dan ook zeer belangrijk.

Bij de hoofdpunten van het regeringsbeleid 1988 wordt over concretisering van het beleid ten aanzien van gemeentelijke herindeling gezegd, dat op basis van het geldende regeerakkoord gekozen is voor een ondogmatische en knelpuntgerichte benadering van de problemen die gemeenten ondervinden bij hun taakbeooging.

Ik neem aan, dat in feite wordt doorgegaan met een samenhangend herindelingsbeleid gericht op versterking van de autonomie der gemeenten, mede in het kader van de decentralisatie.

Deregulering

Het slagen van verdere deregulering en met name ook het inkrimpen van het apparaat dat zich bezighoudt met wat in Elseviers weekblad onlangs zo treffend onze rondpomp-economie werd genoemd, het circuit dus, waarbij eerst circa 2 op de 3 gulden door de overheid worden verzameld om vervolgens weer over onze samenleving te worden verdeeld en waarmee circa 10% van onze beroepsbevolking zich bezighoudt, is in belangrijke mate afhankelijk van de medewerking van de betrokken ambtelijke top. In onze hedendaagse maatschappijstructuur neemt de zogenaamde „4e macht“ een steeds belangrijker plaats in. Het volstoppen van onze samenleving met steeds gedetailleerdere regelgeving maakt het immers steeds moeilijker voor de politieke verantwoordelijkheden, zelfs als zij dag en nacht in touw zijn, om voldoende grip op het totale gebeuren te houden en een zorgvuldige omgang van de overheid met de individuele burger bij de uitvoering der wet- en regelgeving te kunnen waarborgen.

Zien we niet steeds meer situaties op ons afkomen, waarin de beleidsbeslissingen in feite door de „4e macht“ worden genomen in plaats van door de verantwoordelijke bestuurders?

Kortom, zijn we niet in een fase van bureaucratisering terecht gekomen, waarbij de werkelijke macht steeds meer niet bij de gekozenen, de politiek verantwoordelijken binnen onze democratie blijkt te liggen?

Lastenverlichting

Van even groot belang voor onze economische ontwikkeling is zeker een verder terugdringen van de collectieve lastendruk voor burger en bedrijfsleven.

Ons pakket sociale voorzieningen is mede tot stand gebracht op basis van een solidariteitsgedachte, die en in de maatschappij en in de politiek sedert enige decennia een brede weerklink vindt. Dat resulteerde in de acceptatie van een collectieve lastendruk, die hoger is dan waar ook in onze westerse wereld. Intussen is evenwel duidelijk geworden, dat aan die solidariteit van de burger ook grenzen zijn. Grenzen, die bepaald worden door de hoogte van en de progressie in de collectieve lastendruk, maar ook door de wijze waarop de overheid met de verkregen middelen omgaat. De afnemende solidariteit, zich onder meer uitende in uitwijkmanoeuvres naar grijs en zwart circuit, heeft dan ook zeker te maken met zowel de eerder door mij aangege-

ven bureaucratisering als het niveau van de lastendruk op zich.

Een vrij structureel verlagen van de collectieve lastendruk in de komende jaren is naar de mening van mijn fractie een voorwaarde om de solidariteit tussen de onderscheiden groeperingen binnen onze maatschappij in stand te houden. In dit verband moet gewaakt worden voor een te ver doorgevoerde inkomensafhankelijkheid van zowel premies als uitkeringen. Wij zijn dan ook niet gelukkig met het voornemen om de inkomensafhankelijke AOW per 1 april 1988 door te zetten. Het feit dat de inkomensafhankelijkheid „slechts“ een percentage van 30 en niet zoals oorspronkelijk de bedoeling was van 50 betreft, spreekt ons niet aan.

Wij blijven, zoals in het verleden meermalen uitgesproken, grote moeite met inkomensafhankelijkheid van de AOW houden. Het lijkt niet goed mogelijk en ook niet erg zinvol nu aan te geven hoe ver de druk van belastingen en sociale premies moet dalen om weer in verantwoord evenwicht te komen met wat de overgrote meerderheid der burgers als aanvaardbaar ervaart. Aan een discussie over de 60%-aanduiding van de fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer hebben wij dan ook geen behoefte.

Van veel groter belang acht ik het politieke gegeven dat de heer De Vries met zijn aanduiding aangeeft, dat ook hij van mening is dat gedurende deze kabinetsperiode de collectieve lastendruk, bestaande uit belastingen en premies, doorlopend moet blijven dalen. Daarmee is het duidelijk dat de coalitie het volstrekt eens is over de richting van de beweging wat de collectieve lastendruk betreft.

Landbouw

Sedert de start van het kabinet Lubbers I heeft op een aantal gebieden waar zich belangrijke ontwikkelingen voordeden, het advies van een zware commissie van deskundigen een belangrijke rol gespeeld. Ik denk aan de Commissies Wagner, beide Commissies Dekker, de Commissie Oort etc.

Bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer heeft de MP nogal terughoudend gereageerd op verzoeken tot het instellen van een interne commissie van deskundigen ter advisering omtrent de toekomstige structuur van de agrarische sector.

Wat is er zo bijzonder aan de agrarische sector dat het kabinet meent hier met een beperkte ambtelijke studie te kunnen volstaan, waarbij men niet eens wenst te wachten op het rapport van een externe deskundigengroep die vanuit het bedrijfsleven wordt ingeschakeld? Of is het kabinetsbeleid met betrekking tot de inschakeling van externe adviezen gewijzigd?

Onderwijs

Een onderwerp waaraan ik met het oog op de jaren negentig enige extra aandacht wil besteden betreft het onderwijs. Mijn fractie heeft waardering voor de toekomstverkenning die in de begroting van onderwijs is opgenomen. Veel van hetgeen daarin als noodzakelijk en wenselijk wordt opgesomd, kan door ons worden onderschreven. Ook vele hoofdpunten van het voorgenomen onderwijsbeleid hebben in grote lijn onze instemming.

Toch een enkel waarschuwend woord.

Van basisonderwijs tot en met wetenschappelijk onderwijs is er zowel onderwijskundig als bestuurlijk geweldig veel in beweging geweest dan wel nog midden in een veranderingsproces. Dat vroeg en vraagt grote inzet en flexibiliteit van alle betrokkenen in het veld. En dat alles binnen een beperkt budgettair kader, wat soms tot extra spanningen leidde.

Kwalitatief goed onderwijs vraagt vooral ook rust. Niet in de zin van stilstand, maar wel in de zin dat de mensen die de veranderingen moeten uitvoeren, de tijd krijgen om zich daarop voor te bereiden en zich aan te passen. Grote waarde hechten we daarbij aan na-, her- en bijscholing.

Mijn fractie waarschuwt daarom voor overhaasting. Overhaasting die het risico van ontsporingen inhoudt, zoals de problemen in het zich vernieuwend basisonderwijs en de chaos bij de studiefinanciering hebben duidelijk gemaakt.

Deze waarschuwing voor overhaasting heeft ook betrekking op de voorgenomen invoering van de basisvorming in het voortgezet onderwijs. Mijn fractie benadrukt in dit kader nogmaals dat grote waarde wordt gehecht aan voldoende ruimte in het voortgezet onderwijs voor zowel de minder als de meest begaafde leerlingen. Dus ruimte voor het beroepsgericht Lager Beroeps Onderwijs, maar ook voor het voortbestaan van de gymnasia en gymnasiale afdelingen.

Conclusie

Dit is het eerste beleidsdebat tussen dit kabinet en de nieuwe Eerste Kamer.

Hoewel wij als VVD-fractie in de huidige samenstelling dus ook niet betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van deze regering, en daarmee geen formele binding hebben, voelen we ons toch verantwoordelijk voor de continuïteit van en samenwerking binnen de gevormde coalitie. Tegen die achtergrond kan het kabinet dan ook op onze steun rekenen.

Niet kritiekloos, maar vanuit een positieve betrokkenheid bij een gezamenlijk streven naar een evenwichtig compromis tussen collectieve en individuele verantwoordelijkheid, tussen de zorgzame en de kansrijke samenleving.

UIT DE TWEEDE KAMER

Langdurige werkloosheid

Tijdens de Algemene Beschouwingen werd door VVD-fractievoorzitter Voorhoeve het plan gelanceerd langdurig werklozen op een effectieve manier weer een kans te geven op een arbeidsplaats. Ongeveer 240.000 mensen zijn langer dan 2 jaar werkloos. Vele van hen dreigen in een maatschappelijk isolement terecht te komen. Teveel zitten daar al in. Dat is sociaal niet acceptabel naar het oordeel van de VVD-fractie.

Deze week tijdens de begrotingsbehandeling Sociale Zaken werd een nadere uitwerking gegeven van de aanpak van langdurige werkloosheid. Die aanpak ziet er als volgt uit.

1. Alle langdurige werklozen worden opgeroepen voor een heroriëntatiegesprek. Een samenwerkingsverband tussen de arbeidsbureaus en de gemeentelijke sociale diensten moet in eerste instantie voor de uitnodiging zorgen. Tijdens het eerste gesprek dat met de betrokken langdurig werklozen wordt gevoerd zal slechts een gering percentage (ongeveer eenderde) direct verder kunnen worden geholpen.
2. De moeilijke gevallen (ongeveer tweederde) zullen worden onderworpen aan een uitvoeriger heroriëntatiegesprek en zonodig aan een beroepskeuzetest. Deze zwaardere heroriëntatiegesprekken en de beroepskeuzetests worden in principe niet door de arbeidsbureaus en de sociale diensten gedaan maar door particuliere beroepskeuze-adviesbureaus.
3. In alle gevallen wordt na het heroriëntatiegesprek c.q. de beroepskeuzetest een individueel actieplan opgesteld.

Een actieplan dat de betrokkene door middel van bijvoorbeeld om-, her- en bijscholing dan wel werkervaring weer geschikt moet maken voor de arbeidsmarkt.

4. Iedere langdurig werkloze is op straffe van een korting op de uitkering verplicht mee te werken aan het beroepsoriëntatiegesprek en de uitvoering van het individuele actieplan.

In de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is voldoende financiële ruimte opgenomen door middel van een amendement om de gekozen aanpak waar te kunnen maken. Het bestaande scholings- en werkervaringsinstrumentarium is naar het oordeel van de VVD-fractie voldoende om de noodzakelijke scholings- en werkervaringsplannen uit te voeren.

(Voor nadere inlichtingen: R.L.O. Linschoten, tel. 070-182895.)

Begroting Welzijn & Cultuur, vervolg

In de voorgaande editie van de VVD-Expreste zijn de bezwaren uiteengezet die onze fractie had – en heeft – tegen de bezuinigingen op de gezinsverzorging en de herstellingsoorden. De VVD zou deze bezwaren, als motie geformuleerd, aan de Kamer voorleggen, zo was te lezen.

Welnu, de Kamer heeft reeds deze week gestemd over ons voorstel om een bedrag van f 22 miljoen binnen te halen, niet door te korten op de gezinsverzorging, maar door geïntensiveerde toepassing van het profijtbeginsel in de culturele sector, hetgeen neerkomt op verhoging van de toegangsprijzen voor culturele evenementen met circa f 3,40 per kaartje. De motie is door de Kamer verworpen; zij had niet de steun van de twee grootste fracties.

Van het CDA viel niet veel anders te verwachten: men steunde zijn eigen minister. De Partij van de Arbeid, althans de Tweede Kamerfractie daaruit, protesteerde hevig tegen de eventuele consequenties van de motie: de „kleine” man zou tegen een nog hogere muur aanlopen op zijn weg naar de cultuur; de bezoekersaantallen zouden kelderen.

„Althans”, want tot een zekere verdeeldheid binnen de PvdA-gelederen mag wel geconcludeerd worden: voorzitter Sint vond ons voorstel zo kwaad nog niet, zo blijkt uit een VARA-radio interview. Daarnaast heeft ook Flip de Kam in het verleden al eens gepleit, op basis van een mede door hem verricht onderzoek, voor verlaging van subsidies en (dus) verhoging van de toegangsprijs. In zijn ogen zonder consequenties voor de bezoekersaantallen.

Nog even een paar wetenswaardigheden over dit onderwerp. Waar voor een bepaalde voorstelling de bezoeker van het Amsterdamse muziektheater 65 gulden betaalt, telt de overheid nog eens **308 gulden** neer voor diezelfde plaats door middel van subsidiëring.

Uit de statistieken blijkt dat slechts 5% van de Nederlandse bevolking behoort tot de groep frequente bezoekers aan schouwburgen en concertzalen. In tamelijk brede kring leeft de gedachte dat het bezoeken van culturele evenementen een cultuur op zich is geworden, waarvan de participanten over het algemeen „beter gesitueerd” zijn, en dus gaarne bereid wat meer neer te tellen voor hun – wekelijkse – bezoek (het Holland Festival mag hier als voorbeeld dienen). Sterker nog: het omlaag halen van de prijzen maakt de voorstelling verdacht! Men leze het artikel in de Haagse Post van 14 november jongstleden.

Het eindresultaat is dat de gezinsverzorging tóch het volledige bedrag van f 49 miljoen moet opleveren. Men

heeft de VVD echter gevolgd waar het een verhoging van de eigen bijdragen afkeurde. Al dan niet verhoging van de eigen bijdragen zal nu meegenomen worden, zoals door ons bepleit, in de behandeling van de harmonisatie eigen bijdrageregeling eerstelijnszorg. Zodat niet voor bepaalde diensten fikse eigen bijdragen betaald dienen te worden, waar andere – vergelijkbare – diensten gratis zijn.

De gehele bezuiniging van 49 miljoen gulden zal nu gerealiseerd worden door *budgetkortingen*, in te vullen in overleg tussen staatssecretaris Dees en de Centrale Raad voor de Gezinsverzorging.

Over de motie die betrekking heeft op de herstelingssoorten (zie vorige VVD-Expreste) zal gestemd worden zodra ook het onderdeel Volksgezondheid van de WVC-begroting behandeld is.

Concluderend:

- blijkbaar heeft de cultuur een warmer plaatsje in het hart van de zorgzame CDA-samenleving dan de gezinsverzorging;
- de doorsnee (frequente) bezoeker van culturele evenementen, zoals geportretteerd in het H.P.-artikel (en niet alleen daar) geniet blijkbaar vanaf heden de bescherming van de Partij van de Arbeid. Dag kleine man...

(Voor nadere inlichtingen: mw. drs. M.M.H. Kamp, tel. 070-182892.)

Debat paspoortwetgeving

1. Een van de taken van de regering is zich te houden aan de Grondwet. Het kan niet zo zijn dat de regering in een brief aan de Kamer:
 - a) erkent dat er een met de Grondwet strijdige situatie zal ontstaan (per 17 februari 1988), maar:
 - b) stelt dat dat niet erg is, omdat de rechter de wet toch niet aan de Grondwet mag toetsen, zodat de juridische leermeester geen gevolg heeft.
2. Dit standpunt moet worden teruggedrongen door de regering. Er is in het Nederlandse staatsbestel wel degelijk een instantie die moet waken dat de Grondwet niet wordt geschonden: regering en parlement (de wetgever). De bevolking moet ervan op aan kunnen dat ministers zich aan de Grondwet zullen houden. Doen de ministers dat niet, dan is de Tweede Kamer verplicht ervoor te zorgen dat zij tot de orde worden geroepen.
3. Alleen al het feit dat de bewindslieden het op een Kamerdebat hebben laten aankomen is teleurstellend. Er zijn nu twee mogelijkheden
 - a) de regering trekt alsnog het boetekleed aan; dat is dan wel zo laat, dat het boetekleed niet erg meer siert;
 - b) of de regering persisteert. Dat zou denkbaar zijn. Dan moet de Kamer een duidelijke piketpaal slaan (motie).
4. De regering is temeer in gebreke, daar er al vijftien jaar wordt aangedrongen op het indienen van een paspoortwet, en daar bovendien de fatale datum van februari 1988, waarvoor deze wet van kracht moet zijn, al vijf jaar bekend was.
5. In het Kamerdebat bleek dat de regering ongevoelig was voor de Kamerbrede kritiek. De motie Schutte-Wiebenga c.s., waarin de regering is verzocht om een nood-paspoortwet in te dienen, werd vervolgens door de Tweede Kamer aangenomen.

Conclusie: de hele gang van zaken is een smet op het blazoen van de bewindslieden Van der Linden en Van Dijk.

(Voor meer inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-183904.)

UCV Jeugdwelzijnsbeleid

Op herhaald aandringen van de Kamer heeft het kabinet besloten de bezuinigingstaakstelling in de jeugdhulpverlening met f 15 miljoen te verminderen, daarmee het amendement-Korthals uit 1986 een structureel karakter gevende. De ruimte, die daardoor ontstaan is, geeft de mogelijkheid om wenselijke aanpassingen, zoals ombouw van residentiële plaatsen naar dagopvang, harmonisatie van normen en wat de VVD betreft ook herspreiding en herschikking van de residentiële capaciteit, in overleg met de instellingen en de provincies uit te voeren.

De verlaging van de meerderjarigheidsgrens leidt ertoe dat 18-jarigen en ouder niet meer onder de jeugdhulpverlening vallen. Dat acht de VVD-fractie een juiste zaak. Jongeren, die dat wensen, kunnen echter een aangevangen behandeling ook na het bereiken van de 18-jarige leeftijd voortzetten. Wel heeft de VVD-fractie haar zorgen uitgesproken over de hulp aan boven-18-jarigen, die nu bij de algemene hulpverlening terecht komen. Zij heeft het kabinet verzocht daar extra aandacht aan te geven.

Een belangrijk punt blijft de aanwezige capaciteit in de hulpverlening in relatie tot de behoefte.

Enerzijds wordt er hier en daar een overcapaciteit geconstateerd en anderzijds bestaan er wachtlijsten. Bovendien zijn er zorgelijke ontwikkelingen, zoals het toenemende aantal zwerfkinderen en de cumulatie van problemen bij etnische jongeren. Bovendien werken ambulante, semi-residentiële en residentiële hulpverlening als communicerende vaten. Dat betekent dat zeer behoedzaam moet worden geopereerd bij capaciteitsreducties. Het motto dient te blijven, die elk kind, dat hulp heeft, die hulp moet kunnen krijgen.

Over de aard van de hulp heeft de VVD-fractie er nog eens op gewezen, dat hulp aan jongeren primair gericht dient te zijn op het geven van zekerheden, het aanbieden van duidelijke structuren en het creëren van stabiele leefsituaties.

Bovendien zal er meer aan de kwaliteit van de hulpverlening gedaan moeten worden. Te denken valt aan concretere formulering van doelstellingen, betere kwaliteitscontrole en een zo concreet mogelijke resultaatmeting. Daar dient een inspectie op toe te zien. In tegenstelling tot het kabinetsvoornemen zal die inspectie onafhankelijk van de directie jeugdbeleid op het ministerie moeten zijn.

Grote zorgen maakt de VVD-fractie zich over twee groepen jongeren. Dat betreft in de eerste plaats het toenemend aantal zwerfkinderen. De fractie acht het dringend gewenst, dat het kabinet bijzondere aandacht aan deze kinderen geeft en in ieder geval op korte termijn de thuis- en daklozenzorg in staat stelt deze kinderen op te vangen in afwachting van een betere jeugdhulpverlening voor deze groep. Ook in de groep etnische jongeren neemt de problematiek zorgwekkend toe, met name door de cumulatie van problemen. Een specifiek beleid is daarvoor gewenst, mede te baseren op een recent rapport van de Raad voor het Jeugdbeleid. De roep om rust vanuit de jeugdhulpverlening acht de VVD-fractie wel begrijpelijk, maar daar dient niet aan tegemoet te worden gekomen. Ook de jeugdhulpverlening zal voortdurend moeten inspelen op maatschappelijke

en bestuurlijke ontwikkelingen en draagt mede-verantwoordelijkheid voor de financiële problemen van ons land. Wel mag gevraagd worden om duidelijkheid en consistentie in het beleid en om behoorlijk overleg met betrokkenen. Daar ontbreekt het helaas nog teveel aan.

(Voor nadere inlichtingen: H.F. Dijkstal, tel. 070-182884.)

U.C.V. Emancipatiebeleid

Maandag 16 november debatteerde de Tweede Kamer over het emancipatiebeleid. Aan de orde was het Actieplan Emancipatiebeleid en het onderdeel emancipatie uit de begroting van Sociale Zaken. De VVD-fractie had met name op twee punten kritiek. Allereerst de voorbereiding voor 1990, het jaar waarin voor partners geboren na 31 december 1971 de Toeslagenwet komt te vervallen. Vanaf die datum zal er worden begonnen bij 18-jarigen in een samenlevingsverband beide partners een sollicitatieplicht op te leggen in het geval van werkloosheid (tenzij er kinderen beneden de 12 jaar zijn). Dat betekent dat veel meer dan tot nu toe met name meisjes duidelijk gemaakt moet worden dat ze in staat moeten blijven „zelfredzaam” te zijn. De regering moet daarom op de kortst mogelijke termijn met een „meisjesbeleid” komen, dat zich overigens niet alleen op meisjes richt maar ook op ouders, onderwijsgeven en bedrijfsleven. Dit om te bereiken dat tegen 1990 iedereen op de hoogte is. Dit houdt overigens in dat vrijblijvende voorlichtingscampagnes als „Kies Exact” ons inziens niet voldoende zullen zijn.

Het tweede punt waar de fractie kritiek op heeft geuit is het subsidiebeleid. Experimentele subsidies die worden verstrekt door de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid aan projecten dienen, indien ze positief verlopen, verder gesubsidiëerd te worden door een vakdepartement. In dat geval dient van te voren het vakdepartement enige duidelijkheid te verschaffen of men in principe tot overname van het project bereid is. Het kan niet zo zijn dat organisaties gedurende lange tijd eigenlijk alleen maar bezig zijn met subsidieverwerving in plaats van de taak uit te oefenen waarvoor ze dat geld nodig hebben. De minister heeft toegezegd in de adviesaanvraag naar de Emancipatieraad over de ondersteuningsstructuur ook een enkele vraag over het facetbeleid op te nemen.

(Voor nadere inlichtingen: mw. A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-182891.)

Rijnactieprogramma

De Tweede Kamer heeft onlangs met de Ministers Smit-Kroes en Nijpels gediscussieerd over het zogenaamde Rijnactieprogramma (RAP). Dit RAP is op 1 oktober jl. in Straatsburg door de gezamenlijke Rijnoverstaten vastgesteld.

In grove hoofdlijnen komen de afspraken op het volgende neer:

- tegen het jaar 2000 moet de Rijn weer zodanig schoon zijn, dat de zalm er weer inheems zal zijn
- het Rijnwater moet ook in 2000 (nog) geschikt zijn voor drinkwaterdoeleinden
- de onderwaterbodem moet in 2000 niet meer belast zijn met schadelijke stoffen.

Om deze doeleinden te bereiken zijn vele acties nodig. Zoals de volgende:

- met behulp van de beste bestaande technieken moet uiterlijk 1995 de totale hoeveelheid lozingen met $\pm$ 50% zijn verminderd
- er moet een goed c.q. optimaal controlesysteem worden uitgewerkt
- er moeten veiligheidsmaatregelen voor industrie complexen worden uitgevoerd
- er moet een harmonisatie van lozingsnormen worden tot standgebracht
- het waarschuwings- en alarmeringssysteem voor rampen (zoals in november 1986 bij Sandoz) moeten verder worden geperfectioneerd
- er moet een onderzoeks- en herstelprogramma voor de vervuilde onderwaterbodems worden opgezet
- de 2e fase van vermindering van zoutlozingen uit Frankrijk moet strikt worden uitgevoerd.

Onze woordvoerder, Jan te Veldhuis, prees de Ministers voor het feit dat zij het RAP politiek hebben kunnen doordrukken. Het ontwerp voor dit RAP werd opgesteld door een particulier bureau: het bureau McKinsey, onder leiding van oud-Minister P. Winsemius. Een bewijs voor de VVD-filosofie dat privatisering vele mogelijkheden biedt!

Toch blijven nog een aantal VVD-wensen onbeantwoord. Jan te Veldhuis drong er op aan om daarover bij de volgende bijeenkomst van de Rijnoverstaten (begin 1988) alsnog een aantal nieuwe afspraken te maken. Zoals over de volgende punten.

1. Onafhankelijke internationale controle op de lozingen en openbaarheid van de vergunningen. Helaas blijken daar de deelstaten in Duitsland nu nog tegen te zijn. Openbaarheid bevordert echter de democratische controle op gemeenschapsbelangen. Het gaat daarbij niet om bedrijfsgeheimen, maar om wat bedrijven en gemeentelijke instellingen uiteindelijk in openbare wateren terecht laten komen. De VVD-Ministers zegden toe om zich hiervoor te blijven inspannen.
 2. De feitelijke maatregelen voor vermindering van de lozingen moeten daadwerkelijk en snel worden geëffectueerd. Minister Nijpels komt nog dit jaar met een „werkplan” voor de Nederlandse reductie van lozingen. Daarna volgt de procedure van vergunningsaanpassingen. De druk op de buitenlandse ketel moet echter hoog blijven om hetzelfde te doen. De Ministers waren het hier mee eens.
 3. De harmonisatie van lozingseisen moet zo spoedig mogelijk worden doorgevoerd. Dat voorkomt oneerlijke concurrentievervalsingen en vermijdt dat Nederland (weer) overmatig gidsland moet zijn. De Ministers stemden hier mee in. Het versterkte secretariaat van de Internationale Rijncommissie kan hierbij het voortouw nemen.
 4. De sanering van de vervuilde onderwaterbodem moet ook de nodige prioriteit krijgen vanwege de blijvende invloed daarvan op de waterkwaliteit. Voor Nederland komt er rond de jaarwisseling een eerste actieplan. Het buitenland moet echter nog min of meer beginnen. Daarom moet Nederland druk blijven uitoefenen.
 5. De fosfaatproblematiek moet nu ook echt worden aangepakt. Bijvoorbeeld door de bouw van zogenaamde derde-traps-zuiveringsinstallaties, zoals Jan te Veldhuis benadrukte.
- Rond de jaarwisseling zal Minister Nijpels een integrale Nota naar de Tweede Kamer sturen, waarin alle beleidsmaatregelen voor de terugdringing van fosfaatbelasting zullen worden behandeld. Fosfaten zijn nu door de Rijnoverstaten in elk geval als prioritaire stof aangemerkt; dat wil zeggen de vermindering van de fosfaatbelasting van

oppervlaktewateren wordt nu bij voorrang door alle Rijn-oeverstaten aangepakt.

Concluderend kan worden gesteld dat nu goede internationale afspraken zijn gemaakt om de verontreiniging van de Rijn terug te dringen.

Het is verheugend dat VVD-Ministers daartoe belangrijke politieke afspraken hebben kunnen maken.

Maar: het is nog lang niet zo ver dat we rustig achterover kunnen gaan leunen. Er moet nog veel werk worden verzet, vooraleer er weer volop zalmen in de Rijn zullen voorkomen.

De politieke druk op de „Rijn-ketel” zal nog jaren moeten worden volgehouden.

(Voor nadere inlichtingen: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-182901.)

UCV – Buitenlandse Handel

VVD-woordvoerder Weisglas zei allereerst dat export primair de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven is. De overheid dient daarnaast een voorwaardenstellend beleid te voeren, door middel van het algemeen economisch beleid, inclusief handelspolitiek, en door middel van aanvullende exportondersteuning, voorlichting, promotie en financiële steun bij concurrentievervalsing uit het buitenland. Juist nu is dat voorwaardenstellend beleid van ongeloflijk groot belang, onder meer gelet op

- de ontwikkeling van de omvang van de wereldhandel en het voor het eerst teruglopende Nederlandse aandeel daarin
- de gevolgen van de wisselkoersontwikkelingen, uiteraard vooral van de dollar
- het toenemende protectionisme in de verschillende landen, vooral in de Verenigde Staten
- de toenemende concurrentie door middel van financiële ondersteuning van de export door andere overheden
- de gevolgen van de schulden crisis
- de interne problemen in de EG, zoals de financiering, de landbouwuitgaven en de hapering bij het creëren van de interne markt.

Dat voorwaardenstellend beleid bestaat om te beginnen uit voortzetting van het economische saneringsbeleid, door middel van het verder terugbrengen van de collectieve sector en de collectieve lasten en aldus het verbeteren van de concurrentiekracht van het exporterende bedrijfsleven.

In dit verband isoleren theoretische exercities met 60%-normen voor de collectieve uitgaven ons van de werkelijkheid en de buitenwereld. Dat soort exercities zijn dan ook weinig vruchtbaar.

Wij moeten ook voortgaan met loonmatiging, overigens primair een taak van werkgevers en werknemers zelf. Juist nu is dat van het grootste belang om internationaal te kunnen blijven concurreren.

In de tweede plaats moet het voorwaardenstellend beleid bestaan uit internationaal overleg gericht op onder meer realistische wisselkoersverhoudingen en een beter handelsevenwicht in de wereld, vooral door middel van afstemming van het economisch beleid van de verschillende landen.

Het is te betreuren dat het Louvre-accord niet voldoende heeft gefunctioneerd en dat de recente vergaderingen van de presidenten van de centrale bank in de BIB en van de EG-ministers van Financiën nog weinig concreets

heeft opgeleverd. Het Louvre-accord is overigens niet in de eerste plaats een afspraak om wisselkoersen te stabiliseren, maar is primair gericht op betere coördinatie van het onderliggende economische en monetair beleid. Het feit dat het daaraan schort, is in mijn ogen de belangrijkste aanleiding van de problemen waarmee wij nu geconfronteerd zijn.

In de derde plaats moet dat voorwaardenstellend beleid bestaan uit intensivering van het multilaterale handelspolitieke overleg, samen met de andere EG-partners en primair in GATT en Uruguay-ronde.

Op korte termijn is van groot belang het realiseren van de afspraak op het gebied van „roll-back” en „standstill” van nu al bestaande protectionistische maatregelen. Als je kijkt naar de wereld van vandaag zie je dat dit niet voldoende werkt en het is van cruciaal belang dat op korte termijn verbetering in die situatie komt in de geloofwaardigheid van de handelsonderhandelingen op lange termijn niet te ondermijnen.

Voor het protectionistische beleid van de VS is zorgelijk. Dit hangt als een zwaard van Damocles boven de onderhandelingen in Genève. Alle mogelijkheden die de GATT biedt aan tegenactie moeten worden gebruikt en verder moet er natuurlijk worden doorgegaan met het intensieve overleg tussen de EG en de VS. Hetzelfde geldt wat betreft Japan, al lijkt daar enige kentering ten goede wat betreft de opening van de markt voor invoer en beperking van de export.

Een vierde onderdeel van het voorwaardenstellend beleid is het tot stand brengen van een interne markt in de EG in 1992 en het versterken van de EG-technologische samenwerking. Dat is en blijft een voorwaarde om als Europa, en dus ook als Nederland, te kunnen concurreren met de VS, Japan en andere landen. De achterstand bij het creëren van die interne markt is zorgelijk. Creatie van de interne EG-markt moet samengaan met een liberale externe handelspolitiek van de EG. Daarom mag geen heffing plaatsvinden op olieën en vetten en op graanvervangers.

In de Bondsrepubliek Duitsland zouden plannen bestaan voor tolheffing op het vrachtverkeer. Weisglas vroeg de staatssecretaris daartegen krachtig te protesteren bij de Bondsrepubliek Duitsland. Dit plan gaat dwars in tegen de gedachte over de Europese eenwording en het is erg nadelig voor het Nederlandse bedrijfsleven.

De omvang van de waarde van de Nederlandse export is teruggelopen in 1986 en in 1987. Dit is uiteraard zorgelijk, ook gezien het teruglopende marktaandeel van Nederland in de wereldhandel in het algemeen. Verbetering in die situatie is in de allereerste plaats vooral afhankelijk van het algemene economische klimaat in de wereld en van een aantal hiervoor genoemde factoren. Verder van de bedrijven zelf, maar ook van adequate ondersteuning door de Nederlandse overheid: voorlichting, promotie en financiële steun bij de concurrentievervalsing door andere overheden.

Het Heroverwegingsrapport Exportbeleid stelt dat in het systeem van exportondersteuning van de overheid grote fouten zitten en dat het Nederlandse exportbeleid goed functioneert, zij het dat ook onderdelenaanpassingen en verbeteringen mogelijk zijn. De VVD deelt die mening.

Het rapport stelt verder dat het zeer beperkte budget dat de overheid voor exportbeleid beschikbaar heeft – ongeveer f 160 à f 170 miljoen per jaar – een, in verhouding, grote invloed uitoefent op de Nederlandse economie en werkgelegenheid. Verdere bezuinigingen op het exportvoorlichtings- en promotiebeleid zouden vooral het midden- en kleinbedrijf schaden, ofwel zij zouden de Nederlandse

kapitaalgoederenexporteurs in een nog ongunstiger positie plaatsen. De fractie van de VVD gaat daarom accoord dat in 1988 niet verder zal worden bezuinigd op de exportbevordering.

Wel moet natuurlijk, juist als er niet wordt bezuinigd worden doorgegaan met het vergroten van de doelmatigheid, het vermijden van overlappingsen en de verdere toepassing van het profijtbeginsel bij het exportbeleid. Bij voorlichting en promotie is voortdurende aandacht voor vooral het midden- en kleinbedrijf van het allergrootste belang.

Het matching-fonds moet gericht blijven op het gelijk-trekken van financieringsvoorwaarden voor het exporteerende bedrijfsleven bij concurrentieverstorende praktijken van buitenlandse overheden. Met name gaat het hierbij om de kapitaalgoederenexport naar ontwikkelingslanden. Natuurlijk moet internationaal overleg om die concurrentieverstorende praktijken te beëindigen doorgaan.

Zo lang het – helaas – nog veel te weinig resultaten heeft, moet ook in onze ogen de toepassing van het matching fonds flexibeler en zo mogelijk ruimer zijn dan thans het geval is.

De exportkredietverzekering tenslotte, moet op lange termijn zeer zeker kostendekkend zijn, maar binnen die voorwaarde is een verruiming en een grotere flexibiliteit per transactie gewenst, bijvoorbeeld – als dat nog mogelijk is – door verdere premiedifferentiatie en door een differentiatie van het eigen risico.

(Voor nadere inlichtingen: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-182903.)

UCV Energie

Bij de behandeling van het hoofdstuk Energie van de begroting van Economische Zaken 1988 werd namens de VVD-fractie de internationale ontwikkeling van de energiemarkt aan de orde gesteld. Uit de gegevens die door de Minister beschikbaar werden gesteld bleek dat al in het jaar 2000 belangrijke verschuivingen in het aanbod van olie zullen gaan optreden. Het aanbod zal dan vooral komen van slechts enkele landen rond de Perzische Golf. Een te grote afhankelijkheid van die leveranciers brengt het risico met zich mee van sterke prijsstijgingen. Het aanbod van gas in West-Europa kan tegen die tijd door het beschikbaar komen van Noors gas in een deel van de behoefte voorzien. Het lijkt er niet op dat het gas tegen lage prijzen op de markt beschikbaar zal zijn. Uit de ter beschikking gestelde gegevens bleek tevens dat het aanbod van uraan zodanig zal zijn dat er voor zeker veertig jaar voldoende zal zijn tegen nauwelijks stijgende prijs. Maar ook in de periode daarna kunnen door het opvoeren van de exploratie nog grote hoeveelheden uraan ter beschikking komen.

De VVD-woordvoerder gaf veel aandacht aan de mogelijkheden tot besparing van energie die er nog steeds in ruime mate zijn. Het stimuleringsprogramma voor warmtekracht-koppeling dat wordt ondersteund door de Minister kan in de komende jaren leiden tot een aantal nieuwe projecten waardoor op het gebruik van aardgas kan worden bespaard. Door een goede coördinatie zal worden gepoogd het voorgenomen programma ook zonder vertraging te realiseren.

Voor de VVD-fractie was de ontwikkeling van de stadsverwarming teleurstellend. In de laatste jaren is besloten om enkele grote projecten niet door te laten gaan. Gevraagd werd aan de Minister om nog eens goed na te gaan welke knelpunten er aanwezig zijn. De indruk ontstaat dat in Duitsland en in Denemarken wel voortgang wordt

geboekt met de uitbouw van stadsverwarming en dat ons land daarin achterblijft. Zodra de gasprijzen weer gaan stijgen wordt de rentabiliteit van stadsverwarming weer groter en kan er zelfs sprake zijn van winstgevendheid.

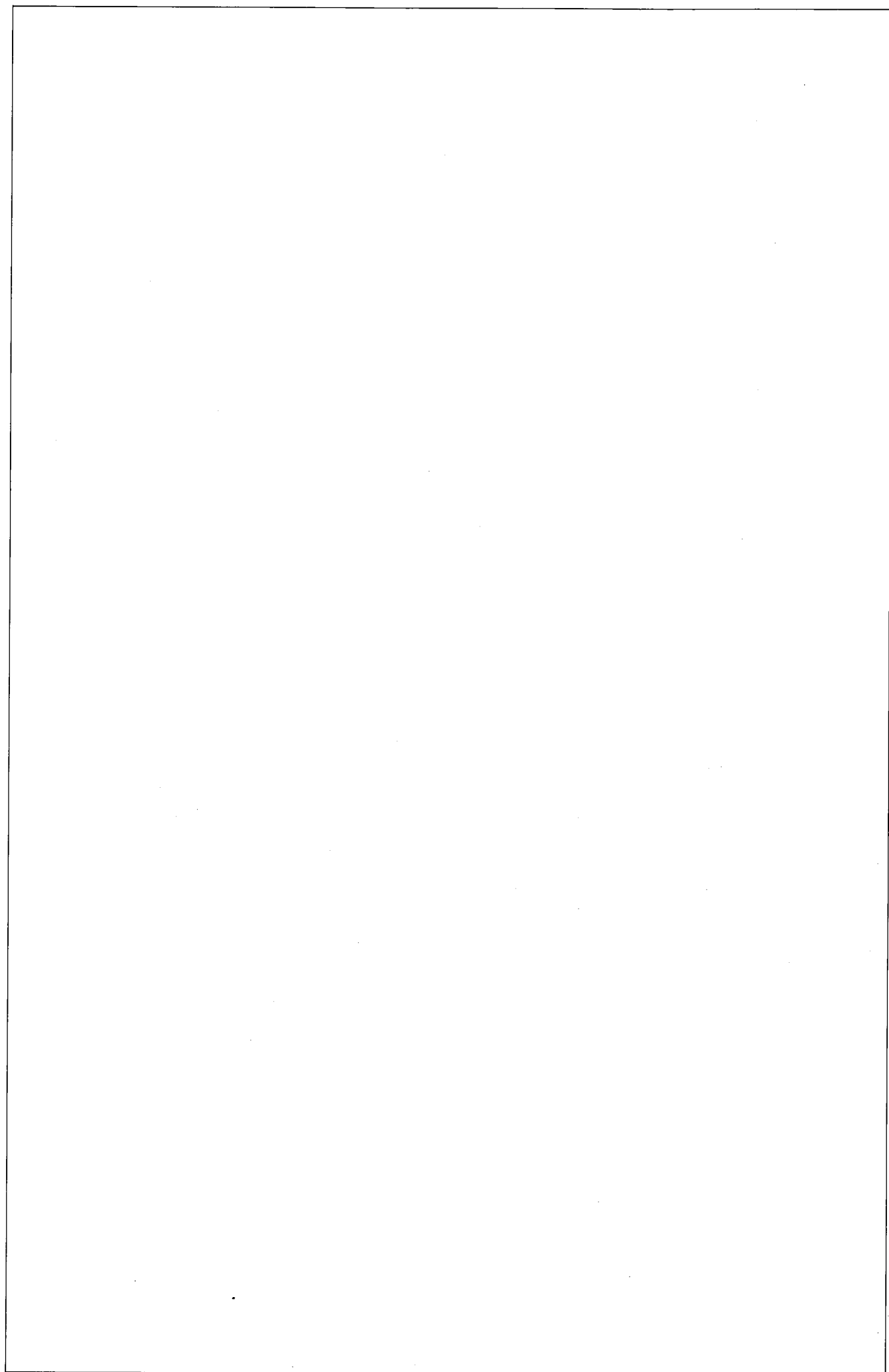
Betreurd werd dat de isolatie van huurwoningen in 1987 niet verlopen is volgens de opgestelde plannen. De Minister zegde toe dat hij met de Staatssecretaris van Volkshuisvesting zal nagaan welke oorzaken hiertoe hebben geleid en deze zal trachten weg te nemen.

De Minister werd gevraagd om de doelstelling om in het jaar 2000 te komen tot een energiebesparing van 30% ten opzichte van 1980 gehaald zal worden en of de Regering zich daartoe blijft inspannen. De OECD had in haar energierapport twijfel uitgesproken of deze ambitieuze doelstelling zou kunnen worden gehaald. Daarvoor is een grote inspanning noodzakelijk. De Minister werd gevraagd na te gaan welke stimuli door hem gegeven kunnen worden om het grote potentieel aan besparingen dat nog aanwezig zou zijn ook te realiseren.

Tenslotte werd aandacht geschonken aan het Regeringsstandpunt over het rapport van de United Nations Commissie voor Milieu en Ontwikkeling. „Our Common Future”. Deze Commissie stelde vast dat voor een groeiende welvaart voor een toenemende wereldbevolking voldoende energie beschikbaar moet zijn, maar dat een toename van het energiegebruik niet mag leiden tot een sterke toename van het gebruik van fossiele brandstoffen. De Commissie beveelt een zogenaamd lage energiescenario aan. Dat houdt in dat de Westerse industrielanden zullen moeten streven naar een halvering van hun energiegebruik tegen 2020. De Regering heeft in haar reactie dit streven ondersteund.

De VVD-fractie heeft de Minister van Economische Zaken voorgehouden dat een dergelijk terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen in ons land een geweldige inspanning zal vragen. De Regering zal zich moeten beraden op een uitvoeringsplan waarmee dat ambitieuze doel bereikt kan worden. Er werd bij de Minister op aangedrongen om het advies van de World Committee mede te betrekken bij het opstellen van een programma voor de bouw van nieuwe electriciteitscentrales.

(Voor nadere inlichtingen: drs. R. Braams, tel. 070-183883.)

De PvdA is voorbarig

PvdA-fractie-leider Wim Kok en zijn vice-voorzitter Wim Meijer hebben voorgesteld een coalitie PvdA-VVD-D'66 te vormen. Hun aanbod is erg vriendelijk, maar lijkt meer ingegeven door de wens het CDA buiten spel te zetten dan om met de VVD beleid te voeren waar de VVD ook achter zou kunnen staan. Kok en Meijer gaan van een verkeerde vraag uit: welk beleid is nodig om de problemen van ons land op te lossen: criminaliteit, werkloosheid, te hoge overheids-uitgaven, milieuvervuiling, enzovoort. De VVD heeft daar duidelijke antwoorden op. Om zoveel mogelijk van ons liberale programma uit te voeren, werken wij samen met de partij die programmatisch het dichtstbij ons staat. Dat is het CDA. Pas in 1990 is de vraag aan de orde, hoe een nieuwe coalitie eruit moet zien. De kiezers en de programma's moeten de doorslag geven, en niet afkeer van het CDA. De samenwerking loopt in het algemeen goed, dus er is geen reden om de PvdA nu in de armen te vallen. Ook al is er in verschillende steden en provincies een goede samenwerking van liberalen en sociaal-democraten, in de landelijke politiek is het huidige PvdA-programma geen realistische basis voor samenwerking.

Joris J.C. Voorhoeve

Visserij

De invoering van een Europese regeling ter beperking van de visvangsten heeft de visserij de nodige problemen bezorgd. Met name omdat de aanwezige vangstcapaciteit aanzienlijk groter is dan de toegewezen visquota.

Toen eind oktober de vangst, onder meer schol werd gesloten was wel het Nederlandse quotum volgevoerd, doch een aantal ondernemingen had nog ruimte in hun individuele quotum. Zij werden daarmee het slachtoffer van een niet goed functionerend controleapparaat, waardoor sommige wel meer hebben opgevoerd dan op basis van hun quotum toegestaan was.

CDA en VVD hebben in de Eerste Kamer bij motie aangedrongen op een tegemoetkoming van gedupeerde vissers, alsmede op het ontwerpen van een beter werkende regeling voor 1988.

Deze motie is met name van belang om aan te geven dat een situatie waarbij een regelgeving leidt tot een zodanige uitvoering, dat degenen die zich aan de regels houden het slachtoffer worden van het niet naleven door anderen van diezelfde regelgeving, het vertrouwen in de wet- en regelgeving als zodanig op de tocht zet.

De overheid draagt grote verantwoordelijkheid om zorgvuldig met de naar burgers en bedrijfsleven gerichte regelgeving om te springen. Wij hebben de indruk dat aan deze verantwoordelijkheid de laatste tijd te weinig aandacht wordt besteed.

ir. D. Luteijn, VVD-Eerste Kamerfractie

UIT DE TWEEDE KAMER

Begroting Economische Zaken

Inleiding

Economische Zaken claimt een bijzondere verantwoordelijkheid voor het bevorderen van een gezonde economie en daardoor een duurzame economische groei, gebaseerd op het WRR-rapport: „Ruimte voor groei”.

Dit is merkwaardig omdat het uitgangspunt van dat rapport haaks staat op het door het kabinet gevoerde beleid. Het is een uiting van de typisch Nederlandse drang naar consensus-politiek, waar de OESO terecht kritiek op heeft. Onze besluitvorming is daardoor veel te traag, hetgeen misschien een van de oorzaken is van onze achterblijvende economie. Bovendien wordt de invloed van het parlement door al de diverse advies-commissies feitelijk uitgehold.

In onze open economie is economische groei deels afhankelijk van de externe instabiele factoren. Daarbij komen nog de gevolgen van de recente sterke wisselkoersdaling. De directe en indirecte handel in geld heeft veel meer invloed op de koersen en daardoor ook op de vooruitzichten van bedrijven, dan de handel in goederen en diensten zelf.

Bedrijfsklimaat

Het bedrijfsklimaat is echter niet alleen afhankelijk van de door EZ opgesomde lastendruk, deregulering, mededingingsbeleid en dergelijke. Het vertrouwen in de overheid zelf, goed gepland consistent overheidsbeleid, aandacht voor rechtmatige bezwaren van het bedrijfsleven is zeker zo belangrijk. De VVD hoort steeds meer klachten over het laatste. Management moet teveel tijd besteden aan langdurig overleg. Zelfs de 60%-norm van de heer De Vries ondermijnt het vertrouwen in de overheid.

Industriebeleid

Economische Zaken moet wat de VVD betreft op de barricaden staan voor het industriebeleid. Dit is nu voorwaardenscheppend en beperkt zich binnen Economische Zaken tot enkele op de industrie-gerichte beleidsinstrumenten, waarbij Technologiebeleid het belangrijkste is. Overheidsaankopen helaas de minst geslaagde. De VVD gaat accoord met wijze zelfbeperking, maar de economische positie van ons land en een evenwichtige opbouw van ons produktief vermogen vraagt om aandacht voor de samenhang van industrie met dienstverlenende activiteiten. Econo-

mische Zaken moet op zijn minst signaleren dat er een bedreiging is voor de positie van Nederland als distributieland door onder andere de achteruithollende infrastructuur, de problemen in de haven van Rotterdam en het verleggen van de goederenstroom naar het Zuiden.

Economische Zaken heeft ook als taak om het bedrijfsleven bewust te maken van de veranderingen die zullen plaats vinden als de geïntegreerde interne markt een feit is. Met name het Midden- en Kleinbedrijf zal zich niet bewust zijn van de bedreiging op de thuismarkt. Er moet meer samenhang komen, meer aandacht voor kwaliteit. In Frankrijk en Engeland wordt met name bekeken wat de gevolgen van de interne markt zijn voor het bedrijfsleven en de overheid. Van Nederlandse zijde in deze richting blijkt nog niets.

Technologiebeleid

De VVD hoopt dat de minister met de voorbereiding van de Innovatie Centra niet zulke hooggespannen verwachtingen wekt, dat de Kamer voor een voldongen feit wordt geplaatst. De OESO plaatst in zijn rapport enige kritische kanttekeningen bij het Nederlandse Technologiebeleid, die het kabinet niet weerlegt bijvoorbeeld:

- het technologiebeleid is vrij ambitieus
- IOP's zijn niet innovatief genoeg en nauwelijks te onderscheiden van andere programma's
- het TNO-model moet niet zo maar overgeplant worden op andere GTI's
- het bedrijfsleven is niet in staat de financiering van GTI's via opdrachten grotendeels over te nemen
- Centers of Excellence ontstaan pas op zeer lange termijn

De vraag kan gesteld worden of de subsidies niet te hoog zijn gezien het enorme enthousiasme van het bedrijfsleven voor bepaalde programma's. Hebben ze hier werkelijk zelf geen geld voor of willen ze de gok wagen met al panaklare projecten?

De Kamer heeft gevraagd om een scheiding tussen beleid en uitvoering. Het als gevolg daarvan afstoten naar werkmaatschappijen stuit bij de VVD op steeds meer bezwaren.

Redenen hiervoor zijn:

- een werkmaatschappij voorkomt geen verstrengeling van belangen
- de inhoudelijke en financiële controle is moeilijker
- voorbeelden als PEO en NEOM en INSTIR nopen tot bezinning
- interactie tussen beleid en uitvoering wordt bemoeilijkt
- de tussenlaag tussen beleid en bedrijf wordt als belemmerend ervaren

Scheepsbouw

De prognoses van de EG voor de scheepsbouw zijn niet hoopgevend. Scheepvaart houdt geen gelijke tred met de economische groei. Desondanks blijft het aandeel van Europa stabiel, maar de positie van Nederland verslechtert, terwijl onze werven niet verouderd zijn. Het is dan ook te hopen dat de HAL zijn medeverantwoordelijkheid beseft en orders in Nederland plaatst. De overheid moet echter alle zeilen bijzetten. De evaluatie van de steunregeling laat lang op zich wachten.

Fokker

De overheid zal binnenkort de meerderheid van de prioriteitsaandelen bij Fokker verwerven, waardoor de formele invloed op de Raad van Commissarissen bevestigd lijkt.

De toekomst ziet er voor Fokker weer wat rooskleuriger uit met de verkoop van 8 F50's aan Maleisië en de certificatie van de F100.

(Voor nadere informatie: mw. drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-182898.)

Hoofdpijnen begroting ontwikkelingssamenwerking 1988

„De VVD is, op hoofdpijnen, ingenomen met het beleid van Minister Bukman, dat zich kenmerkt door een nuchtere benadering en een praktische aanpak”, zo begon woordvoerder Erica Terpstra het begrotingsdebat over Ontwikkelings Samenwerking.

Ondanks de vele moeilijke bezuinigingen op andere beleidsterreinen is aan de doelstelling van 1,5% van het NNI voor ontwikkelingssamenwerking vastgehouden, zoals ook in ons verkiezingsprogramma stond. Om *minstens drie redenen*: 1) de medemenselijkheid – of solidariteit – ten behoeve van mensen die ver beneden ieder bestaansminimum leven, 2) het feit dat Noord en Zuid uiteindelijk van elkaar(s markten) afhankelijk zijn en 3) omdat te grote verschillen op den duur bedreigend zijn voor de wereldvrede. Het is dus tevens in ons eigen belang om ontwikkelingssamenwerking op peil te houden, maar „het verplicht ons wel tot een uiterste inspanning kwaliteit en doelmatigheid van de hulp optimaal te doen zijn”, aldus Erica Terpstra. *Donorcoördinatie* kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren: het verhoogt de effectiviteit van de hulp en vermindert tegelijkertijd het beroep op de bestuurlijke capaciteit van ontwikkelingslanden. De VVD vindt dat de eerste verantwoordelijkheid voor coördinatie van beleid bij het ontvangende land ligt. Desgewenst zou Nederland bilaterale hulp kunnen verlenen ter versterking van het overheidsmanagement. Ook de donorlanden zelf dienen aangesproken te worden op de politieke wil tot donorcoördinatie. Minister Bukman beloofde volgende week in internationaal verband de VVD-suggestie in te brengen om in de DAC-landenrapporten de mate van donorcoördinatie systematisch per land op te nemen. Om de coördinerende rol van de UNDP tussen de verschillende donoren te versterken diende de VVD een voorstel in om dit VN-orgaan meer geld te geven (met als dekking onder andere het niet laten doorgaan van de subsidieverhoging van de NCO).

2. Lof had de VVD voor het versterken van de rol die het bedrijfsleven kan spelen ten behoeve van het ontwikkelen van de zelfstandige economische kracht van ontwikkelingslanden. Deze opvatting – zoals bekend niet nieuw voor de VVD – vindt gelukkig steeds meer ondersteuning, vooral ook in de ontwikkelingslanden zelf, waar het belang van de *particuliere sector* steeds meer en expliciet wordt onderkend. Hierin past zowel het overdragen van taken door overheden in ontwikkelingslanden aan de particuliere sector als het vergroten en optimaliseren van de ontwikkelingshulp. Het is belangrijk dat het daarbij niet alleen gaat om leveranties van goederen en diensten door het Nederlandse bedrijfsleven ten behoeve van het ontwikkelingsproces in de derde wereld, maar ook aan investeringen, samenwerkingsverbanden tussen Nederlandse bedrijven en die in ontwikkelingslanden en aan overdracht van kennis en technologie.

In tegenstelling tot de PvdA, die kennelijk nog steeds een grote achterdocht heeft tegen alles wat bedrijfsleven heet, kan de VVD dan ook van harte instemmen met de verhoging van de post ontwikkelingsrelevante exportbevor-

dering, zij het dat deze verhoging volgens de VVD gepaard moet gaan met een reeks van maatregelen: „Uitgaande van de behoeften en mogelijkheden in ontwikkelingslanden, wordt er thans nog steeds onvoldoende ingespeeld op het benutten van het Nederlandse aanbodpotentieel, zowel in de produktiesfeer als in de dienstensector. Potentiële investeerders krijgen te maken met ingewikkelde en tijdrovende procedures”, aldus Erica Terpstra die de Minister vroeg daar nu snel verbetering in te brengen.

3. Een groot deel van het debat werd beheerst door de discussie over het nieuw ingezette beleid om (onder andere in Midden-Amerika) ontwikkelingssamenwerking te benutten om jonge democratieën te steunen. De VVD is het daar van harte mee eens, al waarschuwden wij wel niet terug te keren naar het versnipperde beleid van de jaren zeventig (Jan Pronk), toen Nederland met een honderdtal landen over de hele wereld een hulprelatie had. Het was de VVD-minister Eegje Schoo die succesvol een concentratie doorvoerde opdat wij aan een beperkter aantal landen (± 45) meer effectieve hulp kunnen geven. Bovendien had de VVD nogal wat vragen: „Wanneer is er sprake van een „jonge democratie”, welke criteria leg je daarbij aan, in hoeverre worden daarbij de klassieke en sociaal-economische mensenrechten betrokken, hoe meet je de voortgang van het democratiseringsproces en welke consequenties zal het stagneren van dit democratiseringsproces hebben voor het Nederlands beleid?” zo vroeg Terpstra, die aan het eind van het debat moest constateren dat de minister niet op alle indringende vragen een even helder antwoord had.

4. NCO: Zoals bekend heeft de VVD jaar in jaar uit ernstige kritiek gehad op de Nationale Commissie voorlichting en bewustwording Ontwikkelingssamenwerking, hetgeen geleid heeft tot een drastische wijziging van structuur en mandaat. *Destijds is in de Kamer de afspraak gemaakt de NCO de rust te gunnen zich binnen enkele jaren daaraan aan te passen.*

„Ik zal me aan die afspraak houden en inhoudelijk dus ook geen opmerkingen maken over de NCO. Wel over de exorbitante groei van de begrotingspost voorlichting die in enkele jaren is gegroeid van f 14 miljoen naar f 26 miljoen”, aldus Erica Terpstra die erop wees dat er wel taken zijn overgeheveld van de NCO naar bijvoorbeeld het onderwijsveld en een nieuwe ad-hoc commissie Noord-Zuid, maar dat er niet tegelijkertijd iets af is gegaan van het budget van de NCO. „Sterker nog, het budget is niet eens gelijk gebleven! Neen, de minister stelt zelfs voor de NCO dit jaar liefst f 2,2 miljoen meer te geven! Dit nu lijkt de VVD geen goede zaak. Daarom ons voorstel de voorgenomen subsidieverhoging ad f 2,2 miljoen niet door te laten gaan.” Ook het CDA had ernstige kritiek, maar het lijkt erop dat zij desondanks straks, (wederom) samen met de PvdA, toch voor die extra subsidie voor de NCO zullen stemmen. Het is jaar in jaar uit nooit anders geweest. Ook nu weer staat CDA kennelijk voor: Citiek (op de NCO) Doch Anders stemmen...

Voor nadere informatie: mw. E.G. Terpstra, tel. 070-182900.)

Bejaardenoorden

De afgelopen weken is de VVD positief in het nieuws gekomen met een *reddingsplan* om te voorkomen dat in enkele regio's als Groningen, Amsterdam en Utrecht massaal duizenden plaatsen in bejaardenoorden gesloten moeten worden, waardoor vele hoogbejaarden gedwongen moeten verhuizen en vele andere hoogbejaarden die drin-

gend moeten worden opgenomen in een bejaardenoord nog veel langer zullen moeten wachten in een vaak onhoudbare situatie thuis. Waar gaat het om?

Voorgeschiedenis:

Met de wijziging van de Wet op de Bejaardenoorden per 1 januari 1985 zijn een aantal ingrijpende veranderingen aangebracht, zoals een ander *financieringssysteem*, een ander systeem van vaststelling en inning *eigen bijdrage* en een *vereveningssysteem* gericht op meer gelijke spreiding van de capaciteit van de bejaardenoorden over het land, gebaseerd op het aantal *65-plussers* in die regio's. Bovendien werd er *gedecentraliseerd* naar de provincies en de vier grote steden (financiering, planning en beleid in één hand).

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel waren er nogal wat veronderstellingen. Een ervan was dat de verevening en de budgetfinanciering niet zouden leiden tot het massaal sluiten van hele bejaardenoorden. De VVD bedong een *evaluatie* van de uitvoering van de wet in 1989, opdat eventueel in de praktijk optredende problemen alsnog zouden kunnen worden bijgesteld. Toen in de loop van 1985 en 1986 het aantal problemen met de uitvoering van de wet steeds groter werden, met name in die gebieden die zich geconfronteerd zagen met een aanzienlijke daling van de specifieke uitkering en een extra negatief effect van tegenvallende eigen bijdrage, hebben VVD, PvdA en D'66 eind vorig jaar aangedrongen op een vervroegde evaluatie, tot groot ongenoegen van niet alleen het CDA maar ook van Minister Brinkman, die nog steeds niet echt overtuigd leek van de enorme problemen en de in sommige regio's dreigende massale sluiting van bejaardenoordenbedden. Zelfs dit jaar nog heeft de Minister herhaaldelijk beweerd dat „er op korte termijn niet zou hoeven worden overgegaan tot sluiting van bejaardenoorden.” De praktijk leert anders!

Er is in enkele provincies en grote steden sprake van een dreigende sluiting van op zijn minst een *8000 plaatsen* op korte termijn, vooral in de provincies Groningen, Utrecht, Noord-Holland en de steden Amsterdam, Groningen en Utrecht. De VVD heeft zich nogal geërgerd aan de Minister die nog steeds ontkent dat sluiting onvermijdelijk is. „Zijn het”, zo vroeg Erica Terpstra de Minister, „dan onverantwoordelijke provinciale bestuurders die uit een soort hobby plannen maken om bejaardenoorden te sluiten? De Minister kan toch niet volhouden dat deze bestuurders andere alternatieven hebben om de cumulatie van problemen het hoofd te bieden?

Wat zijn die gecumuleerde problemen?

- 1) Voor de specifieke doeluitkering werd vastgesteld is er met een aanzienlijk bedrag op het budget gekort. Dat was een bezuinigingsmaatregel waarmee wij instemden, zonder overigens toen te vermoeden dat in de loop der tijd door én het gat tussen geraamde eigen bijdrage en werkelijk geïnde eigen bijdrage, én de slechts voor de specifieke uitkering geldende loon- en prijscompensatie (dat wil zeggen dus slechts voor 60% van het totale exploitatiebudget) én de wettelijk vastgelegde verevening tezamen er in de knelpuntregio's dusdanige budgettaire problemen zouden ontstaan dat sluiting van veel plaatsen onvermijdelijk zou worden, zelfs als men bereid is – zoals de provincie Utrecht – met hangen en wurgen vele miljoenen zelf bij te passen.
- 2) Evenmin was ingecalculiseerd dat men bij het sluiten van een aanzienlijk aantal plaatsen te maken zou krijgen met sluitingsposten die verre de destijds veronderstelde kostenpost zou overstijgen, (onder andere verhuis- en herhuisvestingskosten van de te verhuizen hoogbejaarden, „huurgewenningskosten” die aanzienlijk kunnen oplopen omdat men vaak zal moeten verhuizen naar nieuwere, dus aanmerkelijk

duurdere huizen, krachtens de CAO verplichte wachtgelden voor personeel dat ontslagen moet worden etc.). Kapitalisatie van de sluitingskosten nu laten zien dat men om een 30-tal bedden te kunnen sluiten men soms *bijna het dubbele* aantal daadwerkelijk moet sluiten teneinde ook de sluitingskosten van die 30 te kunnen betalen. *Kort gezegd: men moet extra sluiten om te kunnen sluiten.* Dat probleem doet zich sterker gelden in het geval de opbrengst van de te sluiten bedden geringer is omdat men bijvoorbeeld zoals in Groningen te maken heeft met relatief goedkope verzorgingsplaatsen.

Niemand – behalve de minister en het CDA – ontkent de ernstige problemen doch de adviezen hoe die problemen op te lossen zijn niet eensluidend. Zoals bijvoorbeeld viel te verwachten is het IPO niet eenstemmig in zijn advies betreffende eventuele wijziging van de Wet op de Bejaarden: de belangen van de verschillende provincies en grote steden lopen op onderdelen uiteen. Wat voor de een op dit moment enig soelaas zou bieden in een onmogelijke situatie waarop op korte termijn veel verzorgingsplaatsen moeten worden gesloten, betekent voor de ander een duidelijke verslechtering van uitbreidingsmogelijkheden of vermindering van groeiend perspectief. Dat betekent dat de landelijke politiek zelf oplossingen moet aandragen. Daartoe kwam de VVD met het volgende reddingsplan:

De wet op de Bejaarden: de wet zal moeten worden gewijzigd:

- a. teneinde een nieuwe structurele planningsfout te vermijden dient het criterium *65+ gewijzigd te worden in 80+*. De gemiddelde leeftijd van bewoners van bejaardenoord is 80+ en de planning zal daarop moeten worden afgestemd;
- b. voorkomen moet worden dat de sluitingskostenproblematiek in sommige regio's leidt tot het extra sluiten om te sluiten. Daartoe dient naar analogie van de WZV een *saneringsfonds* gecreëerd te worden, waardoor de sluitingskosten in feite worden omgeslagen over het hele land;
- c. daaruit zal tevens (een deel?) moeten worden betaald van het gat van de eigen bijdrage;
- d. er zal een wettelijke basis gecreëerd moeten worden om in individuele gevallen uit het saneringsfonds bij specifieke extra problematiek (bijvoorbeeld de hoge instroom uit andere provincies naar de provincie Utrecht) individueel knelpunten te kunnen oplossen;
- e. er zal een jaarlijkse maximering tot stand gebracht moeten worden mede in verband met de herplaatsing van te verhuizen hoogbejaarden en
- f. de WAGGS-problematiek zal moeten worden opgelost.

De Minister is bereid 12 miljoen incidenteel te besteden voor de ergste knelpunten. Dat is een begin maar bij lange na niet genoeg. „Er zal”, zo schatte Erica Terpstra, „eerder een honderd miljoen nodig zijn om alle knelpunten op te lossen.” De PvdA, die de VVD-kritiek deelde om de Minister die in gebreke was gebleven om het juiste cijfermateriaal te leveren kwam aanvankelijk op een veel lager bedrag uit maar moest tijdens het debat toegeven dat zij daarmee slechts een klein deel van de problematiek kon oplossen.

Uitkomst debat

Het IPO pleitte voor een exogene extra verhoging van de begrotingspost met f 380 miljoen per jaar. Het tekent de ernst van de situatie en komt goed overeen met de f 400 miljoen die de Minister in zijn politieke testament berekende, maar haalbaar is het niet. De PvdA, ondanks de schuivende panelen nog steeds felrood tegenstander van

belastingverlaging, was voor het VVD-plan maar pleitte ervoor de belasting weer te verhogen om dit zo met exogene gelden te kunnen financieren. En het CDA wilde alles bij het oude laten onder het motto dat bij invoering van het plan Dekker (in 1990 of later – dus als er al duizenden plaatsen gesloten zouden zijn die we straks gezien de bijna verdubbeling van het aantal hoogbejaarden weer hard nodig hebben) „alles toch anders zal zijn”. In feite trekken zij dus een wissel op een onzekere toekomst en staan zij op de bres voor de uitbreidingsmogelijkheden gericht op de behoefte in 2001 van provincies als Brabant en Limburg. De VVD gaat uit van de realiteit dat als er onverhoopt thans geen mogelijkheden zijn voor extra gelden, dit onvermijdelijk leidt tot de conclusie dat het bedrag voor het saneringsfonds gevonden zal moeten worden binnen de huidige begrotingspost. Dat betekent dat enerzijds reeds gemaakte uitbreidingsplannen in niet-knelpunt regio's op een laag pitje zullen komen te staan (getemporiseerde verevening) hetgeen inderdaad zuur is voor die regio's. Urgente uitbreidingsplannen kunnen evenwel uit het (ruime) saneringsfonds van de VVD (voor een deel) toch worden gerealiseerd.

Vooralsnog zal Brinkman nog onderhandelen om naast de geboden f 12 miljoen ook nog f 70 miljoen uit de begroting van VROM, specifiek bestemd voor bejaardenoord, beschikbaar te krijgen. In dat geval steunt de PvdA het VVD-reddingsplan, tegen de zin van het CDA, die slechts oog heeft voor de situatie in met name het jaar 2001. Hoe zorgzaam was het CDA ook al weer voor de hoogbejaarden in de tachtiger en negentiger jaren?

N.B. Overigens zal er (voor het eerst kamerbreed!) steun zijn voor de VVD-motie om voor de meerzorg te komen tot ondermeer een AWBZ-plus-pakket! Het duurt altijd even, maar we zetten door!

(Voor nadere informatie: mw. E.G. Terpstra, tel. 070-182900.)

Oorlogsgetroffenen

De VVD-fractie kan zich in grote lijnen verenigen met het kabinetsstandpunt met betrekking tot het rapport Van Dijke.

Het systeem van uitkeringen en pensioenen zoals dat nu functioneert, is verre van volkomen.

Het rapport van de Commissie Van Dijke, die onder andere tot taak had, vereenvoudiging en coördinatie van de wetgeving voor oorlogsgetroffenen mogelijk te maken, geeft op nuchtere en logische wijze een aantal oplossingen aan.

Te weinig is in het rapport rekening gehouden met de vele emoties, die sommige voorstellen te weeg brengen. Daarom is het, naar de mening van de VVD-fractie, juist dat het kabinet een aantal van de aanbevelingen van de commissie Van Dijke niet heeft overgenomen.

Met name geldt dit, dat geen einddatum voor toelating van nieuwe aanvragers in het vooruitzicht wordt gesteld.

Het handhaven van de zogenaamde omgekeerde bewijslast is een goede zaak. Het instellen van een werkgroep om tot doorzichtige procedures te komen ter vaststelling van de medische causaliteit heeft de instemming van de VVD-fractie.

Wel dient deze werkgroep aan een duidelijke tijdslijm met te worden gebonden.

De problematiek van de zogenaamde tweede generatie zal de VVD-fractie beoordelen aan de hand van de

toegangsmogelijkheden tot algemene hulpverlening en gezondheidszorg. Het regeringsstandpunt is daarover te summier.

Met het kabinet is de VVD-fractie het eens, dat in geen enkel opzicht het oogmerk van bezuinigingen een rol heeft gespeeld bij de instelling van de commissie Van Dijke.

Onze samenleving is bijzondere zorg verplicht ten aanzien van de categorie oorlogsgetroffenen.

(Voor nadere informatie: A. Ploeg, tel. 070-182897.)

Rectificatie UCV – Buitenlandse Handel

In het stuk over de UCV Buitenlandse Handel in de VVD-Expressie nr. 173 staat dat „het Heroverwegingsrapport Exportbeleid stelt dat in het systeem van exportondersteuning van de overheid grote fouten zitten”.

Dit moet echter zijn: **geen** grote fouten zitten.

UIT HET EUROPESE PARLEMENT

Het Duitse tolplan

Enige tijd geleden werd heel Europa opgeschrikt door een onzalig Belgisch voornemen om een belasting aan alle gebruikers van het Belgisch snelwegennet op te leggen (zie VVD-Expressie nr. 165, 1987). Het plan van onze zuiderburen was zo ingekleed dat het op grond van het anti-nationaliteits discriminatieartikel 7 van het Verdrag van Rome moeilijk aan te vechten was. Eerst wilde men de nationale wegenbelasting met een bepaald bedrag verminderen, en dat is nationale competentie, waar de EG niets over te zeggen heeft, vervolgens aan iedereen, Belgen en buitenlanders een bepaalde som voor het gebruik van het wegennet laten betalen. Het uitvoeren van het plan, dat niet bedoeld was om het wegennet, dat al heel goed is, te verbeteren, maar om het nationale financieringstekort te verminderen, zou een aantal kwalijke gevolgen hebben gehad. Ten eerste: zou het een belemmering voor het vrije verkeer in Europa zijn geweest, dat nu juist in 1992 alle interne grenzen wil opheffen; ten tweede: zou het wel een discriminatoir effect gehad hebben omdat Belgen nu eenmaal meer over Belgische wegen rijden dan buitenlanders; ten derde: zou het de discussie over een harmonisatie van de lasten voor weggebruikers die tegelijk met het vrije verkeer zou moeten plaatsvinden doorkruist hebben, die moet plaatsvinden om de basis-voorwaarden voor het goederenverkeer, die bij een vrije binnenmarkt hoort, gelijk te houden.

Er is een discussie of dat op basis van het nationaliteitsprincipe (ieder betaalt wegenbelasting, die ongeveer gelijk moet zijn in eigen land) of op het territorialiteitsprincipe (betalen voor de wegen waar men over rijdt), moet geschieden. In het Europees Parlement was de meerderheid van oordeel dat het nationaliteitsprincipe de voorkeur verdient, omdat het eenvoudiger toe te passen is, daarbij hoorde dan ook dat tol alleen voor grote en nieuwe infrastructuurwerken geheven zou mogen worden en na zekere tijd zou moeten verdwijnen. De felste tegenstanders waren de Duitsers die voor hun Autobahnen geen tol vragen.

Groot was dan ook ieders verbazing en verontwaardiging toen direct op het moment dat het Belgische plan door een regeringscrisis en daarop volgende verkiezingen diep

in de onderste bureaula verdween, juist de Duitse Minister van Verkeer Warnke een soortgelijk plan voor vrachtverkeer door de Bondsrepubliek lanceerde. Minister Smit-Kroes verklaarde op de radio dat dit „bij de wilde spinners al was.”

Zowel in de Tweede Kamer als in het Europees Parlement stelden de Liberalen de zaak aan de orde. CDA-er ir. P.A.M. Cornelissen had weliswaar ook geroepen dat hij het bij urgentie aan de orde wilde stellen, hetgeen de kranten ook geloofden; toen deze Europarlementariër nog Tweede Kamer-lid was, werd verteld dat hij 's morgens om vijf uur opstond, om eerder dan zijn collegae vragen uit het ochtendnieuws te kunnen stellen; in Straatsburg bleek echter wegens onvoldoende steun, dat hij, zelfs niet eens aanwezig, niets ingediend had.

Als gezegd, diende de Liberale fractie daarin aangevoerd door Florus Wijsenbeek, wel een urgentie-resolutie in. De lijst van urgente onderwerpen wordt echter vastgesteld door de fractie-voorzitters, die er niet over wilden spreken. Naar Wijsenbeek aannam, had het feit dat de voorzitters van de twee grootste fracties, Socialisten en Christen-Democraten, Duitsers zijn, er wel iets mee te maken. Wijsenbeek lokte een stemming uit, daarin ondersteund door de vereiste 23 medeondertekenaars uit alle fracties, van Conservatieven tot Communisten, maar vond helaas geen meerderheid, en constateerde dat er over een dergelijke kwestie kennelijk met twee maten gemeten wordt, omdat op het Belgische voorstel wel verontwaardigd gereageerd was.

Naar Wijsenbeek verklaarde was een van de meest flagrante schendingen van Europese samenwerking in de Duitse plannen wel, dat de Europese Commissie publiekelijk aangekondigd had, voor het eind van 1987 met een algemeen Europees voorstel tot harmonisatie van de lasten op het wegverkeer te komen, dan moet men daar niet enkele weken vooraf alleen doorheen gaan lopen. Er bleef hem uiteindelijk weinig anders over dan om via een persoonlijke brief aan de voormalig fractie-voorzitter van de Liberalen in het Europees Parlement, Martin Bangemann, nu Minister van Economische Zaken in de Bondsrepubliek, een beroep te doen op de Bondsregering de plannen niet voort te zetten.

(Wordt vervolgd.)

(Voor nadere informatie: drs. F.A. Wijsenbeek, tel. 070-647447.)

Mededelingen van het Hoofdbestuur

1. In zijn vergadering van 30 augustus jl. heeft het hoofdbestuur vastgelegd dat de vergadering van de partijraad van 28 november jl. besloten zou zijn. In materiële zin hield dit besluit in dat uitsluitend de leden van de partijraad als omschreven in artikel 50 hr. toegang kregen tot die vergadering.

De leden van onder andere de partijcommissies ex. art. 60 hr. werden derhalve niet uitgenodigd. De commissie Binnenlandse Zaken tekende bezwaar aan ten aanzien van het genomen besluit. De motivering van de commissie was dat in art. 52 hr. wordt aangegeven wie spreken en stemrecht hebben. Naar haar inzicht hield het gestelde in genoemd artikel in dat te allen tijde dus de in dat artikel genoemden toegang hadden tot alle vergaderingen van de partijraad.

Het hoofdbestuur bleef, in zijn vergadering van 16 november jl., bij zijn standpunt maar constateerde tevens dat er

duidelijk sprake was van de mogelijkheid de artikelen 50 en 52 hr. in hun samenhang anders te interpreteren. Dientengevolge besliste het hoofdbestuur dat gelet op dit verschil in interpretatie, artikel 34.1 juncto 34.3 van de statuten diende te worden toegepast, hetgeen inhoudt dat in een „geval waarin door de statuten, het huishoudelijk reglement of andere reglementen niet is voorzien”, het hoofdbestuur beslist als de algemene vergadering niet bijeen is.

Conform artikel 34.3 van de statuten heeft derhalve de algemene vergadering de bevoegdheid om een andere uitleg aan de artikelen 50 juncto 52 hr. te geven dan de uitleg van het hoofdbestuur.

De afgevaardigden naar de jaarlijkse algemene vergadering 1988 zijn dus gerechtigd om bij het punt „Beleid van het hoofdbestuur” eventueel, zo zij daartoe de noodzaak aanwezig achten met het hoofdbestuur van gedachten te wisselen en dat zij eventueel terzake een ander besluit kunnen nemen.

2. **Benoeming lid dagelijks bestuur**

In Vrijheid en Democratie van november is mededeling gedaan van het besluit van het hoofdbestuur om de heer drs. F.G.J. Steenmeijer te Oosterwolde kandidaat te stellen als secretaris voor de organisatie in de vacature die ontstaan is door het periodiek aftreden van de heer drs. L. Hilarides. Thans kan worden medegedeeld dat door het ontbreken van overige kandidaten van de zijde van de ledenvergaderingen van de afdelingen de heer Steenmeijer, onder toepassing van artikel 73 hr., door de voorzitter op de jaarlijkse algemene vergadering 1988 zal worden benoemd verklaard.

VVD wil beter immigratiebeleid

Sinds 1985 stijgt de vestiging van buitenlanders in ons land. In 1987 was het saldo van immigratie en emigratie 40.000 mensen. Dat is relatief nog hoger dan de Verenigde Staten, bij uitstek een immigratieland met veel ruimte. Nederland is zeer dicht bevolkt. De VVD wil als liberale partij graag, dat ons land gastvrij blijft voor echte politieke vluchtelingen die in hun land vervolgd worden. Ook gezinshereniging van buitenlandse migranten in eerste generatie moet mogelijk zijn. Maar anderzijds dient verdere economische immigratie te worden tegengegaan. De VVD-woordvoerder voor het minderhedenbeleid, mr. J.G.C. Wiebenga, heeft dit aan de orde gesteld (zie verder in dit blad) en minister Van Dijk gevraagd een bewust immigratiebeleid te ontwikkelen. Anders maakt de grote toestroom het onmogelijk de sociale doelen van het minderhedenbeleid te realiseren, namelijk werkgelegenheid en ontplooiing voor etnische minderheden in ons land. Nu al is 40% van hen werkloos, in totaal 90.000 mensen. Wil ons land een kwalitatief goed minderhedenbeleid kunnen voeren, dan moet de kwantiteit beter gereguleerd kunnen worden, op grond van billijke, objectieve criteria, in het belang van de kwaliteit van de multi-culturele samenleving in ons land. Minister Van Dijk heeft het pleidooi van Jan Kees Wiebenga afgewezen. Een gemiste kans! De fractie zal daar zeker weer op terugkomen.

Joris J.C. Voorhoeve

UIT DE TWEEDE KAMER

Minderhedenbeleid

De VVD vindt dat het minderhedenbeleid zoals dat sinds enkele jaren wordt gevoerd niet geheel mislukt is, aldus woordvoerder Jan Kees Wiebenga. Wel treedt er stagnatie op. De verwachtingen moeten omlaag worden geschroefd, omdat:

- verbetering positie minderheden is een lange termijnproces, dat enkele generaties vergt.
- de rijksoverheid heeft slechts beperkte invloed op het ontwikkelingsproces van minderheden. Zij moeten van de overheid niet teveel verwachten. Eigen inspanning is zeker vereist.
- het beleid wordt bemoeilijkt door de economische achteruitgang en het voortduren van nieuwe immigratie: het aantal minderheden is sinds 1975 verdubbeld (1975: 300.000/1985: 600.000).

Beperking immigratie

Sinds 1985 stijgt het immigratiesaldo weer fors: voor 1987 wordt een saldo verwacht van + 40.000 immigranten. Dit is hoger dan het topjaar-1970 voor wat betreft immigratie gastarbeiders. Percentueel is dit hoger dan het immigratiepercentage van de Verenigde Staten als klassiek immigratieland.

De VVD meent met de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR-rapport 1979) dat het minderhedenbeleid staat of valt met een beperkte immigratie. Als de immigratie in het huidige tempo doorgaat, wordt elk beleidsdoel bij voorbaat ingehaald. Remigratie moet ruimhartig plaatsvinden maar biedt geen soelaas.

De VVD wil dat de regering een bewust immigratiebeleid gaat voeren. Hoe kijkt het kabinet aan tegen mogelijkheden tot beperking van immigratie? Zoals:

- „kettimmigratie“ verminderen;
- toelatingsregeling Antillianen (overigens primair in verband met de toekomst van de Antillen zelf);
- illegalenbeleid (er dreigt anders een nieuw proletariaat te ontstaan dat rechteloos is);
- harmonisatie immigratiebeleid in Europees verband (open grenzen in 1990/1992).

De W.R.R. moet dit aspect betrekken bij zijn nieuwe rapport; de relatie met de problematiek inzake ontgroening/vergrijzing kan daarbij worden bekeken.

Tekortkomingen organisatie Minderhedenbeleid

- De registratie is gebrekkig. Toch is zij essentieel voor de effectmeting van het beleid;
 - de beleidscoördinatie is nauwelijks effectief te noemen;
 - het beleid inzake probleemgebieden heeft prima doelstelling: extra maatregelen op breed terrein van alle inwoners van de stadswijken met de grootste achterstandsproblemen. Dit beleid is ondanks waarschuwing VVD (motie-Hermans-Wiebenga-1984) verzaand in bureaucratie;
 - Over verdergaande decentralisatie wordt in het Akteprogramma voor 1988 geen enkel voorstel meer gedaan.
- Al met al wordt een perspectiefloos beleid gevoerd: financiële onderbesteding, bureaucratie, onduidelijkheid over de effecten van het beleid, geen nieuwe initiatieven.

VVD-voorstel

- De VVD wil aan het minderhedenbeleid een nieuwe impuls/nieuwe opzet geven door een plan, dat een combinatie geeft van enkele voordelen. Het behelst elementen van: deregulering (minder bureaucratie), decentralisatie, coördinatie, volledige aanwending van de financiële middelen.
- Voorstel: ter vervanging van de vele afzonderlijke geldstroompjes moet er bij wet een brede doeluitkering worden ingesteld (zo mogelijk gekoppeld aan het gemeentefonds) voor de zestien probleemgemeenten. Hierdoor vloeit bij onderbesteding het geld niet terug in de schatkist; schuiven tussen sectoren is mogelijk op basis van prioriteitsbepaling; de gemeenten bepalen de prioriteiten (= decentralisatie); er is veel minder bureaucratie.

Zo ontstaat er weer perspectief. Deze zogenaamde minderhedenuitkering moet een aantal jaren functioneren voordat de minderhedengelden geheel worden overgedragen aan (de algemene uitkering van) het gemeentefonds. Een motie hierover werd ingediend.

Werkgelegenheid/Onderwijs

De werkloosheidscijfers onder minderheden zijn alarmerend (± 90.000). Er is een combinatie van oorzaken, zoals: de lage opleiding, veel jongeren, veel grote-stadsbewoners, slechte beheersing Nederlandse taal. Voor de marktsector is een reeks maatregelen getroffen (WVM/JOB/JWG/B.V.J./P.P.B. etc.). Het effect hiervan is nauwelijks bekend. Geeft de indruk van een bureaucratisch hap-snap-beleid.

De VVD wil de volgende wegen bewandelen:

- a) het algemeen beleid ter stimulering van de economie;
- b) verhoging van het onderwijs- en scholingsniveau; het onderwijs voor minderheden moet zich meer richten op een goede beheersing van de Nederlandse taal. De VVD vraagt al jaren om een beleidswijziging op dit punt. Ook minister Brinkman heeft zich recent hiervoor uitgesproken. Hoe lang duurt het nog voordat minister Deetman tot inzicht komt?
- c) bevordering van het zelfstandig ondernemerschap voor minderheden;
- d) bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt: een toegezegde circulaire daarover bleef erg lang uit.

Tegen dwangmaatregelen van de overheid/quoting heeft de VVD bezwaar: zij lossen de oorzaken niet op, zijn moeilijk controleerbaar (ineffectief), leiden tot kwaliteitsverlies bij bedrijven en tot demotivering van anderen. Wanneer komt het SER-advies?

Voor de overheidssector vraagt de VVD zich bezorgd af of het kabinet met zijn streefcijfers (3% van alle rijksbanen voor minderheden in 1990) niet te veel verwachtingen wekt. Er zijn immers ook streefcijfers c.q. quoting voor gehandicapten, vrouwen, jongeren en de afslankingsoperatie leidt tot circa 16.000 arbeidsplaatsen minder. Hoe kan de minister van Binnenlandse Zaken volhouden dat dit realistisch is? Hoe zal hij de andere ministers hieraan houden? Bezweringsformules – zoals „inspanningsverplichting”/„taakstelling” – zullen niet voldoende blijken te zijn.

De VVD acht deze streefcijfers nauwelijks reëel. De geloofwaardigheid van de rijksoverheid komt daarmee op het spel te staan.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-183904.)

Begroting buitenlandse zaken

VVD-woordvoerder Frans Weisglas merkte op dat deze begrotingsbehandeling plaats vindt aan de vooravond van twee uiterst belangrijke internationale bijeenkomsten:

- de top Reagan-Gorbatsjov, met de ondertekening van het INF-accord
- de Europese Raad in Kopenhagen.

Top Reagan-Gorbatsjov

Europa zou zich er voor moeten schamen dat de verwachtingen ten aanzien van de Amerikaans-Russische top zoveel positiever zijn dan ten aanzien van de top in Kopenhagen. De interne verdeeldheid verzwakt de positie van Europa in de wereld!

Wat betreft de Reagan-Gorbatsjov top en het INF-accord nu slechts een paar opmerkingen, vooruitlopend op het

NAVO-debat over twee weken. Ook de VVD-fractie acht het INF-accord van historische betekenis: voor de eerste maal worden complete categorieën kernwapens aan beide zijden vernietigd en zijn afspraken gemaakt over de verificatie daarvan, ook in de Sovjetunie, die tot voor kort ondenkbaar leken. De consequente houding van de NAVO sinds 1979 – met uiteindelijk ook de Nederlandse plaatsingsbeslissing – heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het bereiken van dit resultaat. Na de ondertekening van het INF-accord is het van groot belang dat in de NAVO wordt gewerkt aan een duidelijke lange-termijn wapenbeheersings- en verdedigingsconceptie, met als doelstelling het bereiken van duurzame veiligheid door onder meer een stabiel evenwicht op lage niveaus van afschrikings- en verdedigingsmogelijkheden. De conventionele krachtverhoudingen dienen daarbij prioriteit te krijgen!

Europese Raad

Bij de rozengeur en maneschijn aan de vooravond van de Reagan-Gorbatsjov top steken de verwachtingen ten aanzien van de Europese Raad in Kopenhagen schril af. Het is droevig dat nog steeds geen overeenstemming is bereikt over de hervorming van het Europese landbouwbeleid en over het terugbrengen van het aandeel van de landbouwuitgaven in de EG-begroting. Ook de VVD-fractie is van mening dat dit laatste – evenals een betere Europese begrotingsdiscipline – voorwaarde moet zijn om besluiten te kunnen nemen over de verhoging van de eigen middelen van de EG. Ook is het van belang dat wordt voortgegaan met het ontwikkelen van betere methoden tegen het frauderen met Europese geldmiddelen. Verder vindt de VVD-fractie dat het compensatiemechanisme voor het VK afgebouwd moet worden. Kopenhagen zou verder een impuls moeten geven aan de totstandkoming van één Europese interne markt per 1992. Ook zou Kopenhagen een stimulans moeten zijn voor verdergaande convergentie van het economisch en monetair beleid in de EG. Tijdens de recente internationaal economische ontwikkeling heeft het daaraan pijnlijk ontbroken.

Sovjet-Unie

Moet het hervormingsproces in de Sovjetunie met vreugde of met enige twijfel bekeken worden? In onze ogen beiden! Vreugde, in verband met het INF-accord; in verband met een aantal politieke en economische hervormingen en in verband met de duidelijke toenadering en ontspanning ten opzichte van het Westen. Ook vreugde in verband met enige verbetering op het gebied van de mensenrechten in de Sovjetunie. Twijfel echter ten aanzien van de uiteindelijke bedoelingen en vooral ten aanzien van de interne mogelijkheden van Gorbatsjov om het hervormingsproces door te zetten. Ook hebben we nog grote vraagtekens bij de mate waarin de mensenrechten in de Sovjetunie tot op heden verbeterd zijn.

In EPS-verband dient, evenals in het kader van de Verenigde Naties, de politieke druk op de Sovjetunie gehandhaafd te blijven met als doel een onvoorwaardelijke terugtrekking van de Sovjettroepen uit Afghanistan, ten einde het Afghaanse volk in volle vrijheid over de eigen toekomst in een onafhankelijk Afghanistan te laten beslissen. De motivering van de Sovjetunie voor de aanwezigheid in Afghanistan („we zijn uitgenodigd”) is nog steeds het oude en onjuiste verhaal.

Relatie Europa – Verenigde Staten

De veranderende Oost-West verhouding heeft ook invloed op de West-West betrekkingen en met name op de relatie Europa-Verenigde Staten. Daar komt nog bij dat de

handels-politieke en monetaire problemen tussen de VS en de EG bij onvoldoende „politiek management“ kunnen leiden tot politieke fricties. Ook vanuit het oogpunt van de gewenste voortzetting van goede betrekkingen tussen de VS en Europa in het kader van de NAVO, is een grotere Westeuropese samenwerking op veiligheidsgebied van belang, mits deze samenwerking niet gericht is op een geheel afzonderlijke Europese defensie, maar op trans-atlantische samenwerking. Ook is en blijft een adequate bijdrage van Europa aan de eigen defensie ondermeer om de gewenste VS-aanwezigheid in Europa te continueren noodzakelijk.

Midden-Oosten

Wat betreft het Midden-Oosten: waarom zijn de EPS en dus ook Nederland zo kritiekloos voor een internationale vredesconferentie als kader voor het bespreken van het Israëliisch-Arabisch conflict?

De regering vindt zelf dat in dit stadium geen alternatief voor een dergelijke conferentie bestaat. Is dat niet wat aanmatigend, wanneer politici in Israël zelf zeer verdeeld hierover zijn en ook de Amerikaanse regering met andere voorstellen zou zijn gekomen.

Suriname

In Suriname is met de verkiezingen, waarvan verloop, opkomst en uitslag toe te juichen zijn, een essentiële drempel op weg naar mogelijke verdere democratisering overschreden. Thans gaat het om concrete invulling in de praktijk van de verkiezingsuitslag, met name om het vormen van een burger regering, een regeringsbeleid dat herstel van de democratie, de rechtstaat en de mensenrechten inhoudt en terugkeer van de vluchtelingen mogelijk maakt en om het vertrek van de militairen uit de Surinaamse politiek.

Met die burgerregering kan Nederland dan gaan spreken over hervatting van de ontwikkelingshulp. Er zou zo spoedig mogelijk weer een Nederlandse ambassadeur in Suriname benoemd moeten worden. Ook moet de humanitaire hulp voortgezet worden.

(Voor nadere inlichtingen: drs. F. W. Weisglas, tel. 070-182903.)

Klimaatverandering door broeikaseffect

Inleiding

De Kamer heeft met de Minister van Milieuzaken gesproken over het broeikaseffect en de invloed van zogenaamde sporengassen op de atmosfeer. Het broeikaseffect wordt vooral veroorzaakt door de geweldige uitstoot van koolzuurgas die in deze eeuw geleid heeft tot een stijging van ongeveer 30% van het gehalte aan koolzuur in de dampkring. Die stijging veroorzaakt een stijging van de temperatuur van het aardoppervlak die vooral aan de beide polen tot hoge waarden kan oplopen. De gevolgen zijn dat er veranderingen in het klimaat optreden en de zeespiegel gaat stijgen. Vooral dit laatste krijgt in ons laag gelegen land grote aandacht. Bij Waterstaat is men al bezig zich te bezinnen op tegenmaatregelen zoals het verhogen van de dijken.

De Minister had de Kamer een notitie gestuurd, waarin de verschillende oorzaken van veranderingen in de atmosfeer werden uiteengezet en maatregelen werden genoemd die nationaal en internationaal zouden kunnen worden genomen. Twee belangrijke aspecten springen eruit en die kregen dan ook de grootste aandacht, te weten het koolzuurgas en de aantasting van de ozonlaag.

Ozon

Een verlaging van het ozongehalte vergroot de doordringing van ultraviolette straling naar het aardoppervlak. Daarvan is schade te verwachten voor de gezondheid van mens en dier en van belangrijke ecosystemen die aanwezig zijn in het oceaanwater.

Een wereldwijde aantasting van de atmosfeer vereist internationale maatregelen. Op dat punt kon de minister meedelen dat een internationale overeenkomst tot stand was gekomen om de uitstoot van fluorkoolwaterstoffen te gaan verminderen. Die overeenkomst was in oktober tot stand gekomen. Vlak daarna werden nieuwe alarmerende meetgegevens bekend gemaakt die het vermoeden van een zeer ernstige situatie aan de Zuidpool, het zogenaamde „ozongat“, bevestigden. Van VVD-zijde werd gevraagd wanneer een verdere aanscherping van de afspraken mogelijk zou worden opdat ook van Nederlandse zijde daarop kan worden aangedrongen. De minister zegde toe de ontwikkelingen nauwlettend te zullen volgen en in het internationaal overleg aan de orde te zullen stellen. Ook ten aanzien van de uitstoot van koolzuurgas kon de minister meedelen dat zeer recent door de Europese ministers was besloten om maatregelen te gaan voorbereiden om de emissie van koolzuur te gaan verminderen.

Uit het overleg bleek dat in het laatste halfjaar veel in beweging is gekomen en dat thans algemeen de bezorgdheid over de veranderingen in de samenstelling van de atmosfeer toeneemt en de noodzaak van maatregelen werd erkend. Het gaat om mondiale problemen en gestreefd moet worden naar een wereldwijde aanpak. Een apart probleem vormen de zich ontwikkelende landen die nog vaak terug moeten vallen op oudere technologie en minder gemakkelijk dan de Westerse industrielanden in staat zijn snel maatregelen te nemen. Verwacht mag worden dat het verbod op het gebruik van fluorkoolwaterstoffen betrekkelijk snel kan worden doorgevoerd, maar dat de vermindering van de uitstoot van koolzuurgas zeer grote problemen zal geven.

Commissie Brundtland

De commissie Brundtland van de Verenigde Naties heeft zich daarover ook uitgesproken en aangegeven dat een ingrijpende verandering van de energiehuishouding in de komende 30 jaar moet worden bevorderd. Voor Nederland zal dat neerkomen op een zuiniger gebruik van energie in het algemeen, en van de stimulering van schone energie in het bijzonder. De wereldcommissie noemt in dit verband ook kernenergie en zegt daarvan dat het onderzoek naar grotere veiligheid moet worden gestimuleerd. De oplossingen voor het probleem van het radioactieve afval moeten snel worden gerealiseerd. Als daarna de toepassing van kernenergie op grotere schaal mogelijk wordt kan daarmee een grote bijdrage worden gegeven aan de vermindering van de belasting van de atmosfeer. In dat verband is het van belang te melden dat de regering deze week de Kamer een rapport toezond, waarin de veiligheid van nieuwe centrales wordt onderzocht. De conclusie is dat nieuwe centrales zo te bouwen zijn dat een ongeval zoals dat in Tsjernobyl is opgetreden, niet voor kan komen. Meerdere studies zijn onderweg zodat de Kamer volgend jaar een standpunt van de regering tegemoet kan zien. Als Nederland actief mee wil werken aan de vermindering van de belasting van de atmosfeer met CO₂ zal het in eigen land de bouw van kolencentrales tot het allernoodzakelijkste minimum moeten zien te beperken.

(Voor nadere inlichtingen: drs. R. Braams, tel. 070-182883.)

Meer ruimte voor ondernemen betekent minder overheidsbemoeienis

De VVD-Tweede Kamerfractie is tevreden over de nota „Ruim baan voor ondernemen”. De fractie constateert dat het gaat om een doorlopend actieprogramma.

De hoofdlijnen van de nota zijn duidelijk: Minder overheidsbetsutelling en meer ruimte voor de individuele ondernemers en bedrijven. De overheid is slechts aanwezig in de rol van het scheppen van voorwaarden om het de ondernemer gemakkelijker te maken. De ondernemer is en blijft verantwoordelijk voor de continuïteit van zijn bedrijf. Startende en tijdelijk zwakke bedrijven krijgen alle steun, maar worden niet kunstmatig met overheidsgeld in leven gehouden. Dit zal zeker hier en daar pijn doen. Maar dat moet toch passen in de filosofie van het vrije ondernemerschap. Een terugtrekkende overheid geeft een ondernemer de ruimte om initiatief en risico te nemen.

Een gematigde en niet eenzijdige loonontwikkeling, naast het verlagen van belasting- en premiedruk is voor het midden- en kleinbedrijf van groot belang.

De VVD-fractie vindt dat het bedrijfsleven behoefte heeft aan een duidelijke lijn van de overheid. Uit de nota blijkt dat de overheid zo'n lijn voor ogen staat.

Overheidsbeleid voor het bedrijfsleven dient consistent en consequent te zijn. Op die basis zal de VVD het doorlopende actieprogramma toetsen. Helaas is in „Ruim baan voor ondernemen” niet te ontkomen aan „nader onderzoek”, „beleidsanalyses” en „ambtelijk overleg”. De fractie is van mening dat te veel en te lang discussiëren en studeren een remmende werking op het Midden- en Kleinbedrijf heeft. Uiteraard mag de zorgvuldigheid niet in het gedrang komen. Wellicht is hier een grotere rol weggelegd voor het MKB zelf. Immers niet de overheid, maar het bedrijfsleven dient aan te geven wat voor hen van belang is. De fractie juicht het toe dat ook het MKB zelf bij het onderzoek naar veranderingen in de economie wordt betrokken. Terzijde merkt de VVD-Tweede Kamerfractie daarbij op dat een imago verbetering van het MKB op diverse niveaus zeker gewenst is.

De Fractie wacht met veel ongeduld op een uit te brengen nota over de relatie arbeidsmarkt en het Midden- en Kleinbedrijf. Ook het uitblijven van voorstellen ter verlichting van de administratieve lasten voor de ondernemers duurt veel te lang. In ieder geval moet worden voorkomen dat de administratieve lasten in de toekomst worden verzwaaard. Daarom zal een verdere uitbouw moeten worden gegeven aan de bedrijfs-effectrapportage, waarbij alle te nemen overheidsmaatregelen worden getoetst op de gevolgen voor het bedrijfsleven en met name voor het MKB (verdere uitvoering van de aangenomen VVD-motie).

Een algemene publiciteitscampagne gericht op bevordering van het zelfstandig ondernemen is belangrijk, maar zal alleen succesvol kunnen zijn als ondernemersorganisaties hier sterk bij worden betrokken. De aandacht voor de meewerkende vrouw (alsmede de startende vrouwelijke ondernemer) in het bedrijf moet worden verbreed. De fractie is op zich tevreden met de inzet voor de startende ondernemer.

De nieuwe kredietbeschikking midden- en kleinbedrijf moet op doelmatigheid en effectiviteit worden getoetst.

Het functionele en integratie beleid wordt zichtbaar en toetsbaar. De zogenaamde informele economie en het bestaan van „zwarte” activiteiten verdient alle aandacht. Het MKB dient in veel gevallen de hand in eigen boezem te steken. Zwart werken is en blijft in strijd met de wet. Als zwart werk wit wordt gedaan, levert dit uiteindelijk veel op,

zoals lastenverlichting en een eerlijke verdeling van werk. De overheid dient op te treden tegen zwarte activiteiten in welke vorm dan ook.

Tenslotte spreekt de gedachte van ondernemershuizen de VVD zeer aan. Voorwaarde daarbij is dat het gebeurt in overleg met de representatieve ondernemersorganisaties en dat de ondernemershuizen worden gevestigd bij de centrale herkenningpunten van het bedrijfsleven: de Kamers van Koophandel.

(Voor nadere inlichtingen: A.A.M.E. van Erp, tel. 070-183885.)

Het Kunstenplan

Namens de fractie voerden de heer Dijkstal en mevrouw Van Heemskerck Pillis-Duvekot het woord. De eerstgenoemde bracht over het algemene kunstbeleid het volgende naar voren: De VVD-fractie heeft waardering voor het kabinetsbeleid, waarbij de kunsten bij bezuinigingen relatief ontzien zijn vanwege de intrinsieke waarde van kunst en cultuur voor de samenleving en de kwetsbaarheid van deze sector. Zij betreurt wel, dat het voorstel om in de kunstensector het profijtbeginsel sterker toe te passen (verhoging entreekaartjes) door de Kamer verworpen is. Immers, daarmee was geld beschikbaar gekomen om bijvoorbeeld de gezinszorg te ontzien, terwijl het budget voor de kunst in stand zou zijn gebleven. Tevens steunt de VVD-fractie de herstructureringsoperaties (orkesten, toneel, musea), de betere verdeling van verantwoordelijkheden tussen de diverse overheden en de zakelijker aanpak, zoals door de minister aangevat.

Bovendien is zij erkentelijk voor het overnemen van de door haar in het verleden gedane suggesties, zoals meer rekening houden met het publiek, een open opstelling over sponsoring, een grotere gerichtheid op de markt en een strakkere hantering van het kwaliteitscriterium.

Reeds vorig jaar heeft de VVD-fractie gewaarschuwd, dat er van een kunstenplan niets terecht komt, als er niet behoorlijke criteria ontwikkeld kunnen worden op grond waarvan geldstromen van de ene sector naar de andere verlegd kunnen worden. Helaas is dat ook niet gelukt. Het kunstenplan 1988 - 1992 is dan ook alom bekritiseerd en ook de VVD-fractie moest tot de conclusie komen, dat het plan afgewezen dient te worden.

Wel steunt zij de doelstelling van het spreidingsbeleid: sociale en geografische spreiding. Door de opkomst van de nieuwe media en de grotere mobiliteit van de mensen is het oude spreidingsbeleid van rondreizende gezelschappen en orkesten vanuit de randstad naar de provincie achterhaald. Van veel groter belang is de ontwikkeling van een goede infrastructuur voor muziek, toneel, etc. in het Noorden, Oosten en Zuiden van het land. Vanuit die achtergrond heeft de VVD-fractie de voorstellen van de minister beoordeeld en voorstellen tot correctie daarvan gedaan. Voor de toneelsector betekent dat instemming met het oordeel van de Raad voor de Kunst om de subsidie aan Theater en Globe op kwalitatieve gronden te beëindigen. In tegenstelling tot de minister, die in Arnhem en Eindhoven een projectmatige aanpak voorstaat, is de VVD-fractie van mening, dat een vastere structuur gewenst is, die op termijn kan leiden tot een kwalitatief goed repertoiregezelschap. De door de provincies Gelderland en Noord-Brabant ontwikkelde plannen bieden dat perspectief. Bij motie is gevraagd daar voldoende middelen voor uit te trekken.

De financiële dekking voor onze voorstellen (zie ook hieronder) kan gevonden worden door minder extra geld

aan letteren en film toe te kennen en door verschuivingen binnen de diverse sectoren.

Daarna ging mevrouw Van Heemskerck Pillis-Duvekot op een aantal deelterreinen in en wel als volgt: De VVD-fractie betreurt het, dat bij de orkesten de minister niet de laatste fase van de in 1983 ingezette herstructureringsoperatie heeft afgewacht.

Bovendien is er geen behoorlijk overleg met betrokkenen geweest. Het gevaar dreigt, dat orkesten verdwijnen en de omroeporkesten hun taak overnemen. De omroeporkesten zijn indertijd buiten de herstructurering gebleven vanwege het bijzondere karakter van ons omroepbestel. Het wordt nu hoog tijd de omroeporkesten bij de herstructurering te betrekken. Op enkele concrete punten verschilt de VVD-fractie sterk van mening met de minister. Zo dient in het Noorden het voorstel gevolgd te worden, dat daar ontwikkeld is en wel het samenvoegen van het Frysk Orkest en het Noordelijk Philharmonisch Orkest tot een orkest met een beheersstructuur en twee lokaties. De omvang van dit orkest zal 100 à 110 formatieplaatsen moeten zijn.

Over Forum kan de VVD-fractie kort zijn. Zij wenst vast te houden aan de afspraken, die op 1 juli jongstleden met Forum zijn gemaakt. Dat betekent de symfonische taak van Forum handhaven. In overleg met de provincies Noord-Brabant en Limburg en Forum dient nader bezien te worden welke taak Forum in het zuiden kan vervullen, gegeven de wens voor een operavoorziening in dat gebied. Nadat in het verleden het Nederlands Kamerorkest geofferd moest worden om het Nederlands Philharmonisch Orkest optimaal te laten functioneren, stelt de minister nu voor de kamermuziektaak van dit orkest af te nemen terwille van gedirigeerde kamermuziekensembles. Het lijkt de VVD-fractie verstandiger het daarheen te leiden dat het alom geprezen Nederlands Kamerorkest weer in alle luister wordt hersteld. Grote zorgen heeft de fractie over de Nederlandse Opera. De financiële, bestuurlijke en artistieke problemen zijn omvangrijk. Zij dringt er met klem op aan, dat de minister de Kamer op korte termijn volledig op de hoogte stelt, opdat de Kamer zich een oordeel kan vormen.

In de danssector is grote onrust ontstaan door het jojobeleid van de minister. Eerst komt hij met plannen, die verruiming voor de danssector lijken te zijn, maar eigenlijk tot bezuinigingen leiden. Vlak voor het debat in de Kamer draait hij opeens de zaken terug en tovert alsnog f 4 miljoen op tafel. Gelukkig is daarmee een goede oplossing gekomen voor de verhuizing van het Scapino-ballet naar Rotterdam. De VVD-fractie betreurt het dat Introdans in Arnhem niet meer mogelijkheden heeft gekregen. Zij heeft de minister verzocht daar alsnog iets aan te doen. In algemene zin dringt zij aan op een duidelijk beleid op het terrein van de dans in de komende jaren.

Tenslotte de Hoofdstad Operette en het Folkloristisch Danstheater.

De VVD-fractie acht het onbegrijpelijk, dat de minister serieus van plan was de subsidie aan deze twee instellingen stop te zetten. Beide hebben een groot, enthousiast publiek en voldoen aan de kwaliteitseisen.

De minister meende, dat ze gezien „het diverterend karakter” niet bij de kunst met de grote K thuishoren. Dat is ronduit aanmatigend. Het publiek beoordeelt dat wel zelf. Op het laatste moment heeft de minister voorlopig de subsidie gehandhaafd en dat stemt de VVD-fractie tot vreugde. (Voor nadere inlichtingen: H.F. Dijkstal, tel. 070-183884 en mevrouw S. van Heemskerck Pillis-Duvekot, tel. 070-183888.)

Landbouwkundig onderzoek in perspectief

Maandag 30 november jongstleden, tijdens de UCV „Landbouwkundig onderzoek in Perspectief” heeft de VVD-fractie de volgende punten aan de orde gesteld. Het grote belang van voorwaardenscheppend beleid werd andermaal onderstreept. Onlosmakelijk hieraan verbonden is het optimaal laten functioneren van het bekende drieluik „onderwijs, voorlichting, onderzoek”.

Als uitgangspunt hierbij dient de stelling „herbezinning na 40 jaar **hoeft** niet slecht te zijn”. Ook herbezinningen kunnen nieuwe kansen scheppen.

Uitgerekend nu, in een tijd waarin de traditionele landbouw wordt geteisterd door een overschotsproblematiek, is vernieuwing uitermate noodzakelijk. Nieuwe, betere produkties zijn perspectiefbiedend. Onderzoek speelt hierin een grote rol. Om deze rol optimaal te kunnen vervullen dient de vervetting binnen de onderzoeksinstituten aangepakt te worden. Via een natuurlijk verloop kunnen, zonder dat dit ten koste gaat van de onderzoekscapaciteit, een aantal formatieplaatsen afvloeien.

Een betere samenwerking tussen de landbouwinstituten en de onderzoeksinstituten die verbonden zijn aan andere departementen dient, waar mogelijk gestimuleerd te worden. Onderzoeken bij TNO, universiteiten en bepaalde particuliere activiteiten kunnen ook voor de landbouw interessant zijn. In het kader van het bodemonderzoek zou een intensievere samenwerking van Landbouw met Verkeer en Waterstaat en VROM bijvoorbeeld zeer nuttig kunnen zijn. Op deze wijze wordt ook verkokering tegengegaan.

Ook met betrekking tot de biotechnologie is een betere samenwerking gewenst. De toepassingsmogelijkheden van de biotechnologie in de landbouw zijn op dit moment nog niet erg spectaculair. We verwachten er echter wel veel van, zeker mondiaal gezien. Dit wordt dan ook terecht als een uitdaging voor het landbouwkundig onderzoek gezien. Biotechnologie als kapitaal- en kennisintensieve activiteit is op te kleinschalige basis niet als succesvol te beschouwen. De bijdrage van Economische Zaken wordt door de VVD gewaardeerd, doch is te versnipperd; 54 gehonoreerde projecten voor een totaal bedrag van f 12 miljoen. Uit rapporten van het Europees Parlement blijkt overduidelijk de noodzaak om in Europa een geïntegreerd beleid op te starten. Alhoewel dit qua uitvoering misschien nog ver is van nu, geeft het wel aan hoe breed het draagvlak moet zijn om succesvol voor de landbouw te zijn.

Tenslotte heeft de VVD gewezen op de onevenredige belasting van de plantaardige sector. Juist in deze sector is een grote rol weggelegd voor onderzoek. Juist hier zijn nieuwe perspectieven van groot belang, perspectieven in de zin van nieuwe gewassen met een lagere input en minder toevoeging van chemische middelen. Vernieuwing als „overlevingskurk” voor de plantaardige sector. In verband met de beantwoording van de Minister waren een tweetal door de VVD voorbereide moties overbodig. De Minister heeft toegezegd hier te zullen corrigeren.

(Voor nadere inlichtingen: P.M. Blauw, tel. 070-182881.)

PTT-begroting 1988

Als het goed is zou dit de laatste keer moeten zijn dat de Kamer de PTT-begroting behandelt. Per 1 januari 1989 zal

immers de verzelfstandiging van de PTT een feit moeten zijn. Het staatsbedrijf wordt dan een NV met dochter-BV's voor Post en Telecommunicatie. Voor woordvoerder De Beer was dit aanleiding om nog eens terug te komen op de knelpunten in de telecommunicatieverbindingen, waaronder Amsterdam en Utrecht. Hij stelde voor, dat extra geld zou worden uitgetrokken om de knelpunten versneld op te heffen. Wij kunnen het ons als distributieland eenvoudig niet veroorloven om op dit punt achterstanden op te lopen. Onze internationale concurrentiepositie zou daardoor gevaar lopen. Het extra geld zou kunnen worden verkregen door, vooruitlopend op de verzelfstandiging, alvast een half jaar eerder op de kapitaalmarkt te lenen. De minister voorkwam een motie op dit punt door zeer nadrukkelijk te verklaren dat het knelpunt thans niet het geld is, maar de organisatiecapaciteit van de PTT en de toeleverende industrie. Daarin zal verbetering komen. De investeringen zullen versneld plaats vinden; in feite is in 1988 reeds 100 miljoen extra uitgetrokken en dit zal verder toenemen in de volgende jaren.

Verder oefende de woordvoerder kritiek uit op de wijze, waarop de PTT abonnees behandelt die klachten hebben op de telefoonrekening. Hij verwees naar de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman terzake. De minister zal de Kamer nog doen weten wat hieraan zal worden gedaan.

Een belangrijk punt in de VVD-inbreng was de positie van de postagentschappen, in het bijzonder die in kleine kernen. De VVD heeft altijd al kritisch gestaan tegenover de opheffing van dergelijke postagentschappen, die dan door de PTT worden vervangen door een rijdend postkantoor. De betrokken inwoners beschouwen dit (terecht) als een achteruitgang in het dienstbetoon. Nu heeft de Rekenkamer echter aangetoond, dat dit zelfs voor de PTT zelf een financieel onvoordelige zaak is. Ter plekke van de vergadering werd een evaluatierapport van regeringszijde over deze kwestie uitgereikt. Op verzoek van onze woordvoerder wordt deze week daarover nog een vervolgdebat gevoerd.

De minister zegde toe, in afwachting hiervan het opheffingsbeleid op te schorten. De VVD-fractie is van mening dat de postagentschappen zoveel als mogelijk is moeten worden gehandhaafd.

Uiteraard kwam ook het uitstel van de PTT-spreiding naar Groningen en de daarmee samenhangende keuze voor deze stad in plaats van Zwolle als vestigingsplaats van het nieuwe regiokantoor ter sprake. De VVD-fractie stond hier voor een moeilijke afweging. Voor beide steden waren goede argumenten aan te voeren. Met het pistool op de borst besloot de fractie om de regering te volgen. Doorslaggevend was daarbij dat de werkloosheid in het rayon Groningen driemaal zo hoog is als in het rayon Zwolle; en dat anders een gat van 54 miljoen gulden zou worden geschooten. Erkend moet echter worden dat Zwolle vaker door rijksmaatregelen is getroffen en dat daarmee zeker rekening moet worden gehouden in de naaste toekomst.

Zoals gebruikelijk bevatte het debat een groot aantal onderwerpen, waaronder de postbezorging rondom het weekeinde, het personeelsbeleid, de (relatief geringe) tariefsaanpassingen, enzovoort. Maar algemeen werd toch duidelijk dat dit soort onderwerpen straks in veel geringere mate staatszorg zullen zijn. Het definitieve debat over de verzelfstandiging van de PTT wierp zijn schaduwen duidelijk vooruit.

(Voor nadere inlichtingen: L.M. de Beer, tel. 070-182880.)

Arob-beroep voor lagere overheden

Inleiding

Op 28 september 1983 heeft VVD-woordvoerder Lauxtermann twee moties ingediend waarin werd gevraagd voor gemeenten respectievelijk lagere overheden Arob-beroep mogelijk te maken tegen beschikkingen van de rijksoverheid die haar betreffen. Zulks werd uitgesloten door artikel 5 onder J Wet Arob (Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen). De moties vroegen derhalve om schrapping van dit onderdeel. Schrapping van genoemde beperking is voor de lagere overheden van belang, bijvoorbeeld als het rijk nieuwe specifieke uitkeringen instelt, en bij aanvragen door gemeenten met begrotingstekorten van aanvullende bijdragen uit het gemeentefonds. De moties werden door de Tweede Kamer met algemene stemmen aanvaard.

Essentie van de wetsvoorstellen

De aan de orde zijnde wetsvoorstellen beogen onder meer uitvoering te geven aan deze moties.

Reden tot tevredenheid dus, ware het niet dat de regering voorstelt Arob-beroep voor provincies en gemeenten ingaande 1 januari 1989 mogelijk te maken terzake van het instellen van nieuwe specifieke uitkeringen (hetgeen door de Provinciewet en de Gemeentewet in 1983 aan banden werd gelegd), maar nog niet ter zake van andere financiële beschikkingen (artikel 12 zaken bijvoorbeeld!). Dat moest volgens de regering nog geruime tijd wachten, omdat de betrokken overheden bestaande regelgeving nog moet toetsen op de gevolgen van het invoeren van het Arob-beroep.

Dat verminderde onze aanvankelijke tevredenheid. Wordvoerder Lauxtermann drong aan op integrale invoering – dus schrapping van onderdeel J van artikel 5 wet Arob – uiterlijk op 1 januari 1989.

De ministeries hebben al jaren de tijd gehad zich te bezinnen, nu het wetsvoorstel tot wijziging van de wet Arob al sedert 1981 (!) bij de Tweede Kamer in behandeling is. „We zijn dus niet erg onder de indruk van de motivering van de regering”.

Conclusie

De regering deelde mee dat zij alsnog aan de wens van de VVD-fractie (die overigens door alle andere fracties werd gesteund) zal tegemoetkomen. Een daartoe strekkende nota van wijziging zal dezer dagen de Kamer bereiken. Alsnog reden tot tevredenheid dus.

(Voor nadere inlichtingen: mr. M.Th.M. Lauxtermann, tel. 070-182917.)

UIT DE EERSTE KAMER

Eenmalige uitkering

De fractie van de VVD in de Eerste Kamer heeft tijdens de behandeling van de „eenmalige uitkering” aan de (vierjarige) echte minima staatssecretaris De Graaf van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verweten, dat hij weinig alert is geweest op een beëindiging van deze jaarlijks terugkerende regeling. Het gevolg was, dat de Tweede Kamer door middel van een amendement van mevrouw Kraayeveld-Wouters en de heer Linschoten zo'n beëindigingsregeling in het wetsontwerp heeft aangebracht. Wordvoerder Heijmans vond, dat deze beëindiging

eigenlijk in een apart wetsvoorstel had moeten worden geregeld, en dat ze uit een oogpunt van ordentelijke wetgeving geen deel zou moeten zijn van een wet, die de uitkering voor 1987 regelt. Op de vraag van de Raad van State onder welke omstandigheden en alom – óók door de staatssecretaris gewenste – afbouw mogelijk zou zijn was het antwoord van staatssecretaris De Graaf, dat een meer concrete invulling nu niet mogelijk is. Heeft de staatssecretaris zijn eigen mogelijkheden als al te beperkt gezien, zo vroeg de heer Heijmans, of zijn volgens hem de coalitiepartners tot het onmogelijke in staat gebleken? Heijmans vond ook, dat de staatssecretaris – die volgens hem de afbouw eigenlijk niet wilde – te afhoudend is geweest toen hem in de Tweede Kamer werd gevraagd om het amendement in een nota van wijziging over te nemen. „De heer De Graaf heeft toen een schuilplaats gezocht achter de wat schamele beschutting van een nogal formeel argument”, aldus Heijmans, die vond dat er in dit geval wel heel weinig verbeelding aan de macht was geweest. De fractie stemde overigens van harte met het wetsontwerp en de daarin opgenomen beëindigingsregeling in.

(Voor nadere inlichtingen: H.F. Heijmans, tel. 074-494331.)

Opheffing College Algemene Bijstand

De Eerste Kamer-fractie van de VVD is accoord gegaan met het wetsontwerp, dat het College Algemene Bijstandswet wil opheffen en het wil vervangen door een „zware” commissie van de SER ingevolge art. 43 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie. Deze commissie kan gevraagd en ongevraagd buiten de plenaire SER adviseren. De staatssecretaris had, om een integrale advisering over de Bijstandswet te bereiken, liever een „lichte” commissie ex art. 42 gezien, die bovendien de Inkomensregelingen voor oudere arbeidsongeschikte werknemers en zelfstandigen (IOAW en IOAZ) in portefeuille heeft gekregen. De nieuwe commissie zal volgens staatssecretaris De Graaf van Sociale Zaken en Werkgelegenheid moeten bestaan uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en onafhankelijke deskundigen. Wordvoerder Heijmans kreeg van de staatssecretaris de toezegging dat hij in het overleg met de SER ook de vertegenwoordiging van de welzijnsorganisaties ter sprake zal brengen. De heer Heijmans had begrip voor de voorkeur van de staatssecretaris voor een „lichte” commissie, maar de deelneming van de gemeenten – die de Bijstandswet uitvoeren – in de advisering woog voor de liberale fractie zo zwaar, dat ze geen moeite had met het door de Tweede Kamer gewijzigde wetsontwerp.

(Voor nadere inlichtingen: H.F. Heijmans, tel. 074-494331.)

UIT HET EUROPESE PARLEMENT

Toelating buitenlandse studenten aan universiteiten en hogescholen in België

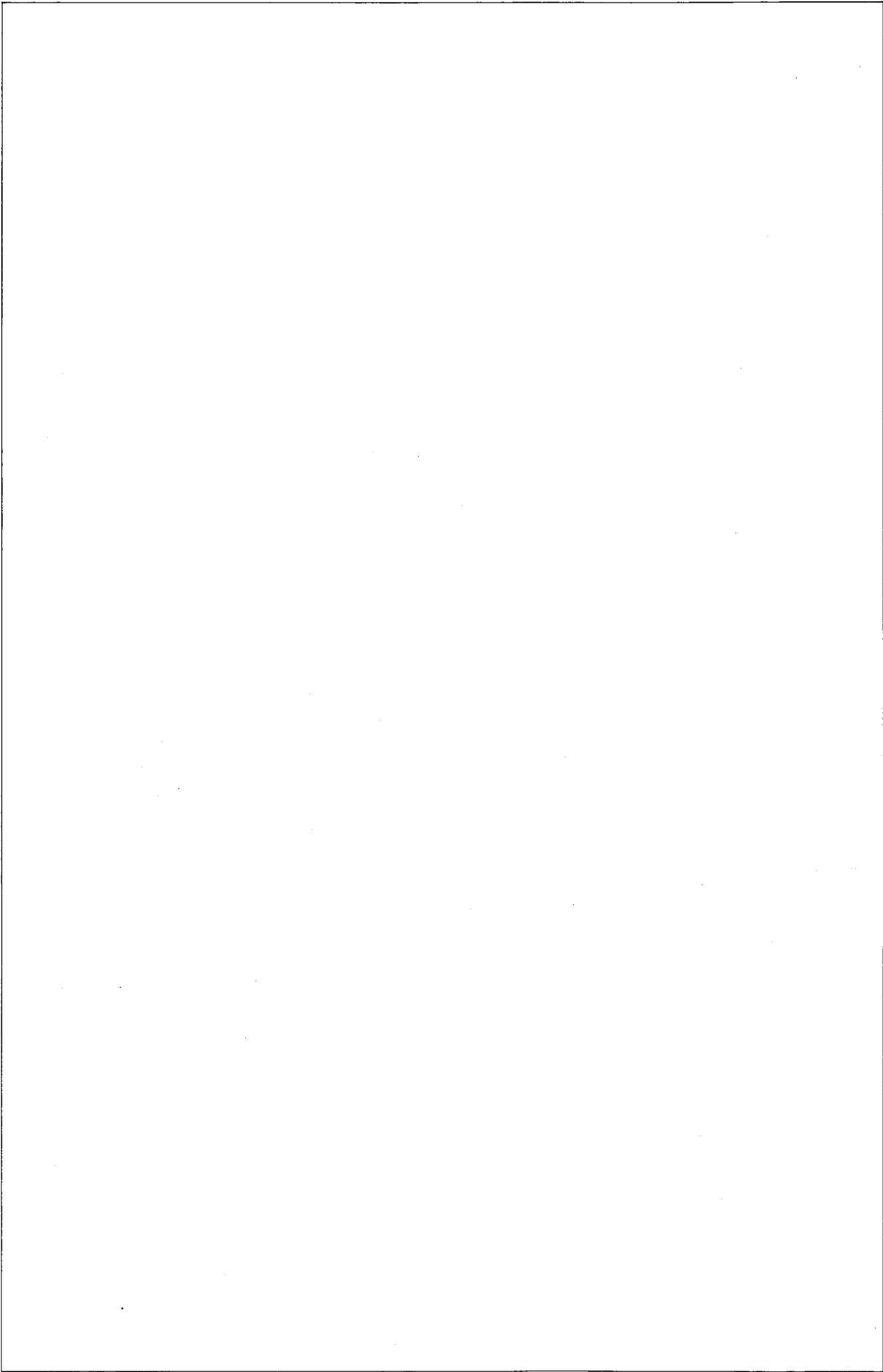
Vorig jaar had Jessica Larive de Commissie al vragen gesteld over discriminerende bepalingen van de Belgische overheid ten aanzien van buitenlandse studenten aan Belgische instellingen voor hoger onderwijs. Zo geldt bijvoorbeeld maximum toelatingsnorm van 2% buitenlandse studenten per instelling en mogen buitenlanders geen studiejaar doubleren. Bovendien wordt van hen extra collegegeld

gevraagd, de zogenaamde minerval. De Commissie zegde toe hier werk van te maken. Omdat Jessica Larive een jaar later nieuwe beperkende maatregelen ter ore kwamen, trok zij opnieuw aan de bel bij de Europese Commissie. Nu zouden ook buitenlandse studenten worden uitgesloten die in eigen land getroffen zijn door een studentenstop, een uitlotingssysteem of die om welke reden dan ook een studentenstop, een uitlotingssysteem of die om welke reden dan ook studievertraging hebben opgelopen.

De Commissie heeft inmiddels een procedure bij het Europese Hof van Justitie in Luxemburg aanhangig gemaakt. Zij is van mening dat de Belgische regering art. 7 van het EEG verdrag schendt dat iedere vorm van discriminatie op grond van nationaliteit binnen de werkingssfeer van het Verdrag verbiedt. Bovendien heeft de Belgische regering volgens de Commissie geen gevolg gegeven aan eerdere uitspraken van het Europees Hof van Justitie: de Franse studente Gravier had met succes tegen België geprocedeerd omdat zij extra collegegeld moest betalen aan de academie voor beeldende kunsten in Luik en haar Belgische medestudenten niet. Een interessante uitspraak van het Hof was hierbij dat de „aard van de cursussen bepalend is voor de status van beroepsopleiding, en niet de instelling”. Zo kunnen vrijwel alle universitaire opleidingen onder de noemer „beroepsopleiding” vallen, dus onder de regels van het EEG-verdrag. Het Verdrag voorziet namelijk niet in algemeen onderwijsbeleid. Eenzelfde uitspraak viel te beluisteren in de zaak Blaizot, student diergeneeskunde: „Een universitaire opleiding is een beroepsopleiding als het specifiek is bedoeld voor een bepaalde functie op te leiden, dan wel de noodzakelijke kennis en vaardigheden hiervoor aan te dragen, ook al bevat de opleiding elementen van algemene vorming.”

Tot op heden is er echter nauwelijks iets veranderd in de Belgische wetgeving. Afhankelijk van de uitspraak van het Europese Hof van Justitie in deze nieuwe procedure, zal de Commissie verdere stappen nemen, mocht de Belgische regering nog steeds niet genezen zijn van een vreemd soort Oost-Indische doofheid.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.E.S. Larive, Europees Parlement, Liberale Fractie, L-2929 Luxemburg, tel. 09-352 43002400.)

De Aanhouder Wint

Het heeft acht jaar geduurd, maar nu lijkt alle moeite dan ook beloond te worden. In december 1970 nam de Navo het dubbelbesluit: het bondgenootschap zou kernwapens voor de middellange afstand gaan plaatsen en met de Sovjet Unie gaan onderhandelen om tweezijdige wapenvermindering te bereiken. De VVD steunde dat besluit, maar stond vrijwel alleen in ons land. Het CDA was hevig verdeeld, de PvdA fel tegen, D'66 durfde er geen standpunt over in te nemen, en het IKV mobiliseerde bijna half Nederland in een felle campagne tegen de Navo-lijn.

De VVD hield vol. Pas in 1985 sloot het Kabinet zich bij onze positie aan. Nederland zou loyaal aan de uitvoering van het dubbelbesluit gaan meewerken. De verdeeldheid in het CDA werd overwonnen. Als gevolg werd de eenheid van de Navo in de onderhandelingen met de USSR niet langer door Nederland ondermijnd.

Dankzij de nieuwe leiding die Gorbatsjof aan de USSR geeft, kwam er beweging in de onderhandelingen. Hij erkende dat het in het belang van de Sovjet Unie was om afspraken over vernietiging van de INF-wapens te maken. Als het verdrag nu wordt bekrachtigd en de naleving goed wordt gecontroleerd, is het een grote stap naar betere verhoudingen in de wereld.

In de VVD hebben we bereikt wat we beoogden: tweezijdige vermindering. Bovendien bereikten we dat de tactische kernwapentaken, die het CDA wilde verminderen, nu behouden blijven. Zij blijven noodzakelijk.

Wat leren we hieruit? Dat onderhandelingen de beste kans hebben, als aan de wederpartij, de USSR, heel duidelijk wordt gemaakt, dat het in haar belang is om tot afspraken te komen. En dat vasthouden aan onze eigen VVD-lijn, op grond van goede argumenten, ondanks massale tegendruk, bijdraagt tot goede resultaten. En dat een kleine coalitiepartner die intern verenigd is, het kabinet op een vaste koers kan krijgen, ook al kon de grotere coalitiepartner lange tijd niet tot besluiten komen.

Volhouden dus! Ook op andere punten!

Joris J.C. Voorhoeve

In 1988 belastingverlaging van f 1,9 miljard

Bij de behandeling van het financiële dekkingsplan voor 1988 heeft een meerderheid van de Kamer ingestemd

met twee belangrijke VVD-wensen. In de eerste plaats zal in 1988 de loon- en inkomstenbelasting met een bedrag van f 1,7 miljard worden verlaagd. Bij een totale opbrengst van de loon- en inkomstenbelasting van zo'n kleine f 40 miljard is dit een verlaging met zo'n 4%.

Tijdens het debat heeft de VVD-fractie deze eerste en bescheiden stap tot verlaging van de veel te hoge belastingtarieven toegejuicht. Het is voor het eerst sinds vele, vele jaren dat eindelijk weer eens een tariefsverlaging plaatsvindt.

Anderzijds werd de bewindslieden voorgehouden dat volgens de afspraken in het Regeerakkoord een verdere verlaging van de collectieve lastendruk met zo'n f 3 miljard nog tijdens deze regeerperiode tot stand dient te worden gebracht. Volgens de VVD dient de belastingverlaging in 1988 gevolgd te worden door verdere stappen in 1989 in 1990. Daartoe is het wel nodig dat de overheid zich strikt houdt aan de budgettaire discipline. Anders loopt de financiële ruimte voor lastenverlaging weg in uitgavenoverschrijdingen door het Rijk.

De VVD sprak steun uit voor het streven van de Minister van Financiën strak vast te houden aan de uitgavendisdiscipline van het Rijk. Ook zal de rentevrijstelling in 1988 worden verhoogd. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan een motie van De Grave uit 1985. In deze motie, die werd gesteund door het CDA, sprak de Kamer uit dat de rentevrijstelling verhoogd diende te worden van f 700,- naar f 1000,- per persoon per jaar en van f 1400,- naar f 2000,- per gezin. Tevens diende er een aparte vrijstelling te komen van f 500,- aan rente-inkomsten genoten door een kind. Bij meerdere kinderen geldt een totale vrijstelling van f 500,- maal het aantal kinderen. Tot slot sprak de motie uit dat de zogeheten saldomethode afgeschaft dient te worden.

Deze saldomethode houdt in dat de rentevrijstelling van toepassing is op het saldo van ontvangen en betaalde rente. In de praktijk betekende dit dat de eigen woningbezitter niet kon profiteren van de rentevrijstelling. De door hem betaalde hypotheekrente was immers bijna altijd hoger dan de ontvangen en betaalde rente. De afschaffing van de saldomethode heeft dan ook tot gevolg dat ook de eigen woningbezitter kan profiteren van de - verhoogde - rentevrijstelling. Het Kabinet heeft tot tevredenheid van de VVD dit VVD-voorstel uit 1985 integraal overgenomen. De dekking voor de verruiming van de rentevrijstelling komt uit een verscherpte controle op niet opgegeven rente. Dit acht de VVD-fractie een goede aanpak. Enerzijds een efficiëntere bestrijding van fraude en oneigenlijk gebruik, anderzijds de opbrengst teruggeven aan de bonafide belastingplichtigen. Hierdoor wordt ook iets gedaan aan één van de belangrijkste oorzaken van de omvangrijke fraude in Nederland, namelijk de veel te hoge collectieve lastendruk.

Waar overigens de verscherping van het controlebeleid al ingaat over het belastingjaar 1987 heeft de VVD-fractie nadrukkelijk gepleit voor een vervroeging van de ingangsdatum van de verruimde rentevrijstelling per 1-1-1987 en niet - zoals de regering voorstelde - per 1-1-1988. Het kabinet is de VVD-fractie halverwege tegemoet geko-

men door de afschaffing van de saldomethode en de aparte vrijstelling van f 500,- per kind met terugwerkende kracht tot 1-1-1987 voor te stellen. Een pleidooi van de VVD ook de verhoging van het bedrag van f 700,- naar f 1000,- en van f 1400,- naar f 2000,- voor een gezin al voor 1987 te laten gelden, lijkt niet de steun te krijgen van CDA en PvdA.

Bij de behandeling van een groot aantal fiscale wetten heeft de Kamer ook ingestemd met een initiatiefwet van de leden De Grave (VVD) en Van Iersel (CDA) om het herkapitalisatieregime te versoepelen. Deze versoepeling is met name van belang voor het bedrijfsleven en betekent een lastenverlaging van f 8 miljoen.

Bij motie hadden VVD en CDA al in 1985 om een versoepeling van het herkapitalisatieregime gevraagd. Omdat de regering deze motie niet uitvoerde, nam de VVD-fractie het initiatief het probleem te regelen via een eigen wetsontwerp. Dit wetsontwerp kreeg de mede-ondertekening van het CDA en is dus door de Tweede Kamer aangenomen. Al met al maken deze drie voorbeelden duidelijk dat de VVD successen boekt bij de uitwerking van de verkiezingsbelofte tot verlaging van de veel te hoge lastendruk in ons land.

(Voor nadere inlichtingen: mr. F.H. de Grave, tel. 070-182887.)

Paspoortbeleid

In het Kamerdebat over het paspoortbeleid stelde woordvoerder Jan Kees Wiebenga, dat de VVD-fractie de doelstelling van het beleid – te weten: de invoering per 1988 van een maximaal fraudebestendig paspoort naar Europees model tegen een redelijke prijs – heeft gesteund en nog steunt. Het oude Nederlandse paspoort wordt veelvuldig vervalst en verhandeld en is hoog nodig aan vervanging toe. Wel zijn bij de uitvoering van het beleid een aantal problemen en onduidelijkheden gerezen. De woordvoerder stelde dat de regering zelf moet afwegen of invoering per januari aanstaande verantwoord is. De Kamer moet immers niet op de stoel van de regering willen zitten; zij moet wel het gevoerde beleid controleren en zonodig corrigeren.

Genoemde problemen en onduidelijkheden gaven onze en andere fracties aanleiding tot een groot aantal vragen en opmerkingen, waarvan hier een overzicht volgt.

– Is het optimisme van de paspoortfabriek K.E.P. en de staatssecretaris over de haalbaarheid van de invoeringsdatum te verklaren omdat ze tot elkaar „veroordeeld zijn”? Als KEP zich er niet aan houdt pleegt zij contractbreuk; als buiza zich er niet aan houdt volgt er een schadeclaim van KEP jegens het rijk? Hoe is de situatie bij de KEP? Is de apparatuur er, is het personeel er, is er al een prototype van het nieuwe paspoort? Zou, waarom niet? Zoja, s.v.p. tonen. Waarom is in 1986 Kodak eruit gegaan? Waarom werd in 1987 alsnog toenadering gezocht tot de firma Enschedé?

– De VVD-fractie acht het ongelukkig dat het bestuursaccord met de V.N.G. niet is nagekomen (invoeringstermijn minimaal 3 maanden). Dit levert nu al grote problemen op. Vele gemeenten werken daardoor voorlopig niet mee. Hoeveel wel, zestien of nog minder? De VVD betwijfelt of er wel een rechtsgrond is om weigerachtige gemeenten zonodig te dwingen mee te doen? Zoja, welke wetsbepaling?

– De voorlichting aan de gemeenten is tot nu toe niet erg succesvol: de verwarring en ontstemming bij de gemeente-ambtenaren is groot.

– De gemeenteleges zijn nog niet vastgesteld. Hoe loopt het onderzoek daarnaar? Invoering van het nieuwe paspoort per 1 januari 1988 lijkt ongerijmd nu de prijs nog niet

vaststaat. Wijziging van de legesverordening kost circa drie maanden. Geldt dan voorlopig de oude leges voor het nieuwe paspoort? Zoja, wie draagt het verlies: de gemeenten of het rijk?

– De afspraak buiza-VNG dat de gemeenteleges zich beperken tot de kostprijs lijkt in strijd met de wet: artikel 279 Gemeentewet laat een „matige winst” toe. Hoe denkt de regering dat te bereiken?

– Het kabinetsbesluit om te zijner tijd de paspoortadministratie op te nemen in de Gemeentelijke Basis Administratie (G.B.A.) acht de VVD positief; is gedeeltelijke uitvoering motie-Wiebenga. Vooralsnog heeft de VVD evenwel bezwaren tegen het voornemen om in de tussenperiode toch een centraal paspoortbestand op te bouwen.

– De VVD heeft vooralsnog bezwaren tegen een tijdelijk centraal paspoortbestand, dat over enige jaren weer wordt beëindigd. Er is hierdoor enige jaren lang een dubbele administratie, namelijk bij het rijk en de gemeenten; in Duitsland is ook geen centraal paspoortenbestand nodig gebleken.

– De bediening van het publiek is bij dit beleidsonderdeel essentieel in verband met het „Europa van de burger”: het Europaspaspoort is het visitekaartje van de Europese eenwording (men denkt al snel: „als dit al misgaat, hoe zal de rest dan wel niet gaan”).

– De voorlichting is een fiasco: van publieksvriendelijkheid is geen sprake.

- eerst zou bijschrijving van kinderen niet kunnen; nu deels wel

- eerst zouden verlopen paspoorten vervallen; nu niet;

- verwarrende berichten over de prijs van het paspoort.

Dit alles leidde tot verwarring bij het publiek en tot lange rijen voor de loketten.

– De VVD-fractie zou het op prijs stellen als de regering nog eens zou kijken naar de mogelijkheid tot bijschrijving van kinderen bijvoorbeeld tot 16 jaar. De kosten voor het publiek zullen daardoor kunnen dalen.

Het debat is halverwege gestaakt. Zodoende zijn een aantal vragen nog niet beantwoord. Wel werd een prototype van het nieuwe paspoort getoond. Het moet nog een eindtest op fraudebestendigheid ondergaan. Intussen is zeer binnenkort de verschijning te verwachten van een onderzoeksrapport van de Algemene Rekenkamer naar de gang van zaken tot nu toe. Voortzetting van het debat volgende week.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-183904.)

Visserijbeleid

Problemen

De problemen in de visserijsector zijn volgens de VVD-fractie voor een gedeelte door de sector zelf veroorzaakt en voor een gedeelte door de overheid. Zo zijn er toch steeds nieuwe investeringen gedaan, ondanks het bestaan van quoteringsmaatregelen.

Tevens vindt in de sector zelf marktverstoring plaats door de verkoop van schepen in het binnenland, waardoor de overcapaciteit nog groter wordt, en verkoop van schepen naar het buitenland, waardoor ook daar de vangstcapaciteit toeneemt. Het verantwoordelijkheidsbesef tussen vissers onderling is volgens de VVD-fractie verre van optimaal.

De overheid heeft van haar kant de fout gemaakt door een grijs circuit lange tijd oogluikend toe te staan, een premie (WIR) te geven op investeringen en te lang te talmen met het nemen van afdoende maatregelen zoals de beperking van het motorvermogen tot 2000 pk en de boomkorregeling.

Beleid van de minister

Het beleid van de minister van Landbouw en Visserij is tot nu toe vrij aarzelend en niet altijd even duidelijk geweest.

Voorbeelden daarvan zijn:

- wel of geen veilplicht
- wel of geen zeedagenregeling
- welke schepen naar een maximum motorvermogen van 2000 pk.

Volgens de VVD-fractie is een structurele aanpak van het visserijprobleem noodzakelijk. Daarbij is de fractie voorstander van een sanering of een verhoging van het Nederlandse quotum in EG-verband. Immers in de andere landen wordt het quotum niet altijd vol gevist.

De fractie is tevens van mening dat per 1 september van elk jaar in EG-verband de onderbenutte quota in andere landen dienen te worden verdeeld.

Sanering

Uitgangspunt van het saneringsbeleid dient volgens de VVD-fractie te zijn dat de vangst-capaciteit/vermogen in overeenstemming wordt gebracht met de toegewezen quota. De sanering dient zo snel mogelijk aan te vangen: liefst al in 1988.

De vormen waarin de sanering moet plaatsvinden zijn volgens de VVD-fractie onder meer:

- sloop
- opleggen (in verband met een eventuele verhoging van de vangstquota op termijn)
- terugbrengen van pk's ook bij bestaande schepen naar 2000 pk

De sanering dient bij voorkeur plaats te vinden in overleg met de sector. Financiering vindt plaats uit een fonds van de EG ad f 230 miljoen (in vijf jaar), f 100 miljoen (in vijf jaar) van de zijde van het ministerie van Landbouw en Visserij, f 15 miljoen uit het Ontwikkelings- en Saneringsfonds en ook de sector zelf zal $\pm 25\%$ dienen bij te dragen.

Handhaving

De VVD-fractie is voorstander van een effectief handhavingsbeleid. Adequate controle is daarbij noodzakelijk bijvoorbeeld door middel van een aanlandingsregeling en door controle van handel op zee. Bij overtreding dient er streng te worden gestraft. Rechtshandhaving is zeer wezenlijk.

Conclusie

De minister was bereid de sanering van de visserijvloot snel in te voeren. Hij hoopte dat de sector daaraan mee wil werken. Zo niet, dan zal hij eenzijdige maatregelen nemen.

Overigens moet worden bedacht dat de vis voor $\pm 60\%$ in niet-Nederlandse (meestal EG) wateren wordt gevangen. Dat betekent dat de Nederlandse visserijsector afhankelijk is van een goed EG-beleid terzake. Een geloofwaardig beleid van Nederland kan ertoe bijdragen dat de genoemde 60% kan worden behouden en daar dient naar gestreefd te worden.

(Voor nadere inlichtingen: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-182901.)

Overheidspersoneelsbeleid/ Overlegstelsel

Inleiding

De VVD-fractie heeft zich ervoor uitgesproken dat uiterlijk op 1 januari 1989 een wet in werking zal treden waarin het overlegstelsel bij de overheid wordt geregeld. Dit overlegstelsel dient een aantal deelgebieden te omvatten:

- vaststelling van de financiële ruimte
- spelregels voor het overleg
- procedure bij gebrek aan overeenstemming
- positie van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Vaststelling financiële ruimte

De VVD-fractie is van mening dat de overheid een soort bedrijfstak is, waarin de werkgever - in casu de Minister van Binnenlandse Zaken - met de werknemersorganisaties moet onderhandelen over de omvang van de loonruimte, eigenlijk net zoals dit gebeurt in een willekeurige bedrijfstak in de marktsector.

Complicatie en belangrijk verschil met de marktsector is, dat de werkgever en de werknemers in de collectieve sector altijd gebonden zullen zijn aan de uiteindelijke beslissing van de begrotingswetgever, regering en Staten-Generaal. Deze begrotingswetgever zal zich rekenschap moeten geven van en zal rekening moeten houden met de positie van de overheidswerkgever, de Minister van Binnenlandse Zaken, in het overleg. Die positie wordt niet bepaald door volledige vrijblijvendheid, maar door internationale verdragen, nationale regelgeving en sinds een aantal jaren ook door belangwekkende jurisprudentie. De begrotingswetgever dient hiermee rekening te houden, omdat hij zelf deze regels heeft geaccepteerd en voor een gedeelte tijdens de afgelopen jaren ook heeft gedoogd.

Er moet naar het oordeel van de VVD-fractie onderhandeld worden door de Minister van Binnenlandse Zaken. Die onderhandelingen moeten reëel kunnen zijn.

En zullen vrij vroeg in het jaar moeten beginnen, op het moment dat ook met de begrotingscyclus wordt gestart, zodat in september, bij de indiening van de miljoenennota, het resultaat aan de Kamer kan worden medegedeeld in de begroting. De ruimte is dan ook geen concrete, jaarlijks gelijke en wettelijk vastgelegde norm. Dat impliceert overigens nauwelijks enige vrijblijvendheid. De overheid is vragende partij op de arbeidsmarkt. Op straffe van grote problemen zal zij haar positie op die arbeidsmarkt goed moeten inschatten. In het begrotingsdebat dat de Kamer ieder jaar riet de Minister van Binnenlandse Zaken heeft, zal zij met name op dit punt, mede in relatie tot de financiële ruimte die ter beschikking wordt gesteld, een visie moeten geven. De VVD-fractie zal bij die beoordeling in belangrijke mate kijken naar het antwoord op de vraag of de overheid een zodanige financiële ruimte ter beschikking heeft gesteld dat aan haar positie op de arbeidsmarkt recht wordt gedaan.

Spelregels voor het overleg

Wezenlijk zijn de spelregels die in het overleg gehanteerd worden. Daarover moeten ook afspraken worden gemaakt. Daarmee wordt namelijk de positie van de Minister in het overleg bepaald, alsmede die van de overlegpartners.

Volgens de huidige regels is de Minister verplicht, overleg te voeren over de arbeidsvoorwaarden van het overheidspersoneel. Dat is een verplichting die voortvloeit uit de regelgeving van het Europees sociaal handvest, uit artikel 151 van het ILO-verdrag, en uit het ARAR. In beide verdragen wordt zelfs de term „onderhandelen” gebruikt. Die term moet naar het oordeel van de VVD-fractie ruim worden opgevat. In feite gaat het om iedere vorm van discussie, formeel of informeel, gericht op het bereiken van overeenstemming.

Het louter aanhoren van elkaars argumenten is niet voldoende. Waarop heeft de regelgeving betrekking en waarover moet overleg worden gevoerd? In de nota van toelichting bij de wijziging van het ARAR in verband met een ook in 1968 nieuw overlegstelsel is die vraag als volgt beantwoord: „Met name zij erop gewezen dat de overheid

zelf haar eigen taak en die van het personeel dat haar ter beschikking staat, bepaalt. „Over de rest, zaken op het stuk van lonen en arbeidsvoorwaarden bij de overheid, moet dus overleg worden gevoerd. Die zelfde grens zou de VVD-fractie in het nieuwe overlegstelsel willen trekken. Er is overigens meer over te vertellen dan alleen iets over de al gememoreerde regelgeving. Sinds de eerste aanpassing van de trend is de discussie over de aard van het overleg en de positie van de overlegpartners aangewakkerd. Die is uiteindelijk uitgevochten voor de rechter en voor de advies- en arbitrage-commissie. De jurisprudentie in dezen is voor de VVD-fractie van groot belang voor het nieuwe overlegstelsel omdat zij meent dat de lijn die hiermee is uitgezet, bewaard moet blijven. De fractie is voorstander van codificatie van die jurisprudentie in een nieuw wetsontwerp.

Het overleg moet open en reëel zijn; dat is geen jargon, geen politieke leuze, dat is de rechtsplicht van de partijen die het overleg voeren.

Open en reëel overleg bevat concreet vier elementen, die wat ons betreft ook in een nieuwe wet worden opgenomen.

1. de uitkomst mag niet bij voorbaat vaststaan
2. het streven moet gericht zijn op het bereiken van overeenstemming
3. met elkaars gerechtvaardigde belangen moet rekening worden gehouden
4. bij de overheid mogen die gerechtvaardigde belangen zijn de belangen als wetgever en als werkgever.

Gebrek aan overeenstemming

Wat moet er gebeuren als overeenstemming niet tot de mogelijkheden behoort? De VVD-fractie maakt daarbij onderscheid tussen twee verschillende situaties. Aan de ene kant kan er onenigheid bestaan over de omvang van de financiële ruimte en aan de andere kant over de invulling van die ruimte.

Voor wat betreft de omvang van de financiële ruimte, staat het budgetrecht van de Kamer centraal. Dit betekent dat uiteindelijk de begrotingswetgever het laatste woord heeft. Die zal, indien er op dit punt sprake is van onenigheid, uiteindelijk de knoop moeten doorhakken. Dit betekent dat de huidige systematiek voor advies en arbitrage, aangevuld met de jurisprudentie, die naar het oordeel van de VVD gecodificeerd moet worden, van kracht mag blijven. Hierbij kan dus uiteindelijk sprake zijn van een eenzijdige vaststelling, zonder dat er overeenstemming is.

De tweede mogelijkheid betreft onenigheid over de invulling van de ruimte. De VVD-fractie is van mening dat er alle aanleiding is om daarbij te kiezen voor een tweezijdig model. De formulering in het regeerakkoord, een ruimtemodel à la de WAGGS, geeft aanleiding om te veronderstellen dat de keuze van de Minister die kant op zou moeten gaan.

De VVD-fractie is van mening dat het verstandig is om daar waar sprake is van decentrale onderhandelingen over de invulling van de financiële ruimte, een aantal termijnen te laten gelden, zodat die onderhandelingen niet eindeloos kunnen doorgaan. Ook de VVD-fractie kiest ervoor in die situatie, indien er geen overeenstemming mogelijk is binnen een termijn die kan worden afgesproken, bij voorbeeld van een half jaar, bindende arbitrage te accepteren.

Los van de afspraken die moeten worden gemaakt omtrent het vaststellen van de financiële ruimte en de invulling van die ruimte, is de fractie van mening dat een integraal onderdeel van het overlegstelsel een goede regeling zou moeten zijn over het recht tot voeren van collectieve actie, het oude discussiepunt over het stakingsrecht.

Positie Minister van Binnenlandse Zaken

Op dit moment is er een sterk gecentraliseerd systeem van overleg. Bepalend is het centraal georganiseerd overleg. Centraal daarin staat de positie van de werkgever, de Minister van Binnenlandse Zaken. Er is op decentraal niveau geen wezenlijke beleidsvrijheid. Dit kan leiden tot een zeer inefficiënte uniformering, tot uniforme afspraken voor verschillende sectoren. Het kan leiden tot onnodige verstarring, tot onvoldoende differentiatiemogelijkheden en al met al tot te weinig flexibiliteit. De VVD-fractie is voorstander van een duidelijke decentralisatie. Ook op dit punt is voor de VVD-fractie de formulering in het regeerakkoord, een model à la WAGGS, duidelijk. Naar de mening van de fractie betekent dit dat op centraal niveau de financiële ruimte wordt vastgesteld. Eventueel kunnen afspraken worden gemaakt over een aantal algemene zaken, zoals pensioenen en de sociale zekerheid. De invulling zou vervolgens door de afzonderlijke werkgevers en werknemers in de collectieve sector geregeld kunnen worden. Dat wil dus zeggen, dat er moet worden overgegaan tot een onderverdeling in sectoren waar men de verantwoordelijkheid om over de invulling van de ruimte te onderhandelen, overneemt van de Minister van Binnenlandse Zaken. De VVD-fractie is van mening dat in het nieuwe overlegstelsel, conform de op dit punt gemaakte in het regeerakkoord, het overleg inderdaad op dat sectorniveau zou moeten plaatsvinden. In feite zijn daar dezelfde argumenten voor – het doorbreekt de verstarring – die in 1989 het kabinet-De Quay ertoe hebben gebracht om de geleide-loonpolitiek ook voor de marktsector af te schaffen. (Voor nadere inlichtingen: R.L.O. Linschoten, tel. 070-182895.)

Meerjarenplan stadsvernieuwing 1988-1992

Behoefteraming

In het verleden heeft de VVD-fractie herhaaldelijk en met grote aandrang gevraagd om een zo goed mogelijke benadering van de behoefte aan geldmiddelen voor de stads- en dorpsvernieuwing.

De VVD-woordvoerder Herman Lauxtermann constateerde dat de staatssecretaris blijkbaar de Kwalitatieve Woningregistratie heeft losgelaten. Hij stelde vast dat de aansluiting van de in het MPS vastgelegde beleidsvoorname aan de behoefteramingen toch al vraagtekens oproepen.

Vervolgens constateerde Lauxtermann dat als we uit de verschillende meerjarenramingen, bijvoorbeeld, de aantal verbeterde, respectievelijk te verbeteren vooroorlogse sociale woningen inclusief aangekocht bezit optellen er meer woningen verbeterd worden dan er zijn! De vraag is dan ook gewettigd of er enig inzicht bestaat in wat er in het verleden met dergelijke woningen is gebeurd en hoe en wat nu wel echt de behoefte van de toekomst is.

Inzet particuliere middelen

Particuliere inspanningen in de stadsvernieuwing ontbreken zo goed als geheel.

In 1971 (!) – zo meldde Herman Lauxtermann – verscheen een ambtelijk rapport naar de voorzitter, de toenmalige directeur-generaal van de volkshuisvesting Schouten, genoemd het rapport Schouten, waarin heel goed en in begrijpelijk Nederlands de wenselijkheid van inzet van particuliere middelen in de stadsvernieuwing werd uiteengezet. Een en ander resulteerde in het (onzalige) idee van de „Stadsvernieuwingscorporaties" die (terecht) niet doorgin-

gen. En toen trad de grote stilte in, die slechts regelmatig werd doorbroken door de VVD-fractie.

In het MPS staat nu een heel verhaal over de „publiek-private samenwerking” (PPS), door Lauxtermann aangeduid als „de hit van 1987”. PPS is „in”, vooral als het rijk geen geld over heeft voor publieke investeringen; wellicht willen investeerders dan bijspringen, dat is dan mooi meegenomen, maar inzet van particuliere middelen is natuurlijk meer dan alleen PPS.

Het MPS bevat op dit gebied, in de bewoordingen van Lauxtermann, niet veel meer dan wat „cryptogrammen-taal”, er is nog steeds geen sprake van een visie, een plan, de wil om particulariseren in te schakelen.

De VVD-fractie zette zich wéér eens af tegen de eenzijdigheid van het „bouwen voor de buurt”.

Sloop en vervangende nieuwbouw

Al jaren is er in de stadsvernieuwing sprake van eenzijdige aandacht voor behoud en herstel van de woningvoorraad. Hoezeer dat ook te begrijpen is als reactie op de wat al te rigoureuze saneringswoede in de jaren zestig, is de nieuwe eenzijdigheid van „behoud en herstel” (letterlijk conservatisme) slecht voor de steden en slecht voor de volkshuisvesting op termijn.

Lauxtermann constateerde dat tot zijn vreugde het tij lijkt te keren: ook uit kringen van PvdA en CDA en vanuit de Nationale Woningraad klinken nu geluiden op ten gunste van meer sloop en vervangende nieuwbouw. Daarvoor heeft de VVD tot nog toe als enige gepleit. „Alleen in het MPS is sloop nog steeds een ondergeschoven kind”. Er staan nog steeds in Nederland een 300.000 woningen die rijp zijn voor sloop. Dat is in strijd met de (bedoelingen van) de Woningwet.

De VVD-fractie wil dat het volgende MPS aan dit probleem eindelijk adequate aandacht geeft.

Bevordering eigen woningbezit

In 1979 publiceerde Herman Lauxtermann een nota „Stadsvernieuwing door eigen woningbezit”. De kern van deze nota was een pleidooi om op ruime schaal in stadsvernieuwinggebieden te verbeteren huurwoningen in eigendom over te dragen aan de bewoners. De bewoners/eigenaars dienen daarna hun woning met – de „normale” financiële steun van de overheid – te verbeteren.

Zulks levert een aanzienlijke bijdrage aan zowel de bevordering van het eigenwoningbezit voor minderdraagkrachtigen als aan de stadsvernieuwing.

De politieke wil bij PvdA en CDA ontbreekt tot nu toe om tot uitvoering van dat idee te komen. Herman Lauxtermann is daar ter gelegenheid van de behandeling van het MPS op teruggekomen en heeft opnieuw gepleit voor deze zaak. Het CDA hield zich weer op de vlakte, de staatssecretaris dus ook.

De VVD-fractie komt hier zeker weer op terug.

„Afroemen” rentevoordeel corporaties

De aflossingsoperatie van gemeentelijke woningbedrijven en corporaties (aflossen van „dure” rijksleningen en vervanging door goedkope leningen op de kapitaalmarkt) is positief te waarderen vanuit oogpunt van goed beheer.

Anderzijds is er iets te zeggen voor het standpunt van de staatssecretaris dat de gemeentelijke woningbedrijven en de corporaties de extra middelen die ze verkrijgen uit de leningconversies zullen moeten inzetten voor verbetering en onderhoud van haar bezit.

De VVD-fractie is dan ook accoord gegaan met de uitwerking van dat standpunt in het MPS: de woningbedrij-

ven/corporaties zullen in 1988 en 1989 20% van het verbetercontingent uit eigen middelen moeten financieren.

Financiële inspanning Rijk ten behoeve van de stadsvernieuwing

De VVD-fractie heeft er waardering voor uitgesproken dat in de rijksbegroting de prioriteit voor de stadsvernieuwing redelijk overeind is gebleven; dat is op zich al een niet geringe prestatie van de bewindslieden op VROM.

Wij zijn minder enthousiast over de bijdragen – in sommige gevallen de afwezigheid van bijdragen – van andere departementen. Het stadsvernieuwingfonds is in feit zo goed als geheel een zaak van VROM. De departementen van EZ, V en W, WVC en O en W laten het lelijk afweten.

Herman Lauxtermann ondertekende dan ook namens de VVD-fractie een (nieuwe) motie De Pree (PvdA) waarin de regering weer gevraagd wordt zoveel mogelijk posten – dus geld – van andere departementen dan VROM alsnog in het stadsvernieuwingfonds te storten.

Leefmilieuverordening

De VVD-fractie heeft bij de totstandkoming van de W.S.D.V. grote bezwaren geuit tegen de planfiguur van de leefmilieuverordening (L.M.V.). Onze bezwaren spitsen zich toe op twee elementen:

1. de LMV zal gaan functioneren als remplaceant van het bestemmingsplan zonder dat de totstandkoming is onderworpen aan de strenge procedureregels van het bestemmingsplan;
2. een adequate rechtsbescherming als bij het bestemmingsplan, ontbreekt.

Waartegen de VVD-fractie destijds waarschuwde gebeurt nu: van vele zijden bereiken ons klachten, met name uit kringen van het midden- en kleinbedrijf en de horeca over onredelijke leefmilieuverordeningen waartegen belanghebbenden geen enkele rechtsbescherming hebben.

Herman Lauxtermann merkte op: „Vooralsnog verwijzen wij klagers naar de fracties in dit huis die destijds grote waardering voor de LMV aan de dag legden.

Wellicht ware niettemin wijzigingen van de WSDV vruchtbaarder”.

(Voor nadere inlichtingen: mr. H.Th.M. Lauxtermann, tel.: 070-182917.)

Huurbeleid

Maandagavond 7 december 1987 kwam in een UCV het Huurbeleid aan de orde. In voorafgaande jaren werd er over dit onderwerp een aparte Huurbrief aan de Tweede Kamer gezonden. Behandeling van deze brief vond altijd separaat van de begroting plaats.

In juni waren al bezuinigingsmaatregelen voorgesteld:

- a. jongerentabel: beperking van de subsidiëring van jongeren 18 t/m 22 jaar.
- b. aanscherpen van de kwaliteitskorting (wie beter woont moet ook meer betalen).
- c. subsidiëring aftoppen bij een huurniveau van f 700,- per maand.
- d. beperking van de regeling huurgewinningsbijdrage.
- e. beperking van de kostenvergoeding voor verhuurders.
- f. intensivering van de controle.

Tijdens de Algemene Beschoouwingen waren twee bezuinigingsvoorstellen al afgezwakt, te weten de aanscherping van de kwaliteitskorting en het aftoppen van de subsidie boven een huurniveau van f 700,- per maand.

Trendmatige huurverhoging

De trendmatige huurverhoging is volgend jaar 3%. De VVD-fractie stemde in met dit voorstel, hoewel ze erkende dat 3% aan de hoge kant is. 2% zou voldoende zijn. Die ene extra procent dient ervoor om een bijdrage te leveren aan het oplossen van de budgettaire problematiek. De objectsubsidies, die 1/3 deel van de totale begroting van VROM uitmaken, en nog flink groeien, dreigen namelijk een molensteen om de nek van het Ministerie te worden.

Huurharmonisatie

De huurharmonisatie, die tot doel heeft de huurprijzen, die in verhouding tot de kwaliteit van de woning te laag zijn, op het gewenste niveau te brengen, is volgend jaar 2% respectievelijk 4%. De VVD is altijd een voorstander van huurharmonisatie geweest, teneinde de verhouding tussen huur en kwaliteit in de woningvoorraad te verbeteren. De VVD betreurt het dat dit principe in de stadsvernieuwingssubsidies maar voor de helft wordt toegepast.

Huurliberalisatie

In het regeerakkoord is overeengekomen dat huren boven de maximum huurgrens, zoals geldt voor IHS-woningen, worden geliberaliseerd. Aanvankelijk wilde de Staatssecretaris pas na het uitbrengen van de Nota Volkshuisvesting met concrete voorstellen komen; maar hij zegde na een opmerking van de zijde van de VVD-fractie toe dat de indiening van het wetsvoorstel niet zou behoeven te wachten op de volledige afhandeling van de nota.

Kwaliteitskorting IHS

De VVD heeft altijd gemeend dat vermindering van de IHS gepaard moest gaan met belastingverlaging van de betrokken inkomensgroepen. In 1988 zal er sprake zijn van belastingverlaging. Een bescheiden aanscherping van de kwaliteitskorting is dus op zijn plaats. Het gaat om f 2,50 respectievelijk f 5,- respectievelijk f 12,50 bij huren van f 350,-, f 500,- en f 600,- per maand.

Deze belastingverlaging is veel groter. Zo wordt er een klein stukje van het profijt van de belastingvermindering ingeleverd door degenen die reeds honderden guldens per maand profijt van de overheid hebben.

Jongerentabel

50.000 jongeren in de leeftijd 18-22 jaar krijgen individuele huursubsidie. Slechts zij die na 1-7-1988 een zelfstandige woonruimte betrekken en dat niet zelf kunnen betalen krijgen minder subsidie dan ze voorheen gekregen zouden hebben. De maatregel geldt dus alleen voor nieuwe gevallen. Bedacht moet worden dat van de circa 1,2 miljoen jongeren in de leeftijd van 18 tot 23 jaar slechts 4% (ongeveer 50.000) IHS geniet. De rest woont of wel thuis, zit op woonboten en dergelijke of heeft geen IHS nodig. Zij, die een zelfstandige woonruimte kunnen bewonen zijn reeds bevoorreed ten opzichte van hun leeftijdgenoten. Wanneer zij dat met een bijdrage van de gemeenschap doen, zijn zij dubbel bevoorreed. Een deel van het tweede voordeel wordt hen dus onthouden. Zij weten echter, waaraan zij beginnen. De VVD acht deze maatregel verdedigbaar in het licht van de noodzakelijke bezuinigingen.

Huurwaardeforfait

Onlangs hebben de vier grote steden voorgesteld bezuinigingen op de IHS ongedaan te maken door het huurwaardeforfait te verhogen. Hier had de VVD-fractie geen goed woord voor over. Kopers worden namelijk niet bevoorreed ten opzichte van huurders. Kopers hebben te maken

gehad met allerlei lastenverhogingen, zoals de onderhoudskosten, de OGB en milieuheffingen.

De gemeenten hebben de zwaarste lasten op de schouders van de eigenaars-bewoners gelegd. De gemeenten komen met het verhaal dat er zo'n evenwichtig beleid in de verhouding tussen de eigenaars-bewoners en de huurders wordt gevoerd. Het is onvoorstelbaar.

Aftoppen subsidiëring boven f 700,- per maand

De VVD heeft er altijd voor gepleit, dat de maximale grens, waarbij IHS mogelijk is, verlaagd wordt. Het is namelijk hoe langer hoe minder te verdedigen, dat zeer dure woningen op zo'n kostbare wijze worden gesubsidieerd. Op die manier wordt de IHS gebruikt als objectsubsidie voor de onrendabele top, en dat is nooit de bedoeling geweest. (Voor nadere inlichtingen: L.M. de Beer, tel. 070-182880.)

Toezicht instellingen volkshuisvesting

De commissie VROM heeft gesproken over de betrokkenheid van gemeenten bij het toezicht op woningcorporaties en andere niet-winstgevende instellingen in de volkshuisvesting en de knelpunten van het overheidstoezicht op sociale verhuurders.

De regels voor het toezicht op de toegelaten instellingen zullen worden verscherpt.

De gemeentelijke invloed bij de bestuurssamenstelling zal worden beperkt.

Onze VVD-woordvoerder heeft gepleit om zittende gemeenteraadsleden in de besturen van woningcorporaties niet meteen te verbieden om lid te zijn van een bestuur. De fractie kon zich vinden in een afbouwregeling. In de toekomst zullen volkshuisvestingsinstellingen worden verplicht meerjarenramingen te maken voor het beheer en uitbouw van hun woningbezit.

Voortaan zal jaarlijks aan de Tweede Kamer worden gerapporteerd. Op vragen van de VVD-woordvoerder zegde de staatssecretaris toe te bezien of de onderhoudsnorm per woning kan worden opgetrokken.

Uit gelden van de woningcorporaties zal een fonds worden gevormd voor de sanering van bepaalde zwakke situaties.

(Voor nadere inlichtingen: A.A.M.E. van Erp, tel. 070-182885.)

Perifere detailhandelsvestigingen

De afgelopen week heeft een mondeling overleg plaatsgevonden met minister Nijpels en staatssecretaris Evenhuis over de perifere detailhandelsvestigingen.

Met name ging het daarbij over bedrijven die zich als groothandel presenteren maar in feite in overwegende mate detailhandel plegen.

Deze bedrijven kunnen zich niet vestigen op industrieterreinen. Van gedachten werd gewisseld over de voornemens van Makro om zich in Groningen te vestigen. Makro zegt zelfbedieningsgroothandel te zijn.

In de praktijk blijkt het te gaan om een bedrijf dat door een vernuftig pasjessysteem zich zodanig gedraagt dat in alle vestigingen om en nabij de 50% wordt verkocht aan de eindgebruiker. In het kader van de rechtsgelijkheid ten opzichte van het regulier gevestigde midden- en kleinbedrijf kan een dergelijk bedrijf niet worden toegelaten op een industrieterrein.

Zowel de minister van VROM als de staatssecretaris erkennen dat de wet Ruimtelijke Ordening er is voor de kleintjes maar ook voor de groten.

Een te geven bouwvergunning door het College van B en W van Groningen zou door beide bewindslieden worden bestreden, zonodig door middel van de daartoe geëigende procedures. De problematiek van de winkelves-tigingen en de daarbij zich voordoende ongewenste ontwikkelingen heeft reeds geruime tijd aandacht van de VVD.
(Voor nadere inlichtingen: A.A.M.E. van Erp, tel. 070-182885.)

Begroting Milieu 1988

De aanpak van de minister wordt in het algemeen door de VVD-fractie positief beoordeeld. Hij doet zijn werk met enthousiasme en weet zijn zorg voor het milieu goed over te dragen. Zijn kennis van zaken is groeiende. De VVD geeft de voorkeur aan een beleid dat is gericht op praktische resultaten op korte en middellange termijn en naar een streven naar handhaving en herstel van kringloopprocessen op de langere termijn.

Milieu-beleid dient doelmatig te zijn en gebaseerd te worden op kennis en door zoveel mogelijk betrokkenen in de samenleving gedragen te worden. Ieder mag en moet in onze samenleving kunnen worden aangesproken op zijn bijdrage aan zorgvuldig omgaan met het milieu.

De VVD erkent dat het noodzakelijk kan zijn verbodsbepalingen uit te vaardigen. Onze voorkeur gaat echter uit naar het vermijden ervan omdat teveel verboden onnodige verstarring met zich mee kan brengen en de eigen verantwoordelijkheid niet bevorderen.

Vaak worden voorstellen gedaan om een bepaalde techniek of een apparaat niet meer toe te passen. Als een dergelijk apparaat een nuttige of anderszins belangrijke functie heeft dient de techniek zo ver ontwikkeld te worden dat de belasting van het milieu wordt weggenomen. Auto's moeten technisch verbeterd worden zodanig dat zij voldoen aan noodzakelijk geachte emissie-eisen. Een apparaat dat vervuult is in technische zin niet ver genoeg ontwikkeld.

Het voeren van publiciteitsacties door milieuactiegroepen om daarmee de minister onder druk te zetten is soms contra-productief. De rationele analyse en daardoor het uitvoeren van doelmatige maatregelen dreigt dan achterwege te blijven. Het toegeven aan zulk een druk kan als gevolg hebben dat schijnoplossingen worden nagestreefd, maar de echte oplossing achterwege blijft. Om die reden wil de VVD-fractie de gevraagde fosfatennota diepgaand behandelen en dan steun geven aan die maatregelen die het meest doeltreffend zijn bij de bestrijding van algengroei en die kringlopen herstellen of tot stand brengen.

Het feit dat saneringsmaatregelen soms volgen op perioden van grote emotionaliteit geeft zorg. Voor het saneren van vervuilde grond geeft de interimwet bodemsanering de criteria aan. Als er een sfeer van angst wordt opgewekt volgen daarop soms maatregelen die uit een oogpunt van rationeel bodembeheer nauwelijks gerechtvaardigd zijn.

Dat er serieuze plannen lijken te bestaan om bij voorrang siertuinen in Budel, vanwege het daar aanwezige cadmium, te gaan saneren lijkt een anti-climax na de vele discussies die er over de besmetting met cadmium van een zeer groot gebied in de Kempen is geweest. Gepleit werd voor het

hanteren van realistische normen en het voeren van goed overleg met alle betrokkenen. Het vasthouden aan een zorgvuldige procedure is noodzakelijk.

De fractie heeft waardering voor het Regeringsstandpunt voor het rapport van de Verenigde Naties „Our Common Future”. Naar haar mening is het energieprobleem dat de commissie signaleert bijzonder ernstig. Verontrustend is het dat de commissie ronduit stelt geen oplossing te zien. De commissie bepleit een zogenaamd „lage energie-scenario” dat zeer ingrijpend is. Toch geeft onze regering aan het lage energie scenario haar steun. Dat zal voor Nederland en zijn energiebeleid grote gevolgen kunnen hebben. Het is zeer wenselijk dat de regering zich een voorstelling tracht te maken van de weg waarlangs de gewenste sterke reductie van de toepassing van fossiele brandstof bereikt kan worden. Het in de komende tien jaren bouwen van een aantal extra kolencentrales is volstrekt in strijd met de steun die is uitgesproken voor het lage energie scenario, temeer daar ons land zich op internationaal vlak actief wil inzetten om oplossingen te vinden voor de problemen die worden veroorzaakt door het koolzuurgas dat bij verbranding van vooral steenkolen op grote schaal vrijkomt. De te verwachten veranderingen in het klimaat en de stijging van de zeespiegel kunnen in de komende eeuw ingrijpende gevolgen hebben voor alle mensen die in laaggelegen gebieden wonen.

Om invloed te hebben op de internationale meningsvorming zal ons land zelf een geloofwaardig beleid moeten voeren.

Actieve steun van de minister van VROM voor het bosbeleid van de minister van Landbouw is gewenst. De regering als geheel komt minder geloofwaardig over als de ene minister jammert over de slechte toestand van de bossen als gevolg van de zure regen en de andere minister niet voldoende actief is bij de bevordering van de verjonging en het goede onderhoud van het Nederlandse bos.

De VVD-fractie is voorstander van het toepassen van een systematische analyse van risico's in bestaande en in nieuwe situaties. Het toepassen van geavanceerde methoden moet worden toegejuicht. De minister dient zich daarbij te beseffen dat in dit vlak niet aan ieder getal een absolute betekenis kan worden toegekend. Er is meer feitenmateriaal en meer ervaring nodig om tot verantwoorde conclusies te kunnen komen.

Het was de VVD-woordvoerder opgevallen dat enkele argumenten waarop het verbod van de toepassing van methylbromide in 1980 was gebaseerd, door de resultaten van onderzoek niet meer juist bleken te zijn. Aan de minister werd gevraagd op welke wijze hij rekening zou houden met de nieuwe inzichten.

De VVD-fractie wees op het grote belang van milieuverantwoorde middelen voor het impregneren van hout. Daardoor kan inlands hout meer toepassingen krijgen en vermindert de sterke vraag naar tropisch hout. Ook werd de aandacht van de Minister gevraagd voor de nadelige gevolgen die de huidige lage prijs van oud papier heeft voor de hier opgebouwde infrastructuur voor het inzamelen ervan als gevolg van de sterke import uit Duitsland. Aan het slot werd teruggekomen op een eerdere discussie over de mogelijkheid het aantal proefdieren te beperken dat nodig is voor het giftigheidsonderzoek van nieuwe chemische stoffen. De minister zegde toe zich nader hierover te zullen oriënteren.

(Voor nadere inlichtingen: dr. R. Braams, tel. 070-182883.)

UIT HET EUROPESE PARLEMENT

Nieuwe telecommunicatiesystemen, nieuwe mogelijkheden maar ook risico's voor ouderen en gehandicapte personen

De ontwikkelingen op het gebied van de telecommunicatie gaan steeds sneller. Over enkele jaren zal het „Integrated Services Digital Network” een feit zijn, gevolgd door het „Integrated Broadband Communication Network”. De mens wordt in leven en werken veel meer afhankelijk van de nieuwe informatietechnologieën dan tot nu toe van bijvoorbeeld de telefonie. Dit houdt nieuwe mogelijkheden, maar ook grote risico's in, met name voor de ouderen en gehandicapte personen onder ons. Nu reeds heeft 5% van de huidige bevolking problemen met het gebruik van „gewone” telefoontoestellen wegens handicap(s) en/of ouderdom; naar verwachting zal dit aantal tot zo'n 20% oplopen. Deze mensen lopen gevaar volledig geïsoleerd te raken als met de nieuwe technologische vindingen geen of te weinig rekening wordt gehouden met hun beperkingen c.q. mogelijkheden.

Indien de problematiek van deze groepen in een te laat stadium wordt ingebracht zullen er in Europa terminals van verschillende makelij in massaproductie zijn die, zoals tot nu toe gebruikelijk, zijn toegesneden op de „gemiddelde” mens. Als de werkwijze van de ontwerpers en de productiemiddelen daar eenmaal op zijn ingesteld valt er achteraf moeilijk iets te veranderen. Dit wordt te kostbaar en te gecompliceerd. Tegen de tijd dat bepaalde systemen zullen zijn aangepast aan individuele personen, zijn ze alweer vervangen door nog geavanceerdere uitvoeringen.

Jessica Larive heeft daarom de Commissie gevraagd of er grondige analyses van de problemen en beperkingen van ouderen en gehandicapte personen op dit gebied bestaan en of hiermee expliciet rekening wordt gehouden bij de ontwerpfase van nieuwe telecommunicatiesystemen. Internationale samenwerking dient te worden gestimuleerd en de Commissie moet hieraan hoge prioriteit geven. (Voor nadere inlichtingen: mw. mr. J.E.S. Larive, Europees Parlement, Liberale fractie, L-2929 Luxemburg, tel. 09-352 43002400.)

Studeren in het buitenland

Naar aanleiding van klachten van studenten tijdens de internationale conferentie „Studeren in het buitenland” aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen (juni 1987) had Jessica Larive de Europese Commissie vragen gesteld over de publiciteit rond het Europese studenten uitwisselingsprogramma ERASMUS en de informatieverstrekking aan de doelgroepen. De Commissie heeft toegezegd:

- het onderwijzend personeel en de besturen van hoger onderwijsinstellingen informatiemateriaal toe te zenden;
 - in de nieuwe (vijfde) editie van het Studentenhandboek uitgebreid aandacht aan Erasmus te besteden. Dit handboek zal in het voorjaar van 1988 in de boekhandel verkrijgbaar zijn;
 - contacten te leggen met de studentenpers;
 - steun te verlenen aan studentenverenigingen die de ideeën van het Erasmus-programma helpen propagieren.
- Bovendien zullen in de nabije toekomst ook conferenties worden gepland in diverse lidstaten, waaronder Nederland.

Nadere gegevens over dit laatste punt kon de Commissie nog niet verstrekken.

(Voor nadere inlichtingen: mw. mr. J.E.S. Larive, Europees Parlement, Liberale fractie, L-2929 Luxemburg, tel. 09-352 43002400.)

UIT HET KABINET

Enkele passages uit de speech van staatssecretaris Ginjaar-Maas ter gelegenheid van de opening van de landelijke manifestatie Beroepen en Technologie „De Toekomst te Kijk”

„De Toekomst te Kijk”

Vandaag begint de manifestatie „De Toekomst te Kijk”: een zesdaagse kijk-, doe- en leerbelevens voor de jeugd. Een initiatief van de overheid en enthousiast ondersteund door bedrijven en onderwijsinstellingen. In zijn soort is deze manifestatie daarmee een unieke gebeurtenis in Nederland.

De jeugd van nu staat voor dezelfde, fundamentele keuzen als vroeger. Welk vak of beroep is voor mij het beste?

Welke opleiding of studie moet ik volgen? Wat voor soort banen zijn er en hoe kom ik daar?

Waar vroeger veel opleidingen leidden tot goed gedefinieerde functies, waarbij ook ouders en decanen zich wat konden voorstellen, rest nu niet veel meer dan een vaag besef van wat zou kunnen.

Zelfs voor jongeren gaan de veranderingen vaak heel snel. Ook voor hen verandert de toekomst met de dag.

Het ontbreken van een duidelijk perspectief bergt het gevaar in zich van verkeerde keuzen, die tot mislukking of op zijn minst tot tijd- en motivatie-verlies kunnen leiden. Dat kunnen wij ons als samenleving gewoon niet permitteren. Op de eerste plaats niet vanwege de belangen van de jeugd, maar ook niet vanwege onze internationale concurrentiepositie en zeker niet door het perspectief van een vergrijzende samenleving. Het is voor ieder van ons van vitaal belang dat we ook in de toekomst een hooggeschoolde en gemotiveerde beroepsbevolking hebben. Die vormt immers de basis van onze welvaart.

Wij bevinden ons in een overgangsfase. In bedrijfsleven en onderwijs kunnen we bijna spreken van een generatiekloof. Nieuwe technologieën rukken op, maar het tempo waarin ze worden toegepast wordt bepaald door de acceptatie van de mensen die ermee moeten werken. Zaken, die over tien of twintig jaar net zo gewoon zullen zijn als de spreekwoordelijke „zakjapanner”, worden nu geïntroduceerd en leiden tot ingrijpende veranderingen in werkplekken en beroepen.

Er is de afgelopen jaren veel – ten goede – veranderd. Bedrijfsleven en onderwijs grijpen steeds meer in elkaar. Het bedrijfsleven ziet het belang van opleiden, investeert er in en werkt samen met onderwijs. Er worden bijna 100.000 bezoekers verwacht, waarvan er 75.000 via groepsbezoek komen van scholen. Aan belangstelling voor nieuwe technologieën dus geen gebrek.

Als fenomeen past deze manifestatie binnen het beleid van de overheid. Die heeft forse bedragen vrijgemaakt voor het Informatica-Stimuleringsplan. Alleen al voor onderwijs is tot en met 1988 ongeveer 270 miljoen gulden beschikbaar.

Voor de introductie van nieuwe technologieën in het onderwijs is nascholing van docenten een noodzakelijke

voorwaarde. De overheid heeft het belang van goede nascholing ingezien en is begonnen met een grootschalig nascholingsproject onder de naam NABONT, nascholing beroepsonderwijs nieuwe technologieën.

Studie- en beroepskeuze

Bij deze manifestatie krijgt ook de studie- en beroepskeuze-voorlichting aandacht. Vroeger waren dat gescheiden zaken. Studiekeuze-voorlichting zat bij de instellingen voor onderwijs, terwijl de beroepskeuzevoorlichting was ondergebracht bij ondermeer de arbeidsbureaus. Gelukkig is dat nu verleden tijd en wordt steeds meer concreet contact gezocht met anderen die ook bezig zijn met activiteiten binnen het ingewikkelde terrein van studie- en beroepen-voorlichting.

Ook is de overheid bezig de bereikbaarheid van studie- en beroepenvoorlichting te vergroten door middel van een nog op te zetten geautomatiseerd systeem. Naar aanleiding van een binnenkort te verwachten eindrapportage over een proefproject zal een standpunt worden bepaald over de verdere voortgang. Het doel van dit project is om de beroeps- en schoolkeuze (advisering) effectiever te laten verlopen voor een zo goed mogelijke intrede op de arbeidsmarkt.

Deze manifestatie sluit qua opzet en aanpak uitstekend aan bij de campagnes „Kies exact!” en „Geslaagd met Exact!”. Het doel van die campagnes is om jongens en vooral meisjes er van te doordringen dat een studie met exacte vakken en in een technische richting goede toekomstmogelijkheden biedt. Verder ben ik ervan overtuigd dat onze toekomst er mede van afhangt in welke mate de jeugd de nu voorziene vacatures in de toekomstige arbeidsmarkt weet op te vullen. Binnen die arbeidsmarkt zullen velen met een exacte opleiding een plaats kunnen vinden. Het is nu al te voorspellen, dat het huidige aantal studenten in de exacte technische vakken in die vraag niet zal kunnen voorzien.

En wat de meisjes betreft kan ik er niet genoeg op blijven wijzen dat zij te weinig exacte vakken kiezen. In de eerste plaats is dat slecht voor hun kansen op de arbeidsmarkt. Maar we kunnen en mogen ons niet veroorloven om het zeker bij meisjes aanwezige talent onbenut te laten. Dat is ook uit een oogpunt van emancipatie onaanvaardbaar.

Mededelingen

Aan de leden,

Naar aanleiding van de ontvangst van de contributie-brief 1988 is bij velen de vraag gerezen of de afdelingen mee delen in de extra gift die de leden wellicht overmaken bij het bedrag van de door hen verschuldigde contributie, zulks mede naar aanleiding van het feit dat in voorgaande jaren extra bedragen boven de contributie veelal ten goede kwamen aan de afdelingen.

Ter voorkoming van misverstand kan worden medegedeeld dat uitgangspunt is geweest dat aan de afdelingen van de totale ontvangst van deze gift zo mogelijk een bedrag zal worden uitgekeerd naar rato van de ontvangst per afdeling op basis van het bedrag van de contributie-inning 1987. De mate waarin een en ander zijn beslag zal krijgen wordt mede bepaald door de grootte van de totale ontvangst. Namens het dagelijks bestuur, de algemeen secretaris, W.J.A. van den Berg.

Topkadercursus VVD/JOVD

Op 16 en 17 april 1988 organiseren VVD en JOVD een topkadercursus met als titel „Liberalisme op z'n kop”. Tijdens

deze cursus zullen allerlei dogma's en vanzelfsprekendheden van hedendaagse liberale politiek kritisch worden beschouwd en getoetst aan liberale beginselen. Het motto van deze cursus is dan ook: „Het enige dat vaststaat is dat niets vaststaat”.

Aan deze cursus kunnen 40 jonge VVDers en JOVDers deelnemen. Deze deelnemers zullen zich aan de hand van tevoren toegezonden materiaal grondig dienen voor te bereiden; tijdens de cursus zullen zij zowel in werkgroepen als plenair het woord moeten voeren. Daarnaast geven een aantal gastsprekers hun visie op het cursusonderwerp. Gezien het karakter van de cursus worden aan de cursusdeelnemers zekere eisen gesteld op het terrein van politieke ervaring en deskundigheid.

Nadere informatie volgt zo spoedig mogelijk.

Vrouwen lezen de Liberale Vrouw

Bent u ook geïnteresseerd in politieke zaken die de vrouw aangaan? Dan is de Liberale Vrouw een blad voor u. De Liberale Vrouw is een kwartaalblad voor vrouwen. Vrouwen die belangstelling hebben voor actuele politieke standpunten, discussies en belangrijke emancipatiezaken. Het landelijk bestuur van de Organisatie Vrouwen in de VVD geeft het blad uit. Het probeert met de Liberale Vrouw de politieke bewustwording van vrouwen te bevorderen en de integratie van vrouwen in de maatschappij te versnellen. Daarbij ziet het bestuur graag dat meer vrouwen worden voorgedragen voor verkiesbare plaatsen voor functies binnen de VVD. Ook dat er meer vrouwen komen in politieke en andere vertegenwoordigingen.

Onlangs is de Liberale Vrouw geheel vernieuwd. Zowel haar uiterlijk als haar inhoud hebben zich aangepast aan de wensen van de lezer(es). Zo wordt de Liberale Vrouw in allerlei vrouwenzaken een onmisbare vraagbaak.

Wat biedt de Liberale Vrouw?

Te veel om op te noemen. Er zijn vaste rubrieken zoals VVD-vrouwenactiviteiten, boekbesprekingen en berichten uit de Nederlandse Vrouwenraad. Voorzitter van de Organisatie in de VVD mevrouw Wind geeft in elk nummer haar commentaar op actuele politieke zaken. Gasten komen aan het woord en vertellen over hun werk. Daarnaast artikelen over vrouwen en werk, vrouwen en kinderen en vrouwen en Den Haag. Kortom, goede artikelen die u met plezier zult lezen.

Wilt u abonnee worden? Vult u dan de aanmeldingsbon in. U krijgt voor f 17,50 de Liberale Vrouw een heel jaar in huis. De redactie hoopt u snel te begroeten als nieuwe lezer(es).

BON

Ik wil graag het kwartaalblad de Liberale Vrouw van de Organisatie Vrouwen in de VVD ontvangen. De jaarlijkse bijdrage ad f 17,50 voldoe ik als ik de accept-girokaart heb ontvangen.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Handtekening:

Adres: Organisatie Vrouwen in de VVD, Postbus 30836, 2500 GV Den Haag.

Teldersstichting/Haya van Somerenstichting

Onlangs hebben de Teldersstichting en de Haya van Somerenstichting een geschrift gepubliceerd met als titel „*Democratie, scheiding der machten?*“. In deze publicatie vindt u bijdragen van politici en wetenschappers over staatsrechtelijke kwesties betreffende het functioneren van onze democratie. Aan de orde komen onder andere de relaties tussen partijen/fracties in het parlement/bewindsliden. Deze bijdragen zijn eerder gepresenteerd op een symposium georganiseerd door de Haya van Somerenstichting en de Teldersstichting. U kunt dit geschrift *gratis* verkrijgen indien u onderstaande bon invult en voor 28 december 1987 inzendt aan VVD-Expresse, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Postcode:

☐ wil geschrift no. 64 ontvangen

18 december 1987,
nummer 177

EXPRESSE

redactie: drs L.M.L.H.A. Hermans, H.F. Heijmans, F.A. Wijsenbeek; organisatie: mr. H.J. Lutke-Schipholt;
abonnementsadministratie/redactieadres: Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage, tel. 070-61 41 21;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer.

In de file staan

Het wordt steeds drukker in ons dichtbevolkte land. Dagelijks staat er een kleine honderd kilometer automobilisten in de file. Deskundigen berekenen dat ons land hierdoor 450 miljoen gulden jaarlijks aan inkomen verliest. De tijd die met wachten gemoeid is, kan beter worden besteed. De groei van het autoverkeer is de laatste jaren zo sterk geweest, dat het verkeer vastloopt op de knelpunten in de weg-infrastructuur, speciaal in de ochtend- en avondspits. Ook het beroepsgoederenvervoer lijdt hierdoor grote verliezen. Vandaar dat de regering onderzoek heeft laten doen naar de mogelijkheden om de bereikbaarheid van de economische centra in ons land te vergroten, het zogenaamde mobiliteitsscenario.

De aanbevelingen van de studiegroep waren drastisch, maar lang niet allemaal uitvoerbaar. Het voorstel om de accijns op benzine fors te verhogen, is resoluut door de VVD-fractie in de Tweede Kamer afgewezen. De benzine-accijns is al hoog en heeft vooral in het oosten en zuiden van het land tot gevolg dat er over de grens wordt getankt. Daardoor verliezen pompstationhouders en winkeliers jaarlijks ongeveer f 250 miljoen aan omzet. Dat weglekeffect mag niet worden vergroot door de benzine-accijns nog hoger te maken.

Wil men wat aan de fileproblematiek doen, dan is een breed samengesteld beleid nodig. De grootste knelpunten in het wegennet moeten worden opgelost, er moeten een aantal oeververbindingen worden gebouwd en de dienstverlening door het openbaar vervoer moet worden verbeterd. De groei van het woon-werk-verkeer moet worden beperkt door ruimtelijke ordening en stadsontwikkeling die bevorderen dat men dicht bij het werk gaat wonen. Ook is te denken aan verschillende werktijden om het spitsuur af te vlakken. De milieuproblematiek mag ook niet worden vergeten: de groei van de mobiliteit heeft toenemende luchtverontreiniging tot gevolg. Er zijn in ons land nu 5 miljoen auto's. In het jaar 2000 zullen dat er waarschijnlijk 8 miljoen zijn. Van groot belang is dus de auto's zuiniger en schoner te maken.

Het kabinet heeft vorige week na een maandenlange discussie besloten om alvast een drietal maatregelen te nemen: Er zullen vier nieuwe tunnels worden gebouwd, een aantal knelpunten in het wegennet wordt opgelost, en het openbaar vervoer zal worden verbeterd. De tunnelbouw zal op een nieuwe leest worden geschoeid: particuliere beleggers worden geïnteresseerd om kapitaal te storten in financierings-

maatschappijen die de tunnels gaan bouwen. De gebruiker van de tunnel zal daarvoor een bedrag moeten betalen. Dat kan in de jaren negentig met elektronische tolheffing zodat stoppen en betalen vóór de tunnel kan worden vermeden. Als in de jaren negentig prijsmechanisch rijden (road pricing) mogelijk wordt, zou de motorrijtuigenbelasting kunnen worden verlaagd en de weggebruiker, net als de abonnee van de telefoon, volgens het profijtbeginsel kunnen betalen. Hoe dat precies moet worden ingericht, is nu nog onduidelijk. Wel is het goed dat met de tunnelbouw binnenkort wordt begonnen, omdat daardoor ook veel werkgelegenheid in de grond-, weg- en waterbouw wordt geschapen en de investeringen toemen.

Het kabinet gaat binnenkort met provincies en gemeenten praten over de knelpunten in de weginfrastructuur en het openbaar vervoer. Daarvoor zal jaarlijks een extra bedrag ten laste van de rijksbegroting worden uitgetrokken. Helaas heeft het kabinet het ook nodig gevonden de motorrijtuigen-belasting met f 25,- te verhogen met ingang van 1 juli 1988. Anders kon het kabinet de rekening niet rond krijgen om jaarlijks f 400 miljoen extra voor een verbetering van de infrastructuur op tafel te kunnen leggen. De VVD stelt daar twee voorwaarden bij. Ten eerste: f 25,- is een lichte verhoging van de lastendruk.

Die moet volgens de VVD-fractie in de Tweede Kamer gecompenseerd worden door in de komende jaren de lastendruk weer dienovereenkomstig te verlagen. Ten tweede vindt de VVD dat de extra f 25,- van de automobilist dan ook uitsluitend moet worden besteed aan de mobiliteit. Uit de opinie-peilingen van de ANWB en de BOVAG blijkt dat de automobilist graag bereid is iets meer te betalen, als hij dan maar waar voor zijn geld krijgt – want in de file staan is een dagelijkse bron van ergernis.

Joris J.C. Voorhoeve

UIT HET KABINET

Het bereikbaarheidsplan voor de randstad

De Nederlandse welvaart wordt in belangrijke mate bepaald door de strategische ligging van ons land: 150 miljoen mensen wonen en werken binnen een straal van 500 kilometer om Nederland. Omdat een dergelijke concentratie nergens anders in de wereld voorkomt, wordt Nederland ook wel de „Gateway to Europe" genoemd. Maar een

Gateway waar je binnenkomt om direct weer vast te lopen, is niet de meest aantrekkelijke toegang die een mens zich kan voorstellen. Toch slijbt door de snelle groei van het autoverkeer een aantal belangrijke verkeersaders in de Randstad de laatste jaren steeds verder dicht. Om dat proces een halt toe te roepen, is op initiatief van Minister Smit-Kroes door alle verantwoordelijke bestuurders in de Randstad besloten een bereikbaarheidsplan voor dat gebied op te stellen; het Mobiliteitsscenario.

De voorstellen van de Projectgroep die het Mobiliteitsscenario op heeft gesteld waren, samen met de rapportage van een Stuurgroep die onderzoek heeft gedaan naar de mogelijkheden van private financiering van infrastructuure werken in Nederland, de bouwstenen voor de besluiten die in dit kader op 11 december dit jaar in de ministerraad zijn genomen.

De conclusie van de Projectgroep Mobiliteitsscenario Randstad (PMR) was, dat het mobiliteitsprobleem over een periode van 10 jaar is op te lossen met een pakket van maatregelen. Het pakket steunt op de volgende pijlers:

- faciliterende maatregelen, dat wil zeggen: maatregelen die vervoersmogelijkheden tot stand brengen. Het gaat hier om investeringen in het openbaar vervoer en de weg-infrastructuur;
- mobiliteitsremmende maatregelen. Daaronder vallen bijvoorbeeld een strenger parkeerbeleid en de (politiek niet haalbaar gebleken) variabilisatie van de autokosten
 - maatregelen dus, die de kosten van de auto verplaatsen naar het gebruik ervan en niet het bezit;
- verkeersregulerende maatregelen. Het beste voorbeeld hiervan is de zogenaamde road pricing. Dit is een systeem dat uitgaat van het schaarsebeginnsel: wie op een „dure“ weg rijdt op een duur moment, betaalt daarvoor. Ook dit systeem heeft, met name tijdens de spits, een remmende werking op het verkeer. De nadruk ligt echter op het regulerende effect. Het is immers niet gezegd dat met een dergelijk systeem de automobilist uiteindelijk duurder af moet zijn.

Met name de road pricing sluit goed aan op de kern van het probleem: de file in de spits. De capaciteit van de Nederlandse wegen voldoet het grootste gedeelte van de dag. Het zijn de files in de ochtend- en avondspits die voor de frustratie en de maatschappelijke kosten zorgen.

Voor de faciliterende maatregelen is geld nodig. Extra geld. Voor een belangrijk gedeelte kan dat geld worden gevonden bij particuliere beleggers. Dat is de reden waarom het kabinet heeft besloten over te gaan tot het particulier financieren van vier nog te bouwen tunnels in de Randstad. Dat betekent weliswaar dat tol zal moeten worden geheven, maar het discriminerende effect daarvoor wordt teniet gedaan door het gelijktijdig invoeren van de road pricing op de meest zwaar belaste wegen in de Randstad.

Voordat de vruchten van de road pricing kunnen worden geplukt, moet een tijdelijke financieringsbron worden gekozen. De keuze is gevallen op een verhoging van de motorrijtuigenbelasting. Die verhoging heeft weliswaar geen regulerend effect (het wordt duurder een auto te bezitten, niet er mee te rijden), maar de ongewenste neveneffecten die de oorspronkelijk voorgestelde verhoging van de motorrijtuigenbelasting zou hebben, worden er mee voorkomen. Het is dan ook een tijdelijke maatregel. Al met al is nu in de geest van en voor het belangrijkste deel op basis van de oorspronkelijke voorstellen een pakket aan maatregelen overeengekomen, die de bereikbaarheid van de Randstad op termijn kunnen veiligstellen.

Een tijdelijke verhoging van de motorrijtuigenbelasting is een lastenverzwaring. Maar deze lastenverzwaring nu, is een verlichting voor de nabije toekomst.

De files kosten immers niet alleen veel ergernis, maar ook veel geld.

Een gezamenlijke aanpak van die files is heel hard nodig. Deze maatregel zal de autobezitter tijdelijk f 25,- per jaar gaan kosten. Een bedrag wat gezien moet worden als een investering in de toekomst.

Er wordt gegarandeerd dat deze f 25,- uitsluitend zal worden gebruikt om knelpunten in het Nederlandse verkeer op te lossen. En dat is hard nodig voor het openbaar vervoer en voor de automobilist.

UIT DE TWEEDE KAMER

Begroting Volkshuisvesting 1988

Wij staan met de volkshuisvesting in Nederland op een belangrijk keerpunt. Een algemene herbezinning is gaande over de taak en toekomst van de volkshuisvesting in het resterende deel van deze eeuw. Het terugdringen van de collectieve sector eist, dat de rijksoverheid zich ook op het terrein van de volkshuisvesting terugtrekt. Maar dan niet slechts financieel! Wanneer wij dan zien hoezeer wordt bezuinigd op de volkshuisvestingsuitgaven, kan de VVD-fractie dat alleen maar ondersteunen indien deregulering, liberalisatie, decentralisatie en afslanking van het overheidsapparaat daarmee gelijke tred houden. Er is een goed begin gemaakt met het Stadsvernieuwingsfonds en de Wijziging van de Woningwet, maar daar mag het niet bij blijven. Op het departement worden thans geen projecten van betekenis meer voorbereid om de deregulering verder voort te zetten. Wordvoerder De Beer zei dat nog veel verder kan en moet worden gedereguleerd. Met name noemde hij de subsidieregelingen, het huurbeleid en de woonruimteverdeling. Meer markt en minder overheid houdt in dat de markt dan ook voldoende speelruimte moet krijgen. Dit zou het uitgangspunt moeten worden van de Nota Volkshuisvesting, die de regering volgend jaar gaat uitbrengen.

De Beer wees voorts op een interessant feit. Hoewel in de afgelopen 10 jaar het aantal (zwaar) gesubsidieerde woningen van jaar tot jaar sterk verschild, bleef de totale woningproductie redelijk constant. Dit wijst erop dat wanneer de overheid veel gesubsidieerde (huur- en koop)woningen op het programma zet, de vrije sector wordt teruggedrongen. Treedt de overheid terug, dan vult de markt het ontstane gat op. Dit moet de regering stof tot overdenken geven bij het uitzetten van het toekomstig beleid.

De VVD zette vraagtekens bij de effectiviteit van de eenmalige bijdrage van f 5000 in de premie-C sector. Te vrezen valt dat dit bedrag al lang verloren is gegaan aan hogere grond- en bouwkosten. Bovendien, bij een woning van bijvoorbeeld f 165.000 is een dergelijke premie niet echt onmisbaar. De woordvoerder lanceerde daarom het idee om de premie aan de gemeenten uit het keren, maar dan alleen in die gevallen waarin de grondkosten een zeker bedrag niet te boven gaan. Op die manier worden gematigde grondkosten aangemoedigd; en dat is voor de consument veel aantrekkelijker dan de huidige gang van zaken. De kans, dat hij echt van de premie kan profiteren, wordt daarmee veel groter. De staatssecretaris zou dit nader overwegen.

Voorts werd de verschrijving van grondkosten ten voordele van de sociale huurwoningen en ten nadele van de premiekoop- en vrije sectorwoningen door de VVD aan de orde gesteld. (Zoals bekend, speelt dit punt ook bij de Enquêtecommissie (de „kiezelstenen“ en de „rotsblokken“). Het rijk is (mede) aanstichter van dit euvel, door de toege-

stane grondkosten voor woningwetwoningen laag te houden. De staatssecretaris belooft, dit probleem mee te nemen in de op handen zijnde Nota Volkshuisvesting.

Verder kwamen nog diverse onderwerpen aan bod, waaronder de subsidieregelingen voor eigen woningen, de kadastertarieven en de financiering van de woningbouw. De huurverhoging en de bezuinigingen op de individuele huursubsidie waren een week eerder al aan bod gekomen tijdens een commissievergadering.

(Voor nadere inlichtingen: L.M. de Beer, tel. 070-182880.)

Begroting Onderwijs

De VVD-fractie had gehoopt dat de in de Memorie van Toelichting bij de begroting gepresenteerde „Schets van het onderwijs- en onderzoeksbeleid voor de jaren negentig” de onderwijspolitiek discussie van het najaar 1987 zou bepalen. Het heeft niet zo mogen zijn. Aan het eind van deze kabinetsperiode moeten de kaders waarbinnen het gehele onderwijs zich de komende decennia moet kunnen ontwikkelen, duidelijk zijn vastgesteld. Wat nu aan inhoudelijke ontwikkeling en vernieuwing begint, moet daarna volop tot bloei komen. De discussie over de „schets” moet daarom doorgaan en leiden tot heldere conclusies over de kwalitatieve verbetering van het onderwijspeil als geheel en over de vraag hoe meer mensen op een hoger niveau kunnen komen.

De komende jaren laten geen ruimte voor een formalistisch onderwijsbeleid. Na de totstandkoming van wetgeving zal meer dan ooit de inhoudsvraag en de toerusting van de mensen die de taken moeten uitvoeren centraal komen te staan. Wat we willen is duidelijk! Cruciaal is de vraag hoe we de doelen willen bereiken. En dat in een tijd waarin bezuinigd dient te worden om het economisch herstel te bevorderen. Over de bezuinigingsplannen het volgende. In het kader van het beheer van het openbaar onderwijs en de verhouding tot de gemeenten, stelde de Minister een doelmatigheidskorting op de gemeentelijke uitgaven voor om zo de gemeenten er toe te dwingen een strakker financieel beleid te gaan voeren met betrekking tot het openbaar onderwijs.

De conclusies van een eerdere I.O.O.-studie en het recentere heroverwegingsrapport over het beheer van het Openbaar Onderwijs bevatten voor ingewijden geen of weinig nieuws. De wijze waarop ons Openbaar Onderwijs wordt beheerd kun je niet het toppunt van doelmatigheid noemen. Dat de Minister met het heroverwegingsrapport in de hand de publieke discussie daarover heeft willen stimuleren is op zich zelf goed, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt en dient te blijven rusten bij de gemeenten. Het is bovendien hun geld. Het intrekken van de oorspronkelijke voorstellen was een verstandige beslissing.

Ondanks de bezuinigingen vraagt de roep om meer kwaliteit en betere toerusting van onderwijsgevers om inzet van meer middelen. Als een verantwoorde uitkomst van een discussie over schaalgrootte van onderwijsvoorzieningen kan leiden tot een financiële opbrengst die kan worden aangewend voor verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, dan zijn wij bereid daar positief op in te steken. De oorzaak van de budgettaire problemen is voor een belangrijk deel gelegen in de uitgavenoverschrijdingen. De VVD-fractie vindt dat die overschrijdingen teruggedrongen moeten worden. Essentieel daarbij is de verbetering van ramingsmethoden.

Op verbetering van de leerlingenramingen hoeft niet zo lang te worden gewacht. De VVD wil meer uniformiteit in de methodieken die bij de ramingen worden gehanteerd.

De roep om meer hoger opgeleiden is alom te horen. Het rendement van het onderwijs moet verbeterd worden. Meer mensen zullen het vernieuwde Middelbaar Beroepsonderwijs, het HBO en WO met succes moeten doorlopen. Ter versterking van de kwaliteit van het onderwijs en ter verbetering van de relatie onderwijs-arbeidsmarkt moeten zo snel mogelijk sterke multisectorale instellingen voor vernieuwd Middelbaar Beroepsonderwijs, bestaande uit korte en lange, theoretischer en praktischer opleidingen in volle tijd en deeltijd op regionaal niveau en in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven tot stand komen. Juist vanwege het vormend belang van goed beroepsonderwijs voor grote groepen jongeren en het economisch belang voor de samenleving al geheel, heeft de VVD-fractie zeer grote moeite met de uitgavenbeperking van f 93 miljoen voor de vernieuwing van de inventarissen. f 300 miljoen was al een druppel op een gloeiende plaat.

Het Hoger Onderwijs heeft samen met het departement in het compromis over de studieduurbepijking annex collegegeldmaatregelen voor een algehele oplossing voor de f 40 miljoen beperking in die sector gezorgd. In de nu voorgelegde begroting voor het overige éénmalig f 40 miljoen vinden is niet mogelijk gebleken. Om die reden is gekozen voor een oplossing die blijvend voordeel voor de scholen inhoudt en per saldo aan het eind van deze Kabinetsperiode het te investeren bedrag doet uitkomen op 354 miljoen. Het door ons ingediende amendement om structureel f 14 miljoen extra voor investeringen uit te trekken, moet het MTO en de MEAO extra steun geven. Voor 1989 en later wachten wij nadere voorstellen van de bewindslieden af. Dan willen wij wat ruimte creëren voor het LBO. Het is niet het beleid van het Kabinet dat het LBO in een neerwaartse spiraal deed terechtkomen, maar veel meer de niet-oophoudende geluiden van Middenschool fanaten die het LBO steeds opnieuw tot rest-onderwijs bestempelen, waardoor het LBO niet de maatschappelijke waardering krijgt die het verdient. Het wordt hoog nodig tijd dat de Staatssecretaris ook voor het MAVO perspectief biedt. Komt er nog een MAVO-nota? Wat doet de Staatssecretaris om de leegloop van LBO en MAVO tegen te gaan? Veel HAVO/VWO-scholen nemen ten onrechte leerlingen aan die niet op die scholen thuishoren, die het niveau niet aankunnen en bij mislukking in een neerwaartse spiraal terechtkomen. Hier kan niet lijdzaam worden toegezien. Leerlingen moeten niet alleen op de juiste plek terechtkomen. Leerlingen moeten ook binnen een school dat onderwijs aangeboden krijgen dat bij hen past.

De VVD is altijd sterk voor een gedifferentieerd onderwijsstelsel geweest. Liberaal onderwijsbeleid schept ruim baan voor begaafden en hoogbegaafden en geeft extra hulp aan zwakkeren. Zorg en aandacht voor zwakkere leerlingen is nodig. In het beleid moet ook ruime aandacht voor de problematiek van de hoogbegaafden zijn. Wij verwachten vóór de zomer van 1988 de beleidsnotitie en wij willen continuïteit en voortgang voor de projecten. Technologische vernieuwing, schaalvergroting en internationalisering zijn toverwoorden van deze tijd. Als de Regering enerzijds een nota over de internationalisering van het Hoger Onderwijs uitbrengt – en terecht – dan zal er ook volop ruimte moeten komen voor de ontwikkeling van het Internationaal Baccalaureaat.

Het algemeen onderwijspeil moet omhoog. Meer leerlingen moeten in het regulier onderwijs hun plaats kunnen vinden. Die wens staat haaks op de sterke groei van het Speciaal Onderwijs. Die ontwikkeling moet gekeerd worden. De gedachte om meer bestuurlijke, inhoudelijke en organisatorische samenhang in de ontwikkeling van het Basis- en het Speciaal Onderwijs te brengen, spreekt ons in

principe aan. Evenzeer een bedreigende ontwikkeling vormt de situatie van de leerlingen uit culturele minderheidsgroepen. Ondanks alle inspanningen blijven onderwijsresultaten en kansen op werk achter, terwijl cultureel isolement blijft. Het bestaan van zwarte en witte scholen kan niet geduld worden. De risico's voor de samenleving als geheel van geïsoleerd staande allochtonen zijn te groot. Wat zijn de bewindslieden van plan?

Eindtermen

We kunnen nog zo veel voor allerlei soorten leerlingen willen doen, als de inhoud van ons onderwijs niet aansluit bij de verwachtingen van de samenleving, bereiken we weinig of niets. Iedere onderwijssoort stelt zijn eigen eisen. Om te beginnen is het hard nodig dat er eindtermen voor het Basisonderwijs komen. Er moet absolute duidelijkheid komen over wat leerlingen van taal, rekenen, lezen, schrijven en van de zaakvakken moeten weten. Er moet getoetst worden. Niet om het kind van de wal in de sloot te helpen; wel om een bij het kind passende begeleiding vorm te kunnen geven. De basisschool zal ook moeten presteren.

Over wat basisvorming is en over het vakkenpakket zal nog menig robbertje gevochten moeten worden. 14 vakken is veel, 1-uurs vakken zijn verre van ideaal. De discussie over de inhoud van de basisvorming moet een einde maken aan de discussie over geïntegreerd voortgezet onderwijs. Geïntegreerd voortgezet onderwijs is het onderwijsmodel van een voorbijgaande periode. De inhoud van de basisvorming moet gericht worden op toerusting van mensen die in de eerste decennia van de volgende eeuw van willen weten op een arbeidsmarkt die een grote variëteit aan banen/functies zal kennen.

De nieuwe school

Het algemeen kennisniveau moet omhoog, meer leerlingen moeten verder zien te komen, onderwijsinhouden moeten up-to-date zijn en snel aangepast kunnen worden. Niet primair door de overheid, maar veeleer door een nieuw type school: de school voor de toekomst. Die school is groter dan de huidige. Die school krijgt met een steeds gevarieerdere leerlingpopulatie te maken. Die school doet aan omgevingsonderzoek, imago-onderzoek, ontwikkeling van nieuwe vakken, aanboren van nieuwe markten in de vorm van contract-onderwijs, geprivatiseerde cursussen. Zo'n school krijgt een grotere verantwoordelijkheid over de eigen financiën; optimaal gebruik van de gebouwen, verhuur van gebouwen aan derden, energiebesparende maatregelen enz. Zo'n school doet aan goede werving, selectie-begeleiding en waar mogelijk carrièreplanning van docenten. Zo'n school voelt zichzelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van zo'n produkt; de in- en uitstroomresultaten. Zo'n school verkoopt zichzelf.

Zo'n school heeft een nieuw, een ander type schoolleider nodig, die minder primus inter pares zal zijn en meer over bestuurlijke vaardigheden en bevoegdheden moet beschikken. De bewindslieden hebben een management versterkend beleid in gang gezet. Over de kwaliteit van de management-cursussen horen we echter meer negatieve dan positieve geluiden. Waarom wordt niet meer de hulp ingeroepen van objectieve en ervaren schoolleiders. Die nieuwe, tot meer in staat zijnde school, vraagt ander overheidsoptreden; die school kijkt ook anders tegen nascholing en verzorging aan. Dat zal consequenties hebben voor de wetgeving na de periode van de huidige WOV. Scholen zullen meer en meer zelf hun nascholingsbehoefte moeten kunnen formuleren. Scholen zullen daartoe zelf over meer faciliteiten en keuze-mogelijkheden moeten beschikken.

Scholen zullen over hun resultaten ook publiek verantwoord moeten afleggen.

De opleiding

De school kan niet zonder de leerkracht. Over de kwaliteit van de lerarenopleiding maken wij ons grote zorgen. Ik doel met name op de PABO's. In het Regeerakkoord zijn duidelijke afspraken gemaakt, gericht op verbetering van de kwaliteit, omdat in een autonome school met meer bevoegdheden de rol van de man of vrouw voor de klas nog belangrijker wordt. De VVD-fractie wil als bijlage bij de begroting 1989 een actieplan tot verbetering van de kwaliteit van de lerarenopleiding. Aan een aantal nader te noemen aspecten moet daarin aandacht worden besteed:

- de selectie van de studenten moeten worden verbeterd. Zorgvuldiger moet worden gekeken naar de potentiële beroepsgeschiktheid op cognitief, didactisch en sociaal-agogisch gebied.
- de opleiding tot all-round leraar basisonderwijs moet worden heroverwogen. Splitsing in een onderbouw en bovenbouw, mede om meer aandacht te kunnen geven aan de specifieke eisen die de kleuterleeftijd stelt.
- omdat de inhoud van de lerarenopleiding primair een beroepsopleiding is, moet de eigen kennis van de studenten op niveau zijn. Zeker voor de leraar bovenbouw is een VWO-vooropleiding meer voor de hand liggend dan een HAVO of MBO diploma.
- de wisselwerking tussen theorie en praktijk moet worden verbeterd om te voorkomen dat studenten zich te snel conformeren aan gewoonten die ze in de oefenscholen ervaren.
- aan de opleiding, eigen beroepservaring en de bijscholing van de lerarenopleiders moeten nadere eisen worden gesteld.
- er moeten landelijke normen worden ontwikkeld voor de inhoud van de opleidingsprogramma's; de instelling van een landelijk eindexamen moet opnieuw worden overwogen.
- er moet blijven worden uitgegaan van de eenheid scholing, bij- en nascholing en verzorging.

WIO is een mislukking. We moeten een andere kant op. Door verbetering van de opleiding, door continue bij- en nascholing, door taak- en functiedifferentiatie en door het bieden van een carrière-perspectief, moet het leraarberoep weer aantrekkelijk worden gemaakt.

(Voor nadere inlichtingen: J. Franssen, tel. 070-182886.)

Paspoortbeleid (II)

Vorige week werd het debat over het paspoortbeleid halverwege gestaakt, om de staatssecretaris van buitenlandse zaken de gelegenheid te geven schriftelijk te reageren op zeer vele nog onbeantwoorde vragen (zie VVD-expressie van 11 december 1987).

Vervolgens verscheen eind vorige week het verwachte rapport van de Algemene Rekenkamer over het paspoortbeleid. Daarin wordt uitvoerig ingegaan op de opzet en op de uitvoering van het project tot invoering van het nieuwe paspoort naar Europees model. Aan de orde komen onder meer de keuze voor de huidige opzet, het contract met de onderneming die het nieuwe paspoort gaat produceren, de verhouding tussen de ministeries van binnenlandse en buitenlandse zaken, de coördinatie op het kabinetsniveau, de organisatie van de invoering, waaronder het overleg met de gemeenten.

Het rapport gaf de VVD-fractie aanleiding tot het volgende voorlopige commentaar: „De VVD-fractie is van mening dat het kabinet – op basis van het rapport – zelf moet afwegen of de invoering van het nieuwe paspoort per 1 januari aanstaande nog verantwoord is. Het kabinet heeft namelijk zijn eigen verantwoordelijkheid genomen door met dit project – in weerwil van de wens van de Tweede Kamer – vooruit te lopen op de paspoortwet. Na de kabinetsbeslissing dient verantwoording hierover te worden afgelegd aan de Tweede Kamer”. Een dag later besliste het kabinet tot een kort uitstel van de beoogde invoering. In het daaropvolgende verkorte vervolg van het Kamerdebat deelde de VVD-woordvoerder mede de beslissing tot uitstel te begrijpen, gegeven de stand van zaken. Hij maakte zich echter zorgen over een mogelijke schadeclaim jegens de staat, die hierop zou kunnen volgen. De staatssecretaris van buitenlandse zaken gaf te kennen dat hiervoor geen aanleiding was.

Na beantwoording van de schriftelijke vragen zal de Tweede Kamer naar het zich laat aanzien begin februari een afrondend debat wijden aan de paspoortproblematiek, waarbij het rapport van de Algemene Rekenkamer mede aan de orde zal zijn.

(Voor nadere inlichtingen: mr. J.G.C. Wiebenga, Tweede Kamer, tel. 070-183904.)

Europese Raad Kopenhagen

VVD-woordvoerder Frans Weisglas begon met de vraag of Gorbatsjov zijn tussenstop op weg naar de topconferentie met Reagan in Kopenhagen of in Brussel en niet in Londen zou hebben gemaakt – om te spreken met regeringsleiders namens de gehele EG – als de Europese Raad van Kopenhagen wel was geslaagd? Waarschijnlijk niet! Maar het is wel beschamend dat Europa niet in staat is intern orde op zaken te stellen en tot grotere eenheid en eensgezindheid te komen, aan de vooravond van de Top Reagan-Gorbatsjov waar voor datzelfde Europa belangrijke beslissingen genomen werden.

„Beter een mislukking dan een wazig compromis”, zei Minister Van den Broek al vóór Kopenhagen. „Een slecht besluit zou een veel grotere ramp zijn geweest dan geen besluit”, zei Minister Ruding. „Het is belangrijk dat we over de top van de heuvel heen zijn”, zei de Minister-President in zijn onnavolgbaar jargon. Zo kan ik er ook nog wel een paar verzinnen, zei Frans Weisglas. Maar feit is toch dat de regeringsleiders niet naar Kopenhagen gingen om wazige compromissen of slechte besluiten te nemen of om over de top van een heuvel te turen, maar om tot concrete beslissingen te komen. Dat is niet gebeurd en dus is de Top in onze ogen mislukt. Dat neemt niet weg dat het goed is dat in februari aanstaande een „tussentop” zal worden gehouden, om te proberen alsnog tot overeenstemming te komen.

De overeenstemming tussen de Bondsrepubliek en Frankrijk op landbouwgebied in Kopenhagen was opvallend! Verder is van belang dat in Kopenhagen over de hoofdlijnen van het zogenaamde plan Delors overeenstemming bestaat, dus over:

- het terugbrengen van het aandeel van de landbouwwitgaven in de begroting
 - betere begrotingsdiscipline in de EG
 - meer eigen middelen voor de EG
 - verhoging van de structuurfondsen (ten behoeve van de zuidelijke landen)
 - een BNP/BTW sleutel voor de eigen middelen
- en dat de verdeeldheid dus ging over de – uiteraard zeer

belangrijke – concrete invulling van deze punten.

Het is toch beschamend dat er een maand voor het nieuwe jaar nog geen EG-begroting voor 1988 is! Dat verkleint de mogelijkheid voor nieuw beleid in 1988, nu het aandeel van de landbouwwitgaven niet verminderd en de verhoging van de eigen middelen – onder de huidige omstandigheden terecht! – achterwege blijft. Heeft Kopenhagen wel een impuls gegeven aan de besluitvorming om in 1992 één Interne Europese markt tot stand te kunnen brengen. Alleen daarmee zal Europa de concurrentie met Japan en de VS aankunnen en zal de Europese burger werkelijk profijt hebben van de EG. Ook hier neemt het particulier bedrijfsleven – begrijpelijk – het voortouw! Philips president Van de Klugt zei dat één interne markt ondermeer betekent dat elektronica producten voor de Europese consument 10-15% goedkoper zullen zijn! Ondanks het gratuite karakter van een politieke verklaring vanuit een besluiteloze top, stemmen wij in met de oproep aan de Sovjetunie om zich onvoorwaardelijk terug te trekken uit Afghanistan. Ook onze instemming met het toejuichen van het INF-accord. Wij blijven erbij dat het wat aanmatigend is om als EG zonder enige reserve achter een internationale vredesconferentie voor het Midden-Oosten te blijven staan, terwijl daarover in één van de meest betrokken landen – Israël – intern grote verdeeldheid bestaat en dat het te betreuren is dat geheel wordt voorbijgegaan aan de mogelijke nadelen van een dergelijke conferentie.

(Voor nadere inlichtingen: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-182903.)

UIT DE EERSTE KAMER

Samenvoeging Raden van Arbeid en de Sociale Verzekeringsbank

Mevrouw Vonhoff-Luyendijk voerde namens de VVD-fractie het woord bij dit wetsvoorstel dat na unanieme zware kritiek in de Tweede Kamer toch unaniem was aangenomen. Mevrouw Vonhoff deelde die kritiek.

Met name toonde zij zich bezorgd over de centraliserende tendens die er opnieuw bij de uitvoering van de sociale verzekeringswetten valt te duchten.

Hoewel staatssecretaris De Graaf spreekt van „een versterking van de cliëntgerichte uitvoeringsstructuur” blijkt daar in concreto weinig van. Ook het feit dat er nog geen zicht is op de totale structuur van de uitvoeringsorganisatie van de sociale verzekeringswetgeving stemde de woordvoester van de VVD weinig optimistisch. Het geheel overziende was mevrouw Vonhoff niet erg overtuigd van de wenselijkheid om dit wetsvoorstel op dit moment te behandelen. Dat haar fractie uiteindelijk toch accoord is gegaan met behandeling grondde zij op twee oogmerken.

In de eerste plaats is het takenpakket van de Raden van Arbeid verminderd door de invoering van de studiefinanciering en de uitvoering daarvan, zoals niemand meer kan zijn ontgaan, die is overgenomen door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. In de tweede plaats is behandeling van het wetsontwerp in het belang van de medewerkers en medewerksters van de Raden van Arbeid opdat duidelijkheid wordt geschapen ten aanzien van hun toekomst.

De VVD-fractie heeft uiteindelijk haar stem niet aan dit wetsvoorstel willen onthouden.

(Voor nadere inlichtingen: L. Vonhoff-Luyendijk, tel. 050-133000.)

